

809
P H A R M A C O -
P O E A D O G M A T I -
C O R V M R E S T I -
T V T A ,

*P R E T I O S I S S E L E C T I S Q V E H E R M E -
t i c o r u m f l o r i b u s a b u n d e i l l u s t r a t a .*

A V C T O R E
I O S . Q V E R C E T A N O , C O N S .
E T M E D I C O R E G I O .

Hhhh

A V -

A V C T O R
B E N E V O L O
 L E C T O R I S.

BN. benevole Lector, Pharmacopœam meam quam **DOGMA TICORVM** **RESTITVTÆ** titulo inscribo. Equidem non ignoro, quin nonnulli inuidia; maledicentiæq; facibus incitati occasionem inde mihi detrahendi capient, quasi titulus hic superbo nimis elatoq; supercilio, inaudita nescio qua; arrogantia; insolentiaq; signa præ se ferat. Sed peridistrais prius haud grauatim is omnibus, quæ hoc libro continentur, accurataque rationis bilance libratis & expensis, me sane nullo vituperio suggillandum æstimabis: imo contra dignum asseres, cui publico nomine referatur gratia. Quidni n. gratias candidus rerum æstimator rependat, qui tot studiorum meorum fructus, assiduis vigiliis & laborib; inter plura negotia elucubratos, ex praxi medica, quæ continuo nec infelici quadraginta annorum exercitio sum aggressus, comparatos, tamq; è propria manuum experientia, quam ex conuersatione ac colloquio cum viris totius Europæ doctissimis & celeberrimis, cum quibus familiariter me nunquam non gloriabor contulisse, exhaustos, nunc in tuum usum gratis propensoque animi motu expendam: quamuis iisdem non sine magnis sumptibus, labore ac sudore in variis ac longinquis meis peregrinationibus potius ante fuerim.

Sûma nec pauca numero remedia necessaria, & vt ili reformatione expolita, aliaque diuersi generis ornameta, quæ hoc in libro vbiq; insepers occurunt, animû meum impulerunt, vt hoc titulo illum donandû & insigniedum statuerem: nõ tamen eum in finem, quasi aliorum antiquorum & probatorum auctorum remedia bona & vtilia, vno quasi conatu repudianda, prorsusq; abroganda & è medio tollenda existimare: quandoquidẽ super idem fundamentum eandemq; seruata materia ædificium nostrum extruximus. At vero in malam & sinistram partem minime accipiendum est, quod ad imitationem aliorum, qui ante me idem conati sunt, aunc in pharmaceutrice paulo exquisitiû expolienda & exornanda, meam quantulamcunque conferam opellam. Si quid mea industria & artificio inuentum & elaboratum accesserit, id in laudem, quæ totus inuentionis mater est fecunda, alitrix atq; conciliatrix ingeniorum, verti ac imputari debet.

Vanum est autem credere medicina, sicut & aliarum omnium artium perfectionem eo peruenisse, vt per tot temporum ac seculorum mutationes nihil in ea immutadum, nihil corrigendum, nihilque addendum aut demendum obieciatur: neq; vllus est, modo animum paulo attentius aduertat, cui id ignotum esse possit.

Hoc libro cunetas remediorum internorum præparationes explicatas inuenies, quorum in medicina summa est vtilitas & necessitas, nec non maximus apud dogmaticos vsus: in quibus si interdum relicta illa communi & trita via, aliam faciliorem & commodiorem tibi præmonstrandam secuti fuerimus, id mente non aduersa, sed candida & sincera accipias, velim. Liberum enim tibi relinquo, si forte timeas, ne per hanc semitam, quam vt tutiorem & certioremi tibi indigeramus, in deuias Syrtis & valia corripiaris, valteram illam cunctis obuiam pro tuo arbitrio & libito prosequaris.

Quod si certior factus fuero, te laborib; nostris in publici boni gratia susceptis fauisse, eosq; sereno placidoq; vultu respexisse, multo maiores pollicitis atq; præstitis inopinato quidem euentu, sed certa & in dubitata fide tibi thesauros exhibebimus. Vale.

IOS. QVER-

IOS. QVERCETA-
NI CONS. MEDICIQVE
REGII,

Pharmacopœæ Dogmaticorum restitutæ,

Et per PETRVM VFFENBACHIVM REIPVBL. MOENO-
francofurtensis Medicum ordinarium locupletata.

CAPVT I.

De Medicamenti definitione & diuisione.

Medicamentorum Dogmaticorum exactam restitutionamque pharmaciam horis successibus inter tot negotia traditurus, operæ pretium esse duxi, aliquid de medicamenti definitione, compositionumque causis generaliter prætari, hæc eadem exactius alio loco discussurus.

Quid medicamentum Galeno.

Medicamentum igitur Galeno & omnibus Dogmaticis Medicis est id omne, quod naturam nostram immutare, & quocumque licet modo vincere potest.

Hoc autem vel simpliciter tale est, vel secundum quid. Simpliciter tale pure medicamentum dicitur, quod vere & simpliciter cum definitione modo allata adæquatur & conuertitur. Secundum quid medicamentum, licet non ita proprie, dicere possumus omne id, quod cum alimentum natura quouis modo vel aliqua sui parte participat. Eiusmodi appellantur medicamenta alimentosa, & alimenta medicamentosa, (absit Medicis terminis nouita-

tis inuidia) de quibus alias, quæ etiam, si lubet, commode huc referri possunt.

Medicamento velut è diametro est oppositum alimentum: illud enim immutat, hoc simile fit. Mutare & assimilare sunt contraria Ergo & illa, quæ hoc efficiunt. Iam vero medicamentum de utroque intermedio, hoc est, de medicamento alimentoso, & alimento medicamentoso recedit, atque participat, sic etiam & alimentum. Sed id ea lege atque conditione, vt medicamento adinius sit medicamentum alimentosum, alimento alimentum medicamentosum, cuius rei ratio infra dicitur.

Differentia inter medicamentum & alimentum.

De medicamento hoc opere propositum est agere, siue proprie, siue improprie sumpto, non autem de alimento. Placuit tamen hæc in tractationis limine ita distinguere, iuxta illud accuratum in Topicis Aristotelis decretum, *contemplatio differentiarum utilis est, & ad inductiuas rationes, & ad syllogismos, & ad definitionum assignationem, & ad claritatem secundum eam rem faciendam.* t. Top. c. 14.

Hhhh 2

Iama

Medicamentum est vel simplex, vel compositum.

Iam vero omne medicamentum aut simplex est, aut compositum. Simplex appellant Medici non tantum id, quod pure & simpliciter tale est, cuiusmodi ignis purus, aqua impermixta, aut tale quid aliud, & in Spagyrica, sal, sulphur, & mercurius: sed quod ad composita collatum, tale esse videtur respectu eius, quod magis compositum est, ut verius simplicius dicas, quam absolute simplex. Compositum autem est omne id, quod ex simplicibus prædictis concinnatum est. Vriusque exempla hæc sunt.

Simplicia.

Simplicia ex mineralibus sunt, metalla, succi, lapides: Ex vegetabilibus stirpes omnes, earumque partes, radix, lignum, cortex, folia, flores, fructus, semina, iuli, excrementa, resina, gummi, herbarum succi, denique quicquid à stirpibus quocunque tandem modo procedit.

Ex animalibus sunt, vel integra, vel partes. Integra sunt scinci, onisci seu aselli, Iumbrici, scorpiones, cantharides, aliaque plurima. Partes eorum sunt adipēs, cornua, ossa diuersa, pili, sanguis, pulmones, ventriculi, lienes, uteri, iecinora, excrementa, &c.

Hæc, inquam, omnia *naturalia* simplicia in officinis appellantur, quæ nullam adhuc præparationem sunt experta. Sunt namque & alia etiamnum in Pharmacopæorum officinis dicta simplicia, non tamen à natura, sed *arte* parata, ut aquæ stillatiæ simplices, olea simplicia, syrups simplices, & his similia, quæ collatione cum magis cõpositis eiusdem formæ medicamento talia dicuntur, viceque versa composita dici merentur. Horum omnium cognitio exacta Medico Dogmatico non tantum utilis est, sed etiam necessaria, vel ipso Galeno, Dogmaticorum Medicorum omnium coryphæo multis in locis illud attestante. *com. 3. in aph. 1. sect. 5. & 6. Epid.* Idem Galenus hanc methodum medicamentorum præparandi atque componendi fusc ac docte tradidit in *suo opere de cõpositione medicamentorum secundum genera.*

Porro medicamentorum omnium tum simplicium, tum compositorum materia vel ex mineralium, vel ex vegetabilium, vel denique ex animalium familia deproditur, ut iam dictum est. Quorum omnium perfecta cognitio consistit in delectu, præparatione, mixtione, compositione, quantitate, proportione atque forma, & præterea in omnium tam simplicium, quàm compositorum administratione atque usu legitimo.

Electio ex arte fit indicatione sumpta à substantia medicamenti, vel, ut nuperi quidem profundius philosophantes voluerunt, à totius substantiæ proprietate, à qualitatibus omnis generis, earumque gradibus primis, secundis, tertiis, quartis, horumque latitudinibus, à quantitate, numero, figura, situ, loco, & postremo à tempore tum durationis, tum collectionis, quæ omnia breuitatis causa fuscus hic non exponemus. Sed de his consulendi sunt veteres, ut Dioscorides, Galenus, Mesue, Theophrastus, & alii, qui de medicamentorum præparandorum ratione scripserunt.

Præparationem vero, mixtionem, cõpositionem, quantitatem seu dosim, proportionem atque formam nos in progressu docebimus.

C A P. II.

De causis compositionis medicamentorum secundum doctrinam Dogmaticorum.

NON avaritiæ, aut hominum voluptionis inuentum est compositio medicamentorum, uti Plinius clamitat, & more suo haud semel tragice tanquam officinarum commenta perstringit: sed eorum, qui dogmaticam medicinam tuetur atque sectantur, (quæ suo loco, suo tempore, sua occasione rite cum spagyrica contemplatam, probatissimam & nobilissimam censemus) summo consilio, summa prudentia, summaque necessitate, quam utilitate adinuenta atque introducta.

Medicamentorum materia unde sumenda, & quibus modis in medicum usum aptanda sit.

ducta. Nam ipsæmet morborum vel simplicium, vel compositorum naturæ, qualitateque contrariæ & variæ circa eos intentiones (pro varietate causarum, symptomatum, partium affectarum, naturæ ægrotantium, conditioneque eorundem pro ætatis vigore, consuetudine, addam & illud, si lubet, pro voluptate & placito eorundem) medicamentorum compositioni ansam præbuerunt, rationemque suppeditarunt.

Cur medicamentorum compositio inuēta atq; introducta sit.

Sed ut libere fateamur, quod res est, compositionis medicamentorum præcipua causa fuit & esse debet, ut commodius, citius, tutius atque iucundius morborum curatio procedat, iuxta illud, quod in votis habuit summus Medicorum dictator: *Cito, tuto, iucunde.*

Ad etiamnum virgencior & efficacior causa fuit, ut diligentius, & quo fieri potuit, maxime circumspicere artificio respuerent ad impugnationem causæ morbificæ, nimirum, ut adhuc influentem materiam repellerent, nascētem prohiberent, crassam coquerent, crassam incidere atque attenuarent, infarctam liberarent, extirparentque, ut eleganter hanc rem explicat Galenus *cap. 5. lib. 1. de comp. med. secundum genera.*

Interim dum hæc omnia sunt ad partium situm, naturam, robur vel debilitatē respicere par fuit. Hæc, inquam, omnia occasionem & necessitatem quoque pepererunt compositionis diuersorum medicamentorum. Sunt & plurimæ aliæ cause, quæ hanc medicamentorum mixtionem introducere Medicos Dogmaticos coegerunt. Nam ut omittam alias plurimas, quid non suadere videbatur ad hoc institutum partium affectarum diuersitas, distinctaque conditio, ac interdum etiam contraria? Quid, inquam, antiquos compulit, ut sua *πολύχρηστα* pararent atque concinnarent? quæ sane ab ipsomet Gal. laudantur & commendantur, *cap. 7. secund. loc. & cap. 1. de Comp. med. secund. genera.*

Enimvero partis affectæ præstantia eadem medicamentorum compositionem iure optimo sibi vendicauit: hæc ratio, hoc iudicium, ista denique necessitas (quæ secundum quid & propter melius vocant Philosophi) suavit, & quasi coegit eos, ut affectibus, vel ventriculi, vel hepatis accommodatis medicamentis perpetuo resoluentibus aut aperientibus roborantia & modice adstringentia coniungerent. Hoc sane ipsæmet præcipit Galenus, ut *passim. sic potissimum lib. 1. de composition. med. secund. loc. cap. 8. & cap. 15. l. 13. method. med. & cap. 95. artis parua.*

Sic medicamenta etiam sæpissime miscentur, quæ proprietate quadam specifica partes respicientes aliorum vires ad affectas partes ferant. Sic in medicamentis, quibus in affectibus capitis vitmur, cephalica admiscemus, ut & in remediis, quæ cordis, ventriculi, hepatis, lienis, & vteri affectibus conducunt, cardiaca, stomachica, hepatica, splenica, hysterica admiscētur, ut ex Galeno *lib. de comp. med. sec. gen. c. 1. intelligere licet.*

Præterea miscentur quoque medicamenta, quando simplicia propter sui crassitiam aliamve quandam ob causam ad partem affectam internam non peruenire, aut certe vix & ægre pertingere possunt. Idcirco parant sua oxycrata, & metallicis tritis acetum admisceri iubet ipsæmet Galenus *cap. 1. lib. 3. de Comp. medic. sec. gen.* quo nimirum facilius ad intima usque penetrare possunt.

Sed & huic mixtioni simplicium studere, ipsa quoque necessitas compulit Dogmaticos. Nam cum perciperēt, plurimis medicamentis simplicibus, maxime vero purgantibus, inesse aliquam malignitatē, coacti sunt multa addere, quæ eam corrigerent, aut saltem infringerent, & palato atque naribus gratiam aliquam commendarent, atque ingrati saporis, ac nauseabundi molestiæ vel reprimerēt, vel certe quodammodo obfuscarent, Gal. teste *c. 3. l. 8. secund. loc. & com. in aph. 11. l. 2. & de rat. vitæ in acutis.*

Hhhh 3 Et

Et quoniam medicamenta non præparantur solum in rem præsentem, sed etiam in vsum futuros, nempe ut quouis tempore & quavis occasione sint in promptu, ideo, ut & multis aliis de causis, referuare ea pharmacopœi consueuerunt, idque etiam ex summi dictatoris consilio, *lib. de decenti ornatu*. Quare ne putredinem contrahant, suis compositionibus ea admiscant, quæ humiditatem excrementitiam putredinis auctorem exsiccant & absumant, ut sic integra ad plusculos non solum menses, sed & annos, viribusque valentibus conseruari possint. Quæ de causa miel, saccharum, sal, & his alia similia commiscenda censent.

Porro si quis alias compositionis medicamentorum causas, & quæ ad legitimam medicamentorum mixtionem comparandam requirantur, exactius scire velit, consulat Mesuem *in princip. Theorematis 2*. Exacte etiam Galen *in locis citatis*, ut illius hac de re mentem consequatur. Cuius tamen fundamenta & institutum pauca etiam hoc loco libet delineare.

Galenus itaque postquam morbos ex intemperie simplici & nuda subortos, & cum materiæ affluxu introduxisset, symptomatum manifestis iniuriis animum adhibens, humorumque vitia, ex quibus morbi deriuantur ipsorum copia, asperitate, visciditate, crassitie, mollicie, cruditate collocasset, istis aduersa opponenda esse remedia ex lege contrariorum celsit. Itaque alteratis & intemperatis, calida, frigida, humida, sicca, causarum vitia expurgantia, laxantia, attenuantia, incidentia, relaxantia, constringentia, concoquentia, & his similia opponenda esse decreuit. Saporum proinde beneficio, & applicatione, (vnde indicatio illa à iuuantibus & lædentibus) partim etiam præcorum experientiam, partim propriam industriam, aut etiam empiricorum, partim analogica quadam ratione, atque coniectura ad eiusmodi virium atque facultatum cognitionem peruenit.

Iam vero postquam idem Gal. (quærat summa industria atque ingenio præditus) deprehendisset in vna simplicique substantia interdum dissimiles & contrarias inesse proprietates, hic correctione atque reuisione alterutrius obstitendum esse iudicauit, (quamvis contrarias illas qualitates leuiscule tantum, & velut per transeunam solummodo attigerit) hoc autem aliter fieri non posse putauit, quam admixtione alterius alicuius, vel vnius, vel plurium. Rursus quia in medicamentis simplicibus, vel pauca, vel nimia inerat vis agendi, aut odores & saporis erant ingrati, aut facultates contrariæ, omnia obstacula hæc sustulit mixtione & compositione iam à nobis commemorata. Itemque violentis remediis proprias & anodynas correctiones attulit, venenatis & malignis confortantia & cordialia adiunxit, ingratisque remedium amaritudinem cum mellis & sacchari fecunditate ab Arabibus deprompta, in quandam dulcedinem, sed ut ingenue fatear, plerisque nausebundam transformauit.

Atque hæc sunt causæ & potissimæ rationes Dogmaticorum, cur sua medicamenta miscerent, cur tot compositiones suis Pharmacopœis parandas, & tot pyxides, phialas, scatulas atque ollas medicinis refertas ad vsum referuandas præciperent, quibus non tantum se addictos volunt, sed omnes reliquos, qui medicinam profitentur, empiricos appellantes illos atque ignaros, qui huic non tanquam delphicis quibusdam præceptionibus confidunt. At mehercule, ut non vsque quaque improbo ordinem talē in arte præscriptum, ita tyrannidem inconsideratam omnino abdicandam censeo. Toleranda sane esset vel illa, si non, ut habet *ἀδύνη*, ut plurimum aliud in scripto, aliud in pyxide reperiretur. Sed age, ut constet etiam illud coram nobis probari institutum, proponamus, & per classes digeramus, quicquid olim, & hodie in officinis medicamentorum paratum & adseruarum sit: siccantiorum gulaque,

Quid Galen-
num moue-
rit ad medi-
camento-
rum compo-
sitionem.

Quid au-
thorem ad
reorman-
dam medi-
camentorum
gulaque,

preparatio-
nem impel-
lat.

gulaque, qua ratione fiant in officinis, qua recte, que perperam perpendamus. Subinde si quid nouimus melius publici commodi, & salutis ægrotantium iuniorumque Medicorum (quibus hic noster labor totus datus esto) gratia in medium proferamus, & nostris experimentis, propria, magna ex parte, industria conquistis collustremus. Ita fiet, spero, vt nec noua profus aut nostra, sed veterum dogmaticorum Medicorum placita recte intellecta restituta, nostrisque inuētis aucta, nasutissimus quisq; vel ipsemet Theon fateatur.

CAP. III.

De ordine & classe omnium medicamentorum, vel arte vel ratione compositorum.

CONSVETVM est hodie officinis, & quasi in legem abiit, pharmacopœorumque hodie præcipuam curam, summumque studium esse nouimus, vt ad omnis generis affectus peculiaria sibi remedia parent, eaq; in officinis ceu thesauros quosdã in vsum dogmaticorum Medicorum adseruent. Nimirum, vt felici operis successu, id postulante necessitate, in præptu statim habeant, quo artis nominisque sui dignitatem & gloriam augeant atque tueantur. Veteres quidem, vt iam supra monuimus, in domo sua conficienda curabant remedia, quibus in casu præcipiti vsuri essent, vel etiam ex tempore, si morbo daret inducias. At hodie, quia separata habetur fere pharmacopœa à medicina, hæcque à liberali disciplina non mirum, si desierit (excusent, quæso, modesti & prudentis ingenii viri) fere in mechanicam, quod pharmacopœorum inscitia tribuendum est, qui nullo iudicio, consilioque Medicorum Doctorum directi, sua parant medicamenta. Sed aliter est melius multo ab iis, qui reipsa veri sunt pharmacopœi, quique nihil nisi ex arte & Præceptorum autoritate & imperio ducti agunt, talia parari solent.

Veteres non
publice in
officinis, sed
domi priuati-
tim sua me-
dicamenta
prepara-
bant.

Catalogus medicamentorum, quæ hoc libro continentur.

Aqua
Decocta
Vina
Aceta
Oxymelica
Hydromelita
Syrupi
Purgantia
Pilula
Pulueres purgantes
Vomitoria
Clysteres
Elect. Caput purgia
Nasalìa
Apoplogmatismi
Eclegmata
Cõfectiones aromatica seu species roborantes.
Tabella
Trochisci
Condita
Opiata
Conserua
Antidot. liquid. card. & robo.
Antidot. alexiter.
Antidot. opiat. seu Hipnot.

Extraña
Essentia
Magisteria
Arcana
Liquores Sulphurei
Sales.

At in nonnullis istis formulis præparandis, varæ operationes inferuunt, nempe,

Distillatio
Maceratio
Decoctio
Infusio
Expressio
Puluerisatio
Trituratio
Mixtio
Conseruatio, & similes.

Itemque di-
uersarum
rerum.

Operatio-
nes vulga-
res pharma-
copœorum.

Quæ

Quæ omnia meræ sunt operationes à pharmacopœi industria dependentes.

De his omnibus & singulis ordine summus acturi, præparationumque modos consuetos & non consuetos, sed tamen ad artis præscriptum conuenientes tradituri.

De operationibus autem aliis, quibus nonnullæ præparationes perutiles æque ac elegantes perficiuntur, quæque minime vulgares ab arte chymica mutuandæ veniunt (artem, inquam, non pharmacopœis solummodo, sed omnibus veris Medicis, qui nomine & re tales haberi velint, cognitu imprimis necessariam) paulo post, capite nimirum sequenti dicemus.

Nunc autem prout ordo ac methodus nostra postulat, ordiemur ab operationibus vulgarioribus, & apud ipsosmet pharmacopœos communibus, initium sumētes à destillatione, ex cuius reformatione benignus lector summam tum iucunditatem, tum utilitatem percipiet.

CAP. IV.

De aquis destillatis & de destillatione in genere.

POSTERIOR fere ætas aquis stillatitiis maxime incumbit, ut eas parandi ars hodie mulierum verius esse videatur, quàm Medicorum. Ergo methodo, & ordini nostro incepto insistentes, dicamus prius, quæ & quales aquæ hodie habeantur in officinis. Deinde quomodo ab iis parentur: Tum in quo delinquant & peccent in earundem præparatione, & qua arte atque industria parari debeant aquæ stillatitiæ, clare & veraciter docebimus. Tandem plures pulcherrimarum, utilissimarumque aquarum tam simplicium, quam compositarum longa experientia atque industria, multorumque ægrotantium cum salute atque solatio conquistarum, & in usum translatarum, descriptiones & præparationes aliquot proponemus: sicque caput hoc de aquis, secundum dogmaticam medicinam paratis, finiemus.

Sed antequam ista omnia fiant, cursim in genere de destillatione, & ad eam pertinentibus rebus ac operationibus differēdū. Et si destillatio Spagyricum sit inuentū, & in Spagyrica potius pharmacopœa de ea agi conueniat, ita tamen hodie non tantum in officinis, sed apud vulgus quoque innotuit, ut destillationis modum plurimos se intelligere putare videam, paucos vero, qui ea in re aliud recti atque perfecti sciunt. Non possum itaque non summam, quæ ad illam pertinent, hoc loco opportuno complecti, maxime cum id pharmacopœæ, quam informare & corrigere intendimus, sit opus haud minimum, reliquum, quicquid esse potest specialioris considerationis, in aliud, quod paramus, opus reseruaturi.

Alchymia ergo seu spagyrica, quæ inter quatuor medicinæ columnas à nonnullis recensetur, quæque omnium corporum compositiones, & dissolutiones, eorumque præparationes, alterationes, atque exaltationes patefacit, illa, inquam, & destillationis quoque inuentrix est, atque magistra. Vitur namque ea septem operibus ac veluti gradibus, quibus tanquam organis quibusdam necessariis rerum transmutationes instituit atque perficit. Per transmutationem autem hoc in loco intelligimus, cum res suam formam extrinsecam amittit, & ita alteratur, ut profusus priori substantiæ, & formæ suæ pristinæ non sit similis, sed aliam nunc induit formam atque aliam assumit essentiam, alium colorem, aliam denique naturam & proprietatem. Exemplum esto, ut cum linteamen sit papyrus: metallum vitrum: pelles seu coria gluten: herba cinis: cinis sal, & sal liquor: mercurius res mobilis admodum quoddam fixum, ut cinabrium & puluis. Septem autem isti operationum gradus sunt.

Calcinatio
Digestio
Fermentatio
Destillatio

Destillatio
Spagyricum
inuentum.

Quid transmutatio.

Septem operationes
Spagyrica.

Circu

*Circulatio
Sublimatio
Fixatio.*

De quorum omnium utilitatibus hic maximum opere à nobis differi nihil attinet, cum ea in hoc opere passim & alio quodam, si Deus vitam & otium concesserit, exactius sint manifestanda & aperienda. Quamquam autem solutio seu putrefactio vltimum praecedat, aut certe praecedere debeat destillationem in ipsa praxi placuit tamen primo loco de hac agere, tanquam de principali operatione, communiori, & ad quam reliquae fere referantur, vel saltem propter eam fiant. Hic multa dici possent de destillationis Etymo: cur sic appelletur? An destillatio differat ab elixatione: item de antiquitate destillationis, de dignitate, eiusdemque utilitate: An praesent destillata decoctis dilutisque? Sed ista omnia in aliud tempus sunt reseruanda.

*Destillatio
quid?*

Destillatio autem, de qua hic orationem instituimus, est liquoris aequi seu partis humidioris in halitus à calore extenuatio atque eleuatio, & ob frigiditatem aeris in aquam conuersio. Vel est pura & liquida substantia à dispositis adhuc corporibus extractio per calorem.

*Quomodo
differat de-
stillatio à
sublimatio-
ne.*

Arabes, & qui eos secuti sunt complures, nonnunquam appellarunt sublimationem latiori nomine, quia in sublime vapores feruntur, sed spagiricis haud satis proprio. Nam alius gradus est à destillatione diuersus sublimatio, in qua in altum vapores à rebus siccis attolluntur, sed non vt in aquam degenerent; verum vt sicciore, puriores, splendidioresque fiant, adhaereantque ad vasis latera & operculum. Neque enim, quod ad sublimationem proprie dictam pertinet, rostrato pileo opus est, nisi sit colligendi aquam animus, quae exundabit. Itaque, vt ex rebus terrestribus partes puriores separentur, sublimantur sulphura volatilia, & sales volatiles. Cum destillatio contra in aquam fluentem seu liquorem eas adducat, ex defini-

tione destillationis facile patet, quamnam sint ea, quae destillari possint. Cum enim destillatio nihil sit aliud, quam liquoris aequi seu rei humidioris in vapores extenuatio, & in aquam conuersio: satis inde constat, ea tantum destillari posse, quae & humiditatem in se continent & halitus emittunt, qui rursus in liquorem fluentem cogi possint. Peripatetica Philosophiae Princeps Architectus Aristot. constituit discrimen inter ea, quae exhalant, & quae euaporant. Nam exhalant, inquit, quae à calido comburentis fumum emittunt, in quo sicca & humida partes ita coniunctae sunt, vt non tanquam duo, sed vt vnum calido subiiciantur, & diuelli vna pars ab altera non queat. Quamobrem huiusmodi fumus neque madefacit, oblit cum combustum sibi iunctum, neque in spiritum vertitur, cum distrahatur, dissipeturque, sed magis inficit, quod in fumo lignorum videtur, qui, vt docet Albert. Magnus, ob siccum terreum adustum atro inficit colore, qui adhæret propter humidum, quod tamen cum exiguum sit, non continuus est, & durus apparet, nisi ab vinctuoso educatur. Tum enim nidorem appellant, quemadmodum è pingui, fuliginem, vt ex resinis fere omnibus fit fuligo. Quid vero intersit inter pingue & vinctuosum, Aristoteles insinuat. Nam picem, ceram, thus & quaecumque picem habent, pingua vocat: Oleum autem & quaecumque oleosa sunt, vinctuosa. Videtur itaque ex his, quae Aristoteles prodidit, colligi posse, ligna, ossa, oleum, ceram, & huiusmodi destillari non posse, cum horum fumi non madescant ex ipsius sententia, sed in aerem extenuentur, nec possint in aquam cogi. Oleum enim ex sententia Aristotelis non incrassatur, neque elixatur, quia non est vaporabile, sed exhalabile. Ad hæc cum idem dicat, myrrham, thus, & cætera, quae lachrymæ appellantur, terrea esse, quae autem talia sint, non exhalare, cum nequaquam liquantur: Quapropter frustra eo-

*Destillatio
quid.*

*Discr. inter
pingue &
vinctuosum
& inter il-
la, quae de-
stillari pos-
sunt, vel nō
possunt.*

rum instituetur aut suscipietur destillatio. Satis etiam perspicue idem Aristoteles asserit, mel, lac, oleum, salem, nitrum & sanguinem in igne nõ euaporari, sed crassiora reddi: causamq; adferens, ait, ideo id euenire, quod mel sit naturæ terreæ, lac aeræ, & aquæ, & sanguinem (præsertim fibrosum) aquæ & terreæ, sed magis terreæ, sal, nitrumq; eiusdem naturæ, quare in crassari igne, non euaporari.

Hermeticorum Philosophorum sententia de rebus destillandis.

At mehercule contrarium nos docet Philosophia Hermetica, ipsa experientia rationum victrice stipata. Nam ex prædictis omnibus stillatitii liquores elici possunt, sed per diuersos modos, uti norunt id vel semestres Spagirici, & nos suis locis exactius docebimus. Nec est omittendum etiam illud Aristotelis, & prisce illius æui ætate multa vera fuisse, præsertim quæ de hac dissolutionum ac eliquationum materia disputari possunt. Vera, inquam, non simpliciter, sed secundum quid, quia eiusmodi operationes Chymicæ istis temporibus nondum innotuerant. Nondum sane cognitum erat, quæ ratione liquores ex salicibus elicerentur, quæ vel corporum durissima metalla dissoluerent. Non olei ex cera consociendi ratio, non sublimatio corporum fixorum atque solutio, non coagulatio volatiliū atque spirituum. Et ut breuibus rem comprehendam, ad externum & ordinarium naturæ calorem respexit vir ille, cuius vires, & exacte cognititas habebat, & quid in vnam quamque materiam posset, ita in artificialibus hisce ipsum aut non exercitatum fuisse, aut certe de iis nihil prodidisse, satis constat ex iis, quæ ab illo prodita ad hanc nostram ætatem peruenerunt. Si enim cognititas habuisset operationes chymicas, non ita scripsisset summus ille vir. Sed ex iis principis & fundamentis, quæ posuit ille, Geometricorum more & recte, & euidenter, & candide decreuit. At inquit, *vnus rei vnica tantum veritas.* At inquam, *veritas non est, nisi in animo percipiens: veritas,* inquam *consuetudinum &*

operum artis, neuiquam vero scientia, qua perpetuo vna est & simplex. At artis veritas etiam variat, pro artificum ingenio, industria, & inuentionis modo, pro quorum diuersitate effectus sæpe contrarii consequuntur. Ergo Aristoteles excusandus est hac ratione, & præterea ei gratia quoque habenda, quod tam viuus, & tanta facilitate comprehensibilibus ac externis rationibus posteritatem docuerit. Non tamen ita suspiciendus est, ut huic nihil detrahi, nihil demi posse videatur. Nam artes contrarium docent & ex his potissimum nobilissima illa pharmacopœia, quam artificiosam appellamus, & à Spagirica nihil nisi nomine solo, differre existimamus.

Itaque longe aliter atque diuersa ratione de rebus hodie decernendum, statuendumque est, postquam tot aquarum, tot liquorum, tot præparationū genera (quod dixerim ipsis prisce, si reuiuiscerent) miracula futura sunt introducta.

Enimvero si vel Hippocrates, vel Aristoteles, vel ipse etiam Galenus nunc reuiuisceret, obstupesceret sane tot ornamentis artem hanc ad auctam atq; illustratam, tot nouis inuentis ditatam, tot mirificis operationibus confirmatam. Quod si nuperus ille Budæus, lumen illud Gallicæ, & vniuersæ adeo Europæ præcipuus literarum cultor & restitutor, coniugis meæ auus, in vltima hac ætate miratus sit Chrysolcam aquam, quam fortem vocant, dissoluere metalla, quod tamen illo seculo non vsque adeo infrequens erat, quid quæso facerent aut dicebant illi, qui nihil istorum nec cogitarunt, ac ne subolferunt quidem? Verissimū itaq; est, quod sapientum quidam Medicorum nostri seculi ait: *Creuerunt cum ingenio & ipsa scientia, artesque magna & inestimabilia incrementa sumpserunt.* Sed ut (quod nostræ ingenuitatis sit atque modestiæ) tueamur, quantum licet prisce illos Athlantes, fatebimur vel vltro, eo caloris modo, hoc est, externo, eoque artificio ignis

Budæus.

ignis vulgari, de quo Aristot. loquitur, & rusticis ac coquis notissimo, dissolui ea non posse atque destillari: At posse tamen & dissolui, & separari, in sua principia ingeniosis machinationibus artificum, in regimine ignis tam interni, quam externi, nos in hoc & aliis nostris operibus methodo perfacili docebimus atque declarabimus.

CAP. V.

De destillationum differentiis.

DESTILLATIONIS modi diuersi sunt pro diuersis rationibus, modis atque subiectis, vnde diuersæ destillationis differentiæ exurgunt. Prima à rebus, à quibus humorem vel liquorẽ elicimus, desumitur. Nam alio modo mel, alio sulphur, alio vinum, alio cera, alio terebinthina, gummi, vt mastiche, euphorbium, styrax, & reliqua eiusmodi; alio sales, alio herbar, alio radices, alio flores, alio denique semina destillantur.

Secunda ex differentia liquoris stillati-
titi desumitur: nam aliter aquæ seu stillati-
titi liquores, longe autem diuerso modo olea ipsa eliciuntur. Exempli causa ex herbis, floribus, radicibus & seminibus non siccis, sed virentibus aquæ per simplicem destillationem eliciuntur sine admixtione alicuius liquoris. At ex radicibus, herbis, floribus & seminibus siccis, & odoratis præsertim, mediante aqua, aut quouis aliquo alio liquore admixto, olea supernantia eliciuntur.

Tertia differentia à materia & figura vasis dependet. A materia: nam aliud est terreum, aliud æneum, aliud plumbeum, aliud vitreum. A figura: alius namque destillationis modus per alembicum, alius per cornutam, alius per matrarium, alius per pellicanum, &c.

Quarta à vasis situ: sit n. vel recta cucurbita, vel incurua aut inclinata, cuiusmodi destillationes per ascensum dicimus, seu cum vnus matrarii (quod vocant) seu cucurbitæ collum in alterius collum immititur, quod bociam contra bociam, vel bo-

tum barbatum destillatores chymici nuncupant. Nimirum quando per concursum vasa ita iunguntur, vt alterum alterius os excipiat, idque diuerso positu & situ recto, obliquo, procumbente, &c. Atque his fere destillantur, quæ difficile ascendant, succique minus habent. Multa etiam per descensum destillantur, vase eo, quod materiam continet, inuersam alteri imposito, qui modus per descensum vocatur, & contrarius est ei, qui fit per ascensum. Per descensum destillantur gagates, & varii generis ligna, vt Gaia-cinum, iuniperinum & resinarum genera. Quod si vero accipiamus latius destillationis nomen, vt sit humidæ eductio à calore, ad hanc etiam referri poterit ea, quæ per descensum fit in ueris cucurbitæ ore.

Quinta à gradibus ignis, qui sunt quatuor, primus, secundus, tertius, quartus. Primus est lentus, qualis est ignis baluri aut vaporis: secundus cinerum: tertius arenae vel scobis ferri: quartus est ignis nudus, vt vocant.

Cum primo aut secundo ignis gradu destillamus per ascensum: cum tertio & quarto, per concursum & descensum. Sic destillantur olea ex salibus, vt sale communi, vitriolo, & reliquis huiusmodi. Item

Destillatio complectitur sub se tanquam partes ac veluti succenturiatas, aut certe haud multum ab similes operationes.

Exaltationem

Exhalationem

Circulationem

Rectificationem

Cobobationem

Exaltatio est *superflui & impuri humoris à puro euaporatio*, in quo differt à destillatione, in qua liquores extrahuntur specie vaporis congelati in liquorem seu aquam.

At *exhalatio fit penitus euaporato humore aqueo*, idque sola cucurbita absque pileo, aut patella vitrea, cuiusmodi operatio frequens

Iiii 2 quens

1.
Varia de-
stillationis
differentia.

2.

3.

4.

5.

Quatuor
ignis gra-
dus.

Exaltatio
quid.

Exhalatio.

quens est & consueta in parandis extractis, essentia croci, fennæ, radicum omnium, rhabarbari, hellebori, & similibus, uti docuimus.

Circulatio. Circulatio est frequens & crebra rei destillare ascensio in vasis ad id accommodatis, fitque per se, sine facibus in organis, quæ pellecani artificibus appellantur.

Rectificatio. Rectificatio est repetita liquorum destillatio, quo multum purificantur; & magis exaltentur.

Cohobatio. Cohobatio est quoque destillationis repetitio, qua liquor destillatus rursus facibus affunditur & denuo destillatur, ut fit in arcano vitrioli.

Porro per destillationem omnes aquæ, liquores & olea præliciuntur ex omnibus lignis, herbis, seminibus & floribus. Ex omnibus vero pinguis oleum potissimum extrahitur.

CAP. VI.

De destillationis quibusdam quasi præludis, comitibus & veluti ancillis, nempe fermentatione, concoctione & maceratione, operibus apprimè pharmacopœo necessariis.

NON sufficiat pharmacopœo simplicem tenuisse destillationis modum, de quo iam egimus in genere, sed opus habet insuper, ut præparationes sibi inferuientes exacte cognoscat, si, ut industrius pharmacopœus debet, suas res ex arte parare velit.

Operationes Chymicæ, à Medico, quæ pharmacopœo cognitiuæ necessariae sunt.

Eiusmodi autem sunt fermentatio, concoctio atque digestio. Quas operationes si rite intellexerit, naturam quodammodo imitatus, varias pulchras atque utiles præparationes efficere poterit. Nec pharmacopœum tantum easdem nouisse par est, sed ipsum etiam Medicum, pharmacopœis præcipientem, si suo honori & ægrotantium saluti consultum velit. Sed talia hodie ita in despectum abiierunt, ut vel ne-

gligant ista multi, vel certe superciliosè contemnant, nescientes nimirum, quid utilitatis eiusmodi præparationes in recessu habeant. Et certe non video, cui potius causæ eiusmodi pertinacissimum despectum tribuam, nisi meræ ignorantia, cum satis notum sit, non contemni aliquid, nisi ab ignorante. Necessitatem aspiciant vitæ nostræ, ut discant eam coegisse nos quarere præparationes ciborum ad alimentum corporis necessariosiorum, in quibus tamen præparandis tanta forte necessitas non fuit, quanta debet esse in præparatione medicamentorum sanitatis causæ generatorum. Respiciant frumenta, quæ non cruda, qualia ex terra emerferunt, statim pro cibis offeruntur, sed separata prius palea & fufure in farinam rediguntur, quæ etiamnum non cruda, sed fermentata rite probeque subacta pinfitur & coquitur, ut fiat panis aptus nutritioni. Non itaque v-

Panificij præparatio qualis.

nica tantum & simplex præparatio est panificium, sed multiplex, artificiosa, & insignis magisterium. Nam fermentationem confidera, qua panis leuis & ad nutritionem aptissimus fit, tantoque leuior atque salubrior, quanto magis fuerit fermentatus. Ponderosior vero tanto, nutritioni ineptior & insalubrior, quanto minus fermentatus fuerit. Quæ sane præparatio si non præcedat, sed farinæ simplici aqua affusa, & ita cocta, pro pane, glutinum naturæ noxium parabis. Nunquid vides, ut amyllum, res tenacissima, sola aquæ infusione paretur? aut panis non fermentatus, si cum modico aquæ irroretur, digitisque subigatur, in tenacem, ceream, & prorsus glutinosam substantiam abeat? Quid igitur putas futurum in stomacho atque visceribus, præsertim debilioribus, si eiusmodi offeratur? nempe talis nihil aliud, quam obstructions, materiam calculosam, & plurimorum morborum seminaria procreare potest. Quapropter in regimine therapeutico eiusmodi usum, cuiusmodi sunt placentæ farinacæ pistæ (fougafes vo-

*Fermentatio
cognitio omnino
necessaria.*

ses vocant nostri) pistoria opera & similia panis non probe fermentatarum curiose interdicerent. Nec tamen, quod mirum est, satis attente ad causas, cur id faciant, aduertunt. At sciant, eam solam ob causam fieri potissimum, quod pasta, ex quibus eiusmodi panes fiunt, non rite sint fermentatae. Tantum prodest haec praeparatio, ut Pharmacopoeo omnino cognitu sit necessaria. Haec quippe attenuat omnem substantiam, hanc soluit à suo corpore & impuritate terrestri, ut apta fiat postea ad producendum verum balsamum radicalem atque spiritum viuificum. Huius solius fermentationis beneficio (ut postea pluribus patebit) eliciuntur aquae vitae ex omnibus seminibus farinaceis atque adeo ex ipsis etiam rosis, denique ex omnibus floribus, herbis, & in vniuersum vegetabilibus cunctis. Per hanc fermentationem seu fermentum hoc naturae pari modo omnes corporis nostri humores attenuantur subtilianturque. Hinc cognoscas licet, quemadmodum vel modicum acidi fermenti vniuersam pastam fermentat, & panem leuissimum, atque concoctum facillimum reddit, qui alioqui futurus erat grauis, & ad digestionem ineptus: ita etiam pereandem viam fermentationis, quae consistit in liquore quodam acetoso naturae, nostros humores attenuari, atque ad excretionem disponi, ideoque sunt quaedam acida, quae sudores mouent, quamuis ea ex Medicorum vulgari sententia sint frigida. Et sane qui eiusmodi praeparationem, quae per fermentationem fit, panificio non adhiberet, sed tantum grana frumenti, sicut à natura producta sunt, aquae incoqueret, quid quaeso gratiae tam nobili alimento conciliaret? Quid utilitatis adferret naturae? Imo quid non molestiae eidem ex re alioquin nobilissima vtilissimaque crearet? At parantur hoc modo, atque hucusque medicamenta in officinis. Non dicam homines absque panificio etiam fermentato viuere non posse: No-

tum n. est, & tradunt historiz, plures nationes magna ex parte simplici hordei, aut leguminum vel radicum (ut hodie solent Indi Americani) decocto viuere. At nostros homines absque eo atque commode atque salubriter viuere posse, illud vero pernego. Digni sunt profecto, qui alia cōcedant, qui nolunt meliora. Nimis crassa hercle ista medicatio, & suis cultoribus tantū digna. Referamus, ex epli gratia, quod omnibus notū est, quid agatur cum vino. Huius pulchra praeparatione, qui non attento & philosophico animo contēplatur, non meretur sane, ut bibat. Primū separantur racemi, vinacea, pelliculae, tū exprimitur succus, hic rursus in doliis suam naturam effert, spumam eicit, faeces deponit atque tartaream materiam, donec depuretur perfecte. Quae profecto praeparatio, licet naturalis quodammodo sit, iuuatur tamen ab arte. Frustra namque vinum à natura praestoleris, si non exprimas succum, & rite praeparatum in doliis infundas. Nec similis utilitas ex uinis, quae ex vino. Helueticos milites nouimus, ceu strage quadam, vineta obruisse, ualque magna voracitate depauisse. At quid accidit? Nimirum erudum non coctum, nec rite fermentatum vinum, quod vorare, quam bibere maluerunt, voracitatis inconsideratae (licet forte ob famem utcumque necessariae) dederunt poenas. Nam dysenteria paulo post maxima eorum pars interiit. Salubrius & laetius egissent, si quo uince gaudent, merum perfectum & rite fermentatum fuissent praestolati. Quid dicam de reliquis cibis? Carnes non crudae, sed debite coctae atque conditae comeduntur. Eadem quoque ratio est in aliis cibis.

Nunquid vides, ut industriae percipi-
dae muliercula nonnulla, suis egrotantibus ex carnibus & volatilibus, parare norint colaturas, gelatinas consummatae?
At haec extracta sunt. Separantur quippe terrestria à laudatiori substantia, & aegro conducibiliori. Cur non idem facimus de medicamentis? Aegri certe natura,

*Ad vini
perfectionem
quales re-
quirantur
operationes.*

*Extractorū
praeparatio,
mulierculis
haud ignota.*

iam plus satis prostrata, crudos istos cibos sustinere nequit, sed ab iis patitur, aut etiam succumbit. Quanto istud magis fiat à medicamentis non rite preparatis, & ab impuriore sua substantia seunctis? Nihil profecto aliud, quam impedit eiusmodi impuritas, quo minus medicamenti vis gemina cum hoste suo, morbo, inquam, eiusque causa congregiatur, eumque vincat. commode atque pessundet.

Quid igitur fiet de iis medicinis, quæ non tantum cruditatem in se continent, sed malignam quoque qualitatem aliquam: & talem non separatam aut rite preparatam, vel castigatam etiam porro exhibere audebimus? Solent, & (proh dolor) solent ac nimis vere sæpe, inquam, solent, eiusmodi decocta, pulverata, mixta, nec alio vilo artificio parata medicamenta ægris plus molestiæ (ne quid grauius dicā) adferre, quam solatii atque auxilii. Non itaque spernendæ aut negligendæ sunt eiusmodi præparaciones, concoctiones, inquam, digestiones & fermentationes. Nā hæc si fiant, ad imitationem fient naturæ, quæ iisdem vtiur operationibus ad perfecte maturandos fructus, resque, qua producit vniuersas Sed pergamus.

Aristoteles in quarto meteoran tres constituit *μιψιως* siue concoctionis species. Prima est *πικρωσις*, quæ est humoris in humido semine existentis & indefiniti à calore naturalifacta concoctio. Modus autem hic concoquendi, maturandi atque perficiendi plantarum & reliquarum rerum semina, vt germinent, & fructus vberrimos producere possint, est opus solius naturæ, quæ pro instrumento vtiur illo calore viuifico, qui elemento stellarum proportionem responder, vt idemmet ait Aristoteles. Hunc ars si non imitari, ipsius tamen sequi vestigia potest. Secunda, concoctionis species est *εψθησις* seu elixatio, quæ est indefiniti in humore existentis concoctio, ab humido calore facta. Tertia & vltima est *σπρωσις* seu assatio, quæ est eiusdem interminati à calore arido, &

alieno facta concoctio.

Hæc duæ vltimæ concoctiones ab arte præsertim fiunt, circa quarum moderationem diligentes pharmacopœos erudiemus, diligentes, inquam, & verorum Medicorum artisque obseruantes, non nugiuendulos, qui candelas, faces & nescio quid ridiculi conficere, atque diuendere malūt, & mercatoria merce officinas suas opplere, quam veris artis operibus incumbere, suamque & artis, quam temere profitentur, dignitatem tueri. Sint igitur pro liberalibus mercenarii & sordidi, non artifices, artisque (quotquot sunt humano generi summe necessariæ, & almæ medicinæ famulæ) cultores, sed mercatores, mechanici, spem in pompa collocantes atque lucro. *Hostem in vrbe malim videre, quam hos nebulones. Ab illo enim cauere norunt sibi ciues: at ab istorum perfidia, quam vel ignorantia, vel malitia, vel sane negligentia sua præstant, quis sibi cauebit, nisi qui eisdem extra urbium pomeria euicet atque exterminabit?* De impostoribus hoc dico, & Pharmacopœis titulum falso usurpantibus, ac mercatoriam auaritiæ causa cum ea confundentibus, non de candidis, bonis atque diligentibus, ad quos hic noster labor pertinet, quibusque hæc nostra studia & admonitiones in salutem plurimorum, ipsorumque laudem & emolumentum dicata sunt.

Sed latius digressi sumus, ac forte extra ipsa etiam instituti pomeria: placuit tamen in re non parui momenti, vtrumque hoc loco arrepta occasione & nostram sententiã proferre. Nunc vero ad propositū redeamus, ad digestiones, inquam, tantopere operibus pharmaceuticis necessarias, quarum vtilitates ad purificationes & exactas atque veras omnium rerum concoctiones facile percipient, qui eas rite adhibebunt. Opus est tantum vel vnico Balneo Mariæ, vel saltem cacabo pleno aqua, quæ vel tepida, vel calida ad ignem, si opus sit, reddi possit. Nam differentias & earum

Legitimi & veri Pharmacopœi à spuris distinguuntur.

Crudorum pharmacorum, & sine artificio digestorum quantà incommoda.

Concoctionis differentia. πικρωσις.

εψθησις.

σπρωσις.

Necessitas & vtilitas digestionis.

earum regimen p̄ ostea trademus. Hoc medio apozemata atq; decocta pura & clarificata parabuntur, non vt illa, quæ vulgo ouii albumine repurgata, hoc est, crasso illo modo parata, vel vnius quartæ horæ spatio omnem faciem in fundum deponunt, quam tamen iterata agitatione cum liquore perfusam misero ægro obtrudere non erubescunt. Has facces paucis aliquot horulis separabimus per digestionem, viribus nihilominus integris seruatis, aut certe etiam longe valentioribus redditis, dempto nimirum eo, quod laudatioris essentia vim atque actiones obtundere, obfuscare, aut penitus impedire possit.

Sic solatio erimus ægris, sic naturam eius tuebimur, morboq; minore eius molestia fræna iniiciemus, donec à natura specifiçi medicamenti ope adiuta penitus extirpetur extermineturque.

Eadem porro digestionem perfecte depurantur succi radicum, foliorum, florû, vti docebitur in progressu. Et quod magis etiam est, dum digeruntur, coquantur etiam, hoc est, dulcorantur, atque per Balneum Mar. humido liquore seu vapore separato in syrups consistentiam rediguntur, quem diu seruabis absque melle vel saccharo. Vt vel hinc constet, verissime ab Aristotele prolaturum, *omnia concoctione dulcescere*, id, quod experientia vere confirmât. Aut ne quid noui introducere videar in officinas, & à Pharmacopœorum communimethodo, duas tertias tamen sacchari minus, quam solent, in rite digesto atque concocto succo addendas suadeo, vt palato magis deserviam. Exempli gratia, in quo syrupo antea posuerunt saccharilib, iij. iam vnam tantum adiciant, eritque talis syrups minoribus paratus sumptibus, nihilominus longe vtilior, & qui longe minori possit exhiberi dosi, quæ tamen communibus illis longe sit efficacior. Nâ cochlear vnicum *syrups de succo rosarum pallidarum* hoc modo parati sufficiet ad euacuationem sufficientem molliendam. Cum interim syrupsorum, vt vulgo solent

confici, vix plures vnciæ sufficiant. Nec mirum, quid enim aliud fere in iis, quam saccharum cum minima succi quantitate? At notum est, saccharum nec purgare, nec refrigerare, quod tamen conditio *syrups rosarum pallidarum* maxime requirit. Sed de his prolixius suo loco agemus.

CAP. VII.

De Aquis.

Opportunum iam est, vt quam tradituri sumus pharmaciam in ordinem, ducto à liquoribus (quibus ipsa) exordio, remediaque singula eademimethodo discutientes, redigamus. At quoniam inter liquores omnes aquæ primum sibi vendicant locum, earum descriptiones præmittente operæ pretium esse duxi. Has autem in simplices & compositas diuidemus.

Ex simplicibus aliæ sunt calidæ, aliæ frigidæ, aliæ denique mediâ inter vtrasque qualitatem retinent. Calidis ad humoris pituitosi ac melancholici (quos frigidos esse autumant) præparationem vtuntur: frigidæ vero ad bilis omnes species, (quæ calidæ, ignisque in homine naturam retinere existimantur, quemadmodum pituita aquæ, & melancholia terræ) præparandas vsurpantur.

Aquæ autem calidæ, quas Pharmacopœus in officina sua paratas adseruare, omnique tempore destillare debet, sunt hæc sequentes.

A Q V E.

Aquæ calidæ.

Abrotani.
Allii.
Anethi.
Abysinthii.
Ambrosiana.
Artemisia.
Basiliconis.

EAT-

Omnia concoctione dulcescunt.

Bardana.
Betonica.
Calamenti.
Chamomilla.
Carduibenedicti.
Centaurii.
Ceparum.
Chelidonia.
Ebuli.
Esula minoris.
Euula campana.
Euphragii.
Fœniculi.
Hysopi.
Iridis.
Iua arthritica.
Iuniperi.
Lauendula.
Maiorana.
Marrubii.
Matricaria.
Meliloti.
Melissa.
Nucum viridium.
Florum nucum.
Origani.
Petroselini.
Pœonia.
Pulegii.
Raphani.
Rorismarini.
Ruta.
Sabina.
Salvia.
Satureia.
Serpilli &c.

Frigida sunt.

Acetosa.
Borraginis.
Buglossi.
Cerasorum acid.
Cerasorum nigr.
Cichorii.
Succi citri.
Cucumeris.
Cucurbita.
Endiuiæ.

Fructus fragaria.
Lactuca.
Limonum.
Melonum.
Nymphaea.
Papaueris albi.
Papaueris rubri.
Plantaginis.
Portulaca.
Pyrorum agrestium.
Ranarum, aut
potius spermatis illarum.
Rosarum.
Semperuuii.
Solani.
Sorborum.
Violarum.

Temperatae sunt. |

Adianti.
Agrimonia.
Alchimilla.
Alkekengi.
Althea.
Argentaria.
Asparagi.
Barba hircina.
Bursa pastoris.
Calendula.
Caprifolii.
Casi recentis.
Ceresfolii.
Ceterach.
Citoniorum.
Consolida vtriusque.
Ebuli.
Eupatorii Anic.
Filici.
Fraxini.
Fumaria.
Genista.
Halicacabi.
Iua arthritica.
Lapathi acuti.
Lilii conuall.
Lupuli.
Malua.
Mercurialis.

Milli folia.
 Nucum viridium.
 Parietaria.
 Primula veris.
 Polytrichi.
 Pomorum redolentium.
 Prunella.
 Sambuci.
 Scabiosa.
 Scolopendrii.
 Senecionis.
 Tamarici.
 Tapsi barbati.
 Tussilaginis.
 Valeriana.
 Verbasci.
 Verbena.
 Verminum terrestrium.
 Veronica.
 Vmaria.
 Vrtice.
 Verrucaria.

Inter enumeratas aquas alias sunt cephalicæ, & cerebri affectibus accommodatæ, siue hi generales sint, siue particulares & proprii, & aurium, oculorum, & reliquarum capitis partium morbi.

Aquæ cephalicæ siue cerebrales sunt, aqua basiliconis, veronicæ, calendulæ, calamenti, iuniperi, lilii conuall. maioranæ, melissæ, pœoniæ, primulæ veris, rosinarini, saturciæ, serpilli, florû tiliæ arboris, visci querni. Omnes hæ aquæ frigidorum humorum, qui in cerebro existunt, pituitæ nempe, ac melancholiæ præparationi inseruiunt, ac potissimum quidæ Aquæ Basiliconis, betonicæ, saluic, rosmarini, scæchados, serpilli, apoplexiæ, reliquisque eiusmodi soporiferis affectibus ex pituita & humore crudo natis dicatæ sunt.

Aqua cephalica.
 Aquæ calendulæ, granorum iuniperi, primulæ veris (quæ & herba paralytis dicitur) mire ac specificè ad paralytism conducunt.

Aqua anaploctica.
 Aquæ pœoniæ, lilii conuall. florum tiliæ arboris, visci querni antepilepticæ nominantur, vt ipsa etiam cerasorum nigrorum aqua.

Aqua fraxini cum suo sale mixta specificum est ad surditatem non inueteratam remedium. *Contra surditatem.*

Aquæ chelidonii, euphrasie, sceniculi, rosarum, & peculi rosarum, caprifolii ophthalmicæ sunt, ac alias quidem oculorum inflammationibus, alias reliquis eorum affectibus, imo & acuendæ ipsorum aciei conseruandæque accommodatæ sunt. *Ophthalmica.*

Aquæ bardanæ, chamomillæ, enulæ campanæ, iridis, hyssopi, vtricæ, peti, adiati, scabiosæ, tussilaginis, buglossi, borraginis, violarum, papaueris rubri, pectoris vitii mirifice conducunt, ex quibus quidem alias humori crasso viscidoque bronchiis pulmonum contento attenuando, & iuuandæ expectorationi; alias vero tenuiori ac subtiliori in crassando per se, aut syrupo conuenienti immixtæ mirum in modum conferunt. *Pectorales.*

Aqua papaueris rubri, (quam semper paratam Pharmacopœi habere deberent) singulare specificumque ex intensissimo rubore notum, ad peripneumoniam, pleuritum, cæterasque pulmonum inflammationes remedium est.

Aqua peti (quam nec parant pharmacopœi) generosissima est ad affectum, quem Asthma vocant, vt & ipse etiam syrupus, qui ex illo conficitur, vt dicitur suo loco: hæc aqua etiam purgat.

Aqua granorum ebuli & sambuci ferrosos humores deturbant, & asciti conueniunt.

Aqua destillata ex foliis & floribus tapsi barbati, prius in vino per triduum maceratis, est aqua valde efficax ad sedandos arthriticos dolores ex quacunque causa subortos.

Aqua barbæ hirci seu candelariæ ad idem mirifice prodest.

Aqua vermium terrestrium contra sanguinem ex casu concreatum confert.

Aquæ melissæ, scabiosæ, acetosæ, succi

- Cordiales.** succi citri, succi limonum, granatorum, carduibenedicti, rosarum & violarum corroboratori cordis sunt saluberrimæ, pestilentibusque febribus, syncopis, palpitationibus, tum assumptæ, tum forma epithematis extrinsecus admotæ medentur.
- Stomachales.** Aquæ Absinthii, menthæ, Ambrosianæ, cotoneorum stomachales sunt.
- Hepatica.** Aquæ cichorii, endiuicæ, adianti, hepatica, agrimoniacæ, eupatorii Auic. lapathi acuti, hepaticæ sunt, intemperiesque icterici humores præparando, ipsæque corroborando corrigunt.
- Spleneticæ.** Spleneticæ sunt aquæ ceterach, scolopendrii, genistæ, tamaricis, pomorum redolentium.
- Renales.** Aquæ raphani, halicacabi, granorum iuniperi, limonum, parietariæ, milii solis, esulæ minoris, verrucariæ calculum comminuunt, arenulasque & materias tartareas in renibus accumulatas dissolunt.
- Aquæ maluæ, bismaluæ, cucurbitæ, melonum, cucumeris, nymphæ, renes ipsos leniunt, urinæque ardorem & acrimoniam contemperant.
- Fluorem alui sistentes.** Aquæ pyrorum agrestium & sorborum alui fluoribus omnibus conducunt.
- Vulnerariæ.** Aquæ plantaginis, burse pastoris, alchimillæ, veronicæ, pyrolæ, caudæ equinæ, consolidæ utriusque renum ulceribus ac excoriatiõni conferunt, suntque aquæ vulnerariæ.
- Sudorificæ.** Aquæ carduibened. & vlmariæ, petasites sunt aquæ sudorificæ, ac pestilentibus affectibus conducunt.
- Histericæ.** Aquæ artemisiæ, matricariæ, marrubii, mercurialis histericæ sunt, vterumque iuuant, & affectibus ipsius profunt.
- Et hæc quidem sunt aquæ, quæ singulas corporis nostri partes respiciunt, singulisque ipsarum pathematis siue affectionibus medentur. Et inter eas quidem sunt, quæ diuersis, tam internis, quam externis, præter supra enumeratos, morbis specifica quadam qualitate accommodantur, videlicet aquæ anethi, florum chamomillæ, sambuci, florum nucum, rutæque colicis

doloribus ex vento profectis, leuamentum tribuunt.

Aquæ ceparum ad morsus rabidi canis per os exhibitæ multum conducit: prodest etiam ad calculum.

Aquæ ex succo corticum viridium nunc extracta ad calculum tum renum, tum vesicæ comminuendum pellendumque expertissima.

Alliorum aqua ad idem confert.

Aquæ hyperici & portulacæ puerorum lumbricos enecant.

Aquæ cerasorum acidulorum, fructus fragorum, papaueris albi, florum centaurei tertianis febribus & biliosis non mediocre ferunt solatium.

Aquæ ebulli, iuræ arthriticæ, verbasci arthriticos dolores sedant, si partibus dolentibus linteamina, supradictis aquis imbuta tepide apponantur.

Aqua ex foliis & radice filicis destillata omnibus adustionibus ex linteaminibus ea imbutis tepide applicata, singulari virtute confert.

Aqua spermatis ranarum mense Martio destillata, antequam excludantur, excellens est ad omnes oculorum, faciei, totiusque corporis partium phlegmonas, eo, quo dictum, modo admota, remedium.

Ecce tibi aquarum stillaritarum, quibus nullo tempore carere debent Pharmacopœi, catalogum: ecce, inquam, specificas verasque cuiusque proprietates.

Nec sane fatis est illud nosse, verum, & ipsas destillandi, seruatis integris virtutibus, atque proprietatibus, modus tenendus est, qui quidem alia longe ratione percipitur, quam vulgari illa destillatione, qua phlegma solum & inutiles quædam aqua cito putrescens extrahitur.

Itaque vteam methodum plane restituamus, aliamque longe vtiliorem introducamus, herbas, flores, aut reliqua eiusmodi integræ in alembicum, (siue plumbeum, siue vitreum sit) coniciantur, destillandi loco, flores destillandos conteremus, eorumque iure torculari expresso, & in

Noua vtiliorque methodus destillandi aquas.

commu-

commune alembicum infuso, virtutē eius integram substantiamque more solito extrahemus. Quæ quidem vt efficacior euadat, vegetiorque, excipiendæ sunt facces, & quæ post succum expressum, & quæ in alembici fundo remanserunt, quas in vas terreum impositas, igni ardentissimo calcinabis, donec omnino in cinerem abeat. His peractis cineres istos in manicam Hippocratis iniicies: quibus infundes prædictam aquam destillatam, vt omnem salem recipiat, reassusione sæpius repetita: & ita quidem habebis aquam suo sale imbutam, præcipuisque stirpis, ex qua manauit, virtutibus præditam. Aquam, inquam, quæ multos menses, imo & annos integra incorruptaque conseruari potest, cuius etiam vel vncia vnica plus præstabit, quam plures illius, quæ communi via extrahitur. Nec sane labori parcendum, aut ab ea operatione abstinendum, cum tantæ reitæ tamque pretiosæ, sanitatis nempe humani corporis, gratia fiat. Quod si prædictæ aquæ colorem & odorem proprium imprimere sit animus, ingentē eorummet florum copiam in rostro alembici impones, vt inter destillandum aqua sursum ascendens ex istis floribus colorem & odorem (quæ vtilis & pulcherrimæ sunt qualitates) alliciet & retinebit. Et hæc tibi est, cōcinna, ni fallor, breuitate, vera & legitima aquarum stillatitiarum præparatio.

At vero si vnico pharmacopœo omnes supra enarratas aquas præparare per ocium ac commoditatem non liceat, plures eiusdem vrbis inter se conuenire deberent (vt fit plerisque in locis ac potissimum in Italia) vt vniquisque sibi partem earum præparandam assumeret, aliusque, si opus fuerit, mutuo suppeditaret. Et ita quidem artis medicæ dignitas conseruaretur, illorumque gloria & honos non sine ingenti populi vtilitate augetur.

Porro non nobis satis esse duco primam illam & simplicem, aquas cum integris virtutibusque qualitatibus destillandi restitutam methodum instituisse: qua qui-

dem methodo (præter ipsius aquæ bonitatem) si furni, valaque propria & commoda suppetant, plus vno die, quam alias pluribus, & faciliori longe negotio destillabis, vt cuius experto facile patebit. Quinimo etiam eadem ratione, si per balneum vaporosum aquam extrahere in mentem veniat, totum pene succum prædictum destillabis, ita tamen, vt aqua ne minimum quidem fumum aut vstionem suboleat: neque hoc solum, verum etiam eadem methodo ex omnib. plantis calidis ac odoriferis præfertim (quas sulphure ac oleo ex odore illo abundare constat) vna cum aquis olea purissima, clarissimaque elicies, quæ quidem quod aquis supernatate percipiuntur, facili negotio separabis. Sed & ultra progredi, ac certam facilemque aquas vitæ ex plantis, floribus, seminibusque cuiuscunque generis sint, extrahendi methodum tradere est animus. Et id quidem per digestionis & fermentationis viam, qua sane cuius candidi sincerique ingenii viro iudicare per facile erit, nos non perperam supra operationes istas tantis laudibus & encomiis extulisse.

At ipse quidem altius penetrare (vix stupendo proflus, ac hebeti sit ingenio) philosopharique poterit & percipere quæ scite, quamque commode alibi, nepe in tractatu nostro de signaturis internis rerū, sanguinis nostri analogiam cum vino, ipsiusque aquæ vitæ cū nectare vitæ nostræ, balsamoque radicali cōtulerimus. Cū ex omnibus rebus, ac iis potissimum, quæ in alimentum veniunt, sola prædictarum digestionis & fermentationum ope, imo etiam & ex iis, quæ frigida existimantur, aqua vitæ elci possit, quæ sit vera rei quinta essentia. Aqua, inquam, vitæ, quæ de natura cœlesti ætherea participat, sanamque non secus ac ea, quæ ex vino elicetur, concipiet. Experientia etiam ipsa satis planū faciet, quomodo non tantū vinū, sed & triticū, omniaque cerealia & semina alimentosa, multo plus nectatis illius viuifici, quam reliqua vegetabilia alendo corpori nostro inepta contineant.

Kkkk 2 Hanc

Alia aqua extrahenda ratio per balneum vaporosum.

Aqua quæ extrahuntur per digestionis & fermentationis viam.

Ex omnibus rebus alimentosis aqua vitæ elci potest.

Hanc autem methodum, ut tandem aperiamus, ordiemur quidem à rosis, quæ frigida esse existimantur, ex quibus tamen odoratissima aqua vitæ extrahitur, & adeo excellens, ut vnica eius guttula ingenti satis aque copix odorem suum communicare, eamque vtilissimam iucundissimamque reddere possit.

Methodus extrahendi aquam vitæ ex rosis.

Rosa igitur tempestate, nec ea quidem pluuiosa roridag, cum scilicet plantæ madido rore humescunt, sed expectandum, donec sol radiorum suorum vi omnem istam roridam humiditatem dissipauerit, copiosa satis quantitate colligi debent.

Rosas itaq; collectas, & quam fieri potest diligentissime tritas, in vase terreo vitreato, aut paruo dolio quærno includes, & quã optime manibus premes, quo vas prædictum pene impleatur. Quod quidem vas clausum obturatumq; ut facilius fiat digestio, repones in cellam vinariã per mensem vnum, aut diutius, si opus fuerit, donec materiam prædictã vinum acetatum subolere odoratu percipias, quo argumẽto iam absolutam fermentationem cognosces, & eo quidem protelanda est, donec prædictũ signum appareat. His peractis, a sume tibi quartam, quintamue rosarum fermentatarum partẽ pro vasis tui magnitudine, quod sane necessario tale esse debet, qualia ea sunt, quibus destillatores Chymici olea sua & aquas vitæ eliciunt, quæ quidem ampla, æneaq; potius, quã plumbea sunt, refrigeratoriisq; suis instructa, quibus aqua plenis spiritus frigore condensati facilius cõmodiusq; eliciuntur, assumptã illam rosarum fermentatarũ portionẽ, more solito destilla: quo factõ, fæces residuas in fundo Alembici subsidentes separa, & tantundẽ prædictarũ rosarũ fermentatarũ eidẽ vasi repone, hæcque prius extractã aquã affunde, omnia rursum (vase Hermetice clauso, vti dictũ) ad siccitatem vsq; destillando. Collige iterum resiccatas fæces (quas etiam, si velis, cum prædictis reseruabis) & Alembico eãdem prædictarum rosarum quantitate, quam prius inuice, quibus deuo totam a-

quam destillatam reaffundes, & toties iterabis, donec omnes prædictas rosas fermentatas destillaueris. His rite, vt decet, abfolutis, vniuersã, quam elicueris, aquam asumes, & lento igni in vase colli oblongi, siue matraccio, siue quo aquæ vitæ extrahi solent, duodecimam eius tantum partem (quæ omnium pene spiritualium quantitas est) destillabis. Ita vt, si, verbi gratia, duodecim aquæ libras habueris, vnica tantum aqua, odorifera tamẽ & iucundissima, spiritualisque, atque flammam eque, ac ea, quæ ex vino est, concipientis elicies. Quam etiam, vt magis virtualis reddatur, adhuc rectificare poteris. Reliqua vero aqua, quæ in fundo Alembici subsidit, odorifera, longeq; suauior & melior existet, quam ea, quæ communi aut vulgari modo destillatur: cui etiam sal sũm imprimere poteris, si prædictis fæcibus in puluere redactis, & manica Hippocratis impositis, eã sæpius affundas, quo salem suũ facilius alliciat, retineatque. Eadem plane ratione ex violis, aliisq; floribus, ac iis potissimũ, qui calidi odoriferique existunt, vt rosmarini, saluix, betonica, cæterisq; eiusmodi aquas vitæ elicies, quæ multo præstantiores efficacioresque sunt ad morbos (quibus supra conuenire docuimus) propulsandos, quam si communi illo vulgarique tramite id perficiatur. Adde quod vel minima quidem quantitate exhiberi possunt, vt admirãdos prorsus & incredibiles effectus pariant. Ita etiam ex stirpibus (cuiuscunq; generis sint, sed vt plurimum calidis) tritis, ac dicto modo præparatis, prædictæ aquæ vitæ facillime extrahuntur. Idem fit ex fructibus optime fermentatis, vt satis abunde testatur experientia in Pomaceo, Pyraceo que, quæ ex pomis pyrisc; in vase propior (non secus ac vinũ) præparatur, quodãmodo vine scũt, ac tũc ex iisdemmet aqua vitæ extrahitur.

Aquam ex stirpibus eliciendi modus.
Eademmet aqua vitæ ex tritico, granis iuniperi, lauri, seminibusq; farinaceis calidis granis, &c. omnis generis elici potest. At quoniã iisdẽ seminib; nõ tãta inest, quãta florib; foliisq; liquoris mercurialis, seu aquæ copia, trita, crassoque

crassoque modo puluerizata, in paruulum
dolum, quod ex ligno querno confectum
fit, iniici, & aqua tepida, donec in liquidio-
rem quandā consistentiam abeant, imbibi
debent. Quib. etiam ad digestionē acce-
lerandam (cui præcipue incumbendū est)
tantillum fermenti communis, aqua vul-
gari distēperati, adiuere poteris. His per-
actis, vaseq; optime clauso, in loco frigidis-
simo (quo facilius fiat fermentatio) repo-
nātur, donec acefcere, vinumq; redolere
perferant. Tunc eadem methodo, destil-
landique ratione procedes, quam supra in
extractione aquæ vitæ rosarū docuimus.

Hactenus de aquis simplicibus. Restat
tandem, vt de compositis verba faciamus,
vtilesque quarundam descriptiones tra-
damus, quas Pharmacopœi non modo sci-
re, verum etiam paratas semper habere, a-
liisq; quamplurimis aquis nullius aut par-
ui momenti præferre debent.

**Aquæ artificiosè compositæ (omnes
fere nostræ descriptionis) sunt.**

Aqua imperialis cōmunis & paratu facilis.

*Elixir vitæ Maius, admirandū remedium
ad inueteratos morbos, penesq; desperatos
propulsandos, sanitatem conseruandam
vitæque ipsam prorogandam.*

Aliud elixir vitæ minus facillimum.

Aliud Elixir paratū facillimum.

Aqua theriacalis communis pro gregariis.

*Aqua theriacalis cordialis, & Bezoardica
omnibus cordis pathematis, pestifurisque
affectibus miro progressu conferens.*

*Alia aqua theriacalis cephalica, & affectio-
nibus cerebri deploratis, nempe apoplexia,
paralyti, epilepsia, & similibus specificis.*

*Alia aqua theriacalis ad epilepsiam, apople-
xiam & paralytin.*

Aqua antiapoplectica & antepileptica.

Aqua antepileptica.

Aqua hirundinum antepileptica.

Alia aqua hirundinum.

Alia prædictæ aquæ præparatio.

Alia adhuc eiusdem aquæ præparatio.

Aqua picarum composita ad epilepsiam

quoque specifica.

Aqua ophthalmica.

*Alia aqua aciem oculorum acuens, excita-
remq; in senibus incipientem prohibens.*

Alia aqua ophthalmica.

Aqua ad hamoptosin seu sanguinis sputum.

*Aqua ad phthisin, & ulcera pulmonum
præstantissima.*

Aqua antipleuritisca.

*Aqua mirabilis ad collapsas vires instaurā-
das: & ad spiritus vitales & animales
roborandos & rescificandos, qua elixirio vi-
tæ aequiparari potest.*

Aqua caponis ad idem.

*Aqua ad cordis roborationem contra vene-
na, & pestilentes omnes affectus.*

Aqua ad pestis curationē & præseruationē.

Aqua antifebricitica.

*Aqua alia contra omnis generis febres, præ-
cipueq; contra intermittentes.*

*Aqua ad febres etiam pestilentes & arden-
tissimas.*

Aqua antinephritica.

Aqua alia antinephritica.

Alia prædictæ aquæ præparatio.

Alia aqua antinephritica.

*Aqua ad comminuendum calculum etiam
in ipsa vesica.*

Alia aqua ad idem.

Alia aqua ad idem.

Alia adhuc ad idem.

Aqua ad præseruationem calculi.

Aqua histerica.

*Aqua contra colicam ventriculi & intes-
tinarum, à cruditatib. & flatib. subortiam.*

Aqua scorbutica & hydropica.

Aqua dysenterica.

Aqua hypnotica.

Aqua ad gonorrhœam virulentam.

Aqua ad ichus scloperariorum.

*Aqua balsamica excellentissima aduersus o-
mnis generis apostemata, ulcera interna
& externa, potissimū autem contra fistu-
las & ulcera phagadenica & maligna.*

Aqua podagrica.

Aqua alia podagrica.

Alia aqua antipodagrica.

Aqua ad ambusta.
Aqua cancrorum ad idem.
Aqua purgans.
Aqua vomitiua & purgatiua simul.
Aqua ophthalmica.
Aqua cinnamomi.
Aqua caryophyll. & aliorum aromatum.

Aqua imperialis communis & paratu facilis.

℥. *Corticum arantiorum.*
Et limonum exsiccatorem ad solem,
ana ℥. iiij.
Nuci moschata.
Caryophyllorum.
Cinnamomi ana ℥. ij.
Fol. Melissa.
Maiorana.
Thymi.
Hysopi, prius per se exsiccatorem. an.
m. j.
Fl. Salvia.
Anthos.
Calendula.
Betonica. ana p. j.

Incisis & contusis omnibus, quæ incidi & contundi, aut immiui quoquo modo debent, ponantur in alembicum affundendo *Aquarum rosarum,*

Et vlmariæ ana q. s.

Vt supernatent materiam duobus tribusve digitis, digerantur vase optime clauso ad calorem Balnei Mar. per octiduum: dein per cineres destillentur, vt artis est, & fiat aqua imperialis: Cui si proprium salem addideris, validior efficaciorque efficietur. Hæc aqua cerebrum, cor, stomachumque imbecillum roborat: si guttula aliquot vel per se, vel cum iusculo exhibeantur. Specifica præsertim quoque est ad iuuandam in sterilibus conceptionem, huic adiecta prius copiosa satis testiculorum leporum quantitate, ex quibus prædicta aqua per viam digestionis salem allicere poterit, & præstantior reddi.

Elixir vitæ Maius, admirandum remedium ad inueteratos morbos penè neque desperatos propullandos, sanitatem conseruandam, vitamque ipsam prorogandam.

℥. *Rad. Zedoaria.*
Angelica.
Gentiana.
Valeriana.
Tormentilla.
Scorzonera.
Galanga.
Ligni aloes.
Sgnali citrini, ana ℥. ij.
Fol. Melissa.
Mentha rubra.
Maiorana.
Basiliconis.
Hysopi.
Thymi.
Chamedryas.
Chamaepytios ana m. ℞.
Gran. Lauri.
Iuniperi.
Cort. Limonum.
Arantiorum siccorum.
Sem. Pæonia.
Seselseos.
Anethi.
Fœniculi.
Anisi.
Citrii.
Cardui benedicti ana ℥. ij.
Caryophyllorum.
Cinnamomi.
Macis.
Zingiberis.
Cubebarum.
Cardamomi.
Piperis longi.
Et rotundi.
Spicanardi ana ℥. j. ℞.
Benioini.
Myrrha.
Olibani

Suacini

Succini
Mastiche ana ʒ. vj.
Flor. Rosmarini
Salvia
Pœonia
Stœchados
Calendula
Lauendula
Hyperici
Centauri minoris
Betonica
Lilii conuall.
Tilia arboris ana p. ij.
Flor. cichorii.
Rosarum rubr.
Bugloss. ana p. j.
Mellis granati
Sacchari albiana lib. j.
Aqua vitæ optima rectificata
lib. x.

Incidenda incidantur, & contrundenda
 contundantur. Omnia hæc in matraccium
 capax, & Hermetice clausum, ne quid ex-
 halet, iniecta in fimo equino mediocriter
 calido, per 8. aut 10. dies putrefiant: putre-
 facta fortiter exprimantur; expressio vero
 per cornutam, vel alembicum ad conue-
 nientem ignem destillentur; ponendo in
 limbo alembici *moschi ʒ. ʒ. ambra grisea,*
croci an. ʒ. j. Aquam quæ primû ab expres-
 sione illa effluet clarissimam, (pretiosa ta-
 men) seorsim asseruabis. Cum vero reci-
 piens (quod capax vitreumque esse, & o-
 ptime cum collo cornutæ adherere de-
 bet, ne vel minimum quidem expiret) ob-
 scurari, spiritibusque subalbidis offerri
 percipies, aliud eius loco aut idemmet re-
 pones, si prius extillatum illum primum
 liquorem seorsim asseruandum separaue-
 ris. Iunctoq; denuo optime, vt prius, cum
 collo cornutæ recipiente, ignem per gra-
 dus, vt artis est, pedetentim augebis, quo
 prædicti spiritus subalbidum non amplius
 appareant. Dein aufer tuum recipiens,
 vt eam, quæ secundo elicita est, aquam
 (quam matrem balsami vocant) seorsim
 etiam separes, adseruesque, & hæc qui-

dem tum ad plures morbos extirpandos,
 tum ad conseruandam sanitatem mirabi-
 li profectu conducit. Accommoda rursus
 prædictum recipiens, sicut fecisti antea,
 per gradus auge, donec destillato primo
 oleo subflauo, deinde rubicundo, mate-
 ria in fundo sicæ remaneant, nec tamen
 perfecte arida, ne qui extillat liquor, ad-
 ustionem suboleat. Quibus peractis assu-
 me tibi aquam illam clarissimam, quam
 primo satis copiose elicuisti, affunde resi-
 duis fæcibus, & fac vt simul per 6. aut 7.
 dies digerantur ad calorem Baln. Mar.
 donec aqua coloretur, & flauescat, at-
 tracta scilicet magis ignea & oleaginosa
 materia portione. Fæces residentes, cum
 scilicet omnem tincturam suam prædictæ
 aquæ impresserint, seorsim ad dicendos
 vsus adseruentur. Post omnes prædictos
 liquores (seruata tamen, si libuerit, ex v-
 noquoque proportione aliqua ad effectus
 supra commemoratos, quibus mirum in
 modum prosunt) & eum quoque ipsum li-
 quorem, qui ex fæcibus tincturam attra-
 xerit, simul miscebis, vt inde pretiosissi-
 mum, longeque prædictis excellentio-
 rem elixir vitæ elicias, vt sequitur proce-
 dendo.

Tres itaque prædictos liquores simul
 mixtos per cornutam, aut alembicum vi-
 treum (nulla tamen præmissa digestionem
 præter mixtionem ipsam destillabis, ead-
 emque plane ratione, qua prius elemen-
 ta principiaque liquorum separabis. Elici-
 es namque primam aquam clarissimam,
 quam seorsim reseruabis, cum scilicet re-
 cipiens fumo nubiloso obscurari percipi-
 es: dein mutato recipiente, accommoda-
 toque vt prius, ignem eo continuabis, do-
 nec liquorem subflauum effluere percipi-
 as, quem etiam seorsim, vt priorem adser-
 uabis. Interim dum prædictæ destillatio-
 nes, aut elementorum siue principiorum
 duorum separationes fiunt, reseruatas su-
 perius fæces ad ignem reuerberii calcina-
 bis, ex quib. in cinerem redactis sal, vt ar-
 tis est, cum prima tua aqua clarissima alli-

cijs.

tes, quæ quidem aqua sale suo imbuta, cū reliquis duobus adferuatis liquoribus permisceatur, vt tandem ex triangulo facias circulum, vt loquuntur philosophi, nempe vt ex tribus illis distinctis aquis per circulationem in pellicano, ea qua decet, arte, factam, vna essentia erumpat. Fiatq; ea ratione magnum illud elixir vitæ, arcanum admirandum. Et id quidem via satis succincta, facili atque philosophica verisque philosophis nota, ex qua viam & certam methodum omnibus rebus conficiendi elixiris consequeris.

Huius elixiris ineffabiles sunt virtutes ad curandas & præcauendas vertigines, epilepsias, apoplexias, paralyses, manias, melancholias, asthmata, syncopes, lipothymias stomachique & aliarum partium imbecillitates, cachexias, histericas passiones, & alia id genus summa & deploranda symptomata. Huius guttulæ aliquot tantum exhibentur cum decocto conuenienti, morboque appropriato; vt verbi gratia ad epilepsiam, cum aquæ pæoniæ, lili cōuall. aut florum tiliæ arboris: Ad paralyfin, cum aqua calendulæ: ad pestem, cum aqua vlmariæ, aut cardui benedicti: ad asthma, cum aqua scabiosæ, peti, tussilaginis, aut similibus. Valet etiam illud elixir, ad restauracionem & conseruationem balsami nostri radicalis, si quatuor aut quinq; guttulæ exhibeantur cum iusculo, vino aut conuenienti aliquo liquore.

Sed dices laboriosorem æquo, prolixioreque esse huius elixiris præparationem. At sane longe satius, necessariumq; magis est, tempus in tantis, tamq; admirandis rebus, quam in refarcienda vilibus ac inutilib. pene medicamentis officina collocare. Attamen vt omnibus etiam indulgeam, faciliorem & iucundiorē forsan elixiris ad sanitatem conseruandam vitamque prorogandam, efficacissimi præparationem subscribam.

Elixir vitæ minus, facillimum.

℞. Rad. gentiana in taleolas sectarum &

exsiccatarum

Rad. centaurii minoris ana ℥. iij.

Galanga

Cinnamomi

Macis

Caryophyllorum ana ℥. j.

Flor. Saluie

Hyperici

Rosmarini ana p. ij.

Vini albi generosissimi lib. vj.

Maceretur in matracio vitreo bene clauso per octo dies ad ignem Baln. Mariæ lentum, deinde fortiter exprimantur, & per alembicum vitreum destillentur per cineres ad siccitatem. Aquam destillatam facieb. reafunde, vt ex his in Balneo Mar. tepido totam tincturam elicias: fæces post tincturæ extractionem reducantur in cineres, ex quib. salem elicias aqua cardui benedicti, vel vlmariæ, salemque illum ex artis prescripto optime depuratum, vt docebimus, cap. de salibus, prædictæ suæ propriæ aquæ iam tinctæ addes. Ex hoc elixire quarta cochlearis pars aut per se, aut ex liquore conuenienti diu exhibeatur. Specificum est remedium ad omnes cachexias, stomachi imbecillitates, quem à viscidis & mucilaginosi humoribus, huic adhærescentibus tartarum expurgat, mûdificatque, vermium generationem prohibet, corpusq; sanum conseruat, & ab iniuriis tuetur. Hoc autem bis tantum in hebdomade, sed tamen longo tempore vtendum est.

Aliud elixir paratu facillimum.

℞. Ligni aloes

Rad. galanga

Zenonria

Scorzonera ana ℥. j.

Macis.

Caryophyllorum.

Cinnamomi.

Cardamomi.

Dictamni.

Corticis citri ana ℥. ss.

Coriandri præparati.

Græ.

Granorum alkermes.

Iuniperi ana ℥.ij.

Crasso modo contusa, in vas vitreum cum collo oblongo, quod matracium nuncupamus, ponantur: superinfundatur aqua vitæ fortissima, ex vino canariæ distillata, vt materiam quatuor aut quinque digitos supernatet, macerentur omnia in loco frigidus per spacium 8. dierum, agitando vas bis vel ter in die: aqua interea temporis cunctas simplicium virtutes extrahet, ac iidem imprægnabitur & tingetur: tunc id, quod clarescens, eorundemque ingredientium proprietatibus tinctum & imprægnatum fuerit, separabis per inclinationem, studioseque in phialis probe clausis seruabis, ac tempore necessitatis eiusdem exhibebis cochleare dimidium, vel vnum integrum ad summum. Ex residua materia siue spissamento illo formari poterunt linimenta ad apoplexiam & paralytim, coronali futuræ, spinæ ceruicis, & partibus ex causa aliqua frigida dolentibus applicata in forma cataplasmatum siue linimenti, addendo olea cõuenientia. Vel ex his omnibus etiam aquam in modum aliarum aquarum modo descriptarum componere licet, si libet.

Aqua theriacalis communis pro gregariis.

℞. *Theriaces Alexandrina* ℥.ij.

Myrrha ℥.j.℞.

Aqua vita.

Vini odoriferi an. ℞.℞.

Misceantur, digerantur, & destillentur ad siccitatem in Balneo vaporoso. De hac aqua exhibe. ℥.℞. cum aqua rutæ, vel fumaricæ, potenter sudores mouet, valet ad pestilentes omnes affectus.

Aqua theriacalis, cordialis, & Bezardica, omnibus cordis pathematis, pestiferisque affectibus, miro progressu conferens, sudoremque mouens.

℞. *Rad. Angelica.*

Zedoaria.

Caryophyllata.

Barba hirci.

Tormentilla,

Petasites,

Enula campana ana ℥.ij.℞.

Raf. Cort. Ligni Indici ℥.vii.

Santali citrini.

Cinnamomi.

Macis.

Gran. Iuniperi.

Sem. Cardui benedicti.

Citrui.

Et corticis eiusdem ana ℥.j.

Diptamni albi.

Scabiosa.

Mentha rub.

Chelidonia.

Scordij.

Ruta.

Melissa.

Scorzonera ana m. j.

Flor. Centaurii minoris.

Hyperici.

Genista.

Calendula.

Borraginis.

Buglossa p. j.

Macerentur per quadrimum ad ignem

Baln. Mar. in

Vini maluatici ℞.ij.

Succi limonum.

Aqua nucum viridium.

Melissa.

Vimaria.

Cardui bened. ana ℞.℞.

dein exprimitantur. Expressioni adde

Theriaces ℥.ij.

Confectionis de hyacintho ℥.j.

Conf. alkermes ℥.v.

Diamargarit. frigid.

Diacoralli ana ℥.ij.

Diambræ,

Diamoschi ana ℥.ij.

Croci,

Myrrha ana ℥.℞.

Sacchari candi ℞.℞.

LIII

Mace-

Macerentur denuo per duos trefve dies ad eundemmet ignem balnei. Dein destillentur per cineres ad siccitatem, fiat aqua theriacalis. Ut prestantior & efficacior fiat, extrahendus est sal ex faecibus residens, ea, qua decet, arte, atque cum aqua predicta commiscendus. Si velis, non opus erit destillatione: Sed de secunda infusione exhibebis \mathfrak{ij} . Validius namque ac prestantius erit remedium, & prouocandis sudoribus magis idoneum.

Alia aqua theriacalis cephalica, & affectionibus cerebri deploratis, nempe apoplexiæ, paralyfi, epilepsiæ, & similibus specifica.

$\mathfrak{℥}$. Rad. pœonia
Visci querni
Acori vulgaris, ana \mathfrak{z} . \mathfrak{ij} .
Gran. iuniperi maturorum
Sem. pœonia ana \mathfrak{z} . \mathfrak{j} .
Caryophyllorum
Macis ana \mathfrak{z} . \mathfrak{vi} .
Castorei \mathfrak{z} . \mathfrak{ss} .

Flor. stachados
Calendula
Betonica
Anthos.
Salvia
Lilij conual.
Tilia arboris ana p. \mathfrak{ij} .

Facienda incidantur, contundenda contundantur & macerentur per triduum ad ignem balnei calidi, in

Vini albi generosi \mathfrak{lb} . \mathfrak{ij} .
Aqua pœonia
Salvia, calend. ana \mathfrak{lb} . \mathfrak{j} .

deinde exprimantur fortiter. Huic expressioni adde

Theriaces Alexandrina \mathfrak{z} \mathfrak{iiij} .
Confect. anacardina. Mes. \mathfrak{z} . \mathfrak{j} . \mathfrak{ss} .

Spec. Diamoschi
Aromatici Gabrielis ana \mathfrak{z} . \mathfrak{ss} .

Macerentur denuo per duos, trefve dies ad ignem lentū Baln. Mar. dein exprimantur

& destillentur per cineres ad siccitatem, fiat aqua theriacalis. Datur ex paruo cochleari argenteo, ad insultus epilepticos, apoplecticosque & prædictos morbos mirifice conducens.

Aqua antepileptica maior Quercet.

Huius aquæ descriptio reperitur in nostra Tetrade, cap. 2. 4.

$\mathfrak{℥}$. Rad. angelica
Zedoaria
Bardana
Scorzouera
Tormetilla
Bistoria
Enula campana
Gentiana ana \mathfrak{z} . \mathfrak{j} . \mathfrak{ss} .

Rad. pœonia maris & fœmina, decrescen-
te luna, in signo Leonis collecta.

Rasura ligni buxi
Visci querni
Et visci coryli ana \mathfrak{z} . \mathfrak{ij} .
Santal citrini
Ligni aloes
Myrobalan. omnium ana \mathfrak{z} . \mathfrak{j} .
Distamni albi \mathfrak{z} . \mathfrak{vi} .

Herb. Melissa

Scabiosa
Acetosæ
Fumaria
Agrimonia
Ruta
Anagallidæ
Matricaria
Mentha rubr.
Abfynthii Pontica
Hyssoptiana m. \mathfrak{ij} .

Sem. Carduibened.

Citrui
Pœonia
Seselseos
Gran. iuniperi ana \mathfrak{z} . \mathfrak{ss} .
Cubebarum

Macis
Nucis moschata
Cinnamomi ana \mathfrak{z} . \mathfrak{ij} .

Flor.

*Flor. Genista**Hyperici**Centaurii minoris**Tilia arboris.**Lilii conuall.**Calendula**Lauendula ana p. ij.**Flor. Cichorii**Buglossa**ros. rubr. ana p. j.*

Sumendæ erunt radices, herbæ & flores, qui quam recentissimi fuerint ex temporis opportunitate, quæ parabitur hæc theriacalis aqua: quod quidem commodissime fiet in æstate, cum omnia tunc abunde vigeant, & viribus valeant. Atque hæc radices, herbæ & flores recentes, in amplo mortatio quæ tenuissimè contudentur. Quæ si sicca fuerint recentiorum defectu crassiuscule conuassabuntur. Omnia autem optime mixta olla indantur vitreata satis capaci, vt tota mixtio libere ea contineatur: cui superinfundantur

*Aqua stillatiua primula veris**Lilii conuall.**Flor. Tilia**Et calendula ana lb. j. s.**Aq. Melissa**Hyssopi**Rosmarini**Genista ana lb. s.**Vini, albi optimi lb. ij.*

Aut quantum satis fuerit, ad mixtionem illam imbuedam & perfundendam, quæ sepe manibus intro aut cochleari cõprimeretur, vt melius humectetur, & liquorẽ imbibat. Hæc autẽ olla artèssimè oclusa, ne quid expiret, lento igne foueatur, dum materia tepefcatur, vt sic melior ac facilius fiat fermentatio, septem aut octo dierum spatio, quo enim diuturnior maceratio, eo melior futura est fermentatio. Postea exprimantur omnia, & linteo scernatur ac traiciatur expressio. Deinceps fæces torculari fortiter comprimantur, vt tandem aridissimæ reddantur. Atq; totus hic expressus liquor in plures alembicos diffundatur,

vel in magno destillatorio cupreo simul colligatur, cum refrigeratorio vase (quæ omnibus pharmacopœis obuia & in promptu semper esse debent, ad aquas & olea vegetabilium extrahenda) ex quo aqua extilletur, quæ pretiosa & excellens futura est. Relictæ autẽ fæces superiores interea igne reuerberii in cineres reducetur, quibus apprimè calcinatis, superior aqua calide affundatur & reafundatur, donec suum salem ab illis extraxerit, sicq; potentior & efficacior reddatur, quæ tamen sola & citra salis sui adiunctionem, ad curationem & præcautionem epilepsiarum omnium, siue idiopathicarum, siue sympathicarum, omnibus etiam etatibus & temperamentis ad ʒ. s. tuto & feliciter exhiberi potest, idq; matutinis horis. Neque enim ea præparandi tantum & corroborandi egri vim habet, vt quæ etiam malignas qualitates adoriatur, vnde cunque ex progrediantur, sed etiam huius morbi verum specificum, & ad hæc præparandum esse, certissimum sit.

A D D I T I O.

Verumtamen hæc aqua nobilior, perfectior & maioris virtutis sit, ac energicæ magis specificæ aduersus hunc morbum, additamentis his, quæ sequuntur, ditabitur, vt videlicet ad istius aquæ libras quatuor addas

Theriaca Veneris aut Monspessulana,
*eiusque quam optima ʒ. iij.**Confectionis de hyacintho ʒ. j. s.**Confect. alkermes ʒ. s.**Pulu. Diamargarit.**Diacorall.**Latifciant. Gal. ana ʒ. ij.**Diacastorei ʒ. s. aut etiam amplius,**Castorei ipsius simplicis ʒ. ij.**Camphora ʒi.*

Mixtis omnibus & vasi longioris colli (quod matrarium vocant) firmissimè clausi impositis, in Balneo Mar. fiat digestio per quatuor dies. Deinde igne cinerum destillatio per alembicum extrahatur, destillatam aquam ter aut quater super suas fæces cohobando,

hobando, ea cautione tamen, ne nimia faccum exsiccatione liquor extractus adustionem redoleat. Que tamen non est metuenda, si ex Balneo Mariæ vaporoso, vel ad siccitatem vsque fiat extillatio. Hac ratione præstantissima aqua elicietur, non tantum in omnes epilepsias, sed etiam apoplexias & paralyfes. At si secunda huius destillationis facces in cineres redigatis, & ex iis salem, aqua melissa, iuxta artem extrahatis, eumque ter aut quater, ad maiorem puritatem & subtilitatem, soluatis, filtretis & coaguletis, eumque suæ aquæ immisceatis, in qua confestim soluetur, auctiores longe vires, & potentiores multo energiam eiusmodi aqua habitura est.

Aqua antaploplectica minor.

℞. *Aquarum Flor. Tilia arboris*
Lilii conuall.
Cerasorum nigrorum
Salvia

eo, quo dictum supra modo extractarum ana lb. j. s.

Visci querni
Dictamni
Caryophyllorum
Cinnamomi
Nucis moschatae
Macis
Cubebarum
Zingiberis ana ʒ. j.

Sem. Pæoniae
Dictamni ana ʒ. j. s.

Baccarum iuniperi
Flor. Anthos

Salvia
Betonica
Stæchados
Calendula
Hysopi ana p. j.
Camphora ʒ. iij.

Digerantur per aliquot dies, dein destillentur per balneum vaporosum ad siccitatem: dosis cochleare j.

Alia aqua ad epilepsiam, apoplexiam & paralylin.
 Quæret.

℞. *Rad. Recentium angelica*
Enula Campana
Zedoaria ana ʒ. j.
Ras. ligni buxi ʒ. vj.

Rad. Pæonia luna in leonis signo decre-
scente, si fieri potest, collecta,

Visci querni rec. ana ʒ. ij.

Dictamni albi ʒ. j.

Sem. Carduibened.

Citrii

Acetosa

Portulaca

Pæonia.

Luna decrescente collectorum & decorticatorum ana ʒ. s.

Nucis moschata

Macis ana ʒ. iij.

Flor. Cotula fœtida

Sambuci ana p. iij.

Flor. Salvia

Stæchados

Lilij conuall. ana p. ij.

Puluerifanda puluerifentur crassiuscule, & contundenda contundantur ac macerentur per quadriduam ad ignem Baln. Mar. in

Ruta

Cerasorum nigrorum

Flor. Tilia

Genista

Hyperici ana lb. ij.

Dein fortiter per torcular exprimantur. Huic expressioni adde

Spec. Diamosch.

Diamargariti frig.

Diacorall. ana ʒ. s.

Rasura cornu ceruini ʒj.

Confect. de byacinto

Confect. alkermes

Theviaces veteris ana ʒ. s.

Camphora ʒj.

Denuo per duos dies in baln. Mar. digerantur, ac tandem destillentur per cineres. Huius aquæ exhibeatur pro dosi ʒ. s. vel ʒj. in

3j. in ipso paroxysmo. Vt præstantius euadat remedium, talem ex capite mortuo aut facibus in cinerem redactis, vtartis est, extractum addes, reaffusa nempe ea ipsa aqua super cineres toties, dum virtute falis imprægnata sit.

Aqua hirundinum antepileptica.

Hirundinum adhuc in nido existentium viij. aut x. paria.

Flor. Lilii conuall. p. ij.

Caryophyll.

Macis ana ʒ. ss.

Coquantur omnia in duabus tribusue heminis vini albi optimi; dein exprimantur fortiter, & destillentur: huius aquæ cochlearia duo hoc morbo correptis exhibeantur: prompte enim à presenti paroxysmo liberat, futurumque prohibet. Hanc me primum docuit D. Rondeletius, Med. celeberrimus Monipeliensis, & præceptor meus, quam tamen pro magno & non reuelando secreto celabat. Eidem autem hirundinum aquæ paucula quæ sequuntur, adieci, cuius etiam felices & admirandas vidi experientias.

Alia aqua hirundinum.

Accipe suo tempore sex aut septem vel plures, si velis, hirundinum nidos, cū ipse lanugine cooperiri incipiūt. Has integras in alembicum proprium conice. destilla & aquā inde effluentē asserva. Dein feces residuas in fundo subsidentes in cinerem, qua decet, arte, redige, ex quo sume lb. ss.

Cinerum cranii humani, & si fieri potest, non humani ʒ. iij.

Castorei ʒ. j. ss.

Pulu. visci querni ʒ. j.

Succi rad. & fol. pæonia ʒ. vj.

Aquarum flor. hyssopi

Flor. tilia arboris

Lilii conuall. ana lb. j.

Aceri scillitici lb. ss. quibus infunde aquam omnem, quam ex hirundinibus eliciuisti: macerentur omnia per aliquot

dies ad ignem balnei, dein per cineres aut saltem per Balneum vaporosum ad integram siccitatem distillantur: ea enim ratione aqua *ipso tempore* non redolebit, sed cum omnibus suis qualitatibus integris & requisitis effluet. Hæc aqua per se sola, sale proprio imbuta (præmissis tamen per mesem integrum generalibus remediis conuenientibus) ad medium cochleare sumpta mirabiles effectus prodit.

Alia prædictæ aquæ preparatio.

Suo tempore viij. aut viij. pullorum hirundinum nidos, sola tantum lanugine hirsutorum, nec dum perfectis plumis vestitorum: hos in terreo vitreato vase, firmissime obstructo, ad reuerberandum composito, dum toti pulli in cinerem cū visceribus & plumis redacti sint. Ex hoc cinere accipe ʒ. iij. (cuius si tanta non sit copia, de reliquis tantum detrahes, quantum fuerit defectus pulueris) *cineris cranii humani ʒ. ij.*

Pulu. rad. visci querni

Angelica

Zedoaria ana ʒ. j. ss.

Sem. Pæonia

Gran. iuniperi conuassatorum ana ʒ. vj.

Castorei ʒ. j.

Succi radicum & foliorum pæonia

Aceri scillitici ana lb. j.

Aquarum hyssopi

Flor. Tilia

Lilii conuall.

Saluis

Roris marini ana lb. j.

Macerentur simul omnia in vase fortiter obstructo ad aliquot dies in Baln. Mar. deinde fiat destillatio in cineribus mediocri igne ad siccitatem. Cauendum, ne destillatum adustionis saporem referat.

Vt autem hæc aqua corroboretur, & vis eius augeatur, aridas feces accipe easque in calcem vi ignis albilissima redige, quibus in manica, aut Filtro Hippocratis impostis, superfundatur destillatus liquor, qui

LIII 3 cre-

crebra repetitione suæ calci reaffundatur, & identidem traiciatur, dum rotum salem, in quo posita est summa remedii virtus, secum eduxerit & asportarit. Atque sic aquam, non simpliciter & crasse stillatam, quales sunt vulgares, quæ statim muciditatem & corruptionem contrahunt, sed omnium simplicium dotibus ac virtutibus imprægnatam, ac diturnæ conseruationis habebitis. Ex qua admirandos effectus (ex arte Spagyrica manantes) fitis vbique & semper experturi.

Alia eiusdem aquæ præparatio.

℞. iij. aut v. hirundinum nidos, quos in frusta cum ipsis plumis ac lanugine, & visceribus, dissecabis: coquantur in v. aut vj. hydromelitis sextariis, eo modo, quo alia carnes in olla elixantur. His adde

Rad. & sem. pæonia

Angelica

Visci querni

Rasura cranii humani

Cornu ceruini

Gran. Iuniperi conuassatorum

Fol. Diſtamni

Melisse

Betonica

Thymi

Hyssopi ana q. v. vales.

Iuseulum prælo fortiter exprimatur ac percoletur, expressioni aut colaturæ quantitæ adiciantur.

Macis

Nucis Moschata

Caryophyllorum

Cinnamomi, ana ʒ ij.

Castorei ʒ ʒ.

Flor. purpureorum anagallidis

Liliorum conuall.

Tilia arboris

Rosmarini

Salvia

Betonica ana p. j. aut duos.

Croci ʒ ʒ.

Camphora ʒ ij.

Aquarum florum primula veris

Et calendula ana lb. j.

Macerentur simul omnia ad aliquot dies, deinde fiat liquoris destillatio ex arte: cuius & in ipso paroxyfimo, & extra ipsū, put morbo exigito, exhibeatur semicochleare.

Aqua picarum composita ad Epilepsiam quoque specifica.

℞. Fullos picarum N. xij. frustratim vna cum intestinis & penis incidantur, & ponantur in vas terreum vitreum, addendo

Rad. Pæonia

Zedoaria

Visci querni ana ʒ ij.

Flor. Tilia arboris.

Lilii conuall.

Hyssopi ana p. ij.

Coquantur in Oxymelitis anthosati & aquæ millif. an. lb. iij. ad medietatis consumptionem: dein exprimantur. Huic expressioni adde

Gran. Iuniperi

Sem. pæonia ana ʒ ʒ.

Caryophyllorum

Nucus moschata

Croci

Cinnamomi

Cubebæ ana ʒ iij.

Castorei ʒ ij. ʒ.

Flor. Betonica

Stochados arabica

Primula veris

Citrui mali ana p. ij.

Anagallidis purpureis floribus p. iij.

Contusis contandendis digerantur per 4. dies: dein destillentur per balneum vaporosum ad siccitatem. Dosis huius aquæ est cochlear vnum vel alterum.

Aqua ophthalmica.

℞. Succis enfragii

Chelidonis ana lb. ʒ.

Lactis caprini lb. j.

Misceantur omnia simul, addendo

Zingiberis

Macis crassiuscule conuassatorum ana ʒ j.

Aloes ʒ ʒ.

Vitrioli albi ʒ iij.

Mace-

Macerentur quatuor aut quinque dierum spacio, destillentur per balneum vaporosum. Aqua destillata adde *thutia* frustula, non tamen puluerifata, qua prius in cochleari ferreo nouo ignita fuerint, nouies extinguantur, & tandem cum aqua praedicta continuo residere sinantur, cuius guttula vna oculo etiam inflammato admoueat: nec respiciendum ad calida illa, qua praedictam illam aquam ingrediuntur, etiam si initio dolor ingrauescat, ferueatque per tempus aliquod: viros enim effectus prodebet, tartarum illud oculis adhaerescens, pungens acerrimumque dolorem inferens, & lachrymas mouens lachrymas, dissoluendo. Singulare est remedium ad omnes ophthalmias, praefendumque sane omnibus, istis simplicibus aquis refrigerantibus, vt *rosarum*, *plantaginis*, *charesol*, & similib. colliriisque oculorum refrigerationi dicatis, vt ipsa etiam experientia praeter allatam *supprationem* fidem faciet. Confert etiam ad amblyopiam & amaurosim, si huic *croci metallorum* admisceatur, quem credo basim & fundamentum aquae ophthalmicae Martini Rulandi, doctissimi celeberrimiq; Medici Germani, cuius ipse admirandus effectus miro successu expertus est, vt videre est in illius centuriis iam diu in lucem editis.

Alia aqua aciem oculorum acuens, caecitatem que in senibus incipientem prohibens.

℞. Rad. Valeriana
 Enula campana
 Foeniculi ana ʒj.
 Herb. Chelidonia
 Euphrasia ana m. ij.
 Betonica
 Pulegii ana m. j.
 Sem. Foeniculi.
 Sileris montani ana ʒvj.
 Baccar. Luniperi ʒs.
 Flor. Caprifolii
 Rosarum albarum an. p. ij.

Stachados
 Salvia
 Anthos
 Sambuci
 Calendula
 Schœnanthos ana p. j.
 Zingiberis
 Piperis longi
 Cubebarum
 Cardamomi ana ʒj. s.

Puluerifanda puluerifentur, & contudenta contendantur, & infusa in hydromelitis maluatici vel canariae vini lb. iij. ponatur ad ignem lentum vel solem per quatuor sexve dies: dein omnia praelo fortiter exprimantur, cui expressioni adde

Aquarum peculi Rosarum
 Euphrasia ana lb. ij.
 Foeniculi
 Chelidonia ana lb. j. s.

Misceantur dosis ʒj. vel s. pro iunioribus sumatur bis terve in septimana ieiuno ventriculo. Ex eademmet aqua potest instillari vna aut altera gutta in oculos quotidie mane.

Alia aqua ophthalmica.

Componitur etiam alia aqua ophthalmica ex lb. ij. urine pueri optime purificatae, additis ʒiij. vitrioli, rotidem unciis turbia: ex quibus omnibus per dies aliquot maceratis, dein per cineres ad siccitatem destillatis fit aqua ophthalmica, cuius guttulae aliquot inflammato oculo, aut debilitato admoueantur.

Aqua ad hæmoptosim seu sanguinis spurum.

℞. Rad. Bistorta
 Symphyti maioris
 Tormentilla ana ʒj.
 Herb. Centinodia
 Millefolii
 Veronica
 Pyrola
 Sanicula

Bursa

Bursa pastoris cum rad. ana m. j.
 Summitatum rubi
 Lentisci ana m. ss.
 Gran. Sumach.
 Myrtill.
 Sem. Plantaginis
 Berberorum
 Papau. albi ana ʒ vij.
 Flor. Nymphaea
 Cucurbitarum
 Citoniorum
 Ros. rubr. ana p. ij.

Contusis & commixtis omnibus mace-
 rentur per quadrimum ad ignem balnei
 in succorum depuratorum

Plantaginis
 Portulaca
 Acetosa
 Agrimonia ana lb. ij.

Dein fortiter exprimantur: his adde

Succorum acacia
 Hipocistidos ana ʒ ij.
 Terra sigillata
 Boli armeni veri ana ʒ ss.

Electuarii diatragacanthi frigidi ʒ ij.
 Macerentur denuo per quadrimum, dein
 per cineres ad siccitatem destillentur: hu-
 ius aquæ, qui laborat hæmoptosi, capiat
 cochlearia duo aut tria, vel per se, vel addi-
 to syrupo myrtill. de rosis siccis, aut symphyti
 descript. Fernellii. Quod si ab immodico
 sanguinis fluxu exoluantur vires adde ʒj.
 tintura corallorum, vel para destillatam,
 quod cum morbo pugnet, & refectioni
 inferuiat.

Aqua ad phthsim & vlcera pulmo-
 num præstantissima.

ʒ. Spec. Electuarii resumptiui
 Diapenidii
 Diatragacanthi frigidi
 Diacorall. ana ʒ ss.
 Trochise. de Spodio
 Et de terra sigillata ana ʒ vj.
 Conseru. Symphyti maioris
 Ros. rubr.

Flor. verbasci ana ʒ j.

Sem. Plantaginis

Berber.

Melonum

Cuscuta

Papau. albi

Citoniorum ana ʒ x.

Pulueris cancerorum fluuiatilium ʒ iij.

Contusis crassiuscule omnibus maceren-
 tur per 4. dies in

Aquar. veronica

Scabiosa

Buglossa

Plantaginis

Symphyti maioris ana lb. j.

Dein fortiter exprimantur & destillentur
 per cineres: huic aquæ destillatæ adde

Tintura corallorum

Et Magisterii perlarum ana ʒ iij.

Butyri seu lactis Sulphuris ʒ ss.

Misce, dosis ʒ j. ss.

Vel per se, vel admixta ʒ ss. syrupo myrtil-
 lorum, aut de rosis siccis: de qua vtendum ad
 plures dies.

Aqua antipleurítica.

ʒ. Flor. papau. rheadis exsiccatore p. vj.

Coralli rubri tenuissime pulueriza-
 ti, & Pulueris corticum auellana-

rum rubrarum

Sem. Carduibenedicti ana ʒ j.

Macerentur per triduum ad ignem Bal-
 Mar. in

Aquar. papaueris rheadis lb. ij.

Carduibenedicti

Vlmaria ana lb. j.

Dein per cineres destillentur: de hac aqua
 exhibe ʒ iij. addendo syrupo papau. rheadis
 ʒ j. idque ante somnum reiteretur, si opus
 fuerit: non prætermittenda erit prius san-
 guinis missio: cum hac aqua multos
 pleuriticos etiam desperatos
 sanitati breui restitu-
 tos sæpe vidi-
 mus.

Aqua

Aqua mirabilis ad collapsas vires instaurandas, & ad spiritus vitales & animales roborandos & rescuendos, qua elixirivita equiparari potest.

Fac destillati vinum Caudie siue vinum maluaticum optimū quinquies vel sexies, in vnaqua; vice rectificando, vt artis est. In hac aqua vitæ post primam vel secundam destillationem, phlegmaticque separationem, macera

Flor. rosarum exsiccatum

Buglossa

Borraginis

Cort. citrii sicci

Ligni aloes

Et cinnamomi ana q. volēs.

Habita semper quantitatis conficienda ratione: multoties hanc aquam cohobando & reducendo. In cuius optime rectificata lb. j. dissolue

Confect. alkermes ʒb.

Ambra grisea ʒij.

De hac exhibe cochleare dimidium in cordis deliquio, melancholicis & aliis deploratis affectionibus.

Aqua caponis ad idem.

Quamuis in VVeckeri viri doctissimi antidotario opere non minus laborioso, quam vtili, aliquot huius aquæ descriptiones satis elegantes reperiantur, non tamen intermittere potui, quin hic vnam de nostris adiungerem.

℞. Caponem vnum (vel plures, prout lubet) antiquum & pinguem exenteratum in frusta discinde, & in Phialam vitream capacem inuice, addendo

Santalici citrini

Ligni aloes

Caryophyllorum

Nuci moschata

Cinnamomi

Macis ana ʒj.

Galanga

Corticis citrii

Zedoaria

Croci ana ʒb.

Flor. Rosarum

Saluia

Betonica

Lauendula

Borraginis

Buglossa

Ros. rubrarum. ana p. j.

Coralli preparati ʒj.

Granorum alkermes ʒij.

Vini Canaria mens. j.

Sacchari albissimi lb. b.

Vas bene clausum, vt nihil euaporet, collocetur in Balneum Mar. feruidum, per octo vel decem dies, donec capo vi bullitis aquæ in minutissimas particulas decoctus fuerit, exprimantur postea omnia per torcular, & in alembico destillentur. Dosis est cochlear vnum atque alterum. Gesnerus hanc aquam mirifice commendat ad vires exhaustas, & ipsas etiam febres continuas.

Aqua ad cordis roborationem contra venena & pestilentes omnes affectus.

℞. *Rad. Angelica*

Carlina

Tormentilla

Cort. citrii

& Olibani ana ʒij.

Sem. Carduibenedicti

Acetosa

Vlmaria

Santalorum omnium ana ʒb.

Conseru. Buglossa

Rosarum

Violarum

Mithridatii

Confect. de hyacinto 178

Spec. Diamargariti frigidi

Camphora ana ʒij.

Terenda terantur crassiuscule, & indantur omnia in alembicum vitreum, superafundendo aquæ vitæ rectificatæ lb. iij. di-

M m m

geran-

gerantur vase optime clauso: Dein per cineres aut balneum vaporosum destillentur. Est aqua mirabilis ad lipothymiam, syncopen & pestilentes omnes affectus: dosis semicochleare argenteum, vel paulo plus.

Aqua ad pestis curationem & præseruationem.

℞. *Ligni aloes* ℥j.
Rad. Caryophyllata
Gentiana
Zedoaria
Angelica
Tormentilla ana ℥ij.
Cinnamomi
Macis
Santali rubri
Bacc. Juniperi
Sem. Carduibenedicti
Cort. Citrii & *sem. eiusdem an.* ʒ. vi.
Disthamni Cretensis sicci
Melisse
Hyssopti ana m. j.

Rasura cornu ceruis
Eboris ana ℥ss.

Macerentur ad ignem lentum per sex octo-
 ve dies in succorum depuratorum ruta, scor-
 dij. & *Ulmariæ ana* ʒviij. dein fortiter præ-
 lo exprimantur: his adde

Theriaces
Mithridatij optimi ana ℥ij.
Confect. de hyacint ho.
Alkermes ana ℥ss.
Spec. diambra ʒij.
Croci ʒj.
Camphora ʒss.
Vini maluatici
 & *aqua vitæ optima ana* lb.
 j. ss.

Infundantur denuo per sex dies ad ignem
 lentum vase optime clauso, vt nihil expiret:
 dein fortiter exprimatur: de quo expresso,
 si velis, exhibere poteris, peste iam correpto
 ℥ij. Est magnum sudorificum. Vel expres-
 sum illud destillet per cineres, & fiat aqua:
 dosis ʒij. ss. his addendo *syrupi acetosissis*

citrii, vel *limonium* ʒss. fiat potio: sudorem
 mirum in modum prouocat: peste corre-
 ptis primo etiam die exhibetur, etiam præ-
 termissa purgatione, & sanguinis missio-
 ne, quam euacuationem in multis pesti-
 lentibus affectibus improbamus: reitere-
 tur potio, si opus fuerit, sequenti die. Con-
 fert etiam ad omnes affectus venenatos, si
 cum aliqua aqua vel syrupo conuenienti
 commisceatur. Ad pestis præseruationem
 sufficiunt quatuor sexve huius aquæ gut-
 tular, in vino vel iusculo conuenienti, &
 mane propinata: ex guttulis aliquot eius-
 dem aquæ labra, nares, aures illiniri etiam
 poterunt, singulis manutinis grassante
 morbo.

Aqua anti-febricitia.

℞. *Melisse*
Betonica
Argentina ana partem unam.

Vt ex illis omnibus simul tritis & expressis
 lb. iij. ad minus succi extrahi possint.

Succi foliorum & *rad. Centaurii mino-
 ris*, (quod febrifugam vocant) lb. ij.

*Aqua astacorum seu cancerorum fluui-
 zium cum crustis conuassatorum*
 lb. j.

Aqua ex succo capisum papau. albi elicita
 lb. ss.

Aqua fructuum fragaria lb. j. ss.

Misceantur, & per alembicum vitreum
 per cineres destillentur: specificum est re-
 medium ad omnis generis febres, ac inter-
 mittentes potissimum, sed maxime tertian-
 nas nothas & exquisitas. Huius autem vsus
 est eiusmodi, vt 12. horis ante paroxysmum
 clyster emolliens & refrigerans iniiciatur:
 dein quinque ante prædictum paroxy-
 smum horis iusculum optime consumma-
 tum exhibeatur. Accessionis vero initio
 propinandæ ægro sunt ʒiij. prædictæ aque:
 cui si guttulas aliquot spiritus vitrioli
 addideris, præstantior

euadet.

Aqua

Aqua alia contra omnis generis febres, præcipueque contra intermittentes.

℞. *Aquarum Fragorum*
Centaurei ana lb. ij.
Mellis lb. ij. vel ij.

Omnibus inuicem mixtis indantur in Alembicum, quod sine pileo in formicarum aceruum sepeliatur, ubi formicæ à mellis dulcedine pellestæ, cateruatim irrunt in hanc aquam: postquam harum sufficientem collegeris quantitatem, exime vas, omnia inuicem optime agitando: dein capitello super alembicum reposito, omniū fiat destillatio per cineres. Dosis est semicochleare, aut paulo plus, si vires patientur. Initio paroxysmi axis vehementem prouocat vomitum: infanti ex huius aquæ usu pristinam valetudinem recuperarunt. Sed Medici est, deliberare, prius quam eandem porrigat, num æger ad vomitum procliuus sit, nec ne? num materia, quæ febrem efficit, idonea sit vacationi per vomitum, aut contra? numque ægri vires validiores aut debiliores existant? His omnibus exquisito iudicio libratis, intrepide vomituum hoc exhibebitur, cuius effectus præstantissimi se indes in pluribus ægrotis prodent.

Aqua ad febres etiam pestilentes & ardentissimas.

℞. *Rad. Tormentilla*
Buglossæ
Scorzonera
Acetosa ana ℥j.
Theriaces Alexandria ℥ij.
Succi Limonium de purati
Aquar. Fumaria
Vlmaria
Carduibened.
℞. Centaurei minoris ana ℥iiij.
Diamargarit. frig. ℥lb.
Extracti scordii ℥. ij.

Macerentur per quatridduum: dein exprimantur & destillentur, de qua æger febricitans capiat ℥iiij. & coopertus paulo plus solito sudabit.

citans capiat ℥iiij. & coopertus paulo plus solito sudabit.

Aqua antinephrica.

℞. *Rad. Restæ bouis*
Petroselinii
Eryngiorum ana ℥lb.
Fol. Parietaria
Herniaria
Saxifragia cum toto ana m. ij.
Argentaria m. j. lb.
Senelorum
℞. Baccar. Alkekengi conuass. ana ℥ij.
Milij solis
Fœniculi dulcis ana ℥ij.

Conquassentur & macerentur in vini albi generosi suffic. quantitate per quatridduum: dein fortiter exprimantur & destillentur: de hac aqua sumat cochlear vnum aut alterum singulis matutinis, assumpto prius bolo ex cassia, vel ex electuario lenitiua, vel diasebesten.

Alia aqua antinephritica.

℞. *Succor. Argentaria.*
Senelorum
Parietaria ana lb. j. lb.
Hydromelissa scillitici lb. j.

In his liquoribus simul mixtis macera per 5. aut 6. dies ad ignem lentum Baln. Mar.

Gran. Iuniperi contusorum ℥ij.
Milij solis
Saxifragia
Althea
Bardana
Fœniculi ana ℥ij.
Pulu. Herniaria
Rad. Restæ bouis
Cinnamomi ana ℥j.
Camphore ℥ij.

Dein destillentur per cineres. De hac aqua exhibe ad ℥ij. cui aquæ si sal proprium ex arte paratum, & conuenienti quantitate addas, longe potentius erit remedium.

M m m m s Alia

Alia prædictæ aquæ præparatio.

℞. Succor. Raphani
Limonum ana ℔.j.℔.
Aguar. Bvtonica
Argentaria
Saxifragia
Verbena ana ℔.j.

Hydromelitis maluarici ℔.ij.

In his liquoribus simul mixtis macera per quatuor aut quinque dies ad ignem lentum B.M.

Granor. Iuniperi maturor. & recent.
℥.ij.

Mily. Jolis

Sem. Bardana

Raphani maioris

Saxifragia

Vrtica.

Cepe

Anisi

Foeniculi ana ℥.j.℔.

Quatuor sem. frig. maior. mundatorum

Sem. Altheæ ana ℥.vj.

Extracti lithontrib.

Electuar. Ducis

Et Iustini, Nicolai ana ℥.℔.

Calci testarum ouorum

Cinnamomi ana ℥.ij.

Camphora ℥.ij.

Dein foruter exprimantur & destillentur per cineres: de hac aqua exhibe ad ℥.ij. cui aqua si sal proprium ex arte paratum & conuenienti quantitate addas, præstantior multo euadet aqua.

Alia adhuc eiusdem aquæ præparatio.

℞. Rad. Helenij
Pimpinella
Petroselinis
Pyrethri ana ℥.j.℔.
Sem. Milii Jolis
Saxifrag.
Anisi
Foeniculi

Vrtica ana ℥.vj.

Spec. Diatrion piper.

Lithontrib. ana ℥.ij.

Baccar. Lauri

Iuniperi ana ℥.j.

Sanguinis hirci seu cerui ℥.ij.

Halitacabi

Sem. Genista ana ℥.℔.

Contundenda contundantur & macerentur in suff. quantitate spiritus vini, per quatuor dies, dein destillentur. De hac aqua exhibe ℥.j. vel ℥.ij.℔.

Aqua ad comminuendum calculum etiam in ipsa vesica.

℞. Succor. Porri

Cepe

Raphani ana ℔.ij.

Limonum

Parietaria

Auricula muris ana ℔.℔.

Omnibus his succis simul commixtis fiat primum digestio, & fermentatio, (quæ duæ operationes magnopere requiruntur), dein destillatio. Addi quoque potest crystallus calcinatus, nec non simus columbinus, qui torus est nitrosus, singulorum quantum satis est. Hæc aqua per os exhiberi, vel in ipsam etiam vesicam inieci potest. Calculum comminuit, & sensim in puluerem conterit, mucilaginosam præterea & tartaream omnem substantiam, unde lapis generari solet, tum in renibus, tum in vesica incidit & dissoluit, idque sine ullo periculo & dolore. Est denique remedium potentissimum & summum, nostroque artificio inuentum & descriptum.

Aqua in vesicam immittenda.

Ad idem.

℞. Succ. Esula minoris

Verrucaria

Centummodij ana ℔.j.

In his macera borracis ℥.j. dein destilletur.

Ad idem.

℞. Aquarum stillatitiarum Alkekengi & Fol. Querc. ana ℔.ij.℔.

In quibus macera per quatuor dies ad ignem Baln. Mar.

Rad.

Rad. Pyrethri crassiuscule contusa

Galanga ana ℥ ℥.

Aloes ex vesica ℥ vj.

Sem. Feniculi

Genista

Mylii solis ana ℥ iij.

Lapid. Iudaici

Lincis ana ℥ ij.

Destillentur per cineres lento igne: dosis
℥ ij. vel tres.

Ad idem.

℞. Rad. Raphani in orbiculos dissecta, &
in alembicū iniecta bonam partem.

Huic adde

Cinnamomi.

Nucis moschatae an. ℥ j. aut amplius.

Pyrethri ℥ vj.

Bac. matur. iuniperi ℥ j. ℥.

Feniculi dulc. ℥ j. ℥.

Vini albi optimi tantum, ut duos tresve dig-
nitas materiam supereminet: omnia dige-
rantur in loco frigido, vel per 10. vel 12. die-
es, & postea destillentur per cineres. Dosis
huius aquae est ab ℥ j. ad ℥ ij. vel omiffa de-
stillatione, postquam macerata & digesta
fuerint, traiciantur per manicam Hippo-
cratis, ac si voles, saccharum adde ad con-
ficiendum claretum, de quo capies ℥ j.
vel duas.

Aqua ad praeservationem calculi.

℞. Rad. Eryngiorum

Resti bouis

& quinq. aperitiuarum ana ℥ j.

Herb. Herniaria m. ij.

Cort. Limonium ℥ j. ℥.

Quat. Sem. frig. maior.

Sem. Malae.

Althea ana ℥ iij.

Saxifrag.

Milii solis

Lapillorum Mesfillorum

Raphani maioris

Bardana

Gran. Iuniperi maturorum & rec. ana ℥ vj.
Fruct. Alkekengi num. xx.

Iuinbarum parua vj.

fol. Dictamni manip. ℥.

Flor. Genista

Hyperici

Betonica

& malua arboresecentis ana p. ij.

Liquiritia ℥ ij. ℥.

Cassia lignea ℥ j.

Contundenda contundantur, puluerifan-
da puluerifentur & macerentur in aqua

Argentina

Senelorum

Parietaria ana lb. ℥.

Vini albi generosi lb. ij.

Idque per quadrimum in B. M. calido,
dein fortiter exprimantur: Expressione
adde

Spec. diatragacanthi frig.

Trochiscoru alkekēgi sine opio an. ℥. j.

Denuo digerantur ad ignem Baln. Mar.
per vnum diem vel alterum, & destillen-
tur per alembicum vitreum, vt artis est.

Aqua histerica.

℞. Suscorum depuratorum Matricariae

Mercurial an. lb. j.

Nucis moschata

Cinnamomi

Ligni aloes

Macis ana ℥ j.

Flor. Anthos

Salvia ana p. ij.

Castorei ℥ vj.

Faecula Bryoniae ℥ ℥.

Vini albi generosi lb. j. ℥.

Digerantur per tres aut quatuor dies, de-
in destillentur per balneum vaporosum
feruentissimum: fiat aqua pro histericis o-
mnibus affectibus: dosis cochlear vnum
mane. Vterum ab impuritatibus detergit;
muliebris fluori confert, histericisq; omni-
bus affectibus conducit.

Aqua contra colicam ventriculi &
ntestinatorum à cruditatibus &
flatibus subortam.

Destilla aquam ex floribus Nucum &
M m m 3 Chamor-

Chamomilla, de quibus singulis cape lb. iij. misceantur, in iisque infunde per quadriduum, florum *Chamomilla vera* & *Sambuci* ana p. vj. dein fiat expressio & colatura, in qua rursum infunde ut prius per 4. dies prædictorum florum, ana p. vj. tandem de novo colentur, & prælo fortiter exprimantur, cui expressioni adde

Sem. Fœniculi
Anisi ana ʒj.
Baccar. iuniperi ʒij.
Lauri ʒj. ʒ.
Cinnamomi electi ʒvj.
Mentha rubr. secca. M. j.

Stent in infusione in B. M. per duos dies: dein destillentur per cineres. Hęc aqua est tum ventriculi, tum intestinorum anodynum remedium: dolores omnes à flatib. & à quavis alia frigida causa subortos sedat, flatuq; ipsos dilcutit. Dosis ab ʒij. ad tres.

Aqua scorbutica & hydropica.

℞. *Corr. Capparum.*
Fraxini
Tamarisci
Polypodii querni ana ʒij.
Herb. Cochlearia
Nasturtii aquatici
summitatum *Melissa*
Eupatorii Mesua
Ceterach.
Chamaedr.
Chamaepit. ana m. ij.

Sem. Fœniculi
Anisi
Cardui bened. ana ʒj. ʒ.

Flor. Genista
Centaurii minoris
Hyperici
Sambuci
Epithymi ana p. ij.

Omnia macerentur per tres dies in

Aqua Fumaris
Seri lactis ana lb. iij.
Vini albi generosi lb. iij.
Oxymelitis scyllitici lb. j.

Dein colentur & exprimantur: expressioni adde

Trochiscorum de capparibus
Dialacea ana ʒvj.

Postea destillentur per cineres ad siccitatem. Dosis ʒij. mane tribus horis antecibum, continuando per aliquot dies secundum morbi magnitudinem.

Hęc aqua tartareos crassosque humores melancholicos tum in liene, tum in mesenterio, aliisque nutritioni famulantibus partibus collectos ac infarctos præparat, incidit, digerit, emollit & liquefacit, futuræque euacuationi aptos reddit, melancholiæ hypochondriacæ, quartanæ febris, scirrhum tum hepatis, tum lienis cōducit. Sed confert proprie ad scorbutum, malum quidem maritimis aequilonisque præsertim regionibus familiare & endemicum.

Si prædictæ compositioni herbas cichoraceas, radices vincetoxici, rubiæ tinctorum, valerianæ, seminaq; sambuci & ebuli addideris, cum trochiscis de eupatorio, de rosis & de rhabarbaro, concinnabis aquam ad hydropem perutilem.

Aqua dysenteriacæ.

℞. *Rad. Acetosa*
Pentaphylli
Tormentilla
Bistorta
Bursa pastoris
Symphyti utriusq; ana ʒj. ʒ.

Corr. Citrii secca ʒj.

Ligni aloes

Ligni rhodii

Myrobalan. omnium an. ʒ ʒ.

Sem. Melonum

Cucumeris

Acetosa

Citri

Portulacæ

Endiuie

Papau. albi

Psyllii

Citoniorum

Coriandri preparati

Et granorum myrti ana 3vj.

Flor. Tapsi barbati

Malua arborefcntis

Chamomilla

Rofarum rubr. ana p. ij.

Macis

Nucis mofchata ana 3 iij.

Cornu cervi preparati

Trochifcorum de fporio

Et de terra figillata

Lapidis hamaticis preparati ana 3
ij. ℞.

Acacia 3 j.

Contundenda contundantur, & puluerifanda puluerifentur ac macerentur per 6. dies ad ignem Baln. Mar.

In aqu. Pyrorum agreftium

Sorborum

Plantaginis

Et Tormentilla ana ℞. ij.

Florum Malua arborefcntis

Chamomilla Et

Verbafci ana ℞. j.

Dein colentur & quam optime exprimantur: huic expreffioni adde

Opii Thebatici preparati, id est, fuo sulphure narcotico (quod fuaniffimi fonnii loco veternum inducit) per lenem ignem prius fpoliato 3 j. ℞.

Extracti dyfenterici noftra defcriptionis

Croci maris ana 3 ij.

Crociorientalis 3 j.

Spec. Diarragacanshi frigidi 3. vj.

Dein ex artis præfcripto deftillentur, vt fiat aqua, quæ non tantum mirabilis eft. In dyfenteria communi vel peftilentiali, fed & in omni alui fluore omnique hæmorrhagia fanguinis à quacunque parte defluat, aut fuboriatur.

Aqua hypnotica.

℞. 4. fem. frigidorum maiorum excorticatorum ana 3 ij.

Sem. Papau. albi ℞. ℞.

Lactuca 3 iij.

Hyofciami 3 ij.

Flor. Nympha

Violarum

Rof. rubr.

Papau. rheadis ana p. iij.

Flor. Sambuci

Et fummifatum Ruta ana p. ij.

Macis

Nucis Mofchata

Benioini an 3 vj.

Contundantur & infundantur per quadriduum.

In aquar. Rofarum

Lactuca

Nenupharis

Papaueris rheadis ana ℞. ij.

Dein colentur & fortiter exprimantur: huic expreffioni adde

Requi. Nicolai 3 ℞.

Croci

Mumia ana 3 iij.

Camphora

Castorei ana 3 j.

Deftilentur ex artis præcepto: dofis huius aquæ 3 ij. tempore fomai. In omnibus diuturnis vigiliis, à febris ardentibus præfertim excitatis plurimum conducit, præferendaq; eft, vt longe tutior aliis vulgaribus narcoticis, fimplici nempe requei Nicolai, Philonio, ipfiusque pilulis de cynogloffa, & aliis eius generis. Hæc aqua dolorem etiam omnem obtundit & mitigat, atq; inflammationibus omnibus internis cõfert, virefq; æmulatur alicuius laudani.

Aqua ad gonorrhæam fætidam & virulentam atq; etiam in ueteratam præftantiffima.

℞. Pulueris Mentha fæca

Diſſamni Et

Rad. Ireos Florentia an. 3. j.

Puluer. fem. agni caſti

Ruta

Lactuca

Lactuca an. ʒ vi.
Terebinth. Veneta ʒ iiij.
Vini albi ʒ xx.

Hæc omnia iniiciantur in Alembicum, & per Baln. vaporosum destillentur: de hac aqua exhibe mane duo cochlearia per aliquot dies, præmissa conuenienti seu mercuriali aliqua purgatione: hanc centies expertus sum: conducit etiã ad vlcera renũ.

Aqua ad ictus sclopetariorum.

ʒ. Aristolochia rotunda
Baccarum lauri in puluerem redact.
ana ʒ ʒ.

Pulu. herb. Veronica
Pyrola in umbra ressecatorum
ana ʒ ij.
Astacorum in plenilunio ca-
ptorum, & in furno exsiccato-
rum & puluerisatorum
ʒ vi.

Omnes hi pulueres inter se mixti lineo sacco includantur. Quib. peractis, accipiendum est vas nouũ terreum, vitreatumque, & satis capax, cui infundendæ sunt heming tres vini optimi, miscendo simul Peruinæ recens collectæ m. j. dein etiam sacculum prædicto pulaere refertum, & optime deligatum. Quæ omnia ita disposita mæcerentur per dies aliquot, exprimantur fortiter & destillentur ad mediã aut duarum partium consumptionem. Tum reseruata seorsim aqua destillata faeces residuæ per manicam Hippocratis transcolentur & seorsim afferuentur. Huius autem vsus est eiusmodi, vt saucius vncias circiter duas aquæ destillatæ singulis matutinis per dies 14. continuos capiat, vt ex eo, quod in vasis fundo remanserit, optime, vt dictum, colato vulnus lauet, & turundam (quæ parua esse debet, etiam si cauum & profundum vulnus fuerit) illinat, cui tandem folium caulis rubri superimponat, atque ita mirabiles aquæ effectus experietur. Vulnerraria quoque est prædicta aqua, miroque progressu vlcera inueterata tam interna, quam externa sanat. Confert etiam ad

Vsus aqua
ad ictus
sclopetario-
rum.

cancrum, si cum ea decoquas vermiculos, qui multipedes dicuntur.

Aqua balsamica excellentissima aduersus omnis generis apostemata, vlcera interna & externa: potissimum contra fistulas, & vlcera phagdenica & maligna.

Ex æquis partibus foliorum & florum
Rosmarini foliorum & granorum,

Lauri
Sanicula
Veronica
Peti
Myrti
Plantaginis

Destilla aquam, cuius t̄b. vj. adde
Terebinthina Veneta t̄b. j.
Gummi hedera
& Ceraforum ana ʒ iiij.
Thuris masculini
Myrrha
Mumia vera, ana ʒ ij. ʒ.
Aloes succotrina ʒ ij.
Macis
Piperis
Caryophyllorum ana ʒ j.
Sacchari t̄b. ʒ.
Croci ʒ ʒ.

Omnibus inuicem mixtis fiat in retorta destillatio per cineres, vt artis est, donec recipiens sua sponte refrigeretur. Hæc aquam, quæ tota oleaginea est citra vllam rei alicuius separationem, serua in phialis probe clausis. Nam excellentissima est, & pretiosissima, ex ea lauabis fistulas, admotis solummodo eius aliquot guttulis: item vlcera cancrofa, phagdenica & sordida, quæ vicina sunt malo mortuo, & mira videbis. Præstantissima quoque est ad carbunculum & anthracem pestilentem ad vomicas, abscessus, apostemata, & interna vlcera. Offerendæ sunt tantum aliquot guttulæ cum vino albo

Carbuncu-
lus & An-
thrax pesti-
lens, &c.

aut

aut cum alio quodam in fuculo, vel aqua vulneraria.

Aqua podagrica.

℞. *Aqus destillationis vrinae pueri vimum bibentis* ℥. ij.

Spermatis ranarum.

Tapsi barbati

Filicis ana ℥. ij. ℞.

His adde *Theriaces recentis* ℥. ij. ℞.

Vitrioli

Salis fusi

Aluminis ana ℥. iij.

Destillentur ad siccitatem per cineres: huic aquæ adde

Salis Vitrioli, id est, è suo colchotare extracti ℥. j. ℞.

Camphora

Crociana ℥. ij.

Misce. Cum hac aqua foueantur partes dolentes tepide, sæpe noua immersione renouando linteo. Vel cū muria salis & vrina pueri ana simul mixta, destilletur aqua ad eisdemmet dolores pacandos.

Aqua alia podagrica.

℞. *Foliorum & florum sambuci viriditū ana* ℥. j. aut plus minus, prout libuerit, maiorem vel minorem quātitatem conficere. Contundantur omnia, & optime macerentur in aqua vitæ, idque per dies duos vel tres in Baln. Mar. dein destillentur per vas vitreum vel cupreum ad siccitatem, deque hac aqua bis in die foueatur pars dolens, eaque fidenter & intrepide vtere, vel etiam in ea Podagræ specie, quæ à calidis humoribus promanauit.

Alia aqua antipodagrica.

℞. *Spiritus vini rectificati* ℥. ij.

Mellis purissimi ℥. j.

Destillentur in balneo vaporoso: sic duos destillabis liquores: primus est aqueus, secundus multo fortior & sulphureus, quem seorsim reserua: magmati siue remanentia adde

Croci orientalis integri ℥. j. ℞.

Terebenthina Veneta ℥. ij.

Castorei ℥. ij.

Tartari ad albedinem calcinati

℥. ℞.

Salis fusi ℥. j.

Phlegmatis vitrioli à suo spirite non separati ℥. iij.

Lixiuij sarmentorum vitis ℥. ij.

Maceretur per 24. horas, dein destillentur, ad siccitatem, liquor, qui inde emanabit, seruetur etiam seorsim. Fæcibus remanentibus affunde priorem aquam reseruatam: macerentur & destillentur. Tandem omnes liquores destillatos misce, & denuo per Balneum vaporosum destilla: sic habebis aquam antipodagricam miræ facultatis.

Hanc mihi aquam Germanus quidam vir celeberrimu tanquam singulare donum obrulit, affirmans, haec esse ipsam aquam M. Rulandi. Eodem igitur, quo nobis constitit pretio, eam nunc reddimus, dignam eandē statuentes, vt in publicum hominū conspectum veniat. Eximios enim ipsius effectus vidimus in sedandis podagricis doloribus, si linteo in eadem mediocriter calefacta & immersa membro dolenti applicentur.

Aqua ad ambusta.

℞. *Aqua stillatitia foliorum Filicis* ℥. j.

Phlegmatis vitrioli

& Aluminis ana ℥. ℞.

Flor. Tapsi barbati

Fol. Hedera nigra ana m. j.

Limacum rubrarum

Ranarum

Astacorum aut Cancrorum fluuiatiliū ana n. x.

Destillentur in alembico plumbeo, satis magno igne, ex hac aqua foue adustum locum quinquies aut sexies in die. Aqua quoq; spermatis ranarum mixta cum solo vitrioli phlegmate multum confert.

Ante multos iam annos descripsi aquā quādam in meo sclopetario, ex Fili-

N n n a

cis

Aqua spermatis ranarum ad ambusta.

eis tantum additione præparatam, quæ sola in ambustis præsentissimum & summum est remedium, si lintreola in ea imbuta loco afflicto apponantur. Aqua sequens in eodem libro nostro descripta ad eisdem vsus valet, potestque omni tempore parari.

Aqua cancerorum ad idem.

Aqua ex-temporanea cancerorum.

Canceri aut gammari bulliant cū aqua Semperuii maioris in vase duplici accurate occluso per diem integrum: post destillentur igne subiecto. Aqua ter affundatur capiti mortuo & abstrahatur, tum demum referuetur. Inflammationi, ambustis, & carcinomati multum confert. Si ex cineribus capitis mortui salem cum propria aqua elicies, præstantius euadet remedium ad curanda carcinomata & phagædenica omnia vlcera.

Aqua purgans.

Aqua purgans simplex.

Accipiantur semina sambuci & ebuli, suo perfectæ maturitatis tempore, quod erit circiter Autumni initium, ex his prælo exprimator vinum siue succus, conquassatis simul vinaceis siue nucleis suis intertis: mixtis simul omnibus fiat destillatio. Hæc aqua super sæces suas cohobata insignem purgandi efficaciam habet, præcipueq; serofos humores trahit, aromatizetur cinamomo, coriandro cū succo cotiniorum præparato, & similibus. Hydropticis dari potest ab ʒj. ad ʒii.

Aqua purgans composita.

Vt ex iisdem, ad eisdemmet vsus, aqua fiat composita, quæ nobiliores ac validiores purgandi vires obtineat.

℞. Aq. vt supra destillarum

Sem. Ebuli & sambuci ana ℥. j.

Succ. Peti.

Florum persicæ arboris ana ℥. ℞.

His adde suo tempore

Flor. Ebuli

Sambuci

Hyperici

Centaurij ana m. ij.

Flores prius cōtundantur, dein omnia

simul destillentur per retortam ad siccitatem vsque, idque virtute caloris balnei vaporosi.

Aquæ huic adde

Aloes succorina ʒ iiij.

Scammonij ʒ ij.

Myrrhæ ʒ j. ℞.

Cinnamomi

Sem. Fœniculi dulcis

Anisi ana ʒ j.

Omnia iterū destillentur per retortam, cū suo recipiente, vt nihil expirare possit, idq; in eodē balneo vaporoso: digestionis tēpus duret ad diei vnus spatium, postea inferuefcatur balneum ad summū, vt ad siccitatē omnia destillentur, nec vllum adustionis periculum hic timēdū erit: aquæ n. feruentis vapores, vt se vndiquaq; accuratissime occluso, adustionē prohibent. Quæ destillandi ratio omniū est optima, tutissima & facillima, qua sola, citra alterius rei additionē, ex omnib. herbis & florib. calefaciēdi vi præditis, aquæ & olea simul & vna elici possunt. Dicta aqua oēs humores clemēter purgat, infantibus, qui lumbriis & corruptionibus intertis infestantur, cōducit, nec cōiis, qui alia remedia vulgari modo parata prorsus abhorret. Dosis est ab ʒj. ad ʒii. habita ægrotantis naturæ viriumq; ratione.

Aqua & olea simul & vna eliciuntur ex omnibus herbis & floribus calidis virtute caloris Bal. vaporosi.

Circa finē huius tractationis de aquis vnicam adhuc coronidis loco addemus, quæ vomitiua & purgatiua simul existit. Huius admirandæ admodū sunt dotes in curandis febribus etiā pestilentibus, quæ hoc ipso tēpore tyrānidem suā exercent in amplissima nostra Parisiensī vrbe: hæc insuper præstātissimos prodit effectus in persanandis pleuritis morbis multum popularib. & communibus: in quorū curationibus hodie infiniti errores cōmittuntur. Quib. rationib. permotus, occasiōē hic vel inuitus arripui, publici cōmodi causa, nō diutius celandi tam arduum & excellens secretum, quamnis id præter institutum ex metallicorū reme-

Aqua vomitiua & purgatiua simul.

diorum

diorum familia desumptum sit: huius enim classis medicamina aliud nobis referuanda proposueramus, nempe in pharmacopœam nostram Spagyricam, quæ propediem hanc quoque lucem visura est, modo Deus Opt. Max. nobis exiguam adhuc huius vitæ vsuram largiatur. Scio non defore criticos aliquos Censores, qui cum sint metallicorum medicamentorum acerrimi hostes, ob conatus nostros cãdidos proculdubio indignabuntur, nosque reprehensione & ignominia lacerare haud dubitabunt. Sed parum certe moueor ab ipsorum indignatione, dummodo nobis certo constet, labores nostros in publicam cedere utilitatem. Satis est saltem iis placuisse & profuisse, qui momis istis nulla in re inferiores existunt: hi me dignum fauore suo existimabunt, meaque me laude minime priuabunt. Sed quoniam hoc remedium metallicum & chymicum est, in eo describendo vocabulis artis chymico-medici intellectu facillimis utar: cum isti solitam splendidis & lauris ferculis gustandis digni sunt.

Magnesia Saturni, & Salprunella.

℞. Magnesia Saturnina opalina & pellucida, & lapidis vel salis prunella ana, miscantur, igniantur & calcinentur calcinatione philosophica: magnesiã inuenies calcinatam & coloratam instar hepatis, quam dulcorabis & vsibus referuabis.

Puluis metallorum.

Puluis hic erit instar alicuius croci, eique nomen croci metallorum vere competit, siquidem magnesia, à qua originem traxit, est metallorum radix, & primum ens. *Eius accipe ℥j. aqua. cardui bened. lib. ij. vel tres: cinamomi ℥ ss. macera omnia per biduum aut triduum, dein transcola & vsui referuahaec aquam, quæ in re optimo meretur nuncupari aqua benedicta: insignes enim & mirandos edit effectus. de hac sume ℥j ss. aut amplius horis matutinis: non est ingrati saporis: blande prouocat vomitum, & quatuor aut quinque sedes, euacuando per supe-*

Aqua benedicta ex croco metallo-

riora & inferiora simul, quod vix præstabit aliud remedium. Vsurpatur vt supra felicissime ad omnis generis febres etiam pestiferas, pleuritides item, aliosque deploratissimos affectus, qui ob radices profundius validiusque infixas vix subigi & edomari possunt.

ADDITIO.

Equidem ignoro, num aqua benedicta doctissimi Martini Rulandi, cum hac æquiparanda sit, necne: filii, tanto patre dignissimi, erit id docere, & plane mihi persuadeo, eum in gratiam publici boni aquam suam, diu iam celatam, tandem in lucem producturum. Obseruavi in eius cœturis permulta & egregia curatio-num experimenta, quæ in variis affectuum generibus ab ipso præstita sunt, & præcipue in pleuritide, cuius morbi curam, paucorum dierum spatio, plerumque citra dierum criticorum obseruationem, venæque incisionem absoluit. Fuit autem à nobis alias in obseruationibus nostris animaduersum, pleuritidis quandam speciem esse, quæ in omnibus veram & legitimam, non autem spuriam æmuletur: orta ea est à malignis & acris vaporibus, ab inferioribus partibus sursum in pectoris regionem delatis, ex quorum virulentia & acrimonia, tunica, pleuræ dictæ, inflammatio, nec non venarum erosio excitatur, vnde sanguinis ex puitio, spiræ ad difficultas, febris, & alia symptomata, quæ veram pleuritis comitari solent, consequuntur: Vbi purgatio eum huiuscemodi præsidii instituta, sanguinis detractioni & ecoprotici exhibitioni, longe lateque præferenda erit. Sed huius rei veritatem cognoscent ii, qui Ferrariæ in Xenodochio aliquandiu degerunt, vbi infinita pleuriticorum cadauera quotidie dissectantur, in quibus viscera interiora, stomachus videlicet & intestina, lumbricis & vermibus tota infarcta reperiuntur. Huiusmodi pleuritides,

Aqua benedicta M. Rulandi aduersus pleuritis.

Pleuritides notha species.

Mercurina lumbricorum des, hostis.

des, quæ ab iisdem, quibus pestilentes ortus sui causam ducunt, auxilium tale exposcunt, quod facultatem habeat vermes expellendi, & corruptionum incommoda tollendi, qualis est virtus & proprietas Mercurii, rerumque mercurialium, sicut id omnibus satis constat. Nec dubitandum erit, quin dicta magnesia, quæ eandem participat proprietatem, in eiusmodi affectibus tam suspiciendos & prope diuinos effectus sit ostentatura.

Quoniam autem nobis de pleuritide sermo est, quod morbi genus frequenter admodum, & cum imminente mortis periculo fere vbique grassari solet: hic à ratione non alienum erit, si contra eiusmodi affectum quædam adhuc remedia, propria experientia à nobis multoties comprobata, proposuerimus.

Aqua papaueris ad pleuritidem.

Primum est aqua papaueris rhæadis, ex qua exhibentur ꝑ iii. vel iiii. cum drachma ꝑ. pulueris ex corallo rubro, auelanis rubris, & lucii piscis mandibulis compositi. Vidi hoc solo remedio nulloque altero siue interno, siue externo adhibito, elegantes simul & certos experimentorum effectus.

Pomum ad idem malum.

Si malum perseveret ultra tertium diem, dandum erit sudorificum aliquod, quod eidem morbo sit congruum & specificum, cum pomo curtipendolo excavato, & olibani siue thuris masculi drachma vna repleto, & ad ignem cocto, adeo ut pulvis olibani ac pomi substantia inter coquendum commisceantur. Sunt, qui adiciunt tantillum sacchari candi, & ita pomum edendum offerunt. Post deglutitum pomum assumat æger subito duas vel tres vncias aquæ cardui benedicti, & stragulis coopertus multum sudet. Huius remedii beneficio innumeros pristinae valetudini restitutos nouimus.

Aqua ophthalmica.

Si huius croci ex dicta magnesia parati, & prorsus insipidi, accipias ꝑ. vnam vel duas, & infundas cum aquarum euphrasie, fœniculi, aut similium, quæ oculorum affectibus idoneæ sunt & salutaris, ꝑ. v. vel vi. aquam conficies ophthalmicam, miræ admodum virtutis contra amblyopiam, amaurosim & suffusionem oculorum. Potest guttatim in oculum instillari citra vllum doloris sensum: cuiusvis enim acrimonia expers est. Ex ea etiam oculus singulis matutinis, idque ad plusculos dies irrigari debet. Hęc tantæ virtutis est & energię plena, vt etiam exterius oculo applicata aluum ipsam sollicitare possit. Hinc idcirco nubecularum visum turbantium, discussione similibusque affectibus multo aptior est, quam cætera quæque collyria, ex corrosiuis composita, vt inter alia est aqua cærulei coloris, quæ paratur ex aqua pluuiali & sale ammoniaco, diu in pelui consorsia simul agitata, cui spiritus vitrioli ea agitatione commixtus elegantem inducit viriditatem, eaque multi, haud infelici successu vtuntur. Sed ex inflammatione & dolore, quem adfert, malum subinde acuitur, adeo, vt aqua ex croco dictæ magnesiæ concinnata multo præstantior, meo quidem iudicio, habenda sit, vt pote quæ citra vllum dolorem efficaciter & vtiliter operetur.

Aqua ophthalmica ex croco metallorum.

Aqua mirabilis vel ab extra, ventrem lauans.

Optarem equidem, aquam meam ophthalmicam pari, vel ad minimum non inferiori virtute præditam, tantas quoque promereri laudes, quantas Martinus Rulandus adscribit aquæ suæ, quam in amissio pene visu restituendo stupendos plane effectus prodidisse affirmat. Sed quorsum hæc enarro? vt nempe ipsum Rulandum filium ad tã vtile & rarum secretum tandem proferendum, & bonis cordatisque viris vel publicę vtilitatis ergo communicandum tacite pelliciam.

Ex

*Aqua anti-
epileptica
ex magnesia
dicta, &
crusta panis.*

Ex dicta magnesia, nulla addita præparatione alia & ex crusta panis puluerizata, elicio per cornutam ad ignem latis magnum aquam antepilepticam, quam pluris facio cæteris omnibus *supra* descriptis, quantumvis è varia vegetabilium familia petitis. Huius non mediocres effectus in pluribus feliciter expertus sum, potissimum autem in Io. Vignone, Eustachii illius typographi magni nominis filio, is à pueritia in Germania educatus, circa decimum octauum ætatis annum graui admodum epilepsia contipitur, quam ex omnibus signis idiopathicam, omniumq; pessimam pronunciate licuisset, auxilium primo & opem à doctissimis quibusdam in Germania Medicis imploratam adhibuit: tandem in natale solum à parentibus euocatus, mecum I. Antonio Haraceno viro doctissimo & aliis quibusdam celebribus Medicis accessit, ubi cum à nobis communi consensu, iuxta artis præcepta, omnibus præscriptis & tentatis remediis vulgaribus nihil proficeretur, sed frustra omnia fierent, imo morbus in dies adeo incresceret, vt cum antea semel in septimana, postea singulis fere diebus, horrenda mali accessione & insultu eger infestaretur. Hinc D. Candolius affinis eius, & veteri amicitia mihi coniunctus, illi fidei & curæ meæ priuatim cõmendauit, obnixè petens, vt præter illa vulgaria auxilia aliquod singulare de meis profligando morbo adhiberem, cuius petitioni frustra tentatis cæteris omnibus, tandem locum labès dedi. Purgatione igitur semel tantum præmissa eum panchymagogorum meorum vno, statim vsum prædictæ aquæ meæ antepilepticæ ad triginta vel quadraginta dies singulis matutinis continuandum præcipio, in cuius secunda exhibitione vermiculorum quoddam genus in excrementis hinc inde volutari animaduerto. Hęc enim aqua proprietatem habet aluum bis vel ter, circa cor-

poris tamen vllam perturbationem aut vomitum, commouēdi, cuius aquæ continuo vsu in dies magis magisque infinitus vermium numerus educebatur: hæc enim tanti mali minera & fomes in occulto nimis delitescens, post exhibitionem vigesimam vel vigesimam quintam tandem sese prodebat, qua expulsa & penitus excila æger tam firmam recuperavit sanitatem, vt ab eo tempore, quo sanatus est, ne vel minimū huius mali vestigium perceperit. Hęc est huius curæ historia, quæ ante annos plusquam viginti, per Dei gratiã, feliciter & ex voto successit. Hanc vt verissimã de industria hic commemorare, oculisque subiicere volui, vt indubitanter omnibus constet, quam potentes & plane incenarrabiles sint effectus horum medicamentorum vulgo incognitorum, quorum tamen notitiam in patriæ ac reipublicæ emolumentum magis ac magis cessuram, apud plures ex animo precor & exopto.

Præter enumeratas tam simplices, quã cõpositas artificiosas aquas, quas pristino splendori restitimus, ars Spagyrica alias aquarum differētiã, nouo nos docet artificio componere, præsertim vero ex omnibus aromatibus, herbis, floribus & seminibus calefaciendi dote præditis: hæc autem aquæ paratu facillimæ sunt, ex quibus plurima emergunt commoda, & quarum ope olei plura genera maxime aerea, & partium tenuitate efficacissima eliciuntur. Verum quia omnibus fere notæ huiusmodi aquæ existunt, in iis recensendis nõ multum immorabimur: præcipuas tantum in medium profereamus. atq; illas, quas pharmacopœi semper paratas in officinis habere debent, quod scilicet propter insignes operandi vires in quotidianum vsum cadant: nec ratio aliunde petenda, quam quod nobiliori quodam modo simplicium medicamentorum, vnde extractæ fuerūt, facultates fere totas & integras in se contine-

*Alia aquas
preparandi
ratio ex om-
nibus aro-
matibus,
herbis, flo-
ribus & se-
minibus ca-
lidis sicis.*

Olea simplicium aquis innatant.

ant. Eodem modo simplicium olea, quæ propriis aquis supernatent, eliciuntur, quæque effectus exerunt non paucos atque vulgares. Aquæ etiam modo dictæ ad syrupos diuersimode concinnandos proderunt, basimque subministrabunt: quorum inuentionem mihi iure adscribere possum, vt capite de syrporum restoratione latius patebit.

Exordietur autem ab aqua Cinnamomi, quia eius vsus & vulgatior & notior est, ea itaque sic parabitur.

Aqua Cinnamomi.

Aqua Cinnamomi cum vino & aqua rosarum.

℞. Cinnamomi ꝑ. iij. quod crassiuscule conuassatum, & in æquis vini albi generosi, & aquæ rosarum partibus (alii in solo vino) duorum aut trium dierum spatio infusum in alembico destillant, atque sic aquam lacteam, quæ simul in se partem sulphuream & oleaginosa m cinnamomi continet, eliciunt, accurateque adseruant. Quod si magnam eius quantitatem componere velis, vt ere cneo vase maiusculo, cui refrigeratorium annexum sit. Vulgo pro singulis Cinnamomi libris vini albi & aquæ rosarum, analibræ duæ adiiciuntur. Quia vero non multum olei ex Cinnamomo extrahi potest propter partium illius tenuitatem, vade fit, vt cum aqua comisceatur, propterea vinum album & aqua rosarum peculiariter & præcipue usurpantur, quorum loco in aliorum aromatarum, herbarum, florum & seminum destillationibus aquam duntaxat communem assumimus. Exempli gratia.

Aqua Caryophyllorum cum aqua communi.

℞. Caryophyllorum conuassatorum lb. j. aut duas, aqua fontana tepida quadruplum, imo plus, si visum fuerit: hæc recipiantur vase æneo commemorato, cui vasculum refrigerans adheret, macerentur vnum, duos aut tres dies: post medioctris ignis supponatur ita, vt aqua bulliat, tum euaporantem conspicias, secumque oleum Caryophyllorum defe-

rentem, quod quia quouis alio grauius est, totum fere imum petir. Ab aqua vero secerantur cum in fundibulo (vt vocant) & lagenula rite occlusa reconditur. Aquæ, quæ remanet post olei sui separationem, turbida est & oleaginosa: odor & sapor Caryophyllorum impressi tam vegeti existunt, vt si ea hauriatur, aut naribus admoueatur, qualitates Caryophyllorum quam maxime indicabuntur.

Ex hac aqua, quemadmodum ex aliis, quæ hac arte extrahuntur, ex qualibet arom. tū specie, vt pipere, nucce moschata, mace, Zingibere, cubebis, & huiusmodi cæteris, vt etiam ex omnibus seminibus & baccis calidis, lauri scilicet, iuniperi, fœniculi, anisi, cumini, dauci, pæoniæ &c. denique ex herbis & floribus calore pollentibus, vt saluia, rosmarino thymo, hyssopo, ruta, calamentha, origano, pulegio, mentha, betonica, & similibus, componi poterunt syrapi, qui longe melius vires simplicium, ex quibus concinnantur, sibi concreditas tenuabunt, genuinalque facultates multo efficacius referent, quam eorundem aquæ, & decoctiones gregaria via parata, vt paulo post dictum sumus, vbi de syrapi cum isdemmet aquis præparatis agemus, & consequenter suo loco cuiuslibet compertum erit, quibus vsibus olea ipsorum simplicium inseruiant, quæ vt monuimus, a propriis aquis separari debent.

Sed hæc de aquis tractatio hucusque sufficiat. Temporis nunc ratio postulat, vt vela contrahamus, ne forte longiori mora in vertices inextricabiles abrepti, benigno lectori molestiam creare videamur. Plures aquas fragrantas & odoratas ad faciei decorationem, pustulas, impetigines, leutes, maculas, & aliosque externos affectus conferentes, in secundum librum nobis reseruamus describendas, quas in humani generis vsum in medium proferte non recusabimus.

C A P.

Oleum ab aqua in fundibulo separandum.

Ex omnium horum simplicium aquis componuntur syrapi.

Aqua ad externos faciei affectus secundo libro tradentur.

CAP. VIII.
de Decoctis.

FATEOR equidem, celebrem decoctorum usum longo iam tempore in communi pharmacia extitisse, quem nec ipsi improbamus, sicut falso de nobis garrunt quidam Censores. Sunt tamen potissimum duo, quæ in iisdem desideramus, ob quæ nostræ reformationi haud immerito ipsa subiicienda putauimus. Quod utique æquus lector ipsemet secum paulisper consideret, nostroque conatus haud grauate fauere dignetur.

Primum est, quod in horum decoctorum compositione ex communi more recipiantur ingredientia adhuc viridia & superflua humiditate scatētia: ex quibus essentiam & virtutem elicere conantur, decoctionibus cum aqua sola fontana, vel fluuiali factis. Ac licet decocta huiusmodi per manicam transcolentur, & cum oui albumine clarificentur, prout moris est, competum tamen est, ipsa paucorum dierum spatio situm contrahere & corrumpi. Qua ratione igitur potest id, quod per seipsum facile corrumpitur, a corruptione vindicare corpora nostra, in quem tamen finem pleraque fere decocta ægrotis præscribuntur ac offeruntur? Ut igitur ieiunis his & imperfectis operandi viis consulamus, necesse erit, vt simul ac clarificatio fuerit facta, adhuc alia duæ ipsam consequantur operationes, digestio scilicet & fermentatio, quarum ope & vt paucis post horis separari percipies materiam quandam crassam ac terream in eo, quod purissimum & clarissimum credebarur, adhuc delitescentem, quæ huius corruptionis vnica causa existit, quemadmodum de his fufius dicetur in c. de Syrupis. vbi modum ex variis herbis, fructibus & floribus exprimendi succos docebimus: ex quibus digestis, fermentatis, & perfecte depuratis, syrupi in longissimum tempus citra sac-

Digestio & fermentatio decoctorum post clarificationem vulgarem.

chari mellivæ additionem referuandi concinnabuntur.

Alterum, quod notatione & reformatione nostra imprimis etiam opus habet, est, quod sæpenumero eiusmodi decocta fiant ex lignis, corticibus, radicibus, herbis, seminibus & floribus, omnibus siccis, ac omni humiditate excrementitia spoliatis, quæ cum aqua in vase aperto decoquantur, adeo vt hoc modo partes illorum acida & mercuriales. vt sulphuræ siue oleosæ, in quibus præcipua illorum virtus & proprietates delitescit, deficient: indeque eiusmodi decocta vix plurimum omnino nullius aut exiguæ saltem efficaciam comperiantur.

Huius dicti veritas stabilitur etiam per ea, quæ modo sub finem de aquis diximus, vbi modum proposuimus, quo ex omnibus aromatis, ex seminibus, herbis & floribus siccis, calidis & fragrantibus, aquæ & olea elici possint, quæ integras & totas fere suorum simplicium facultates retineant, quod equidem soli destillationi cum vase optime clauso acceptum ferendum est. Nunquam enim id præstabit ea decoctio, quæ fit cum vase aperto, cuius rei vt periculū facias, accipe vnicam tantum libram *Sem. anisi*, addendo quinque aut sex libras aquæ. Si ex eo, more chymico, oleum vase clauso destilles, hæc aqua separato oleo, anisi odorem, cæteraque eius qualitates, quibus imprægnata est, longe perfectius æmulabitur & referuabit, quam decem, vel etiam plures libræ *anisi*, cum ea aquæ quantitate cocti, quæ vulgo decoctiones cum vase aperto parari solent, vbi spiritus *anisi* pereunt & prorsus euaporant. Idem de cæteris omnibus aromaticis, fragrantibus & calidis, quod de *aniso*, sentiendum est, imprimisque notandum, in decoctis hydroticis & sudorificis paratis ex *guaiaco*, & aliis rebus sudorifica proprietate pollentibus, id necessario obseruandum esse.

Decocta perperam fieri in vase aperto.

Ac

At dices, hunc morem ita studiose admodum obseruari, vt eiusmodi decocta in duplici vase præparatur. Sed ratio hæc nullius profus momenti esse potest, siquidem partes illæ acidæ & oleaginosæ, quibus plurimum abundat *guaiacum* nihilominus eo modo dissipantur, & in auras euolant. Spiritus enim sunt subtilissimi, in quibus tamen omnis virtus sudorifica & balsamica consistit. Quibus incommodis vt subueniamus, decoctio illa fieri debet in vitro circulatorio vel Pelecano, vbi nihil omnino expirare potest; si desideretur Pelecanus, in cornuta vel retorta, vel in vase æneo, stanno intectius obducto, cui refrigerium suum appendeat, quodque eiusmodi decoctio aptum sit, & in longum tempus vsui tuo inseruire possit. Vt sit, opera danda est, vt vas rium, siue vitreum sit, siue cupreum, aut stanneum, accuratissime claudatur, ita vt nihil profus euaporet, & de liquore tuo vel nihil, vel minima tantum portiuacula imminuatur aut pereat. Vnde libræ vni *guaiaci* libræ tantum tres aquæ addantur, & ita satis diluta erit decoctio, nihil enim de ea aut parum exhalat, & in fumum consumitur.

Coctio hæc multo accuratius perfici potest balneo vaporoso, quam quouis alio caloris genere. Si vsus fueris cornuta vel alembico, ea, quæ destillaueris, facibus suis rursus addenda erunt, & dein totum decoctum per manicâ traiciendum, vt clarificetur. Pro dosi exhibebis tres vel quatuor vncias, & excellentes effectus in sudore prouocando videbis. Exempli loco hic proponimus decoctum *Guaiaci*, ad cuius imitationem parari poterunt quæuis alia ex reb. calidis & aromaticis. Neque hic tempus spectandum est, cuius respectu quidem vulgaria illa citius parantur: sed hæc diuturnitatem temporis infinitis commodis inde emergentibus refarciunt: interim tamen vel admittere vel repudiare horum vsus liberum cui-

vis est. *Coris* ratio nunc postulare videtur, vt ea proprijs decocta, quibus pharmacopœam nostram tandem ac ditandam constituimus.

Decocta	}	<i>Lenitiua, aperitiua refrigerant.</i>
		<i>Lenitiua, aperitiua calefacient.</i>
		<i>Carminatiua.</i>
		<i>Diuretica.</i>
Decocta præparatiua.	}	<i>Bilem.</i>
		<i>Pituitam.</i>
Decocta purgantia vel	}	<i>Melancholiam siue atrabilarium succum.</i>
		<i>Bilem, pituitam, melancholiam seorsim.</i>
		<i>Omnes humores simul.</i>
Decocta	}	<i>Hydrotica varii generis.</i>
		<i>Vulneraria.</i>
		<i>Varia ad diuersos corporis humani affectus, multisque & certis experimentis comprobata.</i>

Decoctio lenitiua aperitiua refrigerans.

- ℞. Rad. Taraxaci,*
Graminis,
Acetosæ,
Oxylopathi an. ʒ. j.
Passul.
Liquiritia an. ʒ. vj.
Cichorii,
Endiuiæ,
Scariolæ,
Agrimoniæ,
Portulacæ,
Acetosæ,
Lactucæ,
Fumariæ,
Capill. Vener. ana m. j.
Sem. Quatuor frig. maiorum
Altheæ ana ʒ. ʒ. s.
Prunorum Damasc. num. x.
Iuiubarum paria vj.
Flor. Violarum,

Buglos-

Decoctio in Pelecano aut alio destillatorio vase.

*Buglossa,**Rosarium rubr. ana p. j.*

Fiat decoctum, aromatizetur, si ita placuerit, pauco *Cinnamomo*, & edulcoretur saccharo; vel addatur *syrupus violaceus*, vel *acerosus*, *limonium*, & similes.

Decoctio lenitiua aperitiua calefaciens.

℞. *Cort. Fraxini**Tamarisc. an. ʒ. ʒ. ʒ.**Rad. Fœniculi**Petroselini**Polypodii an. ʒ. j.**Prunorum Damascen.**Iuiubarum ana parua vj.**Passul.**Liquiritia ana ʒ. ʒ.**Herb. Lupul.**Agrimonia,**Betonica,**Primula veris,**Fumaria,**Ceterach**Polytrichi,**Absynthii**Petroselini an. m. j.**Asari ʒ. ij.*Sem. *Cardui benedicti**Citri &**Corzici eiusdem an. ʒ. ij.*Sem. *Malua**Althea**Citoniorum an. ʒ. ij. ʒ.*Flor. *Genista**Buglossa**Borraginis an. p. j.*

Fiat decoctio, coletur, clarificetur, aromatizetur & dulcoretur, vt supra saccharo, vel adde *syrupi de duabus* vel *quinque rad. & capill. Veneris q. sufficit.*

Decoctio carminatiua seu status discutiens.

℞. *Rad. Fœniculi ʒ. j.**Fol. Thymi**Pulegij**Serpilli ana M. j.**Passul. Corinthiac. ʒ. j.*Sem. *Fœniculi dulc.**Aniso**Danci**Cumini ana ʒ. ij.**Cinnamomi ʒ. ʒ.*Flor. *Anthos**Camomilla vera ana p. 2.*

Decoquatur in hydromelite maluatico.

Dosis ʒ. ii. vel tres.

Decoctio diuretica.

℞. *Rad. Vincetoxici**Rubia tinctorum**Valeriana**Pimpinella ana ʒ. j.**Liquiritia ʒ. ʒ.*Fol. *Betonica**Capill. omnium ana M. j.*Sem. *Bardana**Fœniculi**Milii solis**Anisi**Cuscuta**Baccarum Luniperi ana ʒ. ij.**Fructum Alkekengium. x.*Flor. *Genista. p. ij.*

Coquantur, aromatizentur *Cinnamomo*, & dulcorentur melle anathosato.

Decoctum præparans bilem nimia adustione incrassatam, & soluens obstructionem in visceribus quod in plerisque febribus, etiam ardentibus contingere solet.

℞. *Rad. Taraxaci**Graminis**Petroselini**Acerosa**Eryngiorum.*

In aceto maceratarum ana ʒ. i.

O o o o

Paf

Passul. Corynthiac. ʒ. vj.

Liquiritia ʒ. ʒ.

Fol. Cichorii cum toto

Scariola

Agrimonia

Cuscuta

Fumaria

Lupulorum

Hepatica

Polytrichi

Adianti ana. M. j.

Sem. 4. Frig. maior.

⁊ *Minorum*

Sem. Citrii ⁊ *Cortic. eiusdem ana ʒ. ij.*

Flor. Genista.

Violarum

Borraginis.

Buglossa ana p. j.

Coquantur in fero lactis. Huic deco-
cto adde, si velis,

Oxymelitis simplicis

Syrup. Acetos. compos.

De limonibus

De succo acetosa q. suff.

Ad bilis autem tenuitatem emen-
dandam decoctum parabi-
tur, vt sequi-
tur.

℞. *Rad. Acetosa.*

Cichorii

Buglossa ana ʒ. j.

Iniubarum par. vj.

Fol. Endiuia.

Porrulaca

Lactuca

Acetosa ana M. j.

Sem. Cuscuta

Cucumeris

Melanium

Lactuca

Psilii

Citoniorum

Papau. albi ana ʒ. ʒ.

Flor. Violarum

Nenupharis ana p. ij.

Gummi Arabici

Tragacanthi ana ʒ. ij.

Fiat decoctio, in colatura dissolui pote-
runt

Syrup. De Papau.

De Nenuphare

Viol.

De rosis siccis ⁊

Diacod. sine speciebus q. suff.

Decoctum præparans pituitam.

℞. *Rad. Acori.*

Cyperii

Feniculi

Petroselini

Apii ana ʒ. j.

Polypodii

Passul ana ʒ. vj.

Fol. Betonica

Chamedr.

Chamapit.

Thymi

Hysopi ana M. j.

Sem. Anisi

Feniculi

Cort. Citrii ana ʒ. ij.

Flor. Primulæ veris

Anthos

Stachados

Betonica ana p. j.

Zingiberis

Cinnamomi ana ʒ. ij.

Coquantur in hydromelite; in colatura
dissolue:

Syrup. de Calamintha

De Betonica simpl. ⁊ compos.

De corticibus citrii

Byzantin. compos.

De prassio

⁊ *huiusmodi.*

Decoctio ad parandum succum me-
lancholicum crassum, tartareum & fz-
culentum, constare debet partim ex his,
quæ incidendi & attenuandi vim obti-
nent, partim etiam ex iis, quæ medio-
cri-

eriter calefaciunt & humectant. Exem-
pli causa;

℞. Cort. Cappar.

Tamarisc.

Fraxini ana ℥. ℞.

Rad. Enule campana

Polypodii

Oxylapat hi

Graminis

Asparagi

Feniculi ana ℥. j.

Herb. Buglossa viriusque

Fumaria

Lupul.

Agrimonia

Melissa

Thymi

Epithymi

Herb. Capill. omnium ana M. j.

Sem. Cardui benedicti

Cuscuta ana ℥. ℞.

Flor. Genista

Tamarisci

Violarum

Borragin.

Buglossa ana p. j.

Coquantur. in sero lactis, addendo sub
finem coctionis

Succor. Depurat. pomorum redolentium.

Fumaria

Buglossa ana ℥. iij.

Dein colentur & aromatizentur Cinnamomo: his adde

Syrup. Fumaria

Scolopendria

Sabor

Buglossa q. suff.

Libro de a-
tra bile.

Ad atram bilem præparandam, quæ
ex Galen. sententia toto genere à succo
melancholico differt, decocta constabunt,
partim ex his, quæ bilem retorridã &
adustam refrigerant & humectant: partim
ex his, quæ eius crassitiem incidunt, de
quibus iam supra egimus: sunt autem decocta
in succis depuratis fumaris, lupul. buglossa,
pomorum redolentium, & id

genus aliis, in quibus syrupi de epithymo
de bysantiis addi poterunt.

Hæc rursus prædicta omnia decocta
tum bilem, tum pituitam & melancholia
præparantia, Cephalica, Thoracica,
Stomachica, Hepatica, Splenitica, Nephritica
& Hysterica concinnari poterunt, si ea
simplicia, quæ his partibus conveniunt,
addideris. Quæ simul & semel purgantia
efficies, si decoctis ad bilem præparandam
aptis, cholagoga, qualia sunt tamarindi,
rhabarbarum inter simplicia, & inter
composita Diaprunum solutivum, Elect. Ros. Mes. & Elect. de Psillio
infundantur & misceantur.

Phlegmagoga vero reddes, si enicum,
& agaricum, & inter composita Diaphœ-
nicum, Diaturbith, elect. Indum maius,
minus, decoctis, quæ pituitam præparare
apta nata sunt, addideris.

Ut melanagoga efficiantur, senam, epi-
thymum & inter composita confect. Ham-
mech, Diasennam, Syrupos helleboratos,
iis decoctis, quæ ad utriusque melancholia
præparationem convenire scriptimus,
addere poteris: quorum remediorum
sigillatim formulas describere esse
superuacaneum.

Addam saltem unicam decocti formulam,
qua simul & semel sensimque, tum præparari,
tum deuisbari noxii omnes humores poterunt,
idque per epithymum, ut dicunt.

℞. Polypodii querni

Sem. Carthami contusi ana ℥. x.

Passularum

Liquiritia ana ℥. vij.

Cort. Fraxini

Tamarisci an. ℥. ℞.

Prunorum Damasc. paria x.

Fol. Fumaria

Melissa

Eupatorii Mes.

Lupul.

Agrimonia

Chamed.

Decoct.

Cathol.

○○○○ 2 Cha-

*Chamaepit.**Et capill. omnium ana m. j.**Flor. Centaurii minoris.**fl. Hyperici**Genista**Tamarisci ana p. j. s.**Trium cordialium**Nymphaeana p. j.**Agaric. rec. troch. cum suo modulo.**Hermodactylorum**Fibrarum rad. ellebori nigri an. ʒ. s.*

Coquantur in æquis partibus feri lactis,
& aquæ pomorum redolentium vel su-
marie in colatura clarificata, infunde, ac
tandem parum decoque.

*Foliculorum sens ʒ. j. s.**Rhabarb. electi ʒ. iiij.**Cinnamomi**Caryophyllorum ana ʒ. j.**Epithymi. p. j.*

Facta tandem expressione, & colatura re-
ducta ad ʒ. xvi. dissolue.

*Syrup. violari ex nouem infusionibus**Oxymelitis maioris Iuliani ana ʒ. ij.*

Fiat apozema in 4. doses, pro 4. matutinis
consequentibus, vel alternis, secundum
operationem & vires.

Hæc decocta purgant omnes humo-
res vitiosos, & eos etiam, qui ob tenaci-
tatem & contumaciam suam minus expelli,
primoque insultu vix moueri aut
extirpati possunt. Reiterandus est illorum
usus bis ad minimum, aut etiam amplius,
prout mali radices validius profundiusq;
inhærent. Hæc purgandi ratio massam
sanguinis mundificat, omnes corruptos
& putridos humores, vermium auctores
è corpore auferit: prodest omnibus affe-
ctibus melancholicis, vertiginibus,
epilepsis, paralyisibus. Confert etiam ca-
chexiis, febribus quartanis, & similibus
affectibus, qui ob contumaciam suam
reocproptis vix cedunt.

CAVTIO.

Aqua dist. Omnia decocta, quæ ad mucilagino-

sam & crassiorem substantiam iam reda-
cta, & virtutibus simplicium, quæ in illis
coquebantur, imprægnata sunt, in poste-
rum minus idonea sunt ad essentiam &
vim purgatoriam ex simplicibus elicien-
dam. Præstat igitur eiusmodi purgantia
simplicia infundere & decoquere cum a-
quis destillatis cichorii, buglossæ, aceto-
sæ, pomorum redolentium, fumiterræ &
similium, quæ indicationum scopo inserui-
unt, vbi correctiua illorum, nec non sy-
rupi affectibus de belladisi apti simul addi
poterunt, & sic euadent multo vtiliora, &
tam visu, quàm gustu iucundiora decocta.

Ad finem harum decoctionum pur-
gantium vnam hic inferere placet, qua-
lem plerumque præscribere soleo delica-
tis, & qui natura sua à remediis tam tur-
bidis & nauseabundis adeo abhorrent,
vt quiduis pati malint, quam de iis vel
minimam guttulam degustare.

Accipio foliculorum sens opt. mundator.

Decoctio pro delicatis.
3. vi. hæc patinæ argenteæ aut alii vasi
apto imposta, in aqua pomorum redo-
lentium aut fragorum, quæ duæ omnium
sunt suavissimæ, macero: aquæ quanti-
tas non maior sit, quam vna dosis requi-
rit, vt melius purgatoria senæ proprietate
impregnetur: aciditatem ipsi cum suc-
co limonum inducere soleo. Verus chy-
mista, qui mirandas acutorum suorum
montanorum vires expertus est, ad red-
dendum aquæ amacidulam, acetosos suos
liquores admiscendos haud extimesce-
ret. Correctiui loco addi potest, si ita vi-
debitur, paululum *Cinnamomi*, omnia
macerentur per 24. horas ad minimum:
dein leuiter bulliant, & fortiter expri-
mantur: in qua expressione adde *Succi po-
morum redolentium recens extracti ʒ. i. s.*
sacchari candi pulverizati ʒ. s. quod præ-
stat ad maiorem clarificationem (alias à
sacchari additione super sedere: succus
enim pomorum decoctus eius vicem
subministrabit) cum oui albumine ex-
quisite agitata omnia admoucantur igni,
clarifi-

clarificentur iuxta artem, potio sic erit clarissima, boni odoris, ac ne tantillum quidem fastidii concitabit, aluumque præterea blande & vtiliter deiciet. *Syrupus ros. pallidarum*, alique similes, enartatis potionibus admixti, ingratum ipsis saporem inducunt. Sed pro iis, qui palatum habent nõ adeo delicatum, addi possunt. Si opus sit, *rhabarbarum*, nec non alia laxatiua his addes, potestque maior quantitas, si res exoptulat, præparari. Ad do autem pro vna dosi senæ drachmas sex, eo, quod clarificatio quartam ad minimum partem virtutis medicamento auferat. Sequamur nũc ordinẽ nostrum, & ad decocta hydrotica accedamus.

Decocta hydrotica.

Decoctiones hydroticæ plerumque parantur ad curationem diuersorum affectuum, quorum quilibet opus habet sudariis specificis & peculiaribus remediis, quemadmodum id ex variis formulis ordine hic in Pharmacopœa nostræ condecorationem describendis liquido patebit.

Eiusmodi remedia proprie locum habent in luis venereę curatione, quã communi & vñtato nomine Diætã appellitant. Totum enim id temporis spatium, quo eiusmodi decocta ægris offeruntur, stricta valde & seuera victus ratio imperatur, quamvis prouocatio sudoris sit peculiare & proprium remedium, ad edomandos huiusmodi affectus, quorum venenum in abscondito in hærens, & per ipsas venas transfusum primario adoriur hepar facultatemque naturalem non secus, ac serpens istu suo venenato primum occupat cor: Canis rabidus functionem animalem, lepus marinus pulmones. Quemadmodũ igitur videmus, in febris continuis adeo prouidam esse naturam, vt ad expellendas impunitates in venoso genere in hærentes, vñplurimum tãquam crisi bus salutaribus vñ-

tur euacuatione per sudorem, vel per vrinam: sic etiam huius veneni malignitas per eundem sudorẽ extruditur. Hinc natum est illud, quod vulgõ dicunt: *Sudare pustulas venereas*. Verum quidem est, eiusmodi morbos sæpenumero per vrinæ profuuium finiri, liquidem sudor & vrina ex eadem profuunt materia, omniaque *sudorifica*, citra omnem dubitationis ansam simul diuretica existunt. Sed de his abunde satis egimus in consilio nostro de lue venerea, ita vt non necesse sit, hic plura addere. Restã nunc accedamus ad descriptiones nostrorum hydroticorum, quæ iisdem affectibus, quibus Guaiacum & lignum Indicum conducunt, quorum quatuor formulas præ cæteris vñtatissimas huc proferemus.

I.

HYDROTICVM.

℞. *Rasura ligni Guaiaci* ℥. x.
Corticis eiusdem ℥. iij.

Macerentur horis 24. in aquæ fontanæ tepidæ lib. viii. dein coquatur in vase circulatorio, in quo nihil expirare possit, ad ignem Balnei vaporosi luculentissimum per 24. horas: dein percolentur, de colatura, quæ erit valde limpida, atque suo sulphure balsamico & aciditate vitriolata imprægnata, sufficet exhibere mane ℥. iiii. æger sumpto decocto superdormiet, si possit: rectus plus solito sudet, abstergatur, caueat à frigore & vento, prandeat nona, cœnet vero sexta.

℞. Magma præscriptæ decoctionis, cui affunde aquæ fontanæ tepidæ lib. xii. & post infusionem octo horarum circulentur, vt supra, horis octo, dein colentur. Quidam decoctioni huic adiciunt *liquiritia & passularum Corinthiacarum* ad libitum, & tandem aromatizentur pauco cinamomo suauioris gustus gratia, quæ dulcorandi ratio nobis magis probatur, quam ea, quæ fit cum melle vel saccharo.

Oooo 3

Hæc

Hæc decoctionum parandarum metho-
 dus, tam ad sudorem prouocandum,
 quam ad potum quotidianum in pastu,
 omnium est simplicissima, ac ipsi lui ve-
 nereæ, meo quidē iudicio, vtilissima, ad-
 ditis nimirum correctiuis iis, de quibus
 paulo post dicturi sumus, & hic est pri-
 mus modus, sequitur nunc secundus.

I I.

℥. Scobis ligni Guaiaci ℥. vj.
 Corticis eiusdem ℥. iiij.
 Salsa parilla
 Rad. Petasitis ana ℥. ij.
 Raf. Ligni rhodi
 Raf. Eboris ana ℥. vj.
 Sem. Carani benedicti ℥. i.

Macerentur vt supra per 24. horas, at-
 que coquantur in eodem vase & igne,
 addita eademmet aquæ quantitate, de-
 inde addendo sub finem coctionis.

Karabes conquisita ℥. ℞.
 Summitatum Fumaria
 Lupul.

Flor. Buglossa
 Stechados
 Anthos ana p. i.
 Cinnabri in nodulo lineo ligati ℥. i.

De hoc decocto transcolato per ma-
 nicam Hippocr. capiat æger ℥. iiij. mane,
 idque ad plusculos dies.

I I I.

℥. Rasura corticis ligni sancti ℥. vj.
 Sassafras ℥. ij.
 Rad. China in tenues orbiculos secta
 ℥. i.

Herb. siccarum Vlmaria
 Card. bened. ana m. i.
 Folliculorum sana ℥. ij.
 Hermodactylorum
 Turbith ana ℥. i. ℞.
 Nucis moschata
 Cinnamomi ana ℥. ℞.
 Epithymi p. ℞.

Aqua Melisse

Fumaria ana lib. i.

Vini albi optimi lib. iiij.

Macerentur ad ignem Bala. Mar. re-
 pidum, vase oprime clauso, per tres qua-
 tuorve dies, dein fiat expressio, & colatu-
 ra dulcoretur, si velis, saccharo: dosis ℥.
 iiii. hoc decocto vtendum mane per 20.
 aut 25. dies.

NOTA DE VSV.

Ex horum trium decoctorum vsu pro-
 curari tandem potest lues venerea quan-
 tumuis etiam inueterata. At verum est,
 vsu eorum quandoq; pro mali contu-
 macia & malignitate, in longius tempus
 continuandum esse. Quod cum ita sit, o-
 mnino hinc improbandam esse existimo
 diæticulam illam decem tatum vel duo-
 decim dierum, quæ plus noxæ, quàm com-
 modi inducit: siquidem tum interrumpi-
 tur, cum humores ad motum & fluxû
 præparati, non dum ramen, prout res pos-
 tulat, euacuatî sunt. Tæporis igitur ratio
 hic perquam accurate habenda est, id,
 quod ex solertis Medici arbitrio depen-
 det, qui eam quoq; ex dictis tribus deco-
 ctionibus eligere poterit, quæ videbitur
 maxime conuenire, tum nature & speciei
 morbi, tum ipsius ægri temperamento.

Nam in corpore crasso, obeso & pitui-
 toso, locus erit decoctioni primæ, eoque
 magis, quod quidam guaiaco & imprimis
 eiusdem cortici, nimiam calefaciendi
 vim tribuant. Hæc igitur sunt vera illa &
 præcipua remedia hydrotica, venereæ lui
 congrua & vtilia, nature balsamicæ par-
 ticipantia, quæ vel biliosis etiam emacia-
 tis in toto morbi decursu tutissime exhi-
 bebuntur: mallet tamen hic, aquæ com-
 munitis loco ad decoctionē suadere aquas
 cichorii, buglossæ, pomorū curtispendu-
 lorū, fragariæ & fumiterræ. Deniq; sciē-
 dum est, hydroticorū vsu non admittendū
 esse, priusquam corpus idoneis præparantibus
 & purgantibus vacuatum sit, imo nec ipsa
 sanguinis misso intermittenda, si opus fuerit.

Æger

Ager intra hoc tēpus, quo sumit hanc decoctionem (sumat autem continenter ad minimum per integrum mensem) abstrineat ab esu fructuum & acetariorum: contentus vno tantum cibo, eoque alio potius: quā elixo: comedat panē biscoctum: & in mensis secundis duas Damasceñas vel Corin: hiacas: Alius suppressa soluatur tertio quoque die clysmatis emollientibus, & in quolibet sextū diē vacuetur purgāte quodā specifico, & omitatur eo diē decoctū sudatiuum. In potū vtatur decoctione secundæ descriptionis, vel decoctione solius salis parillæ vel chinæ, quæ probe diluta, gustuique gravior reddita fuerit. Hæc de hoc hydrotico ei² que vtendi modo hic notanda fuerūt, sed & in fine reiteranda erit purgatio, & sanguinis missio: sic quoque corporis habitus, nimis exsiccatus & excalesfactus, prout sitis & calor in ægro id facile indicāt, balneo quodam idoneo humectandus erit.

Vt primi decocti vis multo efficacior reddatur, facies, quæ post primam & secundam decoctionem remanserunt, in cineres redigātur, & sal inde iuxta artem extrahatur, decoctionique sudorifera admisceatur, cuius virtus sic auctior reddetur ad sudoris prouocationē: At ventrem semel vel bis blande commouebis, vbi in singula decoctionis sudorificæ dosi, quæ constat ex quatuor vnciis vti supra dictum, addideris & dissolueris gummi siue extracti proprii guaiaci ʒ. ʒ. Preparationē illius gummi alibi docebimus.

Secunda decoctio excellens est, etiam in dolorifica & nodosa lue venerea, neque hic quemquā absterreat cinnabriū vulgare, quod additur cum nodulo, quod tantū abest, vt noxium sit, vt è contra vtilissimum sit, & specificum huius generis affectibus, tam in eorum malignitate cōpescenda, quam in sudore concitando. Vnde licet hui² decoctionis vis validior efficiatur, sine detrimento tamen aut vlla noxa potest dosi eiusdem augeri: no-

dulus ille inferuiet pluribus decoctis. Ad modum vtendi quod attinet, eadem hic, quæ in secunda decoctione, obseruanda veniunt, tum ad præparandum, tum ad euacuandum corpus in principio & sine diætæ, de qua supra.

Tertia decoctio geminam simul obtinet facultatem, sudatiuā & purgatiuam, quæ partim cum vino, partim cum aquis appropriatis paratur. Ea potius maceratio & expressio dicenda est, quam decoctio. Macerationem præ aliis maxime idoneam iudicamus ad rerum virtutes extrahendas, si forte ex vasis circularii defectu, vel etiam ex ignorantia vitio circulario ipsa in actum deduci nequeat. Est autem circulario omnium operationum optima ad rerum proprietates aucupandas, educendasque, vt iam dictum. Vinum additur, eo quod præditum sit maiori agendi & penetrandi in ipsas venas potestate, quam quælibet alia aqua.

Geminæ igitur vacationes simul & *Geminas* semel eodem remedio perficiuntur, quod *vacuatio-* quibusdam inauditū & absurdum vide- *nes simul* bitur, quemadmodum egomet ipse eodē *Et semel eo-* errore circumductus, quondam opinab- *dem reme-* bar, nequā in contrariam sententiā ipsa *dio perfici-* me perduxisset experientia, retū optima *posse.* magistra, & quam plurimos affectus desperatos, vt Neapolitanum morbum inueteratum paralyticū, cachexiam & similes, hoc solo medicamento perfecte curatos fuisse vidissem. In consilio nostro de lue venerea, alia à nobis multo adhuc præstantiora & tutiora remedia, tum hydrotica, tum purgatiua describuntur, quæ ex mineralium ordine mutuati sumus, quò lectorem a legamus, nec non in Spagyricam nostram pharmacopœam, vbi Deo vitā nobis ad pauculos adhuc dies concedente, vberius de iisdem remediis agemus. Possē hic, si res postularet, infinitos adducere, qui omnes adhuc superstites, tam admirandos horum remediorū effectus, in sese ipsis experti sunt: inter quos.

quos alii ad corpus purgandum, pilulis meis polychrestis mercurialibus vsi sunt: alii ad sudorem prouocandum mercurio meo vitæ per solum spiritum nitri correcto, coagulato & fixato, è cuius sex tantummodo granis cum conferua quadam permixtis, pilula vnica ad pisi magnitudinem efformatur, quæ cum iusculo quodam vel alio quouis liquore exhibitâ, citra omnem operandi vehementiam & incommoditatem, facilius, promptius, & multo etiam vtilius cunctis cæteris hydroticis nostris, sudorem elicit.

Sunt, qui ad eandem luem veneream decoctionem conficiunt cum sola *Salsa parilla*, cuius accipiunt ℥.iiii. ad aquæ lib. x. & omnia concoquunt ad duas tertias, quam decocti guaiaci loco offerunt, addendo interdum *radicis china*, apios dictæ ℥.i. æstimantes eiusmodi decocta minus calefaciendi modum excedere, quæ cætera *supra dicta*, quæ guaiacû excipiunt.

Alii decoctum cû sola *china* usurpant, ac eiusdem in talleolas sectæ ℥.i. accipiunt ad aquæ lib. .10. quæ est ad medietatis consumptionem coquantur, cui decocta etiam, si ita videbitur, addi poterunt ea, quæ expugnando malo ipsiq; ægri temperaturæ conueniunt. Huiusmodi ergo decocta minus aliis calefacere putantur, eorumque plurimus vsus est in diuersis morbis, præsertim ad labefactatâ hepatis facultatem instaurandam, & ingruentis cachexiæ vel hydropis periculum præcauendum. Nô multo abhinc tempore innotescere quoque cœpit *sassafras*, lignum aromaticum, cuius vsus ad plurimos morbos curandos inualuit. Sed inter cætera hydrotica, vel ad impuritates venereas auferendas, *guaiacum*, vt opinor, facile primas tenet.

Hic ad finem horum decoctorum, nô præter decorê fecisse videbimur, si huic catalogo vnâ adhuc famosi cuiusdam Empirici Germani aduersus ipsammet luem veneream, annexerimus, qui ma-

gnum quorannis quæstum ex eodem facere solebat in nundinis Francofortensibus: nec dubito, quin eius fama ad plurimos iam delata passim inereberit.

Decoctum sudorificum cōtra luem veneream catarhofam & similes affectus in ueteratos Hentici *von Stran Empirici Germani*.

℥. *Ligni sancti vel Indici lib. ij.*
Salsa parilla,
Stœchados Arab. ana lib. ℞.
Gratiola m. ℞.
Cardus benedicti m. ij.
Seminis eiusdem ℥. v. i.
Auricula muris cum rad.
Scabiola ana m. i.
Tormentilla ℥. i.
Rhabarbari ℥. ij.
Polypodis ℥. i.

Hæc omnia contusa infundantur per sex dies in aquæ fontanæ lib. .30. aut 40. dein omnia bulliant in vase magno, oleorum extractioni apto coque clauso, vel in alembico cæco, vt nihil respirare possit per 5, vel 6. horas. Adde huic decoctioni frustulorum ferri & chalybis ana lib. .ii. Quibus peractis, denuo in vini mens. .iiii. leorsim macera.

Corticis eiusdem ligni Guaiaci lib. ℞.
Hermodactylorum
Turbith
Granorum paradisi ana ℥. iij.

Omnibus cōtutis, in olla terrea vitreata operculo suo clausa per horam integram coquantur. Confundantur postea hæc duæ decoctiones, & denuo bulliant per aliquod tēpus, dein omnia simul per manicâ traiciantur. Empiricus ille hanc decoctionem in doliolis inclusam referuabat in cella vinaria, eamque diuendebat ad morbum Neapolitanum inueteratarum, & similes affectus curacu difficiles. Tenebat autem hunc vt edî modum.

Mane

Mane is propinabat decocti vitrum vnum, in quo ramentum denuo prius incoqui curabat scabiose, auriculæ muris cum toto ana m. i. Dein hæc omnia colata ægris offerebat, & sudorẽ per horas duas spectare iubebat. Residuam portionis partem in doliolis reseruatã loco quotidiani potus ipsi exhibebat, tam in pastu, quã ante & post pastum. In cæteris præterea duram admodum viuendi rationem imperabat, panẽ nempe bis coctum & passulas vel amygdalas assatas dabat. At si cum malo vlcera coniuncta erant, lauanda ea iubebat cum eadem decoctione, idque bis vel ter in die, & sic plures fuerunt restituti.

Hanc decoctionem nõ idcirco in publicum mitto, tanquam quid rari inde expectandum sit, cum econtra multa in ea desiderentur: proportio enim duarum drachmarum *rhabarbari*, ad tantam decoctionis quantitatẽ, quam inepta sit & inutilis, cuius facile constat, ut nihil de cæteris dicam: non enim est nostri instituti, omnia sigillatim hic discutere. Curationis autem effectum temporis longiquitati adiudicandum existimo, per integrum namq; mensem, uti dicunt, hoc suo decocto continuabat vacationes, tam per sudorem ac urinam, quã per secessum. Vnde mali vel perniciissimi radices tandem euictas & subactas euanuisse, haud mirum fuit. Hæc decoctum tanquam secretum aliquod singulare a quodam viro doctissimo & amico meo accepti, de cuius vsu, commode vel incommodo, eruditiores ipsi iudicabunt.

Sat dictum est hæcenus de decoctis, ad luis venetecuram spectantibus, trãseamus nũc ad ea, quæ specifica quadam facultate conducunt vertiginibus, epilepsis & paralysisibus, quæ in numero grauissimorum affectuum censentur, utpote, quæ summam corporis humani arcem & propugnaculum, cerebrum nempe ipsum, oppugnant.

Aduersus epilepsiam hydroticum spe-

cificum est viscus quernus, semen pœoniae & rasura ligni buxci, quæ inueteratis etiam vertiginibus opem ferre potest: componi poterit, ut sequitur.

Hydroticum aduersus epilepsiam.

℞. Rasura Ligni buxci ʒ. ij. ʒ.
 Ras. Ligni Iuniperi
 Rad. Pœoniae
 Visci querni ana ʒ. j. ʒ.
 Ras. Ligni rhodii
 Cornu cerui ana ʒ. vj.
 Ras. Eboris ʒ.
 Rad. China an. ʒ. ʒ.
 Sem. Cardui benedicti
 Corticis citrii ana ʒ. j.

Macerentur per 24. horas in lb. viii. aquæ fontanæ tepidæ: dein coquantur ad vnius tertie consumptionem addendo sub finem coctionis

Flor. Tiliae arboris
 Lili conuall. ana p. ij.

Fiat colatura per manicam Hippocratis, cuius dosis sit ʒ. v. vel vi. in potu. Hæc utique potio cuiusvis ætatis & temperamenti hominibus epileptico hoc male affectis commode exhiberi potest.

Aduersus paralysis hydroticum vsurpandum est ex ligno iuniperino cum floribus calendulæ, lauendulæ, & rosmarini magna copia, addendo singulis hydroticis suos sales in maiorem utilitatem, necnon liquorum acidorum ex sulphuris & vitrioli spiritibus aliquot guttulas.

Hydroticum specificum ad paralysis.

℞. Aquar. Pomariae
 Vimarie
 Flor. Calendulae an. lb. j.
 Fol. Salviae lb. ʒ.
 Aciditatis sulphuris q. suff.

ut fiat remedium acidulum.

De hoc remedio, cuius aciditas gustum

stum non afficiat tristi sensu, exhibe horis matutinis ℥. j. quæ satis erunt: ægerq; rectus sudet, & admirandos huius sudatorii effectus comperiet: quod etiam in vsum eorum, qui sicco nimis & bilioso sunt temperamento, cum solis aquis *fumi terre* & *calendule* parabis, aciditatem ipsis aquis inducendo cum dicto liquore acidulo sulphuris, & sic sudarium habebis, quod non ultra modum calefaciet, sed humores potius attenuabit & fermentabit, instar fermenti acidi, quod panis substantiam attenuat, rarefacit & eleuat, quæ alias gravitate sua noxia foret: eodem modo humores nostri attenuantur, & vacuationi per sudorem idonei redduntur. Vix inuenies sudarium, quod virtute & efficacia huius æquiparandum sit, ad paralyfism.

Si cum dictis liquoribus acidulis, *aquis scabiosis* & *russilaginis* aciditatem, vt *supra*, induxeris, hydroticum conficies, quod eximios atque stupendos exeret effectus in cura Asthmaticorum, præmissis nempe vacuationibus generalibus & congruentibus.

Sudarium specificum ad hydropem.

℥. Fumaria

Eupatorii Mes. an. m. j.
Rad. Asari
Hirundinaria ana ℥. j.
Baccarum iuniperi ℥. ij.
Raf. eboris ℥. vj.
Nucis moschata
Santali citrini ana ℥. h.

Maceretur per 24. horas in suff. quantitate aquarum *florum ebuli* & *geniste*, & vini albi: de hoc decocto traiecto per colatorium vini aromatici æger capiat ℥. v. mane, continuando ad plusculos dies: præmissa sufficienti & idonea purgatione hydragoga, cum extracto *Esulæ* & sero lactis. Hoc remedio per Dei gratiam à medio sustuli omnis generis hydropi-

ses: imprimis autem eam hydropis speciem, quam Anasarcam dicunt.

Sudorificum singulare ad vehementem corporis concussionem ex alto quodam & graui lapsu contractam.

℥. Rad. Buglossæ

Cardui benedicti ana ℥. ij.
Sem. Cardui benedicti ℥. h.
Butyri recentis ℥. j. h.
Spermatiss cети ℥. h.
Mumia vera ℥. j. h.
Croci ℥. j.

Bulliant in ℔. i. h. vini albi lento igne, ad consumptionem tertiæ partis: de colatura exhibe ℥. iiii. vel vi. calide: æger expectet sudorem in lecto coopertus plus solito.

Decoctio hydrotica, quæ D. Ambrosio attribuitur, aduersus febres intermittentes & ipsas etiam tertianas.

℥. Milii à superiore cortice mundati ℔. j. coquantur in suff. quantitate aquæ fumaris ad crepaturam, cape huius decoctione colata ℥. iij. vini albi ℥. ij. exhibe agrotati calide, qui expectabit sudorem in lecto. Hoc decoctum prouocat sudorem sine molestia, ardores febriles, sitimque extinguit.

Oxymel etiam diureticum quoddam eiusdem authoris D. Ambrosii videlicet descriptum reperitur in pharmacopœa Iobineti, in qua item D. Augustino nonnulla adiudicantur remedia hydrotica contra pestem & venena, ceu sunt variæ aquæ theriacales, diuersis affectibus accommodatæ, vt ibidem singula suo loco explieantur.

Ex omnium præstantissimis sudorificis contra pestem & venena, est Bezoar metallicum & Mercurius

Bezoar Metallicum & Mercurius

vita fixus, *sudatiua a-*
lia omnia
ex vegeta-
bilium fa-
milia de-
prompta lon-
ge superans.

mitiuo sudorificum factum: & præ cæteris Mercurius noster vitæ etiam fixus per nitri spiritum, qui ad sex grana pro dosi exhibitur per nitri spiritum mira præstat, vt iam supra dictum. Eiusmodi sudatiua longe præstantiora sunt, quam quæ ex vegetabilium familia educuntur, quamuis & his suo loco & tempore laudem quoque suam non detrahimus.

De decoctionibus vulnerariis.

Decoct. vul-
ner.

Antiquis in magno vsu erant potiones vulnerariæ, quæ licet per aliquod tempus exolescere cœpissent, postliminio tamen in statum suum reuocata nostro adhuc seculo vigent: adeo vt nemo sit, qui negare facile audeat illorum incredibiles effectus, quos in curandis ictibus globulis bombardicis illatis, aliisque diuersis vlceribus malignis & inueteratis, siue ea interna sint, siue externa, in dies potenter exerunt.

De his potionibus à nobis iam ante triginta annos suo splendore restitutis, tum in *sclopetario nostro*, tum in aliis nostris scriptis egimus: ita vt haud inconcinne nos facturos speremus, si ad locupletandam pharmacopœam nostram aliquid inde formulas huc trãstulerimus.

Potio vulneraria vniuersalis, id est, omnibus tam internis, quam externis vlceribus & vlceribus conducentis.

- ℞. Rad. Tormentilla
Consolida vtriusque ana ʒ. j.
Herb. Limonii vtriusque
Sanicula
Pyrola
Verbena
Alchimilla
Persicaria ana m. j.
Vincaperuinca.
Herba Roberti ana m. ʒ.
Flor. Verbasci

Hyperici

Centaurii minoris ana p. ij.

Astacorum expurgatorum & exsic-
catorum nu. vj.

Mumia ʒ. ʒ.

Macerentur per duos dies in vini albi & aquæ veronicæ ana ʒ. ij. in vase circulatorio ad calorem baln. Mar. vaporosum: dein fiat expressio & colatura per manicam Hippocratis, aromatizata pauco cinnamomo vel coriandro in succo citoniorum præparato. Dosis cochlearia duo vel tria mane & vesperti tantundem, tribus ante cibum horis.

Pro iis, quos amaritudo minus offendit, addi potest radix aristolochiæ & euulæ campanæ, & tunc potio, suauioris gustus ergo, dulcoretur saccharo, aut fiat maceratio in hydromelite vinoso. Continuanda est ad dies plures, & effectus referet plane mirandos.

Decoctiones siue potiones sequentes cæteris non inferiores & multis abhinc annis, vt iam dictum, à nobis in operibus nostris descriptis, hic quoque inferendas statuimus.

℞. Oculorum cancri ʒ. ʒ.

Mumia ʒ. ij.

Boli armeni veri ʒ. j. ʒ.

Herb. Agrimonia

Ophioglossi

Veronica

Cyclaminis ana m. j.

Spermatis ceti ʒ. j.

Maceretur in vino albo per duos tresue dies: dein fiat expressio & colaturæ clarificatio, de qua capiat cochlearia duo vel tria, mane & vesperti, si opus fuerit.

Alia potio vulneraria.

- ℞. Zedoaria
Galanga ana ʒ. ij.
Herb. Virga aurea
Pyrola ana m. j.
Cochlearum Astacorum conquassatarum num. iij.

PPPP 2

Co-

Coquantur in vino & aqua: vtatur, vt
supra.

Potio venenatis vulneribus sclopetarii's conueniens.

℞. Rad. Angelica
Galanga
Zedoaria ana ℥. ℞.

Flor. Vincaperuinca
Lili conuall. ana p. j.

Mumia
Boli armeni veri ana ℥. j. ℞.
Spermatis ceti ℥. ij.

Digerantur & circulentur in baln. Mar. per quatuor dies in suff. quantitate vini albi & aquæ vlmariæ: dosis & vtendi modus, vt dictum est.

Potio vulneraria in fracto osse ab ictu sclopetario.

℞. Aristolochia
Cyclaminis
Serpentaria maioris
Consolida viriusque
Geranii ana m. j.
Sanicula m. ℞.
Macis
Zedoaria
Oculorum cancri ana ℥. ℞.
Mumia
Galanga minoris ana ℥. j. ℞.

Conquassata & minutim concisæ herbæ, & reliqua in puluerem crassiusculum redacta, circulentur in duplici vase horis quatuor cum mensura vna vini: æger vtatur mane & vesperi.

Potio vulneraria cephalica.

℞. Acori vulgaris ℥. ℞.
Herb. Limonii syluestris
Melissa
Vincaperuinca
Persicaria
Chelidonia
Pyrola

Veronica
Verbena an. M. j.

Flor. Verbasci
Lili conuall.
Betonica p. j.

Macerentur vt *supra.* & ad vsuro seruentur.

Potio sanguinem ex vulneribus erumpentem prohibens.

℞. Cinerum testarum Astacorum
& Ranarum ana ℥. ℞.
Coralli rubri
Spodii ana ℥. ij.
Mumia ℥. ij.

Macerentur in ℔. i. aquæ spermatis ranarum ad calorem Baln. Mar. per 24. horas: dein fiat expressio & colatura, de qua exhibe cochlearia duo: cum eodemmet decocto foueatur extrinsecus vulnus sanguinolentum.

Potio ad renum & vesicæ vlcera.

℞. Rad. Consolida maioris
Sigill. Salomonis ana ℥. j.
Fol. Polygoni
Alchimilla
Plantaginis ana m. j.
Crocii Martis optime preparati ℥. j.

Macerentur in æquis partibus hydromelitis simplicis & tincturæ rosarum præparatæ, vt docebitur alibi: bibat æger huius decocti cochlearia duo vel tria, mane & vespeti.

Ad Gonorrhœam virulentam seu fœtidam.

℞. Herb. vermicularis m. j.
Sem. Cytioniorum
Ruta
Agni casti
Plantag. an. ℥. i.
Rad. Tormentilla ℥. ℞.

Flor.

Flor. Ros. rubr. p. ij.

Verbasci p. j.

Succi Limoniorum ℥. vi.

Aqua Flor. malua arborescentis ℔b. j. ℞.

Macerentur per tres quatuorve dies ad calorem baln. Mar. lentum, dein transfcolentur: dosis cochlearia duo vel tria mane & vesperi, continuando ad plusculos dies.

In eiusmodi remediorum vsu, & præfertim in hoc ultimo contra gonorrhœam virulentam, non omittendæ sunt vacuationes congruentes & necessariae, quibus præmissis, ægro postea illa per aliquot dies exhibe, & mira videbis, vel in grauissima etiam & inueteratissima gonorrhœa.

Decocta varia diuersis affectibus tam internis, quam externis aptissima, certaque experientia comprobata.

Decoctum purgans ad quartanam expertum.

℞. *Foliculorum sens.*

Epithymi ana ℥. ij.

Myrobalanorum citrinorum ℥. ℞.

Flor. Buglossæ

Centaurei minoris

Hyperici ana p. i.

Fiat omnium decoctio in sufficienti quantitate seri lactis, in cuius colatura macera per 12. horas

Rhabarb. electi ℥. ℞.

Rad. Esula preparata ℥. i.

Cinnamomi ℥. ℞.

Dein exprimantur, addendo syrupi de pomis redolentibus compos. ℥. iij. fiat apozema in tres doses: prima dosis detur per vnâ horam ante accessionem, alia duæ sequentibus aliis duabus.

Ad menses prouocandos experimentum mirabile.

℞. *Miliæ solis*

Anisi

Visci querni ana ℥. iij.

Dichamni ℥. i.

Croci ℥. i.

Contundenda contundantur & macerentur per 24. horas in vino albo generoso: dein parum bulliant, de hoc decocto exhibe ℥. iiii. Propinanda est hæc portio mulieribus ad prouocandos menses, vt statò iustoque tempore fluant: præmissa purgatione cum pilulis aloes, aut simili quodam & congruo purgante medicamento, idque duobus vel tribus subsequentibus diebus. Ad promouendum partum, siue viuum, siue mortuum, ipsamque secundinam protrudendam (addito tantum scrupulo diambrae) idem remedium mira præstat.

Ad sistenda menstrua.

℞. *Rad. Tormentilla*

Consolida maioris ana ℥. i.

Sem. Berberis

Acetosæ ana ℥. ℞.

Gummi Arabici

Tragacanthi ana ℥. ij.

Succi plantaginis depurati ℔b. i. ℞.

Macerentur per 12. horas, dein coquantur, exprimantur & colentur, & addendo syrupi citoniorum vel myrtillorum q. suff. fiat apozema in duas doses. Prudentis Medici est, hic deliberare & circumspicere, priusquam hoc adstringens exhibeat remedium, num forte fluoris scaturigo & fons dependeat ab humoribus salis & sanguine seroso: tunc eiusmodi humores acres & serosi sunt digerendi, siue concoquendi, & postea expurgandi, syrupis præparantibus & purgantibus opportunis & idoneis.

P P P P 3

Ad

Ad præcipationem
vteri.

℞. Fol. Lauri
Myrsillorum ana ℥. ℞.
Sem. Pastinacæ domesticæ ℥. iij.

Macerentur, postea coquantur cum vino generoso: de hoc decocto exhibe mulieri ℥. iiii. reitereetur potio, si opus fuerit.

Ad iuuandam conceptionem.

℞. Testiculorum veruecis preparatorum
in vino & exsiccatorum
Vulua leporis idem idem preparata & ex-
siccata

Macis
Cinnamomi
Caryophyllorum
Zingiberis albi
Ameos ana ℥. ij.
Croci ℥. j. ℞.

Medulla vel carnis nucum communium,
Auellanarum
Pistaciorum ana ℥. vj.

Contundenda contundantur, maceren-
tur, & tandem concoquantur in lib. ii.
vini maluatici ad tertiæ partis consum-
ptionem. Huius decocti mulieri statim
post legitimum mensium fluxum offe-
rendæ sunt tres vel quatuor vnciæ, mane
tribus vel quatuor horis ante cibum, id-
que tribus diebus consequentibus: quar-
to vero die iungatur marito suo ac nisi
plane sterilis sit, concipiet.

Ad morsum venenatum serpentis
& rabidi canis.

℞. Rad. Gentiana
Valeriana ana ℥. i. ℞.
Fol. Consolida minoris
Ruta sicca
Pulegii ana m. i.

Mumia
Cancrorum calcinatorum ana ℥. i.

Coquantur cum vino: de horum deco-

cto æger capiat mane ℥. ii. vel tres per o-
ctiduum. Loco laboranti ex morsu ap-
plicanda erunt balsama & emplastra con-
grua, qualia suo loco describemus. Hoc
decoctum peculiare est remedium ad
morsum canis rabidi. In morsu serpentis
addi debet radix serpentariæ maioris.

Ad Febres chronicas decoctio
perutilis.

℞. Folior. Scolopendria
Absynthii
Centaurii minoris ana m. j.
Vuarum Corinth.
Hordei ana ℥. i.
Asari ℥. iij.

Coquantur in æquis partibus seri lactis
& vini albi, in colatura dissolue sacchari
& Cinnamomi q. suff. ad dulcorandum
& aromatizandum prædictum deco-
ctum pro duabus dosibus. Si dictæ febres
forte a verminatione quadam, vt in pue-
rulis sæpe numero accidere solet, produ-
cantur, tum sequens exhibenda erit de-
coctio.

℞. Vermium terrestrium in vino albo lo-
torum & exsiccatorum ℥. ℞.
Flor. Hyperici p. ij.

Coquantur cum suff. quantitate vini
albi generosi, ac tandem transeolentur,
& fiat decoctio, de qua exhibe ægrotò ℥.
iij. mane & vesperi, continuando ad
quatuor quinqueue dies.

Ad febres intermittentes, quotidia-
nam & quartanam, aliud deco-
ctum purgans optimum.

℞. Rad. & Cort. Sambuci ana ℥. i.
Asari ℥. iij.
Cinnamomi ℥. i. ℞.

Coquantur ex lacte. Hoc decoctum mo-
uet simul & semel vomitum ac secessum:
sumatur initio paroxysmi: reitereetur, si
opus fuerit.

Ad

Ad hydropem & purgandas
aquas.

Rad. Ireos recentium ℥. i. ℞.

Soldanella

Asari

Spec. Diacarthami ana ℥. iij.

Sem. Ebuli

Cinnamomi ana ℥. i.

Sacchari ℥. i. ℞.

Vini albi

Et aqua Sambuci ana q. s. & fiat mace-
ratio & decoctio in tres doses.

Ad Ictericum expertum.

℥. Chelidonia cum toto m. i.

Fol. & flor. Hyperici ana m. ℞.

Rad. Eboris

Pulv. Stercoris asferini ana ℥. iij.

Croci ℥. ℞.

Pulvis stercoris asferini & crocus po-
nantur in liateolo lineo, & omnia co-
quantur æquis partibus vini albi, & a-
quæ scolopendriæ, colentur & dulco-
rentur, si velis saccharo, & fiat decoctum
in tres doses pro tribus matutinis conti-
nuis, & perfecte curabitur.

Ad duritiem splenis.

℥. Rasura ligni sancti ℥. iij.

Cort. eiusdem

Corticis fraxini ana ℥. ij.

Asari ℥. v. i.

Liquiritis

Polypodii quer. ana ℥. i.

Ceterach

Aiantis

Polytrichi

Chamaedr.

Chamaepit. ana m. i.

Flor. Geniste p. ij.

Macerentur per duos dies integros in
vini albi & aquæ scolopendriæ ana ℞.
iii. idque in Baln. vaporoso vase optime
clauso, ut nihil expiret, tandem clarifi-centur per manicam Hippocratis, aro-
matizentur & dulcorentur Cinnamomo
& Saccharo. De hoc decocto vtatur æger
ad plusculos dies: dosis ℥. iiii. mane, & to-
tidem vesperi, tribus ante cibum horis.Decoctum galli veteris ad oppila-
tionem hepatis, lienis, mesenterii,
colicum dolorem, calculum, quar-
tanam & chronicos omnes
affectus.

℥. Polypodii quer.

Sem. Carthami ana ℥. i. ℞.

Thymi

Epithymi ana p. i.

Sem. Cumini

Anisi

Anethi

Fœniculi

Carui

Carduibenedicti ana ℥. ij.

Folicul. senæ ℥. i.

Turbit gummosi ℥. ℞.

Cinnamomi ℥. i. ℞.

Cristallorum vel cremoris tartari al-
bi ℥. ij.

Salis gemma ℥. ℞.

Contundantur & misceantur simul,
ex qua mistura venter galli veteris cui-
sccerati impleatur, dein coquantur tribus
aquæ partibus, & vna vini albi, quous-
que galli caro ab ossibus separetur. De
hoc decocto seu iusculo vtatur æger om-
ni mane, idque ad plusculos dies.

Decoctio seri lactis.

Vsus seri lactis admodum frequens est
in Italia, quod sub finē Veris, ac in Æsta-
te ad purgandum, magha in dosi, ad po-
cula videlicet quatuor, quinque, & plura
etiam exhibetur. Purgat clementer con-
tinuando ad aliquot dies. At si inde con-
ficere voles remedium, quod omnibus
affectibus ab atra bile & melancholico
humore subortis, & nutritioni dicatis
parti-

Partibus ab inflammatione aut nimio calore æstuantibus, in quibus opus est refrigeratione & humectatione, aptum & idoneum sit, hac via præparatio agnoscenda est.

℞. Sero lactis lb. iij. vel amplius:
huic adde
Succi limonum ʒ. iij.
Succi pomorum redolentium recens extracti ʒ. v. i.

Omnia simul cum vno atque altero oui albumine probe agitata & mixta, igni admoto clarificentur. Adde, si velis, patum sacchari, & habebis medicamentum excellentissimum & suavissimum ad supradictos vsus: de quo sufficere pro doli exhibere ʒ. v. i. horis matutinis: robustioribus autem plus dabitur, continuando ad 15. vel 20. dies. Non est maior simul & semel paranda quantitas, quam que satis sit pro duobus tribusve diebus, ne acescat.

Aut si animus sit aliud componendi remedium, ex eodem sero lactis prius acidulo facto cum succo limonum, & clarificato adde

Florum violarum
& Buglossæ

Recentium vel exsiccatorum & optime mundatorum, hoc est, in quibus amplius nihil, quod viride sit, super sit, quantum voles, & in 24. horis, serum tingetur colore, sapore, & odore enumeratorum florum: adicies sacchari ad libitum, & habebis Iulapium suavissimum & utilissimum.

Eodem modo cum aqua communi, cui aciditatem prius induxeris cum aceto montano, Philosophis noto, elicies tincturam è rosis rubris, omnibus febribus & calidis intemperiebus hepatis mirifice conferentem: nec non ex cæteris cuiuscunque generis floribus: eadem via varias ad varios affectus educes tincturas.

Decoctum Chinæ.

℞. Rasura rad. chinæ ʒ. i.
Aqua fontana lb. vi.
Succi limonum ʒ. iij.

Macerentur per 24. horas, deinde coquantur ad tertiæ partis consumptionem, ac tandem transcolentur per manticam Hippocratis. Dosis ʒ. vi.

Hoc decoctum gustu suavissimum est, & summopere prodest calidis intemperiebus hepatis, ardoribus vrinæ & vlcibus renum: potissimum autem conducit falsis & mucilaginosi humoribus in vesica dissoluendis, qui sæpenumero Stranguriam excitant, & calculi speciem æmuleantur. De eo potandum exhibeatur mane & vesperi in dosi, vt supra, vinumque eodem diluatur.

Potes etiam, si velis, ad eundem vsum decoctum parare ex rasura ligni Rhodii: vel adde huius ligni rasuræ ʒ. ʒ. ad supradictæ chinæ ʒ. i.

Decoctum ad Dysenteriam & Lienteriam.

℞. Rad. Tormentillæ
Acetose
Santalæ rub. ana ʒ. i.
Sem. Berberis
Plantaginis
Portulacæ
Et granorum myrthi ana ʒ. ʒ.
Coriandri præparati

Cinnamomi
Macis ana ʒ. ij.
Been albi
Et rubri ana ʒ. i.
Flor. Thapsi barbati
Ros. rubrarum
Spica nardi ana p. i.

Aquar. Plantaginis
Acetose
Agrimonie
Absinthii ana lb. i. ʒ.

Coquatur ad mediæ partis consumptionem:

nem: dein fiat expressio, & colaturæ adde
syrupi de granatis accidis, Citoniorum, & de
rosis siccis ana ℥.ij. fiat apozema in quatuor
doses.

CAVTIO.

Antequam hoc decoctum porrigatur
ægro, si forte ex dysenteria aut lienteria
inuererata ac contumaci labore, hoc fe-
quens pomum exhibendum est.

℥. Pomum curtispindulum, quod exca-
uatum rursus impletur gummi Arabici,
& rasura cera alba ana. ʒ. j. claudatur po-
mum proprio suo obturamento, coquendum-
que igni admoueat, donec cera & gum-
mi liquata per totius pomi substantiam
confundantur: & sic coctum pomum e-
dendum exhibe ægro, semihora post su-
perbibendo dictam potionem. Iusculis,
quibus vescitur, adde paululum gummi
Arabici. Nullus est fluxus dysentericus
aut lientericus, qui, aspirante simul di-
uina gratia, per hanc medendi rationem
non feliciter curetur. De purgationi-
bus aliis congruis nihil hic addo, quæ si
res forte postulat, præmitti debent.

Decoctum ad calculum commi-
nuendum & expellen-
dum.

℥. Rad. Restæ bonis ℥.j.

Fol. Saxifragiæ

Virgæ pastoris ana m. j.

Fruct. Senelorum

Alkekengi ana par. xx.

Miliæ solis ℥.j.

Cinnamomi

Sem. Bardanæ

Saxifragiæ

Anisi

Fœniculi ana ʒ.ij.

Gran. Hederae arboreæ ʒ. ʒ.

Straminis vel stipitum fabarum exseca-
torum ʒ. ʒ.

Coquantur in æquis partibus aquarum

parietaria, argentaria, & vini albi ad vai-
us tertie consumptionem: exhibe pro
dosi ʒ.ij.

VEL

℥. Cineris rad. Restæ bonis

Et cineris stipitum vel corticum fa-
barum ana ʒ. j. ʒ.

Indantur in nodulo lineo & cum

Aquar. Parietaria

Senelorum

Et Bertonica ana lib. j.

Coquantur, donec fiat lixiuum satis
forte, tranfcoletur bis teruc per mani-
cam Hippocratis, & aromatizetur si ve-
lis, Cinnamomo: de hoc decocto cape ʒ.
ii. vel tres, addendo, si velis, syrupi li-
monum ʒ. vi. & fiat potio gustui grata.
Nullum reperitur remedium efficacius
& præstantius ad expulsionem calculi,
& ad ipsam Ischuriam & suppressionem
vrinæ, hac ipsa decoctione, quæ exhibe-
ri tum debet, cum æger est in balneo siue
semicupio.

NOTA.

Ex enarratis cineribus Ononidis &
corticum fabarum, iuxta eam, quam
suo loco docebimus, methodum, e-
duces ipsorum sales primo cum aqua
communi; deinde eos depurabis, vari-
is dissolutionibus, filtrationibus & co-
agulationibus cum aquis parietaria, sa-
xifragiæ & similibus calculo idoneis,
donec ipsi fiant albissimi & pellucidi.
De horum salium vno misce drachmam
semis, vel cum superiori decoctione,
vel cum iusculo quodam, aut vino al-
bo, & singulare conficietur remedium
contra dolores colicos & nephriticos,
& contra Ischuriam & suppressionem v-
rinæ siue meiendi difficultatem. Sal cor-
ticum fabarum in his affectibus omnium
est præstantissimum medicamentum.

Q999

De-

Decoctio splenis bouis congrua ad
duritiam & obstructionem lienis;
& specifica ad mensium sup-
pressionem.

℞ Splenem bouis integrum, hunc in
frusta incisum in phialam vitream capa-
cem iniice, ita vt ad medietatem vsque
impleatur, addendo.

Cinnamomi crasso modo contusi ʒ. j.

Caryophyllorum ʒ. ʒ.

Croci ʒ. ij.

*Vini albi Canaria, siue vini maluati-
ci mens. Parisiensis 4 partem.*

Ad humectandam solummodo materiã,
vas probe clausum ponatur in aheno a-
qua repleto, vel in Baln. Mar. feruentissi-
mo, adeo, vt ebulliat per 24. horas, do-
nec dictus splen in particulas minutissi-
mas coctus & consumptus fuerit, magna-
que iuris exquisitissime cocti & fragran-
tissimi copia restet; de quo ægra mane
capiat ʒ. iij. continuando per quatuor
aut quinque dies tam, cum menses flue-
re debeat.

Nota.

Mirabitur sine dubio hic aliquis censor
inquirens, quomodo ea corporis parti-
cula, quæ receptaculum sit bilis atræ, hu-
moris plane crassi & terrei, vt vulgo me-
dētū fert opinio, in medicamentū ape-
riendi & attenuandi virib. insignitū, qua-
li opus est in mensium prouocatione, a-
daptari possit, huiusq. remedii vim & e-
nergiam aromatib. potius & croco, quæ
eiuldē compositionē ingrediuntur, quã
ipsius lienis proprietatib. tribuet. Cui re-
spondemus, huius decoctionis specifi-
cam facultatem à sola lienis cocti sub-
stantia præsertim dependere; reliqua
vero, vt vinum & aromata solummodo
gustus gratioris causa adhiberi.

Alibi in meis scriptis dudum senten-
tiam meam & de succo melancholico ex-

posui, quem per analogiam quandam a-
ceto vini comparandam esse duxi, ac tā-
tum abest, vt lien eiusdem humoris cras-
si ac tartarei domicilium, durioris idcir-
co sit substantiæ, vt contra ob fermenta-
tionem proprii humoris spongiosus po-
tius, leuis & rarus euadat, succusque in
eo contentus attenuantem aceti facul-
tatem participet, insitaq. sua via aperi-
endi & attenuandi virtutem obtineat. Sed
quia alias fusius & accuratius disputatū
a nobis fuit de eodem subiecto, hic plu-
ra addere superuacaneum puto. Expe-
rientia denique ipsa medicaminis huius
vtilitatem & efficaciam summam ad ci-
endos menses satis abunde demonstra-
bit. Hæc Querectanus.

Decoctio pectoralis in causa ca-
lida.

℞. rad. fanic.

polypod. querc. an. ʒ. j.

liquirit. ʒ. i ʒ.

ireos ʒ. v. j.

ficum nr. vij.

ruar. passar. Manip. i ʒ.

Sem. 4. frigid. mai. an. ʒ. i ʒ.

hor d. mund. Man. i ʒ.

fol. prassii

capillor. vener.

endiv.

ungul. caball.

flor. cordial. an. Manip. j.

fol. polytrich.

lactuc.

scolopendr. an. M. ʒ.

sen. alex. mund. ʒ. v. j.

sem. fenic.

anis an. ʒ. ij. Mi.

f. decoct. in aqua font. ana.

Decoctio pectoralis in causa fri-
gida.

℞. rad. fanic.

polypod. an. ʒ. j.

ireos ʒ. v. j.

ficum nr.

ficuum nr. vj.
 passular,
 hordei an. Mj. h.
 stor. chamam.
 violar.
 borrag.
 bugloss.
 fol. prasij
 lyssop.
 meliss.
 melil. an. Mj.
 scolopenar.
 vngul. caballin.
 maioran.
 mentha an. M h.

zinziber. 3j.
 enul. campan. 3j.
 liquorit. ras. & incis. 3j h.
 fol. sen. alex. mund. 3j.
 sem fenic.
 anis an. 3ij. Mi. f. decoct.
 in aqua fontana.

Decoctio chinae ad tussim. Hora- tii Augenij.

℞. rad. chinae præp. 3j.
 aq. scabios.
 farfar. an. lb. v. macerentur
 horis 12. sec. art. mox leuiter ebulliant ad cō-
 sumptionem molietatis. & in fine adde ligni
 sassafras 3j. sumantur huius decocti 3 vj.
 aut octo, quora matutina hora ante cib-
 um, vt & hora septima post prandium.

Decoctum ligni guaiaci ad carar- hos. Eiusdem.

℞. rasur. ligni indic recentis, & ex ramo,
 non caudice detracti 3 vj.
 infundo in libris vi. horis 24. deinde fiat de-
 coctio, donec remaneant libra quatuor ad-
 dendo sub finem decoctionis
 rad. liquorit. rec. 3j h.
 passul. 3i.
 sacchar. fini 3iij. f. potus cola-
 tus, quo loco vini vtendum.

De coctum ligni guaiaci ad asthma. Eiusdem.

℞. lign. indic. præp. 3i.
 cortic. eiusdem 3i h.
 macerentur horis 24. in aq. beton lb. xij.
 deinde fiat decoctio ad libras v. sub finem de-
 coctionis adde fol. ceterach 3ij.
 rad. polyp. querc.
 passul. an. 3i.
 sem. cartham.
 bombac. contusor. an. 3j.
 fol. beton.
 maior.

f. potio colata, de qua sumantur in aurora
 3vij. hora quinta ante prandium & 3vj.
 horis tribus ante cœnam. Et sudor ex-
 pectetur.

Decoctum senæ Simonii omnes abs- que molestia humores eua- cuans.

℞. fol. sen. alex. mund. 3 h.
 macerentur in vino albo opt. per horā
 vnam: iterum ℞. prunor. dama scen. nr. vi.
 rad. polyp. querc. rec nonnihil.
 contusor. 3i h.
 turberb. sel. 3 h.
 zinzib. 3ii.
 cinnamom. 3i.
 sem. anis. 3ii.

Ebulliant omnia in insculi carnis detracta
 pinguedine 3x. donec remaneant 3viii. tunc
 adde Epithymi 3ii.

℞. borrag.
 bugloss.
 rorumar. an. p. h.
 aurant. condit. ablute
 saccharo 3iii.

Ebulliant adhuc, donec remaneant 3viii.
 tunc accipito senam maceratam & imposito
 finitoque adhuc decimam partem hora len-
 te ebullire. Tum aufer omnia igni & os olla
 bene obstruito, finitoque in loco tepido ad ho-
 ras octo vel decem, tandem percolato & adie-
 cto saccharo quant. suff. calidum bibito.

Q999 2

Aliud

Aliud decoctum Senæ.

℞. fol. Senæ ʒvj.

cinnam.

Zinzib an. ℥j.

Sacchar. Thoman ʒvj.

Ebulliant parum lento igne in ℔. j. se-
xi lactis: tum auferantur igni: sicut omnia in
infusione loco tepido per totam noctem, ma-
ne colentur.

Deque colatura illa patienti dentur
mane ieiuno stomacho & horis aliquot
ante prandium ʒ vii. & hora vna an-
te cœnam similiter calide ʒv. atque ita
vsurpet hæc alternis diebus.

Infusio & decoctio myrobala-
norum.

℞. myrobalan. omnium an. ʒ℔.

contundantur grosso modo & fricen-
tur manibus cum oleo amygd. dulc.
infundantur per horas 24. in ℔. vj.
aqua sumaria & beton. postea

℞. epithym.

thymi.

polypod.

fol. sen.

rad. Glycyrrh. an. ʒvj.

sem. citr. ʒij.

cortic. rad. elleb. nigr. ʒij.

Ebulliant omnia simul ad consumptionem
medietatis, deinde quiescant, donec refrige-
retur decoctum, postea coletur & fortiter ex-
primatur & addito sacchari quant. suffic. ut
dulcescat, cum albumine oui depuretur, &
leui decoctione facta syrupusetur & seruetur
ad usum.

℞. huius decocti ʒiiij. vel v. aut quan-
tum expedire videbitur.

Syrup. de succ. saluis.

beton. an. ʒ℔. Mi.

pro vna vice & sic pro aliis quin-
que aut sex.

Decoctum sarsæ parillæ.
Simonii.

℞. sars. parill. opt. incisa ʒiiij.

v. ℔. xij. infunde in ollam nouam, prius
vero in loco tepido maceretur spatio 24. ho-
rarum bene obturato ore olla, postea coque vs-
que ad ebullitionem bene aestumando. &
statim claudere: libra vna decoctionis absum-
pta adde cinnamomi ʒ℔. deinde libra vna i-
terum absumpta adde vuar. passar. ʒij. la-
uentur vero hæc prius in vino, bulliant lente,
postea in loco tepido frigeant paululu & ta-
dem per linteum crassu pannu bis procoletur.
Dosis ʒiiii. v. vel vi. habita ratione sum-
mo mane, vt agor dimidia hora in lecto
sudet. Bibatur de reliquo toto die loco
cereuisiæ vel vini. In malignis & difficil-
limis vlceribus moderate exiccat, totum
corpus perspirabile reddit, moderato
suo calore calorem partium fouet, cor-
ruptioni resistit & nutrit.

Decoctum scœnugræci.

℞. sem. scœnugr. lati & conuassat.

urtica an ʒj.

basilicon. ʒ℔.

fl. viol.

matv.

puleg.

adianth. veri an. p. j.

ficuum nr. v.

rad. albh.

liquerit. an ʒj.

v. ℔. ij. fiat decoctum ad consumpt. vnius
tertis, addendo in fine sacchar. ʒij.

Decoctio solutiua Herculis Saxo-
niæ in morbo gallico.

℞. fol. sen. orient. ℔. j.

epith.

polypod. an. ʒviij.

ellebor. nigr. nempe cortic. rad. ʒj.

myrobal. omnium an. ʒ℔.

fol. bugloss.

borrag.

endiu.

fumar.

scapular.

lupulor. an. M. j.
passul. enucleatar. ℥. xv.
prun. dulc. lb. j.

Ebulliant omnia in suffic. quant. aqua, ut scil. prius coquantur ea, quæ sunt durioris, coctionis, usque ad consumptionem medietatis, factaque expressione huius decocti datur plus minus ℥i. vel ii.

Decoctio communis lenitiua Andernaci, quam vocat decoctam senç.

℥. passul. minor.
rad. polyp. querc. an. ℥. j. ℞.
cichor. excortic.
sem. cartham. an. ℥. ℞.

anis.
fœnic. an. ℥iij.
dactyl. pingv. nr. i.
ficuum rec. nr. ii.
prunor. dulc.
zinzibar an. nr. iiii.
fol. scolopendr.

cichor.
endiv. an. M. ℞.
fl. epith. cretic.
bugloss.
thymi.
violar. an. M. j.

fol. sen. elect. ℥iij.

fiat locorum omnium sec. artem decoctio ad remanentiam librarum iij. colatura aromatizetur cinnam. ℥iij.

sacchar. ℥iij. Mi.

f. potio clara.

Decoctum ligni guaiaci Herculis Saxonie ad præseruationem à morbo gallico pro ablutione pudendorum. quod sumpsit ex Fallopio.

℥. rad. gentian.
aristol. rotund.
long.
calament. h.
dictamn.
scord. cretic.

tormentill.
imperator.
angelic. an. ℥i.

fol. scabios.

fumar.
beron.
absynth. an. M. j.
lign. aloes ℥ii.
santalor. omn.
rasur. ebor.
corn. cerv. vsti an. ℥i. ℞.

flor. acac.

hypocyff.
balaust.
rosar. rubr. an. M. ℞.
lign. indic. lb. i.
vini maluat. lb. ii.
aquar. scabios.

fumar.
rosar. an. lb. i.
plantag. lb. iij.
præcipitari optimi ℥ii.

Infundatur lignum, in dictis aquis & vino ebulliant ad consumpt. medietat. in sine vero addantur cetera omnia, quæ ubi parum ebullierint, relinquuntur infusa per 24. horas, deinde iterum ebulliant ad consumptionem tertie partis, facta forti expressione, habeantur linteoli multi præparati ad magnitudinem glandis vel vulus, infundantur in dicto decocto, exiccantur in umbra: Deinde secundo & tertio infundantur: istis linteolis involuatur glans ante usum veneris: indurant membra, exiccant superfluas humiditates, resistunt putredini, ita ut dixerit Fallopius, se ex mille, quibus hanc præbuerit antidotum, ne vnum quidem lue infectum vidisse.

CAP. IX.

De Vinis.

EXpositis iis, quæ Aquarum & Decoctorum tam simplicium, quam compositorum differentias, virtutes, proprietas

Q999 3

prietates, descriptionisque modos spectant, æquum est, vt vini etiam, liquorum omnium post aquas communissimi, quod humanæ imprimis inseruit nutritioni, symphytumque corporis nostri calorem instaurat, roboratque, tractationem secundo loco aggrediamur. Nec vero hic diuersa vinorum genera, quatenus scilicet gustu, virib. proprietatibus, & aliis huiusmodi qualitatibus inter se differunt, exponere statuimus: neque etiam huius loci est, diuersos vina corrigendi, validioremque illis virtutem & excellentiam imprimendi modos explicare. Quæ ratione, inquam, ipsorum emendanda sit cruditas, ex aquosa & excrementicia humiditate contracta, quæ ob caloris vitalis defectum (Sol quippe quibusdam annis imbecilliores radios immittens, terram minus calefacit) digeri consumique non potuit. Vnde fit, vt vina aliquando cruda, viridia, imbecillaque & minus restaurantia existant, diuque conseruari non possint. Quæ sanæ omnia arte naturam imitante, emendare ac corrigere facillimum est, si superfluitas illa aquea & excrementicia coctione artificiali quidem, sed naturalem tamen æmulante à vino separatur & expurgetur. Quæ tunc solummodo separari potest, cum vinum iam expressum in doliis à calore suo naturali & interno concoquitur, & ex suo tartaro solito more expurgatur.

Cuius enim aperte demonstrabit experientia, quod substantia illa, quæ primo à vino separatur, extillatque, nihil aliud, quam pura puraque sit aqua passiva, nulliusque saporis compos, ac instar

fontanæ insipida, quæ nihil vino, præter viriditatem, cruditatem, imbecillitatemque imprimit, ac ipsius corruptionem iuuat & accelerat. Quin etiam aciditatem ipsam prædictæ humiditati ab imbecillo calore minus absumptæ & digestæ tribuit. Quid quidem calor (vt alio loco dictum est) omnia perfecte dulcorare potest, & eius opera prædicta humiditas omnino separatur. Sed eo soluna tempore, quo vinum in mustum redigitur, digeriturque. Absolutis enim primis illis digestionibus & fermentationibus, id nequaquam fieri potest. Nam quod primo ex prædicto vino, vel minimo quidem calore admoto extillat, spiritus vini est, qui cum vino coniunctus illud viuificatiuum & nutritiuum efficit, quo separato vinum amplius non est vinum, sed acerum & corruptum quid, mortuum atque nutritiuæ facultatis expers respectu superioris vini. Talis, inquam, correctio, vini que rectificatio, vt & aliæ plures, non minus iucundæ, quam vtilis inuestigationes in alium locum remittuntur, vbi ex professo de vino vini que natura disputabimus. At in rem præsentem sat esse duximus, plures vinorum tum simplices, tum compositas præparationes restitutæ nostræ Pharmaciæ inferere, quæ corporis humani conferuandæ sanitati, morbisque conferant depellendis.

Diuidemus vina (sicut & aquas *supra*) in simplicia & composita, nempe quod ex variis rebus componantur, cum simplicia ex vna tantum constant, vnde & ipsorum orta differentia. Hoc porro ordine eadem recensebimus.

Vinum

Vina simplicia alterantia seu corroborantia, quæ ad plures affectus curandos apta sunt.	Vinum Acori
	Vinum Angelicæ
	Vinum Enulatum
	Vinum de Tussilagine
	Vinum Anthosatum
	Vinum Saluatium
	Vinum Buglossatum
	Vinum Iuniperinum
	Vinum Euphrasie
	Vinum Foeniculatum
	Vinum Ellysope
	Vinum Anisi
	Vinum Epithymi
Vinum Absynthii	
Vinum Hypericonis	
Vinum Centaurii minoris	
Vinum Alkekengi	
Vinum Eryngiorum	
Vinum Scylliticum	
Vinum Senæ simplex	
Vinum Hermodactylorum	
Vinum Turbitis	
Vinum Sem. ebuli maturi	
Vin. Sem. ebuli non maturi	
Vinum Sem. Sambuci	
Vinum Sem. hedera	
Vinum Flor. Persicæ arboris, prunorum	
Flo. Hyperici & prunorum	
Vinum Helleboratum	
Vina varia purgantia composita	
Vina varia Hippocratica, clareta dicta	
Vinum Antiepilepticum	
Vinum Antapoplepticum	
Vinum Antiparalyticum	
Vinum Zedoaria	
Vinum Ophthalmicum	
Vinum Chalybeatum	
Vinum Antinephriticum.	

Eiusmodi vina conficiuntur duobus modis, primo cum musto tempore vindemiarum: ubi aliquot doliola parva duodecim, quindecim aut plurium mensurarum comparanda erunt. De-

scribamus autem hic exempli loco Absynthiacum, ad cuius normam cætera omnia facile concinnabuntur.

Accipe igitur Absynthii Romani exsiccati, quantum voles, hoc iniice in vas aliquod idoneum, superaffunde mustum recens, & sine bullire per aliquot dies, nouum perpetuo mustum alterois diebus reaffundendo, quo vas semper repletum maneat, vinumque à facibus suis exquisitius repurgetur, peracta ebullitione, repletum doliolum eodemmet musto, & optime claude. Macerentur & digerantur omnia per 24. dies aut mensem, nec priusquam hoc temporis spatio perfecte digestum & clarificatum fuerit, hoc bibendum exhibe, seruari potest ad annum vnum aut amplius. Dosis est dimidium vitrum tempore matutino.

Deinde parantur hæc vina quouis tempore. Exempli gratia: Recipe idem absynthium minutim incisum, immitte in vas vitreum, ita vt tertia pars vasis vel paulo plus eo impleatur, affunde vinum album optimum vase probe obrurato, quod deinde in repositorio vel loco quodam tepido ponatur ad macerandum per decem aut duodecim dies, interea temporis vinum attrahet absynthii virtutem atque saporem, & ita in phiala siue vitro illo relinquatur, & loco eius, quod in usum quotidianum detrahitur, reafunde nouum vinum generotum, & sic habebis vinum absynthites, quod diu quoque ad usum seruari potest.

Quod si magis specificum reddere voles, ita vt efficaciorum vermes expellendi vim acquirat, adde flores Hyperici vel Centaurii minoris, & ita in aliis vinorum compositionibus, prout scopus fuerit, procedatur.

Inter vina simplicia supra enarrata v-

Vinorum artificialium processus. Vinum absynthiacum.

Alius modus extemporaneus.

Variorum

*vinorum
Medicamentorum
simplicium
virtutes.* num acori, angelicę anthosatum, salua-
tum frigidis cerebri affectibus condu-
cunt.

Vinum euphragie & fœniculi oculo-
rum aciei & corroboracioni confert.

Vinum enulatum & de tussilage, astmathi & pulmonum vitis medetur, valetque ad detergendos pulmones, & iuuand. m expectorationem.

Vinum absynthii in germania ad lumbricos, omnemque corporis ar-
cendam putredinem commune est re-
medium: non secus ac vina hypericonis
& centaurei minoris, quę ad liberandas
iecoris obstructions ipsūque robo-
randum maxime etiam profunt.

Vinum buglossatum cordi omnibus-
que melancholicis affectibus accommo-
datum est, fitque vel cum floribus vel
radicibus eiusdem.

Vinum anisi ad colicum dolorem ex
statu prouectum, siue is in stomacho,
siue in vniuerso ventre existat, lauda-
tur.

Vinum epithymi sicut & vinum tama-
ricis lieni confert.

Vinum passulatum admirabile est ad
virium restaurationem in senibus.

Vina alkekengi & eryngiorum ne-
phriticos & calculosos leuant, vt & i-
psū vinum iuniperinum, quod mire
etiam cor, cerebrumque, & reliquas par-
tes nobiles corroborat.

Vinum scylliticum præstantissimum
est ad humorum præparationem &
digestionem: hoc enim ad inciden-
das & attenuandas crassas, pituitosas,
melancholicasque materias assumitur,
hoc etiam nullum est ad attenuan-
dos omnis generis humores mucilagi-
nosos tartareosque excellentius reme-
dium.

Vinum senæ melancholicos, imo et-
iam alios humores purgat. Facillimum
quidem est, nec iniucundum remedium,
quo libenter ii etiam vtuntur, qui à po-

tionibus medicinalibus abhorrent, cum
benigne & sine perturbatione vlla, vel
commotione purget.

Vina hermodactylorum & turbitih,
serofos & pituitosos humores ex ipsis
iuncturis euacuant: Vnde ad arthriti-
dem vsurpantur.

Vina seminis ebuli & sambuci aquas
potenter ducunt, & ad hydropis cura-
tionem adhibentur, quemadmodum &
vinum hederę.

Hactenus præcipua vina simplicia,
eorumque virtutes & proprietates or-
dine enuerauimus. Ad eorum vero
præparationem quod attinet, alia hic
institutione opus non est, quandoqui-
dem illa per se facilis est, & ex duobus
exemplis *supra* propositis nullo negotio
addisci possit.

At vero vina seminum ebuli & sambuci, quod hæc semina vinosa & eo so-
lum tempore, quo vna, matura sint,
paulo aliter, quam dictum est, præpa-
rari debent. Quare prædictorum se-
minum vtrumlibet exprimendum est,
& succus extrahendus, qui cum du-
pla multo optimi vini albi quantitate
admisceatur, & in dolium magnitu-
dinis conuenientis ad solitam dige-
stionem & fermentationem infunda-
tur. Notandum vero, hic melius esse, si
id obturato dolio peragatur, hoc est,
si dolium penitus non repleatur, & ob-
turetur bene, ne quid exhalet. Quo fa-
cto & fermentatione per mensem inte-
gram absoluta, dolium aperiendum, vi-
noque ad summum vsque adimplen-
dum est. Hæc vina purgant serofos hu-
mores, & conducunt hydropicis.

Vinum præterea scylliticum paulo et-
iam diuersa ratione, quam prædicta
vina, parari debet. Scylla enim cul-
tro ligneo aut eburneo vel quouis a-
lio, qui tamen ferreus non sit, mundari,
& in taleolas secari, Solique per 25. aut
30. dies ad exiccandum exponi debet. De
qua

*Vina semi-
num ebuli
& sambuci.*

*Vinum scyl-
liticum.*

qua sic preparata accipe lb. j. & in vas vitreum aptum iniice, superaffundendo vini albi optimi lb. viij. omnia vase bene clauso digerantur in Baln. Mar. calido per 5. aut 6. dies: dein transcolentur per manicam Hippocratis, adiectisque mellis optime depurati lb. iij. parum bulliant & purificentur: & sic vinum habebis scylliticum, quod ad vsum referuabis in vase accuratissime occluso. Remedium est præstantissimum ad omnes humores præparandos, vt iam dictum.

Vt vina artificiali gustui grata reddantur.

Verum vt vina purgantia ingratum suum saporem amittant, & gustui grata fiant, post prædictam illam macerationem, per manicam Hippocratis sapius transcolanda, & saccharo, paucoque *Cinnamomo* & *Coriandro* aromatizanda sunt, ad quam eandem methodum parabuntur etiam alia vina, tam roborantia, quam purgantia, quæ grata & vitia erant, nec adeo magno constabunt precio, sed promiscue omnibus, tam infimæ, quam summæ conditionis hominibus commodissime exhibebuntur.

Restat iam, vt de vinorum etiam compositionum preparatione, ducto à vinis purgantibus exordio, verba faciamus.

Vinum purgans senæ Autumni siue vindemiarum tempore parandum.

Comparanda sunt aliquot dolia, ex lignis eiusmodi vasorum facta, quæ vinum maluiticum aut aliud simile, album & generosum prius contineverunt, quorum quodlibet capax sit quindecim aut viginti mensurarum, vel plurium, prout videbitur. Præstat tamen plura dolia, eaque minora in promptu habere, quam solummodo vnum, idque maximum, si magna vini quantitas præparanda veniat. Si igitur vas magnitudo erit viginti mensurarum Parisiensium, in eo pone

Foliculorum senæ lb. iij.

vel amplius, prout purgandi virtutem plus,

minus augere velis, addendo

Caryophyllorum ʒj.

Cinnamomi,

Macis ana ʒiij.

Sem Fœniculi ʒj. lb.

Prunorum Damasc. sine nucleis lb. iij.

vel v.

Liquiritia incisa lb. j.

Polypodij

& Sem. carthami contus. ana lb. ij.

Omnibus probe inuicem mixtis indantur in vas & affuso musto generoso bulliant, superaffundendo semper vinum nouum. Post perfectam coctionem vase optime clauso omnia macerentur & fermententur ad viginti, aut viginti quinque dies: & sic habebis vinum purgans, quod integris validisque viribus per integrum annum persistabit, cuius dosis est vitrum paruum in aurora. Vel si matutina purgatio non satis suum affecuta fuerit effectum, vnicæ tres vel quatuor adhuc sumendæ erunt circa vesperam, duabus vel tribus ante cœnam horis, idque eodem die. In affectibus porro contumacibus atque radices habentibus, quorumque authores existunt impuritates tartaræ siue humores crassi & sæculenti, purgatio eodem remedio continuanda erit ad duodecim vel etiam quindecim dies: ita per epierastin, id est, sensim & paulatim eiusmodi humores euacuabuntur, citra virium deiectionem. Eodem quoque modo febris quar-

Vsus eius in contumacibus affectibus.

Melanchol. hypochondriaca.

tana, melancholia hypochondriaca, cathexia, & similes affectus difficilis sanationis curabuntur, & prorsus excidentur.

Ad præseruationem corporis sufficet id semel tantum per octiduum, vel bis per mensem sumptisse. Potes si velis, id paulo ante cibum, vel etiam in ipso prandio cœnave sumere.

Si facultatem eius purgatricem reddere cupis generaliorē, adeo vt instar catholici omnes humores simul trahat & expurget, addere oportet radicem exsiccatarum oxy-

Rrrr

modacty-

moda *Stylorum*, *mechoaca*, *turbith* quantum lubet. Et sic medicamen habebis summum aduersus podagram, luem veneream, & similes affectus, addendo *falsa pavilla* & *rasura ligni guaiacini* ad libitum. Ex cuius vsu continuato ad plusculos dies, singulares & eximios percipies effectus.

Quod si nonnulli in eiusmodi remedium preparationibus accusent nimiam temporis longitudinem, quamuis in tanta copia simul & semel parari possunt, vt sufficiant pro vno atq; altero anno, vt tamen profus illis fatishat, hic purgantia quaedam quouis anni tempore paratu facilia, nec minus cæteris vtilia proferemus. Primi preparatio est, vt sequitur.

Vinum catholicum purgans facilis præparationis.

℞. Rad. Polypodij quercini acori ʒ. ʒ.

Sem. Caribami ana ʒ. ʒ.

Feniculi

Anisi ana ʒiij.

Cort. Myrobalanorum citrim.

& Chebulorum ana ʒ. ʒ.

Cinnamomi ʒ. ʒ.

Caryophyllorum

Macis ana ʒiij.

Conseru. Flor. genista

Violarum

Malua ana ʒ. ʒ.

Hermadaçtylorum alborum ʒ. ʒ.

Turbith ʒ. ʒ.

Foliculorum sana ʒ. ʒ.

Vini albi generosi lb. ʒ. ʒ. vel iij.

Omnibus probe inuicem mixtis in vase vitreo optime lutato & clauso macerentur ad calorem lentum B. M. per quatuor aut quinque dies, ampliusve. Colentur aliquot vicibus per manicam, addendo sachari ʒ. ʒ. Hoc vinum siue claretum purgans ad aliquot dies reservari potest, ex quo facies sex octove doses. Pro dosi vna vnciæ duæ sufficient: exhibendo id horis matutinis & singulis diebus aut alternis continuando. Purgat enim leniter omnes humores, siue

serosos vel etiam crassos & melancholicos: prodest calculosis & podagricis, & potissimum delicatioribus, nec non imbecilliori ventriculo laborantibus, qui circa vomitum alia purgætia admittere nequeunt. Conducit præterea histericis affectibus, & albos sistit mensium fluores, si addatur fæcula bryonia, quæ est specifica vteri medicina, cuius præparandi modus docebitur alibi.

Fæcula bryonia è specifica medicina vteri.

Aliud vinum purgans facillimæ præparationis.

℞. Sana ʒ. ʒ.

Hanc immitte in vas vitreum, addendo

Cinnamomi contusi ʒ. ʒ.

Caryophyll. N. v. aut vj.

Vini albi q. s.

Claudatur vas charta vel bombace saltem & addatur, si ita videbitur, paululum sacchari. Omnia macerentur in loco frigido per dies tres, quoad vinum sufficienter tinctum sit. Huius vini sumantur cochlearia duo vel tria mane, cum iusculo, si plaueverit: ac tantundem sero, idq; continueatur ad dies duos vel tres. Remedium hoc ex vncia semis tantum senæ præparatum (quod vel pueris & prægnantibus exhiberi potest) si continuo ad dies tres vel quatuor quis sumperit, blande & vtiliter corpus purgabit.

V. 1000.

Vinum purgans ex floribus prunorum

Persica arboris, hyperici

& cat.

Ad huius vini compositionem verno tempore sufficiens colligenda est florum prunorum, tam hortensium, quam agrestium copia: hisque tertia vel media pars doli replenda, quibus adde

Vuarum Corinthiac. lb. ʒ.

Prunorum dulcium lb. iij.

Iuiubarum lb. ʒ.

Dactylorum absque nucleis lb. ʒ.

Feniculi ʒ. iij.

Cinnamomi ʒ. ʒ.

Affundatur vinum optimum vsq; ad sum-

musta

Vfus.

num vasis, quo accurate clauso, omnia macerentur ad dies viginti aut mensem vnum. Hoc vinum nullam plane nauseam exhibet, & potest loco diapruni sumi. Habet enim vim alterandi & purgandi humores biliosos: feruatur ad vsum per incegrum annum. Dosis est dimidium vitrum, quod citra *diagridii* additionem blande purgabit. Tempore vindemiarum etiam preparari potest idem vinum cum musto vini albi optimi, sicut & reliqua, haecenus à nobis descripta. Flores in umbra exsiccati seruandi sunt vsque ad tempus enarratum. Eius vim purgatricem efficaciorē reddes, si *foliculorum sene lib. vnam* atque alteram addideris.

Ad eundem modum parari potest, tempore Veris vinum purgans contra vermes siue lumbricos ex *Persice arboris floribus*.

Vinum contra vermes & impurum sanguinem.

Ex floribus *hyperici*, summitatibus *centaurii minoris* & *fumiterre*, collectis omnibus suo tempore, dum florent, & exsiccatis, conficitur etiam vinum purgans aduersus vermes, quod idem sanguinem mundificat, & tam atram, quam sanam bilem purgat. Si addideris *sene* ad libitum, potentiorē purgandi vim acquireret. Hęc vina licet saporis sint paulo amarioris, purissima tamen sunt & clarissima: corrigi potest amaritudo illa *vini Corinthiacis* & *liquiritia*.

Amaritudo correctio in vinis.

Vinum rosarum purgans.

Sic eodem modo purgans vinum preparatur cum rosis pallidis & albis, tam hortensibus, quam syluestribus. Quod purgat humores serofos, ex quo etiam optimum remedium parari potest contra hydrophem, quod etiam addita *vincetoxici radice* per vinas purgat. Dosis duo cochlearia mane exhibita, idque continenter ad plures dies, si res postulat.

Ad eosdem humores purgandos vinum paratur ex *seminibus ebuli* & *hedera*, tam in Autumno, quam quouis alio tempore. Eadem vina conducunt etiam hydropticis.

Vinum Helleboratum.

Accipe radices *hellebori nigri* bene mundatas, & ab omni terrestri impuritate purgatas, quas minutim concisas in B. Mar. cum sufficiente vini vel aceti quantitate, & semine anisi per 24. horas macerabis: hinc post quatuor aut quinque dies vinum predictum separabis: eo enim modo omne venenum ex predicta radice extrahetur, quæ dein exsiccare debet.

℞. Rad. Hellebori ea, qua dictum est, ratione preparatarum ℥. ij. ℞.

Foliculorum sene ℥. ij.

Feniculi dulcis,

Anisi ana ℥. vj.

Corticis citri ℥. ℞.

Macerentur omnia in duabus vini albi optimi, & iam purificati mensuris per quatuor aut quinque dies in baln. Mar. calido, coleturque vinum absque expressione vlla, dein bis terre per manicam Hippocratis transmittatur, dulcoretur & aromatizetur cum *sacchari* sufficiente quantitate, & paulo *cinnamomo*. Excellens est educendis à cerebro pituitosis & melancholicis humoribus. Optimum igitur est ad maniam, & melancholicos omnes affectus, tum intro assumptum, tum extrinsecus capiti cum linteolis in eo madefactis tepide admotum, vt docebimus fusius alibi.

Mania, melancholia & alii affectus capitis.

Haecenus de vinis compositis purgantibus: sequuntur nunc quædam vina composita corroborantia & certis quibusdam affectibus appr. opriata.

Vinum Hippocraticum commune.

℞. Vini rubri vel albi optimi lb. x.

Cinnamomi ℥. j. ℞.

Caryophyllorum ℥. ij.

Cardamomi

Granorum Paradisi ana ℥. iiij.

Zingiberis ℥. ij.

Omnia crasso modo cōtusa, macerentur in dicto vino per tres aut quatuor horas: addendo *sacchari albillimi* lb. j. ℞. transcolentur

Rrrr 2 tur

etur per manicam aliquot vicibus, & fiat Hippocraticum.

Aliter.

Nonnulli tantam aromatu copiam exosi, id preparant ex solo *cinnamomo* & *saccharo*, sed alii vim eius calefaciendi paulo plus acciunt *pipera*, *zingibere* & *caryophyllis*. Hyemis fere tempore sumitur cum pane tosto ad corroborandum ventriculum. Porrigitur etiam in quartanis, & aliis affectionibus ex frigida causa profectus.

Hippocraticum extemporaneum ad cuius exemplum omnis generis extracta & remedia etiam iam specifica ad diuersos affectus possunt preparari.

℥. *Cinnamomi* ʒ. ij. vel iij.

Caryophyll. ʒ. ʒ.

Zingiberis

Piperis longi

Cardamomi

Granorum paradysi

Galanga ana ʒ. ij.

Nucis moschata ʒ. j. ʒ.

Omnibus crasse contusis & inuicem mixtis macerentur in spiritu vini, in vitro optime clauso, positoque in Baln. Mar. per tres aut quatuor dies, aut donec spiritus vini colores & virtutes aromatum omnes extraxerit. Frigefactum vas aperti, & separata tincturam per inclinationem, quam in phiala seorsim serua ad usum. Facibus separatis reliquam aromatu partem fortiter exprime per linteum, quam in phialis aliis reseruabis ad usum. Sed prior tinctura post macerationem filtretur & coletur per manicam, idque ob extractionem faciliorem virtutum rerum aromaticarum. Eiusmodi extracta diutissime ad usum seruari possunt.

Quoties igitur libuerit, cum vini optime mensura vna infundes drachmam vnam atque alteram extracti, & sacchari quantum voles: & sic habebis vinum aromaticum.

Loco sacchari simplicis inseruiet oleum sacchari cum albumine ouorum indurato factum, cuius descriptio habetur in Diætico nostro polyhistorico.

Claretum excellens.

℥. *Cinnamomi* ʒ. ij.

Macis ʒ. ʒ.

Dactylorum sine nucleis minutim incisorum Nu. xxx.

Myrobalanorum Nu. iij. aut iij.

Sem. Anisi

Feniculi ana ʒ. j.

Vuarum Damasc. ʒ. v. aut vij.

Coriandri preparati ʒ. ʒ.

Aromatibus & seminibus crasso modo contusis, omnia indantur vitro, affundendo aqua vitæ rectificata, vini Canariæ vel vini albi generosi, singulorum mensuram vnam Parisiensem, quæ facit tres libras aut circiter: ocluso vase macerentur in loco frigido per quatuor aut quinque dies, citra separationem liquoris à facibus suis: aut si placet, post macerationem transeola per manicam instar vini Hippocratici, serua in phialis clausis ad usum. Dosis est vnum atque alterum cochleare tempore matutino. Est medicamen optimum ad roborandum ventriculum eiusque cruditates & flatulentiam omnem materiam tollendam: nec non contra colicos dolores & similes affectus. Potest hoc claretum dulcificari cum saccharo.

Ventriculi cruditas, flatu.
Colica.

Claretum aliud præstantissimum corroborans omnes facultates.

℥. *Vini maluatici aut vini albi optime* mens. j. ʒ. vel lb. iij. aut v.

Indatur in vitrum aut pellicanum, addendo

Caryophyllorum

Nucis moschata

Macis ana ʒ. j. ʒ.

Zingiberis

Cardamomi ana ʒ. ʒ.

Coriandri

*Coriandri**Anisi**Foeniculi ana ʒ. ij.**Diptamni**Flor. Rosmarini**Buglossa ana p. ij. aut in horum locum recipe illorum Conseruariū ana ʒ. j. b.**Tabellarum aromatici rosati ʒ. j.**Sacchari albißimi lib. j.*

Omnibus crasso modo contusis & inuicem mixtis, infundantur cum vino & ad macerandum ponantur in B. M. tepido, vase bene clauso per duos aut tres dies. Postea coeantur per manicam aliquot vicibus, vt specierum virtus melius extrahatur. Huius vini, quod diuissime seruatur in lagenis clausis, mane exhibe vnum aut duo cochlearia. Hoc claretum corroborat omnes facultates, & reficit spiritus tam animales, quam vitales & naturales. Conducit igitur vniuersis cerebri affectibus: item cardialgiæ, lypothymia, syncopi, aliisque cordis affectibus. Estque medicina præstans contra omnes imbecillitates, cruditates & flatu ventriculi: corroborat iecur & lienem, & medetur omnibus cachexiis, melancholiis hypochondriacis & ipsi hysteriacis affectionibus. præseruat præterea corpus à peste, vermibus & aliis putrefactionibus, è quibus diuersi morbi excitantur.

Si eo vti voles in quodam affectu curando, addenda erunt ea, quæ huic fuerint appropriata & specifica, quæ pondere suo cæterorum ingredientium quantitatem superent, vt in epilepsia adhibenda est *radix pœonia cum suo semine, ramenta cranii humani, flores lilia, lili conuall. calendula & similia*. Ex quibus fiat claretum aut vinum antepilepticum, quod conducet epilepsia, tam ad paroxysmi ferociam tollendam, quam ad præcautionē, si aliquot eius cochlearia exhibueris in qualibet Lunæ quadra.

In epilepsia ex vteri affectibus orta addenda est *radix bryonia exsiccata*.

In apoplexia & paralyfi addenda sunt: *bacca iuniperi, flores lauendula, calendula & saluis*. Et sic pro vario affectuum genere varia quoque claretia siue vina aromatica medicata concinnari possunt.

Vinum antepilepticum.

*℞. Ras Cranii humani rec. ʒ. ij.**Visci querni minutim incisi ʒ. j. b.**Flor. Pœonia**Lilii conuall.**Tilia ana. p. iij. vel iiij.**Sem. Pœonia**Sem. Cardui benedicti contus. an. ʒ. vj.**Cinnamomi ʒ. b.**Nucus moschata ʒ. iij.*

Indantur in vas vitreum colli oblongi: affundatur vinum optimum: occluso vase, macerentur omnia in B. M. tepidissimo per quatuor aut quinque dies. Colentur bis vel ter, & si velis dulcificare colaturam, adde paululum *sacchari*. Hoc remedium summum est tam ad curationem, quam ad præseruationem epilepsia. Eius dosis sunt aliquot cochlearia tempore matutino, idque in quouis Lunæ septenario.

Vinum antapoplepticum.

*℞. Flor. Lauendula.**Salvia**Anthos ana p. iij. aut v.**Baccarum Iuniperi ʒ. ij.*

In cæteris fac vt supra. Vnum vel duo cochlearia huius vini exhibita subito apoplepticum restitunt, & tanti mali tyrannidem arcunt: non tamen omittenda interim sunt alia euacuationes generales, item reuulsiones, deriuationes, & cæ.

Vinum antiparalyticum à celeberrimis

Medicis ordinariis, Illustriss. Principis

Mauritii Landgrauii Hassia, &c.

necum communica-

tum.

℞. Florum Calendula, Lauendula, me-

RTT ʒ. diocri-

Vsus.

*Corroborat
omnia mem-
bra.*

diocriter exsiccatorem bonam partem, quibus imple lagenam vitream, amplam & robustam, affunde vini maluatici tantum ut tres vel quatuor digitos supereminat: vas probe clausum pone ad Solem per tres septimanas aut integrum mensem: quo temporis spatio, vinum florum illorum virtutes atque essentias extrahet, & vim acquireret adeo efficacem & potentem, ut si vitrum ponas ad parietem aut murum aliquem, ubi ex radiorum solarium reflexione calor auctus in id fortius operetur, in centum frustra dissiliat. Ponendum igitur est ad fenestram apertam, ubi radiorum non tanta est reflexio. Elapso tempore enarrato, vas refrigerandum in cella per noctem integram est ponendum, ut vis nimia spirituum mitigetur ac fedetur, & postea aperiendum. Conferat supradictis affectibus, vno atq; altero cochleari in aurora sumpto: quod præstandum est vsq; ad viginti quinque vel triginta dies: & præmissis purgationibus generalibus admirandos videbis effectus.

Si dictum vinum post sufficientem florum macerationem per alembicum in B. M. vaporoso destilletur cum omnibus istis floribus, vsq; ad siccitatem, multo efficacius euadet, omnium autem efficacissimum erit remedium, si florum faeces in cineres redigantur, salque extrahatur & cum propria sua aqua permisceatur.

Vinum Zedoariae compositum.

℞. Zedoaria ℥. ij.
Caryophyllorum
Macis.
Cinnamomi ana ℥. j. ℞.
Zingiberis
Piperis longi ana ℥. j.
Nucis moschatae ℥. ℞.

Omnia crassiuscule conquassata, vno pluribusve nodulis lineis includantur & suspendantur, per dolioli foramen, in dolioli musti pleno quadraginta dierum, aut ad minus mensis vnius spatium ad macera-

tionem, quibus postea sublatis, vinum ad cerebri ventriculique corroboracionem tempore necessitatis exhiberi potest. *Cerebri & ventriculi affectus.*

Vinum ophthalmicum.

In vini ophthalmici præparatione eadem plane methodus ut supra in vino Zedoariae obseruanda est, ut scilicet suspendas per foramen dolioli, quo mustum continetur (loco aromatum)

℞. Rad. Enula campana in saleolas secta
& exsiccata ℥. ij.

Fol. Euphrasiae m. j.

Sem. Foeniculi dulcis

& Silerii montani ana ℥. j.

Contundantur crassiuscule & omnia in vnum, vel in plures nodulos conclusa, suspendantur in dolioli, ut dictum est, aut in phiala vitrea, & macerentur per mensem. De quo vna atque altera vncia ad acuendum visum exhibeatur, idque singulis matutinis. *Visus debilis*

Vinum Chalybeatum.

℞. Limatura chalybis ℥. iiii.

Rad. Eryngiorum

Enula campana ana ℥. j. ℞.

Santalii citrini ℥. j.

Coralli rubri

Rajura eboris ana ℥. vj.

Caryophyllorum

Macis

Cinnamomi

Zingiberis ana ℥. iiii.

Ceterach.

Flor. Geniſſae.

Anthos.

Epithymi ana p. ij.

Vini albi generosi lb. vj.

Macerentur per octiduum ad minimum ad ignem baln. Mar. calidum, dein trancolentur per manicam Hippocratis ter quaterue, ut vinum optime clarificetur, quod dulcorari saccharo poterit, ut fiat vinum gustui gratum: doliis vnum aut alterum

rum cochleare in principio, quæ dein-
ceps, si opus sit, augeatur.

Vinum aliud chalybeatum.

℞. Laminas chalybis purissimi vi ignis
scintillans atque liquefactioni proximi,
mergantur in magdalone sulphuris, ut li-
quescat chalybis in star cera Hispanica, reci-
piatur in vase semipieno vini albi generosi
vel aceti sambucini, dein in tigillo ad ignem
ardentem sinatur per unam atque alteram
horam ut optime exsiccat, laueturque
tandem ut alcohol in porphyrite, huius sic
preparati chalybis cape ℥ iij.

Rad. Rubia

Eryngiorum tinctorum ana ℥ vi.

Cort med. fraxini

Rad. Filicis ana ℥ ℞.

Sem. Foeniculi

Baccar. Iuniperi rec.

Gran. Alkermes ana ℥ iij.

Fol. Siccorum chamadr.

Ceterach.

Flor. Genista ana p. j.

Caryophyllorum

Macis ana ℥ ij.

Cinnamomi interioris ℥ ij. ℞.

Vini albi generosissimi ℔ x.

Indantur omnia in vas vitreum & ex-
ponantur ad radios solares æstatis tem-
pore, vel ad ignem lentum per xx. dies,
materiam bis terue baculo agitando, de-
in transeolentur per manicam Hippocra-
tis. Ad cachexiam & hydropem ineuntem
singulare illud est præsidium: dosis primis
diebus ab ℥ j. ad ℥ ij. dein in dies augenda
cesseatur.

Vinum antinephriticum.

Ut vinum antinephriticum conficias, do-
num iustæ magnitudinis vino generosissi-
mo repleatur: quod quidem vinum prius
concoctum, & ab aqua sua humiditate
depuratum sit. Super huius vini heminis
octo dolio inclusis, ut supra, addes

Fructum Alkekengi ℔ j.

Rad. Restæ bovis

Et Eryngiorum in Talleolas dissecta-
rum & exsiccatarum ana

℥ ij.

Sem. Bardana

Milii solis

Saxifragia

Bismalus ana ℥ ij.

Fol. Herniaria

Flor. Genista ana p. iij.

Macerentur omnia per mensem inte-
grum, deinde ad vsum reseruetur vinum.

Si post prædictam macerationem illud
transeolaueris, mellisque optimis depuratis
tertiam partem addideris, & ut supra, in
vino scyllitico ebullire fueris: vinum effi-
cies, quod diu conseruari poterit, neq;
ingratum gustui erit. Cuius vnciæ 2. aut 3.
(præmissa tamen primæ corporis regionis
purgatione cum bolo aliquo ex cassia aut
simili) ad calculi expulsionem, & prohi-
bendam eius generationem exhibentur.

Hac Quercetanus de vino.

ADDITIO P. V.

DE VINIS.

*Vinum Ludouici Augeni, Horatii patris
ad asthma.*

℞. vini dulcis tenuis

melicrati cocti an. ℔ ℞.

pulu. fol. tabac. exsiccat. in umbra

℥ j. ℞.

rad. polyp. querc. rec. & minutiss. con-

cise ℥ iij.

heleny remoto meditullio & incis.

℥ iij.

Macerentur horis 48. postea colentur per

manicam Hippocratis, conseruetur

in loco frigido, denique eius ℥ vj. pro

vice singulis diebus horis quinque

ante prandium.

Vinum constipans, sanguinemq; sstiens.

℞. Plantag. acuti M. ij.

Surfa

Cachexia,
Hydrops,
melanch.
hypoch.

burse pastor.
 equiset. an. M. j.
 pyrola.
 herba Saracenicæ an. M. s.
 balauft.
 nuc. cupress.
 gallar. an. z iij.
 bol. armen. vulgar. z j. s.
 succin. flauis z ij.
 rad. tormentill.
 rhapont.
 angel. an. z ij.
 nucifera z j. s. incisa & contusa infun-
 dantur vino.

Vinum contra contagiosum acrem.

℞. fol. scord. M. vj.
 card. ben.
 ruta.
 veron. an. M. iij.
 anagallid. rubr.
 fl. hyperic.
 salua.
 scabios. an. M. iij.
 rad. zedoar.
 cardopat.
 vincedoxic.
 tormentill.
 angelica an. z ij.
 rad. gentian.
 morsus diabol.
 pimpinell.
 dictamn. alb.
 enula an. z j.
 cinnamomi. z vj.
 ca. yophyllor. z iij. s.
 croc. opr. z ij. incisa & contusa infun-
 dantur vino.

Claretum.

℞. vini albi odorif. Mens. ij.
 sacchar. albidiss. z ij. z vj.
 ebulliant parum, deinde adde cin-
 nam. z s.
 nucifera
 galang.
 croci an. z j.

caryophyllor.
 macis an. z j.
 sanial. citrini
 ros. rubr.
 coriandr. prepar. an. z j.
 manus Christi optimar. z j.

Puluerisuntur grosso modo & ligentur in
 pecia, infundantur per aliquot horas
 & sapius colentur absq; expressione.

Claretum refrigerans.

℞. conferu. cichor. z j. s.
 tabell. man. Christi perlatar z j. s.
 cinnam. select. z ij.
 sacchar. fini z j.
 aquar. endiu.
 cichor. an. z ij.
 fontana z vj. s. passentur per ma-
 nicam Hippocratis absq; deco-
 ctione aliquoties: fiat claretum.

Vinum purgans Erasli.

℞. fol. absynth.
 cardui bened.
 centaur. minor.
 verben.
 beton.
 agrimon.
 chamapiih.
 asplenii
 tamarisc.
 cort. rad. cappar. an. M. j.
 cinnamom.
 macer.
 galang.
 zinzib. an. z j. s.
 sem. citr. z i.
 fol. sen. alex. mundat. z ij.
 turb. alb. & gumm. ac. contusi,
 agar. alb. leuiss. incis. an. z s.
 rhab. sel. z j. s. incid. & contund. mi-
 sceanturq;. Si in peccore aliquid sit
 vitii, aut lubricitate intestina magis
 volumus, adde caricæ & passulas;
 hisce superfunde vini vteris men-
 suras tres & vase diligētissime clau-
 so serua 24. horis; de hoc v. no. bibe
 quoti-

quotidie vel alternis diebus haustum v-
num: ventriculum detergit, purgat, vt &
intestina; referat omnes meatus, lienem-
que & hepar infarctu liberat.

Vinum Elleboratum Gesneri.

℞. vini cretici ℥vi.
ellebor. alb. ℥ij.
cinnam. ℥j.
cortic. citri ℥℥.
infunde ad mensem loco tepido;

colato addo syr. de cortic. citri ℥ij.

Datur vsque ad ℥viij. in robusto corpo-
re vix mouebunt, si ℥vj. exhibeantur. Ex-
hilarat, roborat. phlegmaticos iuvat, inge-
nium acuit, crassos humores attenuat,
meatusque referat.

*Vinum Caput siccaus & mirifice
roborans.*

℞. myrobalan. chebulor.
citrinor.
belliric.
emblicor.
indor. à lapidib. purgator. an. ℥j.
cinnamom. ℥℥.
galang.
caryophyllor.
granor. paradys.
cardamom. an. ℥j.
mac.
sem. fenic.
anis. an. ℥℥.
passul. ℥viij.
rosar. rubr. exiccatar. ℥ij.
fl. lavendul.
anthos an. ℥ij.

Include sacculo & iniice vasi cum LX.
mensuris Augustanis circiter vini albi. Post
octo dies potes bibere haustum à
prandij initio, itemque
cubitum ite-
rus.

[CAP. X.

DE ACETIS.

Non erit ab instituto alienum, variis
vinorum generibus iam enumeratis, ace-
torum etiam medicatorum, quæ passim in
antidotariis describuntur, classem anne-
ctere: inter cætera frequentiora sunt,

Scylliticum.
rosaceum
flor. calendula
caryophylli
acetum } salutarium.
 } anthosarum
 } sambucinum.
 } passulatum.
 } caryophyllatum.

quorum præparationis imitatione infini-
ta alia effingi poterunt, tam ad materiæ
præparationem, quam ad eiusdem euacua-
tionem.

Acetum scylliticum paratur eo, quo se-
quitur modo. Scylla lamina inter corticem
& cor media, ex parte purgata & in orbicu-
los sive taleolas secta soli aut remisso calori
exponantur per 30. aut 40. dies, dein libra
minutim concisa (cultro è candidiore li-
gno parato aut eburato) in lagenam de-
mittatur optimi aceti ℔. vi. vel viij. affusis:
vasculum rite obturatum, ne quid exhalet,
exponetur æstiuo tempore radiis solaribus 30.
aut 40. dies: postea a aperto vase totum trans-
colabitur, indeque acetum scyllinum confici-
et, quod lagenis diligenter occultis adser-
uabis.

Quidam vnicam vel plures scyllas ac-
cipiunt decorticatas, quas maza sive pasta
inuoluunt, vt singule panis figuram vi-
deantur adepta, tam demum furno ca-
lido aptoque pani coquendo illas com-
mittunt, & ita tempore multo breuio-
re scyllas suas præparant, quam si per
quadraginta dies soli obicerentur. Scylla-
rum ita coctarum in cl. bano & postea ad len-
tum calorem desiccatarum se. quilibram ac-
cipere oportet aceti fortissimi ℔. viij. excipian-
tur

ssss

in lagena vitrea bene clausa, qua ad solem aut similem tepidum calorem per 30. aut 40. dierum spatium posita sinantur. Quod si furni Athanoris igne ex cineribus structo vsus fueris, cum ille diu noctuque perseueret, dimidii temporis compendium facies, adeo vt duodecim aut ad summum quindecim dies sufficiant fermentationi & digestioni huiusce acetis, si illa hoc perenni calore procurata fuerit. Tandem materia per colum transmissa seruabitur vitreis vasculis diligenter obturatis. Hæc præparatio à nobis maxime probatur, nullum enim vomitum ciet, vt prior in plerisque facere solet; breuiore etiam tempore perficitur, tutiusque exhibetur.

Acetum rosatum.

Vt acetum rosatum conficiatur, accipere oportet rosas rubras exsiccatas, quibus lagenam implebis, & acetum optimum affundes, donec illud lagenæ cervicem fere pertingat: vasculi osculum arctissime occludes & ad solis calorem expones per spatium temporis iam expositum vel ad hypocaustum transferes, vel igni cineritio committes.

Alia aceta ex variis floribus

Eodem prorsus modo compones acetum passulatum, florum resicatorum salvia, rosismarini, sambuci, calendula, veronica sine florum caryophylli: imo tot formas & species acutorum licebit tibi parare, quot sunt simplicium vinorum, quæ etiam in variis morbis debellandis propter eosdem scopos usurpabuntur: verum acetum quodlibet semper erit facultate magis attenuante, incidente & magis idonea dissoluentis & liquandis humoribus viscosioribus & tartareis: præterea validius etiam aduersabitur cuilibet putredini & corruptionibus omnibus, quam vina superioris enarrata.

Vsus simplicium acutorum.

Vsus horum simplicium acutorum præcipui erunt, vt sint bases in compo-

nendis diuersis oxymelitem formulis, tum purgantibus, tum robur conciliantibus, vt quoque satisfaciant scopis & medicationibus, quæ sese offerunt in pluri- & magnorum affectuum cura, vt sequenti capite sumus ostensuri. Querc.

Acetum bezoarticum coctum Medicor. Francofurtensium ordinariorum. de Anno

1597.

℞. Rad. chelidon maior. ℥iij.

*scorzoner.
diptamn. alb.
zedoar. an. ℥h.
angelic.
obstric.
vincetoxic.
gentian.
tormentill.
peresiles,
morsus diabol.
aristol. long. & rotund.
pentaphylli
enul. campan.
pimpinell. an. ℥iij.*

*Fol. scord. cretici,
diptamn. cretici
hyperic. cum flor.
salvia minor.
card. ben.
scabios.
ruta hortens.
tanacet.
baccar. iuniperi
lauri,
Cortis. arantior.
citra an. ℥ij.*

Omnia selecta inque umbra exsiccata incidantur & contundantur. iisque affundantur aceti de vino albo acerrimi mensura nostrates tres: coquantur lento igne in olla vitro intus obducta & luto probe oblita, ne quicquam expiret, ad consumptionem mediæ dietatis.

diētatis, postea ab igne remota maneat 24. horis. tandemque colentur, colatura in vitro stritti orificiū diligenter obturato reseruetur.

Acetum bezoarticum completum eorundem.

℞. Aceti bezoartici filtrati ℥b. iij. mi-
thrid. optimi ad minimum duorum
annorum ℥b. ℞.

Extractū spec. diamb. ʒ℥. gr. vj. Mi.
Et vitrum vesica arctissime claudatur, &
vlus tempore agitetur.

**Acetum ex ruta compositum Dni,
D. Io. Hartmanni Beyerli. con-
tra pestem.**

℞. Fol. ruta,
scord.
card. ben.
tanacetū an. M. j.
baecar. iuniper.
rad. angelic. an. ʒij.
zedoar.

cortic. citr. an. ʒ℞. incidantur minutim,
infundantur in ℥b. vj. aceti acerrimi, opti-
meque in vitro obturato ad usum adserue-
atur, Et tempore pestis spongiola in eo im-
buta pannoque ex ligno iuniperino hinc
inde perforato inclusa in manibus gestetur
& frequenter odoretur.

**Acetum scordii limoniatum
Eiusdem.**

℞. aceti vini albi ℥b. iij.
Fol. & flor. scord. siccat. demptis stipi-
tibus ʒ℞.
cortic. limonior. probe maturor. non ni-
mis crassorū ante triduum ē pomis de-
tractorū incisor. ʒij. destillentur & in-
iciatur corticū siccor. ʒj. per semihor-
ram. colentur aliquoties, dum clare-
scas & seruetur in vitro.

Aceti helleborati descriptio & vsus.

℞. aceti ℥b. ij.
elebor alb. sel. triti ʒij.
cinnam. ʒj.
granor. iuniper. ʒ℞.

vasis in cinere positus destilletur, aqua pri-
ma seorsim colligatur, qua erit candidior, t̄
secunda. Prima aperit viscerum obstructi-
ones, datur per se ad ʒ℞. vel cum saccharo,
vel cum syrupo aliquo nulla prorsus mole-
stia. Efficax est in febribus longis à phleg-
mate vel atra bile subortis. Item in vteri
& lienis obstructionibus & morbo capitis
& materia crassa, viscida frigida. Secunda
plus habet virtutū aceti, quam ellebori: po-
test etiam dari in morbis calidis à bile, cum
aliis conuenientibus: penetrationem enim
promouet.

CAP. XI.

**De varia oxymelium & hydromelium
medicatorum compositione, quæ diuersis
affectibus medendis aptissima sunt.**

INstituti nostri ratio postulat, vt diuersas
Ioxymelitis & hydromelitis compositi-
ones, quarum hodie in medicina facitanda
magnus est vsus, in medium proferamus.

Hæc remedia apud veteres in multo
maiore erant commendatione, quam iam
apud nos. Nam in nostris officinis etiam
famosissimarum vrbium tantum pro-
stat oxymel simplex & scylliticum: rarif-
sime Elleboratum Iuliani, præsidium
tamen à Gesnero magnopere celebra-
tum, aduersus morbos comitiales, febres
quartanas, & alios huiusmodi morbos, qui
iam altius radices egerunt, & quorum oc-
culca sunt seminaria. Solummodo etiam
reperitur vnica hydromelitis simplicis,
quemadmodum & compositi, descriptio,
quæ in officinis locū habeat, cum tamen vi-
deamus apud Galenū, Actiū, Trallianum,
Oribasiū, deinde etiā apud Nicolai Myr-
psum & Mesuē, (qui in fasciculos re dege-
rūt, & in ordinem reuocarunt, quæ alii sine
methodo

Duo tantū
Oxymelita
in nostris of-
ficinis.

Oxymelita
& hydrom.
apud veter-
es in fre-
quenti vsu.

methodo in suis libris tanquam scopas dis-
solutas disperferant) in finita remedia pur-
gantia, præparantia, roborantia, aliisque
intentionibus seruientia, quorum bases
primariæ à supradictis oxymelitis & hy-
dromelitis formulis petuntur, adeo vt
quotquot vina simplicia & composita ar-
te descripsimus, possunt etiam parari (imo
maiori cum emolumento) oxymelita &
hydromelita æque bene ac si vino parata
forent.

*Arabes oxy-
melita &
hydrom.
mutarunt
in syrupos.*

Arabes, qui primi sacchari usum intro-
dixerunt, in causa sunt, quod norma com-
ponendi varia oxymelitis & hydromelitis
genera inmutata fuerit in eam, quæ syru-
porum est, quorum magna farrago in offi-
cinis adseruatur.

Quod vero adfertur pro stabiliendo &
confirmando syrporum usu ab iis, qui
tantopere illis addicti sunt, nempe huius-
modi remedia diutius conseruari posse, &
palato gratiora esse, confirmatione indiget.
Sed extra omne dubium est, omnes hy-
dromelitis & præcipue oxymelitis spe-
cies, maxime vero id, quod melicratum
nuncupatur (vbi aqua, mel, atque in-
terdum acetum simul confunduntur &
miscentur) longe esse utiliora, commo-
diora, imo magis idonea omnibus cu-
randi intentionibus, quam sint syrapi.

*melicratum
quid.*

*Saccharum
quid.
Sacchari
calor nõ exi-
guus est, ob-
struens, &
glutinans.*

Cum saccharum sit sal quidam dulcis, non
exiguo calore præditus, cui qualitas quæ-
dam obstruens & glutinans coniungitur:
vnde minus aptum saccharum iudicari
potest ad præparationem, alterationem,
mitigationem humorum, eorumque ex-
cretionem, cuius rei tamen causa com-
memorati syrapi vtpurimum componuntur
& præscribuntur.

*Saccharum
facile in bi-
lem verti-
tur.*

His adde, saccharum in corporibus bi-
liosis & natura macilentis, quemadmodum
& cætera dulcia, minimo negotio bilese-
re, & proinde plus damni, quàm utilitatis hu-
iusce texture hominibus adferre. Verum
quispiam nobis insultabit, & mel, quo va-
riæ oxymelitis & hydromelitis formulæ
parantur, dulce forsan esse contendet. Ad-

mittemus id quidem, at longe mel defe-
catius & purius est, naturaque præditum
magis aëria, cælesti & ad quintam essen-
tiam accedente, quam saccharum. Quod li-
cet dulce & candidum sit superficie tenus,
intrinsecus tamen acrimonia scætet, & ni-
grore nõ mediocri, vt probe norunt & ex-
periuntur illi, qui in rerum interna & vitali
anatomye aliquem progressum fecerunt.

*Mel purius
saccharo.*

Quod animaduersum & diligenter ob-
seruatum fuit à Galeno, & deinde ab Ori-
basio *Medic. coll. lib. 5. c. 24.* qui dum inten-
dit oxymelitis facultates, quæ acidæ & vi-
triolatæ sunt, præfert hydromeliti, quod
propter dulcedinem temperamentis calid-
is & naturis feruidioribus minus con-
gruit, propterea quod in bilem facillime
conuertatur, in hunc modum scribit: *Cum
melicrati facultas cætera omnia habeat, quæ
ad acutos morbos valent, in vno tamen dun-
taxat eis est contraria, quod supercalescens
in bilem conuertatur: hanc eius mutatio-
nem aceti permixtio cohibens præstantissi-
mum medicamentum efficit, tantumq; aceti
melicrato addendum est, quantum satis sit,
vt facultas in bilem conuertendi corrigatur.*
Oribasius vero postquam longa verborum
serie retulit ingentes utilitates & commo-
da, quæ ex oxymelitis usu promanant,
& postquam recensuit specificam vim &
propriètatem, quæ valer aduersus affe-
ctus hypochondriacos & thoracicos, cum
scilicet opus est materiæ crassæ & lentæ
attenuatione & incisione, vt magis pa-
lam fiat, in quantâ commendatione apud
illum sit oxymel, illoque hydromel longe
inferius esse, ita pergit: *Cum igitur mel
facile calidum sit, & in bilem cito in ca-
lidis corporibus vertatur, idcirco ealium
est pituitosioribus naturis, & senioribus, ac
morbis frigidis accommodatum, & oxymel
omni ætati & natura ad tuendam valetu-
dinem utilissimum est, cum omnes angu-
stos meatus aperiat, sic, vt crassus & glu-
tinosus humor nusquam contineatur. Quam
etiam ob causam medicamenta, quæ tueri
valetudinem à Medicis dicuntur, attenuan-
te fa-*

re facultate sunt praedita. Ac tibi quoque & ratione & experientia perpendiculari ea, qua ad vitium extenuantem faciunt, oxymeli accommodatissimum esse videbitur. Nam neque mali succi est, neque stomacho inferisum, neque aliam absurdam facultatem habet. Si vero scylliticum acetum fuerit, ita non modo eorum, qua ad vitium rationem, sed omnium medicamentorum aptissimum est ad incidendum, convenitq; hoc eos vti, itemq; vino & aceto, qui humores incidere & attenuare morbum cupiunt, qui in corpore sit, quod crassum, glutinosum & pituitosum excrementum contineat. Atque infinitos prope vidi, qui ex aceti scyllitici, atq; etiam vini (scyllitici supple) usu ad vitam usq; sani vixerunt.

Voluimus de industria referre, quid Galenus & alii antiqui sentirent de oxymelite acido & vitriolato, quodque potiores & efficaciores vires illi adscriberent ad sanitatem conseruandam, & morbos curandos, quam hydromeliti dulci, vt hinc colligere liceat, ipsum Oximel Syrupis anteposendum esse, qui tamen hodie pluris sunt, & contra omnem rationem, vt supra demonstratum est, maiorem auctoritatem & vsum sibi comparauerunt.

Iam superest, vt nostram pharmaceuticam quibusdam de oxymelitis & hydromelitis descriptionib. velut p̄sidiis vtilissimis locupletemus, quarum imitatione quilibet proprio Marte poterit nouas componere.

Oxymelitis
simplicis
preparatio.

Porro oxymelita & hydromelita diuiduntur in simplicia & composita. Oxymel simplex duobus modis parari potest. Prior est, si sumas vnam mellis partem, cui tantundem aquae pluuiae aut cisternae adseruatae, si haberi possit, primo admiscebitur, miscellam igni lento admouebis, perfecte despumabis, donec mel omnem sortiditiam deposuerit, purumque appareat. Tum melli affunde optimi aceti tantum, quantum gustui gratificando sufficit, sicque regulam & normam certam habebis, nec iusto acidius, aut plus aequo dulcius,

oxymel componatur. Iterum igne lento haec coquantur, inter coquendum paulatim & per vices instilletur aqua, q. suff. qua secernendis heterogeneis operam supereditabit, & magis defecatum reddet: proderit etiam ad dulcorem comparandum, id est, vt remedium γλυκύνωρον & dulcoacidum fiat: quo etiam in pastu, portionis loco, vti quis poterit in diuersis corporis affectibus potius, quam hydromelite aut vino vt superius annotauimus. Vt vulgare oxymel componatur ex tempore, hac serie progredi oportet.

℞. Mellis à sordibus liberi & expurgati sextarios quatuor siue duas pintas Parisenses.

Optimi aceti sextarios duos.

Aqua octo sextarios siue quatuor pintas.

Imprimis misceas baculo aquam iam tepescitam cum melle, totum feruere sinas, mitiori igne absque magnis bullis & ebullitionibus, tum spumam auferas, & coqui permittas, donec aqua ad medium resoluta & consumpta fuerit, tum demum acetum adiciatur, cui affuso tres aut quatuor ebullitiones satis erunt, facta legitima omnium simul confusorum coctione, per manicam siue pannum densum transmittentur, colatura diligenter asseruetur.

Quod si vice vulgaris aceti, scylliticum, rosaceum, saluiatum, anthosatum, sambucinum, passulatum, & similes aceti simplici compositiones, quarum supra meminimus, admiscuerimus, efficiemus oxymel simplex rosaceum, passulatum, anthosatum &c. quorum singula variis affectibus aptissima existunt. Verbi gratia, quando ea usurpamus, vt humores lenti & visceri incidantur, plurimorum morborum causa, etiam si cum febre complicantur, oxymel paratum cum aceto rosaceo, buglosato, violaceo, & similibus accommodatius erit saluiato, vel anthosato, qua magis idonea sunt melancholicis, hypochondriacis, epilepticis, apoplexiis cachectis, &

huiusmodi affectibus, quarum causa terrestris potius & frigidus humor statuitur quam calidus.

Et quando voles in morbis contumacioribus & pernicacioribus humores validius attenuare & incidere, oxymel simplex & scyllinum hoc modo compones,

℞. Mellis depurati lb. iij.

Aceti scyllitici lb. ij.

Oxymel
scylliticum
simplex.

Coquantur ad perfectam mixtionem & consistentiam, hoc oxymelite & aliis supra descriptis obseruatis seligendo semper magis accommodata morbis, quos expugnare voles, poteris tot species oxymelitis compositi fabricare, quot decoctorum aut vinorum, quæ diuersis medendi scopis inferuent, vt verbi causa oxymel cephalicum hoc modo tibi erit faciendum.

Oxymel
Cephalicum.

℞. Rad. Fœniculi

Polypodii

Acori vulg. ana ʒ vi.

Fol. Betonica

Melisse ana m. j.

Sem. Sesileos ʒ j.

Flor. Stœchados

Buglossæ an. p. ij.

Cinamomi ʒ iij.

Macis

Caryophyll. ana ʒ j. s.

Croci ʒ i.

Macerentur per 24. horas in lb. iij. oxymelitis anthosati, dein coquantur ad vnius tertie consumptionem: dosis ʒ iij. vel iij. Cōducit omnibus cerebri affectibus frigidis & melancholicis: spiritus animales fouet & illustrat, prodest ad memoriam, itemq; ad mœstitiã a quauis causa subortam.

Oxymel
epilepticum.

Prout particulares cerebri affectus postulant, adicere poteris, quæ specifica proprietate ipsis aduertantur, vt si epilepsia curanda proponatur, addes viscum quernum, rad. peronix, flores tilix, lilium conuall. & similia. Idem iudicium relinquatur, si morbi & symptomata alteri cuidam parti infixã hæreant.

Oxymel pectorale siue thoracicum.

℞. Rad. Enula campana

Tussilaginis

& Iridis florent. ana ʒ j. s.

Fol. Capill. Veneris

Polytrichi

Scabiola

Hysopi ana m. j.

Dactylorum

Iuiubarum ana par. vj.

Sem. Carduibenedicti

Bombacis

Vrtice ana ʒ j.

Flor. Tussilaginis

Violar.

Buglossæ

Nymphææ

Papaueris rhœadix ana p. ij.

Macerentur in oxymelitis passulati & buglossati ana lb. j. s. & aquarum carduibenedicti & scabiolæ an. lb. j. per 24. horas: dein coquantur ad ignem lentum ad vnius tertie consumptionem, ac tandem transcoleantur per manicam Hippocratis, & aromatizentur pauco Cinnamomo. Dosis ʒ iij. vel iij.

Confert orthopnœa, asthmata, peripneumonix, tussi inueterata, & diurnis omnibus pectoris affectibus. Hoc thoracicum oxymel tibi exemplar quoddam erit, ad cuius normam alia infinita stomachica, hepatica, splenica, diuretica, & c. effinges. Si addideris radices, herbas, flores, & semina scopo tuo conuenientia, vt videre est in aquarum nostrarum, decoctorum & vinorum artificialium supra enumeratorum descriptione, quæ ad hosiandis scopos direximus, adeo vt viam tibi sternant, & veluti manu ducant ad varietatem, copiam & delectum remediorum.

Oxymel

Oxymel de peto purgatorium mirabile non solum pituitæ crassæ, sed & bilis flauæ, itemque nigrae, anhelosos thoracis & ventriculi affectus iuuans, & deniq; ad omnes morbos iuuetatos laudatissimum remedium.

Petum quid.

℞. Fol. Nicotiana seu peti exsiccatorum ad solem & pulverizatorum inditorumque in nodulo lineo ℥ j. ℞.

Rad. Iridis siccata & in taleolas secta

℥ j.

Polypodii

Liquiritiæ

Sem. Carthami contusi ana ℥ vj.

℞. Spica nardi

Thymi

Epithymi

Fol. Hyssopi

Mentha an. m. j.

Sem. Anisi

Fœniculi

Carduibenedicti ana ℥ iij.

Flor. Tussilaginis

& Buglossæ ana p. j.

Fol. Sena ℥ ij.

Agarici trochiscati in nodulo concls.

℥ j.

Nucis moschata

Caryophyllorum

Cinnamom. an. ℥ ij.

Contundantur & macerentur per triduum in aceti passulati & jambucini ana lb. ij. deinde coquantur, exprimantur & clarificentur, addendo mellis Nabyonensis optime despumati lb. j. ℞. deuo coquantur ad bonam consistentiam: vsu postulante, præbe cochlearia aliquot, vel per se, vel cum aliqua aqua pectorali.

Sane medicamentum hoc optime & valde purgat è toto corpore, è thorace, è ventriculo prauorum humorum saburrâ

& illuuiem exhaustit, detergit & extirpat: remedium est asthmaticis, si quid aliud, accommodatissimum & maxime peculiare. In eius vsu, cautione opus est; iugenda enim vel minuenda dosis pro ætatum ætate & viribus. Aliquando vomitum citet, qui contingit ratione peti, quod in vomitu prouocando pares vires cum Helleboro, vel antimonio habet, si solitarium & per se exhibeatur. Sed alia purgantia, quæ admiscuntur cum aceto, (quod primas dotes in corrigendo & demulcendo obtinet) vehementiam eius remittunt, & eorum ope præstantissimum & efficacissimum remedium constituunt.

Ad huius oxymelitis imitationem licebit tibi multa alia diuersa phlegmagoga, cholagoga, & melanagoga, id est, pituita, bili & melancholico succo excernendis, siue seorsim, siue simul peculiaria componere, prout animus dictabit, aut affectus expugnandus postulabit. Sed memineris semper, esse apponenda, quæ partibus peculiariter amica esse perhibentur: deinde etiam purgantia humori analogâ feligenda, non neglectis iis, quæ malignitati medicamentorum obrundendæ operas suas conferunt. Oxymel mox describendum exempli loco tibi erit, quod ad omnia hydropis genera singulare est præsidium. Aquas enim subducit, viscerum nutritioni famulantium obstructiones soluit, imo hepar ipsam & lienem horum malorum prima feminaria, infarctu & feirrhosa duritie liberat: denique partibus languidis & effœtis pristinum robur & tenorem restituit.

Oxymel accommodatum humoribus serosis euacuandis, hydropi & cachexiæ perquam vtile, hepar, lienem, & totum mesenterium roborans, eorumque obstructa simul referans.

℞. Rad. Irid. vulg. ℥ j. ℞.

Finis.

Petum per se sumptum vomitoriū est.

Oxymel phlegmagog. Cholagog. & Melanagog.

Vincetoxici ℥ij.
Taraxaci
Valeriana
Mechoaca
Rubia tinctorum
Polypodii ana ℥j.
Cort. Fraxini
Tamarisci
Ebuli ana ℥vj.
Raf. Ligni rhodii
Eboris in nodulo lineo indita ana
 ℥℞.
Herb. Eupatorii Mesua
Fumaria
Hepatica
Ceterach. ana m. j.
Sem. Cuscuta
Melonum
Acetosa ana ℥ij.
Carthami
Ebuli
Halicacabi ana ℥v.
Foeniculi
Anisi ana ℥iij.
Flor. Genista
Ebuli
Sambuci
Centaurei minoris ana p. ij.
Flor. Cichorii
Spica nardi ana p. j.
Trochischorum de rhubarbaro ℥x.
de capparibus ℥℞.
Agarici trochiscati cum suo nodulo
 ℥vj. *Macerentur o-*
mnia in aceti sambucini & scyllitici ana
℔. j. aqua flor. ebuli ℔. j. ℞ per tres quatuor-
ue dies ad ignem Bal. Mar. dein coquantur
ad unius tertie consumptionem, in colatura
clarificata adde
Syrup. Ros solutiui.
Flor. Persica arboris ana ℥iij.
Mellis Narbon. optim. prius despumati
 ℥x.
Et coquito ad ignem materiam optime de-
spumando, addendo sub finem coctionis ela-
sterii ℥ij. scammonae ℥℞. fiat oxymel coctum
ad legitimam consistentiam. Dosis co-

Vsu.

chlearia duo vel tria pro robustioribus.
 Remedium est ad cachexias, hydropes,
 obstructions & scirrholos tumores ieco-
 ris & lienis maxime accommodatum, vt
 iam supra diximus. Eius vsus per aliquot
 vices repetendus, prout malum facile aut
 difficile permanferit, per se assumetur, aut
 commixtum vni aut duabus vnciis aquæ
 nostræ scorbuticæ, quam ante descripsi-
 mus, aut alteri conuenienti.

C A V T I O.

In traditis iam variis aceti mulsi formu-
 lis coctionis tempus accurate considerari
 debet. Coquetur enim oxymel magis aut
 minus, prout videlicet diutius adseruari,
 vel statim in vsu transferri debet. Quippe
 quod ex tempore componi potest, si mor-
 bis presentibus destinatur, minorem po-
 stulat coctionis gradum & consistentiæ
 symmetriam. Quod si oxymel vi purgan-
 di polleat, vnica eaque leuis ebullitio suf-
 ficiet, aut in totum ea abdicata eius vices
 infusio diuturnior in diplomate siue bal-
 neo Mariæ tepido facta supplere poterit.
 Vas autem perfecte obturabitur, ne scilicet
 nimio contentorum feruore spirituales
 particule exhalent: hinc enim longe im-
 becillior & retusior agendi potentia red-
 deretur. Quare in similibus maceratio
 etiam in frigido facta multo tutior est, ita
 enim spiritus intus manent & retinentur,
 quamuis longius temporis spatium ad hoc
 ministerium requiratur, id quod diligen-
 ti animaduersione dignum est, vt iam fu-
 tus & dilucide explicatum fuit, dum hy-
 drotica decocta exposuimus. Pro paradig-
 mate purgantis oxymelitis hoc iam iam
 describendum proponemus propter sin-
 gulares eius dotes aduersus luem venere-
 am quantumuis inueteratam, & iam alti-
 us in hærentem solidis nostri corporis par-
 tibus: valet etiam aduersus alios similes
 contumaces affectus, proindeq; oxymel
 benedictum à nobis appellabitur, cuius
 formula est huiusmodi.

Coctionis
tempus in
oxymelite.

Lues vene-
rea inuete-
rata.

Oxy-

Oxymel benedictum.

L. Scobis ligni guaiacini
Corricis eiusdem (qui magis oleagineus
est & natura balsamica) ana ʒ. ij.
Sarsa parilla ʒj. ʒ.
Fol. sena orient. ʒij.
Hermoadactylorum
Turpethiana ʒj.
Ras. Eboris
& cornu cerui
Sem. Fœniculi,
Cinnamomi ana ʒʒ.
Flor. Anthos
Stœchados
Hyperti
Epithymi ana p. j.
Flor. Buglossa
Cichorii ana p. ʒ.

Rasura ligni & Cort. guaiacini, eboris, &
cornu ceruini nodulo includantur. & alia,
qua supersunt, crassiuscule pistillo frangan-
tur & conquassantur, omnia excipiantur
alembico vitreo conuenienti, eoque cæco, id
est, cuius os optime occludi possit, assun-
dendo

Aquarum carduibenedicti
Vlmarie ana lb. ʒ.
Oxymelitis simplicis
aut Buglossati lb. ij.

Omnia rite commixta macerentur balneo
Mariae, blandoque calore (imo absque eo, si
voles, in frigido horum inf. si fieri potest)
si per quatuor aut quinque dies foveantur.
Interea ipsum oxymel alliciet ad sese &
imbibet dictorum simplicium facultates:
deinde post unam aut alteram ebullitionem
fiat valida expressio, & colatura per mani-
cam transmittatur, imo etiam depuretur, si
ita libuerit, vt exquisitioribus & delica-
rioribus hominibus facis facias, in quorum
gratiam dulcedinem quoque saccharo, si
velis, conciliabis, ne villas gustus molestias
perferant. Dosis erit quatuor aut quinque
unciarum, quandoque etiam plurium pro
validioribus. Utendi modus est, vt con-
stituta dosis mane tribus aut quatuor horis

ante pastum hauriatur. *Cibus paucus ægro*
dandus, isque vnus generis & vnus appa-
ratus, assus potius, quam elixus: pro bella-
riis omnes fructus ablegandi, præter vnas
Damascenas: decima hora prædebet, quin-
ta cenabit, & circa decimam vespertinam
ad lectulum se cõponenti æqualis oxyme-
litis dosis propinabit & porrigetur. Cauē-
dum tamen, ne vi, repugnante & negante
natura, seu matutino, seu vespertino tem-
pore sudores eliciantur, nisi sua sponte eru-
pturiant, natureq; motu proprio foras pro-
trudantur. Proprius enim huius nobilissimi
remedii effectus est, maleficos humores
per ventris vias & vrinæ ductus excernere,
languinisque massam sordibus & fœda il-
luuie inquinatam atque conspurcatam re-
purgare. Huius vsus sæpe repetendus, &
ad quindenam saltem prorogandus, si ma-
lum contumacius renitatur, nec facile cedat,
propter fomitem penitus insidentem,
in longius tempus ager huius oxymelitis
vsus producet, hæc via & ratio expugnan-
dorum magnorum affectuum contra na-
turam optima & tutissima est, non autem
primo quoque tempore violento pharma-
co ipsos extirpare, vt multi perperam facti-
tare solent: si dem facit hoc oxymel magi-
strale, cuius ope & dote atque vsu sæpe re-
petito tum paralysis, tum peruicacissima
quæque venerea lues, etiamsi nodosa &
rophacea sit, aut ulcerationes cariosas &
cancrias comites habeat, sensim & paula-
tisi domatur, & radicitus euellitur. Quod
si oxymel displiceat, sume tinum album,
quod maiorem cum natura, quam oxymel
societatem habet, cætera que, vt dicta sunt,
perficere. Ita enim concinnatum longe vti-
lius erit hoc remedium obesis hominibus
& temperataris pituitosis, iisque, qui iam
vino assueti sunt, quemadmodum oxymel
temperamento calido & bilioso donatis,
& abstemiis conuenientius iudicatur, si a-
quarum carduibenedicti & vlmariæ loco
aquam fumarie & cichorii addideris.

Si visum fuerit, alio præparationis mo-
do, eoque faciliore & breuiore oxymel

T t t t compo-

componere poteris, maxime si aceti medicatiam expositæ differentie non ubiuis locorum paratæ inueniantur. Si itaque nõ fit ad manum acetum rosaceum, buglossarum, sambucinũ, aut aliud quoduis, cuius tamen ope opus tibi esset, satis erit, si suo tempore horum medicamentorum flores aut conferva aceto admisceantur. Quod si etiam passulati aceti aut veronicæ siue floris caryophylli non suppetat copia, adde suo loco uvas Damascenas vel Corynthias sufficienti quantitate, aut veronicas. Igitur ut exerceamus pharmaceuticæ studiosum in extemporaria oxymelitis compositione, in medium proferemus exempli loco oxymelitis diurectici & aperientis nostræ descriptionis formulam, cuius usus erit, dum viscerum obstructiones tollere, dum incidere, attenuare & dissoluere humores viscidos & concretos, vrinasciere, menstruumque fluorem præternaturæ institutum suppressum prouocare, quinetiam tum calculum renum atterere & comminuerè paulatim & sensim voluerimus, descriptio est huiusmodi.

Oxymel diurecticum.

℞. Mellis albi Narboneusis prouincialis aut Hispanici (quale optimum indicatur, & facibus minus abundans) lb. ij.

Quibus primo addes

Aqua iidem lb. ij.

Blando igni hæc committantur, vt secundum artis præscriptum faculentia deponatur, quæ tamen pauca erit: qua penitus ablata, admiscebis lb. vj. aquæ & duas aceti generosi, siue albi, siue rubri, non refert, vel vnam & semissem, si minus acidum affectes: huic miscellæ fætili vitreato conuenienti contentæ adiciet, quæ sequuntur:

℞. Rad. Taraxaci

Valeriana

Vicetoxicæ

Rubia tinctorum

Asari

Eryngij
Foeniculi
Petroseliniana ℥ij.
Ononidis
Raf. Corticis Tamariscis
Fraxini
Capparum ana ℥. x.
Sem. Raphani
Bardana
Anisi
Coriandri
Foeniculi dulcis
Petroselinii
Asparagi
Cinnamomi electi
Cassia lignea ana ℥ss.
Flor. Hyperici
Genista
Sambuci ana p. ij.

Omnia simul coquantur ad medietatem consumptionem, post trahantur semel atque iterum per manicam Hippocratis ad meliorem clarificationem, habebis oxymel ad ea accommodatum, quæ supra commemorauimus, de quo vtendum ad plusculos dies, dosis ℥. 4. Huius oxymelitis parandi ratio valde facilis est, ad cuius normam infinitas alias formulas componere licebit, quæ non maiorem, quam apozezata difficultatem, si parandi modum spectes, præ se ferent.

Apud Nicolaum Myrepsum, Mesuæum aliisque veteres auctores, imo etiam recentiores, reperies alias oxymelitis species tam humoribus præparandis, quam expurgandis dicatas, quo in numero est oxymel helleboratum maius Iuliani tantopere à Gesnero celebratum, aduersus morbum comitalem & varios alios morbos, vt iam diximus.

C A P. XII.

De Hydromelitim componendi ratione & varietate.

PRINCIPEM locum huiusce tractatus dabimus vias hydromeliti, quædoquidem

dem potionis genus sit suavissimum, æque alimentarium, ac medicamentosum, iis affectibus maxime peculiare, quibus vinum damnosum est & nocuum, vt sunt paralytes, arthritides, &c.

Hydromel vinosum.

℞. Mellis albi Narbonensis optimi & granulati partē vnā, aqua pluuiā partes quinq; ponantur in cacabum æneum stanno incrustatum, his liquoribus recipiendis satis capacem, mel & aquā simul confunde, hæc tamē plus, quam tepida & calidiuscula esse debet, dum mellis soeiat, fiat horū coctio, sed blando calore procurata, id est, quam minimum fines feruescere, atque interim spumam cochleari solido vel perforato diligenter auferes, ipsamq; decoctū ad vnicertiam consumptionē consumi permittes, ad æquā coctionis nota tibi erit, si ouum recens iniectū non demergatur, sed supernatet. Totum artificium in coctionis modo consistit, proinde in dustrium te & accuratum esse oportet, ne in illius defectu aut excessu pecces. In mellis bonitatem etiam attendere debes. Si enim primæ notæ fuerit, minorem exposcit coctionem, si ab illa recedat, maiorem. Porro materiā perfectē coctam adhuc mediocriter calentem per duplicatum pannum transmittes, vel per Hippocratis manicam, sed amplam & huic ministerio tantū dicatam, vt ita exquisitius crassior sæc fecernatur. Tū transfundes in doliola vinum maluaticum olim recipientia, vel in alia, quæ ex vase, quod vinum album idq; generosissimum cōtinuit, fabricata fuerint. Expones deinde diebus canicularibus ad Solis radios, vel potius in hypocaustum calidū transferes, vel etiā supra furnū collocabis, in quo quotidie panificia coquūtur. Relinques illic mensem vel sex heddomas in fermentationis & defæcationis gratiā. Tandem vascula in cellā traduces. Vfus erit nō ante trimestrem; interea temporis hydromel vinosum penitus fit, simile quæ redditur vino maluatico è Creta asportato, atque hic modus vulgaris est.

Qui enim tartari tincturā elicere norūt, illiusque tantum in singula dolia addunt, quantū potest capere putamen oui, & qui artem tenent fermentum adiungendi ipsi hydromeliti, vt augeatur & producatur ebulitio, potionem multo præstantiorem efficiūt, quæ nihil mellei saporis gustui præsentat, nunquam acescit, & quæ diutissime integra seruat, imo hydromel ita paratum in dies melius redditur, & quo antiquius, eo generosius euadit.

Huiusmodi hydromel, quem admodum super descriptum, vrile est prouectæ iam ætatis hominibus, pituitosis, asthmaticis, paralyticis, epilepticis, podagricis, calculosis & similibus, quib. vini vsus interdicitur.

Ex cōmemorato maluatico vino nostro artificiali extrahitur præstantissima aqua vitæ, vino longe accommodatior ad elicendas rerum essentias. Idem etiam hydromel vinosum non destillatum optimū organum ad plurimorū medicamentorum extracta conficienda. Ex illo quoq; acetum componitur validum ac vegetum, quod vinoso aceto non cedit, ad diuersa remedia, & diuersis oxymelitis compositionibus æque conueniens ac acetum vulgare.

Hydromel simplex officinarum.

Hydromel simplex, quo communiter pharmacopœi vtuntur, ita fit.

℞. Mellis optimi lb. i.

Aqua lb. viij.

Fiat commissorum coctio ad perfectam mellis despumationem. Tot hydromelitis species præparari possunt, quæ vel morbosum humorem excernunt, vel excretioni idoneum reddunt, quod oxymelitis, eademque etiam medicamenta recipere poterunt, prout agendorum scopi dicitur & insinuabunt.

Hydromel cum succo ceraforum ad sitim sedandum.

℞. Aqua fontana lb. xij.

Mellis albi lb. ij.

Coquantur simul, donec expurgata sint;

Tert 2 hoc

*Aqua vitæ
ex hydromel-
lite vinoso
optima.*

*Acetum hy-
dromelitis.*

hoc est, mel amplius spumam non emittat:
Adiice

Succi ceraforum acidulorum lb. ij.

Rursum bulliant parum, spumam aufe-
rendo, quam fieri potest accuratissime,
tum hydromel e cerafis habebis saporis
iucundissimi. Eodem plane modo confici-
es e succo citri aliisque succis acidis &
gratis, ut inde fiant portiones dulcicida,
suauissima, & ad omnes febres oxyaccha-
ro potiores & aptiores.

Meliceratum vinosum cum multis
aromatibus paratum mihi ab illu-
strissimo Principe Friderico pia
memoriae electore Palati-
no communicatum:

℞. Mellis optimi & albiissimi partem v-
nam vel lb. 10.

Aqua pluvia si haberi queat, aut flu-
uiatilis partes sex vel lb. 60.

Imponito in cacabum respondentem cop-
ia hydromelitis, quam componendam sus-
cepisti: utrumque simul confundito, co-
quito, & crassiorem faciem despumando
detrahito, deinde herbas, quae sequuntur,
resiccatas imponito, sacculoque concludito,
uidelicet.

Salvia
Arthemisa
Hyssopi
Origani
Hormini
Betonica ana m. j.

Præterea alio nodulo recipito

Baccarum lauri, crassiuscule
conquassatarum lb. j.

Flor. Lupuli m. iij.

Hordei integri p. iij.

Omnia simul bulliant, & a spuma expur-
gentur ad partem tertiam consumptionem, ita
ut liquor omnium recens missum in superfi-
cie sine demensione contineat, ut iam ante
demonstrauimus. fiat omnium exquisita per
annum trahitio. Colatura recondatur uno

aut pluribus delioliis, prout quantitas liquo-
ris postulat. Vasa autem vinum album gene-
rosum ante adseruauerint, quae etiam firmissi-
me ligneis circulis coagmentata sint, ne dis-
siliant aut disrumpantur spiritum agitato-
rum effervescentia. Elapsis tribus aut qua-
tuor diebus a seruuore per vasorum latus, cu-
la & superna orificia nodulum suspendito,
cuius haec est materia.

℞. Cinnamomi

Caryophyllorum

Galanga

Piperis

Granorum paradisi ana ℥ ss.

Aliquot dies feruescendo & fermentando
liquori concedito: Tandem singula vasa ad
eorum capedinem replebis eodem liquore, quæ
quibusdam lagenis seruatū oportuit, & arte
obturabis apposito operculo, sed memineris
aromaticum nodulum relinquendum esse.
Post tres menses liquorem habebis pla-
ne vinosum, linguam iucundissime affi-
cientem & oblectantē, nec minus vtilem
maxime hyemalibus frigoribus, si mane
ieiuno ventre quotidie ad duas aut tres vn-
cias assumatur. Mirifice enim spiritus ex-
haustos reparat, obtusiores sensus illustrat
& acuit, oculos imbecilliores corroborat,
hebetiores leuat, auditus grauitatem &
difficultatem sanat, omnibus principibus
partibus robur & firmitatem addit, cordi
scilicet, cerebro, quin etiā ventriculo ma-
xime languenti & debilitato. Et, ut vno
verbo dicam, est languida senectutis refo-
cillatio, leuamen, calorisque restauratio:
denique ad contracturas, paralyses & simi-
les affectus frigidus, quibus senectus ob-
noxia est, salutare præsidium iudicatur.

Vsus.

Meliceratū
Senectutis
vinosum.

CAP. XIII.

De Syrupis.

SYRUPUM, quorum saccharū basis existit,
sin nullo usu erant tempore Hippocra-
tis, Aretæi, Galeni, Aetii, & aliorum his
coetaneorū, qui tamen visum ad certam
consistentiæ coctum sapam ab illis appella-
tum vsurpabāt. Galeus multis in locis hu-
ius men-

ius mentionem facit, vt colligere licet ex cap. 5. lib. 3. de compositione medicamentorum per genera. & ex lib. 12. math. circa finem.

Hoc nomine etiam decoctum quodlibet, sicut siue melle dulcoratus comprehendebatur, vt patet ex cap. 1. lib. sexti secundum locos. Porro hæ antiquorum remedium formula syrporum nostrorum classe contineri possunt, de quorum nominis etymologia solus Actuarius inter veteres verba facit, quo loco etiam sacchari meminit. recensens enim formulas compositionesque remedium, quibus medicina vitur, tandem cum ventum est ad potiunculæ siue liquidiora remedia hæc scribit: *Aut aquam decoquentes ad tertias. & colantes, eum tantum liquorem iam medicamento sum. vsurpamus, aut cum altero quopiam, puta vino, melle, sapa, vel eiusmodi alio conueniente propinamus, aut quod proportione iis respondet. & æque nuncupati. vel mel prout expedire arbitramur: denno cum medicamento, quousque conuenit ac constitit, coquimus. & esse πικρὸν vel ἕδα πικρὸν: nos vero hodie fere Syrupum vel in lepium barbara voce nominamus.*

Hinc patet, syrupum nihil aliud esse, quam medicamentum consistentia liquidiora præditum. compositum vel stillatitia aqua, vel ex succo, infusione & decocto radicum, foliorum, florum, fructuum & seminum, plantarum, quæ omnia sine coctæ conuenienter & ad amissum, cum accharo aut melle ad conseruationem longiorem & gustum iucundiorum.

Iam vero syrupi secundum Mesuæum in simplices & compositos diuiduntur.

Simplex syrupus duobus modis dicitur, aut compositionis, aut efficaciaratione.

Qui simplex dicitur propter compositionem, paratur ex succo, maceratione aut decoctione partium rarius tantum plantæ, admiscendo tantum sacchari, quantum satis fuerit, & ad legitimum consistentiæ decoquendo. Compositus etiam ex solis aquis stillatis plantarum: huiusmodi autem remissiorum & minorum coctio-

nem postulat: vtendi tempore etiam plerunque conficitur, & ab Arabibus peculiariter Iulepus nominatur.

Simplex syrupus ratione effectus is vocatur, quod quamuis ex plurimis simplicibus concinnatus sit, tamen vnico destinatus est tantum operi: aut enim attenuat, aut aperit, aut inspissat, aut calefacit, aut refrigerat, aut simili cuidam indicationis scopo operam & opem suam dedicat.

Compositus syrupus nuncupatur ratione diuersorum medicamentorum ipsum constituentium, siue factus sit ex succis variis simul commissis, quem admodum syrupus byzantinus Mesuæi paratur ex solis succis endiuia, apii, lupulorum, buglossa, clarefactis & coctis cum idonea sacchari copia: siue componatur ex iisdem succatiunculis, quibus alia multa incoquantur, siue ex solo radicum, corticum, foliorum, florum, fructuum & seminum plantarum decocto, vt est syrupus byzantinus compositus eiusdem Mesuæi, syrupus acetosus diarrhodonis Mel. syrupus de arthemisia, de pralio, de hyssopo, &c. qui ex aqua communi fiunt, vel pluuia, vel stillatitia: Aliquando vinum etiam additur, vt in syrupo de absinthio: alias acetum, vt in syrupo byzantino composito Mesuæi: in acetoso diarrhodon ex eiusdem authoris descriptione: quin etiam syrupus acetosus, ex solo aceto & saccharo componitur.

Videtur hic paucis expressam præcipuam diuisionem, quam faciunt Dogmatici liquorum syruporum, quorum maxima ex parte apud illos vsus est, in præparandis & mitigandis humoribus, vt attenuati, deteresi, liquati & domiti, facilius cedant diarrhodonis cathartici medicamentis, quorum vsus præparantia illa præcedere debent, vt testis est Galenus variis in locis: propterea numerosis syrupis præparatoriis, & singuliseorum scopis statim subiungunt syrupostam simplices, quam compositos, purgatoria dote insignitos, quales existunt syrupi ex nouem infus. violarum & rosarum simpl. & compos. cum agarico, &

Tetr. 3. Syrup.

l. 1. cap. 12. method.

Syrupus quid.

Syruporum differentia.

Simplex.

Compositus.

Vsui Syruporum.

Commentus in Aphor. 14. l. 1. & 2. Aphor. 5.

fyrup. de eichor. cum rheo. *fyrupus* Sabor cum *fenna* paratus & cæt. Hinc etiam colligere licet *fyruporum* diuisionem, qua alii dicuntur purgantes, alii non.

Atque hæc generatim dicta sunt in gratiam nouorum & iuuenum Medicorum & pharmacopœorum, quibus præcipue nostros hosce labores dedicamus. Quare hæc rem denuo resumemus, & magis speciatim, vt doceantur, tractabimus. Nefas enim existimarem, duo illa suprema capita tanti in medicina momenti, de humorum vitiosorum præparatione, & eorundem purgatione scilicet, perfunctorie, & quasi sicco pede percurrere.

Quid in fyruporum doctrina reformandum.

Proinde vt instituta à nobis methodi vestigiis insistamus, catalogū præparantium *fyruporum* proponemus, nec quoslibet, sed communiores & magis necessarios ad medicinam faciendam commemorabimus: ordine digeremus calidos, frigidos, mediocres, tum singulos singulis humoribus accommodatos, & peculiariter conuenientes atque etiam pro afflictae partis conditione apponemus. Aliquot *fyrupos* quoque expungemus, quorum dispensatio inutilis videtur, aut saltem non necessaria: In eorum autem locum substituemus alias nouas *fyruporum* formulas, easque perquam viles & opportunas, quæ in vulgarium Pharmacopolarum officinis non prostant. Multa castigabimus, quæ perperam in parandi modos irrepunt: tandem hoc caput de *fyrupis* tot facilibus efficacibus & variis compositionum formulis ditabimus & decorabimus, vt lector quilibet, modo humanitatem omnem, & gratum beneuolumque animum non exuerit, aut mali genii particeps, vel critico reprehendendi stimulo percitus non extiterit, anam arrepturus sit, meos labores celebrandi, exhibendique gratæ mentis testimonium.

Syrupi calefacientes hæc serie continentur.

Syrupus de { *Abfynthio*
Arthemisia
Betonica simpl.
Beton. compos.
Calamentha
Corr. Citrii
Epithymo
Hyssopo
Mentha minor.
Mentha maior.
Prassio
Quinque radicibus
Stæchados simpl.
Stæchados compos.
Thymo

Syrupi refrigerantes.

Syrup. { *Acetosus simplex*
De succo acetosa
De agrefia
Berberorum
Acetositar. citri
De succo eichorii
De Coroneis
De endiu. simpl.
De succo ceraforum
De granatorum acidorum succo
De granatis dulcibus
De limonibus
De nenuphar. simpl.
De nenuphar. compos.
De papau. simpl.
De papau. compos.
De pomis simpl.
De portulaca
Violarum

Syrupi temperati.

{ *Acetosus compos.*
Acetosus diarrhodon
De borraginis succo

Debu-

- Syrup. { De buglossa.
Byzantinus simpl.
Byzantinus compos.
De endiu. compos.
Fumar. simpl.
Fumar. compos.
Deglyzyrrhiza
Iuininus
Syrup. { Lupulorum
Myrtinus
Ex mercuriali
De duabus & quinque radicibus
Sabor compos.
De scolopendria
De scabiosa
De veronica succo.

Ex his syrups alii præparant siue concoquunt pituitam, alii bilem atram, alii vero flauam.

Pituitam præparantes in genere sunt.

- { De duabus & quinque radicibus.
De Mentha { Minor
 { Maior
De stachade { Simplex
De prassio { Compositus
De pæonia
Syrup. { De hyssopo
 { De Betonica { Simplex
 { Compositus
De calamentha
De arthemisia
De absynthio
De corticibus citri
De eupatorio
De rubia tinctorum

Cum aquis.

- { Feniculi
Apii
Absynthii
Salvia
Nepeta
Mentha
Petroselinii
Basiliconis

Melancholicum succum digerentes fere hi sunt:

- { De fumaria
De lupulis
De succo borraginis
De succo buglossa
Syrup. { De ceterach siue scolopendria
Capill. veneris
Byzantinus
De thymo
De epitymo
De pomis

Cum aquis.

- { Pomorum redolentium
Buglossa
Borraginis
Lupulorum
Fumaria
Melissa
Scolopendria
Florum sambuci
Genista

Bilem flauam concoquentes:

- { Violarum
Ex infusione violarum
De succo violarum
Acetosa { Simplex
 { Compositus
De succo acetosa
Endiua
De succo cichorii
De succo cerasorum
De succo portulacæ
Syrup. { Myrtinus
 { Diismonibus
 { Acetositas citri
De agresta
Berberis
De cotoneis
De nymphæa { Simplex
 { Compositus
Acetosus
De granatis
De papauera

CULEN

Cumaquis.

Lactuca
Nenupharis
Rosarum
Violarum
Portulaca
Acetosa
Cotoneorum
Endiua
Cucurbita
Cichorii
Solatii

Syruporum
alii aliis
potentiores.

Inter iam enumeratos syrupos alii in preparandis humoribus mitius agunt, alii vehementius, prout videlicet humor alius alio est crassior, viscosior, tenacior, aut preparationi, attenuacioni & liquefactioni minus idoneus. Nam ut pituita alia est tenuior, alia vero crassior ac glutinosior, ita humor melancholicus alius aquosus siue ichorosus, ut vult Hippocrates; alius vero iustartartari & fecum aceti, feculentus est, ut atrabilarius. Pro varia igitur humorum natura, alii syrupi, minori vel maiori operandi potestate præditi, vsurpandi sunt. Quod Medico imprimis obseruandum & cognitu pernecessarium est, ut aptum preparando humori præscribat remedium. Cholerae præparandæ exemplo hoc clarius patefaciemus.

Commen. in
Aphorif. 16.
2. prognost.
lib. de nat.
fac. 2. & 1.
de atra bile.
Digestio siue
preparatio
bilis.

Cum enim bilis adeo interdum effervescat, ut corpus ipsum erodat, ex sententia Galeni: nonnunquam autem incalescat simul & incrassetur ut in bilem vitellinam conuertatur; alia tenuior fiat, qualis est pallida, ut idem docet Galenus pluribus in locis: boni ac periti Medici partes erunt, aduersus prædictæ bilis incommoda syrups uti, nunc refrigerantibus & mitigantibus, nunc attenuantibus & incrassantibus ad eius crassitiem incidendam, & incrassandam contra nimiam ipsius tenuitatem. Ad bilis feruorem contemperandum conueniet syrupus de succo violarum, de succo acetosa, de succo portulaca, acetosus simplex, de limonibus, de granatis, cum aquis portu-

laca, lactuca, melonum, fragarum, & id genus alius, cum quibus concinnari poterunt Iulepi.

Si bilis ab excessu caloris, ut in febribus ardentibus plerunque accidere solet vsq; adeo incrassatur, ut in vitellinam degeneret, & in hepate, mesenterio, & partibus aliis nutritioni famulantibus obstrucciones pariat, utendum erit syrups attenuantibus, & aperientibus, citra tamen manifestam calefactionem: in quem finem præscripti di sunt syrups endiua & acetosa compositi, syrups acetosus diarrhodon à Mesuæo descriptus, syrups byzantinus simplex, & compositus, & id genus alii, cum aquis agrimonie, absynthii, lupulorum, fumiterre, scolopendria, graminis, valeriana, &c.

Sic ad bilem nimis tenuem incrassandam mirifice conferunt syrups papaueris, portulaca, nympha, myrtillorum, agrestis, berberorum, granatorum, cum aquis lactuca, melonum, portulaca, nympha.

Hæc breuiter de syrups humorum preparationi aptis monuisse sufficiat.

Notandum est præterea, syrups illos omnes certis quibusdam corporis partibus esse appropriatos: nonnulli enim dicuntur cephalici, qui cerebri affectibus appropriati sunt, veluti syrups betonica, stachados, pæonia, melissa, &c.

Nonnulli sunt thoracici siue pectorales, uti syrups iuinbarum, papaueris rheadi, de succo scabiosa, russilaginis, capillorum venere, de liquiritia, de prassio, de hyssopo, & similes: quorum alii tenues incrassant humores, alii crassos & viscosos attenuant, & vna eademque opera anacatharsim siue expectorationem promouent.

Alii sunt cardiaci, uti syrups acetosus citrii, limonum, de succo arantiorum acidorum, cerasorum & granatorum, de succo buglossa, borraginis, &c.

Syrups mentha maior & minor, de absinthio, de succo acetosa, de rosis siccis, de agresta, myrtinus, &c. sunt stomachici, quorum illi roborant ventriculū à nimia frigiditate languentē & pituitosas, crudas & mucilagin-

Syr: attenuantes bilem.

Syr: incrassantes bilem.

Syrups cephalici.

Pectorales.

Cardiaci.

Stomachici.

ginosas impuritates, in eius tunicis tenaciter inhaerentes detergunt & emendant, simulque flatus discutiant: hi vero conferunt ad contemperandā bilem, ipsūq; stomachum à nimia ipsius acrimonia laesitum & debilitatum astringendo corroborant.

Hepatici. Hepatici sunt syr. de succo cichorii, de succo endiuia, byzantinus simplex & compositus, acetosus diarrhodon. Horum alii ardorem hepatis compescunt & restringunt: alii vero eiusdem obstructionem, quæ fomes esse solet plurimorum affectuum, & ipsarum plerumque febrium, releuant & tollunt.

Splenici. Sicilieni conducunt syrups de cicerach sine scolopendria, luporum, fumaris, de pomis, &c.

Nephritici. Renum affectionibus profunt syrups de althea & fructuum alkekengi.

Histerici. Matrici vero succurrunt syrups de arthemisia, de mercuriali, &c.

Ex tanta syrup. multitudine plurimi occurrunt, qui ad enarratos vsus, & eadē partes adaptari possunt: plures, qui superuacanei, passim obsoletiac minus necessarii, ex dispensatoriis prorsus eradicandi sunt: nonnulli præterea nondum ibi descripti inueniuntur, quorum tamen dispensationi iacumbere debet in seius quibus pharmacopœus, eosque in officinis paratos adseruare, ob magnam illorum utilitatem: si quidem remedia existunt specifica ad plurimos grauissimos morbos. Horum nobis partem communicarunt viri hinc inde doctissimi & rei medicæ experientissimi: plurimam vero partem illorum nostro Marte & arte adinuenimus, quos simul certa experientia à nobis comprobatos animo liberali publici nunc iuris facere placet.

Sequitur catalogus syruporum, de quibus nobis sermo est.

(Violaceus, tribus modis paratus

Mucharum sine syrups infusionis rosarum.

Citoniorum sine saccharo

De pomis cum sena

Florum calendula

Primula veris

Lauendula

Flor. tilia arboris

Liliorum conuall.

De succo peti seu Nico-

tiana { Simplex

Compositus

De succo hederæ terrestris

Florum papaueris rheadis

{ Simplex

Compositus

Centaurii minoris

Florum chamomilla

Florum sambuci

De granis maturis sambuci

Florum ebuli

De granis maturis ebuli

De granis hederæ

Syrup. { De succo cucumeris agrestis

De esula

Florum genista

Frustrum senclorum { Simpl.

Comp.

De succo foliorum mercurialis

De succo alchimilla

Plantaginis

Sanscula

Florum malua { Simplex

arborescentis { Compositus

De succo radice bryonia

His addemus syrups

De corallis

De margaritis

Quorum præparationis imitatione, quilibet peritus Medicus, & qui vel tantillum in philosophia & medicina Hermetica sit versatus (hæc enim Dogmaticæ plurimum adfert ornamenta) poterit infinitos Vuuu alios

alios syropos componere, in quibus hyacinthus, granata aliique pretiosi lapides, basis vicem subibunt, & plures contumaces affectus edomabunt.

Huiusmodi syropos, nequaquam triviales, neque plebi notos in publicam lucem nunc producendos iisque pharmacopœam nostram restitutam locupletandam censemus, quorum facultas & vis specifica potentissima est & efficacissima ad omnes vniuersi corporis effectus, vt paulo post sumus ostensuri.

Addemus insuper his in maiorem operis nostri gratiam, sicut & supra polliciti sumus, omnis generis syropos haud vulgares ex aromatibus & simplicibus odoratis, vnde olea elici possunt, paratos, veluti sunt.

Syrupi aromatatum & rerum odoratarum.

Syrup.

Cinnamomi
Caryophyllorum
Nucis muscatae
Carpobalsami
Cardamomi
Piperis
Ligni aloes
Rad. angelicae
Zedoariae
Sem. foeniculi
Anisi
Paeoniae
Baccarum lauri
Iuniperi
Fol. & Flor. salviae
Rosmarini
Hyssopi
Thymi
Serpilli
Maioranae
Crot. Citrii
Arantiorum, & similitum.

Quorum omnium præparatio vna eademque est, eaque facillima, qua syropus eundem corporum simplicium dores ac virtutes longe perfectius imprimuntur, quam euenire solet in vulgari syroporum præparazione. Addemus præterea modum eliciendi multorum fœrum tin-

cturas, easque in syropos vel in lapia concinnandi.

Præparaciones, proprietates ac vsus syroporum nostræ descriptionis, ad quorum normam complures, qui vulgares sunt, reformari possunt.

Non diu hic in describendis syrop. vulgarium formulis, siue si calidi sint, siue frigidi aut temperati, immorabimur: illa enim trita nimis & vulgaria ac vel minimo pharmacopœæ tyroni notissima sunt, quorum etiam numerosam supellectilem suppetunt dispensatoria, quo lectorem ablegamus.

Syrup igitur nonnullorum haud vulgar. accessione nunc pharmaciam nostram amplificabimus, eamque ditabimus quibusdam ornamentis à Spagyrica arte mutuatis, quæ sola digestionem & putrefactionem cruda concoquere, amara dulcorare, acidaque & acris temperare docet, etiam sine sacchari additione. Hac methodo medicamenta eiusmodi rite præparata, etiam in minori dosi exhibita, vtiliora, & gustui gratiora redduntur, suaque munia iuxta tres illas conditiones, tanto per se ab Hippocrate commendatas, citotuto & iucunde, perficiunt.

Syrupis in vniuersum præparandis inferuiunt potissimum radices, semina, folia & flores vegetabilium. Ex foliis & floribus tanquam partibus plantarum mollioribus exprimitur succus, ex radicibus & seminibus plerumque fiunt decoctiones aut infusiones, quæ cum certa sacchari quantitate, postea in syr. decoquantur.

Noua quædam methodus componendorum syrop. referuatis propriis coloribus & odoribus innotescere cepit, de quibus in pharmacopoi. antiquorum, vel etiam recentium ne gri quidem, quoartificio hoc nostrum ditabimus opus. Paradigmati loco sumemus syr. violarum, eiusque præparandi aliquot trademus metho-

Artis Spagyricæ nobiles operationes.

Syrupi vsu retinens saporem & odorem suorum simplicium, interdum etiam colorum.

methodos, quibus proprium florum illorum & odorem suauem, & pulchrum simul colorem conseruabimus.

Syrupus violatus violaceus.

I. MODVS.

*Syr. viol. a-
liquot modi.*

Accipe flores violarum, suo tempore virentes, quibus foliatim studiose examinatis, quicquid album virideq; ipsis ad fuerit, diligenter admodum discernendum, adeo vt nihil aliud præterquã, quod violaceum sit, relinquatur: neque hic in re pulchra & vtili labori parcendum erit, collecta florum optime mundatorum satis bona quantitate in mortario marmoreo, pistillo ligneo contundantur, veluti in conseruatarum præparatione vsu venire solet. *Accipe horum florum ita contusorum* ζ *iiij. sacchari* (instar sacchari rosati perfecte ex arte cocti) lb. j. infunde saccharum illud ita coctum, & adhuc feruens in mortario, quo dicti flores continentur, & omnia probe inuicem misce, ac ita in infusione sine per 24. horas: dein modice calefacta per torcular exprimantur. Et ita habebis syrupum violatum violaceum.

II. MODVS.

Aut si voles ex floribus illis contulis, præloque suppositis, luccum educes: *en-
tus accipe* ζ *ij. sacchari albisissimi* ζ *vj.* mixtis omnibus, & in concurbita vitrea positus, stent in Bal. Mar. feruenti per duas horas, vsque dum saccharum optime solutum, & in consistentiam syrupi decoctum fuerit. Spumam, si qua adsit, spatula separabis, & elegantem eximiumq; habebis syrupum.

III. MODVS.

Vel accipe flor. optime, vt supra, mundatorum lb. j. aqua pluuialis, vel violarum lb. ij. macerentur per 24. horas dein prælo exprimantur: expressioni adde eandem quantitatem, nempe lb. j. *corummet*

florum recentium, & per idem temporis spatium denuo macerentur, ac tandem exprimantur: reiteretur eadem operatio quater vel quinquies, quo pluries, eo melius. Vltimæ expressioni ad lb. ij. aut quatuor circiter redactæ, addi possunt sacchari lib. xij. & inditis omnibus in vas vitreum aut stanneum sinantur in B. M. calido vsque ad iustam syrupi decoctionem.

Huius syrupi vim ac facultatem si redere cupis præstantiorem & efficaciorẽ, adeo, vt elementer & benigne purget, aqua communis vel aq. violarum loco infusio fiat cum duabus libris succi violarum, atque si eundem syrupum in minori quantitate præparare sit animus, de præscriptis dosibus tantum detrahes, quantum videbitur.

En triplices illos modos, iuxta quos non tantum violarum, sed omnes etiam omnium aliorum florum Syrupos conficies, qui imprægnati sint ac tincti proprio suo sapore & odore, in quibus qualitatibus rerum omnium virtus ac essentia præcipua consistit.

Cum igitur circa infusiones versetur, inque pharmacia maximus sit vsus syrupi nouem infusionum de rosis pallidis, qui Mucharum dicitur: non alienum erit ab instituto, si eiusdem vsam atque alteram formulam nostræ descriptionis hic addiderimus. Artis enim Spagyricæ beneficio syrupi in tantam virium amplitudinem exerescant, vt vulgares illos multis post se stadiis facile relinquunt. Ad horum exemplar alios plures componere licebit, neque hæc ipsa in opere hoc nostro amplificando inter minimas recensenda erit reformatio.

*Mucharum siue syrupus infusionis
rosarum Quercetani.*

\mathcal{R} . *Succi rosarum pallidarum, vel succi rosarum rubrarum,* (quas vt aptiores magis præbo, ob propriam & naturam adstringendi dotem, qua laxandi vim in remediis ex rosis pallidis concinnatis corri-

Vuuu 2 gunt)

Mucharum

gunt) lib. vj. in his infunde rosarum pallidarum mediocriter contusarum lib. ij. & in B.M. tepido sinantur per 24. horas: dein omnium fiat expressio, addendo nouarum ros. pallidarum contusarum lib. ij. digerantur omnia in Bal. Mar. per 24. horas: dein exprimantur, addendo denuo nouarum ros. pallidarum lib. ij. reiteratis omnibus infusionibus, digestionibus & expressionibus usque ad nouenam vicem, aut pluries, si vim in eo laxandi efficaciorum reddere voles. Vltima expressio in vino vel pluribus vitris reponatur ad dirigendum in B.M. tepido per 24. horas, aut amplius, donec in fundo vasis appareat hypostasis quadam siue sedimentum spissum crassumque: reliquum clarescat & rubescere incipiat rubini instar, aut vini rubicundissimi. Purum ab impuro separabis per inclinationem, hoc est, clarum à turbido seu facibus, quas foorsim referuabis: reposito eo, quod clarescit depuratumque tibi videbitur, in alio vase nouo & capaci, iterum digeri permittas in B.M. tepido horis 24. & denuo sedimentum in fundo subsidere animaduertes, sed non prorsus idem cum priori. Iterumque separa purum ab impuro, & crassimentum in fundo remanens transfundendo, priori adde: & exquisitius depuratum priori infunde rursus vase mundo & eloto, & iugiter continuabis eandem operationem, donec facies amplius nullæ in fundo conspiciantur, quod perfectæ depurationis signum est.

*Digestio
Syrup.*

*Aq. rosarum
ex infusione
depurata.*

Ex perfecte depurata hac essentia in alembicum, cui collum cum recipiente suo adaptatum sit, indita, elicies liquorem mercurialem, siue aquam rosarum præstantissimam. Residuum decoctione inspissabitur, & dulcorabitur in syrupum, qui ad 3 ℥. vel drachmas sex ad summum cum propria aqua sumptus, benigne utiliterque purgabit. Huius generis remedia non sine longiore temporis spacio, neque sine labore & industria elaborantur. Sed quid hic laboriosum videbitur ei, qui ma-

xima illorum commoda spectauerit? Sanitas enim (qua preciosus nihil nihilque nobilior in vita humana dari potest) per illa in mediocritatis statu, factaque tecta conseruatur. Quinetiam eiusmodi politiones & ingeniosa præparationes conueniunt principibus, viris, ac præcipue iis, qui delicate teneræque sunt naturæ, quique trita illa & gregaria purgantia, magna nimis & fastidiosa dosi exhibita, vix ferre, ac ne assumere quidem possunt.

Sin vero ex prædicto succo præparare velis syrupum in longius tempus adferuandum, dosique minore, quam communiter in syrupo rosato solutiuo, exhibendum, quique nihilominus sine magno negotio felicissime operetur, sicuti huius rei veritatem experientia facile euincat: succi huius summe depurati vnciis xvj. oportebit addere sacchari albilissimi 3 iij. vel vj. & in digestionem ponere, idque in B.M. feruente per 24. horas, & habebis syrupum ad iustam consistentiam decoctum, præclarique dotibus (de quibus paulo ante) præditum.

*Syr. ut diu
adseruetur.*

Quod si nimirum subterfugere laborem, tempusque abbreviare malis, post primas nouem infusiones & expressiones, & vnicam saltem aut alteram in B. calido digestionem atque depurationem ad crassiores facies separandas, quod nulla vniquam clarificatio cum oui albumine facta præstabit: huius materiæ crasso modo solummodo depurata vnciis sexdecim adde sacchari 3 viij. vel x. dein more communi decoque, & excellentem habebis syrupum, qui ad vnciam vnam tantum exhibitus plus operabitur, quam vulgari modo paratus, licet ad 3 ij. vel tres exhibeat.

Cõpendium.

*Additio de hæcenus enarratis syrupis,
notatu digna.*

Si syrupo rosarum post primas infusiones, digestiones & expressiones aliquot guttulas spiritus aciduli vel vitrioli, vel sulphuris addideris (vel rum addere po-

*Spiritus vi-
trioli & sul-
phuris syru-
pis admiscen-
tes,*

di acidita-
tis gratia.

tes, cum syrupus iam fuerit absolute & perfecte preparatus) non tantum color syrups pulchrior ac rubicundior instar rubini apparebit, sed gustum etiam suauiore, virumque præstantiam longe maiorem vel ad ipsum purgandum corpus acquirat.

Quinetiam syrups violati violacei ad iustam gratamque aciditatem cum prædictis liquoribus redacti (ponderis hic iudex gustus solus est) in purpureum & elegantissimum simul colorem tinguntur. Sumi possunt, vel per se ex cochleari, vel cum ptisana, vel aqua, quæ rubicundissimi vini colorem induet, & gratissimum saporem repræsentabit. Medicamen hoc extinguit omnes ardores febri-les, & inflammationes internas, arcet omnes corruptiones, sedat sitim ardentissimam, stimulat appetitum, & vt paucis multa complectar, præstantissimum ac vniuersale est remedium, quod hac via metho- doque præparatum solum, & quidem cum laudabili effectû absoluet officium omnium syruporum acetosorum, de succo acetosa, de succo limonum, acetosatis citri, de granatis, de agresta, quos alias cæteris in tota Medicina anteferen- dos, magisque necessarios æstimamus.

Tempus nunc instat, vt eadem metho- do, qua insistere hætenus contuenimus, breuiter ac succincte describamus illas syrupsorum formulas, quibus officinæ vulgo destituuntur, quarum fecundo accessu, dignoque ornamento nostram phar- macopœam amplificandam decorandam- que statuimus: ne inani sterilique Restitu- ta nomine ac titulo superciliose superbire videatur.

Digestiones, depurationes, & separa- tiones puri ab impuro, quarum conditio- nes iam in variis illis syrupsorum violato- rum & rosatorum præparationibus plus satis exposuimus: hæ, inquam, operationes nobis iam exemplar constituant, ad cuius normam varias syrupsorum iam de- scribendorum formulas maiori breuitate perstringemus.

Syrups Cytoniorum sine saccharo.

Paratur igitur per hanc digestionem, & depurationem, & separationem fecum, siue puri ab impuro, syrups excellens ex succo cytoniorum, cuius virtus mirabi- lis admodum est. Nam præterquam quod corroboret ventriculum, vrinam insuper prouocat, & sudorem & ventrem laxat, estque excellentissimum remedium. To- tius autem magisterii operatio fiat in B. M. ne adustionem redoleat, si addere ve- lis ad lbj. sacchari ℥ij. vel tres, syrups gra- tior erit gustu, virtute interim eius nequa- quam imminuta.

His syrupsis supradictis adiungam sy- rupum de pomis redolentibus cum se- na nostræ descripsi. qui gustu suauis & ad omnes affectiones atabiliarias, siue me- lancholicas utilis est, quique omnibus, vel etiam in iis, à quibus medicina æger- rime assumitur, vt prægnantibus & infan- tibus, omni tempore commode exhiberi poterit.

Syrups de pomis cum sena, Quer- cetani.

℞. Succi de pomis redolentibus lbj. ℞. huc admisce succorum citri vel limoniorum, recenter extractorum & depuratorum ℥iiij. vel quantum ad aciditatem aquæ dictæ inducendam sufficit: his adde

Fol. Senæ elect. ℥ij. ℞. vel tres

Cinnamomi cõquassati ℥j.

Flor. violarum recentium aut ex- sicatarum & optime munda- tarum p. ij.

Flor. Buglossæ p. j. vel eiusdem con- seruæ ℥vj.

Macerentur omnia in balneo tepido per duos dies continuos, & aqua ista tingetur in elegantissimum colorem purpureum, & imprægnabitur virtutibus simplicium additorum: dein fiat omnium colatura & expressio, addendo

Succi pomorum redolentium rec. Viiii 3 EXTRA-

extracti ℥vj.

Sacchari violati ℥x.

Omnia probe agitata cum vno vel duobus albuminibus ouorum clarificentur, dein coquantur ad ignem lentum in consistentiam syrupi, qui & visu iucundissimus, & gustu gratissimus, cætera quæuis purgantia & syrupos huius ordinis, natura & qualitatis præstantia & vtilitate sua facile superabit, ad huius normam plures alios componere licebit.

Nota, quod huiusmodi aciditates admixta iuuent attractionem proprietatum & tincturam rerum, quod pro singulari & maximo secreto habendum est. Sed si loco *succi citri*, aquam tuam acidulam reddideris cum liquore acidulo salis marini vel sulphuris, aut vitrioli, præstantior multo euadet syrupus.

Syrupus calendulæ.

Vt syrupus fiat calēdulæ, eius succi accipienda erit lib. ℞. quem in B. M. per 3. vel 4. dies depurabis, separando semper purum ab impuro, sicuti supra præcepimus. Huic succo ita præparato adde sacchari albissimi lib. j. decoque in syrupum in B. M. ut artis est. Aut si eundem conficere velis per infusionis modum, paradigmatis loco tibi proponas syrupum violatum, per infusionem paratum, cuius descriptio supra habetur.

Mirari hic subit, quod cum huius floris, qui elegans admodum & prorsus solaris existit, tanta sit excellentia & præstantia, ut etiam vel in media hyeme, qua cæteri languentes & emortui iacent, vigeat & florescat, quod vti que signum est insignis virtutis balsamicæ (quæ præ cæteris abundat, & cuius fauore à temporum iniuria præseruatur) & hinc etiam magna virium potestate non possit non excellere: mirari, inquam, subit, quod antiqui eum in vsum medicum vocare, aut ex eo syrupos, conseruas, & similia remedia componere non dignati fuerint, quod tamen in aliis quam plurimis floribus, qui non sunt tanti momenti, fa-

ctitatum constat. Huius floris notitia nihilominus tamen sese prodidit, veluti alibi monuimus, per insignem suam efficaciam & vim in corroborandis facultatibus, animali scilicet & vitali & propter vim quandam specificam, qua paralysis prodest, & contracturis, non secus ac inter gemmas Hyacinthus, quo etiam nominæ syrupum nostrum ad eiusmodi affectus æque, vel etiam magis commendandum iudicamus, quam syrupum florum primulæ veris, qui tamen simili modo ad enarratum vsum reformari potest.

Syrupiflorum lauendulæ, flor. silis arboris, & liliorum conuall. iuxta eandem methodum præparati, specifica pollent potestate: prior aduersus apoplexiam, posteriores duo ad omnis generis epilepsias.

Syrupus de peto simplex nostræ descriptionis.

℞. Succipeti lib. iiii.

Hydromelitis simplicis lib. j.

Oxymelitis simplicis ℥iij.

Omnibus simul mixtis in matracio vitreo capaci, fiat digestio in B. M. per 2. vel 3. dies, interea temporis crassior sedimenti portio in fundo vasis apparebit: tunc per inclinationem magna industria, ne turbida fiat materia, separabis purum ab impuro, hoc est, crassum illud sedimentum à claro & pellucido liquore: quo iterum in noua digestionem posito, in cæteris progredieris, ut supra: donec materia ab omni sæculentia depurata fuerit, adde postea sacchari lib. ij. & in syrupi consistentiam decoque.

CAVTIO.

Succus peti opus habet per exquisita & ingeniosa digestionem, qua sola veræ omnium rerum correctiones, dulcorationes, & contemperatones perficiuntur, ac omnes acres, malignæ & venenatæ qualitates secernuntur ac tolluntur. Cuius rei cui-

euidens habemus testimonium in *helleboro, tithymalo, & esula minori*, ex quibus per hanc solam rationem varia & saluberrima concinnantur remedia: hoc insuper in peti succo manifeste euincitur. Qui licet potens sit in prouocando vomitu, & in corpore tam superne, quam inferne perturbando: digestionis tamen interuentu in syrupum abit præstantissimum aduersus omnes affectus asthmaticos, in quibus pulmonum bronchi, pituita crassa ac viscosa adeo infarciuntur, vt intercepta respiratione suffocationis periculum imminet, in quo casu syrupus hic rite præparatus & administratus mira præstat. Cerebrum insuper à catarhis siue fluxionibus serosis & frigidis liberat.

Dosis eius est dimidium cochleare tantum, vbi tamen à principio summa opus est circumspectio: postea vero dosis augenda erit. Præterquam quod pectus mirifice euacuat per *araxidaagru* per inferiora quoque potenter educit.

Syrupus de peto compositus.

℞. *Succi peti, vt supra depurati lb. ij. lb.*
Hydromelisis simplicis lb. j.

In quibus macera per duos tresve dies ad ignem Baln. Mar.

Fol. Hyssopi

Polytrichis

Adiantis

Flor. Tussilaginis

Stachados

Violarum

Buglossa ana p. ij.

Sem. Bombacis

Vrtice

Carduibenedicti ana ʒ. j.

Folicul. Sena ʒ. iij.

Agarici recent. trochisc. ʒ. j.

Cinnamomi

Macis

Caryophyllorum ana ʒ. j.

Dein fortiter exprimantur, digerantur de nouo ad perfectam sæcum depurationem,

in lib. j. lb. colaturæ adde sacchari lib. j. lb. coquantur in syrupum.

Ad anheosos & asthmaticos, aliosque affectus omnes pulmonum à frigidis & crassis humoribus subortos, qui pulmonum bronchiis inhaerentes, vel tussim antiquam vel ipsam dispnceam parant, excellentissimum remedium. Dosis ʒ. j. lb. vel ʒ. ij. ad summum.

Syrupus de succo hederæ terrestris.

℞. *Succi hederæ terrestris lib. ij. lb.*

Digeratur & purificetur ad ignem Bal. Mar. vt supra, cui succo ita perfecte depurato adde

Sacchari rosat. lib. j.

Penidiourum ʒ. iij.

Coquantur in syrupum. Singulare præsidium ad phtoam seu vlcera pulmonum, de hoc vtendum exhibe ex cochleari.

Syrupus de succo papaueris rheadis.

℞. *Succi papaueris rubei*, quo menselulii in campis segetes rubescere conspiciuntur *lib. iij.* digeratur & depuretur per se in B. M. vt succus violarum supra, additis postea duabus libris *sacchari*, & tantundem *penidiourum*, in syrupum redigantur omnia.

Eundem quoque præparare licet (si libet) per infusionem florum cum ipsorum propria aqua, quæ deinde æquis partibus *sacchari candi ac penidiourum* in syrupum decoquantur.

Hic syrupus singulare præsidium est in omnibus thoracis inflammationibus, in peripneumoniis, & ipsis etiam pleuritis: detur ex cochleari aliquot vicibus, idque vel per se, vel cum *aqua scabiose & carduibenedicti*, & mirandos videbis effectus.

Syrupi simplices succorum *scordi*, & *scorzoneræ* ad eundem modum, vt supra, præparati sunt cordiales, & succurrunt pestilentibus affectibus, lipothymiis, & omnis generis venenis.

Syrupus scordii compositus etiam admiran-

*Vsus ad eor-
dem affe-
ctus.*

*Vsus in pul-
mon. in-
flam. pleu-
riti. &c.*

*Syr. scordiis
& scorzoneræ
cordiales.*

*Vsus in pul-
monum af-
fectibus.*

mirādis est præditus virtutibus, & in hunc modum conficitur:

*L. Succ. scoræi depurati lib. iij.
limonum depurati lib. i.
scorzonera lb. ß.*

In quibus macerentur

Rad. Angelica

Zedoaria crassiuscule conquassatarum ana ʒj.

Fol. Diptamni m. ß.

Carduibenedicti ʒj.

Granorum alkermes ʒ ß.

Conserua florum Buglossi.

Rosmarini ʒ.

Enula campana an. ʒvj.

Cinnamomi ʒj.

Croci ʒ ß.

Campbora ʒj.

Omnibus in matracium inditis fiat digestio in Baln. Mar. feruido per 24. horas, aut amplius: dein exprimantur, & cum albumine oui clarificentur. At vt omnia melius depurentur, denuo in digestionem posita eo vsque sinantur, donec a materia nulla plane faeces amplius secerni aduertantur. Huic succo ita depurato addatur saccharum ad pondus quartæ quintæve partis ad summum, & fiat syrupus, de quo detur vnum atque alterum cochlear per se, vel cum aqua vlmariæ, idq; ad præseruationem & curationem contra omnium generis venenatos & pestiferos affectus, vt supra dictum.

Sudorem modice prouocat, & pellit cuncta venena à corde, eiusque circumiuentis partibus: hinc etiam confert morbillis & variolis infantium, epilepsis, & aliis affectibus, quos maligna comitatur qualitas. Singulos deceret pharmacopœos in officinis suis paratum potius habere talem aliquem syrupum, quam multos alios plane inutiles, & quorum fere pleraque pars non facit, nisi ad ornatum externum & ad friuolam inanemque pompam.

Syrup. flor. Ad syrupos florum hyperici & centaurei Hyperici & minoris quod atrinet, us nunquam, ca-

rere deberent officinæ, ob summam ipsorum vtilitatem & necessitatem: prior instar balsami omnibus resistit corruptionibus ventriculi, aliorumq; viscerum, & singulare specificumque est medicamentum contra vermes siue lumbricos, & omnium generis affectus vermiculares: posterior februm ex bile ortarum ferociam compescit, & facillimo negotio edomat, ac biliosum illum succum benigne euacuat & educit: hepar insuper cæteraque viscera ab obstructione liberat, & omnium generis icteritæ conducit: hic syrupus in se continet proprium suum rhabarbarum, ita vt eiusdem additione opus non habeat, sicuti id necessario requiritur in syrupo cichorii cum rhabarbaro. Centaurium enim, ex quo componitur, nuncupatur etiam fel terra & febrifuga. Denique eius præparatio siue per infusionem sit instituenda, eodem se habet modo cum iis, de quibus supra iam mentionem fecimus.

Syrupi florum Chamomilla & sambuci, quorum etiam vsus infrequens & perarratus existit, si per infusionem præparentur (hæ enim flores non multo abundant succo) optima sunt anodyna ad omnes generis dolores consopandos, tam à flatibus, quam aliunde profectos, tum in ventriculo, tum in imo ventre.

Syrupi florum & seminum ebuli per infusionem præparati, singularia sunt auxilia in hydrope ad serosos humores purgandos.

Syrupus granorum hederæ sic præparatus ad eosdemmet vsus porrigatur. Dosis est tantum vnicum cochlear.

Syrupus florum geniste simplex, quem concinnare licet, vel cum succo, vel per infusionem, idque iuxta methodum supra præscriptam, præstat ad ducendum humorem melancholicum, ad tollendam obstructionem, & ad abolendam inflammationem & scirrhum, quibus malis alias lien infestari plerunq; solet.

Compositus vires habet multo efficaciores

Centaur. minoris contra corruptionem ventriculi. Vermes.

Febr. bil.

Obstruã.

Syrup. Ebuli contra hydropem. Syr. hederæ.

Syr. fl. geniste simpl.

Lienis obstructionem.

Syr. geniste ciores

Vsus in venenatis affectibus.

Syrup. flor.

compos. ad
eandem effi-
cior.

ciores ad educendum succum atrabilarium, & ad obstructions scirrhososq; tumores lienis solvendo, componendi eius ratio ea est, quæ sequitur.

℞. Succorum. Flor. genistæ lb. iiii.
Summitatum fraxini
Folior. Fumariæ ana lb. j.

His adde

Fol. Hepaticæ

Ceterach. ana m. j.

Flor. Borræg.

Buglossæ

Violarum

Epithymi ana p. ij.

Sem. Fœniculi

Anisi

Carduibenedicti ana ʒ vj.

Cinnamomi ʒ ij.

Macerentur ad ignem B. M. feruidum, de in fortiter exprimantur: in qua expressione denuo adde, & macera, ut prius, per triiduum ad eundemmet ignem Baln.

Polypodii querni confusi ʒ j. lb.

Pulpa tamarindorum ʒ iij.

Fol. senæ ʒ iiii.

Tandem fortiter exprimantur, & cum oui albumine clarificentur addendo sacchari albissimi lb. ij. & Syrupi de pomis redolentibus simplicis lb. j. fiat Syrupus, ut artis est, miræ virtutis ad enarratos vsus. Dosis ab ʒ j. ad ʒ ij. per se ex cochleari, vel cum aqua flor. genistæ.

Melanch.

Hypochond.

Hic Syrupus porro ad melancholiam hypochondriacam omnesque morbos ab humore falso vel bile nato conducit, pso-ram, impetiginem, serpiginem, itemque malum mortuum curat.

Syr Senelor.
contra cal-
culum.

Syrupus fenelorum siue fructuum paliuritam ad præcautionem, quam ad curationem calculi confert, renes purgat ab arenulis, & tartareis viscosisq; humoribus, qui per venas emulgentes eo translati genitricem calculi causam fouent: hic fructus saporis est dulcissimi, & coloris rubri, utiq; tam sapor, quam color in eo abunde satis produunt spiritum vitriolatum omni solida crasseque substantiæ dissoluendæ

aptum, unde specificum calculi remedium esse facile colligitur.

Syrupus fenelorum simplex Quercetani.

℞. Aq. fenelor. autumnis, sua sua maturitatis tempore destillatæ lb. iiii. vel partem maiorem, si velis maiorem eius quantitatem parare, sin minus, quatuor illius libras, ut dictum, accipe: in quam aquam tamen prius infundere oportet acidulum liquorem vitrioli vel sulphuris ad gratam aciditatem ipsi conciliandam. Crassus & materiatus aliquis censor, qui eiusmodi æthereorum celestiumque liquorum proprietates animo concipere neque potest, neque vult, nimis adductus cortice externo, interiorisque rerum medullæ minime sollicitus acidulam reddat (modo velit) dictam aquam succis citrii & limoniorum naturam vitrioli participantium, qui acidi liquores omnes etiam insignis sunt efficaciam, ad rerum tincturas exhibendas, quamvis hoc paucissimis notum sit. Huic succo iusta gratamque aciditate, persuso addantur fructuum fenelorum ʒ vj. & macerentur in B. M. feruente per biduum: aqua interea temporis colabitur, & tincturis virtutibusque fenelorum imprægnabitur. Dein fortiter exprimantur omnia per linteum, in qua expressione denuo infundantur, ut antea, eorundem fructuum ʒ vj. idque iter quaterve reiterando. Et ita liquor erit rubicundus ac miris dotibus insignitus, qui digeratur & depuretur in B. M. per 24. horas: dein per inclinationem separetur purum ab impuro, sicuti alibi iam satis declaratum est: materiæ depuratæ viribusque succi sufficienter tinctæ & imprægnatæ adde saccharum albissimum ad pondus mediæ partis: dein decoquantur omnia in Syrupum, qui efficax est contra calculum, ut supra.

Calculus.

Circa huius Syrupi fenelorum descriptionem hic & aliam nostræ descriptionis formulam addere placet, iuxtaquam si con-

X x x

ciunatus

cinnatus fuerit, maiori virium potestate, quam prior ille, donabitur, tum ad præservandum, tum ad curandum calculum. Præparationis eius methodus talis est.

**Syrupus Senelorum compos.
Quercetani.**

℞. *Diſta aqua ſenelorum, tincturis & proprietatibus proprii fructus iam imprægnata, ut ſupra, lib. ℥j.*

Succorum fructuum Alkekengi & limonum ana lib. ℥.

*Sem. Foeniculi dulcis
Saxifragia
Raphani
Bardana ana ℥j.
Miliſolis ℥ij.*

Cinnamomi ℥℥.

Digerantur omnia in B. M. ferventi per biduum aut triduum, dein clarificentur, tandemque cum ſacchari ſuff. q. decoquantur in ſyrupum. Doſis ab ℥ij ad ℥ij. tam ad præſervationem, quam attritionem & expulſionem calculi plurimum valet.

Syrupi de ſucco alchymilla, de ſucco plantaginis & ſanricula, iuxta ſupradictam methodum parati, curant omnia ulcera interna, præcipue in renibus & veſica.

Denique ſyrupi de ſucco mercurialis, & rad. bryonia, iuxta eundem modum, ut ſupra, concinnati, digeſti, & perfecte depurati & decocti cum debita quantitate mellis vel ſacchari, purgant & mundificant matricem, malignis tetrifque impuritatibus ſcaterentem fluoſi; muliebri profunt.

**Syrupus helleboratus minor
Quercetani.**

℞. *Fibrarum hellebori nigri ſelectiſſimi ℥ij*

Agarici rec. trochiſci ℥ij.

Folicul. ſena mundatorum ℥iſſj.

Turbith

Hermodactylorum ana ℥j.

Aniſi

ſcniculi

Cort. Citrii ana ℥℥.

Caryophyllorum

Macis

Cinnamomi ana ℥ij.

Macerentur in ſuff. q. & aquis partibus oxymelitis ſimplic. vini maluatici, & aquarum meliſſæ ac ſumaria, vaſe vitreo optime clauiſo in B. M. moderate calido per quatrduum: tandem auſto calore fiat levis ebullitio & expreſſio: omnia denuo macerentur ad idem: met Baln. Mar. tepidum per biduum ad maiorem coctionem & ſacum depurationem: huic depurata & clarificata materia adde ſyrupi de pomis redolentibus ſolutivi, & ſyrupi de ſucco roſ. pallid. ſacchari roſati & violari ana ℥iſſj. ut fiat ſyrupus lente omnia coagulando.

Omnibus morbis à materia tartarea, craſſa ac tenace, à phlegmate, aduſta bile aut melancholica dependentibus, in capite, thorace, ventriculo, hepate, liene, utero, ipſiſque articulis mirum in modum confert.

**Syrupus helleboratus maior
Quercetani.**

℞. *Rad. Hellebori nigri, veri & electiſſi ℥j. ℥.*

Polypodii querc.

Sem. Carthami ana ℥ij.

Viſci querni

Coryll. ana ℥j.

Turbith gummoſi,

Agarici trochiſcati

Aſari ana ℥vj.

Sem. Pæonia

Aniſi

Citrii

Carduibened.

Acetoſa ana ℥℥.

Diptamni Creteſis

Flor. Tilia arboris

Calendula

Centaurei minoris

Hyperici ana p. ij.

Violarum

Bugloſſa

Nymphaeæ ana p. j. ℥.

Macerentur in ſuff. q. oxymelitis ſcylliticæ & aqua

Et aqua fumarica, idq. in vase vitreo optime clauso, ad ignem baln. Mar. per duos dies minimum, dein fortiter exprimantur & clarificantur. In lb. ij. huius colatura macera deinceps, & digere ad eundemmet ignem baln. per 4. dies.

Rad. Hellebori veri & electi ℥ j.

Folicul. sene ℥ iij.

Macis

Caryophyllorum

Cinnamomi ana ℥ j.

Denuo fortiter exprimantur, & per unum aut alterum diem in eodemmet baln. Mar. quam optime purificantur, ut artis est, semel aut bis in die ad minimum faces, quas in fundo vitri subsidere percipies, reticiendo, & quod durius est, denuo purificando, idque reiterando, donec materia nullas amplius faces deponat adfundum vasis. His peractis adde sacchari viol. q. s. & coquantur in syrupum, addendo sub finem coctionis rhabarb. bar. seorsim in succo ros. pallidarum macerati & expressi ℥ j. h. misce fiat syrupus medicoriter coctus. Dosis esto ℥ j. vel ℥ ij. Per se exhibeatur, vel cum aqua lili. conuall. semper addendo potioni guttulas aliquot spiritus vitrioli ex arte preparati. Atque is vnus est syruporum nostrorum purgantium antepilepticorum, cuius omnibus æque, siue ii sint infantes, aut feminae, siue iuuenes aut senes, obæsi aut macri, siue cuiusvis temperamentum homines, tutus est vsus, eam dosin exhibendo, quæ pro cuiusvis ægrotantis debili aut robusta natura satis esse possit. Idemmet auxilium apoplexiis, paralyti & melancholiciæ, aliisque id genus morbis, validas etiam, fixasque radices habentibus, summe conducit.

Syrupus cinnamomi ex propria aqua.

℞. Cinnamomi crasso modo contusi ℥ iij. vel iij. iniiciatur in alembicum superassundendo aqua fontana q. suff. & maceretur in loco frigido per biduum vel triduum, dein destilletur. Huius aqua destillata accipe lb. j. Sacchari lb. ℞.

Et coque in consistentiam syrupi, qui totum cinnamomi odorem & saporem referet.

Ad hunc modum fieri possunt syrupi ex qualibet aromatum specie, ex omnibus seminibus, herbis & floribus calefaciendi proprietate præditis, uti supra in capite de aquis iam dictum est.

Syrupus simplex cinnamomi cum vino.

℞. Cinnamomi crasso modo contusi ℥ iij. maceretur in vini maluatici lib. ij. per triduum, idque in vase vitreo ad lentum ignis calorem coletur, colatura adde sacchari lib. j. h. lente omnia coquantur, & fiat syrupus secundum artem. Si vinum maluaticum forte desideretur, eius loco vinum album optimum substituendum erit. Hic syrupus ob saporis suauitatem ac vtilitatem præstat cunctis aquis cinnamomi, quæ cordi sunt appropriatæ multisq. aliis affectibus congruæ.

Confore.
cordiale.

Syrupus nucis moschata confert ventericulo.

Syrupus piperis quartanus prodest febrilibus.

Syrupus caryophyllorum conducit ad lipothymiam, cordis deliquia, & affectus lethargicos.

Ad tormina ventris & colicam passionem fiat syrupus anisi simplex in hunc modum.

Syrupus anisi simplex cum vino.

℞. Anisi conuassati ℥ iij. maceretur in vini albi generosi lib. ij. per tres dies, coletur: colatura adde sacchari lib. ij. & coque in syrupum.

Syrupus fœniculi eadem via preparatus gustu gratus est: ventos & flatu in corpore quoscunq. discutit ac visum insuper mirifice acuit.

Sic concinnari poterunt syrupi ex aliis Syr. ex se feminibus, veluti ex semine pœoniae contra epilepsiam, ex bacca lauri & iuniperi contra flatu & calculum, eodem plane modo concinnabis syrupos rad. angelica, zedoaria, hyssopi, thymi & florum calidorum ad varios affectus.

*Syrupus florum rosmarini simplex
cum vino.*

℞. Florum Rosmarini ℥ ij. vini & sacchari dictam quantitatem: & sequere in cæteris methodum modo præscriptam, & fiat syrupus.

Syr. ex vini medicinali.

Parabuntur etiam syrups & iulepi cum vinis medicatis, multis ægritudinib. aptis: exempli causa. *℞. vini absinthiaci ℥ ij. huic adde sacchari lib. j. ℞. & fac syrupum vel iulepum, decoquendo in Bal. Mar. vt de cæteris dictum est. Ea methodo confici poterunt diuersi generis syrups, qui iisdem affectibus, quibus vina, vnde componuntur, accommodabuntur. Quinetiam cum vinis purgantibus, addita iusta sacchari quantitate, vt supra, concinnabuntur varii syrups purgantes.*

Syr. ex solo vino generoso Villa neuani.

Arnoldus de villa noua, quemadmodum id alibi quoque monuimus, solebat iulepi siue syr. quoddam genus conficere cum solo vino albo, eoque omnium optimo & generosissimo, quod offerebat ad recreandos & roborandos spiritus: idem quoque congruum est imbecillo stomacho, cruditatibus & flatibus, quibus malis senectus plerunque obnoxia esse solet. Si addas pauca aromata, præstatius euadet.

Componuntur etiam syrups purgantes cum vinis & aquis simul: quorum descriptiones in practica Ioannis Stockeri habentur. Quod syrupsorum genus haud improbo, imo felici cum successu iisdem sæpè numero vti soleo. Vinum enim non tantum gustum amabilem iis conciliat & iucundum, sed effica iam etiam illorum præstantiorem reddit ac præter corroborandi facultatem, qua excellit, idem quoque vehiculi munus perfunctur, cuius opera ipsi syrups promptius ad venas transferuntur, & ita ipsorum actiones atque operationes accelerantur.

Syrupus ex aquis & vinis simul.

℞. Aqua communis (vel cuiusvis alterius, pomorum redolentium, sumi-terra, buglossa, cichorii, &c.)

Vini generosi albi ana lib. ij.

Bulliant simul ad ignem lentissimè, quo melius despumari queant Peracta despumatione perfecta, adde ℞. j. mellis optimi Narbonensis vel Hispanici granulati, & adhuc semel decoque omnia & desuma vsque ad perfectam depurationem & medietatis consumptionem. Huic hydromeliti vinoso, ita præparato & in phialam vitream capacem indito, adde

*Follie. sena mundatorie ℥ iij.
Turbiti gummosi
Hermodactylorum an. ℥ j. ℞.
Cort. ras. ligni guaiaci ℥ j.
Cinnamomi ℥ ℞.*

Sem. Anisi

Caryophyll. ana ℥ ij.

Vas oculis, nec ad summum repletum, quo materia commouenda spatium locusque maneant, stet in hypocausto aut tepido quodam loco, & intra biduum vel triduum materia bullire incipiet, & sua sponte decoquetur. Cessante ebullitione, quod die sexto vel octauo post accidere solet, omnia traiciantur per manicam Hippocratis & reseruentur. Detur ad ℥ ij. vel iij. Hoc syrupsus genus gustu haud iniucundum esse: utilitas quoque eius tanta existit, vt mira præstet in omnibus morbis chronicis, quorum causa in profundo validius inhaerent, quales sunt febres quartana, cachexia, paralyfes & lues venerea nondum inueterata.

Sed huiusmodi medicaminum vsus, seruata semper prædicta dosi, ad decimum quintum vel vigesimum vsque diem continuandus erit. Nam, vt & alibi diximus, eiusmodi morbi solent hac via, & continuo horum remediorum vsu, tandem subigi, & funditus extirpari.

Est & adhuc alia methodus, ex iisdem aromatibus & seminibus, calida qualitate exuperantibus, syrups conficiendi, qui affectibus à causa frigida enatis, & vbi illico, siue morbi alicuius, siue ætatis, vt in senectute, ratione languentium & collapsorum spirituum corroboratio-

tionē & instaurationē opus est, condu-
cunt. Exempli gratia hic vnam atque alte-
ram tantum eorum, tam simplicium, quā
compositorum; parandorum formulam
prescribemus, non facilem minus, quam
vilem.

*Syrupus simplex cinnamomi, alio
modo paratus cum aqua
vite.*

℞. Cinnamomi (aut alterius aroma-
tis cuiusdam prout tibi visum fuerit) ℥ ij.
vel tres, vel plus minus pro quantitatis
conscienda ratione; crasso modo contusum
indatur in matrarium capax, aut in si-
mile aliquod vitrum aptum, super affun-
dendo spiritum vini fortissimum, ut ma-
teria tres vel quatuor digitos superemi-
neat: vaso optime clauso macerentur o-
mnia per triduum aut quatrimum in lo-
co frigido, ne spiritus vini exhalet, & in-
terea temporis aqua dotes atque virtutes
cinnamomi extrahet, isque tingetur &
impragnabitur: tunc id, quod tinctum &
clarefactum fuerit, effunde: & uncius octo
liquoris adde tres vel quatuor uncias sac-
chari candi puluerizati, dein subiecto i-
gne, saccharum in liquore illo dissoluatur:
& accensa charta ignis transferatur & ad-
moueat spiritus vini sine aqua vite, quae
si fuerit bona, & ab omni phlegmate se-
parata, sicut optima eius conditio postu-
lat, in momento flammam concipiet: o-
mnia interim continuo agitentur longio-
ri spatula, donec aqua vite exustione il-
la tota consumpta fuerit, & syrupus in
fundo remaneat, cuius vtique gustus gra-
tissimus est: viresque ac proprietates e-
ius adeo sunt efficaces & praestantes, ut
vel optimas cinnamomi aquas multis
post se stadiis relinquat. Si eius vires fortio-
res reddere velis, aqua vite paulo ante,
quam tota exuratur, suffocanda erit pati-
na argentea: vel euaporatio fieri poterit
orbe aut quadra argentea, & intercluso
aere, aqua vite in momento suffocabitur:
& ita multo fortior erit syrupus, saporem-
que cinnamomi redolebit.

Sufficit pro dosi femicochleare in o-
mni cordis deliquio, lipothymia, imbecil-
litate, cruditate & flatibus ventricu-
li, quos huiusmodi remedium illico resti-
tuit. Hoc medicamentum singulare quo-
que est ad accelerandum partum in gra-
uidis mulieribus, Si ex simplici hoc sy-
rupus, compositum, & ad certum mor-
bum, ut ad epilepsiam expugnandam,
aptum, reddere velis, cum dicto cinna-
momo simul maceranda, adde semen paeo-
niae, flores tiliae arboris exsiccatos, & simi-
lia, procedendo in ceteris, ut supra. Den-
tur de hoc syrupo duo cochlearia infan-
ti vel adultiori in insultu epileptico, &
mira praestabuntur. Ad apoplexiam &
paralysim macerentur cum cinnamomo,
caryophylli, flores rosmarini, salvia, &
calendula exsiccati, & procedatur, ut su-
pra. Ita consequenter varii syrupi, ad
varii generis affectus componi poterunt.
Coronidis loco hic adiciemus adhuc
vnam formulam syrapi antepileptici iu-
xta dictam methodum compositi, quem
etiam in Tetrade nostra, pag. 309. iam de-
scripsimus.

Syrupus antepilepticus.

℞. Rad. Paeonia
Visci querni ana ℥ ℞.
Cinnamomi optimi ℥ vj.
Flor. Calendula
Lilii conuall.
Tiliae arboris
Lauendulae ana p. j.
Ros. rubr. p. ij.

Sicca autem & arida, non recētia, omnia
ista sumantur: radix paeonia in frustula se-
cetur: at reliqua vt so habent, citra cōguas-
sationem in matrarium, ut vocāt, iusta ca-
pacitatis iniiciantur, quibus abunde satis a-
qua vite, salvia & iuniperi (si haberi po-
test, vt in Germania) superfundantur. Que
si desiderentur, sumatur aqua vite ex o-
ptimo vino prolecta, qua quatuor digi-
tos materia supermineat. Vas vero optime
clausum, ne quid expiret, in Bal. Mar. col-

Xxxx 3 loce-

locetur, aut radiis solaribus ad tres quatuorve dies exponatur, ubi aqua per leuam inclinationem à facibus erit separanda, ad cuius uncias decem sacchari candidi in puluerem redacti ℥ ij. vel iij. adicienda erunt, omniaque argenteo cochleari agitata, ut soluantur saccharum in patina argentea, deinde ignis ex incensa charta aqua uita imponendus, ut ardeat, versando seu commouendo semper materiam cochleari argenteo, tamdiuque exuret aqua, dum syrupus satis coctus, aut plus minusue fortis uideatur. Tamen enim, cum tempus erit, extinguendum erit aqua uita incendium, quadra aut orbe stanneo vel argenteo suffocatum. Atque hic syrupus in modum Hermeticorum paratus antepilepticus præstantissimus futurus est, cuius siue in præcautionem, siue curationem morbi semicochlearis mensura exhibita satis futura est. Ad idem prodest maceratio florum calendula, lauendula, lilii conu. in hydromelite maluatico nostro per mensuram facta, cuius macerationis exhibentur ℥ j. vel ℥ ij. pro dosi mane.

Ad huius tractatuli de syrups nostris reformatis conclusionem, obliuione nullo modo præterire possum syrups de corallis & gemmis, quorum inuentionem mihi iure uendico, egoque primus expertus sum illorum insignes & admirandos effectus, quos nunc publicæ utilitatis ac emolumenti causa hic describere placet, quo & alii, si quid habeant rari & præclari, meo exemplo imitati, id in medium adducant, semperque publicum bonum priuatis cõmodis præferant.

Syrupus de corallis Quercet.

Oportet perfectæ suæ maturitatis tempore exprimere, filtrare & depurare perquam accuratissime succum berberis aut limonum. Nam acetosi eiusmodi & acidi succi, quo perfectius fuerint depurati, & à crassa sua terrea substantia, qua sca- tent, exquisitius segregati, eo aptiores erunt & efficaciores ad dissoluendum coral-

lium crasso modo puluerizatum, ex cuius genere ad hunc syrupum conficiendum seligas omnium rubicundissimum & elegantissimum. Hoc iniiciatur in matracium vitreum & idoneum, affundatur aliquis prædictorum succorum optime depuratorum, ut materiã quatuor digitos aut paulo plus supernatet: collum tubere vel cera Hispanica occludatur, & in balneum vaporosum feruidũ collocetur, hoc est, matracium aquam non attingat, sed vapores ex aqua bulliente ascenderes circumquaque illud feriant, ubi necesse est, ut vas aquam continens ex omnibus partib. probe muniatur atque claudatur, ne vapores exhalent: minimus autem chymistarum nouit, quid sit balneum vaporosum, quod hic seorsim in gratiam eorum, qui in hoc negotio tyrones sunt, explicare uolui. Huius balnei calore, qui dies noctesque per triduum integrum continuabitur, rotum corallinum in illo liquore fere dissolutum apparebit, idque colore subrubro & sapore dulci. Effunde per inclinationem quicquid dissolutum fuerit, facibus, si ita uidebitur, nouum succum depuratum rursus affundendo, & in cæteris procedatur, ut supra.

Ad lb. j. dicti succi, corallina essentia optime imprægnati, sufficere sacchari candidi uncias sex adicere, & ad syrups consistentiam decoquere, in ipso quidem bain. vaporoso, non tamen clauso, sed aperto: & uasis loco accipere oportet alembicum aut simile vas, cuius collum & orificium sit satis amplum.

Artificio & dexteritate singulari opus est, ad eiusmodi syrups rite conficiendos, ne corall. essentia à succis illis separetur, qua in re uigilantia & experientia summa requiritur: nec mirum uideri debet, si quis prima uice forsan à scopo aberrauerit. Ob quam causam uelim, ut quilibet hic præmonitus sciat, me quidem pro uiribus fuscæ & perspicue satis in scriptis meis proposuisse omnis generis operandi methodos & uias, sed uis tamen omni-

omnibus ocularem demonstrationem lōge præstare. Est quidam Luteria Parisiorum iuuenis & peritus pharmacopæus (Lardier dicitur) qui ab informatione nostra manuali verum huius syrupi conficiendi modum assecutus est: apud hunc præstant eiusmodi syrupi corallorum omnium diligentissime & accuratissime præparati.

Virtutes.

Hic syrupus præditus est miris proprietatibus ad institutionem facultatum naturalium, & omnium affectuum ab hepatis vitio & imbecillitate scaturientium. Confert præterea omnibus fluxionibus hepaticis, dysentericis & lientericis. Hoc ipso, tanquam præcipue (post Deum) auxilio, illustrissima Domina & Ducissa de Seulli, à fluxu hepatico inueterato, quique incurabilis iudicabatur, intra paucos dies plane liberata fuit. Eisdem remedii huius effectus iam ante expertus fueram in quadam nobilissima virgine Domini Garrot in supremo senatu Paris. Consiliarii filia, eidem fluxui hepatico subiecta, quæ à Medicis suis relicta, vitam tenui adhuc filo pendentem trahebat, cum ipsam curandam susceperem, cuius rei ipsamet adhuc in vita superstes vna cum patre testimonium ferre potest. Eodem modo plures alii à nobis curati sunt, inter quos & Regina nostra ephippiarius, nomine Philipp le Guagneur, qui ultra octo menses dysenteria laborauerat, nec ullis aliis remediis leuari poterat, is tamen hoc ipso præsidio, nec non quibusdam aliis conuenientibus adhibitis, intra trium septimanarum spatium, integram recuperavit sanitatem.

Loco succorum dissoluentium berberorum, & limoniorum, vti quis poterit liquoribus acidis destillatis, iuniperi aut guaiaci, efficacissima preciosorum lapidum dissoluentium potestate, insignitis. Chymici non vererentur illorum loco vti aceto suo montano, exquisitissime & dexterrime depurato.

Ad eundem modum paratur Syrupus

perlarum, qui præstantissimum est remedium in omni cordis deliquio, conducit præterea proprietate sua specifica phthisicis & emaciatis.

Quemadmodum etiam syrupi de hyacintho, smaragdo & saphyro in genere conferunt ad instaurantos spiritus naturales, vitales & animales: in specie vero primus opportunus est contracturis & convulsioni; secundus prodest epilepsis; tertius vero opitulatur omnis generis affectionibus melancholicis & atrabilaris. Et hæcenus de syrupis: pergamus ad purgantia.

C A P. XIV.

De Purgantibus.

HACTENUS ordine descriptiones & compositiones aquar. decoctionum, vinorum, oxymelitem, hydromelitem, & syruporum proposuimus, quibus si purgantia quædam interdum obiter admiscuerimus, in eo methodum aliorum secuti videbimur, qui decoctis & syrupis, seorsim alterationi & præparationi destinatis, sæpenumero etiam ea adiungunt, quæ proprie vacationi, quæ post humorum demum præparationem instituenda est, inferuiunt, sicut docet Gal. *comment. 14. aphorism. lib. 1.*

Hæc igitur vacuatio fit medicamentis purgantibus, quæ iuxta eundem Gal. duplicis sunt naturæ: alia in genere dicti purgantia, quæ promiscue tantum ac sine delecta hominis excrementa educunt: alia vero proprie sic dicta & *κατ' ἰσχυρὸν* à certa quadam facultate siue proprietate, aut à totius substantiæ, vt volunt, similitudine, vim & efficaciam habent trahendi & vacuandi humores, quorum alia ducunt pituitosos, alia biliosos, alia vero melancholicos & adustos succos, vel per vomitum, vel per secessum, & q; vel blande, aut vehementer, aut mediocriter.

Vnde

Purgantia duplicia. Lib. 56. 29. simpl.

Vnde enarrata medicamenta
in tres classes diui-
duntur.

1. In benigna seu moderata: sunt

Cassia
Manna
Succus prunorum dulcium
Syrupus violarum
Serum lactis & similia.

Quæ remedia sunt alimentosa, hoc est, quæ facile in alimentum commutantur: ab his tanquam leuioribus Galenus, & alii eius imitatores, omnem morborum curationem inchoandam statuunt.

2. In mediocria: qualia sunt

Rhabarbarum
Agaricus
Sena
Aloe
Turbith
Hermoadactylus
Polypodium
Myrobalani

3. In violenta: vt sunt

Colocynthis
Scammonium
Elaterium
Peplium
Helleborus
Thymalea
Chamalea
Thapsia
Catapucia, & alia titymali
Species.

Ex cunctis enarratis simplicibus, diuersis corporis humani humoribus purgandis, idoneis, parantur medicamenta composita, quæ purgant, vel bilem, vel pituitam, vel melancholiam, vel crassos ac viscosos, & aqueos, siue serofos humores; modo vnum, modo binos seorsim, modo omnes simul, ob quam causam talia remedia nuncupantur *cholagoga*, *phlegmagoga*

Forma pur-
gantium
diuersa.

& hydragoga.
Differunt eadem remedia ratione consistentiæ, vbi alia mediocritatem inter

molle & durum obtinent, & dicuntur electuaria liquida: alia sunt solida consistentiæ & fecæ, ex quibus rursus triplicia efformantur genera, electuaria videlicet solida, pulueres & pilulæ, ita à figura sua rotunda, quasi parua pilæ dictæ, quas Græci à surgendi modo *agmetoria* appellant.

Hæ sunt præcipuæ omnium illorum purgantium compositorum formæ, de quibus in posterum sermo nobis futurus est, vtpote de materia, quæ in pharmacia imprimis necessaria est, ac reformatione summe opus habet, vbi quidem largam illam & communem viam, quantum fieri potest, sequemur, quod si vero in aliam forte flexerimus, quæ & citius, & directius, & facilius, & maiori cum emolumento, instituti nostri finem adepti fuerimus, id publici solummodo boni prouehedi causa (hic enim est finis noster, hic scopus, hæc intentio sola) fieri, constanter asseueramus.

Vtigitur ordinem nostrum sequamur, inter purgantia primum assignabimus locum electuariis mollibus & liquidis, eaque hic, quæ maxime in vfu esse solent, describemus, quorum alia humoribus acris & biliosis, alia pituitosis, alia melancholicis vacuandis magis conueniunt.

Remedia lenientia, bilemque
purgantia.

Lenitiua Cholago- ga	}	<i>Cassia extracta simplex & composita</i>
		<i>Diaprunum lenitiuum seu diadama/scenum Nicolai.</i>
		<i>Antidotus catholica Nicol. Prapostii.</i>
		<i>Electuarium diasebesten Montagnagne.</i>
		<i>Electuarium lenitiuum cum manna Nicol. Alexand.</i>

Hæc sunt purgantia illa eccoprotica, vt vocant, ad primam corporis regionem purgandam apta: ab omnibus authoribus inter maxime benigna recensentur, vt quæ

quæ humores humectando & leniendo clementer educant: præscribuntur etiam in febribus calidioribus, biliosis & ardentibus, quas comitari solet fitis intolerabilis, ubi humectatio vberior, minor autem rariorque calefactio requiritur.

Vera chologoga.

{ Diaprunum solutiuū Nicolai
{ Elecuarium de succo ros.
{ Nicolai.
{ Elecuarium ros. Mesuæ, &
{ Montagnanæ
{ Elec. de psyll. Mes.

Diaprun.
Solutio.
Preparatio
vulgaris
scammonii.

Diaprunum solutiuum, quod paratur ex solo lenituo addendo scammonium preparatū, hoc est, in trochiscos cum succo citoniorum, cortice myrobalanorum, citrinorum & mastiche redactum, singulare est remedium ad omnes affectus ex bile productos. Quidam tamen in febribus tertianis eius usum reformidant, propter scammonii nimiam & excedentem calefactionem. Sed docebimus infra scammonii præparationem talem, qua ipsius calor immoderatus temperabitur: nec non descriptionem quandam diapruni solutiuū, quod sic præparatum erit summo vsui, & in omnibus febribus biliosis & ardentibus commode & innoxie exhiberi poterit.

Elec. de
succo rosarum
Nicolai.

Elecuarium è succo rosarum Nicolai ad omnes affectus à bile flaua aut biliosis ichoribus redundantibus subortos conducit: idcirco tertianæ simplicis & duplicis febribus quoq; aliis ardentibus, malisq; à bile caloreque subortis confert. Est etiam magis refrigerans & exsiccans, quam diaprunum laxatiuum, vnde maior quoque inest ei laxiorum viscerum adstrictio & roboratio, sicque ad omnes morbos à calida fluxione excitatos magis confert, vt in podagra, chiragra, & doloribus articulorum à biliosis & ferosis ichoribus subortis: simul enim & semel vitiosos illos succos detrahit, fluxionem deprimit, & astringendo membra roborat.

Elec. ros.
Mes.

Elecuarium rosarum Mesuæ iisdemmet affectibus, quibus Nicolai, confertitil-

lud tamen facilius & cum minori molestia purgat, minusq; corpus conturbat, quam hoc.

Elecuarium de psyllo Mes. bilem tum flauam, tum vitellinam euacuat: febribus igitur omnibus ab vtraque bile suscitatis, tum ardentibus, tum diturnis, & curatu difficilibus, quæque tandem ægros ad hydropem perducere solent, summo pere conferre creditur: morbo quinetiam regio & iecori supra modum calefacto, vt & vertigini & doloribus capitis à biliosis euaporationibus procreatis summo pere confert.

El. de psyll.
Mesu.

Elecuarium de psyllo Montagnanæ vires in curandis biliosis affectibus, elecuarium de psyllo Mesuæ æmulatur, sed satis potens est medicamentum ad humores permixtos & varios euacuandos præsertim pituitam crassam cum bile permixtam: idcirco tertianis nothi & morbis huiusmodi, qui ex humoribus mixtis fiunt, prodest.

Elec. de
psyllo Mon-
agnæ.

Humores crassos, viscidos & pituitosos purgantia, sunt.

Phlegmogoga

{ Diaphœnicum Mesuæ
{ Diacarthamum Arnoldi de
{ villanova.
{ Diacarb. maius Petri de
{ Tuffignano.
{ Benedicte laxatiua Nicolai
{ Elecuarium Indum maius
{ Mes.
{ Hierapicra Gal. cum agarico.
{ Hierapicra Pacchii

Diaphœnicum viscidam crassamque pituitam, eamque à remotioribus etiam partibus trahit. Febribus compositis & diuturnis, in quibus multi crassi ac viscidos humores permixti sunt, auxiliatur: doloribus ventriculi à cruciatibus subortis, itemque colicis cruciatibus, & aliis affectibus ex crudo humore generatis, mirifice confert.

Diaphœn.

Diacarthamum Arnoldi iisdemmet affectibus

Yyy

fectibus

fectibus ex viscida & crassa causa procreatis prodesse indicatur, vt quotidianis febribus, paralyfi, &c.

Diaturb. Diaturbith maius Petri de Tuffignano, cuius descriptio reperitur in dispensatorio Valerii Cordi, crassos aut pituitosos humores attenuat, digerit, simulque deturbat & euacuat.

Bened. Laxat. Benedicta laxatiua Nicolai humores pituitosos seu in artictos decumbentes, seu in renibus & vesica contentos, mirifice & per os sumpta, & per clysteres iniecta elicit & euacuat.

Indum maius. Electuarium Indum maius excrementa cruda, pituitosa, putrida & corrupta à ventriculo, hepate, aliisque partibus nutritioni famulantibus educit: idcirco sue venerea laborantibus prodest, vt & cachexiis, inflammationibusque ventriculi & colicis doloribus: nam vt pituitosa & cruda excrementa purgat, simul etiam flatus dissoluit & auiscuit.

Hiera piera Gal. Hiera piera Gal. cum agarico ventriculum corroborat, eumque à mucilaginosi impuritatibus ipsis tunicis adherentibus liberat & repurgat, & flatus ipsos discutit.

Hiera Pacchii. Scribonius Largus de hiera Pacchii, vt in Diætetico nostro iam scripsimus, miranda prædicat: hancq; compositionem propter eius vires & efficaciam ad infinitos & deploratos morbos curandos summis laudibus in caelum effert. Ad omnes enim spasmos neruorumque tensiones, ad spinæ lumborumq; dolores, ad vertiginem, epilepsiam, paralyfim, ad diuturnos capitis dolores, incubum, & subitas omnes præfocationes mirifice conuenit.

Melancholicum denique succum trahentia sunt.

Melanogoga. } *Confectio maior & minor Hamech. Mesua*
Diasena Nicolai
Triphara Persica Alexandri.

Confectio Hamech. Confectio Hamech est febribus autumnalibus curandis, quartanis præsertim

atque omnibus aliis morbis, ex tartareis crassis, salis, retortidis & melancholicis humoribus subortis, optimum remedium: elephantiasi, cancro, impetigini, scabiei, in summa omni sceditati cutis à falsis & adustis humoribus procreatæ, mirifice succurrit.

Diasena. Diasena, melancholia, mania, quartana vexatis, lienosis etiam & melancholicis omnibus affectibus auxiliatur.

Triphara Persica. Triphara Persica confert febribus ardentibus, hepatis & ventriculi inflammationibus, ictericis & omnibus affectibus ex atrabile factis medetur: sitim quoque mitigat, morbosque adustos fieri prohibet.

Hæc sunt præcipua illa electuaria purgantia in forma opiata, vel mediæ interdum & mellæ consistentiæ, quæ in communiere vsu sunt, & quibus officinæ ad vsu necessarium instructæ esse debent. Inrer quæ nonnulla in formam solidam & in tabellas rediguntur, vt commode sumi possint, & gustui gratiores fiant. Diaphoricum hoc modo in formam solidam redigatur, quemadmodum & electuarium è succo rosarum, diacarthamum, diaturbith, & species illorum, mellis loco cum sufficienti quantitate sacchari prius dissoluti, miscentur, & in electuarium solida iuxta artem coquantur.

Descriptiones & formulas horum remedium de industria hic prætereo, siquidè eas videre licet in ipsis auctoribus, quos citauimus, nec non in omnib. pharmacopæorum antidotariis ac dispensatoriis, tam veterum, quam recentium: superuacaneum enim foret, toties eandem repetere cantilenam, crambemq; toties coctam reponere.

Multo vero minus in iisdem enarratis compositionibus vel vnicam immutare literam conabor, ne forte audaciz & temeritatis arguendus videar, quasi ille sim ego, qui tam præstantissimorum virorum, nostrorum maiorum ac patrum, placitis & scriptis doctissimis, com-

munii antiquitatis consensu receptis & approbatis, vt bonis & vtilibus, longaque experientia hæcenus stabilitis, meæ concisus tenuitatis ausim refragari & contradicere. Nos nihilominus vt humiles pumiliones Gigantum humeris insidentes, & eorundem ope ad altiorem locum euecti longe exactius rem eminens perspiciamus, quam veteres ipsi, cum præfertim facile sit inuentis addere, & in dies vel tantillo auctario eadem exornare & locupletare. Quare dignitate & existimatione antiquitatis facta testa conseruata, me propterea haudquaquam culpandum fore, neque rem ab officio meo alienam facturum arbitror, si in hoc opere nostro ea, qua decet, reuerentia animique modestia, reformationem purgantium, circa quæ nunc versamur, & quæ præcipue in pluribus reformari mereantur, aggrediamur. Hic ergo quædam huius generis purgantium remediorum descriptiones atque formula, nostro Marte & arte adiuventæ, & chymico artificio exquisitiores, politiores & auctiores reddita, tanquam summe necessariz & vtilis, adiucentur, & in publicum commodum propalabuntur. Quod tamē, quicquid id sit, eruditorum iudicio sponte submitto, de eodem, pro ea, qua pollet, æquanimitate sapienter iudicaturis.

At vero tantum abest, vt medicamentorum præparatio vltimum perfectionis gradum sit adepta, quinimo in Officinis multæ sese offerunt compositiones, quæ variis adhuc erroribus vindiquaque scateant, imo vel illæ ipsæ, quarum maximus & quotidianus fere est vsus, differenter plane & diuersam compositionis sortem experiuntur: adeo vt vix inuenias duos pharmacopœos, qui in iis conficiendis vim eandemque rationem sequantur: huius rei euidentis testimonium habemus in *diaphanico Mesuæi*. Videas enim hic, quantum hoc electuarium in Val. Cordi dispensatorio descriptum differat ab eo, quod in antidotario Floren.

tinorum, & pharmacopœa Augustana habetur.

Multi quidem reperiuntur, qui in indicandis & ostendendis huiusmodi erroribus diligentem nauant operam. Sed maius operæ pretium ii facerent, si studium suum exquisitiori harum compositionum præparationi abdicarent, & securiores atque vtiliores ipsarum operationes redderent, vt celeriori & commodiori agendi potestate vim suam exercerent, gustuique gratiores existerent. Hoc enim modo miseris ægrotis solatio essent, eosque lege Hippocrate, tuto, cito & iucunde percurrerent. Huiusmodi igitur præparationibus politioribus laborem nostrum post hæc dicabimus, iisque pharmacopœam nostram exornabimus, simulq; purgantia quædam nostræ compositionis & descriptionis diuersis curationum intentionibus congrua addemus, ad quorum imitationem alia complura componere licebit.

Exordium autem nobis est à Catholico siue antidoto vniuersali, quod omnes noxios humores clementer purgat: ad cuius exemplum quoque alia præparabuntur.

*Catholicum
siue Anti-
doto vni-
uersalis.*

Catholicum Quercetani.

℞. Succu Cichoreæ
Eumiterra
Lupulorum an. lb. ℥.
Succu ros. pallid. lib. ij.
Limonum lib. j.

Hi omnes succi perfecte depurentur in B. M. donec nulla amplius faeces appareant, vt docuimus in cap. de Syrupis: his adde

Fol Senæ mundatorum ℥. vj.
Agarici recent. trochiscati ℥. iij.
Macis
Cinnamomi
Feniculi dulcis an. ℥. j.

Omnia indantur in matraceuti, vel aliud vas vitreum capax. sēt in infusione in B. M. feruido per j. dies. Dein exprimantur omnia torculari, quæ expressio rursus in vase idoneo ponatur in B. M. ad denuo digerendum, co-

quendum,
Yyyy 2

quendum, depurandum iuxta artem, prout idem in cap. de Syrupis explicauimus: interim dum hac fiat digestio, cape quoque seorsim

Pulpa cassia

Tamarindorum ana ℥vj.

Hac dissolve in suff. q. aqua violarum, malua, & citrullorum, vel in decoctione lenitina optime clarificata, omnia in matraceutum vitreum simul iniecta similiter adhuc digerantur per duos vel tres dies, donec materia appareat clarissima. Collige seorsim, quod depuratum fuerit, & misce cum priore infusione depurata: his adde

Manna calabrina lib. ℞.

Sacchari albiissimi lib. ij.

Manna & saccharum dissoluantur in sufficienti quantitate aqua, & depurentur aut equam cum duabus his infusionibus permisceantur: dein coquantur omnia ad ignem lentum ad mellis spissitudinem & consistentiam, vel ulterius. Remoueantur ab igne, & sub sinem addantur

Pulueris sene

Rhabarbari an. ℥ij.

Spec. Diarragacanthi frigidi

Anisi ana ℥℞.

Probe diuque misceantur omnia pistillo ligneo, & fiat electuarium ad iustam consistentiam. Sufficit robustioribus pro dosi exhibere ℥vj. & cæteris ℥℞. Generale hoc & benignum purgatiuum quouis tempore exhiberi potest, tam ad præcautionem, quam ad curationem febrium, aliarumque corporis ægritudinum. Loco succi limonum substitui potest succus mali punicæ, huius generis succos data opera addimus, eo, quod aciditate sua vitriolata ad extractionem tincturarum & essentiarum omnium vegetabilium multum conducant, & in omni purgatiuo, quod insigni calefactione præditum sit, veri correctiui vicem sub ministrent: est præterea eiusmodi aciditas ad rerum omnium fermentationem conciliandam efficacissima, quod summopere notandum est.

Cholagogum Quercetani.

℥. Succorum perfectò depuratorum

Centaurii minoris

Rosarum pallidarum

Rubrarum ana lib. j.

Succi rad. Oxylapathi

Idem idem depurati lib. ℞.

In quibus macera ad ignem Baln. Mar. per triduum

Rhabarbari elect. ℥ij.

Folcul. sene ℥iiij.

Cinnamomi

Santalii rubri

Anisi ana ℥℞.

Hac omnia in vas vitreum indita macerentur & digerantur per tres dies: dein fiat expressio & colat ura, cui adde

Pulpa prunorum dulc. lib. ℞.

Sacchari lib. j.

Syrupi ex nouè infusionib. viol.

& mucag. sem. psyll. ana ℥iiij.

Coquantur lento igne ad mellitiam consistentiam, cui adde

Scammonii præparati, ut docetur, ℥j.

Pulueris rhabarbari

& fol. sene ana ℥j. ℞.

Spec. Diatriasantalii

& trochisc. de berber. ana ℥iiij.

Sem. Scariola

Portulaca

Lactuca ana ℥ij.

Parabis hoc electuarium (si velis) etiam sine scammonio, quod tamen post veram suam præparationem calore suo priuatum adeo innoxium est, vt potius cæterorum remediorum vim & efficaciam ad serosos & biliosos humores vtiliter euacuandos potenter acuat & extimulet. Loco igitur vulgaris præparationis cum succo Citoniorum, cortice myrobalanorum, & mastiche, optima eius & elegantissima præparatio cum aceto montano, vel succo limonum fieri debet, quod fusius docbitur alibi.

Electua-

Electuarium purgans pituitam
Querc.

℞. Rad. Helenii ℥ j.
Polypodii
Sem. Carthami ana ℥ ij.
Fol. Chamadryos
Chamepityos
Thymi
Hyssopti ana m. j.
Sem. Foeniculi
Anisi ana ℥ ss.
Flor. Stachados
Betonica
Calendula
Hyperici ana p. ij.

Coquantur in aqua betonica: dein fiat expressio & colatura, de qua cape lb. ij.

Succorum depuratorum citoniorum
& rosarum Damascenarum
ana lb. j.

In quibus mixtis macera ad ignem Bal. M. calidum, ut supra

Agarici recs trochiscati ℥ ij.
Turbit gummosi ℥ ij. ss.
Foliorum sena ℥ iij.
Asari ℥ j. ss.
Scammonii preparati ℥ vj.
Caryophyll.
Cinnamomi
Zinziberis ana ℥ ss.

Dein fiat fortis expressio, defacatio seu depuratio, ut iam docuimus, ac tandem transcolatio: in qua adde manna granata purificata lb. j. penidiorum ℥ iij. coquantur lento igne, donec reducantur ad bonam electuarii consistentiam: dosis ℥ ss. vel ℥ vj. pro robustioribus.

Febribus diuturnis à pituita & bile vitellina mixtis auxiliatur: quin etiam pituitosa, crassa, cruda, & mucilaginosa excrementa, quæ circa ventriculi, intestinorum, renumque regionem, flatu cruciatusq; excitare solent, discutit & radicitus educit.

Electuarium purgans melancholiam atramque bilem.

℞. Rad polypodii querni ℥ j. ss.
Hellebori nigri non adulterini ℥ ij.
Cort. tamarisci
Capparum ana ℥ j.
Summitatum melissa
Thymi
Epithymi ana p. j.
Folicul. sena ℥ iij.
Turbit gummosi ℥ ij. ss.
Myrobalanorum omnium ana ℥ ss.
Agarici rec. trochiscati ℥ j. ss.

Sem. Ireos.

Carduibened.
Foeniculi
Anisi ana ℥ vj.
Cubebarum
Cinnamomi
Macis
Caryophyllorum ana ℥ ij.
Conserua flor. Buglossa
Violarum
Nymphae ana ℥ j.

Hac omnia contusa & permixta macerentur in suff. quantitate seri lactis, & succorum quam optime depuratorum fumarie, buglossa, pomorum redolentium, idque in Baln. Mar. vaporoso, vase optime clauso per quadriduum: dein fiat expressio, colatura, itemq; depuratio, ut iam docuimus: his adde

Manna granata
Sacchari violati
Pulpa tamarindorum
& pulpa racemorum recentium
preparata, ut docebimus,
ana ℥ vj.

Coquantur lento igne ad consistentiam sypupi perfecte colti, cui subsequentes pulueres paulatim insperge, tudicula omnia semper commouendo.

Pulu. Diasena nostra descriptionis ℥ ij.

Trochisc. de Rhabarb.

De Eupatorio

De Capparibus ana ℥ ss.

Yyyy 3 scam-

Diabella-
borum
Querceta-
ni.

Electuariū
phlegma-
gog.

*Scammonea præp. ut iam do-
cuius, 3 vj.*

Misce & fiat electuarium, ut est artis.

Hoc est vnum ex melanagogis nostris, quod minori agendi violentia operatur, quam *hiera diacolocynthidos Pacchi aut Logadii*, mirum in modum etiam vniuersam sanguinis massam mundificat, & ad 3 ℥ tantummodo exhibitum, vitia ab utraque bile & ipsa pituita falsa enata potentissime tollit. Hinc ad omnes affectiones melancholicas, febres quartanas, cachexias, oppilationes lienis & mesenterii, epilepsialque auxilium est singulare, necnon aduersus morphæam, impetiginem & cancrum. Specificum præterea & excellens purgatiuum ad diuersas melancholiam & maniam species esse comperitur, addita essentia lapidis lazuli in sufficienti quantitate: sicut eius præparandi methodum suo loco trademus, cum puluam vuarum extrahendi ratione, quod extractum, à Gallis. *Resinee* appellatum, autumnifoliummodo tempore præparari potest.

ADMONITIO.

Plures hodie audito *hellebori* nomine statim obtupescere solent, cum tamen certum sit, ipsos suis eccoproticis nihil vnquam effatu dignum sine illius beneficio præstare posse, in morbis præsertim chronicis & difficilibus, qui corporis membris altius & tenacius inhaerescunt: in iis vero helleborata, modo rite præparata fuerint, citra vim & molestiam multo validiores penetrandi vires exerunt, quam *colocynthis, thymalea, chamalea, peplium*, & similia, sicut alibi iam in scriptis nostris palam demonstrauimus, simulque ostendimus, quanti olim antiquitas, nec non ipsemet Hippocrates *helleborum* fecerint, quod ob summam eius virtutem & efficaciam, laudibus maximis in æcelum usque extulerunt.

*Commenda-
tio hellebori.*

Electuarium lenitiuum antinephriticum Quercetani.

℥. Rad. Althea
Polypodii querc. an. 3 j. ℞.
Tavaxaci
Asparagi
Petrosel.
Feniculi
Eryngiorum an. 3 j.
Iutubarum
Sebesten an. par. vj.

Herb. Cichori
Scariola
Agrimon.
Pimpinell.
Saxifrag.
Capillar. ana m. j. l

Sem. Carthami 3 j. ℞.
4. Frigid. maior.
Lactuca
Portulaca
Malua
Papau. alb. an. 3 ij.

Anisi
Feniculi
Bardane
Milii solis
Saxifragia an. 3 ℞.

Fruct. Alkekengi
Senclorum
Prunorum Damascen an. p. xij.

Flor. Genista
Violarum
Nymphis an. p. ij.

Coquantur, ut artis est, in suff. aqua. in lb j. ℞. colatura clarificata addo succi limonum optime depurati 3 iij. in quibus macera per 24. horas ad ignem Baln. Mar.

Folic. Sena 3 iij.

Macis

Cinnamomi an. 3. ij.

Dein fortiter exprimantur, & in hoc expresso denuo macera, & parum decoque folic. Sena orientalis 3 j. ℞. in colatura adde

Penidiorum

Sacchari violati an. 3 iij.

Pulpa

*Pulpa cassia**Tamarindorum extract. cum aqua violar. an. ʒ. iiij.**Coquantur ad mellis consistentiam addendo pulueris sena ʒ. ij.**Crystall tartari ʒ. j. ʒ.**Spec. Diatriasans. frigidis ʒ. ʒ.**Omnia simul rite misceantur, & fiat electuarium secundum artem: dosis ʒ. ʒ. vel ʒ. vj.*

Excellentissimum est ad calculi præseruationem, sumptum ad ʒ. ʒ. luna decrecente, purgat blande & utiliter: robustioribus sufficit exhibere ʒ. vj. in forma boli. Vfus quinetiam eius utilissimus erit in remediis purgantibus & clysteribus ad dolores nephriticos vsurpandis.

Electuarium hystericum Querc.*ʒ. Succor. optimo depurac. mercurialis, Beta**Fumar. an. ʒ. j. ʒ.**Succor. Idemidem depuratorum**Artemisia**Matricaria**Ebuli**Centaurei min. an. ʒ. ʒ.**Folicul. Sena ʒ. iiij.**Sem. Fœniculi**Pœonia**Anisi an. ʒ. j.**Althea ʒ. ʒ.**Flor. Violar.**Chamomil.**Sambuci**Hyperici ana p. ij.**Fiat decoctio, expressio & colatura, cui adde**Pulpa prunorum**Pulpa cassia an. ʒ. vj.**Manna**Sacchari an. ʒ. viij.**Lente coquendo reducantur omnia in elect. addendo sub finem pulueris subtilissimi folicul. sena ʒ. i. ʒ.**Fœcula Bryonia ʒ. j.**Sem. Anisi**Fœniculi dulcis**Cinnamomi an. ʒ. ʒ.**Misce, fiat electuarium: dosis ʒ. ʒ.*

Hoc electuarium est efficax ad suffocationem matricis, epilepsiam, vertiginem, melancholiam hypochondriacam, cardialgiam, & diuerfos alios affectus, qui ab his dependent: de quo pro specifica horum malorum purgatione per os exhiberi potest ʒ. ʒ. in forma boli, vsque ad ʒ. vj. in clysteribus.

Ad horum duorum electuorum normam & formam alia plura conficere poteris: vel cum decoctionibus, vel cum succis depuratis, qui affectibus quos edomare velis, conueniant. Vnde alia plura electuaria mollia purgantia hic describere nunc superfedebimus.

C A P. X V.**De Pilulis seu catapotis.**

Remediorum quorundam purgantium, quæ à rotunda sua forma à Latinis vocantur pilulæ, quasi parua pilæ, quæque à Græcis à sumendi modo *κυματόιοι* dicuntur, vti iam dictum, maximus vsus esse solet hodie in medicina factitanda. Sunt etiam multi, qui eas sumere malunt, quam bolos & electuaria. Sub hac enim rotunda forma, medicamenta vel ingratiissima, minori tum molestia, tum dosi deglutuntur, & in ventriculum ingeruntur, vnde paulo diutius in huius generis remediis immorabimur, & sub iisdem postea extracta quoque purgantia comprehendemus, vtpote quæ in pilulas magna ex parte efformari possint.

Hæc per pilulas medendi ratio olim antiquis quoque familiaris & consueta fuit, quemadmodum videre est ex scriptis Gal. l. 9. secundum locos. c. 1. Item c. 14. lib. 5. & c. 8. lib. 14. meth. med.

Porro huiusmodi remedia non purgationis solummodo scopo inferunt, sed illorum vsus multo latius extenditur.

Pro

*Pilularum
differentia.*

Pro varia enim morborum causa & natura, variis quoque accommodantur visibus: qui tamen omnes ad hos quinque potissimum reduci possunt: ad diuersorum nimium vitiosorum & noxiorum humorum euacuationem; ad dolorum mitigationem, ad somni inductionem, ad fluxionum tussisque prohibitionem, & tandem ad sitis extinctionem.

Vt autem ordinem institutum sequamur, nec longius forte ab eodem digrediamur, hic de pilulis purgantibus tantum nunc agemus, de cæteris suo loco dicturi.

Pilul. cholagoga.

Ex his itaque nonnullæ purgant bilem, veluti sunt pilulæ aureæ, de hiera cum rhabarbaro, de eupatorio maiores Mef.

Phlegmogoga.

Aliæ pituitam, vt cochiaz, scetidæ maiores Mef. de agarico, de hiera cum agarico, de sarcocolla, de colocynthide.

Melanogoga.

Aliæ succum melancholicum atramque bilem, vt pilulæ Indæ Haly ex Mef. de lapide lazuli, de lapide Armeno.

Panchymag.

At earum nonnullæ omnes humores simul deturbant, vt pilulæ Arabicæ Nicolai, sine quibus esse nolo eiusdem Nicolai, pilulæ aggregatiuæ maiores Mef. & pilulæ de opopanace Mef.

Aliæ duos humores simul euacuant, vt pilulæ aggregatiuæ minores, de hiera cum rhabarbaro & agarico, pilulæ stomachicæ Alkindi ab Auicenna descriptæ.

Quarum omnium pilularum aliæ mitius, aliæ valentius, aliæ vero medioeriter euacuant.

Mitius *pilula de rhabarbaro, de agarico, de hiera.*

Vehementius *pilula de euphorbio, de opopanace.*

Medioeriter aliæ.

Potest etiam alia pilularum fieri diuisio, qua aliæ certis partibus & peculiaribus morbis conueniunt, vbi videlicet.

Aliæ capiti destinantur, vt sunt pilulæ cephalicæ minores Gal.

Aliæ oculis, vt optica seu lucis, quæ visum roborant, conseruant, excrementaque pituitosa, tum à cerebro, tum ab oculis educunt.

Aliæ pectoris regionem expurgant, vt *bechica, pilula de aloë, & massiche Nicolai Myrepsii, de hiera picra Galeni, vt & Alephagina* sunt stomachicæ, vitisque ventriculi conducunt, ac ex eo pituitam, itemque bilem blande educunt: ipsumque ventriculum simul & semel roborant, concoctionem iuuant & appetentiam excitant.

Pilula de mezereo valent ad aquas hydropicorum educendas.

Pilula de castoreo hystericae sunt & vteri affectibus conducunt.

Pilula pestilentialia Auicennæ & *pilula Ruffi*, quæ ex iisdem fere componuntur, peitiferis affectibus auxiliantur.

Pilula arthritica Nicolai, & pilula maiores, de hermodactylis Mef. pituitosos terrososque humores ex partibus remotissimis educunt, & ad podagram aliosque articularum dolores mirifice profunt.

Ad vitia, ex humoribus adultis pituitaque falsa procreata, à quibus morphæa, pruritus, scabies, & similia symptomata suboriuntur, conferunt *pilula de fumo terra Auicennæ.*

En paucis omnium pilularum, quæ hodie in vsu sunt, & in celebrioribus prostant officinis, enumerationem, distincta methode, iuxta illarum proprietates & vires purgatorias tam generales, quam speciales hic à nobis propositam.

Non hic pharmacopœam meam, tot tamque numerosis pilularum modo enumeratarum formulis onerabimus: alii enim in suis scriptis plus satis de iis commentati sunt, quo lectorem ablegamus, sed ornabimus illam potius & ditabimus quibusdam pilulis non vulgaribus, quæ tamen ad grauissimos & diuersos affectus vtilissimæ sunt & specificæ, quæque minori dosi, quam vulgares illæ exhibentur, omnes noxios humores è corpore nostro potenter educant, citra tamen vllam eiusdem conturbationem aut molestiam. Hic pilularum minime vulgarium delectus (qua-

[quarum maximam partem nostræ inventioni iure vendicamus : ceteras ex mutua communicatione cum viris hinc inde per totam Europam doctissimis accipimus hic, inquam, pilularum delectus efficeret, vt meo exemplo alii suam quoque pharmaceutricen selectissimis quibusvis, non tritis aut vulgaribus remedijs ditaturi & exornatur. *hinc*. Sed abfit dicto inuidia. Solum enim publicæ utilitati propagandæ incumbit, vanæ & inanis gloriolæ perpetuus contemptor.

At cum inter præcipua harum pilularum ingredientia *aloe* primas teneat, & reicardo in eo potissimum versetur, vt ex arte recte repurgetur, ab eius præparationis descriptione hic initium faciemus, quæ ita habet.

Vera aloes præparatio.

℞. Aloes succotrina optime & laudatissima ex vesica ʒ. vi. aut lb. ʒ. vel tantum, quantum lubet: quam redactam in puluerem immittas in matraciū seu cucurbitam vitream: affunde aquæ endiuiz aut acetosæ, vt quatuor vel quinque digitos supereminet: pone in Balneo Mar. calido ac fere bulliēte, vase optime clauso cum tubere ac cera Hispanica. Stet ita per duos vel tres dies integros, & conflabis aquam ab aloes essentia tinctam & rubicundissimam ubini instar, quam lente per inclinationem à faxibus separabis, ne quod crassum est, exeat simul, l quo rem effulum seorsim asserua in alembico probe ctaulo. Materiæ relictae aliam affunde aquam endiuiz, sed non tantum, quantum prius. Denuo digere, vt ante, colaturam separa, priorique adice, ac sursum aliam affunde, donec aqua nullum amplius eliciat colorem, & videbis residuum, quod est in fundo areæ instar, aut cineris, in magna satis copia. Ex medija libra duæ vel tres vnciæ restabunt: est autem fax aloes inutilis, nec in aqua dissoluitur. Aquâ omnem tinctam destilla

per alembicum, aut fac exhalare in patina argentea, carbonibus ac cineribus calidis imposita, donec materia restet crassitudine mellis, quæ erit lucidissima rubini instar & maiori artificio atque iudicio præparata, quam solet vulgo simplici illa ablutione, si vel centies abluatur.

Hæc aloes sic præparata & depurata, basis vicem obibat ad plures effingendas pilulas: quæque iam per se ad vnius scrupuli dosin exhibita excellens medicina est.

In pluribus etiam pilulis formandis recipiuntur *gummi ammoniacum*, *bdellium*, *opoponax*, *myrrha*, *scammonium*, quæ ipsa quoque imprimis præparatione opus habent, vt pote quæ multis adhuc fecibus crassis & inutilibus seceant.

Antequam igitur *gummi ammoniacum*, *Gummatum bdellium*, *opoponax*, & similia in vsum veniant, ea in aceto rosato aut vino albo dissoluenda sunt, & per setaceum traicienda.

Myrrha quoque in vino ad ignem Bal. *Myrrha Mar. dissoluta*, adhuc calens per linteum præparatio. transcolanda est.

Vera *scammonæ* præparatio fit cum *succo limonium depurato*, idque in eodem Baln. Mar. calido, in quo dissoluatur, & feruens etiam adhuc per linteum transmittatur, & hoc pacto crassa eius & impura substantia, quæ non nisi noxam parit, ab ea seceatur.

Chymici, qui certa quadam & infallibili experientia edocti, elegantes illas & singulares vitrioli proprietates occulte in eo delitescentes eruere norunt, haud verebuntur *scammoneam*, *myrrham*, & ipsa etiã *gummi* præparare & dissoluere cum phlegmate vitrioli, toto suo spiritu imprægnato. In hoc solo enim spiritu latet vera illorum simplicium præparatio, quæ cum exuperante calefaciendi qualitate insignita sint, hac via exquisite & perfecte corrigantur: hic etiam spiritus verum *euphorbiæ* correctiuum existit, quod alias

tanquam venenum, tum in pilulis euphor-
bi, tum in aliis inde concinnandis reme-
diis (nisi prius vera, ut diximus, & legi-
tima eius accedat præparatio) penitus
abdicandum puto.

Hæc omnia hæctenus dicta sunt, ut si
in posterum de aloe præparata, de gum-
mi, myrrha & scammonæ præparatis
mètio fiat, præmonitus lector veras præ-
parationes modo expositas intelligat.

Temporis ratio postulat, ut nunc ad
pilularum mearum panchymagogarum
descriptionem accedam, in quarum præ-
paratione temporis longitudo forte
quibusdam videbitur, quæ tamen in re
tam ardua & pretiosa ad corporis sani-
tatem inuenta, parum accedit spe-
canda.

Pilulæ panchymogæ Quercet.

℞. Aloes præparata ut supra lb. ℞.
vel amplius, prout tibi videbitur) hanc
inde in vitrum amplissimum capax (qua-
li plerumque conferuæ solent adserua-
ri) & simul affunde Succum violarum, vari-
is coctionibus & separationibus puri
ab impuro, per solam digestionem in
Baln. Mar. mediocriter calido, adeo de-
purati & cocti, ut tandem ad syrupi con-
sistentiam reduci possit citra mellis sac-
charive additionem: de qua præparatio-
nis methodo abunde factis dictum est *su-
pra in capite de Syrupis*: sic quoque in præ-
parandis cæteris succis procedendum erit.
Hic succus ita præparatus cum præ-
dicta aloe misceatur, & vitrum, in quo
continetur materia, radiis solaribus æsti-
uo tēpore aut simili calori, ut hypocausti,
exponatur, & prædictus succus in-
spissabitur atq; paucis diebus, adeo cum
aloe permiscebitur, ut omnia in vnum
corpus & in vnam consistēptiam reduc-
ta esse videantur. Nota. Materia singulis die-
bus, rudicula lignea optime agitur, ut om-
nia probe inuicem misceantur, cui mixtio-
ni suo tempore adde

Succor. Florum primula veris

Perfica arboris

Rosarum pallidarum

Cichorii

Buglossæ

Esipyrici, singulorū admodū succ-

Violarum præparatorum ℞. iij.

Et sic intra quatuor vel quinque menses,
quod temporis spatium, huius operis
perfectio requirit, propter flores, qui di-
uerso tempore nascentes, simul colligi
nequeunt, semilibram aloes tuæ ad libram
vnam & semis auctam inuenies: omnes
enim succi perfecte cum illa incorporati
sunt: huius materiæ sesquilibræ, insuper
adde *essentia sine extracti*

Senna ℞. ij.

Extracti Agarici

Rhabarbari ana ℞. ij.

Cinnamomi

Pulueris feniculi dulcis

Anisi ana ℞. j.

Spec. diatriasanti ℞. iij.

Omnia reducantur ad bonam pilula-
rum consistentiam, quæ ad ℞. j. exhibi-
tæ in vniuersum omnes purgant humo-
res, & ipsum etiam sanguinem: vnde hoc
remedium panchymagogum appellan-
dum duxi. Hæc pilulæ citra extractorum
purgantium additionem per se sunt præ-
stantissimæ ad corporis sanitatem con-
seruandam, ex virtute sua balsamica: vnde
etiam vermium generationem prohibent:
in genere omnes humores corruptos
noxios & superfluos euacuant, toram
sanguinis massam purificant, & ad
alios diuersos affectus curandos conducunt.
Basis præterea vicem subeunt ad
diuersa & specifica remedia concinnan-
da aduersus febrem quartanā, & omnes
lienis obstructions, addendo suff. quan-
titate gummi ammoniaci, bellii, ad eum,
quem scripsimus, modum præparato-
rum: vim eorum purgatoriam efficacio-
rem reddes, adiciendo scammonium, ut
supra præparatum.

Qui-

Quilibet pharmacopœus deberet ad modum præscriptum, magnam eiusdem essentia *aloes*, quæ in plures annos adferuari potest, quantitatem simul præparare: per se sola enim exhibita purgat ventriculum à mucilaginosi impunitibus, in ipsius tunicis impactis: roborat etiam eundem, coctionemque iuuat. Frequens præterea vnicui huius balsamici remedii vsus, modo id recte præparatum fuerit, vitam diuturnam & sanam tuetur à pluribus morbis. Celsus eiusdem *aloes* laudes mire prædicat, nec immerito, propter eius virtutes summas, quæ multo efficaciores adhuc, enumerata illa digestionem & depurationem euadunt.

Simplicia purgantia cum Aloë.

Si quis voluerit ex ea parare remedium simplex purgans bilem, quatuor vnicui *aloes*, vt supra præparatæ, addat vnicuiam vnam essentia siue extracti *rhabarbari*, vel vnicuiam vnam extracti *agarici* aut *turbith*, si pituitam purgare velit: vel eandem dosim extracti *helleb. nigri* & *sens*, si solam melanchol. educere animus sit: non hic opus habes correctiuis (quæ potius molem corpoream in plerisque medicamentis augent, quam nimiam illorum vim purgatiuam minuunt) ea tamen addi videbis in capite de extractis, vbi de eorundem simplicium vera præparatione & correctione agetur.

Alia purgantia ex Aloë faciliora.

Si generale quoddam remedium ad omnes humores simul, vt par est, purgandos conficere velis: misce simul omnia illa extracta, augendo dosim *aloes* ad eorundem proportionem.

Si quis de labore & longiori tempore conueratur, & crassiori quadam horum remediorum præparatione contentus esse velit: is quatuor his vnicui *aloes* præparatæ admisceat *rhabarbari* subtilissime puluerizati ℥. j. *cinnamomi* ℥. ij. *croci* ℥. j. *spec. diatriasantali* ℥. ℞. ex his omnibus formentur pilulæ ad purgandam bilem.

Ad pituitam deturbandam eidem *aloes* Ponderi adiiice *agarici trochiscati*, & in puluerem redacti ℥. j. *masfici* ℥. j. *salis gemma* ℥. ℞. vel *agarici trochiscati* loco adde *spec. diacarth.* ℥. x.

Vt fiat *melanagogum simplex*, adde *fenna subtilissime puluerizata* ℥. j. *anisi*, *fœniculi*, *epithymi ana* ℥. ℞.

Temporis ratio postulat, vt formulæ nostrorum *cholagogorum*, *phlegmagogorum*, *melanagogorum*, prout supra promissimus, nunc proferamus.

Pilulæ cholagogæ de centaurio Quercet.

℥. *Succorum optime depuratorum centaurii minoris*
Rosarum pallidarum
Eupatorii Mesue
& *rad. oxylapathi ana* ℥. iij.
quibus adde *aloes præparata* vt supra ℥. vj.

Digerantur ad ignem Baln. Mar. per 12. horas, vt fiat perfecta dissolutio & mixtio, dein omnia coagulentur ad mellis consistentiam: cui adde

Pulueris rhabarbari ℥. j.
Xyloaloes,
Myrrhæ ana ℥. ij.
Croci
Cinnamomi ana ℥. ℞.

Spec. Diatriasantali

Trochisc. Diarrhodon ana ℥. j.
Misce, fiat pilularum massa: dosis ℥. i. ℞. vel ℥. ii.

Profunt in omnibus febribus biliosis, arquato morbo & cachexiæ. Iecoris item cæterarumque partium, nutritioni dicatarum, obstructionibus mirifice auxiliantur.

Pilulæ phlegmagogæ de absynthio Quercetani.

℥. *Spec. Hieræ simplicis Gal.* ℥. j. ℞.
Trochisc. alhandal ℥. vj.
Agarici recenter trochiscati ℥. ij.

Zzzz 2 Sem.

Sem. Carthami
Hermodactylorum
Asavi
Turbith gummosi, ana ʒ. j.
Myrrha electa ʒ. vj.
Cinnamomi
Macis
Piperis

Sem. Foeniculi ana ʒ. ij.

Macerentur in lib. j. s. succi absynthii optime depurati, & lib. j. vini albi optimi, idque in vase vitreo optime clauso ad ignem Baln. Mar. satis luculentum per triduum, dein materia adhuc feruida per setaceum traiciatur, his adde aloes vt supra prap. ʒ. iij. tandem omnia ad ignem cinerum coagulentur, donec acquirant bonam pilularum consistentiam. De his pilulis in extracti modum praparatis, sufficet exhibere pro dosi ʒ. i. vel ʒ. i. s. ad summum. Pituitam à cerebro, pectore, ventriculo, cæterisque partibus nutritioni dicaris, & serosa excrementa à partibus etiam profundioribus & nervosis blande educunt: atque idcirco morbis omnibus à causa frigida genitis conferunt, vt cephalalgia, apoplexia, paralysis, cruditatibus ventriculi, doloribus item arthriticis, tum ad præseruationem, tum ad curationem non paruas afferunt suppetias.

Pilulæ tartareæ melanagogæ *Quercetani.*

ʒ. Crystallorū vel cremoris tartari ʒ. iij.

Polypodii quermi ʒ. ij.

Passiel. Corinthiacarum ʒ. j. s.

Myrobalanorum omnium an. ʒ. s.

Flov. Buglossæ

Borraginis

Nymphet, ana p. j.

Coquantur in suff. quantitate aquarum fumaris & scolopendris ad medietatis consumptionem. De hoc decocto acidulo & gustu grato, optime depurato & clarificato cape lib. ij. succi optime depurati pomorum rotolentium lib. j. quibus adde

Foliculorum sensa mundatorum ʒ. iij.

Turbith

Rad. helleb. nigri veri ana ʒ. j. s.

Myrrha electa ʒ. j.

Macis

Caryophyllorum

Cinnamomi

Epithymi ana ʒ. s.

Macerentur ac digerantur ad ignem Baln. Mar. per quadriduum, idque in vase vitreo optime clauso: dein dum materia adhuc feruet, fiat expressio, vel per setaceum traicctio, cui adde aloes, vt supra praparata ʒ. iij. omnia sufficienter coagulentur ad ignem lentum: addendo sub finem, dum fere refrigerata erit materia

Spec. Latificantis Gal.

Diarrhod. abb.

Trochisc. dialacca ana ʒ. j.

Salis Absynthii ʒ.

Fraxini ana ʒ. ij.

Essentia croci ʒ. ij.

Olei anisi aliquot guttulas.

Reducantur in bonam pilularum consistentiam.

Dosis harum pilularum est quoque ʒ. i. vel ʒ. i. s. ad summum. Admiranda illarum virtus nunquam satis laudari potest, purgant vtramq; bilem, omnes humores crassos, tartareos, salsos & mucilaginosos radicitus eliciunt, vel è partibus etiam profundissimis: luccurrunt diversis maniacis & melancholicis affectibus, febribus quartanis: opitulantur & conducunt aduersus pforam, cancrum, lepram, & luem veneream, eo quod purificet totam massam sanguinis à variis eorruptionibus diversorum affectuum effectricibus causis. Idcirco & sani iisdem singulis mensibus, semel purgantur ad multorum morborum præcautionem. Sumi possunt mane vel vespere post cenam parciolem, & ante somnum: & mirum in modum euacuari animaduertes faeces atras, vel humorem atrabilium, qui omnium totius corporis concrementissimus,

ciffimus, ægerrime euincitur aut subigitur. Iisdem pilulis interdum adiciantur *essentia aloes & scammonii, essentia rhabarbariana* ʒ. j. ʒ. ʒ. *essentia sena* ʒ. j. & *essentia trochiscorum alhandal* ʒ. ʒ. vel amplius. His essentiis, vel seorsim vel omnibus simul præparatis, pilularum harum vim purgatoriam longe efficaciorē reddo, quas tunc appello polychrestas à summa illarum utilitate in curandis pluribus affectibus, & à strogulari earūdem proprietate, qua omnes humores simul educunt. De quibus licet vel vnum solummodo scrupulum, aut minus etiam exhibueris, operationem excellentem & omnino admirandam percipies: sed dum sic à nobis præparantur, & tam exigua dosi exhibentur, quidam ceasores in eliciendis purgatiuis rerum essentiis parum versati & balsamicæ virtutis penetratiuæ, operatiuæ & actiuæ prorsus ignari, inde occasionem arripiunt eas mercuriales & antimoniales vocitandi, quibus duobus lethalibus & pestiferis vocabulis, pilulas meas statim infectas, & suspecta venenositatis macula inustas iri opinantur, quasi vero ipsæ ex veneno paratæ essent, & idcirco dignæ iudicandæ, vt in perpetuum exilium ad Anticyras vsq; & Garamantas relegarentur.

Sed friuolæ huius & effictæ suspitionis nebulam facile diseutiet veritatis lumen, & ipsa experientia, qua sola freres de pilulis meis polychrestis accipio partem vnā, & totidem Mercurii mei vitæ, ex quibus probe inuicem mixtis, cum quodā syrupo conficio pilulas meas benedictas, quas sic appellandas puto, ab excellentissimis & plane stupendis effectibus, quos exerunt in cura luis veneræ, quantumuis inueteratæ, & quam cancer, pustulæ, nodi, dolores, & similia perniciofa & grauissima symptomata comitantur: hæc porro pilulæ blande perficiunt operationes suas citra vomitus prouocationem, aut vllam corporis con-

turbationem, adeo, vt à pueris & grauidis mulieribus tuto deglutiri queant: cōtinuando illarum vsus quindecim, vel etiā viginti diebus alternis, donec eiusmodi affectus radicatus euellantur & perdomentur: nulla prorsus saluatione per os conceitata, sed tantum per vrinam interdum, quæ vera in his affectibus crisis esse solet. Testes hic producere possem infinitos Medicos chirurgos, & plures alios, qui verborum meorum veritatem confirmarent, sed res ipsa per se satis loquitur, ita vt non opus sit verbis, vbi rerum adfuit testimonia. Omnes præterea veri & sapientes Medici, quibus æque, ac mihi de summis & admirandis mercurii virtutibus, quas in occulto continet, constat, his fidem attribuere minime dubitabunt.

Huc me nolentem volentem compulerunt meæ pilulæ benedictæ, vt in quâdam verba de mercurio vitæ, me tanquam obiter & extra institutum vagantem effunderem: alias enim hunc locum soli pharmacopœe dogmaticæ, variis remediis ditandæ & ornandæ dicatum volumus. Cætera vero longe mirabiliora (loquor de medicamentorum præparatione) ad amplificandam & decorandam Spagyricam nostram pharmacopœam, quam ante annos fere 30. publico iuri donauimus, referuamus.

Sed repetamus cursum nostrum, & priusquam huic capiti de pilulis finem imponamus, iis tanquam generalibus quibusdam pilulis supra descriptis, huc quasdam alias adiciamus non minus præstantes, quam viles, certaque experientia comprobatas, & certis quibusdam morbis peculiare: sic febrî quartanæ conferunt pilulæ de ammoniaco, quarum descriptio mox sequitur.

Pilulæ de Ammoniaco.

ʒ. Aloes vt supra præparata ʒ. iij.

ʒ. ʒ. ʒ.

Gummi

*Gummi ammoniaci in aceto sylvestrico
dissoluti & per seraceum traiectioni
Myrrha preparata an. ʒ. ʒ. ʒ.
Mastiche
Spec. diatriasantali, ana ʒ. ʒ. ʒ.
Crocii ʒ. ij.
Salis fraxini, vel
Absynthii ʒ. iiij.
cum syrupo de stechade,
vel de succo rosarum, fiat pilularum
massa.*

Utilitas.

Excellentes harum pilularum vires atque virtutes pro merito satis prædicari nequeunt, adeo copiose & utiliter purgant tartarum, omnemque sæculentam corporis materiam, idque citra vllum dolorem, molestiam & perturbationem; magnopere etiam conferunt aduersus omnes deflexiones & dolores ventriculi, aduersus cachexias, oppilationes lienis, eiusdemque duritiem & scirrhum, febres quartanas tollunt & quotidianas inueteratas. Præstantissimæ præterea sunt ad homines corpulentos & plethoricos euacuandos: & sufficit exhibere vnicam aut alteram saltem pilulam iis, qui difficulter vel bolos, vel potiones, vel huius generis alia medicamenta, ob ingratum saporem & nimiam quantitatem nauseabunda, sumere possunt. Poterunt quoque eadem sine extracto scammonii, & trochiscis alhandal præparari: sufficienter enim per se purgant, ac ita iis præparatis quilibet citra incommodum aut molestiam vllam feliciter vti poterit.

Obiectio.

Hoc vtique vnum erat ex numero præcipuorum purgantium D. Riuerii, non ita pridem Regis nostri inuictissimi primarii Medici. Scio tamen, quosdam hic demirari satis non posse, gummi ammoniacum à nobis additum, quod illorum iudicio immoderato & excedente calore præditum sit, & idcirco huiusmodi remedia inter deleteria referri debere, plane sibi persuadent. Ob hanc

ipsam causam ad me uenerunt quidam, summæ autoritatis viri, scilicetantes, num & ego tales pilulas approbarem: quas illi tanquam noxias & exitiosas à quibusdam, nec infimæ notæ Medicis improbari & plane damnari audiuisserat. Quibus responsum fuit, quod eadem pariter sententia condemnanda esset tota propemodum reliquarum pilularum familia, quæcunque in dispensatorio ad communem vsum hodie descriptæ haberentur: siquidem & illarum plerisque, eadem gummi vel sine vlla præparatione adderentur: addita simul oculari demonstratione, & oblati dispensatorio ipsimet viderunt, quam magnus sit pilularum earum numerus, quæ ab iisdem gummosis remediis & nomina & appellationem suam adhuc retinuerunt, vt sunt *pilula de sagapeno, opopanace, bdellio, sarcocolla*, & quod eadem gummi in aliarum plurium compositionem recipiuntur, vt sunt *pilula de agarico Mes. de colocynthide Ioan. Damasceni, fetida, de hermodactylis, de nitro Alex. Tralliani*, quibus etiam additur ipsum *euphorbium* omnium calidissimum, inque venenorum classem relatum. Quibus omnia euidenter satis demonstratis, sic illi facile colligebant, quod critici isti has pilulas, quæ solummodo *gummi ammoniacum* optime insuper præparatum excipiunt, velex inuidia, vel ex cæca ignorantia oppugnassent, vt qui parum acuto oculorum lumine sua inspexissent, dispensatoria.

Ob has virtutes præstantissimas & efficacissimas, quibus huiusmodi gummi eximie dotata sunt, non intermitteram & hic in publicum proferre *pilulas de Sagapeno* nuncupatas, quarum participem me fecit in vltima mea peregrinatione Italica D. Camillus à Camillis nobilis patricius, & Medicus celeberrimus Genuensis, quas inter alia sua secreta plurimi faciebat, præsertim autem illas ad febrem

Responso.

Pil. de Sagapeno.

febrem quartanam propullandam maxime commendabat.

Pilula de sagapeno Camilli.

℞. *Sagapeni gummosi* prap. ʒ. vj.
Ammoniaci idē dē optime prap. ʒ. iij.
Extracti trochisci albandal ʒ. j.
Scammonii preparati ʒ. ʒ.
Salis gemma ʒ. j. ʒ.

Cum syrupo violato acidulo, & tincto fiat massa, ex qua conficiantur pilula in pisi vel ciceris formam.

Vnica tantum pilula initio paroxysmi exhibenda est, continuando ad aliquot dies. Sed harum usum præcedat humorum præparatio cum decoctis nostris præparantibus melanagogis, & syrups de pomis redolentibus, & de fumaria.

Paulo ante, vel post harum pilularum deglutionem, inungi debet ceruix, collum & tota spina dorſi linimento composito ex *theriacā, aqua viſc, saluā vel inipēri, aut vulgari, & pauco oleo laurino vel de spica.*

Hac methodo ad imitationem Camilli instituta per Dei gratiam multas febres quartanas subſtuli: quæ à facibus gummosis viscidis, & tenaciter corpori nostro adherentibus subortæ, non alia ratione, quam per eadem gummi dissoluantur & liqueſcunt. Res enim oleaginosas & sulphureas dissoluit sulphur, quod ne summa quidem aquæ fortis vehementia & vis efficiat vnquā. In omni enim actione opus est mixtione, quæ fit per similia, veluti id alibi fusius & clarius demonstrauimus. Et rationi consentaneum est, quod gummi à sui similibus gummi attenuentur, dissoluantur & liqueſcant, & per consequens ad expulsionem & euacuationem idonea & apta fiant. Id quod à cæteris medicamentis siue præparantibus, siue eccoproticis vel laxantibus nunquam præstabitur, vnde fit, quod tam infanti morbi relinquatur incurabiles.

Huius febris magnitudo, longitudo & frequentia, quæ est tanquam Medicorum opprobrium & tormentum perpetuum, quo se expedire haud possunt, occasionem mihi dedit in hanc pilularum de sagapeno descriptionem digrediendo, quarum effectus sunt admirandi in cura febrium quartanarum, procedendo, vt supra. Quarum vsus similiter continuandus est ad aliquod tempus, ægerq; duabus vel tribus horis post illarum deuorationem sumat quoddam iusculum, humectandi viribus insignitum, in quo ex herbis incocta sit *borrago, buglossa, thymus & radices aperitiuæ, cum pomo simul curtispendolo in rotulas dissecto.*

Pilula hydragoga Quercet.

℞. *Succorum quam optime depuratorum Summitatum fraxini* lib. j.
Valeriana
Centaurii minoris ana lib. ʒ.

In quibus macera & digere ad ignem Bani Mar.

Folicul. Sene orientalis ʒ. iij.
Hermodactylorum
Turbit
Asari ana ʒ. ij.
Cinnamomi
Santali citrini
Spica nardi ana ʒ. ʒ.

Dein fortiter exprimantur & coquantur ad mellitam consistentiam, cui adde

Aloei prap. ʒ. ij.
Fœcul. bryonia
Fœcul. Iridis ana ʒ. j.
Scammonia præ.
Extracti troch. albandal an. ʒ. iij.
Elaterii prap. vt docebitur ʒ. j.
Salis ceterach
Salis prunella ana ʒ. j. ʒ.
Trochisc. de eupatorio ʒ. j.

Cum syrupo ros. sol. fiat pilularum massa dosis ʒ. i. ʒ.

Ad pellendam viscerum obstructionem, educendas aquas; denique ad cachexiam

*Febriſ
quartana
Medicorum
opprobrium
& tormentum.*

chexiam & omnem hydropis speciem præstantissimum illud est remedium.

Præparationem elaterii vide in cap. de extractis purgantibus: & in capite de salibus, quid per salem prunellæ (qui ex fossilium familia elicitur) intelligamus.

Pilula de euphorbio, quæ nõ nisi in chronicis & extremis morbis, vbi attenuandum, liquefaciendum & euacuandum est, exhibentur: idque ob materiam quãdam adeo tenacem, viscosam & contumacem, vt reliquorum auxiliorum vim tanquam irritam, & non satis validam respuat: hæ, inquam pilulæ, quibus *euphorbium* adhuc crudum & sine præparatione additum est, mihi semper fuere suspecta: & si res meo staret arbitrio, illorum vsum vix ac ne vix quidem approbarem: tale enim remedium, quod non artificiosa quadam præparatione prius emendatum fuerit, in corpus ingeri non potest, quin evidentissimam & nimiam eius simul inducat calefactionem, seditionemque moueat. Ac vtinam ii, qui adeo morose damnant & proclamant antimonium, paulo accuratius discrimen maximum inter hæc duo remedia perpendere, aduerterentque, *euphorbium* in venenorum numero, tum a *Dioscoride*, tum ab aliis, non vero antimonium, sicut iam alibi fusius ostendimus, recenseri.

Interim vero ex eodem *Euphorbio*, artis industria correcto & præparato, tam excellentissima parantur remedia, tum purgantia, tum sudorifica aduersus febres quartanas, & similes indomitos & contumaces affectus, & contra ipsam etiam pestem, vt multi hinc Medici, viri grauissimi & doctissimi, postquam eius vires certa experientia comprobassent, idem ad vsum Medicum vocandum iudicauerint, & proprietates eiusdem in scripta retulerint. Sic quoque arrepta occasione, idem *euphorbium* in pharmacopœam meam introducere volui, addi-

ta simul vera & genuina illius correctione & præparatione, qua vim eius delecteriam & perniciosam tollo, ac inde medicinam produco ad multos grauissimos affectus vtilissimam & saluberrimam.

Pilulæ de Euphorbio mirabiles contra omnis generis febres chronicas intermittentes atque quartanas, necnon contra omnes cachexias, hydropisim, paralytim & colicos dolores.

℞. *Euphorbii præparati*, vt mox docebitur. ℥. j.

Spica nardi

Mastiche ana ℥. vj.

Opoponacis

Sagapeni præparati

Edellii ana ℥. ℞.

Agarici trochiscati

℞. *Trochisc. albandal. ana* ℥. iij.

Syrupi violati aciduli ℞. tincti

colore purpureo, quantum suff. ℞.

Fiat pilularum massa: dosis à ℞. j. ad ℞. ij.

Præparatio Euphorbii.

Primo omnium optime mundetur ab omni fæce: postea in exigua redigatur frustula, ex quibus cum limonibus siue citriis, in orbiculos siue rotulas dissectis, vna cum suis corticibus fiat S.S.S. adeo, vt primum & vltimum stratum constet ex limonum orbiculis, & totum hoc pastæ inuolucro includatur in panis formam, qui in furno mediocriter calefacto coquatur, idque in modum bissecti, hoc est, panis ille semel coctus remittatur in furnum, & coquatur secunda vice.

Quo facto, aperi panem, & *euphorbium* inde perquam accuratissime separa, simul cum orbiculis limonum, quibus illud adhærebit, & albissimum simul apparebit, separata & abolita omni eius vi venenata.

Huic

Huic euphorbii præparationi, quam aliunde acceptam fero, nondum acquiesco, sed illud ita præparatum in matricium aut vitrum aptum & capax iniicio, super affundendo succi limonum vel granatorum acidorum optime depuratarum, vt supernatet tribus vel quatuor digitis: dein omnia colloco in Baln. Mar. feruentissimum ad digerendum, donec euphorbium dissoluatur à dictis succis, quibus omnibus per lixurem traiectis, succi postea per euaporationem separentur, & euphorbium remanebit in fundo depuratissimum, vt pote à quo omnis calor exuperans & qualitas venenata penitus sit separata. Sed vt ad chymicos sermonem nostrum conuertamus, cum phlegmate vitrioli totali & integro suo spiritu imprægnato, vel cum citoniorum aut pomorum curtispuluerum aquis, acido sulphuris vel ipsius vitrioli spiritu tinctis & acidulis redditis, multo adhuc præstantior fiet eiusdem euphorbii præparatio, quod licet alibi iam dixerimus, non tamen hic piget idem adhuc semel obiter tantum repetere.

Vt igitur ex euphorbio conciantur pilulæ, aduersus pestem efficacissimæ, hoc sequenti modo procedendum erit.

Pilulæ de euphorbio contra pestem Quercetani.

- ℞. Euphorbii, vt supra præparati ℥. j.
 Extracti nucis vomice
 Extracti croci orientalis an. ℥. ij.
 Extracti rad. angelicæ
 & tormentille ana ℥. j. ℞.
 Extracti iheriacos ℥. ij.
 Confect. alkermet
 & de hyacintho ana ℥. j.
 Essentia corallorum ℥. j. ℞.
 Terra sigillata vera q. s. vt

reducantur in pilularum consistentiam: dosis ℞. i. ℞. Qui peste correpti sunt, vententur iis mane in dosi præscripta, confestim superbibendo aquæ benedictæ

℥. ii. & stragulis recti multrum sudabunt: quo modo venenum à centro ad circumferentiam prouocabitur, & admirandum percipietur remedium.

Pilulæ mirabiles ad tremorem & spasimum.

- ℞. Castorei
 Pyrethri
 Cassia lignea ana ℥. ij.
 Sagapeni præparati, vt docuimus,
 Extracti trochisc. alhandal
 & hiera picra Gal. ana ℥. ℞.

Misce fiat pilularum massa: Dosis ℞. i. vel ℞. ii.

Pilulæ pestilenciales Alberti Ducis Bauariæ.

- ℞. Croci
 Myrrha
 Camphora
 Ossis de corde cerui
 Spodii ana ℥. j.
 Ligni aloes
 Been albi ana ℥. ℞.
 Terra sigillata vera ℥. ij.
 Flor. sulphuris ℥. j.
 Cort. & sem. citrii
 Caryophyllorum
 Zingiberis albi ana ℞. ij.

- Ambra ℞. j.
 Fragmentorum hyacinthi
 Smaragdorum
 Granatorum ana ℞. j. ℞.

- Agarici electi
 Rhabarb. optim. an. ℥. ℞.
 Aloes ex vesica ad ponas omnium

Misce fiat pilularum massa: dosis ℥. ℞.

Si loco horum ingredientium crasso tantum modo præparatorum recipiantur illorum extracta, remedium euadet multo præstantius & vtilius. Has pilulas in stat secreti alicuius magni acceptas fero D. Birkmanno, viro doctissimo & Medico, Colonienſi celeberrimo, quem tum hac præſenti memoria, tum alias semper honorifice & peramanter colo.

De pulueribus purgantibus.

Pulueres purgatorii ita diuiduntur, vt alii, vel simpliciter purgent quemlibet humorem seorsim, bilem videlicet, pituitam, vel succum melancholicum: alii vel duos saltem, vel omnes pariter educant: alii vero apti & appropriati sunt certis corporis partibus, veluti capiti, stomacho, ventri, lieni, peculiariter à varia facie illuic, putredine & corruptione repurgandis, de quibus solis pulueribus purgatiuis, ne longius ab instituto discedamus, hic agemus. Quibus si accesserint nonnulli pulueres morbis quibusdam peculiare & specifici, eos ideo addimus, quod tanquam selectissimi propriaque experientia diutius à nobis comprobati sint, quibus lucem aspiciendam publici commodi causa nullo modo denegauimus. De cæteris pulueribus, tam alterantibus, quam roborantibus, variisque aliis medendi scopis accommodatis, amplissima quidem dicendi occasio hic esset: sed illos reiciimus in cap. de confectioibus aromaticis, vbi de maxima illorum parte tractaturi sumus: plures vero alios in scriptis hinc inde nostris sparsim iam tradidimus.

Puluis cholagogus.

℞. Rhabarbari electi ʒ. iij.

Flor. Violarum ʒ. ij.

Ros. pallidarum,

Hyperici ana ʒ. j.

Spec. Diatriasantal.

Mastiches,

Cinnamomi ana ʒ. ʒ.

Scammomia præp. ʒ. j.

Sacchari violati ʒ. ʒ.

Misce, fiat puluis: dosis ʒ. i. sumatur ex iusculo.

Puluis phlegmagogus.

℞. Spec. Diacarthami ʒ. ij.

Agarici trochiscati ʒ. ʒ.

Turbitih

Hermodactyl. ana ʒ. j.

Misce: dosis ʒ. ii. cum iusculo vel vino.

Puluis melanagogus Querc.

℞. Senæ ʒ. j.

Anisi

Feniculi dulcis ana ʒ. j.

Cinnamomi ʒ. ij.

Crystallorum tartari ʒ. vj.

Sacchari ʒ. ʒ. Mi.

Dosis ʒ. ii.

Hic puluis non iniucundi saporis est: optime insuper purgat humores acres, salfos, reorridos & melancholicos: ventriculum à viscida & mucilaginosâ materia detergit, & sic quoque eundem roborat. Si huic pulueri, Aquilæ nostræ celestis (quæ licet plane insipida sit, nihilominus tamē 17. granorum pondere, cum vino infusa & exhibita omnes corruptos & putridos humores è corpore clementer educit) drachmam vnam atq; alteram adieceris, excellens remedium habebis: vel contra ipsam luem veneream, addendo nimum commemoratæ dosi gummi guaiacini ʒ. iiii. omniaque sic reducendo in puluerem, de quo satis erit pro dosi exhibere ʒ. iiii. statim superorbendo iusculum, & admirandos fortietur effectus. Vfus eiusdem continuandus est 12. vel 15. diebus consequentibus. Prima venereæ luis species hac methodo sine negotio expugnatur: Sed si fuerit inueterata, cancerosa, nodosa, doloribus & aliis infestis symptomatis complicata, sumpto puluere enarrato, æger insuper de decoctione quadam hydrotica nostræ descriptionis, vt supra ʒ. iij. vel v. superbibat, & in lecto vitra horam suder: probeque linteis abstergatur, idq; tam matutinis horis, quam à prandio: & potentes mirificosque effectus percipiet, quos puluis hic exeret, per inferiora vacuando omnes maleficos venenatosque humores.

res, qui alias exteris remediis nunquam edomatentur.

Præparatio nostrorum crystallorum tartari docebitur cap. de salibus: sic Aquilæ nostræ cælestis descriptio habetur in *Tetrarde nostra cap. de mercurio.*

Pulvis panchymagogus.

℞. Crystallorum tartari ℥. j.

Sena ʒ. x.

Hermodactyl.

Turbith ana ʒ. ʒ.

Rhabarb.

Agarici trochiscati ana ʒ. iij.

Scammones præp. ʒ. ij.

Macis

Cinnamomi

Galanga ana ʒ. ʒ.

Sacchari violati ad pondus omnium.

Dosis ʒ. i. cum iusculo.

Alius.

℞. Fol. Sena ʒ. ʒ.

Epithymi

Rhabarbari ana ʒ. iij.

Ligni aloes,

Macis,

Zingiberis ana ʒ. ij.

Salis absinthii ʒ. j. ʒ.

Spec. Diatriasantal. ʒ. j. ʒ.

Turbith

Hermodactylorum ana ʒ. ʒ.

Sacchari ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis: dosis semicochlearæ argenteum superbibendo iusculum.

Pulvis purgatorius conducens ad omnes morbos frigidos cerebri.

℞. Crystallorum tartari

Folliculorum sena ana ʒ. j.

Hermodactylorum

Turbith ana ʒ. ʒ.

Pulveris foliorum peti ʒ. iij.

Calami aromatici

Zedoaria ana ʒ. j.

Sem. Pæonia

Sileris montani

Feniculi

Anisi

Aneos

Nardi Indici ana ʒ. iij.

Coralli præp.

Margaritarum præparat. ana ʒ. j.

Cubebarum

Macis

Caryophyllorum ana ʒ. ʒ.

Salis euphragie

Salis Betonicæ ana ʒ. j. ʒ.

Sacchari anhosati ad pondus omni.

Misce, fiat pulvis: dosis ʒ. i. superbibendo statim iusculum.

Pulvis hic mane sumptus, bis terue aluum deicit, caput æbulosis & crassis humoribus, cerebrum turbantibus liberat: acuendo & roborando visui mirifice confert, memoriam iuuat, & specificum est remedium epilepsii, apoplexiis & paralyisibus, quo diebus alternis ad horum affectuum & symptomatum præseruationem & curationem diu utendum erit.

Pulvis purgans hydropicorum aquas.

℞. Rad. Asari

Mechoaca ana ʒ. ij.

Esula præparata

Soldanella ana ʒ. j.

Spec. Diacarthami ʒ. j. ʒ.

Diatrion santal. ʒ. j.

Scammones præparatæ

Fæcula bryoniae & ireos ana ʒ. iij.

Trochiscorum de eupatorio

De rhabarbaro ana ʒ. ij.

Cinnamomi

Macis ana ʒ. j.

Croci martis ʒ. ʒ.

Sacchari rosati ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis: dosis ʒ. i. cum iusculo aut vino iuniperino.

Hic pulvis accommodatissimus &

Aaaa 2

pecu-

peculiare est remedium ad omnis generis hydropises, & mirifice purgat aquas, & vna eademque opera iccur corroborat.

Puluis ad expellendos lumbricos, & ad deturbandum eorum seminarium.

℞. Pulv. flor. Hyperici
Centaurii minoris ana ʒ. ij.
Cornu cerui preparati
Coralli
Sem. Portulaca
Citrui ana ʒ. ʒ.
Corallina
Gentiana
Diptamni ana ʒ. j.
Rhabarbari
Asari ana ʒ. iij.
Myrrha
Croci
Scammones prep.
Trochiscorum alhandal ana ʒ. j.
Cinnamomi
Coriandri ana ʒ. ij.
Sacchari parum ad gratiam gustus.
Dosis ʒ. i.

Vermes.

Hic puluis gustui quodammodo ingratus est, sed eius vis tanta est vermes & lumbricos expellendi, vt ne vnum quidem in corpore relinquat: simili modo etiã corruptos & putrefactos humores, generationis illorum auctores & artifices exturbat. Ex eo quoque formabitur cum syrupo quodam pilula parua, scrupuli vnus pondere, addito pauco sacchato, quæ facillimo negotio deglutietur tam a viris, quã a fœminis prouecta iam ætate huiusmodi affectibus infestis, addêdo loco trochiscorum alhandal, scammonæ preparatæ ʒ. i. pulueris Aquilæ nostræ celestis tandem. Et sic verum crit specificum, quod vel ipsis infantibus exhiberi poterit, miscendo puluerem istum cum pomo. Præcipuum &

omnium facillimum aduersus huiusmodi affectus remedium paratur ex vermibus, quos infantes per anum deiecerunt, vel etiam ex lumbricis terrestribus, qui vino albo prius sunt lauandi, dein in ollam vitreatam indendi, & olla optime lutata, in furno, in quo modo panificia cocta fuerant, adeo exsiccandi, vt ad puluerem redigi queant. De hoc puluere sic parato exhibe ʒ. i. aur aurei vnus pondere ad summum, vel per se, vel cum iusculo, vel vino, & mira inde colligentur.

Puluis ex lumbricis puerorum. Hic puluis tanquam noxius & plures vermes generas reicitur à Theodoro Tabernatano in suo herbario lib. x. cap. 5. circa finem.

Puluis alius paratur facilis ad eorundemmet vermium infantum expulsionem.

℞. Pulveris lubricorū, vt supra præp. ʒ. iij.
Rhabarbari
Cornu cerui preparati
Spodii
Corall. vubr.
Sem. Acetosæ ana ʒ. i.
Coriandri preparati ʒ. ij.
Misc: dosis ʒ. i. vel ʒ. i. ʒ.

Puluis cachecticus Quercet.

℞. Limatura chalybis in tenuissimum alkool per simplicem aquam redacta, vel cum sulphure calcinata, vt artis est ʒ. i.
Facula rad. Avonis ʒ. i. ʒ.
Ambra grisea ʒ. i. ʒ.
Essentia corallorum, margarit. nn. ʒ. ii.
Succini preparati
Cinnamomi ana ʒ. iiii.
Sacchari q. s. vt fiat puluis gustui gratus.

Dosis semicochleare argenteū mane. Hic puluis est summum remedium ad omnes pallidos & colore depravatos, vt cachexias tam virginū, mulierum, quam virotum, iuuenum & senum, quicunque tandem his affectibus obnoxii fiant: quod mali genus vt plurimum est secundum Auicennam & Aurelianum, hydropis.

dropis causa antecedens. Sed ad eius v-
sum non accedo, quin prius corpus præ-
parauerim & repurgauerim crystallis
meis tartari, & pilulis meis polychrestis,
tum deinceps continue ad 15. dies vsque
hunc puluerem exhibeo: & post tertiam
vel quartam dosim purgantur noctu per
alium, materiamque quadam crassam
ac nigram instar picis euiciunt, qui atra-
bilarius humor tanquam seminarium
horum malorum vacuabitur continue
vsque ad perfectæ sanationis terminum.
In curandis omnibus cachexiis, admi-
randa vidi huius pulueris experimenta,
nec eius vsus spem meam de optimo cu-
rationis progressu conceptam vnquã fe-
ellit. Hoc idem interfeceret mea medi-
cinalia non vltimum tener locum, quod
tamen publico iure donare nõ intermit-
to. Omnem vero præcipuamque curam
pone in limatura tua chalybis rite præ-
paranda: In hac enim consistit remedii
basis & totum fundamentum.

Æculæ rad. Aronis præparationem a-
libi docebimus.

ADDITIO P. V.

Puluis senæ Laxatiuus Ru-
landi.

℥. Fol. Sen.
Tartar. alb. an. ʒ. i.
Sem. anis.
Caryophyllor.
Cinnam. el.
Galang. an. ʒ. i.
Diagrid. ʒ. ii. pulueriscentur
omnia subtilissime. Dosis est ʒ. i. vel ʒ. iii.

Puluis senæ præparat. cum scam-
monio.

Apollinijs Francisci Alexandrini.

℥. Fol. sen. ʒ. iii.
Tartar.
Salis indi an. ʒ. ʒ.

Macis ʒ. iii.

Cinnam. ʒ. i. ʒ.

Scammon. præp. ʒ. ʒ. Mi.

f. pulu. subtiliss. Dosis est ʒ. i. ad ʒ. i. ʒ.

Puluis alius Laxatiuus.

℥. Fol. sen. ʒ. ii.
Turbeth. alb. ʒ. gumm.
Glyzr. mund. an. ʒ. i.
Zinzib. ʒ. ii. Mi. f. puluis subtiliss.
Cuius dosis ʒ. iii. purgat absque mo-
lestia.

Puluis sæliciter purgans Petri Se-
verini Dani Regis Medici quo-
vitur in magnati-
bus.

℥. Piper. longi.
Cinnam.
Zinzib.
Macis an. ʒ. i.
Rad. irid. ʒ. ʒ.
Fol. sen. elect. ʒ. vj.
Tartar. alb. ʒ. ʒ. pulueriscentur
omnia subtilissime & cribrentur.
Dosis est ʒ. i. aut ʒ. ii. suauiter purgat.

Puluis purgans D. Io. Baptistæ
Mayheri.

℥. Turbeth. alb. elect. ʒ. ʒ.
Zinzib. ʒ. ii.
Galang.
Mastic.
Caryophyllor.
Cardamom. an. ʒ. ʒ.
Hermodact.
fol. sen. an. ʒ. ʒ.
Diagrid. ʒ. v.
Sacch. alb. ʒ. iii. Mi. f. puluis subti-
lissimus. Cuius dosis ʒ. i.

Tota compositio est etiam ʒ. v. ʒ. v. in
singulis dosibus insunt Turbeth. ʒ. fol.
sen. an. gr. vʒ. & diagridi gr. viʒ.

A a a a a 3

Pul

**Puluis solutivus D. Io. Hartman-
ni Beyer.**

℞. Fol. sen. diligentissime à stipitibus
mund. ʒ. x.
CrySTALLOR. tartar. ʒ. ʒ.
Salis absynth. ʒ. j.
Cinnam. acutiss. ʒ. ʒ.
Galang. ʒ. j.
Caryophyllor. ʒ. ʒ.

Pulveriscentur singula subtilissime, tritaque
commisceantur, aspergendo paulatim inter
terendum ol. anis. destillati ʒ. j. seruetur in
vitro acurate clauso. In ʒ. i. huius pulue-
ris infundat sens. gr. ʒ. ʒ. tartari gr. xv. sal.
absynth. gr. ʒ. ʒ. cinnamomi gr. ʒ. galanga
gr. ʒ. ʒ. caryophyllor. gr. ʒ.

**Puluis purgans robustissimus in
morbo gallico.**

Herculis Saxonie.

℞. Hermodactyl. ʒ. i.
Turbeth alb. & gumm. ʒ. ʒ.
Fol. sen. ʒ. ʒ.
Sarsa parill. ʒ. i.
Zinzib. gr. vi. Mi. f. pulv. detur in

iure vel vino per 20. 30. vel plures dies.

Puluis contra vermes.

Eiusdem.

℞. Aloes in aq. gramin. lor. exiccat. &
pulverisata,
Rhabarb. el.
Sem. sanct.
Corallin.
Rad. bistort.
Zedoar.
Medull. oss. persicor.
Scord. cretici,
Agar. roc. an. part. aequal.
Sacch. fini ad pondus omnium Mi. f. pul-
uis subtilissimus. Pro augmento acetis
datur ʒ. iii.

**Puluis contra fluxum ven-
tris.**

℞. Rad. tormentill. ʒ. i. ʒ.
Bol. armen.
Santal. rubr.
Nucistk.
Zedoar.
Macis. an. ʒ. ʒ.
Mosch. gr. ʒ. Mi. f. pulv. subtiliss.

**Puluis exiccans alium, sudorem-
que mouens. Bechtholdi
Rivii.**

℞. Rad. sars. parill. sel. & mundat. ʒ. i.
Cortic. guaiaci,
Rhab. sel. an. ʒ. ʒ.
Rad. meth. sel. ʒ. i.
Cortic. citri,
Galang.
Cinnam. an. ʒ. ʒ.
Tabell. man. Christi ʒ. x. Mi. f. pul-
uis subtilissimus. Cuius ʒ. i. ʒ. sumatur cum
iuculo aliquo vel vino, stomacho ieiun-
no, tertio vel quarto quoquo die.

Tragea laxatiua.

℞. Turbeth. ʒ. i. ʒ.
Diagrid. ʒ. i.
Zinzib. ʒ. vi.
Mastic.
Galang.
Sem. anis. an. ʒ. ʒ.
Cinnam. ʒ. ʒ.
Caryophyllor.
Piper. long.
Cardamom. an. ʒ. ʒ.
Liquirit. ʒ. iii.
Fol. sen. selector. ʒ. i.
Rhab. select. ʒ. ʒ.
Spice ʒ. i.
Squinanth. ʒ. ʒ.
Sacchar. albiss. ʒ. iii.
Mi. f. tragea subtil.

Species

Species stomachicæ laxatiuæ.

℥. Diagrid. ʒ. i.
 Flor. ros. rubr.
 Cinnam. acur.
 Santal. alb.
 Rubri
 Citrini
 Rad. Liquir.
 Mastic. puriss. an. ʒ. ʒ.
 Mi. f. pulu.

Species diacolocynthidos D.
Vlrici Chelii.

℥. Fl. Stœchad.
 Comar. marrub.
 Chamadr.
 Colocynth.
 Agaric. an. ʒ. v.
 Piper. alb.
 Sem. petrosel.
 Rad. arif. rotund.
 Sagapeni.
 Opopanac. an. ʒ. ii. ʒ.
 Cinnam. elect.
 Spic. indic.
 Myrrh.
 Poli an. ʒ. ii. Mi. f. puluis. Potest
 etiam cum mellis despumati lb. ii. redigi
 in electuariam.

Species diafenæ cum diagridio D.
Bechtholdi Rivii.

℥. Fol. sen. alex. mundat. ʒ. i.
 Tartar. vini albi ʒ. ʒ.
 Epithymi ʒ. ii.
 Cinnamomi
 Caryophyllor.
 Galang.
 Sem. anis an. ʒ. i.
 Diagrid. ʒ. i.
 Mi. f. pulu. subtiliss.
 Dosis ʒ. i. vel ʒ. i. ʒ.

Puluis purgans sine omni molestia,
 dictus puluis Esulæ laxa-
 tiuus.

℥. Caryoph.
 Cinnamom.
 Eign. aloes
 Galang.
 Rad. polypod.
 Nuc. mosch.
 Violar.
 Zinzib. alb.
 Sem. cumm. an. ʒ. i.
 Sacchar. alb. ʒ. ʒ.
 Rad. esul. mundat. ʒ. præp. ʒ. vii.

Mi. f. puluis subtiliss.
 Sumitur de hoc mane stomacho ieiuno
 cum brodio pisorum.

CAP. XVII.

De Vomitoriis.

Ars in omnibus sequi debet naturam,
 Natura vero in corpore humano
 sua sponte molitur omnis generis
 euacuationes, tam generales, quam par-
 ticulares, superne & inferne, videlicet
 per secessum, per vrinam, per sudorem &
 per vomitum: & quidem hæ sunt illius
 vacuationes generales: particulares au-
 tem, quibus eadem vitur, sunt, quando
 cerebrum & ventriculum à pluribus re-
 purgat excrementis, quæ homo per nares
 emungendo, & per os saliuando & ex-
 spuendo reiicit. In his igitur vacuationi-
 bus tam vniuersalibus, quam particula-
 ribus ars illam imitatur & sequitur.

Vniuersales igitur purgationes fiunt
 per secessum & vomitum, vt docet Gal.
 Sed de his, quæ per secessum iam *supra in*
cap. de electuariis, pilulis & pulueribus egi-
 mus. Comprehendantur autem sub ist-
 dem etiam clysteres, de quibus quidem
 hic dicendi locus esset: quoniam tamen
 remedia purgantia, quæ per os exhiben-
 tur, prius ordine perlequi constituimus,
 vomitoria clysteribus iam præmitteremus.

Vacua-

Vacuatio per vomitum in longe maiore frequentioreque olim vlu erat, quam iam apud nos. Nonnulli inter Medicos recentiores eum idcirco abdicare videntur, quod corpus plus æquo, vti opinantur, commoveat & disturber, nec non molestissima plura inducat symptomata: adductis præterea his ratiunculis, nostras regiones multo frigidiores esse, quam Græcorum, cuius nationis Hippocrates frequentissime eadem vacuatione utebatur, & infiniti post illum alii Græci auctores ipsius exemplum secuti: addunt etiam, homines nostrarum regionum esse multo pituitosiores, & minus ad vomitum proclives. Sed his rationibus & argumentis parum ponderis inesse, nemo non videt, quæ idcirco tanquam friuola explodentur, cum e contra huius vacuationis vsus utilissimus & summe necessarius sit ad plurimos affectus gravissimos & desperatos profligandos, licet vel iis remediis concitari debeat, quæ timidulis illis & meticulosis Medicis ex auditu tantum horrorem incutiunt. Sed quomodo se naturæ amicos illi iactitant, cum relictis iis, quæ maxima agendi vi & potestate excellunt, quorumque ne periculum quidem facere audent, potius eiusdem sint inimici? Sic enim naturæ adulatorem tantum sunt, qui imbecillis nimis & inualidis præsidium eam frustra propugnare conantur, nec potentibus satis armis illius hostem ferocissimum adoriri cogitant: qui interim velut inuictus cuncta illorum eccoprotica, imo vomitiua blanda & adulantia ridet & respuit, quibus elisis vix secundo ad eadem auxilia refuge-re audent.

Quibus vomitus obsit.

At vero non diffitemur, in huiusmodi remediorum vsu summa Medici prudentia & circumspectio opus esse, qui primo omnium explorare debet naturam ægri, num facilis sit ad vomitum, nec ne! Nam à laborioso nimis & difficili vo-

mitu, qualis iis plerumque contingere solet, qui carnosiori corporis habitu sunt, prorsus abstinendum est, iuxta præceptum Hippocratis lib. 4. Aphorif. 7. *Is quoque, qui collum habent oblongum, pectus angustum, & per cõsequens qui sunt ad rãbem dispositi, vomitus non nisi extrema urgeat necessitas, concedendus est: multo vero minus iis, qui ventriculo sunt nimis imbecillo, & qui obnoxii sunt inflammationibus & abscessibus faucium: aurium item & oculorum doloribus.* Præterea verus Medicus in his facile obtemperabit præceptis & doctrinæ Aetii cap. 100. serm. 1. nec non aliorum Græcorum plurium: & naturam ægri, nec non medicamentum sui vires & proprietates probe cognitas habebit & imabitur: quod deinde medicamentum pro affectus magnitudine ac vehementia, quem expugnare volet, prudenter & caute admodum in vsum transferet.

Remedia igitur, quæ vomitum provocare solent, communi nomine vomitoria nuncupantur. Eorum qualitas ab arte producta, ex iis causis indaganda est, quæ naturaliter vomitum concitant. Quod cum ita sit, vomitus naturalis est *Causa vomitus tam naturalis, quam artificialis.* & beneficium facultatis expultricis ventriculi, dum ea, quæ ob aggrauantem copiam, aut molestant qualitatem, aut substantiam venenatam & prorsus alienam illi aduersantur & noxia sunt, per œsophagum vi & impetu expellit, inferioribus suis partibus contractis: superioribus vero dilatatis, vt docet Galenus pluribus in locis. Vomitiones arte concitata istorum sunt generum, vt vel ventriculum nimia copia & quantitate pressum molestant, siue sit aqua, siue vinum, siue similis quævis portio, aut eundem qualitate sua acri & mordicante vellicent, lancinent aut dissoluant, & sic ad vomitum excitent: aut tota sua substantia prorsus ipsi contraria sint, qualia sunt quæcunque in venenorum numerum veniunt.

Hinc

Causa vomitus tam naturalis, quam artificialis.
s. de sympt. causis & l. 3. de fac. nat.

Vomitorio-
rum diffe-
rentia.

Hinc tres differentia medicamentorum vomitoriorum æque ac supra purgantium efficiuntur: suntque vel benigna, vel mediocria, vel violenta, hoc est, quæ summa vi vomitum eliciunt.

Quas tres differentias vomitoriorum remediorum vel ex ipsius Galeni scriptis eruere licet *lib. 1. de alimentis. cap. de Sesamo. & l. 15. c. 4. de usu partium.* quo lectorem ablegamus.

Materia igitur, ex qua tria illa vomitoriorum genera componuntur, necessario quoque triplex statuat.

Benigna.

Benignis fabricandis sufficiet aqua tepida cum syrupo acetofo vel *oxymelate simplici, vel oleo oliuarum, amygdalarum dulc.* quæ in quantitate satis magna sunt exhibenda.

Mediocria.

Mediocria paulo magis prioribus istis stimulant, & irritant expultricem ventriculi facultatem, quibus sola & simplex accidit decoctio cum *rad. & sem. raphani, atriplicis, eruca, nasturtii, capæ:* quibus addi potest vel *syrupus acetosus compositus, vel oxymel scylliticum, aut hydromel* quoddam compositum cum *rad. asari,* prout vomitium tuum plus minus efficacius reddere voles.

Hic notandum est, quod vomitoria enarrata primi & secundi ordinis tum usurpari queant, quando superflui & noxii humores tunicis stomachi adherescentes euacuandi veniunt, qui alias progignunt eruditates: vnde ventriculi imbecillitas, flatus, *ἀσποφία* & similia symptomata, tanquam illarum comites indiuidui consequuntur: in quibus purgantibus huic scopo destinatis, semper adenda erunt detergentia.

Commemorata vomitoria tam benigna illa, quam mediocria, etiam vtiliter exhiberi possunt, quando ventriculus nimis repletus est vel vino vel cibo, nimiaque horum copia molestat & grauatur, vt diserte monet *Hippocr. l. 3. de dia-
ta & alibi.*

Quod ad tertiam vomitoriorum speciem attinet, quæ sunt violenta, vt *veratrum album,* de eorum qualitate, quæ ventriculo potius infensa est, & è diametro ipsi aduersatur, supra satis diximus. Vfus eorundem non vacat periculo. Nam vt Celsus inquit, *illud scire oportet, omne eiusmodi medicamentum (de elleboro verba faciens) quod potui datur, ægris non semper prodesse, semper vero nocere sanis.* Si igitur ex necessitate quis coactus ea præscribere, & ægrotis propinare cogitet, varias prius circumstantias considerate debet. Nam prima corporis regio semper prius purganda est: humores crassi & viscidii incidendi & attenuandi, & vacuationi per vomitum aptiores reddendi: omnes meatus corporis referandi, corpusque optime nutriendum & humectandum, tam alimentis boni succi, quam balneis & fomentationibus peculiaribus: sicut id dilucide docent Hippocr. & Galen. *Aphorif. sect. 56. Epid. aphorif. 9. l. 2. & 13. l. 4. & Celsus l. 2. c. 13.*

Parabant autem olim veteres eiusmodi violenta vomitoria plerumque ex vtroque *helleboro,* & potissimum ex *albo, rhymelea, chamalea, peplo,* & similibus violentis & venenatis purgantibus, quæ penitus improbo, ipsumque etiam *helleborum,* imo & *album,* quod excitat conuulsiones, si quis enim eo vsus fuerit sine præparatione, de qua veteribus, nisi eam forte celariat, nihil constitit, non mediocre incurret periculum.

Inuenta sunt nostra ætate, (sicut fecundo temporis progressu noua rerum inuentio indies incrementum sumit,) multo præstantiora vomitina, multoque tutiora, quorū vsus plurimus hodie existit in diuersis & grauib. affectibus curandis, iis etiam adiectis, quibus plerique vomitum nocuū & infestum existimant, vt verbi gratia in pleuritis, quarū plerisque vomitus valde necessarius est, vt

B b b b b

pesti-

Violenta.

Noua vomitoria à recentioribus inuenta.

pestilentibus, & in iis, quæ cum lumbri-
cis siue vermibus complicantur, de iis
supra in cap. de aquis, ubi descripsimus a-
quam nostram benedictam purgatiuam
vomitiuam, mentionem fecimus.

Quoniam autem tot infinita & egregia
experimenta descripta inueniuntur in
centuriis M. Rulandi Med. peritissimi &
doctissimi, quorum effectum aquæ suæ
benedictæ etiam vomitiuæ purgatiuæ
adferibit, nec non aliis portionibus vomito-
riis, quas ad plurimos profligandos
morbos, & ad ipsam etiam pleuritidem
soluendam describit: non alienum erit
ab instituto, si nostram sententiam ipsius
auctoritate stabilierimus, & quanta e-
mergant commoda ex vomitionibus, o-
culis subiecerimus.

Ex vomitoriis ipsius ordinariis vnum
tantum inuenio, quod ex vegetabilium
familia depromptum componit ex *dra-
chma semis pulueris rad. asari*, addendo a-
quarum *hyssopi, prassii, melissa, cardui be-
nedicti ana ʒ. j.* interdum nil præter aqua
cardui benedicti ʒ. v. vel vi. adicit: &
sic parat vomitiuum sudorificum: ex-
hibet id cum felicissimo successu in asth-
mate & diarrhœa, & ipsis etiam febribus
quoridianis & tertianis, sicuti videre
est in *Centur. 6. Curat. siue c. 5. & Centur. 8.
c. 95. & 97.*

A sumpta portione iubet ægrum suum
in lecto bene tectum decumbere, & plu-
rimum sudare, & tandem vomere: & hoc
modo ipsum restituit, & à febre in mo-
mento liberat.

Reperiuntur adhuc quinque aut sex
alia vomitoria in Centuriis eiusdem
Rulandi, quæ ex metallico genere de-
sumpta videntur, quorum præcipuum
est aqua illius benedictæ, cui tribuit pluri-
mos & admirandos effectus, quos in per-
sanandis diuersis affectibus, & præsertim
in pleuritis, siue vermibus complica-
tis, siue aliis expertus est.

Remedium hoc appellat vomitorium

ruptorium: rumpit enim & aperit absces-
sus & apostemata, in quæ plerumque &
prompte degenerant inflammationes.
Eodem etiam vitur in cura anginæ siue
scintantiæ. Vide *Cent. 1. Curat. 14. siue cap.
14. Cent. 2. cap. 52, 53, 62. Cent. 3. cap. 8.
Cent. 4. cap. 11. & 16. Cent. 9. cap. 14. 35-36.*
Vbi simul inuenies annotata, locum, no-
men, sexum & ætatem eorum, quos ab
eiusmodi deploratis pleuritis resti-
tuit, imò breuissimo tempore ante septi-
mum videlicet diem, & plerumque citra tan-
guinis missionem. Sic in posteram, ubi
usus huius generis remedia forte expo-
stulat, ille enarrata sua contentus est a-
qua vomitiua purgatiua, aut vomitorio
suo ruptorio, vt vocat.

Alibi eadem aqua benedicta plurimos
grauissimos morbos feliciter percurat,
veluti dolores & inflammationes ventri-
culi, icterum, febres tertianas & quoti-
dianas *Cent. 1. cap. 8. Cent. 2. cap. 31, 34, 65.*
Et videre quis potest in *Centuria 9. c. 57.*
quam mirifice prædicet eandem suam a-
quam benedictam, & similia vomitiua
purgantia, tam ad præseruationem, quam
ad curationem ipsius podagræ.

Vitur præterea alio vomitio, quod *Spiritus aur-*
ab eo nominatur *Spiritus aureus*, quo fa-
cilissime & laudabili cum successu curauit *di-*
duas fœminas: quarum vna sexaginta an-
norum aut circiter fuit, altera quinquaginta: illa hydropica, icterica, astmati-
caque: hæc vero astmate suffocatiua &
lethali confictata. Has curas annotat
Cent. c. 25. & 35.

Apud eundem Rulandum aliud ad-
huc habetur vomitiui genus, quod su-
dorificum est, idque nominat *aquam ter-*
ra sancta, qua elegantia quoque & singu-
laria percepit experimenta in epileptis, *sancta Ru-*
stranguriis & ischuriis. Vide *Cent. 4. c. 31.*
& 33.

Ibidem etiam ad curam omnium fe-
brium intermittentium calix quidam *Calix vo-*
chymicus occurrit, parâdus (vt arbitror) *mit-*

cxvi-

Aqua beno-
dicta Ru-
landi.

Vomit. ru-

ex vitro antimonii, vel calce plumbi cū silicibus vitrificata, quæ in tybum quandam effusa, in calicem siue vasculum quoddam fingitur, in quo per noctem macerentur vel vinum vel alius quidam liquor ad ʒ. iiii. vel v. quæ postea portio bibēda mane exhibetur: quæ hausta pro-uocatur vomitus multo benignior, quā ab antimonii vitro. Et notandum est, quod huiusmodi vasculum ad eundem usum semper aptum & idoneum permaneat, citra pondetis sui virumque diminutionem, de qua purgandi ratione iam alibi in scriptis nostris egimus.

Tandem adhuc aliud vomitium in eodem Rulando se offert, quod est ipsius *crocus metallorum*, de quo accipit solummodo ad pisi magnitudinem, quod macerat per 24. horas in 4. aut 5. vnciis vini albi: Omnia colat & exhibet. Hoc nominat purgatorium vomitium pantagogum: vitur eo contra anorexiam, apesiam & spasium. Vide *Cent. 5. cap. 13.*

Hic enumeratus metallorum crocus est, nisi fallor, basis aquæ eius benedictæ: Equidem meam inde concinnare soleo, sicut scripti *supra sub finem c. de aquis.* & modum docui crocum illum fabricandi, quamuis obscurioribus quibusdam verbis, quæ tamen vel minimo chymistæ intellectu facillima sunt.

Aqua ipsius terræ sanctæ vomitiua fundatiua, spiritus item eiusdem aureus vomitiuus purgatiuus, sunt, opinor, remedia metallica, ex mercurio nimirum & antimonio rite præparata: ex quibus peritius Medicus elicere nouit vomitiua, quæ virtute sua vsque ad radices & mineras mali penetrant, & nihilominus tamen minus noxia & perniciofa sunt helleboris istis antiquis olim tam celebratis & vsitatis remediis. De huius generis medicamentis in Pharmacopœa nostra Spagiritica tanquam in loco suo proprio nobis dicendum erit. Elegantes interim præparationes quasdam in *Tetrade nostra*,

c. de mercurio & antimonio proposuimus, quo lectorem ablegamus. Satis mihi sit, hic in nostram pharmacopœam vnum saltem vomitium inserere, quod paratur ex *sale virrioli*, de quo accipias grana 7.8. vel 10. pro ægrotantis viribus, idque dissoluas in vino, iusculo, aut congruo aliquo liquore, & exhibeas iis, qui eo opus habent, & mirandos eliciet effectus.

Porro vt palam fiat, quam potentes & mirabiles effectus huiusmodi purgandi ratio, vomitoriis congruis, & quæ altius mali radices extirpant, concitata exerat, hic historias duas memoratu dignas enarrare placet.

Prior est de D. de Luynes, & de Fourmentieres, qui summa & veneranda auctoritate vir erat, piæ memoriæ, Regiusque Consiliarius Parlamenti Parisiensis: is anno ætatis suæ quadragesimo, vt ipsemet mihi sæpius referebat, graui & diuturno morbo corripiebatur, quem simul febris lenta ac languida comitabatur, ex qua corporis habitus omnino resicatus, & marasmo consumptus fere videbatur. Ac licet Medicorum Parisiensium consilio, & infinitis eorundem remediis per annum & dimidium continue vsus esset, nihil tamen opis & leuaminis vnquam inde senserat. Derelicto igitur ab iis & tanquam desperato offertur illi à Domina de la Noue, muliere omni virtutum laude ac splendore clarissima, (quæ adhuc superstes harum rerum ipsamet testis erit) tabella ex floribus albis Antimonii & sacharo parata, quam ipsa sumere eum hortatur, simulque huius remedii vim & operationem prædicit. Vnde D. de Loynes ad extremum iam redactus, fortunæ alex se commisit, hancque oblatam tabellam sumpfit. Aliquot horis post tam vehemēti impetu vomitus prorupit, vt inde quasi obstupesceret: altera vero vice euomuit albugineā quandam & viscosam materiam, formæ rotundæ

*Sal. virriol.
vomitium.*

*Historia
tabilis.*

*Vomitium
Pantagogi
Rulandi.
Crocus me-
tallorum.*

Bbbbb 2 tunda

tundę & conglobata; pedis fere longitudinem, cannaque siue arundinis crassitudinem referentis: qua euomita statim se restitutum, vt & erat, exclamabat, & sic paucis post diebus perfecte curatus conualuit, venit & gratias egit commemorata Dominę, & secretum remedii ab illa petens obtinuit. Vnde occasione oblata, idem sæpenumero in aliis pluribus ægrotis expertus est, & indagandis postmodum subtilioribus natura secretis ad mortem vsque deditissimus fuit.

II.
Historia.

Altera mirabilis curę historia est de nobili quadam Domina ex Prouincia Pictauiensi, de cuius affectu & symptomatis, quibus præterito mense Iunii vehementissime affligebatur, ad me scriptum fuit: erant autem hæc: frequens lipothymia & animi deliquium, capitis dolores, vertigines, conuulsiones, vomitus, ventriculi dolores, diarrhœa, & infinita alia: & quod miratu dignum est, in horum symptomatum exacerbatione & vigore, interdum euomebat pilorum tenuissimorum, siue capillorum per interualla copiam, quorum vnus in epistola conclusus mihi transmissus fuit. De quo malo grauissimo ac deterrimo simul in consilium vocabam D. Turquetum virum doctissimum, Medicum Regium, Collegam & amicum meum charissimum. Ex communi igitur vtriusque nostri consilio ipsi eum scripto remedia aliquot chymica, nec vulgaria remittimus. Frustra enim ac sine vilo progressu hæctenus diu vsa fuerat medicamentis aliis, ex præscripto primariorum Medicorum Pictauiensium ipsi exhibitis. Inter enarrata remedia nostra erat etiam Mercurius noster vitæ in tabellis, qui vomitius & purgatius est: item pilulæ nostræ polychrestæ, nostrum laudanum siue nepenthes, & similia, qualia apud vulgares pharmacopœos proflare non solent, quæ ipsi cum regimine atque vtendi modo transmittimus. Quorum re-

mediorum felicissimus successus statim se prodidit: nam sumptis tabellis nostris purgatiuis vomitiuis, tam superne, quam inferne adeo sætentem & putrem eiecit materiam, vt & astantes inde inficerentur.

In secunda & tertia exhibitione eorundem tabellarum, à quibus iam magnum persenserat leuamen, tam vehementi symptomatum insultu adhuc exagitata, ac alias nunquam (mali enim radices vi medicamenti cedere & extirpari cœperant) tam magnam capillorum copiam euomuit, vt se inde suffocatum iri crederet, idque per duos aut tres integros dies. Tandem sumpto eodem remedio, molem quandam in faucibus hærentem, & vellicando lancinandoque molestem persentisebat: paulo post vero vomitione prolecta vermibus adhuc viuus miræ crassitudinis & longitudinis prorupit, paulo post illa adhuc vomuit capillos aliquot, qui sua sponte moueri videbantur, & similes erant cristæ aut fasciculo plumeo, ab utroque latere distincte disposito: exhibita postridie vna adhuc de enarratis tabellis, tres tantum capillos reiecit, & sic extirpata morbi causa perfectam recuperauit valetudinem, quemadmodum de harum rerum circumstantiis, & remediorum successu, pharmacopœus quidam nomine A. Mayaut, qui ipsi toto curationis spatio auxiliatrices præbuerat manus, ad me luculenter perscripsit, idque tunc temporis, cum officinis meis in aduersa valetudine firmanda adessem Excellentiss. & Ampliss. Domino de Villeroy, augustissimi Consistorii Comiti & Primario Reg. Secretario, viro sane non tantum de Franciæ, & toto Galliæ regno, non secus ac de patria bene merito, sed etiam apud exteris nationes ob singulare sapientiæ, integritatis & prudentiæ studium, summamque in regniis negotiis obeundis dexteritatem cum summo

summo animi candore coniunctam celeberrimo: in huius, inquam, magni viri & moecenatis mei arce splendidissima, Villeroy dicta, cum essem & remotus ab aula vrbisq. Parisiensis tumultu, liberaliori Musarum fruerer otio, noua hæc nuntia de tam mirabili casu & felici eius exitu ad me perlata sunt, quo etiã in loco pharmacopœam meam elucubrãdam præmanibus habebã, ac in ipso capite de purgantibus vomitiuis pertractandis versabar: vnde data occasione historiam hæc præcedenti annectere visum fuit, vt stupendi huius vacationis per vomitũ effectus in propatulum producti, omnibus innotescerent, & hoc modo errorẽ suum agnosceret, qui inique eundem purgandi modum, ex nescio qua timiditate, plusquam leporina condemnant.

Mercurius
vita.

Docemus præparationem Mercurii nostri vitæ in nostra Tetrade: Breuiter is præparatur ex duabus substantiis metallicis, quarum vna sumitur ex regalo Magnesiæ, altera ex mercurio eiusdemmet Magnesiæ in meteoron redacto, æqualiter mixtis: ex quibus extrahatur viuis per retortam liquor gummosus, qui præcipitatur in aquam frigidam in forma cremoris seu floris lactis, qui optime à sua aciditate pluribus ablutionibus edulcatus in puluerem niuei coloris conuertitur: hic ad 4. vel 5. grana ad summum exhibetur, idem etiã si velis cum saccharo in tabellas redactus, vel etiã cum quodam liquore, vel seculis offerri potest. Est enim omnium vomitiuorum & purgatiuorum præstantissimum, vltra quam dici aut cogitari potest, stupendosque plane effectus prodit in diuersis morbis profligandis. Præstantia tam insignis remedii vi quasi è manibus nostris extorsit clariorem eiusdem descriptionem, quam clausulæ loco huic capiti appendere volui, ne alias mancum mutilumque forte videri posset.

ADDITIO P. V.

Folia asari à septem ad nouem minutim concisa cum ouis agita. Et butyro seruenti incoquo, semper agitando, ne in massam coeat, postea in patinam effunde & cum pane comede. Prouocat vomitum.

Notandum de asaro.

Ioannes Surius Lubecensis, Monachus Carthusianus Colonienfis extenuatus ex abusu radicis asari, obiit; & mortem videns præsentem, ad marginem herbarii sui scripsit hæc verba: *caue tibi ab hac herba, nec ea utaris, nisi periti Medici adhibero consilio.* Liber adhuc asseruatur Colonix in dicto monasterio.

Vomitum prouocans potio.

℞. Sem. atriplic.

Raphani an. ʒ. ʒ. ʒ. Coquantur in aqua, addaturque oxymel pro potu.

Vel ℞. aq. tepida ʒ. iij.

Syr. acet. simpl. ʒ. ij.

Ol. communis cochl. j. Mi.

f. potio vomitoria.

Vel ℞. Sem. raphan.

Anethi an. ʒ. ij.

Aqua lb. j. f. decoctio.

℞. Colatura lb. ʒ.

Oxymel. Seyllit. ʒ. j. ʒ. Mi. pro potu.

His interdum etiã admiscetur *sem-urtica.*

CAP. XVIII.

De Clysteribus.

Absoluto tractatu nostro de purgantibus generalibus, quæ per os exhibentur, nunc æquum esse viderur, vt iuxta ordinem nostrum inceprum etiam de purgantibus liquidis, quæ per anum immissa corpus ab excrementis prauisque humoribus repurgare apta sunt.

B b b b 3

sermo

sermonem faciamus. Vocantur autem huiusmodi remedia communi nomine clysteres: nonnullis appellantur euemara, hoc est, infusiones & immisiones iu-

Cels. cap. 12. xra Celsum. lib. 1.

Est igitur clysteris vocabulum generale, & pro variis remediis exhibendis versusurpandisque accipitur: pro alio enim atque alio partis affectu, cui is, ut remedium adhibetur, & in usum aptatur, fitu, aliam quoque nominis appellationem sortitur, vnde clysteres alii sunt auriculares, *otenchita* antiquis dicti; alii sunt clysteres vesicæ, vocati *syphones*, siue *catheteres*, per quos, quicquid volumus, in vesicam iniicimus.

Alii veterini, *metrenchita* nuncupati.

Eiusmodi remedia diuersis affectibus, quibus tres illæ nobiles enumeratæ partes defatigantur, medendis inseruiunt: hos tamen eosdem clysteres in alium locum tractandos reuicimus.

Clysteres vnde inteti.

Sufficiet nobis hic de veris tantum clysteribus dicere, quales sunt, qui in genere ita appellantur, & qui in anum infunduntur, quorum vsum iuxta Plinium, auis Ibis appellata (quæ longo suo rostro sibi ipsi clysterem quasi per inferiora iniicit) nos primum edocuit.

Galenus comment. in Aphorif. 36. sect. 2. lib. 9. Epidem. plures tradit clysterum differentias & compositiones, quorum alii ventrem nimis siccum emolliunt, & facultatem expultricem consopitam excitant.

Alii emolliunt & purgant simul non tantum communia illa ventris recrementa, ad ipsius naturæ imitationem (quæ felle siue bile in intestinū ieiunum regurgitante expultricem facultatem, ad naturalem excrementorum egestionem irritat & stimulat,) vt Gal. docet lib. 5. de vsu partium: sed etiam euacuant & reuellunt pituitosos, biliosos, aliosque superfluos & noxios humores, tum in ipsis intestinis, tum in toto mesente-

rio, & circa hepatis sinum stabulantes, vt idem Gal. scribit comment. aphorif. 17. 6. aphorif. De his solummodo clysteribus, quorum ope naturalem tantum vacationem expeditimus, iam tractabimus, tanquam de re, quæ ad purgationis scopum maxime spectat: simulque iis adiungemus decocta, modo carminatiua, modo lenitiua, modo detergentia, & id genus aliis medendi finibus inseruientia, vbi scilicet vel euacuatione, vel reuulsione, vel deriuatione humorum peccantium opus erit: sed instituti tamen memores non latius æquo hinc diuagabimur.

Clysmata emollientia, quæ aridas & induratas alui faeces humectant, componuntur ex radic. & folijs *bismalua*, *malua*, *violarum*, *branca rrsina*, *beta*, quibus adduntur olea, butyrum, aut alia pinguedines; iura etiam intestinorum vel capitis veruecini sola eidem vsui destinantur.

Emollientia.

Vt vis anodyna augeatur, si forte humor acris, mordax, salsus, siue pituitosus, siue biliosus, intestina obsideat, doloremque inducat, decoctioni adduntur *semina lini*, *fenugraci*, *bismalua*, *psyllij*, *flores chamomilla*, *meliloti*, *sambuci* & *similium*.

Anodyna.

Si vero dolorem comiteretur, vel eundem etiam exciter flatus, & crassus ac pituitosus humor: semina carminatiua adiciuntur, nempe *cumini*, *anisi*, *feniculi*, *tina*, *bacca lauri*, *herba origani*, *calamenti*, *ruta*, *summitatum anethi*.

Carminatiua.

Quoniam autem eiusmodi dolores vt plurimum proueniunt vel ab humore tenui, acris & bilioso, vel etiam à crasso, mucilaginoso & pituitoso, salso & vitreo: biliosus quidem vacuandus est *looch ex castia*, *diapruno*, *catholico*, *lenituo*, *elect. de psyllio*, & similibus leuioribus cholagogis: pituitosus vero decurbandus *hiera picra Galeni*, *diaphœnico*, *diacarthamo*, *benedicta laxatiua*: & interdum

adum

dum ubi humore existente tenaciore, frigidiore & glutinosiore, validius trahendum purgandumque est, *hiera diacolocynthidos* assumitur: olea congrua ad utriusque humoris acrimoniam obtundendam admiscenda sunt, minus quidem calida & leuentia humori biliolo conferunt, ut *oleum violarum*, *oleum liliorum*, *lini* & *chamomilla*: *laurinum* vero, *iniperinum*, *sesaminum*, *anethinum*, *sambucinum*, *rutaceum*, *irium* ad pituitosum, & ubi maiori attenuatione, resolutione & calefactione opus est.

Si vero dolores huiusmodi, sicut sæpe accidit, oriantur ab inflammatione quadam intestinorum aut circumuicinarum partium, vesicæ nimirum, vteri, aut renum, Medicus parum versatus curioso & accurate quid faciendum sit, consideret: hæc enim mala semper cum febre coniuncta sunt. Eiectis igitur cum emolliente aliquo clystere prius crassioribus alui excrementis, lenitiuis & refrigerantibus clysmatis vtendum erit; paratis ex lacte, in quo incoxerint *semina lactuca*, *psyllii* & *bismalus*, ut mucilaginosum fiat, & magis anodynum. Aliquando paratur enema ex solo oleo *violarum*, in quo incoqui possunt aliquot capita *papaueris*. Sed de his iuniores Medici consulant *Aetium cap. 4. 16. & 26. ferm. 3. lib. 3.* Videndum præterea, quid Galenus scribat de clysteribus ex solo sero lactis paratis, *lib. 10. simp. c. de sero lactis*: quos ad pus detergendum, dolorem sedandum, & acrimoniam humorum obtundendam, summopere commendat.

Hæc obiter dicta sint: scopus enim noster est, uti iam protestati sumus, hic de solis purgantibus enematis verba facere.

His enumeratis communibus & vulgaribus emollientibus, lenientibus & anodynis, quosdam alios eiusdem ordinis adiciere possem ad huius operis ornamentum, nisi constitutum esset, *cap. de*

extractis, annotare plura extracta purgatiua simplicia & composita: plura item extracta lenitiua, anodyna, carminatiua, & diuersa alia omnibus intentionibus curatiuis apta, quæ ad quoslibet clysteres conficiendos abunde sufficient.

Nam si exempli gratia componendus sit clyster ad dissipandos ventos, extractum carminatiuum iam paratum in promptu aderit, quod diuturno tempore referuabitur, omnibus virtutibus & proprietatibus *baccarum lauri*, *iuniperi*, *sem. foeniculi*, *anisi*, *anethi*, *cumini*, *dauci*, *herbarum siccarum*, *ruta*, *calamenti*, *pulegii*, *origani*, *florum sambuci*, *chamomilla*, & similibus dotatum, cuius varias compositionum formulas describemus (sicut & extractionum lenitiuarum & anodynarum) & sufficient commemorati extracti tantum drachmæ duæ vel tres, cum iusculo quodam aut aqua calida, aut vino, prout opus est, permixtæ, qua methodo carminatiuum clysteris decoctionem, sine laboriosa operatione statim parabit, in qua extractum purgans affectui, qui edomandus est, congruum dissoluet, sicut ex variis illis formulis, quas *cap. de extractis* describemus, palam fiet. Ita vradhuc magis superuacaneo labore pharmacopœos subleuemus, varias quoque oleorum formulas dabimus, quæ facultate anodyna, lenitiua, carminatiua & purgatiua simul prædita erunt. Exempli loco hic oleum nostrum *diacolocynthidos carminatiuum* in medium proferemus, quamuis plures eiusdem formulas in *secunda sectione nostra pharmacopœæ cap. de oleis* sumus daturi.

Oleum diacolocynthidos carminatiuum purgatiuum Quercetani.

℞. *Herb. sic. ruta*
Calamenti

Oris

*Origani**Pulegij ana m. j.**Sem. Dauci**Cumini**Foeniculi**Baccar. Lauri ana ʒ. j.**Ol. Oliuarum lb. ij.**Vini rubri lb. j.*

Coquantur ad vini consumptionem, cum hoc oleo sic preparato decoque pulpa colocynthidos ʒ. ij. digerantur ad ignem Bal. Mar. cal. per 12. horas, dein bulliant per duas horas, donec oleum vim totam colocynthidos attraxerit, tandemque exprimantur & colentur.

Hoc oleum in officinis parari, diuque adseruari potest: dosis ʒ. i. vel ʒ. ii. prout maiori vel minori operandi efficacia opus fuerit, cum iure pingui permixtum medicamen summum erit ad omnes soporiferos affectus, apoplexiam, lethargum & similes.

Ex commemorata colocynthide, cocta cum oleis lenitiuis lumbricorum, lini, litorum, visci, pomi & chamomilla, componere licet oleum compositum lenitiuum purgatiuum, in modum olei carminatiui purgatiui, quod cum ausculo capitis veruecini mixtum ad omnes dolores singulare est præsidium. Oleum enim mirifice contemperat acrem & venenatam colocynthidos qualitatem, adeo ut sic præparata, neutiquam noxia aut damnosa sit intestinis, quorum tunicis alias vel subtilissime etiam puluerizata & in trochiscos redacta, semper aliquantum adhærere solet: quod incommodum hac præparatione, & oleorum cum ipsius essentia & proprietate permixtione intercipimus: sicque auxilium euadit minus periculofum ipso diaphœnico, & benedicta laxatiua, cuius vñus utilis erit in variis clysmatis concinnandis, & effectus præstantes felici cum successu ostentabit in sedandis potissimum intolerabilibus doloribus & passionibus coli-

cis, vt plurimum à pituita vitrea in iactis subortis, in quibus purgantia lenitiua sola exhibita inefficacia prorsus & inualida comperientur.

Coronidis loco hic annexam adhuc aliam olei purgatorii descriptionem, quod ad prohibendam vermium generationem, & ad corruptorum, putidorum, & deprauatorum humorum, vnde illi nascuntur, expulsiōem, præstantissimum est: ex quibus alias infinita alia mala progredierentur: Siquidem plures hodie tam inter viros, quam foeminas, iuuenes & adultos videmus his affectibus obnoxios, quibus hoc oleo tam interne in forma clysteris, quam externe applicato auxilium gratum & indubitatum sæpenumero tulimus.

*ʒ. Rad. Aristolochia rotunda**Gentiana ana ʒ. ʒ.**Tormentilla ʒ. j.**Herb. Centaurii minoris,**Summitatum olea,**Marrubij,**Absynthij pontici,**Perficaris,**Lupulorum,**Diptamni ana m. j.**Sem. Poly montani**Portulaca**Citrii**Cardui benedicti**Lupinorum**& sem. contra vermes an. ʒ. j.**Amygd. amararum ʒ. iiij.**Flor. Persica arboris**Hyperici**Stoechados ana p. ij.**Myrrha ʒ. ʒ.**Turbith**Hermodactylorum ana ʒ. j.**Pulpa colocynthidos ʒ. ij.*

Contundenda contundantur & miscantur cum lb. iiij. olei oliuarum & lb. i. lb. vini albi generosi, dein bulliant ad vini

con.

consumptionem: addendo sub finem duo vel tria bouis fella, prius ad B. M. optime depurata seu defaecata, & fiat oleum. Hoc oleum mixtum cum lacte, aut iure quodam congruo in suff. q. ad fingendum enema, summa erit medela aduersus lumbricos quosuis: infantibus ʒ. 4. aut quinque annorum sufficiet exhibere pro dosi ʒʒ. vel ʒʒj. cum lactis ʒʒiij. aut v. vt fiat clyster, vt supra: mediocriter robustis satis erit ʒʒj. robustissimis vero ʒʒ. s. imo & ʒʒj.

Hoc etiam oleum excellentissimum est ad vermes, & vngendo aliquot eius guttulis orificium stomachi & regionem umbilici. Admirandi horum duorum modo descriptorum oleorum effectus Indies magis magisque per ipsam experientiam sese prodent & dispalabunt.

Sed vt paulo magis caput hoc amplificemus, vnum atque alterum adhuc remedium ex mineralium classe peritum, eadem inferamus: cuius generis medicamenta cetera purgantia in clysterum compositionem venientia, longissimo intervallo post se relinquunt, siue ad demulcendos & leniendos dolores à causis frigidis, cruditatibus, flatibus ac humoribus mucilagiosis, tartareis & arenosis, siue calculosis suscitatos, siue ad expellendos vermes, educendam fetidam humorum illuuiem & putredinem, vel ad validius expurgandos omnes humores, citra tamen calefactionem nimiam, qualem inducere solent *Hiera Logadii, vel Pachii diacolocynthis, benedicta laxar:* & huius generis alia, quibus plerique ad ægros excitandos vtuntur in comatosis & soporiferis symptomatis & affectibus, quorum tamen vim excedens istorum medicamentorum calor potius auget cerebrumque maiori vaporum copia replet & fatigat, quam vt eosdem dissipando imminuat. Hoc non contingit in remedijs alijs, quæ manifestis illis & noxijs qualitatibus prorsus ablati, potius formales & spiritales produnt effectus, quam materiales. Illud medicamentum, de quo loquor, est *crocus metallorum*,

Crocus metallorum in clysteribus.

cuius alibi mentionem fecimus, eiusque admirandas operandi actiones, quas etiam per os sumptus perficit, ostendimus.

Si quis timidulus & inexpertus medicaster horum remedijs, quorum nullam habet notitiam, vsum minus approbaue- rit, si per os assumantur, non tamen credo, illum tam stupido fore ingenio, vt eadem clysteribus excepta contemnere ausit, si præsertim eorundem summos effectus, quos benigne quidem, sed efficacissime præstant, agnouerit, qui nihil molestiarum, neque ad oleorum ingrato fœtore, neque à quauis aliare conciliant, sicut in vulgaribus plerunque accidere solet. Pretium quoque eorundem non excedet ʒ. asses, cum quilibet aliorum ad minimum vendatur sedecim vel etiam 20. assibus. Sufficit enim remedijs illius enarrati, semidrachma vel drachma vna ad summum, quod macerandum est in 4. vel ʒ. vncijs aquæ cuiusdam congruentis, aut vini per noctem integram, aut amplius, & sic maceratio hæc misceatur cum quodam iure in suff. quantitate, vt fiat clyster. Eandem macerationem in aqua vel vino factam, potes, si velis, paratam adseruare, eamque in magna copia aucta singulorum dosi parare, quam diutissime reseruas, & in vsum, vt res postulauerit, adaptabis, seruata semper supradicta dosi.

Loco croci metallorum, licet non tanto cum emolumento, vti poteris *Antimonis vitrificato*, quod tamen infusum, colatum & exhibitum in clysteribus minorem noxam adfert, quam diaphœnicon, hocque ipso vtiliores & efficaciores multo effectus demonstrat. Sed dū hæc remedia Dogmaticis propono, liberum iudicium cuiuslibet relinquo, siue iis vti voluerit, siue non. Hoc solum affirmare possum, me in iis describendis solido certoque niti experientia fundamento, quod nullis argutiarum machinis à quodam forte Motu subiectis dirui & subuerti poterit.

Vt ut sit vnusquisque tandem fatebitur, modo non fuerit omnium ingratus, hisce Hermeticorum ornamentis & floribus.

Cccc bus.

bus, quibus vulgarem pharmaceuticam amplificauimus, sibi satisfactum: quos licet magnificamus, & inter fructus laborum vigiliarumque nostrarum charissimos habeamus, eos tamen omnia propenso & liberali animo impartimur.

Hismultas alias diuersorum clysterum calefacientium & refrigerantium, detergentium, consolidantium, cicatrices inducentium, adstringentium, corroborantium & nutrientium, & pluribus aliis mendedi scopis inseruentium formulas addere possem, sed quia nimis vulgares sunt, inque antidotariis passim descriptæ, iis hic enodandis iam supersedebimus.

Adderem præterea ad amplificandum hoc opus varios particulares clysteres auriculares, qui ad aurium dolores, inflammationes, abscessus, vlcera, sonitus, tinnitus, & surditatem conferunt: clysteres quinetiam vterinos, qui ad vteri inflammationem, vlcera, tumores, suffocationem, mensium suppressionem, fluorem eorundem immoderatum & album, nimiam vteri humiditatem, siccitatem, fetidorum humorum illuuiem & sterilitatem faciunt. Clysmata tandem siue enemata particularia ad vesicæ affectus, ipsiusque ardorem, inflammationem, vlcera, carunculam, gonorrhœam, stranguriam & ischuriam, & ad ipsius calculi comminutionem & attritionem conducentia; non incommodè hic adiungere possem. Sed omnes hos enumeratos clysteres peculiare & específicos, affectibus harum trium enarratarum partium, referuamus in tertiam & vltimam sectionem huius pharmacopœæ, vbi tractabimus de omnibus corporibus humani affectibus, tam internis, quam externis, ibique vsum præcipuorum & præstantiorum remediorum, quæ in hoc opere continentur, simul docebitur.

ADDITIO P.V.

Oleum è colocynthide compositum. D. Io. Hartmanni Beyeri ad imitationem Rondeletii cap. de tinnitu aurium.

℞. Sem. nigell. roman. ʒij.

baccar. lauri,

rad. ellebor. alb. an. ʒj.

pulpa colocynth. ʒij.

incisa & trusa infunde horis decem loco calido in vini albi generosi & succi caps. rubra ana ʒij. postea addantur

ol. amygd. amar.

rutac. an. ʒij.

irini.

pingued. castorii an. ʒij.

stent in loco calido horis 12. inde coquantur lenio igne. in diplomate ad vini & succi consumptionem: refrigerata exprimantur & addatur ol. cumin. destillat. ʒj. seruetur ad vsum.

Oleum ad vermes.

℞. extract. genzian.

balsami ex aloë an. ʒij.

dissoluantur in vini sublimati ʒij. & cū ol. absynth. ʒij. diligenter misceantur.

Clyster Io. Pistorii.

℞. fol. tanacet.

pyrol.

jannicul.

hypogloss. an. M. ʒ.

spermac. ceti ʒij.

agaric. albiss. ʒij.

rad. polypod. ʒij.

holenii ʒvj.

succ. glycyrrh. ʒij.

ficuum nr. ʒj.

alb. graci M ʒ.

coq. in suffic. quant. aqua ad consumpt. medietatis.

℞. cola.

℞. colatur. ℥jx.
fl. cass. extr. ℥j℞.
ol. cerebintb. ʒviij.
irini ʒj℞.
popul. ʒj.
extract. gentian. ʒj.
ex aloe cum rhob. ʒij. M℞.

**Clyster ad strangulationem vteri.
Hieronymi Mercurialis.**

℞. fol. artemis.
centaur. minor.
maioran.
pulegii an. M℞. fiat decoctio
sec. art.

℞. colatur. ℞j℞.
hier. Archigen. ʒ℞.
ol. rutac. ʒiiij.
mell. despumat. ʒij.
salis comm. ʒj℞. M℞.

**Clyster ad lumbricos Herculis
Saxoniz.**

℞. centaur. utriusque an. M℞.
abrotan.
diptam. albi,
cretici,
scordii.
bistort.
tormentill.
absynth. an. M j.
sem. brassic.
Santon. an. ʒj.
colocynthid. in pec. ligat. ʒij.
f. decoctio sec. art.

℞. dicta decoction. colat. ℞j.
hier. diacolocynth. ʒij.
mell. ros. ʒij. M℞.

**Clyster ad icteritiam.
Eiusdem.**

℞. fol. centaur. utriusque an. M℞.
sem. fenic.
lini,
anis. an. ʒj.
cartham. ʒij.
colocynth. an. pecia ligati ʒj. coquant.
in aq. sec. art.

℞. colatura ʒxx.
ol. de baccis laur.
bened. laxat. an. ʒ℞.
ol. rutac.
mell. ros. an. ʒij. M℞.

CAP. XIX.

**De Caputpurgiis & erethinis re-
mediis.**

HActenus de omnibus purgationum
generalium speciebus verba fecimus.
ordinis ratio postulat, ut nunc dicamus de
particularibus, quæ illas sequi debent, ut
Gal. docet lib. 2. c. 2. secundum locos. Exor-
diamur autem à cerebri vacuatione, utpo-
te quæ pars corporis suprema omnium
humidissima existit, & quæ omnium ma-
xime opus habet non vno euacuationis
genere.

Nobilis hæc pars præ cæteris obtinuit
particularia quedam emunctoria, quorum
ope excrementa superflua deponit, inter
quæ nares præcipue numerantur, quarum
vius à natura non tantum inspirationi &
respirationi, & odorem attractioni, sed &
crassiorum excrementorum euacuationi
destinatus est, veluti monet Galen. lib. 8. de
usu partium, cap. 6. & 7.

Ars itaque naturæ imitatrix noxiorum
humorum, quibus cerebrum nimis reple-
tur, expulsionem & educationem per eas-
dem narium vias siue canales consuetos o-
peratur, idque congruorum & idoneorum
remediorum opera.

Huiusmodi remedia in genere à Medi-
cis nasalialia siue caputpurgia: à Galeno vero
lib. de simp. erethina dicta sunt, quæ varii ge-
neris sunt:

{ Aut enim liquida infunduntur & at-
trahuntur.
Aut in oblongam figuram formata na-
ribus induuntur.
Aut in forma linimenti naribus illi-
nuntur.
Aut per instrumentum, quod in vxo-
ticis dicitur, inticiuntur.
Aut secca naribus insufflantur.

Ccccc 2 Gale-

Galenus de Caputpurgiis canonem ponit, quo hortatur, *semper à leuioribus inchoandum, & postremo ad fortiora consuendum esse, si opus fuerit.* Nos obseruato hoc canone, hic formulas quasdam utilissimas & maxime necessarias, pluribusque morbis, quorum sedes potissimum in cerebro stabulatus, peculiare & accommodatas describimus.

Caputpurgium in 1. forma.

Caputpurgia siue errhina formæ liquidæ sunt ex aquis siue succis, aut decoctionibus radicum, herbarum & florum conuenientium.

Huic scopo maxime inseruiunt *aqua maiorana, salvia, rosamarinum, betonica, hyssopi, pæonia*, aliæque cephalicæ, quarum vel binæ, vel plures inuicem mixtæ & tepefactæ, in nares infunduntur, quibus quarta vel sexta pars vini promptioris penetrationis ergo additur, hæc & similia errhina omnium sunt mitissima.

Ve validius attrahant, adde enarratis aquis succos depuratos *maiorana, anagallidis, syrupum stæchados, & oxymel scilliticum.*

Si opus fuerit maiori attractione & euacuatione, macera *radices cyclaminæ, iridis*, ac vnum atque alterum *folium peti resiccatum, pulueratum, & in nodulum inditum*, & sic habebis insigne medicamentum, quod cerebrum à nubilositate & turbulentiis vaporibus expediet: vertiginibus quoque, lethargis & epilepsis idem conueniet, additis horum affectuum specificis, sicut epilepsia: est *viscus quernus, radix pæonia, floræ tiliæ, &c.*

Hæ sunt formulæ liquidorum caputpurgiorum siue errhinorum, tam benignorum, quam mediocrium & fortissimorum.

Caputpurgium in 2. forma.

℞. Pulv. herb. absinthii
Maiorana
Morsus gallinæ
Betonica.

Salvia

Diptami ana ʒij.

Nigella.

Aneos

Ruta ana ʒj.

Trockis. albandal ʒiij.

Coquantur cum succo beta & mercurialis ad succorum consumptionem, dein incorporantur, cum terebinthina, & fiant nasalia ad longitudinem digiti & cordula ligata naribus indantur.

Caputpurgium 3. in forma liniamenti paratum.

℞. Pulv. flor. calendulae

Lavendulae

Tilia arboris ana ʒj.

Pulv. Sem. Pæoniae

Nigella.

Silex montani ana ʒʒ.

Castorei ʒj.

Hellebori ʒj.

Piperis gr. vj.

Ligni aloes ʒʒ.

Moschi

Ambræ ana gr. vj.

Olei terebinthinae

& cera q. s. ad fingendum liniamentum.

De hoc parum digito minimo, inde in profundissimum narium locum, & optatos in purgando cerebro effectus videbis. Est quoque aptissimum remedium ad vertigines, epilepsias, & ad ipsum repurgandum in infantibus ad hæc mala procliuius cerebrum, quod acidis & serosis humoribus plerumque obsidetur, ex quibus commemorata mala originem ducunt.

Caputpurgium aliud ad humores à capite in pectus defluentes reuellendos, & per nares expurgandos.

℞. Gummi ammoniaci ʒj.

Pyrethri subtilissime pulverizati

ʒiij.

Incor.

Incorporentur optime cum succo radice
sicos in unguenti consistentiam. De hac mi-
xtione parum baculi ad id aptati extremitati
imponere, & in narium profunditatem
immitte, & statim destillari videbis ma-
gnam aquæ serosæ quantitatem.

In quarta forma errhinorum, quæ per
instrumentum, quod *ἰνσῆκτρον* dicitur,
apparantur, ut *supra*, si remedium liquidum
profundius in nares iniici debet, ita ut
nulla alia ratione validius attrahi possit.
Ad eiusdem compositionem inseruiunt
aquæ & decoctiones radicum, herbarum,
seminum & florum huic scopo congruen-
tium, ut iam *supra* diximus.

Supereft, ut loquamur de caputpurgiis
in consistencia sicca, nempe de puluerib.
qui in nares penna vel simili instrumento
insufflantur.

Huiusmodi remedia, licet in genere
quidem inter caputpurgia annumeren-
tur: in specie tamen sternutamentis pro-
uocandis inseruiunt, idque semper ad ipsius
naturæ imitationem.

Sicut enim sternutatio à natura secun-
dum Galenum excitatur, siue per rarefa-
ctionem aut fusionem humorum seroso-
rum & acrium, qui in cerebro continentur,
siue per vim naturæ, quæ conatur reii-
cere & expellere ea, quæ naribus noxia &
infecta sunt: Sic etiam ars excogitauit ster-
nutamenti concitandi rationem, qua ipsi
cerebro vacuando subuenit, idque medi-
camentis, quæ vel cerebrum calefaciunt,
humores crassos & pituitosos in eodem
sedem figentes incidunt & liquefaciunt,
& sic aptiores expulsionem & euacuationi
reddunt: vel mordicant & vellicant nares,
vel utrunque simul efficiunt, & ea ratione
sternutationem eliciunt. Unde materia
sternutatoriorum plerumque est calida, sic-
ca, acris, pungens, & omnino tenuium par-
tium: Quorum aliquot formulas hic pro-
ponere non abs re fuerit.

Pul. sternutationem prouocans.

℞. Rad. Ireos

Fol. Maiorana ana ʒj.

Sem. Sinapis

Cubeborum

Caryophyllorum

Piperis albi ana ʒj.

Castorei ʒʒ.

Misce: fiat puluis, ex quo parum in suf-
fla naribus.

V E L :

℞. Pulueris rad. cyclaminis

Maiorana

Hyssoptiana ʒj.

Sem. Nigellæ

Pyrethri ana ʒj. ʒ.

Macis ʒj.

Hellebori albi ʒʒ.

Moschi gr. viij.

Misce, fiat puluis.

Hic addemus sternutatorium quoddam
Martini Rulandi Med. peritissimi, in ipsius
Centuriis descriptum, cui excellentissi-
mos effectus author adscribit.

℞. Sem. Nigellæ

Hellebori albi ana ʒj.

Maiorana

Rosmarini

Salvia ana ʒʒ.

Moschi gr. ij.

Nos utimur alia sternutatorii forma,
quæ non in nares insufflatur, ut puluis, qui
possit eo, quod helleborum excipiat, fac-
ile alias cerebrum offendere.

℞. Pyrethri ʒʒ.

Hellebori nigri ʒj.

Nasturtii ʒʒ.

Puluerentur & includantur in nodulo:
maceretur nodulus in aqua rosarum & na-
so admoueat subodorandus. Sternuta-
mentum citra molestiam excitat, quæ ra-
tio cæteris multo securior est.

Auicennas quoque usurpat sternutato-
rium quoddam vaporosum, paratum ex
aceto fortissimo, in quo dissoluit parum
castorei, cuius vapor in nares immixtus
sternutationem vehementissime pro-
licit.

Ccccc ʒ. Non-

Nonnulli vsum horum remediorum a-
uerfantes putant, per eadem humorum
fluxum potius augeri, quam reuelli, nec
iisdem nisi extrema vrgente necessitate,
& præmissis generalibus vacationibus v-
tuntur. Sed ipsi vt mea quidem fert opi-
nio, grauitè falluntur: quandoquidem e-
iusmodi remedia in defluxionibus ma-
gnis suffocatiuis, & subito superuenientibus
commode admodum & feliciter ex-
hibentur. Natura enim canales siue du-
ctus narium dicauit cerebri vacationi,
quam ars ad ipsius imitationem promo-
uet ita, vt aperto & libero transitu cursus
serosorum humorum per eandem viam
expediatur: & hoc modo reuellantur, ne
in partes nobiles inferiores, thoracem
nempe & ventriculum illabantur. Eadem
remedia vtiliter quoq; vsurpantur aduer-
sus epilepsias, lethargos, caros, apoplexi-
as, & similes affectus frigidos, vt scribit
Gal. lib. de instrumento odoratus. & deinde
Orib. lib. 10. c. 3.

Eorundem quoque vsus felici successu
comperitur in vteri suffocatione, partu
difficili, & secundinæ retentione: sicut tes-
tes sunt Hippocr. & Galen. lib. 5. aphoris,
aphor. 35. & 31.

Caputpurgia siue errhina enumerata
non tantum purgant & euacuant cere-
brum, sed sunt nonnulla alia, quæ con-
ducunt etiam ad calidam eiusdem intempe-
riem tollendam, ad narium hæmorrhagiã
siue sanguinis stillicidium sistendum: ad
humores acres exulcerationi gignendæ
aptos, contemperandos: ad narium fœto-
rem, & ipsum etiam polyphemum ibidem pro-
ductum absq; dolore consumendum. Sed
de huius generis cunctis remediis specifi-
cis deinceps in terra huius phamacopææ
sektione susus agemus, quo lectorem a-
mandamus.

Et hæc Quercetanus de Errhinis.

ADDITIO VFFENBACHII.

Errhinum Eyereri.

℞. succor. ruta,

radic. irid.
nicotian.
aquar. maioran.
beta an. ʒ ʒ,
rad. cyclamin. ʒ ʒ,
Bulliant & exprimantur, addanturque
ol. de piper gr. vi. Mi.

vel

℞. rad. pyrethr.
Sem. nigell.
agaric. in pecia ligat. an. ʒ i.
succor. anagallid.
nicotiana,
maiorana,
Vini albi an. ʒ j. bulliant & expri-
mantur.

Sternusamentum Rulandi.

℞. lolii
sem. nigell. nigr.
ellebor. albi an. ʒ j,
maioran.
rorismar.
salvia an. ʒ j ʒ,
mosch. gran. vj. Mi. f. sternusaman-
tum sec. ars.

Sternutationis prouocatio probata.

℞. piper. longi
euphorb.
castor. an. ʒ ʒ, Mi. f. puluis, cuius
portiuncula vicibus pluribus in-
ficiatur.

Sternusamentum infantum profigat
ocymum aridum tritum, cretum inque
nares insufflatum.

Errhinum Pistorii.

℞. succor. irid. nostrat.
maioran. an. ʒ iij,
cyclaminis ʒ j,
elaterii gr. vj.

quia.

pulu. pyrebr. ʒ ʒ,
mellis rosacei parum. Mi. ad limentum
consistentiam.

Errhinum in oris tortura. Horatii
Augenii.

℞. *fol. anagallid. sarulei floris, maioran.*
an. M. j. serantur & assundantur vini
albi opt.

aqua salvia an. ʒ j, deinde facta
expressione succus attrahatur in
nares: Eritque validius, si huic mi-
xturæ addiderimus *rad. irid. con-*
tusa ʒ j.

Aliud validissimum Eiusdem ad idem.

℞. *rad. cyclaminis. ʒ j,*
iridis ʒ ij.
macerentur in succ. maioran. ʒ iij,
vini albi ʒ j,

Exprimatursuccus, in quo linteolum
contortum & oblongum intinctum nari-
bus inferatur.

Aliud Errhinum Eiusdem torturam oris
spatio quinque dierum sa-
nans.

℞. *opopanax. gr. viij. macera in succi a-*
nagallid. ʒ ij, cui adde olei *irini vel*
sambucini ʒ j. ʒ. Mi. f. limin.

CAP. XX.

De apophlegmatismis & Eccle-
gmatis.

Ordinis nostri ratio postulat, vt parti-
cularibus cerebri purgationibus,
quæ per nares procurantur, absolutis. nūc
de præsiidiis, ad particularem quoque tam
cerebri, quam thoracis vacationem ac-
commodatis, & per os exhibendis tracte-
mus.

Horum medicamentorum alia dicun-
tur apophlegmatismi, quos priuatim &
breuiter tanrum perstringemus: non e-

nim in iisdem multa explicanda viden-
tur.

Est igitur apophlegmatismus, vt nomi-
nis ratio & etymologia indicat Galenus-
que *lib. 2. cap. 2. secundum locos docet, re-*
medium, quod trahit & vacuat pituitam
& serosum humorem in cerebro collectum,
idque masticando: Vnde quidam barbaro
vocabulo vocant masticatorium.

Horum porro masticatorium alia mi-
nus, alia magis attrahunt humores.

Suntque vel simplicia, vel composita.

Masticatoria simplicia & minus attra-
hencia sunt *mastiche sola, siue folia salvia,*
aut lauri mane masticanda, & in ore pro-
be agitanda.

Vel cum *mastiche pyrethrum* miscetur,
vt sequitur.

℞. *Mastiche*

Pyrethriana ʒ ʒ.

Adiecta cera fingantur morsuli auellanæ
magnitudinis, quæ manducantur, semper
expuendo per horam dimidiam: idq; per
quatuor aut plures dies.

Fortiora & composita sunt, quæ
sequuntur.

℞. *Sem. Staphysagria*

Erucæ

Sinapis an ʒ ij.

Pulu. Flor. beconica

Hyssopi an. ʒ j.

Salis ammoniaci ʒ ʒ.

Pyrethri ʒ j.

Mastiche

& Cera q. s.

Fiant trochisci forma *faba similis aut parua*
auellana, ex quibus vnus teneatur in ore
leniter masticando, & continuo saliuam
expuendo, idque mane ieiunio ventricu-
lo mirum in modum spurum prouocat, &
cerebrum à recrementis humidioribus
expurgat, & est ad vertiginem & e-
pilepsiam singulare præ-
sidium.

Mastica-

Apophle-
gmatisimus
quid.

Masticato-
rium.

**Masticatorium diuulforium ad
paralyfim.**

℞. *Diatragacanthi calidi* ʒ ij.

Mastiches ʒ β.

Staphysagria

Pyrethri

Granorum Parady

Zingiberis

Costi ana ʒ j.

Piperis longi

Caryophyllorum ana ʒ j.

Puls. rad. ireos

Turbith gummosi ana ʒ β.

Dissoluantur cum syrupo de stoechade. & fiat masticatorium, de quo vtendum, vt supra.

Si pro delicatis masticatorium, quod os calore suo minus offendant, componere velis, hac via progredi oportet.

℞. *Rad. pyrethri in oxymelite macerata, oxscicenta & puluerata*

Staphysagria

Sacchari candi ana ʒ β.

Excipiantur mucagine gummi tragacanthi. & fiat masticatorium.

Hæc particularia cerebri purgantia post generalem vacuationem demum administranda sunt: conferunt ad defluxionum reuulsionem, & potissimum iuxta sententiam Gal. ad omnes soporiferos affectus, ad dolorem & grauedinem capitis.

Observandū In horum medicamentorum vsu obseruandum est, vt os vtentis ad salinam attrahendam semiapertum teneatur, & calidioris acriorisq; materia reliquis, quales ex fortiorum vsu plerumque in ore remanere solent, tollantur lorione aqua tepida, hydromelitis, aceti rosati, aut lactis. Vide de his *Orrib. lib. 8. collect. c. 10.*

Quil us nocent.

Prætereasciendum est, vsum eorundē interdicitum esse iis, quibus inflammatio quædam circa fauces, palatum aut linguā, aut circa quamlibet oris particulam exorta est, vt scribit Galen. *lib. 3. meth. c. 11.*

Reliquum est, vt dicamus de masticatoriis idoneis ad pulmones, & pectoris re-

gionem vacuandam: quæ quoniam non tam valida attrahendi & purgandi facultate pollent vt præcedentes, de quib. modo diximus, in numerum purgantium affatim sumptorum & vsurpatorum referri possunt: quandoquidem incidendo, attenuando, detergendo, vel incrassando irritant naturam, & eidem succurrunt ad reiectandas per sputum in ultas superfluitates excrementitias, quæ ipsi infestæ sunt & noxiæ; ac quoniam huiusmodi eiectiones superfluitatum thoracis & pulmonum naturaliter à ruffi prouocata Galeno sub particularibus euacuationibus comprehenduntur, remedia etiam arte procurata sub eadem classe comprehendi posse videntur.

Hæc remedia veteribus dicta sunt *arteriaca*: recentioribus bechica & eclegmata: Arabibus loch, & looch, quod sensim lambendo deglutiantur. Distingui possunt in duas classes, vel in calefacientia, attenuantia, incidentia, detergentia humores frigidos, lentos, viscidos & crassos, qui thotacis cauo continentur, vel in refrigerantia, incrassantia & lenientia humores calidos, acres & tenues qui erosionum & exulcerationum auctores existunt. Vtriusque generis exempla petenda sunt ex Gal. *lib. 7. secundum loca.* Ex his porro duobus remedium generibus componitur vnum tertium, quod inter vtrūq; medium obtinet, attenuando & incrassando simul, quodque confert tam ad cauam coniunctam, quam antecedentem, ad humorem nempe crassum, in pulmonibus collectum, qui incidendus & detergendus est, & ad tenuem, per asperam arteriam in pulmones influentem: qui incrassandus, quod breuiter, exemplis illustrandum erit.

Eclegmata seu Loch incidentia detergentia sunt.

Looch è succo scyllæ simpl. Gal. compos. Mes.

Looch

Looch sanum & expertum Mes.

Looch de pino Mes.

Looch de prasso Pauli

Looch de creuo eiusdem Pauli

Looch de carthamo Mes.

Hæc omnia eclegmata de eorum sunt genere, quæ fortius attenuant deterguntque materiã crassam in thorace & pulmonibus contentam. Tussientibus, asthmaticis & difficulter spirantibus, ob purulentæ lentæque pituitæ copiam respirationis viam opprimentem auxiliantur.

Minus incidentia & detergentia sunt.

Looch passulatum

Looch de sarfara seu tussilagine

Looch de caulibus Gordonii

Looch de pulmone vulpis Mes.

Incrassantia fortiora sunt.

Looch de papauere

Diacodion simplex Gal.

Diacodion Ioan. Bapt. Montani.

Horum usus est in omnibus destillationibus de capite in asperam arteriã, ex perpetua tussi insomniũ parientibus. Tussi quin etiam & gutturis asperitatiã tenui destillatione seu catarrho excitata auxiliantur: defluentes enim illos humores inspissant, mitigantque, excretioni præparant: febribus etiam ardentibus & pectoris inflammationibus interdum exhibentur.

Incrassantia leniora sunt.

Looch de psyllio

Looch de portulaca

Looch ex tragacantha.

Hæc ipsa ad sputum sanguinis commendantur. Posteriora duo partim ex rebus adstringentibus & stypticis composita, venarum rupturis constringendis & agglutinandis conueniunt.

Enumeratorum remediorum formulæ in ipsis auctoribus à nobis citatis, & in omnibus dispensatoriis siue antidotariis communibus inquirendæ sunt. Nobis sufficiat de nostris tantum ea inferere, quæ non vulgaria sunt, & tamen præclate con-

ferunt asthmaticis, phthysicis, & aliis pulmonum grauissimis & pene incurabilibus affectibus.

Looch de Alchea Quercet.

℞. Rad. bismalua optime mundatarum lb. ℥. aut quantum volueris, bulliant in hydromelite communi ad sufficientem decoctionem, optime coctæ tundantur, & per setaceum traiciantur, de quarum macagine accipe ℥ij.

Spec. Diatragacanthi

Diatreos ana ℥ij.

Sacchari candi

Penidiourum ana ℥℥.

Flor. Sulphuris optime preparatorum, ut infra docebimus ℥ij.

Syrup. capill. veneris

Tussilaginis ana q. s.

Omnia reducantur in formam Looch, de quo sæpius vtendum cum baculo de liquiritiã.

Excellens est remedium contra omnem tussim inueteratam, siue à frigida, siue à calida orta sit causa; contra asthma, orthopnoeam & dyspnoeam, aliosque pulmonum affectus; vltius quoque eius est in maturanda pleuritide & sputo proliciendo, sicut horum præcipua curatio per anacatharim instituenda.

Looch passulatum Quercetani.

℞. Rad. Tussilaginis.

Liquiritia an. ℥ij.

Enula campana ℥℥.

Herb. Scabiosa

Cap.

Hysopi ana m. j.

Flor. Tussilaginis.

Violarum

Buglossæ

Nymphetæ ana p. ij.

Sem. Anisi ℥vi.

Coquantur in hydromelite simplici: de colatura clarificata cape lb. iij in quibus decoque.

D d d d Passu-

Passularum purgatar. à vinacis
lib. s.

Inubarum

Sebes. an. ℥ij.

Coquantur ad medietatis consumptionem: dein quamoprime pralo exprimantur, & addendo

Sacchari candi

Penidiorium an. ℥iij.

Coquantur ad mellitam consistentiam: cui addo

Flor. sulphuris ℥s.

Misce, fiat Looch.

Ad enumeratos pulmonū affectus utraque hæc looch plerumque offerre soleo: de quibus vtendum præcipio mane, à prandio circiter quartam, hora somni, & noctu priuis vigiliis. Præstantissima medicamina sunt, ad illa, vt diximus, mala. Nullis enim laudibus satis prædicari possunt *flores sulphuris*, quos addimus, vt pote, qui verum pulmonum balsamum sunt, vt alibi in scriptis nostris iam diximus.

Ex commemoratis floribus sulphuris cū solo butyro quadam mucagine semini. citionū, bimalua aut lini permixtis, addendo quandam syrup. capilli veneris, violarum, roris solis, aut tussilaginis, ad eisdem usus, vt supra, bechicum siue looch parabis excellentissimum.

Ad phthisim & exulceratos siue purulentos pulmonum affectus, looch aliud paratu facillimum confici potest, quod potentissimum & summum esse auxilium sepe numero in pluribus optimo cum successu expertus sum.

℥. Syrup. de succo hedera terrestris, nota de descriptione ℥ij.

Flor. sulphuris q. s. ad reducenda omnia in looch.

De quo Empyicis exhibe quater in die, idque ad dies plures, & mira præstabis. Multos profecto desperatos & incurabiles aegrotos iam proclamatos, hoc eodem restitimus remedio.

Ad enarrati hedera terrestris syrupi vniuersas duas admiscere poteris guttulas 4. vel

sex rubini nostri sulphuris, cuius descriptio extat in nostra pharmacopœa spagnica, multis ab hinc annis à nobis edita, ex qua mixtione medicina securior & promptior in agendo aduersus eisdem affectus evadec.

Eodem modo balsamum, butyrum, lac dulce aut cremor sulphuris cum quodam syrupo mixta, aut per se exhibita, iisdem affectibus singulari & specifica proprietate profunt: quorum omnium preparationem paulo post docebimus. Sulphur enim rite preparatum verum est pulmonum balsamum, verum bechicum, verum looch sanum & expertum omnibus pulmonum affectibus aptum & salutare, quod admirandis suis virtutibus & effectibus looch illi sano, & cæteris omnibus, quotquot sunt bechica vulgaria, longe præferendum est.

C A P. XXI.

De Confectionibus aromaticis seu speciebus & pulueribus roborantibus tabellis & trochiscis.

Satis abunde hæcenus tractatum est de præparantibus, purgantibus seu vacuātib; nec nō de reuellentibus & deriuantibus remediis: ordinis ratio exposcit, vt nūc dicamus de iis, quæ facultaribus partium nobilium, animalibus nempe, vitalibus, & nutritioni dicatis, roborandis siue confortandis apta & idonea sunt: nec non de iis, quæ afflictorum partium malignam qualitatem siue intemperiem corriguat, & variis earundem symptomatis siue accidentibus præter naturam succurrunt ac opitulantur. His autem curationum indicationibus diuersa inferunt medicamentorum genera, veluti sunt

1. Confectiones aromatica, species siue pulueres cordiales.
2. Trochisci
3. Tabella

4. Cora-

Flores sulphuris verū pulmonum balsamum.

Ad phthisim & ulcera pulmonum.

4. Opiata
5. Condita
6. Conserua
7. Omnis generis antidoti.

Vtigitur primæ sectioni nostræ pharmacopœæ colophonem siue finem imponamus: de his tantum enarratis remedium generibus, quæque ex iis maxime necessaria videntur, siue ad vulgarem normam, siue per chymicum artificium sunt præparata, adhuc nobis dicendum restat: exordio sumpto à confectionibus aromaticis, quarum aliæ calidæ sunt, aliæ frigidæ, aliæ temperatæ.

Calidæ sunt	{	Aromaticum Caryophyll. Mes.
		Aromaticum rosatum Gabrie- lis
		Diamargarit. cal. Auicenna
		Latificans Rhasis
		Diambra Mes.
		Diamoschum dulce Mes.
		Confectio cordialis Alexandr. Bened.
		Conf. cor. descripta à Fusch. 2. compos. med. sect. 4.
		Diacalamentum Gal.
		Diacinnamomum Mes.
		Dianthos Nicol.
		Diagalanga Mes.
		Diahysopum Mes.
		Diaris Nicol.
Diatriopipereon Mes.		
Diacuminum Nicol.		
Diaprassium Nicol.		
Diaxyloaloes Mes.		
Rosata Nonella		
Frigidæ	{	Diamargarit. frigid.
		Diatrageant. frigid.
		Diapendium
Tempe- rata	{	Diatriasantalum
		Diarrhodon Abbatis
		Diacurcuma
		Dialacca maior.

Hæ sunt confectiones aromaticæ, quæ maxime in usu esse solent, quarum compositionum formulæ adeo sunt communes, vt in omnibus dispensatoriis descriptæ repe-

riantur. Nobis hic satis erit, singularum tantum proprietates & facultates ordine explicare: vbi videre licebit, alias peculiariter conuenire capitis affectibus: alias pulmonum & thoracis, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vteri, aliarumque corporis humani partium morbis.

Aromaticum caryophyllatum præcipuum & singulare roborans est cordis & ventriculi: confert & nauseam & vomitum: partes nutritioni famulari res à putredine præseruat, & ventos flatusque mirifice dissipat.

Aromaticum rosatum auxiliatur imbecillitati ventriculi, iuuat concoctionem, stimulat appetitum, & imprimis is aptum est, quibus ex longo quodam morbo calor naturalis labefactatus etiamnum post morbum euictum languescit.

Diamargaritum calidum Auicenna vtile perhibetur aduersus omnes lipothymias, syncopes & cordis deliquia, & breuiter omnes vires collapsas reparat & instaurat: prodest suffocationi matricis, asthmaticis, tabidis; ad cruditates item & imbecillitates ventriculi conducit.

Electuarium latificans Rhasis valer ad palpitationem cordis: ad omnes melancholiam hypochondriacæ species, & quia lætitiæ & hilaritatem adfert, lætificans appellatum est. Falluntur autem li, qui huius descriptionis auctorem Galenum fuisse opinantur, & idcirco id nominant lætificans Galeni, sicut alibi quoque monuimus.

Diambra & *diamoschum dulce*, vtraque à Mesuzo descripta, item conf. cordiales tum Alexandr. Bened. tum Fuschii inter pulueres & confectiones, cordi sunt omnium maxime amicæ & salutare, & iisdem fere effectibus ac energiis præditæ, laudantur aduersus pestilentes omnes affectus, frigidosque cerebri morbos, paralyses, vertigines, epilepsias, conuulsiones, melancholias: recreant insuper & instaurant facultatem maxime vitalem, roborantque ventriculum, aliasque partes nutritioni ancillantes.

¶¶¶¶ 2 Diaca-

*Diacala-
menti.*

Diacalamentum Galeni conducit omni-
bus thoracis & ventriculi affectibus à cru-
ditatibus & causa frigida ortis: mirum in
modum attenuat omnes crassos & tarta-
reos humores: dissipat omnes ventos: suc-
currit febre quartana laborantibus: tan-
demque menses & vrinam mouet.

*Diacinna-
moni &
Dianthi &
diagalanga.*

Diacinnamomum Mesuai, Dianthos Nic-
col. & *Diagalanga* Mesuaj sunt composi-
tiones, quæ ob singularem consensum iis-
dem vsibus adaptantur, omnibus nempe
frigidis inseruiunt affectionibus, intempe-
riæ cerebri, ventriculi, & cæterarum nu-
tritionis partium: concoctionem iuuant:
cardiacis item & cordis deliquis subue-
niunt, & vires exhaustas minime reficiunt.

*Diaphysopi,
Diatragacanthi &
diariis.*

*Diaphysopum Mesuai, Diatragacanthum
calidum Nicol. & Diariis Salomonis Nicolai,*
magna quoq; compositionis societate in-
uicem cõueniunt: omnibus etiam pulmo-
num affectibus, ab humoribus frigidis &
viscosis subortis opem ferunt, qualis asth-
maticum & tussim inueteratarum condi-
tio plerumque esse solet.

*Diazingib.
& Diatrio-
pipereon.*

Diazingiber Nicolai & Diatrio pipereon
Mesuaj, cruditatibus, ventis & imbecil-
litate ventriculi opitulatur, attenuant
& incidunt humores mucilaginosos tunicis
ventriculis adhaerentes, altiusque ra-
dices agentes Vnde feliciter in febre quar-
tana post generales euacuationes præscri-
buntur.

*Diacumini
& Dianisi.*

*Diacuminum & Dianisum Nicolai &
Mesuaj* eiusdem ambo compositionis fe-
re, flatibus ventriculi, à crassis & pituitosis
humoribus procreatis discutiendis aptissi-
ma sunt.

*Diathama-
mari.*

Diathamarum Nicolai, asthmaticis, tus-
sientibus & anhelosis, renumque porro
imbecillitati optime conuenit.

Diaprasii.

Diaprasium Nicolai peculiariter in-
fertur ad omnes defluxiones tussim ex-
citantem; ad omnia item asthma & dis-
pnoeas.

*Diaxylo-
aloes.*

Diaxyloaloes Mesuaj exhibetur ad
que vis ventriculi incommoda à crudita-

te pronata: quin etiam illud idoneum est
ad vermes & corruptos humores ex eo-
dem expellendos, digestionem iuuat, &
hominis animum exhilarat.

Rosata nouella Nicolai facultatem ha-
bet vomitum inhibendi: confert etiam ad
imbecillitates ventriculi, & lipothymias
sive cordis deliqua, & vires debiles à
diuturno morbo contractas in solidum in-
staurat.

*Rosata no-
uella.*

Diamargaritum frigidum Nicolai in o-
mnibus febris ardentibus & pesti-
lentibus ad cor & facultatem vita-
lem recreandam summopere commen-
datur.

*Diamarga-
riti frigidi.*

Diapenidium & diatragacanthum à Ni-
colao descripta ad omnes calidos & acres
pulmonum affectus ad tussim ab humo-
re falso & seroso prouocatam, ad anaca-
thasim & expectorationem pleuriticis &
peripneumoniacis promouendam com-
mode offeruntur.

*Diapenidii
& Diatra-
gacanthi.*

Diatriasantalum & diarrhodon Ab-
batis idonea sunt ad omnes viscerum nu-
tritioni inseruientium, intemperies cal-
lidas contemperandas, conducunt iste-
ro, oppilationi hepatis & lienis, aliisque
calidis eorundem viscerum affectibus,
que simul etiam vna eademque opera cor-
roborant.

*Diatria-
santalum
& diarrho-
don.*

Dialacca maior & a. acureuma sive *dia-
crocum Mesuaj* similes habent proprie-
tates, sicut & eorundem descriptiones
parum à se inuicem differunt: in frigi-
dis partium nutritioni dicatarum intem-
periebus ad earundem obstructiones
& durities referendas exhibentur, v-
bi eadem opera simul roborant hep-
at & lienem, & ideo omnibus
cachexiis & hydropisibus profunt: non
parum etiam ad vrinam proliciendam
apta sunt.

*Dialacca
maioris &
diacurcu-
ma.*

Hactenus de viribus & proprietatibus
enumeratorum puluerum sat dictum,
quorum descriptionum formula peten-
da: sunt ex antidotariis, in quibus omnes

ex ve-

ex veterum scriptis translata & congesta
reperiuntur. Non enim operæ pretium
me fecisse arbitror, si in illis denuo huc
transcribendis desudaro. Veruntamen
sicut *supra* pulueres quosdam purgantes,
qui non sunt vulgares, descripsimus, ita
hic opus nostrum decorare placet confe-
ctionibus, siue pulueribus quibusdam
cordialibus specificis ad plures affectus,
qui vel nostræ sunt descriptionis, vel ali-
unde nobis à doctis viris communicati,
multaque experientia comprobati, digni
sunt, qui in lucem publicam prodeant.

**Tragea ad frigidos omnes capitis
affectus.**

℞. Pulv. Rad. acori ʒ vi.
Coralli preparati ʒ ij.
Pulv. Flor. Calendula
Betonica
Stæchados
Anthos ana ʒ ij.
Coriandri preparati
Nucis moschata
Cinnamomi ana ʒ h.
Sem. Anisi
Fœniculi dulcis
Pœonia
Sileris montani ana ʒ iij.

Cardamomi

Caryophyllorum ana ʒ h.

Sacchar. anthosati q. suff.

Vt fiat pulvis gustui gratus: dosis semi-
cochleare argenteum, mane.

Qui ob cerebrum plus æquo humidum
& uabulosum plerumque existunt torpi-
di, segnes & obliuiosi: qui porro apople-
xiæ, paralyti & soporiferis aliis affectibus
sunt obnoxii, præmissa purgatione cum
pilulis cephalicis & congruis, singulis ma-
tutinis vtantur prædicto puluere, id-
que ad dies plures, & non exi-
guum malum leuamen per-
cipient.

**Tragea capitale Langii contra
vertiginem & apople-
xiam.**

℞. *Maiorana*
Betonica
Salvia
Rosmarini
Lauendula
Melissa
Stæchados ana ʒ ij.
Nucis moschata
Cinnamomi
Coriandri præp. an. ʒ iij.
Cubebarum
Cardamomi
Galanga
Piperis longi
Sem. Gallitrichi
Gram. Pœonia an. ʒ ij.
Caryophyllorum
Macis
Zedoaria
Zingiberis
Fœniculi
Carpobalsami
Xyloaloes ana ʒ h.
Sacchari lb. j. misce. fiat pulvis.

**Tragea ad vertiginem exper-
tum, Cratonis.**

℞. Cinabri non factitii, sed mineralis
veri ʒ h.
Coralli rubri preparati
Margaritarum preparatarum ana
ʒ ij.
Croci ʒ j.
Fol. aurinum. xv.

Omnia terantur subtilissime supra mar-
more, & misceantur: dosis gran. x. xij. vel
xvj. cum aqua lili conual. prouocat sudo-
res. Excellens est, & multo usu comproba-
tum remedium contra vertiginem.

Ad eundem affectum remedium para-
tum.

D d d d ʒ

tu facillimum occurrit, cuius usu vir quidam magnæ auctoritatis, & de tota Gallia perquam optime meritus, à graui quadã vertigine scotomaria feliciter restitutus fuit. Paratur autem ex *stercore pavonis masculi*, pro maribus, quod sic candum & *puluerizandum*, dein maceretur de eo drachma una per noctem integram in vino albo: omnia per linteam traiecta exhibeantur vertiginoso, idque continenter à nouilunio usque ad plenilunium, aut etiam amplius, si opus fuerit. Huius remedii auctor est quidam rusticus, qui ex hac cura singularem laudem & honorem præ multis alius clarissimis Medicis reportauit. Vnde colligere licet, medicina perfectionem tam exquisitam non esse, quin in ea in dies quid addiscere, vel à minimo & abiectissimo quous homine opus habeamus.

Tragea antepileptica Querc.

℞. *Essentia Corallorum*
Margaritarum ana ℥ iij.
Vngula Alcu vera
Vnicornu an. ℥ ℞.
Salis cranii humani ℥ j. ℞.
Pulu. Flor. liliorum conuall.
Calendula
Tilia arboris
Anthos ana ℥ j. ℞.
Sem. Paxonis,
Ruta,
Visci querni an. ℥ ij.
Lapidis bezoardici veri
Ambra grisea ana ℥ j.
Cinnamomi
Cardamomi
Ligni aloes an. ℥ j.
Cassiphora ℥ ℞.
Sacchari anthosati q. suff.
 Epilepticus post generalem & congruentem vacationem huius trageæ capiat semicochlear, continuando per integrum mensem: qua sumpta, statim vnam atq; al-

teram vnciam nostræ aquæ antepilepticæ supra capite Decoctorum descripta, superbibat: moxque iudet, & in cæteris bona victus ratione vtatur.

Tragea ad omnes pectoris affectus,

℞. *Spec. Diatrees*
Diatragacanthi frigidi an. ℥ j. ℞.
Pulu. Rad. vngula caballina
Summitatum hysopi
Sem. Vrticæ an. ℥ iij.
Pulmonis vulpis preparati ℥ ℞.
Flor. Sulphuris optime preparatorum ℥ j. ℞.
Essentia margaritarum
Coralli an. ℥ j.
Sacchari violati q. s. misce, fiat puluis,
vel si velis, elect. vel tab. concinnabis.

Excellentissimus est puluis aduersus omnes pulmonum affectus, & ipsum etiam asthma, & spirandi difficultatem: efficax est præterea ad tussim inueteratam, & ipsam etiam phthysim ac vlcera pulmonum.

Tragea antipleuritica.

℞. *Salis prunella (quem anodynum minerale vocant veri Chymici)*
℥ ij.
Pulu. Flor. papaueris rheadis
Coralli rubri ana ℥ j.
Sacchari violati ℥ ℞.
 Reducantur in puluerem: dosis ℥ ij. superbibendo parum aquæ papaueris rheadis vel cardui benedicti. Singulare remedium ad pleurifim, cuius eximios effectus ipsis oculis multoties vidi.

* *

Pul-

Puluis ad omnes ventriculi affe-
ctus mirabilis.*℞. Pulv. Rad. Aronis preparata, ut do-
cebitur ʒ ij.**Rad. Acori vulgi**Pimpinella ana ʒ i.**Oculorum cancri ʒ ss.**Cinnamomi ʒ iij.**Salis Absynthii ʒ**Iuniperi an. ʒ ij.**Sacchari rosati q. suff.**Conficiatur puluis gustui gratus.*

C A V T I O.

Tanta est ventriculi affinitas & conspi-
ratio cum reliquis totius corporis parti-
bus, vt ex eius vel minimo errore ceteræ
particulæ statim in consensum trahantur,
& ita infinita propemodum mala procreentur:
hinc vitiorum ventriculi medela
complectitur simul plurium aliorum affe-
ctuum medicationem. Occasionem hor-
rum, quæ dico, mihi præbet admiranda
huius pulueris efficacia, qui licet paratu
sit facillimus, nec ex numerosa ingredi-
entium aut aromatum multitudine præ-
paretur; exhibetur tamen non tantum ad
ventriculum corroborandum, cui proprie
conuenit, sed etiam ad capitis affectus, ad
hemicranias acutissimas, vertiginem, me-
lancholiam hypochondriacam, cachexi-
am & similes. Ad calculum quoque & fe-
brem quartanam porrigitur: habet enim
facultatem deoppilandi hepar, lienem
& totum mesenterium, & dissoluendi ac
liquefaciendi tartarum glutinosum, qui
plurimorum morborum causa existit, cui
negotio peculiariter inseruit sal pungens
& piperium, quem Aronis radix, quæ
huius medicamenti basis est & funda-
mentum, a credine & mordacitate sua sa-
tis representat. Id mihi communicatum
fuit à D. Birkmanno Medico excellen-

tissimo, cuius iam honorificam alibi men-
tionem fecimus. Is singulis annis parabat
huius pulueris plusquam sexaginta aut o-
ctuaginta libras: tanti eum faciebat ad
medicinæ usum, vt & eidem locum daret
inter secreta sua medica, quorum summa
abundantia is tanquam vnus primario-
rum Medicorum sui seculi diffuebat.

Preparatio radice Aronis.

Colligenda est hæc radix, dum vix inter
dumeta germinare incipit, ac antequam e-
ius virtus in folia se dispergat. mundanda
optime & lauanda: postea in orbiculos disse-
cta infundatur cum vino albo, & macere-
tur in loco frigido per 24. horas, vino duobus
digitis transfuersis supernatante: enume-
ratis horis elapsis, effundatur vinum & sepa-
retur per inclinationem: & rursus affundit-
ur nouum vinum album, repetita adhuc
maceratione eadem per 12. horas, vt nimia
acrimonia & vis pungens eiusdem salis aro-
nici mitigetur, qua alias tangeris manibus
bullas sine pustulas inducit easq; exulcerat.
Sed in eo tamen acri sale latet visilla dis-
solutens, quæ vero artificio inde eruenda
est, hoc est, adeo edulcanda est, vt amplius
linguam non pungat, acrius ac ipsum pi-
per, citra vllam exulcerationem, idque ex
gustu facile percipitur. Radix itaque post
macerationem resicetur ad ignem lentum,
in furno videlicet, in quo panificia modo co-
cta fuerint, dein reductur in puluerem ad
eundem usum, vt supra.

Vt eximia huius radice virtutes clari-
us patefiant obiter tantum hic addo, ex
ea mundata & in rotulas, citra cultrum ta-
men ferreum, dissecta, & in vmbra rescic-
cata, ne quid de sale eiusdem pereat, pul-
uerem confici, qui verus domitor & ex-
pulsor est veneni arsenicalis cancri, si præ-
sertim ipsi parum arsenici fixi admiscea-
tur. De quo fufius dicetur in secunda
sektionne huius operis, vbi de ex-
ternis remediis tracta-
bimus.

Tragea

Melanchol.
Hypochond.

Pulv. D.

Tragea ad effectus hepatis.

℞. *Coralli rubri præp.*

Spodii

Spec Diatragacanthi ana ʒij

Pulueris hepatica

Sem. Acetosa

Portulaca

Berberis an. ʒj.

Croci martis optimo præparati ʒij ʒ.

Croci ex oleo sulphuris parati, ut docebitur ʒij.

Conserua ros. & succis, vel sacchari rosati q̄ libuerit.

Misce fiat puluis: dosis ʒj.

Hic puluis est admirabilis contra omnes obstructiones, imbecillitates & intemperies hepatis, cui pristinum robur reparat: singularis porro aduersus omnes fluxus hepaticos & dysentericos, nec vix vllum præterea contra cachexias, hydrophis, icteros, præstantius reperitur remedium: sumpto puluere, post horam bibendum est iulculum.

Nos infra *capite de Extractis*, docebimus quoque chymicas aliquot præparationes, inter quas dabimus, tum croci martis, tum croci olei acidi sulphuris, præparandis modum, nempe dictum oleum in puluerem & crocum conuertendi, qui verum crocum martis repræsentabit: at illius vires multo superabit interuallo.

Puluis ex stercore paonis ad vertiginem.

Quemadmodum *supra* contra vertiginem facillimam puluis ex stercore paonis præparationem tradidimus: eodem modo quoque alios pulueres ex aliorum animalium excrementis præparandos hic in medium proferemus, qui pluribus diuersis affectibus erunt idonei & aptissimi. Hæc quidem remedia quantumuis facili & simplici artificio, vel à quouis idiota parari queunt: multo tamen certio-

ribus & præstantioribus effectis sese prædunt, in pluribus curandis morbis, quam varii illi pulueres aromatici, qui iuxta longas & tædiosas receptarum, vt vocant descriptiones, scrupulose nimis fabrefacti, in theculis deauratis ad pompam potius, quam ad verum aliquem vsuum adleruantur.

Tragea ad icterum, ex stercore anserculi.

Horum remedium vnun paratur ex anserculi, qui veris tempore herbis pascitur, stercore seu excremento: hoc collectum, & in sole vel alio loco moderate calido exsiccatum, puluerizandum est, de quo puluere exhibeatur ʒ. ʒ. vel ʒ. ʒ. si malum inueteratum fuerit, vel per se, vel cum vino albo. Non est morbus auriginosus, quin hoc medicamine perfecte eradiceur & euellatur, idque in tertia vel quarta eiusdem exhibitione: huic pulueri addete poteris *cinnamomi*, & *sacchari* ad libitum.

Ad idem.

Summum & certissimum ad eandem icteritiam medicamentum est pullorum gallinaceorum, vel gallinarum excrementum album, seorsim collectum, de cuius puluere mane exhibe ʒ. ʒ. & continuando 4. vel 5. matutinis mira percipies. Idem puluis sumitur ad calculi contritionem & expulsionem, & vrinæ suppressionem.

CAVTIO.

Nullus hic miretur summos nec incertos effectus, quos eiusmodi animalium excrementa in prædictis morbis edomandis ostendant. Excrementa enim horum aereorum animalium, quorum natura æt calidissima, tota sunt

Cur excrementa harū & aliarum avitū talia præsent. sunt nitrosulphurea, cuiusmodi quoque est columbarum stercus, è quo copiosa nitri quantitas educitur, sicuti alibi enotauimus. Vnde enarrata hæc excrementa mirificam habent incidendi, attenuandi & dissoluendi facultatem, viresque simplicium, quibus animalia illa nutriuntur, præseruant, quæ in quintas quasi essentias, per digestionem & concoctionem, in horum aereorum animalium ventribus conuertuntur, hinc tam efficaci operandi energia, ad plures & diuersos morbos excindendos excellit. Camillus à Camillis, Medicus Genuensis celeberrimus, cuius antea à nobis facta fuit mentio, assererat, coturnicum helleboro vescentium, (quod ipsi, vt quidam scribunt, in alimentum cedit) excrementa singulari proprietate quadam conferre epilepsis, quod tamen ipse non expertus sum, sed hæc in medium allatis, tantum alijs politiori & exquisitiori ingenio præditis occasionem præbere volo, vt natura & conditione singulorum alimentorum, quibus & Pauones, & Anserculi, & Gallinæ pascuntur & nutriuntur, philosophica & acuta meditatione penitus examinatis & cognitis, tantorum effectuum ab his excrementis productorum causam & rationem facilius comprehendant.

Tragea splenitica.

- ℞. Pulueris rad. aronis, vt supra præparata ʒʒ.
 Carobalsami
 Xylobalsami
 Zedoaria an. ʒj.
 Pulv. Florum geniste,
 Sem. Nasturtij
 Eruca,
 Cardui benedicti,
 Fœniculi,
 Anisi an. ʒjʒ.
 Caryophyllorum
 Zingiberis

Cubebarum an. ʒʒ.
 Cinnamomi ʒj.
 Saliæ Tamarisci
 Fraxini
 Ceterach an. ʒiiij.
 Sacchari antihofati ad pondus omnium.
 Misce, fiat puluis. Dosis duo cochlearia argentea, conducit ad obstructions & scirrhasas durities lienis, & cæteros affectus inde promanantes.

Tragea antinephritica & ad colicam passionem.

- ℞. Tunica interioris ventriculi gallinæ,
 & stercoreis albi eiusdem an.
 ʒ.ʒ.
 Pulueris pellicula interioris, qua in putaminibus ouorum reperitur
 ʒ.ʒ.
 Herniaria
 Cinnamomi an. ʒiiij.
 Nucloorum mespillorum ʒj.
 Sem. Fœniculi
 Anisi an. ʒj.

Reducantur in puluerem tenuissimum & misceantur: dosis ʒʒ. vel ʒj. ad summum cum vino albo.

Certiores & multo efficaciores huius pulueris effectus percipies, in atterendo & expellendo calculo, iis, quos alii plures de milio solis simpl. speciebus electuarii lithontribon Iustini, de cicadis, de lepore combusto & similes vulgares ad calculum comminuendum usurpati prodere solent. Nos descripsimus quidem alibi, in consilio nostro de calculo, varios pulueres antinephriticos, sed præcedenti huic præ alijs tribuimus præstantiæ palmam.

Tragea histerica.

- ℞. Cassia lignea
 Calami aromatici an. ʒʒ.
 Sem. Agni casti

Ecce Pastina-

*Pastinaca**Ruta**Paeonia**Anisi**Feniculi an. ʒij.**Cardamomi**Macis**Cinnamomi**Caryophyllorum an. ʒj.**Faecula bryonia ʒʒʒ.**Sacchari anthosati ad pondus omnium.*

Misce, fiat puluis. Dosis ʒ. j. ʒ. Prodest albo mulierum fluori & vteri suffocationi.

Solum semen pastinacae domesticae exsiccatum pulverizatum, ad ʒ. ʒ. cum pauculo vino, vel quadam aqua congrua hysterica, exhibitum, peculiare quoque est & specificum medicamentum ad eandem vteri suffocationem.

Tragea granorum adles ad dysenteriam.

Exprimatur succus baccarum sambuci maturarum, tempore videlicet autumni. Ex quo succo & farina secalina conficiatur pasta siue massa optime elaborata, ex qua fermentur exigui panes, qui in furno ad biscocci duritiem coquantur, adeo, ut in puluerem tenuissimum redigi queant: qui puluis cum eodem succo iterum imbibatur, omni quo denuo reducatur in pastam, qua in biscocci forma coquantur in furno: idque tertio repetatur. Postremo omnibus probe coctis & resiccatis, fiat puluis subtilissimus, qui longissimo tempore adseruabitur: Specificum est arcanum aduersus dysenterias. De eo accipe ʒ. j. & nucis moschatae tantundem, mixtis simul omnibus cum ovo parum cocto incorporentur: & sic omnia forbenda exhibeantur, vel misceantur cum aqua nostrae dysentericae supra descriptae suffic. quantitate, & propinentur.

Hoc remedium appellamus *trageam granorum adles*, quo nomine vocabatur is, qui id nobis communicauit, nempe D. VVolfius vir doctissimus, in clytae academiae Marpurgensis professor celeberrimus, & illustrissimi principis Landgravii Hassiae Medicus ordinarius, cui & aliis duobus eiusdem collegis, D. Ammirum Mosano, & D. Hartmanno, viris celeberrimis & Medicis quoque ordinariis eiusdem illustrissimi Principis, ad huc alia plura medica secreta, rara & praecleara accepta ferimus: quorum auctoritate huic operi nostro maiorem gratiam & ornamentum conciliare voluimus, idque ob summam illorum erga me beneuolentiam, & singularem fraternumque vicissim meum erga eosdem affectum.

Tragea ad bronchocele.

ʒ. Spongiarum vel excrescentiarum spongiosarum, quales in cyanobatis nasci solent ʒ. ij.

Spongia marina tantundem.

Haec spongia simul reducantur in cineres, ut artis est.

ʒ. Cinerum harum spongiarum ʒj.

Cinerum chartae leucophae combusta ʒij.

Cinnamomi ʒʒʒ.

Coralli rubri pulverizati ʒʒʒ.

Misce omnia inuicem, & fiat puluis. Certissimum & praestantissimum est remedium ad bronchocele. Et licet hoc malum commune sit tantum certorum locorum incolis, ut Morianis in montibus Sabaudiae inhabitantibus: nihilominus tamen & plures alibi reperiuntur, puella praesertim, quas molestus ille gutturi tumor plane deformes reddit: sub hoc solo remedio, tanquam optime comprobato, indubie subueniri potest: vnde illud nolui publicae utilitatis ergo reticere.

Modus vtendi est, vt enarratum puluerem ad ʒ. j. ʒ. vel ʒ. ij. vel amplius, si velis, iniicias.

Cystaria tumor.

v. s. s.

inicias in lagenam, vino albo repletam, & ad dies duos vel tres maceres, antequam eo utaris. Eligat autem æger tempus plenilunii, & quando luna decrefcere incipit, de dicto vino bibat ʒ. ij. vel iij. fingulis matutinis continuando, donec luna amplius decrefcatur, sed crefcere incipiat. Vbi deintendendum, vſque ad alterum plenilunium, & luna decrefcente, vini iſtius vſus iterum per 15. dies repetendus eſt, ſi forte prima vice non integre curatus eſſet. Et ſicut luna decrefcit, ita tumor paulatim de die in diem imminuetur & abſumetur.

Sed prius vtendum erit aliquo purgante eidem affectui congruo, cui inſtituto medicamenta ex Mercurio parata omnium ſunt accommodatiſſima.

**Puluis ad omnes herniæ ſpecies,
& ipſam enterocolem.**

℞. Pulv. rad. conſolidæ maioris ʒb.
herniariæ ʒj.
Spongiarum, cynobatis adnaſcentium ʒij.
Eſſentia coralli
Eſſentia perlarum an. ʒijʒ.
Maſterii lapidis hamatiſi ʒiij.
Spodij
Terra ſigillata an. ʒij.
Cinnamomi
Feniculi dulcis an. ʒj.
Sacchari roſati ad libitum, fiat puluis

De quo vratur hernioſus mane ad pluſculos dies: non neglectis interim perpetuis & commodis ligamentis, ac præſertim balfamo diakibric. noſtro, ſummæ igneo exſiccante, ac partes membranofas præhumidas & relaxatas contrahente.

CAVTIO.

Hoc puluere multis experimentis comprobato, graues admodum herniæ ſæpe numero ſanatae ſunt. Communicatus eſt mihi à D. Genandio viro celeberrimo &

Medico Ducis Sabaudia primario. Herniaria, quæ præcipuis huius pulueris ingredientibus annumeratur, non citra rationem ita appellata fuit: eximios enim & ſingulares effectus in hiſce abigendis malis prodit. Idem Genandius cum cibo quoque offerebat eiſdem herniariæ puluerem, ipſiſque pani admiſcebat. Eadem herba conducta etiam ad calculum.

Poſſemus quidem in pharmacopœæ noſtræ decorationem huius generis plura hic introducere remedia: ſed beneuolus lector contentus erit hiſ hac tenus enarratis trageis, ſiue pulueribus roborantibus, & ad plures affectus comparatis, quos priſcorum confectionum aromaticarum catalogo annexos æquiſonice conſulet.

Vt enumerati pulueres aromatici, nec non alii, guſtui ſiant gratiores, in electuaria ſolida vel tabellas, vt vocant, effinguntur, idque cum ſaccharo in aqua aliqua conueniente prius diſſoluto & perfecte cocto, cuius octo vel decem vnciis additur vncia vna pulueris, omnes ſimul decoquendo & commiſcendo, vt artis eſt. Eodem modo parantur tabellæ diatriſantali, aromatici roſati, & reliquæ huius generis omnes, quæ iſdem medendi ſcopis, quibus earundem confectiones ſiue pulueres inſeruiunt.

Ex iſdem pulueribus formantur quoque varij generis trochiſci, vt appellantur, diuerſis curationum indicationibus apti. Ex pulueribus purgatiuis, de quibus ſupra nobis ſermo fuit, ſinguntur trochiſci albandal, de rhabarbaro, de agarico, & ſimiles alii.

Ex confectionibus roborantibus etiam varij trochiſci, pro varijs intentionibus curatiuis, quibus illæ inſeruiunt, componuntur.

Horum alij dicuntur *trochiſci*, id eſt, adſtringentes, vt ſunt trochiſci

De ſpodio
De terra ſigillata
De Karabe
Ramich

Alij corroborant partes nobiles, vt caput roborant trochiſci de gallia moſchata.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ Pectus

Pectus, trochisci bechici albi, nigri.

Ventriculum plus equo calidum, trochisci de camphora & diarrhodon.

Fiunt præterea ex iis confectionibus, quas visceribus deoppilandis aptas diximus, trochisci, qui iisdem visibus adaptantur, quique Græcis appellantur *επιφραγμια*.

Ad hepatis obstructionem idonei sunt trochisci.

De Rhabarbaro

De Ablynthio

De Eupatorio

De Lacca

Ad lineis trochisci de capparibus.

Ad renum vero oppilationem confertur trochisci de baliacabo.

Vtrum peculiariter spectant trochisci de myrrha.

Horum alii plures occurrunt, sed præcipuos, qui maxime in vsu sunt, hic enumerasse sufficit, qui plures volet, videat *sect. 8. Antidotarii Mesuæ*.

C A P. XXII.

De conditis, opiatis & conseruis.

Conditi duplex significatio.

VOCAVLVM conditi duplici significatione in medicina accipitur, angusta videlicet & lata. In prima significatione denotat compositionem quandam, ex speciebus siue pulueribus roborantibus & conseruis, affectibus, quos edomare volens, congruis paratam, idque in forma pulueris gummosi, qui cochleari argenteo potrigitur, hunc que Medici moderni proprie dicunt conditum.

In altera vero lata & generali significatione sumitur pro quouis remedio, quod saccharo vel melle conditur, siue sint fructus, siue radices aut flores, vt gustum acquirant suauiore, & conseruationi diuturniori aptiores fiant. Vnde & ipsæ conseruæ hæc ratio ne inter condita annume-

rantur. De his vide Mesurum *sect. prima, sui Antidotarii*.

Opiatæ eodem modo componuntur ex dictis conseruis, & diuersis pulueribus, qui variis indicationum scopis Medico propositis accommodantur: sed illarum consistentia quodammodo mollior est, & non quam causam ipsis aliquot adduntur syrapi. Cum autem horum amborum remediiorum bases existant pulueres & conseruæ, & iam supra de omnis generis speciebus seu confectionibus abunde satis à nobis tractatum sit: superest, vt tantum de conseruis dicamus, quas, quia pauca in iis reformanda nobis desiderari videntur, breuissime perstringemus.

Inter conseruas igitur ad partes corroborandas & tollendas morbi malas qualitates, aliæ sunt ecephalicæ seu capitales, ad cerebrum, aliæ thoracicæ siue pectorales, aliæ ad cor, ventriculum, iecur, & alias partes nobiles destinatæ.

Capitales sunt, conseruæ *rosmarini, lauendula, calendula, maiorana, melisse, primula v. ris, pœonia, lilij conuall. tilia arboris, euphrasie, betonica, saluia*.

Harum aliæ specificæ sunt ad apoplexiam, vt conseruæ *lauendula, saluia, rosmarini*, aliæ ad paralytim, vt *conseru. florum calendula*, & aliæ ad epilepsiam, vt *conseru. flor. tilia arboris, lilij conuall. pœonia, euphrasie* peculiariter prodest oculorum affectibus.

Thoracicæ sunt, *cōser. rad. & flor. ruscaginis, roris solis, enula campana, hyssopi, flor. violar. capillorum veneris, papaueris rheadis*, quarum aliæ conueniunt calidis pectoris affectibus aliæ frigidis.

Cordiales sunt, conseruæ *florum borraginis, buglossa, acetosa, rad. angelica, & corticum citri*.

Stomachicæ sunt, conseruæ *rad. acori, arantiorum, mentha, diacydonii siue citionia condita*, quarum aliæ corroborant eundem ventriculū à cruditatibus aut causis frigidis debilitatū, aliæ eius tollunt intemperiem calidam, vel minimus pharmacopœæ tyroharum.

Opiatæ.

Conseruarū differentia.

Cephalicæ.

Pectorales.

Cordiales.

Stomachicæ.

harum nouit differentias, ita vt non opus sit diutius in iisdem immorari.

Hepatica.

Conserua *florum cichorii, berberis, ribes, rosarum rubrarum* hepati, imprimis succurrunt.

Splenetica.

Conserua *de ceterach* lieni conferunt. Conserua *lymphiti maioris* singulari proprietate renum vlceribus prodest: in genere vero omnis generis immoderatas fluxiones siue sanguinis, siue aliorum humorum sistit & cohibet.

Renales.

Enarratarum conseruarum preparationes non vsque adeo magni momenti sunt, vt de iis plura dicere necesse sit.

In capitis huius decorationem aliquot tantum conseruarum preparandarum formulas adiuicemus, quæ non tam trita & vulgares sunt, ac describemus in super compositiones quasdam, ad præcipuos & grauissimos corporis affectus accommodandas, quibus benignus lector iucunde & utiliter perfruetur.

Paradigmatis loco proponemus conseruas quorundam florum, radicum & fructuum, ad quarum normam alias plures licebit componere.

Modus faciendi conseruas.

Prima conseruarum præparatio in Germania quibusdam locis tantum, nec vbiq; vsitata est. Comparandum primo est vitrum conseruis adseruandis aptum, capax & amplum, in quo fiat stratum ex saccharo puluerizato ad digiti transversæ altitudinem: huic superspergantur flores, qualescunque condire volueris, ad eiusdem mensuræ quantitatem: oportet autem flores colligere tunc, cum à solis radiis illuminati omni rore & superflua humiditate vacant, dein huic florum strato superiniiciatur nouum saccharum, & adhuc alii flores: & ita fiat S. S. S. vltimumq; stratum ex saccharo conficiatur. Vitrum corio vel membrana crassiuscula optime clausum, exponatur in æstate feruentissimo solis ardori per tres septimanas, vel vnum mensem, quo temporis spatio materia duriuscula reddetur, & optime condietur diuque reseruetur.

Sic quoque conseruæ parabuntur ex omnibus floribus purgantibus, ex *rosis pallidis, violis, floribus Persica arboris, floribus centaurei & hyperici, & prunorum syluestrium*, quæ purgabunt, & infantibus, aliisque, qui à potionibus Medicis plerumque abhorrent commode exhibebuntur.

Altera conseruarum præparatio, quæ non gregaria est aut communis, & quæ flores non solum integri permanent, sed suos insuper colores, odores & sapores totos conseruant, (res sane perquam eximia & elegans) sit vt sequitur.

Accipe *florum* (quoscunque ad conseruas parandas volueris) *optime mundatorum & exsiccatorum* ℥. iiii. *misce cum sacchari calidi, & ad perfectionem decocti* (sicut decoqui solet saccharum rosarum) *lib. j. ad eum saccharum cum admixtis floribus denuo bulliat ad ignem, donec perfecte coctum apparuerit, cuius perfectionis signum est, dum eiectum cum spatula, bracteas quasdam & veluti folia facit: tunc vas æneum, quo materia continetur, ab igne remoueat, rotula continuo commouendo, donec in puluerem reducat saccharum, & additi flores ab eo separabiles, & nihilominus in conseruam conditi existant, integros adhuc conseruantes suos colores, odores & sapores. Hæc est altera conseruarum omnium florum præparatio, quæ prout ex saporis, quæ fruuntur, bonitate facile colligitur, cæteris vulgaribus longe præstantior est, ex simplici contusione & mixtione preparatis, sit autem hoc modo:*

Alium modum melior.

℥. *Florum selectorum, mundatorum & contusorum* ℔ j.

Sacchari triti ℔ ij.

Omnibus simul contusis & mixtis, fiat conserua.

Vsurpamus ad condiendos fructus & radices aliam viam & methodum: Sed ex elegantioribus & ad medicum usum præstantioribus, vnam atque alteram tantum in medium præferemus formulam, ne gula potius gratificanda, quam medicinae amplificanda gratia, huiusmodi cupidia-

••••• 3 rum

rum delicias hic introduxisse videamur, quæ magis mulierculis, quam pharmacopœis tractandæ conueniunt, nec quicquid nisi vulgatius & commune suscipiunt.

Proponemus exempli gratia ex fructibus, citria, limonia & arantia, & ex radicibus, radicem angelicæ, idq; ob singularem horum omnium virtutem & præstantiã, qua ad varios vsus excellunt: ad medicinã quippe summo opere laudantur, cum ex iis pharmaca ad cordis, aliarumque partium corroboracionem, & pestis præseruacionem componantur.

Accipiatur igitur vnum atq; alterum malum citriũ summe flauum, de cuius cortice, qui omnium maxime sulphureus, odoratus, & cordialis existit, scalpro apto deradatur omne flauũ in eius superficie, quãtitas rasuræ ex quolibet malo citrio (etiam satis magno) collectæ, erit ad summũ ʒ. ʒ.

Hæc rasura vt subtilior & delicatior euadat, optime cõtundenda est in mortario marmoreo, adeo, vt plane fiat impalpabilis, imo si ita videbitur, instar ipsius calfiæ per cribrum transmittatur.

Sacchari lib. vna pauca aqua rosarũ dissoluti instar sacchari rosati, hoc est, ad perfectionem coquatur, in quo sic bene cocto misce rasuræ prædictæ citri ʒ. j. saccharum adhuc parum bulliat, rasuram cum eodẽ optime permiscendo, dein effundantur omnia, vt in conserua rosar. è siccis fieri solet, & sic erit conserua citri, suauissimi & iucundissimi saporis.

Conser. ex citriũ, limonia, &c.

Hæc est prima illa methodus conficiendi conseruas ex citriis, limoniis & arantiis, hoc est, ex eorundem corticum rasuris. Rasura arantium amarior quodammodo est cæteris, vnde per diem vnum atque alterum maceranda est in vino albo, dein linteolis optime extergenda, ad cuius vnciam vnam adiciatur sacchari perfecte decocti, vt supra, libra vna.

Reliqua corticum pars cara osior, succis siue medullis interioribus separatis, (separantur a. facili momento) bulliat in aqua vel sola, vel pauco vino albo permixta, per

horam vnam, atq; alteram, donec ex tacta mollissima & probe cocta iudicetur, dein separata aqua, cortices hi, quorum superflua humiditas linteolis exquisite exterta fuerit, in mortario marmoreo contendantur, & per setaceum traiciantur. Ad libram vnam sacchari ad perfectionẽ decocti, adice quatuor vncias pastæ horũ corticum: omnibus simul optime mixtis & contusis, coquantur ad ignem lentum, donec pasta vasculo æneo nõ amplius adherescat, dein supra chartam madidam effundatur, ad formandas inde, si velis, tabellas aut rotulas in forma biscocdi. Hoc conditum est singulare cordiale, nec tanto calore præditum est, ac illud alterum de rasura eorundem fructuum.

Vt eiusmodi conseruæ gustui gratiores, magis cordiales & medicamentosæ fiant, ad enumeratæ vtriusq; pastæ vnciam vnã addatur *cinnamomi optime puluerizati ʒ. j. moschi gr. xij. ambræ gr. viij.* pastæ insuper ab igne remotæ, & iam effundendæ adiciantur adhuc *olei anisi guttula decem vel duodecim, olei caryophyllorum guttula quatuor.* Et sic habebis conseruam, & palato gratissimam, & ad cor, aliasque nobiles partes corroborandas vtilissimam. Eadem quoque contra pestem est optimum præseruatiuum, si singulis matutinis, antequam domo exeas, paruam de ea sumas.

Ad radicum condituram eadem fere *Rad. condit.* methodo progrediendum est. Verbi gratia; Accipe *rad. Angelicæ*, quantum volēs, coquantur in aqua, donec optime contundi & in pastam redigi possit, huius pastæ per setaceum traictæ vncias duabus adde

Confectiones alkermes ʒ. ij.

Confect. de hyacyntho ʒ. j.

Corallorum præparatorum

Margaritarum præparat. an. ʒ. ʒ.

Pulueris lapidis bezoardici veri ʒ. j.

Ambræ gr. xij.

Omnia simul mista, & in sacchari cõ pauca aqua cinnamomi dissoluti, & ad perfectionẽ cocti ʒ. x. vel xij. iniecta denuo coquantur, donec pasta nõ amplius adherat vasculo

Præseruatiuum contra pestem singulare.

vasculo æneo, quam supra chartam humectatam, aut lapidem marmoreum, effundes, redigeq; in eam quã volueris formã. Ad pestem excellens præseruatiuum, de quo singulis matutinis vnius drachmæ pōdere intro assumendū est. Sed hæc medicina diuitib. assignatur. Solam etiã, si veis, & simplicem radicē angelicam coques, & in pastam reductã condies eadem sacchari proportione, que supra in conferuis fructuū seruata. Ad eundem quoq; modū Zedoaria sola conditi potest. Et huiusmodi condita ad pestem pauperib. inseruiunt.

Ad enarratarum conferuarum normã multas alias componere licebit, ad diuersos corporis affectus pro vario puluerū & cordialium rerum additarum discrimine.

Quoniam a. conferuas bases & fundamēta esse diximus remediorum, quæ vulgo dicuntur opiata & condita: ad finem huius capituli singulorum opiata ad cerebrum, & condita ad cordis roborationem aptissimorum formulam annexemus.

Opiata capitalis.

℞. Conferu. flor. anthos

Salvia.

Betonica

Calendula ana ʒ. j.

Confect. anacardina

Diacastorei

Diascori ana ʒ. ʒ.

Spec. Dioscori dulcis

Diambrã an. ʒ. j.

Cum syrupo conferuæ citrii fiat opiata: de qua capiendum ad molem nucis auellane.

Ad epilepsiam addenda sunt conferua pœonia, viscum quernum, vngula alces, sal cranii humani, & similia, huic malo specifica. Sic ad varias indicationes curatiuas varianda sunt ea, quæ adduntur. Ad corroborandas enim partes nobiles, veluti ad cor addicienda cordialia, ad stomachum stomachica, ad hepar hepatica, & sic de cæteris idem esto iudicium: addendo simul parum syrapi, vt remedium, formam electuarii liquidi, opiata dicti acquirat. Eodem modo conditum parabitur, mi-

scendo nimirum & crasso modo contundendo conferuas cum pulueribus & confectionibus cordialibus, sicut ex sequenti formula patefiet.

Conditum ad cordis roborationem.

℞. Conferu. sorticis citrii, vt supra conditi ʒ. j.

Conferu. Flor. buglossa

Violarum ana ʒ. ʒ.

Confect. Alkermes, ʒ. j. ʒ.

Confect. Liberantis

Cordialis

Elect. De gemmis ana ʒ. ʒ.

Spec. Aromat. ros.

Dianthos an. ʒ. j.

Coralli preparati

Margaritarum preparat. an. ʒ. j.

Ossis de corde cerui ʒ. ʒ.

Vnicorni ʒ. j.

Lapidis bezoardici ʒ. ʒ.

Ambr. gr. x.

Aliquot auri folia.

Contundantur omnia, misceantur, & fiat conditum. Exhibeatur ex cochleari. Conducit ad omnes lipothymias, cordis deliqua, febres pestilentes, & ipsam pestem. Ad eundem modum poterunt infinita alia ad plurimas medendi intentiones concinnari.

CAP. XXIII.

De antidotis liquidis roborantibus, & ad multos morbos curandos, nec non ad pestem conducen-
tibus.

ANtidoti vocabulum Græcum est, & Al præferunt per quam generale, idemque significat, quod apud Latinos Electuaria, quasi remedia cōdicas selectiora & præstantiora remedia, tra venen-
tibus conferuatur valetudo prospera, & depellitur aduersa.

Hoc remediorum genere comprehenduntur electuaria mollia purgantia & cō-
fectio-

ediones siue tragearum aromaticarum, ac cordiales, de quibus iam egimus; nunc ergo dicendum tantum restat de iis, quæ in consistentia molli ad diuersos vsus sunt accommodata.

Differentia. Huiusmodi antidotorum in genere sic dictarum numero continentur

Aurea Alexandrina
Confectio anacardina
Diamoschum dulce & amarum.
Diacorum
Elect. Diapœonia.

Quas generatim frigidis tantum cerebri affectibus conuenire dicimus. Nimis enim longum foret, ac nullius fere commodi omnium proprietates, quæ ipsis attribuantur, sigillatim enumerare, quandoquidem earundem vsus non sit adeo frequens in plerisque officinis.

Ad peccus confert electuarium resumptiuum.

Ad cordis corroboratiõnem summe commendatur

Confectio de hyacintho
Confectio Alkermes

quæ ubique maxime in vtu esse solent.

Ad ventriculum

Electuarium ex citro Mes.

quod calefacit stomachum. Ad eundem refrigerandum conducit

Diacosonium, itemq;
Mina citoniorum

Ad hepatis oppilationem, frigidamque eius intemperiem, & ad icterum prædicantur

Diacostum
Diamorulia
Confectio rauetzeni

Ad obstructiõnem & duritiem lienis, aliaq; eiusdem vitia valent

Elect. de scoris ferri
Diacapparis
Triophyllon Nicolai

Ad hystericas affectiõnes, & ad calefaciendum præsertim vterum, efficacia sunt

Elect. Ducis

& exasa

Ad partes genitales, & copiosi seminis fecunditatem, valde laudantur

Diasatyrium Nicolai
& Diasatyrium Mesuasi.

Ad omnes quatuorlibet corporis partium affectiõnes frigidas & melancholicas prodest *Tryphera magna*, specificæ imprimis malis muliebribus à frigiditate naris: colorem præterea corporis floridum elegantem, & delicatum efficit; vnde etiam nomen *Tryphera*, hoc est, delicatæ, obtinuit. Alui quoque & mensium fluores immodicos sistit.

Tryphera maior Phenonis Mesuzi ventriculum; cæterasque partes nutritioni dicatas corroborat.

Tryphera Saracenicæ Mes. coctionem ventriculi suo calore iuuat, humores in ventriculo putres & crudos absorbit, flatusq; dissipat.

Omnibus inflammationibus opitulatur *Tryphera Persica* Io. Damasceni: valet ad omnes febres acutas, ad omnem hepatis & ventriculi intemperiem, & morbis omnibus ex humorum vstione factis auxiliatur.

Omnes capitis catarrhos sistit *Diacodion* Mesuzi.

Dysentericis & hentericis fluxibus succurrunt & medentur *Mychleta Nicolai*, & *Diacodion* Actuarii.

Ad flatus omnes discutendos & colicos dolores sedandos prodest *electuarium de baccis lauri*.

Ad renum calculos comminuendos & atterendos, & ad nephriticos dolores confert *Elect. Iustini*, *Ducis*, *lithontribon*, *elect. de cicadis Manilii*, *de lepore combusto Monrati*, *Nephrocatharticum Nicolai*.

Elect. Guidonis quod alii *electuarium contra pestem* vocant.

Elect. contra pestem Ferdinandi Imperatoris.

Elect. de ouo Maxim. Imperatoris.
Diascordium Hier. Fracastorei.

Hæc quatuor enumerata remedia sunt singularia contra pestem tam præseruatua,

tina,

tiua, quam curatiua, eademque ab infantibus & prægnantibus, quæ alias à theriacæ vsu arcetur, tuto extraque periculi aleam intus assumi possunt.

Sed satis erit nobis, in capitis huius ornamentum quasdam duntaxat antidotos adiungere, quæ principalibus & nobilibus corporis partibus roborandis aptæ, & grauissimis earundem affectibus, quibus infestari solent, specificæ sint.

Cum autem inter cætera mala, quæ corpus humanum exagitant, nullum existat grauius peste, humano generi tanquam in singularem poenâ à Deo immixta, cuius horrenda sæuitia hæc ipso anno, (dum in manibus elaborandum hoc præfens opus aggrediebar,) nec pepercit & amplissimæ & populosissimæ vrbi nostræ Parisiensi, ad antidota quedam huc inferenda me accingam, ad huius tam immanissimi mali tum præcautionem, tum sanationem vtilissima, quæ partim nostro labore inuenta, partim nobis aliunde à doctissimis quibusdam viris communicata certissimis experimentis comprobauimus.

Antidotus cephalica maior.

℞ Extracti cephalici maioris ℥ij.
Magisterii cranii humani ℥j℔.
Salis cranii ℥ij.
Essentia castorei ℥iij.
Spec. Diambra
Diamoschi dulcis an. ℥j.

Ol. Caryophyllorum

Nucus moschata chymice extractorum ana gust. x.

Syr. Conserua citrii q. s.

Vt fiat antidotus vel electuarium mollis consistetia: dosis ℥j. Formabis inde, si voles, exiguum pilulam, aut de ea parum dissolues in aqua cephalica, morbo, qui expugnandus est, congruente. Hæc antidotus inuat imprimis ad omnes cerebri affectiones, eiusque substantiam, facultatem animalem mirifice corroborat: prodest apoplexiis, paralytibus, epileptis, vertiginibus, fumosque vaporosos, qui in sublimi cerebri regione suspensi, somnolentiam, torporem, & stu-

piditatem plerumque inducunt, dispellit & discutit: memoriâ roborat: oculorum hebetudinem acuit, ad aurium tinnitum & surditatem confert: & humores lentos ac crassos, tanquam horum malorum causas antecedentes extenuat & dissipat: sed generalium tamen vsus semper præmitti debet.

CAVTIO.

Ad nouam hanc formularum præscriptionem, quæ ab extracto maiori cephalico, & à magisterii & essentia sumit initium, forte quis mirabitur, & in eruendo horum verborum sensu OEdipo opus esse contendet. Cui vt satis fiat, paulo post dabimus eorundem remediotorum amplas & perspicuas descriptiones: & describemus cap. de extractis magisterium cranii humani, & essentiam castorei, & cap. de salibus præparationem cranii. Ne tamen quengquam fors offendant quantulacumque laboris molestia, hic compositione extracti huius maioris delineare, æquum esse duximus, vt postquam sicut hic præcipua capitalia, & ea, quæ cerebri affectibus grauissimis sunt specificæ & appropriata, non omissa esse constiterit, simile fiat iudicium de cæteris extractis, paulo post describendis, quæ pariter reliquis nobilibus partibus confirmandis, earum intemperiebus corrigendis, morbisque & symptomatis inde contractis edomandis, accommodabimus.

Extractum igitur cephalicum maius præparatur.

Cum rad. acori

Paxonia

Visco querna

Ligno aloes

Baccis iuniperi

Sem. paxonia.

Ex quibus omnibus contusis & inuicem mixtis fit extractum, vt docebimus: Item extractum ex aromatibus elicitur, neupe ex

Cinnamomo

Caryophyllis

Fffff

Mace

Mace

Nuce moschata

Cardamomo &

Fruētibus anacardorum.

Nec non ex floribus.

Anthos

Salvia

Primula veris

Pœonia

Calendula

Betonica

Lauendula

Stachados Arab.

Flor. lily conuall.

Euphrasia

Tilia arboris.

Ex triplici horum extractorum seorsim præparatorum genere fit (per mixtionem) extractum vnum maius, hoc est, ex his omnibus elicitor vna vera & essentialis agendi operandique virtus, quæ tanquam nucleus, cortice suo longe præstantior & nobilior existit: sicut quilibet, nisi forte ingenii stupiditas & crassities obstet, facile colligere potest, ex quo maiore extracto, additis magisteriis, essentiis, & aliis remediis commemoratis, componitur prædicta maior antidotus. Antidotus cephalica minor in sui compositionem recipit tantum extracta herbarum & florum *melissa, betonica, pœonia, salvia, rosmarini*, & extracta quorundam seminum & aromatum cephalicorum: quæ præparatio nec tam exacta, difficilis, & laboriosa est artificii: nec ad tot tantosque cerebri affectus est efficax, ac altera illa antidotus maior, velut statim ex diuersa vtriusque compositione elucescet. Hinc in illis idem æque statim discrimen obseruandum, ac in cæteris minoribus, quas, vt videre licebit, reliquis corporis partibus nobilibus adaptabimus: vbi non tam exquisitis artis ritibus, nec tot impensis, nec etiam tam longo temporis spatio opus est, ac in maioribus istis, quas ditioribus tantum dicatas volumus: sunt minores, tenuioris fortunæ hominibus præscripte, quod tantum obiter monere placuit.

Præparationes extractorum, essentialium, magisteriorum & salium, ex quibus antidota nostra componimus, ad calcem huius pharmacopœæ nostræ, vt modo dictum est, facili methodo & ordine edocebimus. Hoc etiam obiter notandum est, antidotos eiusmodi diuturnæ adseruationi præ reliquis vulgaribus longe aptiores esse. Sequitur nunc descriptio siue formula antidoti nostræ Cephalicæ minoris.

Antidotus hepatica minor pro gregariis.

℞. *Extracti minoris cephalici* ℥ij.

Diacori

Confecti anacardina an. ℥j.

Ol. de nuce moschata ℥j.

Misce: dosis ℥℥. vel ℥j. mane.

Cerebrum nubilum serenat, omnibusque frigidis ipsius affectibus conducit: totam massam sanguinis spiritusque, præsertim animales reddit puriores & tenuiores; inde ad restaurandos omnes sensus tam inter-nos, quam externos, ad memoriam præsertim mirifice confert.

Antidotus thoracica maior pro ditioribus.

℞. *Extracti minoris thoracici* ℥ij.

Extracti pulmonum vulpis &

Leporis inuicem preparati ℥j.

Butyri seu lactis sulphuris ℥℥.

Rubini sulphuris terebinthinati ℥j.

Syrupi hedera terrestris q. suff.

Fiat antidotus: dosis ℥j.

Præparationem extracti nostri maioris thoracici, nec non extracti pulmonum vulpis & leporis: butyri ite siue lactis sulphuris, eiusdemque balsami siue rubini *infra* descriptam reperies: præparantur enim diuersis operationum methodis: omnia tamen & singula maxime oportuna & specifica sunt deploratis pulmonum affectibus, vt sunt phthisis, empyema, asthma, dispnoea & orthopnoea: in quibus desperatis & fere incurabilibus morbis extirpandis mira præstabit antidotus nostra maior.

Antid-

Antidotus thoracica minor
pro gregariis.

- ℞. Extracti minoris thoracici ℥ij.
Flor. Sulphuris optime preparatorum
℥ij.
Spec. Diatereos simpl. ℥j.
Spec. Diatragacanthi frig. ℥j℞.
Pulmonis vulpis vulgari modo pra-
parati
Elect. resumptiuū &
Diapapaueris an. ℥iij.
cum syrupo violato fiat Antidotus.

Dosis ℥j. ℞. vel ℥ij.

Valet etiam aduersus omnem thoracis
noxam: lenit, humectat & confortat pul-
mones, ad anacatharfin conciliandam,
semper prodest; tussiculosis, & purulenta
extulsiuentibus mirifice succurrit, itemque
extenuatis & hecticis: defluxiones etiam
sistit, & somnum conciliat.

Antidotus cardiaca maior pro
ditioribus.

- ℞. Extracti cardiaca maioris ℥iij.
Magisterii corallorum
Magisterii hyacinthorum an. ℥ij.
Essentia fructuum anacard. ℥℞.
Essentia croci ℥ij.
Essentia campora ℥j.
Lapis bezoardici veri
Vnicornu an. ℥j.
Ambra grisea ℥℞.
Ol. corticis citrij
& Cinnamomi chymice extracto-
rum, ana gutt. xij.
Aqua theriacalis cardiaca, vel oli-
xiri vitæ q. suff. ut fiat antidotus:
dosis ℥j.

Admirabilis est huius antidoti efficacia
aduersus omnes cordis affectus, syncopes,
lipothymias, cardialgias. Tuetur cor ab o-
mni veneno: estque præstantissima medi-
cina tam ad præseruationem, quam ad cu-
rationem pestis, siue interius assumpta, si-
ue exterius in forma epithematis cordi

apposita, dissoluendo vnam atque alteram
drachmam huius antidoti in quadam aqua
theriacali aut cordiali.

Antidotus cardiaca minor pro
gregariis.

- ℞. Extracti minoris cardiaca ℥ij.
Confect. de Hyacintho
Confect. alkermes an. ℥. iij.
Elect. de gemmis
& Dianthos an. ℥ij.
Diambra
Diamosebi dulcis an. ℥j.
Margaritarum preparatarum
Corallorum preparatarum
Ossis de corde cerui an. ℥j℞.
Trochiscorum diarrhodon, & de
Campora an. ℥℞.
Syrupi conserua citrii q. s.

Et fiat antidotus: dosis ℥j℞. vel ℥ij.

Vtilis est ad eisdem cordis affectus, sed
virtutem tam potentem & efficacem non
habet, vt prior.

Antidotus stomachica minor
pro ditioribus.

- ℞. Extracti stomachici maioris ℥ij.
Extracti tunicarū interiorum ven-
triculi gallina
Extracti baccarum iuniperi
& myrobalanorum omn. an. ℥℞.
Rosata nonella ℥j.
Olei de nuco moschata chymice extra-
cti ℥℞.
Oleorum Caryophyllorum
& corticum citrii chymice etiam ex-
tractorum an. ℥j.

Cum syrupo corallorum fiat antidotus:
dosis ℥℞.

Omnibus stomachi vitiis & imbecillita-
tibus opitulatur, eumque corroborat aduer-
sus vomitū, & omnem intemperiem frigi-
dam, à pituitosis & mucilaginosi humoribus
tunicis eius inhaerentibus ortam: inde
Pffff 2 crudi-

cruditates tollit, flatu & ventos dissipat, & vna eademque opera ciborum concoctionem minime iuuat.

Antidotus stomachica minor pro gregariis.

℞. *Extracti stomachici minoris* ℥ij.

Spec. Aromatici rosati ℥ij.

Elect. Dialanga

Dianisi

Diacinnamomi an. ℥ij℥.

Ambra grisea ℥j.

Cum Syrupo conf. citrii, vel de mentha fiat antidotus.

Dosis ℥j. vel ℥ij℥.

Præstans quoque est ad omnes ventriculi affectus, à frigida causa productos.

Si roboratione & adstrictione simul opus est, sicut vsus in diarrhœis postulat: adicijs *misca cotoneorum, electuarii de sorbis, & de bacis myrti*, quantum voles.

Antidotus hepatica maior pro ditioribus.

℞. *Extracti hepatici maioris* ℥iij.

santalorum omnium ℥vi.

chelidonia ℥℥.

hepatis vituli ℥j.

Arcani tartari ℥ij℥.

Magisterii corallorum ℥iij.

Olei sulphuris in crocum conuersi, ut docebitur ℥j.

Olei martis ℥j.

Syrupi corallorum q. s.

Vt fiat antidotus: dosis ℥j. per se, vel eum iusculo, vino, aut liquore aliquo conuenienti.

Hermetici nobis veniam dabunt, quod ipsorum arcanis & magisteriis ad Dogmaticorum Pharmacopœam expoliendam & illustrandam vtamur, huc me impellit aliorum remedium inopia: quandoquidem hoc non præstantius occurrat medicamentum ad corroborandum hepar & facultatē naturalem, quam instaurat & confirmat adeo, vt ii, qui ex hepatis imbecillitate

procliuēs sunt ad hydropisum, (vt pote dum languifica eius vis vitata serosos tantum generat humores, vnde istius mali featurigo & fons promanat, præsentissimum inde auxilium & leuamen percipiant, sicut & omnes cachectici & icterici. Idem remedium specifica sua proprietate iecur quoque liberat ab humorum infarctu, omnibusque prodest dysenterijs, & lienterijs, & fluxibus hepaticis: eius quoque efficacia summa nullo satis encomio potest prædicari, vt abunde id testabuntur suspiciendi eiusdem effectus. De preparatione omnium enarratorum extractorum, vt *magisterii corallorum*, aliorumque similium remedium specificorum, in prædictam antidotum ingredientium, & nequaquam vulgarium, *infra* ad finem huius libri dicetur, vt iam *supra* promissimus.

Antidotus hepatica minor pro gregariis.

℞. *Extracti hepatici minoris* ℥iij.

Trochisc. Diarrhodon

Coralli preparati an. ℥℥.

Trochiscorum de eupatorio

Trochiscorum de rhabbarbo ana

℥ij.

Spec. Dialacca maioris

Diacurcuma minoris an. ℥iij.

Croci martis optime preparati ℥ij.

Tinctura rosarum q. suff.

Vt fiat antidotus: dosis ℥ij℥. vel ℥ij.

Excellentis etiam est ad omnem debilitatem & obstructionem hepatis: vnde pronenire solent hydropes, cachexiæ, fluxus hepaticus, & similia plura mala: sed tamen vi & præstantia non accedit ad priorem antidotum maiorem. Communi enim plebeculæ & vulgo tantum modo debentur communia & vulgaria remedia.

Antidotus splenitica maior.

℞. *Extracti splenitici maioris* ℥ij.

Extracti licnis bouis ℥ij℥.

Extracti

Extracti seu facula rad. Aronis ʒ ij.

Salis ceterach

Salis fraxini ana ʒ j. ʒ.

Croci martis cum sulphure preparati, ut artis est ʒ. iiii.

Vini chalybeati q. suff.

Ut fiat electuarium: dosis ʒ. ʒ. vel ʒ. j.

Nobilis est & bona ad omnes durities & oppilationes hienis, & totius mesenterii: & ad quæuis vitia ac symptomata, quæ inde promanare queunt: veluti sunt cachexia, febres quartana, icterus niger, suppressiones mensium & similia.

Andidotus splenitica minor.

ʒ. *Extracti splenitici minoris ʒ. iiii.*

Elect. Diacappari ʒ. ʒ.

Elect. e scorja ferri ʒ. vj.

Diacosti ʒ ij.

Diatropiperion ʒ. iiii.

Syrupi de pomis redolentibus q. suff.

Ut fiat antidotus.

Conducit quoque ad splenis durities & obstructions, & imprimis ad febrem quartanam.

Antidotus nephritica maior.

ʒ. *Extracti maioris nephritici ʒ. ij.*

Oculorum cancri

Testarum ouorum ana ʒ. ij.

Magisterii lapidis Iudaici

Magisterii lapidis lyncis an. ʒ. j.

Olei terebinthina guttulas xx.

Misce, fiat antidotus: dosis ʒ. ʒ. vel ʒ. j. ad summum cum aqua antinephritica, vel cum vino albo.

Admirandum remedium ad attritionem, comminutionem & expulsionem calculi renum, & ad omnem datur vrinæ retentionem, prouocando statim vrinam. Parum tantum de ea antidoto capiendū est. In fortissima enim vrinæ suppressione sufficiunt duo vel tria grana ad summum folius magisterii lapidis Iudaici, vel lapidis lyncis: tanta penetrandi vi & potestate

huiusmodi pollent medicamina. Nulla enim ischuria aut vrinæ suppressio tam fortis erit, quin prædicta antidoto solui & euinci queat. Methodus autem horum extractorum & magisteriorum præparatorum *inferius* suo tradetur loco.

Antidotus nephritica minor.

ʒ. *Extr. Nephritici minoris ʒ. iiii.*

Pulu. pellicula interna testarum ouorum

Pellicula interna ventriculi gallinarum an. ʒ. ij.

Salis resta bouis

Salis prunella an. ʒ. j. ʒ.

Succi limonum q. s.

Ut fiat antidotus: dosis ʒ. ʒ. vel ʒ. j.

Antidotus hæc excellentissima quoque est ad eisdem affectus, ut prior, nisi quod operandi effectus ostendet paulo debiliores & tardiores: cuius vsus quoque est in extremis malis, hoc est, quando à calculo, arenulis, & simili materia tartarea vtrorūque renum facta est obstructio, adeo, ut vrina penitus suppressa, æger præ angore & dolore perpetuum emittat clamorem, & & in summo vitæ discrimine versetur. Huius nihilominus antidoti nephriticae minoris experimentum fieri potest, utpote quæ ad *supra* enumeratos affectus longe profecto efficacior existit, quam electuarium Iustini, lishentribon, de cicadis, & similia nephritica remedia vulgaria, quorum *supra* mentio facta est. Quid per *sal prunella* intelligatur, etiam *supra* declaratum est.

Antidotus hysterica.

ʒ. *Extracti hysterici maioris & minoris an. ʒ. iiii.*

Extracti vuluæ seu matricis leporis ʒ. j.

Extracti seu facula bryonia ʒ. ʒ.

Extracti castorei ʒ. ij.

Olei gagaris cum colcothare redistillati & rectificati ʒ. ʒ.

FFFF 3 Oles

Olei succini flauis ʒ. j.

Nepenthes nostris hystericis ʒ. j. ʒ.

Syrupi cinnamomi q. suff.

Vt fiat antidotus: dosis ʒ. j. vel ʒ. ʒ. cum iusculo vel liquore aliquo conuenienti.

Mirabilis est in genere ad quauis matricis vitia: in specie vero medetur omni vteri praefocationi, siue epilepticæ, siue alterius generis: albis item mensium fluoribus, cruditatibus, flatibus & doloribus inde excitatis confert: sterilibus etiam profdest ad conceptionem & prolis fecunditatem: si nimirum extractum secundarum de fecunda quadam muliere addideris: de cuius preparatione, sicut & de matricis leporinæ preparatione modo suo loco agetur.

Posteaquam igitur de antidotis, quæ principibus corporis partibus, roborandis, morbisq; & symptomatis, quibus eadem defatigantur, expellendis aptæ sunt & idoneæ, hæctenus diximus: superest, vt antiquam huic capiti finem imponamus, promissi nostri memores simus, & nunc de antidotis tam ad præcautionem, quam ad curationem pestis (si inter nos forte tam horrendum malum diuina permissione grassetur) aptis & accommodis dicamus. Et quamuis ad eandem intentionem remedia alia, vt aquas theriacales, syrupos, confectiones, & electuaria sicca iam descripserimus, visum tamen fuit eorundem catalogo quædam adhuc antidota annumerare: siquidem antidoti vocabulum proprie sumptum nihil aliud significat, quàm medicamentum venena pellens & abiciens.

Antidotus maior contra pestem.

℞. *Rad. Angelica*

Zedoaria

Scorzonera

Tormentilla

Petasitidis

Santalæ rubei

Ligni aloes an. ʒ. iij. vel quatuor.

Ex his omnibus crasso modo contusis,

fiat cum succo limonum extractum, vt artis est, & cap de extractis docebitur.

I T E M.

℞. *Corticis citrii* ʒ. iij.

Sem. Caruibenedicti

Ruta

Acetosa

Baccarum iuniperi

Fol. Distamni

Cinnamomi

Macis an. ʒ. ij.

Flor. Rosmarini

Buglossæ

Hyperici an. p. ij.

Spec. De gemmis

Diambra

Diamoschi

Dianthos an. ʒ. ij.

Omnibus contusis & inuicem mixtis, in vasa quodam apto, fiat extractum, cum aqua vitæ iuniperi, aut aqua vitæ communi iuxta artem, & vt inferius enodabitur.

Hæc duo extracta fortiter exprimantur prælo, quæ ob dissoluentium in ipsis contentorum naturam liquidissima erunt: ex ambobus fiat mistura, & abstrahatur liquor siue aqua per alembicum, ad ignem Baln. vaporosi, donec materia in fundo consistentiam electuarii, mediam inter durum & molle formam obtinentis acquirat: aqua exinde destillata seorsim seruetur, cuius vsus erit in aliis extractis componendis, & per se iam est summum cardiacum. Ad vncias quatuor prædicti extracti adice

Magisterii perlarum

Magist. corallorum

Essentia croci an. ʒ. iij.

Essentia camphoræ ʒ. j.

Sulphuris aurati diaphoretici

Balsami lactei sulphuris

Salis prunellæ an. ʒ. ʒ.

Ex quibus omnibus fiat antidotus admirandæ virtutis, ad præseruationem pestis, de ea singulis matutinis ex cultri cuspidè

spide pisi magnitudinem capias: Sed peste iam correptus de eodem sumat ℥. ℔. vel ℥. j. dissoluedo in ℥. ij. suæ propriæ aquæ distillatæ, & vt supra seorsim adseruatæ: vel cuiusdam aquæ theriacalis, carduibenedicti vel vlmariæ: sudorẽ mirifice prouocat, & cor corroborat aduersus quoduis venenum, id à centro euocans ad circumferentiam. Inter antidota præstantiora, huic pestifera lvi dicata, hoc facile principem obtinet locum: cuius summa virtus & præstantia, laboris & temporis iacturam, quam forte quis in eius præparatione pretendere possit, vberissimo compensat scenore & lucro. Sulphuris aurati descriptionem suo loco dabimus. Sic quoque alibi tractandum reseruamus modum parandi magisterium gemmarum, magist. corallorum, balsamum, & lac sulphuris, nec nõ essentiam croci & camphoræ. In huiusmodi remedium apparatu, quæ ditioribus ad vitæ & sanitatis suæ tutelâ præscribuntur, nullis parcendum est sumptibus: pauperes & tenuioris fortunæ homines contenti erunt antidoto minori, cuius descriptio proxime sequitur, quæ pari modo excellentissima est, tam ad præseruationem, quam ad curationem pestis.

**Antidotus minor contra pestem
pro gregariis.**

℥. Succo scordii

Ruta

Carduibenedicti

Vlmaria

Moncha crispa

Salvia ana ℥. iiii. vel plus mi-
nus.

Omnes hi succi in alembicum vel matracium vitreum & capax inditi, digerantur in Baln. & depurentur, separando multoties terrenum crassamentum & feces, quæ in fundo residubunt, vt alibi cap. de syrups iam perspicue docuimus.

Ad vncias decem horum succorum optime depuratorum adde

Rad. Angelicæ

Zedoaria an. ℥. j.

Distamni

Sem. Carduibenedicti

Cor. Citri an. ℥. ℔.

Cinnamomi ℥. vij.

Myrris ℥. ij.

Croci ℥. iij.

Camphora ℥. j.

Omnibus contusis & simul cum prædictis succis mixtis, fiat digestio in Baln. per biduum vel triduum, dein omnia adhuc calentia per torcular fortiter exprimantur. In qua expressione denuo adde

Theriaca optima ℥. j. ℔.

Confect. hyacinthi

& alkermes an. ℥. j.

Perlarum præparatarum

Corallorum præparator.

Cornu cerui præparati

Spec. Diambra

De gemmis an. ℥. ij.

Vnicornu ℥. ℔.

Lapidis bezoardici ℥. j.

Omnia adhuc semel digerantur in Baln. Mar. per duos vel tres dies, dein per alembicum ad ignem Baln. vaporosi destilletur omnis liquor, donec in fundo remaneat consistentia inter durum & molle media, sicque antidotus erit præstantissima, de qua capiendum mane vnus parua: auellana: instar: ad curationẽ vero pondus vnus drachmę, vel drachmę vnus & semis: dissoluedo in duabus vnciis suæ propriæ aquæ: inde destillatæ & adseruatæ, quæ per se iam efficax est & præstans ad idem malũ, & ad omnes putredines & venena, quæ in corpore prognerantur. Inter communia huius generis pharmaca, nullum paratu facilius, nullumque virtute præstantius, hoc ipso datur, cuius dispensationem vel quiuus pharmacopola facile imirabitur.

**Antidotus alia de granis maturis Iuniperi,
dicta Theriaca Germanica
pro gregariis.**

Accipe granorum iuniperi maturorum
magnarum

magnam quantitatem, nempe lb. vj. vj. viij. vel x. hæc infusa & macerata in vino albo generoso, vel hydromelite vinoso, ad ignem parum bulliant, dein conqvasentur & per setaceum in modum castia trahantur, & fiat extractum: Aut alia quoq; via ac methodo idem paretur extractum, sicut cap. de extractis ostendetur.

Ad libram vnã commemorati extra-
cti iuniperi adde

Pulu. Rad. Angelica ʒ. vj.

Diſſammi

Cinnamomi ana ʒ. ʒ.

Terra sigillata

Corallorum preparatorum

Perlarum preparatarum

Cornu cerui etiam prep. an. ʒ. ij.

Sp. Elect. de gemmis

Diambre ana ʒ. j. ʒ.

Croci ʒ. j.

Camphora ʒ. ij.

Reducendo omnia cum aqua quadam
theriacali in formulã electuarii mollis siue
antidoti, quod erit summum preseruatium
& curatiuum contra pestem: exhibetur vsq;
ad ʒ. ij. Solũ extractum iuniperi citra alterius
ingredientis additionem, eidem quoque
scopo per oportunitatem est. Præter cæ-
tera additamenta supra enarrata quidam
adiiciunt theriaca vel mithridatis, quan-
tum lubet.

Electuarium de ouo.

Quoniam hoc electuarium siue antido-
tus de ouo, contra pestem magnopere ce-
lebrata, in nullis fere pharmacopœis, præ-
sertim in Gallia nostra descripta reperitur:
huc eius descriptionem in medium pro-
ducam, qualis illa in Augustano habetur
dispensatorio, in quo elaborando sedulam
ac felicem nauauit, operam Adolphus Oc-
co per celebris admodum Medicus, idque
opera & consensu suorum collegarum, vi-
rorum quoque celeberrimorum, sicut
Germania hanc gloriæ prærogatiuam si-
bi iure vendicat, quod sit vera doctorum
& celebrium virorum nutritrix, & infinito-

*Commenda-
tio Germa-
nia propter
viros doctos,
quos alit.*

rum egregiorum medicamentorum, tan-
quam nouorum ingenii fœctuum exclu-
dendorum parens fœcundissima & felicis-
sima. Describamus itaq; dictam antidotũ
de ouo, quæ modo, qui sequitur, paratur.

Electuarium de ouo Maximiliani I. Imperatoris.

¶ Ouum gallinæ recens, & educto per
apicem albumine, id quod vacuũ est, cro-
co orientali nõ puluerisato impleatur: post-
ea cum alio putamine iterum occlude, ne
quid trãspiret, & læto igne vel post fornacẽ
tam diu assa in ollula, donec tota oui te-
sta nigrescere incipiat, diligenter cauẽdo,
ne crocus cõburatur. Exempta à testa ma-
teria, exsicceatur, vt in mortario exquisitissi-
me contundi, & in puluerem redigi que-
at: addendo pulueris erucæ seu sinapis,
quantum reliqua duo ponderant: postea

¶ Pulu. Rad. Diſſammi albi

Tormentilla ana ʒ. ij.

Pulu. Myrrha

Cornu cerui

Nucis vomica ana ʒ. j.

Pulu. Radic. Angelica

Pimpinella

Granorum iuniperi

Zedoaria

Camphora ana ʒ. ʒ.

*Misce omnia simul in mortario, & tan-
dem appone Theriaca ad pondus omnium,
& iterum pistillo fortiter contunde & com-
misce per tres integras horas agitando, fiat
electuarium, vt artis est.*

Eius vsus maximus est in peste, & præ-
seruatione à venenis deleteriis.

In antidotario VVeckeri viri doctissimi,
& de re medica, prout hoc perelegans
& eruditum opus vberime testatur, opti-
me meriti, aliæ occurrunt descriptionum
formulæ, eiusdem electuarii de ouo An-
ton. Chalmerei præclaræ eruditionis viri,
tum etiam aliorum.

Sed vt libere dicam, quid sentiam, vix
credibile esse puto, quod vsque adeo sin-
gulares

gulares inde effectus produci possint: si albuminis abiecti loco ouum solo croco repleatur, & dein eodem probe obrurato emnia simul coquantur, vsque dum in puluerem redigi queant.

Vis torius secreti in eo consistere videtur, vt crocus & vitellus oui in puluerē redigantur: hac tamen conditione, vt plane nihil expiret. Neque enim adeo magnum id esset mysterium, rationem istius pulueris vitelli oui & croci consiendi cognitā habere. Nā miscellanea reliqua puluerum quorundam & theriaca, non nisi merum vulgare quid sapiunt, vt & reuera sunt.

Non tamen diffiteor possibile esse, vt medicamen summum & efficacissimum ex ouo parari possit, contra ipsammet pestem: idque ea, quam mor trademus, methodo. Essentia namque in ouum indita, cum eiusdem vitello perfecte miscentur, qui alias sua natura sulphureus, summam penetrandi, nec non nutriendi vim obtinet, qua facultate reliquorum ingredientium virtutem adeo intendit, vt multo citius penetrant, & in venas transferantur. Adde, quod per eandem coquendirationem spirituales rerum essentia vim & virtutem suam longe perfectius conferuent. Quæ tamen verba in bonam partem accipiantur, velim: nec quis existimet, me plus æquo iactabundam, forte hic inanem aucupari gloriolam: à qua tamen animus penitus abhorret, nec nisi in publico commodo fideliter iuuando totus est.

Electuarium de ouo maius pro ditionibus Quercetani.

Accipe vnum vel plura oua recentia gallina: de quorum vno, apicem testæ tam subtili artificio aufer, vt postquam educta fuerit illa testa, rursus in pristinum locum commode reponi, & glutino seu luto quodam tam industrie agglutinari possit, vt nihil respiret. Abiecto itaque albumine, vitello oui residuo admisce

Lactis sue butyri sulphuris zjss.
Sulphuris auri diaphoretici

Essentia croci an. zj.

Pulueris anodyni mineralis, hoc est, salis prunella zß.

Ambra grisea ʒj.

Lapidis Bezoardici ʒß.

Omnia cum dicto vitello oui simul misce, vt optime incorporentur, dein apex putaminis perquam aptissime suo apponatur loco, cum tenuissimo ligamento lineo superposito vel glutino ex oui albumine & polline facto, superinducto, adeo, vt ouo exquisitissime clauso nil transpirare possit.

Ad eundem modum plura oua apparari & accommodari queunt: prout magnam huius electuarii quantitatem simul componere volueris.

Alias vel vno, vel pluribus ouis, à quibus eodem artificio apertis, albumen separatum est, addes *theriaca, confect. alkermes, & hyacynthiana*: vel ex his omnibus simul fiat mistura, de qua adde ouo vel ouis, quantum capere possunt: probe clauso foraminulo cum sua propria testa, superinducto glutine, vt ante, ita vt nihil respiret.

Enarrata hæc oua ita præparata apte simul imponantur, vasi terreo capaci, quod operculo clausum in furnum mittatur, in quo panificia modo cocta, & ex eodem recens exempta fuerint, & secunda aut tertia vice in eodem reponantur, donec omnia in vnam massam, quæ puluerari queat, redacta sint.

Accipiantur ouum vnum iuxta primam methodum præparatum, & vnum iuxta alteram: vel oua duo aut tria vtriusque præparationis, prout animus est maiorem, vel minorem electuarii quantitatem simul conficere: omnia, quæ in dictis ouis continentur, terantur, & optime misceantur in mortario marmoreo, eadem paulo post humectando parca aqua theriacali contra pestem, aut elixire quodam vitæ, cuius plures descriptionum formulas supra dedimus, ita, vt omnia reducantur in formam electuarii, quod multorum anno-

Gggg rum

*Quercetani
modus.*

rum spatio referuabitur, pro dosi sufficit
 ℞. j. tum ad præseruationem, tum ad cura-
 tionem pestis.

**Electuarium de ouo minus pro
 gregariis.**

℞. Rad. Angelica
 Zedoaria
 Cinnamomi an. ℥jss.
 Caryophyllorum
 Macis an. ℥ss.
 Myrrha
 Nucis vomica
 Carlina an. ℥ij.
 Granorum iuniperi ℥j.
 Croci
 Camphora
 Spec. Diambra
 De gemmis an. ℥ij.
 Theriacis Alexandrina ℥ij.

Contundenda contundatur, & omnia simul
 mixta, indantur in matrachim vitreum, su-
 peraffundendo fortissimum spiritum vini:
 vase clauso, ne quid euaporare possit, dige-
 rantur in baln. Mar. per 4. vel 7. dies. Dein om-
 nia adhuc calentia fortiter exprimantur.
 Hæc expressio denuo indatur in alembicū
 cum suo capirello & recipiente, & inde ad
 ignē baln. Mar. destilletur liquor, qui seor-
 sum seruetur, & cū extracto, quod in fundo
 remanet in mellis consistentia, impleatur
 ouum vnum, vel plura, si velis, & optime
 misceatur cum vitello oui; dein occludan-
 tur singula oua cū suo proprio putamine,
 vt supra diximus: Postea coquantur in fur-
 no, post exempta scilicet panificia, idque
 continuando & repetendo, sine calore in-
 tenso, donec materia ita exsiccata fuerit, vt
 puluerisari fere possit, quæ deo irroranda est
 sua propria aqua, vt supra referuata, & sic
 perficiatur elect. molle, siue antidotū pre-
 tiosum ad præseruationem & curationem
 pestis. Exhibendum de eo est, pestifero vsq;
 ad ℞ij. vel 3j. dissoluēdo cum ℥ij. vel tribus
 aqua theriacalis, cardui benedicti, vlmariæ.
 Præstantissimum sudatiuum est, quod om-
 nne venenū ab internis & profundis par-

tibus in exteriorem corporis superficiem
 propellit: corroborat, ipsumque ab omni
 veneno vindicat ac tuetur.

De his igitur electuariis de ouo, alii nūc
 suum interponant iudicium, vtra harum
 preparandi methodorum sit laudabilior ac
 præstantior: nostræ, an vero communis,
 quam tamen, vt verum fateamur, non
 contemnimus. Sed primam inuentionis
 gloriam ipsi libenter assignamus, eamque
 addidicisse nequaquam erubescimus.

C A P. XXIV.

**De Antidotū, Alexipharmacis, & Ale-
 xiteriæ seu de Theriacis.**

RESTAT nunc, vt dicamus de antidotis
 siue alexipharmacis, quæ aduersus om-
 nis generis venena, & ipsas bestias virus
 eiaculantes conferunt, vt pote quibus iux-
 ta modernos proprie comperit antidoti
 nomen, nec interim silentio aut obliuione
 suo loco prætermittimus antidota anody-
 na, narcotica & opiatia.

Hæc duo antidotorū genera, quæ tam a-
 pud antiquos, quā adhuc hodie apud nos in
 magno fuerunt vsa & æstimatione ad di-
 uertos & deploratos affectus depellendos,
 nos quasi adigunt atq; compellunt, vt sin-
 gula in istis tractatibus paulo minutius & ex-
 quisitius peruestigemus, quam in nonnullis
 aliis hætenus à nobis factitarū est. Oculis
 n. manifeste contemplandū subiciemus,
 hæc ipsa tanti hætenus vbiuis gentium æ-
 stimata mendis scaterere quā plurimis, præ-
 que cæteris maxima reformatione opus
 habere: ita vt mirer, multos authores, licet
 doctrina & autoritate conspicuos, quorū
 me discipulum non puderet profiteri, illud
 ipsum segnius obseruasse, ne dicam eterno
 silentio obruisse. Verum id vnum deposco,
 ne beneuolus lector, me ex temeraria qua-
 dam laudis gloriæve cupiditate in hæc pro-
 rupisse verba, existimet. Sed deposito affe-
 ctu reformationis bilance rem liberet, ex-
 pendat & consideret. Iampridem enim a-
 libi protestari sumus, & adhuc protesta-
 mur, omnia à nobis ita proponi, vt non ve-
 reamur

reamur ea doctorum virorum censura submittere, quod si in iisdem forte quid occurrat ab Asclepiadea doctrina, veraque disciplina alienum, id quasi non dictum, aut literis consignatum habeatur.

Inter enumerata antidota alexiteria merito primus locus theriacis debetur.

Theriacorum duo genera.

Theriacas ideo dico, quod tam apud veteres, quam apud recentiores, duo earundem genera statuuntur, quarum vnum in compositione recipiat carnes viperarum: reliqua vero sine iis componantur. Illi, quae vulgo theriaca magna, prisca autem gloriosa & liberatrix appellatur, tot tantaeque laudis & proptrietates tribuuntur, ad infinitos & deploratissimos affectus propulandos, vt nihil supra commendationis valeat asciscere.

Ceterae autem, quae nihilominus contra venena specifica sunt antidoti, sine trochiscis de vipera parantur, suntque huiusmodi.

Theriaca { *Democraetis*
Oribasii
Esdre
Diatessaron
Ex Pannonia
Ex terra sigillata

Quarum descriptiones reperiuntur apud Oribasium, Aeginetam, Actuarium, filium Serapionis, Rhasin, Auicennam, Celsum, pluresque alios tam Graecos, quam Arabes, & Latinos auctores.

Mithridatis

Inter haec antidota alexiteria non mediocri existimationis erat Mithridatium, quod antecessit theriacam, quam Andromachus sua aetate medicæ rei peritissimus, parabat ex carnibus viperarum, tanquam singularare aduersus lepras, & quæuis alia venena pharmacum & experimentum, quod solum, & per se omnibus venenis tanquam summum antidotum conferre poterat.

Mithridatium ex infinitis simplicium generibus compositum, auctoris sui, Mithridatis nempe regis Ponti nomen obti-

nuit, qui ex diuturniori eius vsu adeo laudabilem corporis habitum sibi comparauerat, vt sicut historiae narrant, & mox dicturi sumus, nullo veneno assumpto sibi vitam adimere posset. De qua antidoto Auicenna ita loquens, nostram confirmat sententiam: *Confessio*, inquit, *Mithridatis nobilis est confessio, quam fecit Mithridates & nominauit suo nomine.* Et Act. *se-tr. 4. serm. 1. cap. 96.* ita scribit. *De Mithridate sane magno illo belliduce referunt, quod theriacem quidem non biberit: neque enim adhuc in vsu erat: verum ex alterius antidoti, quae postea mithridatica ab illo appellata est, vsu ita corpus apparauit, vt nulla veneni vi laedi posset: Et cum etiam lethale pharmacum accepisset, mori non posset: cum enim ab hostibus deuictus seipsum interficere meditaretur, nullo veneni haustu mortem sibi consciscere praualuit: sed vocato cuidam ex amicis se ingulandum praeiuit.* Plinius fusiorem huius historiae enarrationem tradit lib. 23. cap. 9. & militis quin etiam nomen exprimit, cuius opera ad mortem sibi conciliandam vsus fuerat: cum omnium venenorum sumptorum vim aduersus tam insignem antidoti efficaciam, inuadendam nimis & irritam prorsus expertus fuisset.

Notandum porro est, olim non tantum compositis istis remediis, (e quorum numero supra 5. aut 6. recensuimus, paulo post eorundem descriptiones in medium allaturi) theriaca nomen impositum, sed eodem quoque nomine sola quaedam simplicia insignita fuisse. Quod utique Auicennae auctoritate comprobare licet, qui *squillam* appellat theriacam contra venena, & *gummi opopanax*, & *aristolochiam* theriacam ad puncturas.

Mithridatis veneno perire non potuit.

Theriaci nomen etiam solis quibusdam simplicibus olim competebat.

Vnde complures tam Philosophos, quam Medicos, imo & eos, qui eruditiorum & celebriorum ordini annumerantur, non parum lapsos esse constat: dum theriacæ vocabulū a serpente quodam (quæ *thirum* vocari, & eiusdem compositionem ingredi putarūt)

Ggggg 2 deriua-

deriuatum & ab eodem quoque trochiscos theriacos appellatos crediderunt.

Lib. de animalibus.

Albertus Magnus vnus ex illorū numero, Aristotelis textum, qui habet echin vel echidnam, quæ verba nihil aliud, quam viperā significant, perperam de thiro serpente interpretatus est: quem distinxit à vipera, & peculiare de eodem caput cōscripsit.

Hanc falsam opinionem secutus est Aggregator Patauus, qui thirum tanquam animal à vipera diuersum constituit: illudque basim trochiscorum, quos excipit theriaca, esse putat.

Lib. concil. differ. 177. de ther.

Petrus de Abano eodem errore irretitus, ita scriptum reliquit. *Dicitur autem theriaca à thiro serpente, quia eiusdem excipit carnes, quæ sunt veluti radix & basis istius medicinae.* Et differ. 179. Sciendum, inquit, quod theriaca est multiplex secundum diuersitatem componentium, cui tamen nomen illud proprius conuenit, theriaca est magna Andromachi & Galeni, in qua caro ingreditur Thiri serpentis, vnde nominationem est sortita, quæ autem hanc non suscipit, theriaca metaphorice dicitur, ut Diatesarum, ideo, quod ad illius similitudinem venenorum depellat nocuenta.

Imo & ipse Nicol. à sinistra hac opinione non immunis videtur, dum ita in capite de trochiscis scribit: *Trochisci, inquit, de thiro, qui in magna Galeni theriaca recipiuntur, sic fiunt. Inuenias, inquit, Thiros longitudinis vnus palmi, &c.*

Trochisci Theriacales.

Huic errori occasionem dedit nomen, ab antiquis olim trochiscis istis, tanquam præcipuæ theriacæ basi inditum. Galenus enim illos appellat theriacales, & post illū idem nomen retinuerunt Aetius, Oribafius, alique Græci. Plinius eos vocat *trochiscos theriacos*: Et Auicenna quibusdā in locis eisdem nominat *trochiscos thiros*, hoc est, ferales. Sed si quis penitus veterum scripta perpendat, facile perspiciet, eos nunquam aliud serpentum genus hoc vocabulo, præter ipsam viperam intellexisse. Gal. in lib. de Antidotis, & de Theriaca ad Personem & alibi diserte viperarum facit

mentionem. Vide quid post illum Aetius scribat lib. Tetr. 4. serm. 1. c. 87.

Hoc caput primo ita inscribit: *De theriaca ex viperis Andromachi*. Postea idem in hūc modum incipit *Ordinem à Theriaca Andromachi ex viperis, cuius admiratione ductus Galenus hæc de ea scribit: Cum multa discordia sit circa theriacos descriptiones, nos Andromachi descriptione, ut longe optima utemur, quæ etiam in regum visus apparatur. Et c. 9. eiusdem lib. vbi de trochiscorum siue pastillorum præparatione agit, ita exorditur: Cæterum pastillos theriacos hoc modo apparatus: Viperas feminas accipito, non quocunq; tempore captas, sed desinente Vere, &c.* Et Auicenna lib. 4. serm. 6. tract. 3. c. 33. vbi loquitur de curatione morsus viperæ, his verbis sermonem inchoat: *Considera, inquit, radices communes in curatione, deinde fortior curatio est properare ad theriacam viperarum. Inde apparet discrimen inter theriacam, quæ viperas recipit, & eas, quarum mentionem facit lib. 5. summa 1. tract. 12. videlicet theriaca Esdra & Diatesaron, quas contra grauissimos totius corporis affectus laudas. Idem Auicenna lib. 5. summa 1. tract. 1. vbi de theriaca agit, eius descriptionis tale facit exordium. Trochiscorum squilla, trochiscorum viperæ, &c.* ex quibus manifeste liquet, quod etiam alibi eisdem trochiscos nominet thiri seu thirios non tamen alios intelligat, quam viperinos.

Hinc concludimus, Theriacam non à serpente quodam Thiro, qui eius compositione ingrediatur, sed à Græco vocabulo, quod est *Thiæos*, siue *Thig*, id est, fera, denominationem suam accepisse: neque id propterea, quod eiusdem compositio ferā vel viperam excipiat, ut quidam falso opinantur, sed quod eadem theriaca, siue cum vipera, siue absque vipera parata sit, omnibus moribus venenatis, à quacunque fera siue animali illatis succurrat. Sic & ab antiquis & à neotericis (ut iā diximus) trochisci dicuntur theriacales, nō ratione ingrediētis, sed ab eorundē effectu, quē in pellendo lethaliū animalii veneno manifesto ostendunt.

Theriaca à Græco Thig vel Thiæos.

dunt: alias enim non theriacales, sed viperini nominandi essent. Eadem ratione quaedam remedia vocamus nephritica & histerica, non quod eadem componantur ex renum vel vteri additione, sed quod tanquam medicamenta specifica iisdem partibus morbo exagitatis opem & medelam afferant.

Præter dictas rationes, etiam orthographia & scriptio huius nominis nostram sententiam confirmat. Nam à Thiro scribendum esset *Thiriaca* cum I. non Theriaca. Sed quia scribitur *Theriaca* cum e longo, verisimile est, quod à dictione deriuetur, quæ parem dictionem longam habeat in eadem syllaba, qualis sane est *Ser* vel *Serpi*, hoc est, *sera*. H enim Græcum in Latinis dictionibus à deriuatis, vertitur in e longum, quasi diceret theriacam antidotum contra ferarum tam minorum, quam maiorum ictus & venena.

Hæc de Theriaca differentiis, eiusdemque nominis etymologia, hic enodanda duximus.

Non diu hic immorabimur in enarrandis diuersis horum theriacalium medicamentorum compositionibus; siue inticè differant ratione ingredientium, quæ modo ab hoc, modo ab illo vel imminuantur vel adduntur, siue ratione ponderis, quod diuersum quoque in diuersis descriptionibus esse deprehenditur. Hæc enim non sunt tam magni momenti, neq; hic querendus est nodus ille Gordius, circa quem reicardo versetur: ita vt non possim hic opinionem Auicennæ subscribere, qui *libr. & tract. de Theriacis supra iam citatis*, selecta præ cæteris Andromachi descriptione tanquam longe optima in hæc fere verba scribit: *Et iam nisi sunt plures Medicorum, sicut Galen. & alii addere & minuere aliquid in ea, non propter necessitatem necessariam, neque propter aliquid forte, quod eos ad illud commoueret, sed quærentes, vt rememorantur. & remaneret ab eis in ipsa vestigium, sicut remansit Andromacho: Et verum quidem est, vt non remoueat alii*

quid, quod experimentum iuuatum inuenit: fortasse enim illa complexio cum illa pondere exigit illud, cuius iuuamentum inuenit experientiam, quam quidem dum res ipsa mouetur à suo pondere, non sequitur illa proprietatem, &c. Fecunda hodie est artium inuentrix, eaque in dies magis magisque incrementum sumit: hæc duce & aspice plurimorum remediorum vsum, quem veteres tanquam vtilem comprobauerant, abdicauimus, & in illorum locum alia nostro artificio inuenta introduximus, quæ ipsis inaudita & incognita prorsus erant. Sic hodie infinitæ præparationes, vel plerisque etiam antiquoruntam elegantia, quam saporis suauitate & utilitate longe præferendæ sunt. Neque enim vlla erroris suspicio hinc oriri potest, si rei, quam per se bonam iudicamus, aliã super addimus bonitate multo præstantiorem: hoc enim pacto rei bonitas vires sumit, & magis magisque accumulatur. Eodem plane modo in diminutione eorum, quæ vel inutilia, vel superflua, vel noxia sunt, nemo erroris redarguendus vnquam videbitur, si industrius fuerit: frustra enim fit per plura, quod fieri potest per pauciora. Suo itaque loco circa eandem de Theriacis tractationem demonstrabimus, ob quam causam Arabis huius, alias doctissimi & celeberrimi authoris, opinionem minus recipiendam statuamus.

Redibimus nunc ad Theriacas illas antiquorum, earumque aliquot in medium proferemus descriptiones, vt ex illarum comparatione facta cum iis, quas ex nostra officina in formatoria producturi sumus, eo melius de vtriusque generis bonitate & præstantia iudicari possit. Si quis prouocet ad experientiam: sciat is, nos nihil magis in votis habere, quam vt per eandem, tanquam per ignem & aquam fortem, perfectum hoc & splendidum operis nostri aurum examinetur ac probeatur: quamuis nemo adeo stupido crassoque sit ingenio, modo in eo vel exigua tantum

candoris, rectæque rationis scintillula superfit, qui non ex solo Lydio lapide, hoc est, ex prima statim earum descriptionū, compositionum & præparationum inspectione, de earundem præstantia summa, rectum sanumque laturus sit iudicium.

Theriaca Diatesaron Mesuazi.

℞. *Gentiana*
Baccarum lauri
Myrrha
Aristolochia rotunda an. ʒ. ij.
Mellus lb. ij. Misce.

Theriaca Democratis.

℞. *Iridis illyrica*
Zingiberis
Opopanacis
Opii
Herb. Rosmarini
Myrrha
Sem. trifolii bitumen oleosis an. ʒ. j.
Aristolochia ʒ. xj.
Sem. Ruta sylvestris ʒ. j. ʒ. b.
Rad. Bryonia arida albiss ʒ. ij.
Serpilli
Castorei
Rad. Eryngii.
Sem. Apii
Cumini Aethiopici recentis an. ʒ. vj.
Farina erui rufi ʒ. iij.

Omnia hac contundito & cribrato, opopanacis vero cum vino dissoluito, eique arida inspergito, & in pastillos reducito, & ex iis ʒ. j. cum vino veteri meraco bibendum præbeto.

Theriaca ex bryonia Oribasilii.

℞. *Rad. bryonia*
Opopanacis
Iridis
Rosmarini
Opii
Myrrha an. ʒ. ʒ. b.
Aristolochia ʒ. v.

Thuris

Sem. Ruta sylvestris an. ʒ. vj.

Cumini ʒ. iij.

Farina erui ʒ. ij.

cum vino pastillos informato, atque ter cum vino præbeto.

Sat sit nobis harum trium tantum Theriacarum descriptiones hic proposuisse. Quod ad compositionem Theriacæ Eledæ atque per, eius ingredientium series nimis numerosa est, & longa. in opium, euphorbium, sulphur vivum, semen hyoscyami citra ullam præparationem recipiuntur: nec prætermittitur in eadem est venter mergi, & sterco in eo repertum, ad suaviorem scilicet gustum confectioni induendum. Nihilominus interim videre licet, quam admirandos & incredibiles effectus illi adferbit. Aetius *tetr. 4. ferm. l. c. 101. 107. 111.* vbi eandem descriptam reperies.

De duobus huius farinae præcipuis alexiteris adhuc nobis dicendum restat: de Mithridatio nimirum, & de Theriaca magna. Mithridatii descriptio tam varia est, tamque variis auctoribus, Andromacho, Democrati, Antipatri, aliisque ascribitur, ut, ne forte in eam, quæ non vera & genuina sit, incidam, nullam prorsus ex iis hic describendam agrediar. Adde quod, ut supra iam dictum, non vsque adeo magnum discrimen sit inter compositionem Mithridatii & Theriacæ: si vnicos excipias trochiscos ex viperis, sicut iam diximus, quodque insuper cõfirmat Auicennas *lib. 5. summa l. tra. 1.* vbi de nobili loquitur Mithridatica confectione, & statim eiusdem descriptionem ex Galeno, ex Paulo, Aetio, & ex ipso Nicolao expromptam adiungit.

Mithridatii descriptio facile elucescet ex ipsius Theriacæ Andromachi descriptione, cuius vnicam formulam pharmacopœæ nostræ inferendam iudicavimus: sed præ cæteris, quæ variæ hinc inde reperiuntur, sel gemus eam, quam Galenus *lib. de Antidotis, & Theriaca ad Pisonem,* in hunc, qui sequitur, modum, habet descriptam.

The-

Theriaca magnæ Andromachi
descriptio vulga-
ris.

℞. Trochiscorum scylliticorum ℥. vij.
Trochiscorum de vipera
Opii Thebaici
Magmatis hedychoi an. ℥. iij.
Piperis longi
Ros. rubrarum exsiccatarum
Iridis Illyrica aut Florentina
Succi glycyrrhiza
Sem. Napi agrestis
& sativus
Comarum scordii cretici
Opobalsami seu olei ex nucemofcha-
ta expressi
Cinnamomi
Agarici an. ℥. j. h.
Myrrha
Cisti odorati seu Zedoaria
Croci orientalis
Cassa lignea vera
Nardi Indica
Schœnantos seu iunci odorati
Thuris masculi pellucidi
Piperis nigri
& albi
Fol. Dictamni cretici
Comarum Marubii
Rhabarbari seu rhei
Stœchados Arab.
Sem. Petroselinii Macedonici
Nepete seu calamintha montana o-
dorata
Terebinthina
Zingiberis
Rad. Pentaphylli an. ℥. vij.
Poliî cretici
Ramorum chamapityos
Syracu calamiæ
Men.
Angelica
Amomi racemosi seu calami aroma-
Nardi celtica (tici)
Terra Lemnia vera
Rhu pontici seu valeriana nostra

Comarum chamadryos creticæ.
Fol. Malobathri
Macu
Caryophyllorum an. ℥. h.
Chalcitidis tosta
Rad. Gentiana
Anisi torrefacti vel fricti
Succi hypocistidis
Carpobalsami
Cubeba
Gami Arabici splèdidi vermiculati
Sem. Fœniculi dulcis
Cardamomi maioris
Sejeleos
Acacia
Thlaspios
Comarum hyperici cretici
Amicos
Sagapeni an. ℥. h.
Castorei
Aristolochia longa
Sem. Dauci Cretici
Bituminus Iudaici seu asphalti
Opopanacis
Comarum centaurei minoris
Galbani recentis ana ℥. ij.
Mellis despumati triplum, id est, ℔.

quatuor, uncias quinq; & drachmas duas.

Hæc sunt varia illa huius tam magni
magisterii ingredientia variis diuersisque
proprietatibus dotata atque diffrata, quod
ab omni antiquitate pro miraculo & re-
medo maximo & incomparabili fuit exi-
stimatum: & adhuc hodie in summo ha-
betur pretio & æstimatione, quod vel ex
eiusdem dispensatione, quæ solemniqua-
dam pompa & apparatu celebratur, facile
colligitur.

Sed eius conficiendi artificium ingenio-
sum scilicet & subtile, vel secundum ipsu
Galenũ tale est: Trochisci, radices, folia, flo-
res, semina & fructus, terra Lemna, chalcitis,
bitumen, in mortario aeneo cum pistillo fer-
reo in subtilissimum puluerem rediguntur, om-
niaque tenuissima redduntur, hoc est, cri-
bro subtilissime traieciuntur, seminibus thla-
spios, napi sylvestris & croco exceptis, que
scure-

Componendi
ratio secun-
dum Galenũ

seorsim teruntur, & paucō vino irrorantur, ne mortario facile adhaerescant.

Gummi. succi, & castoreum seorsim etiam contunduntur, & paucō vino irrorantur, vt facilius pulueriscentur. His omnib. ita probe apparatus, paulo antequam cōpositio & mixtio fiat, terebinthina in duplici vase cum paucō melle liquefit, in qua gummi liquefcunt, & omnia dein coquantur ad iustam consistentiam, addita sensim pulueris in vino dissolui parte, donec mellitam acquirant consistentiam. Dein omnia in mortarium magnum & capax, vel in ahenum magnum iniiciuntur, sensimq; vel ad solem, vel ad lentum calorem simul optime commiscuntur, tudicula agitando, idq; ad plusculos dies, donec omnia probe vnita sint. Post septem a. vel octo dies repetenda est eadem agitatio, & continuanda ad duos menses, vt materia melius fermentetur, quo tempore elapso hoc mirabile pharmacum reseruandum includitur in vasis elegantissime perpolitīs, argenteis, stanneis, terreis vitreatis, & vitreis: cuius virtus integra conseruatur ad mediam vsq; hominis aetatem. Theriaca enim est validum pharmacū vltique ad 30. annum in his affectibus, in quibus non tanta est nocentis causa, vt vult Gal.

Theriaca senes.

Auicenna adhuc vterius progreditur lib. 5. tract. 1. de Theriacis, ipsi tribuens singularum aetatum, imo vitæ mortisq; conditiones. *Theriaca quidem, inquit, ad sunt infantia & pubertas, & adolescentia, & senectus & mors. Et fit insans post. 6. menses: deinde incipit in pubertate & augmento vsq; ad tempus, in quo statup per 10. permanet annos in regionib. calidis, & per 20. annos in regionib. frigidis: deinde stat 10. annis aut 20. deinde declinat aut post 20. aut post 40. annos: deinde spoliatur virtute Theriaca: aut post 60. & fit vna confectionum declinata à gradu Theriaca.*

Nimis longū foret hic virtutes & varias alias qualitates, quas ipsi attribuunt, articulatim enarrare. Nō n. bonas horas in eo

perdēdas, sed vtilius collocādas censemus.

Sunt quidam præclari Medici, qui legē *Neoterici reformarunt Theriacam.* illam duriores ab Auicenna prolatam, vt supra diximus, susq; de que ferentes, in enumerata illa Theriaca compositione ausi fuerunt vti diminutione, additione & correctione. Et in eiusdem dispensationis methodo alium ordinem, quā Galenus, de quo paulo ante locuti sumus, obseruarūt.

Romani & Bononienses Medici addiderunt trochiscos camphoræ, & loco rosarum substituerunt earundem extractum: ipsimet etiam adiecerunt insuper *baccas lauri, omnia myrobalanorum genera rad. angelica, zedoaria, imperatoria, vincetoxici, asari, serpentaria, enule campana, pimpinellam, scabiosam, cornu corui vltum, & eiusmodi simplicia, quæ hodie tanquā specifica remedia præscribuntur contra pestem & venena, quæ nos ipsi ad aquarum nostrarum Theriacaliū antidotorū contra eandem luem pestiferam iuxta cōpositiones supra nobis descriptas adhibuimus.*

Bartholomæus Marantha, vir doctissimus eodem iure, vt cæteri, in præparatione & mixtione commemorata Theriaca alium ordinem, quā Gal. sequitur, & vult, vt simplicia humida, vt succi, gummi, & lachrymæ dissoluantur in vino generoso, quale est maluaticum, cuius ad eundem vsu sum accipit ʒ. xxx. quæ faciunt duas pintas siue mensuras Parisienses, aut circiter.

Interim tamen illi mihi parum vel omnino nihil solliciti videntur fuisse de cortice externo & materiali & separando & abiiciendo, neq; eo animū appulerunt, vt nucleum internum ac formalē, in quo tanquam parte efficaciori, & virtutib. longe præstantioribus prædita, vnicum correctionis fundamentum consistit, eruerent. Eo tamen petuerunt, vt contra Auicennam demonstrarent, remedium hoc adeo perfectum non esse, quin tam in cōpositione, quam in præparatione eius aliquid desiderari possit. Potissimum autem aliis, suo exemplo, amplissimam aperuerunt viam & occasionem; non tantum eorum

Pinta seu mensura Parisiensis habet ʒ. xx.

rum vestigijs inhaerendi, sed etiam ulterius progrediendi: interea tamen id, quantumcumque fuerit, quod Deus apud illos deposuerat, publici emolumentum causa largiter erogarunt.

Eundem scopum sibi praefixum tenere debet quislibet verus Medicus; haecque unica fuit causa, quae mihi meae conditionis minimo animum addidit, ut correctioni & reformationi huius remedii laudatissimi, vstatisissimi, & comprobatissimi, & à tota antiquitate ad miraculum vsq; commendati manus admoveere haud dubitarem, interim tamen obnixè rogamus, ne benevolus lector id forte tribuat inanis gloriae concupiscentiae, aut temerariae leuitati, sed honestae huic & laudabili ambitioni, pioque instituto, cuius ductu omnes hactenus labores & vigilias nostras soli utilitati publicae iuuantiae consecrauimus, & in posterum semper consecrabimus.

Vt igitur palam fiat, propositum nostrum non eo spectare, ut pharmaceutrici aedificii structuram veterem funditus evertamus, sed ut eandem potius ex eodem fundamento magis magisque exaedificemus & extruamus, in prima Theriacae reformatione, cuius compositionis formulam nunc describendam aggrediemur, eadem simplicia & ingredientia, imo & eandem dosim, idem pondus & mensuram, quae à Galeno, aliisque in Theriacae magnae, Andromacho adscriptae, descriptione fuerunt adhibita, reseruabimus; eandemque, quam nunc publicandam praesumimus, correctionem, correctionem censeat aliorum, modo deposito omni affectu adhibeatur rectae rationis iudicium, libenter subiieimus.

Ne itaque in confusum quoddam chaos, aut labyrinthum inextricabilem beneuolum lectorem forte praecipitemus: nostram Theriacae compositionem & dispensationem, nunc ordine facili, & in certas classes distincto proponemus.

In prima autem classe collocabimus Pastillos.

De scylla.

Hedychroi

Et potissimum Theriacales, utpote, qui praecipuae basis & fundamenti vicem subministrant in magna huius Alexiterii compositione.

2. Secundae classis locum merito obtinebunt praecipua haec & principalia duo anodyna, nempe

Opium

& Crocus.

Quae à singulari sua vi & virtute anodyna, quam dictae compositioni impertunt, nec non ab insigni sua dolore & cruciatu intolerabiles sedandi, & summam corporis ac spirituum tranquillitatem inducendi efficacia, occasionem dederunt antiquis, eam *παιδιον* appellandi. Ut autem haec enarrata duo anodyna conuenienti inuicem glutine allocientur & colligantur, & illorum proprietates in sistendis & coerendis omnis generis impetuosis defluxionibus & haemorrhagijs, magis inualeat; iis sub hac eadem classe adiungere placet

Terram sigillatam

Acaciam

Hypocistida

& gummi Arabicum.

In tertiam classem veniunt radices, folia, flores, & fructus, quae contra omnia venena & corruptiones conferunt, suntque cardiaca, & corroborandis partibus nutritioni dicatis apta, quas proprietates huic magnae compositioni contribuunt, eaque sunt

Rad. Zedoaria

Gentiana

Pentaphylli

Iridis Florentinae

Valeriana

Iunci odorati

Aristolochia

Cassia lignea vera

Folia Dictamni

H h h h

Cal-

Calamentha montana odorata
Malobathri
Coma Scordii Cretici
Hyperici
Centaurei minoris
Marrubii
Chamaedrios Cretis.
Chamaepitys
Nardi celtica
Nardi Indica
Flores Ros. rubrarum
Stachados Arabica.
Sem. Seselios
Thlaspios
Anisi torrefacti
Fœniculi dulcis
Dauci
Napi agrestis
& sativi.

4. In quarta classe ponenda erant aromata sanguinem & spiritus calefaciētia, & naturam nostram instaurantia & corroborātia: quorum alia balsami perfunguntur officio, corpus nostrum à corruptione præseruando: alia hanc antidotum elegantissimis aliis dicant qualitatibus. Huiusmodi sunt

Cinnamomum
Caryophylli
Macis
Carpobalsamum sine cubeba
Zingiber
Piper album
Piper nigrum
Piper longum
Opobalsamum seu oleum nucis moschata.

5. Statim post aromata, in quinta nempe classe, castra metabitur lachrymę sulphureę preiosissimę & excellentissimę: aromatum istorum sores germanę, quę que tanquam balsamum ad radicale corporis nostri balsamum ab omni putredinis & corruptionis infectione tuendum & præcauendum inferuiunt: sunt autem

Myrrha
Thus masculum
& Syrax calamita.

Huic eidem ordini siue classi (sed quass vno gradu inferius) inferemus terebinthinam, quę similiter sulphurea siue balsamica, tribus istis lachrymis loco veri & idonei dissoluentis erit, illarumque proprietates multo efficiet validiores & efficaciores.

Sextę & vltimę classis eidem occupandam sibi reseruarunt gummi attenuantia, dissoluētia, deoppilanria, cephalica, hysterica, quę ideo addita sunt huic antidoto, ne quid in ea desideretur, quod ad eius perfectionem pertinere videatur, ita vt non tantum fiat alexipharmacum, sed vniuersale quoddam medicamentum contra grauissimos quouis totius corporis affectus & symptomata Huius generis sunt gummi

Opopanax
Sagapenum
Galbanum
Castoreum
Bitumen Iudaicum.

Singulorum horum enumeratorum simplicium dosis præcenda est ex Galeni Theriacę formula, quam ex Andernaco depromptam *supra* iam descripsimus.

Videntur itaque omnia huius tam longę & magnę compositionis simplicia, quę antea tam confusa & inordinata serie dislocata erant, ordine satis perspicuo & distincto tradidisse.

Non satis nobis constat, cui ordini vel classi annumerare debeamus tria, quę restant, simplicia, adeo parum compendii ac vtilitatis illa conferunt, vnde minus apposite à nobis videtur apponi, nempe *rhabarbarum, agaricus, & chalcitidis*. Agarici namque ʒ. j. ʒ. & rhabarbari ʒ. vj. qua dosi parui, ne dicam nullius fere momētū sunt ad tantam huius antidoti molem & quantitatem, si ad euacuandi scopum referantur, cui minus prædicta antidotus dicatur. Sin vero quis *rhabarbarum* pro hepate roborando, & *agaricum*, pro cerebro additum esse inferat, nihil adhuc promouet, adeo vt ratum firmumque maneat, nullum digniorem & aptiorem hic ipsis locum, quam patet præfortibus, relinquit: vt & *chalcitidis*, cuius phar-

maci

maci loco nuperi *vitriolum* capiunt: quod mea quidem sententia non meretur, ut in hac recipiatur compositione, quamuis sint, qui id tanquam totius antiquitatis calculo comprobatum, nullo modo expungendum propugnent, non tantum eo, quod fucum & colorem nigrum medicamento inducat, sed etiam quod facultatem exsiccantem & adstringentem exhibeat. Vt sit, pluris inde detrimenti, quam boni proficisci mihi ipsi persuadeo. Est enim omnino crudum remediū, quamuis vel mediocriter calcatum assatumque fuerit, veluti id præparandum esse aiunt, semper tamen perniciosum est, vomitumque vehementer prouocat, ad 8. vel 10. tantum grana exhibitum. Sed verum quidem est, quod dimidia tantum vncia, quæ huius antidoti compositionem ingreditur, non possit adeo magnum inducere vel commodum vel incommodum.

Interim tamen per nos licebit cuius illa admittere, & in eo, quo voluerit, loco collocare. Nos autem sex istis constitutis modo classibus contenti, singularum nunc paulo specialius & exquisitius instituemus examen, idque clare & ad amussim, adeo, ut efficacia tam admirandi antidoti, tantique ab omnibus hæctenus æstimati, præstantior, mirabilior, multoque reddatur commendatior.

Exordiemur autem examen nostrum à primo ordine siue classe, quæ continet triplicia *supra* commemoratorum trochiscorum genera, & propositis primum illorum formulis, prout vulgo componuntur, nostram superaddemus correctionem & reformationem: quam tamen, ut *supra*, sub exacti iudicii censuram reuocare poterit quilibet æquus ac eruditus lector. Faciemus autem initium à trochiscis scylliticis.

Hi describuntur à Galen. *lib. de antidotis, & de Theriaca ad Pisonem*: & post illum ab Actio *tetr. 4. serm. 1. c. 88.* & ab Ægineta *de re med. lib. 7. cap. 11.* & inter Arabes ab Aui-cenna *lib. 5. tract. 1.* Hæc trochiscorum de scylla præparatio nihil præ se fert, quod po-

litum aut industriosum sit. Ægineta eam duobus fere verbis delineat: *Scyllam, inquit, luto aut farina massa oblitā, moderate assato, & acceptis interne partis ipsius partibus duabus, & farina erui parte vna terito, & similiter pastillos efformato.* Aliqui adii-ciunt æquas farinae partes. Sed priusquā vltterius progrediamur, paulo minutius discutiamus singula, quæ in scyllæ præparatione consideranda sunt, vbi simul deprehendemus scrupulos aliquot, quos veteres circa eandem præparationem nobis in animaduersionibus suis reliquerunt.

Prima consideratio in *scyllarum* electione cōsistit. Aliæ enim aliis sunt perniciosiores, vnde & idcirco à Mesuæo & Arabibus inter ipsa venena relatæ. Huiusmodi sunt, quæ non cum aliis confixæ, sed solæ in locis stagnantibus, fœdis ac fœtidis nascuntur. Scyllæ Hispanicæ foliis suis, aloes foliis res-pōndentes, utpote crassiores, & melius ob calidiorē illam regionem coctæ, bonitate sua superant vulgares nostras, quæ istis inefficaciores sunt & imparēs tam quoad materialem crassitiem, quam ad formalem qualitatem.

Secundo tempus, quo colliguntur, obseruandum. Antiqui autem omnes eas colligi iubent in perfectâ sua maturitate, foliisque & caulibus siccoribus, quod plerumque accidit circa messis tempora in æstate: nō autē referuatas, sed recentes, hoc est, simul ac collectæ sint, in usum transferendas præcipiunt. Sunt nonnulli, qui nescio quos scrupulos, qui hic iniici possint, prætentant: quorum tamen opinio tanquam friuola nihili nauicque est faciendâ: inferunt autem illi, quod posita hac lege corrumpant cæteræ, in quibus plus momēti situm sit. Trochisci enim viperarū auctoritate & sententiâ antiquorum celebriorum auctorum præparari debent tempore vernali, simul ac animalia illa è latebris suis proruperint, & parati statim in usum transferri. Ex quibus clare patet, theriacæ compositionē procurari debere sub finem veris: trochiscos autem de scyllis esse adhuc imparatos, hoc est, eos nō

*Scyllarum
selectus.*

*Tempus col-
ligendi.*

*Trochisci
scyllitici.*

Scyllas sine earum corruptione posse asseruari.

Trochiscos viperinos esse basin & fundamentum Theriacum. Tempus cōficiendi Theriacum.

Qua in scyllarū coctione obseruanda.

Qua in mixtione.

dum, vt res postulat, exsiccatos esse circa finē videlicet æstatis, sed quomodo scrupulus iste facile eximatur, non præuideo. Vt autem libere dicam, quod rationi magis consentaneum sit, mihi illorum opinio erronea & absurda videtur, qui troiscorum de scyllis compositionem in instanti simul ac collectę sint, aggrediendam enunciant. Saluis enim & integris illarū succis & substantia per totam hyemē adseruari queunt. Temporis præterea iateruentu magis coquantur, edulcantur, & meliores euadunt, & ita nimiam suam amaritudinem & acrimoniam exuunt: quæ ratio ad trochiscos hos conficiendos longe commodior in medio vere habenda est: quo ipso tempore & trochisci de vipera commodissime præparari possunt, utpote qui magne huius compositionis primarii ingredientis & fundamenti vicem obeunt, in quorū præparatione imprimis temporis ratio spectanda est. Accedit insuper veterum auctoritas, qui theriacam sub veris finem tanquā tempus accommodatissimum, componendā indicant, vt æstatis infrequentis calore melius fermētari possit, quod hic, si quid aliud, omniū maxime notari debet. Iam vero, si contrariæ opinioni locus daretur, tempus istud iam præterlapsum esset, siquidem iuxta eandem trochisci circa Augusti finem præparandi essent.

Tertio in scyllarum coctione quædam obseruanda veniunt. Interdum enim coquantur inter carbones aut in clibano, vel argilla, vel quod melius, pasta inuoluuntur, donec probe coctæ sint. Alias enim plurimum noxæ adferrent iuxta Dioscoridem, qui ad incommoda eiusmodi propullanda eas coquit in pluribus & diuersis aquis, donec iudice gustu, deponant suam amaritudinem & acrimoniam.

Vltimo & quarto expendenda est illarū mixtio & compositio: quæ fit cū cepæ huius parte interiore, molli, & optime cocta, trita, & cū erui vel orebi, vt pharmacopœi vocant, farina permixta. Hic tamen auctorum quædam occurrit dissensio in quantitate farinæ addendæ: cuius alii æquas partes:

alii tertiam tantum sumendam statuunt.

Sed vt de his, quæ hæcenus enarrata sunt, meam libere exponam sententiā, huius secreti componendi ratio nimis crassa mihi videtur ac materialis, adeo vt mirandū sit, quod tot labores in re tā vili & exili describenda, multi hæcenus egregie notę auctores insumperint, nempe in cepæ duntaxat præparatione, cui insuper in magne theriacæ compositione primum ingredientis locum vindicare non veriti sunt. Non tamē interim abnuo, cepas eiusmodi, quæ in maritimis locis inisdem salis nascuntur, singulari vi ac virtute incidendi, attenuandi, penetrandi, deoppilandi, & detergendi præditas esse. Sed opus habet exquisita præparatione, alias, vt ait Auicenna, omnes scyllæ vel etiam selectissimæ sunt venena. Vltus enim illarum diuturnior exulcerat viscera. Et vt scribit Dioscorides, *Scylla habet virtutem acrem & exurentem*. Vt igitur recte præparentur, sola hæc illarū coctio in igne vel aqua bulliente, nō mihi sufficere videtur. Nō equidem ignoro, omnia igne dulcescere, sic n. cepæ communes in quotidianum ciborum usum dulcorantur. Sed hoc pacto vel imperfectius coctæ, noxiam qualitatem, de qua supra, non deponunt, vel nimium coctæ & edulcatæ, omni virtute attenuandi, incidendi, & detergendi priuatur, inutileque & prorsus inefficaces redduntur, ita vt difficillimum sit, huius coctionis mediocritatem adeo exacte seruari posse, quin alicubi vel in defectu, vel in excessu delinquatur. Alias ad *f. yllæ exurentem & exulcerantem vinum & acrimoniam corrigendam, additur farina erui, & orobi media vel tertia pars, quæ in signis est amaritudinis, & sanguinis fluorem insuper tam per vesicam, quam per anum, non sine maxime torsionibus prolicis*, vt scribit Dioscorides. Id ipsum Galenus confirmat, dum in *lib. 8. simpli & lib. 1. alim.* subiungit, eiusmodi farinam non hominum vsui deberi, tum propter tetrum eius saporem, tum quod sanguinem generet vitiosum. Vnde merito & optimo iure hanc mixtionem in trochisco-

Scylla præparatio.

Lib. 4. sect.

17.

Lib. 2. c. 167.

Lib. 2. c. 112.

trochiscorum scylliticorum præparatione crassam nimis & agrestem esse censemus, ita ut mirum sit, eam hæcenus excultam, nec ex codicibus proscriptam & relegatam fuisse, sicut alia plurimæ iam pridem exularunt, licet vitiores & præstantiores: imo hodie adeo exploduntur, ut ex omni fere hominum memoria deletæ videantur, sed trochiscos hos superstites adhuc eam ob causam videmus, quod principem teneant locum in admiranda huius theriacæ compositione, quam antiquitas miraculose excoluit, sicut eandem hodierno adhuc seculo multo maiori in pretio habetur, quam cætera quavis alexiteria.

Malignitas in scylla artificiosa correctiones.

In horum trochiscorum correctione sequenti hæc progrediar methodo. Primo præparatione omnem scyllæ tollere acrimoniam & adurentem facultatem, cõservatis interim eius viribus integre valentibus. Hispanicæque præ cæteris tota adseruatas hyeme deligerem: iam supra cap. de vinis & oxym. ubi de aceto & melle scyllitico egimus, præparationem quidam scyllæ, sed communem tantum edocuimus. Suaderem deinde iis, qui istis in regionibus commorantur, ubi recentes haberi possunt, ut è locis maritimis eas in hortos transferrent & in terram bonam & excultâ transplantarent, ibique per tempus aliquod sedula adhibita cultura & industria finerent, donec vim suam venenatam omnem exuerent. Eadem methodo sæpe numero vsi fuimus in *belleboro nigro*, aliisque simplicibus venenatis emendandis, cum adhuc vicini essent montibus, & sic omne venenum illorû sustulimus. Magni & admirandi sunt transplantationis effectus, cuius beneficio innumerorum simplicium acris, amara & infesta qualitas cũ dulci & suavi commutatur, prout in carduo sine herba cinare, in cichorio, & similibus pluribus euidenter innotescit. Quibus autem occasio ista & commoditas denegata est, hæc sequantur proxim.

Transplantationis effectus.

Accipienda est scyllæ pars media, optima & tenuerrima, quam cor vocant, ea

minutim incidenda Solique exponenda est, donec mollescere, & fere in liquorem redigi incipiat: ea videlicet ratione, quam Galenus scyllas præparare, & viribus ipsarum integris seruatis, ad solem æstiualem coquere solebat. Quibus vero tantum otii non superest, ut æstatis tempus huic cõctioni ob intensissimum solis ardorem dicatum expectent, hæc sequantur formulam.

℞. Eandem scyllæ partem optimam, *Facula scylla* cor vocatam, hæc minutim incisam intice in matrarium aut vas vitreum cum collo longo, ita ut ad mediam impleatur partem.

Hoc vas minime vel leuiter tantum, si velis, clausum, nullo affuso alio liquore ponatur in Baln. Mar. feruens per vnum aut duos dies tantum, aut donec scylla redigatur in pultis formam, aut liquorẽ spissum, edulcatum, omnibusque suis viribus insignitum, qui solus sine quavis alia admixtione idoneus est, ut recipiatur in theriacæ compositionem, vel si placet, post tempus aliquot spatium eundem adhuc calentem transcola per setaceum, & exsiccata, aut ad solem, aut ad ignem lentum cinerum, & erit instar faculæ, aut amyli sicci, quod seruabitur diu omnibus suis virtutibus dotatum. Adde, si velis, tantillum *gummi tragacanthi, aut amyli*, & inde forma trochiscos: tantillum, inquam, *gummi & amyli* additum, incidendi, detergendi scyllæ vires minime obrundet: hæcque eadem magis familiaria & amica sunt naturæ nostræ, quam farina erui. Sed hæc de industria ad id quidam cõtendunt, ad scyllæ nimirum vim incidendam & detergentem actuosiorem reddendam: sed hoc simpliciter negatur. Farina n. in tanta quantitate addita potius obstruendi & oppilandi vim exeret. Ad hæc cum eiusdem videtur detergendi, ut & supra notauimus, perniciofa simul atque adeo noxia coniuncta est facultas, ut sanguinis fluxum prouocet, tam per ventrem, quam per vesicam.

Facula scylla in trochiscos redigi potest, qui dicuntur trochisci facula scylla.

Quod si velis scyllam pasta inuolutam, H h h h h 3 iuxta

*Saccharum
Scylliticum.*

iuxta crassam communemque viam, in furno quodam coquere, ita, vt nulla in ipsa nocendi vires remaneant, licet minus cocta sit, & incidendi vi aerique qualitate abunde adhuc vigeat: Scylla probe trita per setaceum traicienda est, cuius *u-
cins* quatuor in iuce in octo vel decem ꝯ. *sac-
chari*, in tantillo aceti scyllitici dissoluti ꝯ. *ad
perfectionem cocti*: recoquendo totum adhuc supra ignem, agitando & probe mi-
scendo cum sparula, donec amplius non adhæreat vasculi fundo: ita facies *saccha-
rum scylliticum* excellentissimum, ex quo formare poteris trochiscos, rotulas, seu cuiuscunque formæ alie: tum ad theriacę, tum ad quosuis alios vsus, quibus scylla destinata est, cuius venenum per hanc vltimam coctionem, & sacchari admixtionem penitus secernitur.

Optima, emendatior, certior & securior præparatio scyllæ est, si ea in extracti formam redigatur, vt sequitur.

Extr. scyll.

ꝯ. *Optimam eius partem* siue cor, vt *supra*, hanc crasso modo incisam iniuce in vas vitreum aptum, superaffundendo acetum rosarum, vt duos digitos materiam supernatet: omnia in infusione stent in loco frigido per 24. horas: deinde effunde acetum per inclinationem, quo cepa fermentata, omne venenum deponet: dein adde lac vaccinum vel ouinum optimum, & recens multum: omnia sinantur in Baln. Mar. bulliente, donec liquefacta sint, colentur per linteum: dein ad ignem lentum cinerum fiat euaporatio & reductio in extractum siccum, cuius vsus erit, si velis, loco trochiscorum in dicta theriaca, & in dosi debita.

Videbimur forte vltra modum hoc argumentum de vnus cepæ præparatione pertractasse. Sed multa in ea fuerunt consideratione dignissima quæ nullo modo intacta prætereire volumus, nec quicquam à nobis dictum putamus, quod non sit proprium huius loci, & ex quo non percipi possit magnum emolumentum.

Nunc sequuntur trochisci hedychroi

dicti, qui huic magnæ Andromachi Theriacæ admiscendi quoq; sunt: eos describit Gal. lib. de Antid. Aet. & Ægin. lib. ꝯ. *cap. supra citatis*. Eorundem quoq; descriptio ab Auic. lib. 5. tract. 1. traditur, qui eos vocat alindaracos: horum tres differentes describit formulas, sicut & omnes authores in iis describendis à se inuicē discrepāt. Non video tamen, quamnam necessitas horū trochiscorum præparationē introduxerit: quandoquidem maxima pars illorū ingredientium siue simplicium, in longa illa simplicium serie, quæ theriaca recipit, continetur, nihilominus tamen ex Galeni lib. præcitato, formulam huc transcribere non grauabimur: si enim multum haud proficiunt, nocere tamen non possunt.

ꝯ. *Mari*

Ajari

Amaraci

Aspalathi cũ santalo citrino an. 3 ij. Trochisci
Schoenanthi hedychroi.

Calami aromat.

Phu pontici

Xylobalsami vel ligni aloes

Opobalsami

Cinnamomi

Cesti an. 3 iij.

Myrrha

Folii

Nardi Indica

Croci

Masticis an. 3 ss.

Omnia optime trita, & in puluerem tenuissimum redacta excipiantur vino albo odorifero, & pastillos efforma digitis, opobalsamo vel oleo caryophyllorum tinctis, dein in umbra exsiccantur.

Restat tertium trochiscorū genus, qui præcipui sunt inter reliquos, & in hoc magno & admirando remedio basis & fundamenti partes subeunt, in quibus minutius discutiendis, paulo diutius immorabimur. Eorum descriptio habetur apud Galen. in libris supra citatis, sed nos eam huc infereamus, quæ scripto protulit Ægineta: quæq; ex eodem Gal. depromptam fuisse magna vtriusque

veriusque similitudo & affinitas facile con-
arguit.

Viperas quatuor aut quinque fulviores ac recēs captas sumito, & de ipsis ad caput & ad caudam quatuor digitorū magnitudinem abscondito. & tota pelle intero neil- que ipsarum ablatis: reliqua in olla noua vitreata cum sale & anetho coquito, donec spina de carne discedat, deinde ablatis ac diligenter à spinis purgatis carnibus puri panis triticei aequalē portionē in ipsis admisceto, & bene simul trita in pastillos efformato, digitis opobalsamo unctis, & in vmbra siccato.

C A V T I O.

Præcipuum horum trochiscorum fun-
damentum sunt viperæ, sicut iam alibi di-
ximus, simulque clare ostendimus, quam
turpiter lapsi sint ii, qui pro iis aliud ser-
pentum genus, quos falso nomine Thiros
appellatunt, introduxerunt.

Constat itaq; totius antiquitatis suffra-
gio & auctoritate, & in hunc vsque diem
constans manet sententia, viperas esse il-
lud ingrediens primarium, ex quo consi-
ciantur trochisci theriacales: non vero a-
lias quasuis serpentum species.

Inter viperas a. fœminæ potius deligē-
tur, quam mares: noscuntur autem illæ ex
dentium numero, quorū quatuor habent,
mascui vero duos tantum. Sed vtro ge-
rentes accipiendas esse negant. De cæte-
ris signis vide Aetiū, iuxta quæ instruedus
est delectus harum viperarum fœminarū
potius, quam maritū aut aliorū serpentū,
quæ formæ similitudine ad eas accedunt,
Sunt autem alia animalia, (inquit Aet. de
viperis fœminis loquens) subflaua, ingētia
& agilia: oculos subrubros habent, collū an-
gustum, latius caput, & caudam acernatim
in tenuitatem abeuntem, ac carne penius
nudam: vtræ autē sinuosiorē habent, &c.

Sunt adhuc plura alia signa & indicia ab
autore notata, ex quib. a. pitudo vipera-
rum ad trochiscorum compositionem iu-
dicanda est. Nam si abscissis capite & cau-
da tanquam immobiles iacent, ad vsu in-

opta sunt: si vero prædictæ partibus amputa-
tis, (ubiungit Aetius) motum quendam
videris in reliquo corpore superstitem, & a-
nimalia ipsa cruorem aliquandiu in se con-
seruant: hæc ipsa, vt optima in Antidoti cō-
fectionem sunt admiscenda. Et sicur Auicenna
circa idem propositum his scribit
verbis, licet non ita disertis: quod si cecur-
rerit ex ea sanguis plurimus (loquens de vi-
pera, capite & cauda truncata) & fuerit
motus eius in illa dispositione plurimus, &
mors ipsius tarda, tuus erit electus.

Temporis præterea cōsideratio in præ-
dictis viperis ad trochiscorum præparatio-
tionem capiendis admodum est necessa-
ria. Quous enim tempore captæ non sunt
bonæ: qua in re tam inter præcos, quam
modernos discrepantiam deprehendo.
Nonnulli in ea sunt opinione, viperas non
statim, si in lac latebris suis prodierint,
accipiendas: hæcque fuit opinio Galeni
lib. de Antidotis: alii verò contrarium sta-
tuunt, & volunt, vt in instanti statim tem-
pore, simul accaptæ sint, si fieri possit, aut
ad summum per vnum aut duos dies re-
seruata: in trochiscorum compositionem
recipiantur: idque sine mora ex Auicen-
na: & Aegin. lib. 3. de re med. c. 11. vbi loquitur
de falsi theriacalis præparatione: Vi-
peras inquit sumito recens captas quatuor,
&c. Cui vltimæ sententiæ & nos subscri-
bimus, idque ob rationem, quam mox
reddemus, vbi de causis, ob quas veteres
moti in tam venenatissimo animali, tam
præclaram & excellentem venati fuerint
antidotum, accurata disquisitione disse-
remus. Digna quippe est materia, vt in al-
tam & diligentem vocetur contempla-
tionem.

Longe ante Theriacæ inuentionē, cuius
author fuit Andromachus, i. viperarum a-
liorūq; serpētū vsus in medicina exstebat,
vt colligere licet ex Dioscoride, qui vixit
fere circa tēpora Mithridatis Regis Pōti,
qui antidoto à se cōpositæ suū propriū in-
didit nomen, eiq; magnā conciliauit exi-
stimationē. Dioscorides enim lib. 2. cap. 26.
loquens.

Lib. 5. sum-
ma 1. tra. 1.

Tempus ca-
piendi vipe-
ras.

Lib. 5. tra. 2.

Viperarum
fœmellarum
ad theriacā
aptarum si-
gna.

loquens de viperis docet, quomodo sint excoriandæ, capite & cauda truncandæ, reliqua illarum caro in frustra disseccandæ, & in oleo, vino, sale & anetho coquenda. Ita coctas vyperas comedendas præbebat ad visus claritatem, ad roborandos neruos debilitatos, ad serophularum generationem inhibendam: ad hæc se ex auditu nouisse ait, quod ii, qui hisce vescuntur carnibus, diurnam traducant vitam: vbi præterea videre est, quomodo eodem auctore sal ex iis eliciatur, qui enarratos modo præstat effectus.

Hæc præparatio & coctio nihil fere differt ab hodierna, imo ex vini oleique superadditione præstantior multo est, quam quæ cum sola aqua fieri solet. Hinc recentiores, & qui eos secuti sunt, panem ad diurniorem conseruationem addiderunt, inque pastillos efformarunt.

Ac licet Dioscorides suo tempore plenior non dum affecutus esset notitiam de viperinarum carniū præstantia & utilitate, eius tamen successores, vt facili coniectura præsumitur (progressu namque temporis magis magisque accrescunt inuenta & experimenta) vterius processerunt, periculumque fecerunt, num caro viperarum adeo sit efficax, vt proprium venenum, quadam similitudine & familiaritate, à cætro ad superficiem attrahat, edomet & expellat. Sicut nihil noui est, rerūque experientia abunde confirmat, plura animalia venenata reperiri, quæ suo proprio veneno veræ existant antidoti. *Scorpio sibi ipsi pulcherrimum medicamentum est, inquit Celsus, l. 6. c. 27. quidam cum vino coctum bibunt: quidam similiter contritum super vulnus imponunt: quidam super prunam eo imposito vulnus suffumigant. &c.*

De pluribus tantum animalibus venenatis locuti sumus. Nam ex omnibus in vniuersum non extrahuntur Alexipharmaca, sed contra, quæ ex ipsis remedia educta putes lethalia sunt venena. Hinc Aristoteles 8. lib. hist. anim. ait. *Aspis anguis, ex quo medicamentum illud putrescens componunt,*

in Aphrica gignitur, ad cuius idummulum inuenitur remedium.

Sed hic nobis notanda & excutienda venit nobilis illa quæstio, quibus nimirum causis, & argumentis patres antiqui compulsi huic se immiserint indagatiōi, vt ex animali tam venenato, quale viperam esse constat, tam insigne medicamentum & antidotum eruerent.

Cum vero in re tam ardua ac difficili omnia paulo longius sim repetiturus, philosophandi que rationem, non triuiale, aut omnibus obuiam adhibiturus, beneuolus lector forte grauius & anxie tulerit, si de tanta procius tacuissimè quæstione, aut pijsce taciturnior factus, ne verbulum quidē de eadem protulissim. Aduersarios autem meos, ex tam innumeris maledicentiæ ac inuidiæ telis, quibus me quotidie impetunt, contracto quasi callo, amplius non moror: quo fortius enim insurgunt in honores meos deprimendos, eo auspiciatus & splendidius eosdem indies emergere, vel inuiti intuentur. Propugnaculo loco nunc istis oppono solas antidotos meas, quarum solus aspectus & odor gratissimus, virus illud viperinum, quod in me expuunt, procul hinc fugabit, & in auras dissipabit.

Aristoteles lib. 8. hist. animal. cap. 17. scribit, quod serpentes suas veteres deponant exuuias tempore verno, quo è terræ latebris rursus prorepere solent, & autumnali: similiter id faciunt viperæ, veris & autumnali tempore.

Per serpentis vocabulum non intelligit quoslibet serpentes, quorum genus multiplex est, sed in specie colubros, vtpote qui sunt cæteris communiores, notiores, & numero multo plures: vnde vulgo serpentes vocantur, quorum exuuiæ etiam plerumque in campis inter saxa & dumeta reperiuntur, idque passim tam in Francia, quam alibi.

Si serpētis nomē generaliter sumpserit Aristoteles, eius speciale nomē, vt de viperis facit, nō expressisset. Sed patet in posterum

Iterum ex continuata huius tractationis serie, nihil hic à nobis dici sine causa.

Nullum est dubium, quin multi olim sublimi ingenio præditi, viri doctissimi, ac naturalium arcanorum peruestigandorum cupidissimi, causam, cur exuuias detrahant sibi serpentes & viperæ, timati sint, nec non alias circûstantias probe expendierint, & imprimis tempus veris & autumnî considerarint, quo ista animalia è latibulis suis subterraneis egrediuntur. Vnde meridiana luce clarius patet, quod hoc nempe tempore rã copioso, & per totam suam naturam disperso abundent balsamo, tamque validissime vigeant spiritalibus essentiis, & vero necesse est vitæ siue balsamo naturæ pretioso & radicali, in amplissimo terræ sinu, tanquam in proprio suo loco, matrice & seminario contento & incluso, vt prædicta animalia, tum vetere abiecta pelle, se noua induere & renouare queant.

Sed quia inter reliquos serpentes non sunt, nisi hi duo enumerati, coluber nẽpe (vulgo serpens dictus) & vipera, qui exuuias stans deponant temporibus; præsumendum hinc est, atque credendum, his duobus animalibus non tantum ad sui conseruationem, sed in aliorum quoque vsum concessum esse naturalem quendam instinctum, quo deligunt, exugunt, & in alimentum attrahunt, non materiali aut crasso modo cibum corporeum, visibilem & palpabilem (siquidem authore Aristotele, & teste quotidiana experientia eiusmodi animalia, citra cibû aut potum vitã multo tempore siue subrus terram, siue supra transigunt terram) sed mere formalem & spiritualem, hunc nempe salem sulphureum & pretiosum naturæ balsamum, quo omnia animantur & vegetantur, idq; potissimum, dum circa æquinoctium vernale, calore siue igne Athanoris, magnæ lampadis cœlestis, potenter operante & attrahente, sublimatur &

eueatur, quod natura sulphur per mirabilem hanc sublimationẽ, totam terræ superficiem irrorat spiritibus balsamicis, eiusq; interiorem sinum irrigat præ iosa & viuificæ aquæ vitæ, & nectaris naturalis saluberrimo & vtilissimo liquore. Vnde omnia reuiuiscunt & florescunt, & quæ mortis speciem referebant, vitam recipiunt & reuiuiscunt. Eadem sublimatio fit etiam sub æquinoctio autumnali, sed decrescente paulatim calore, sydereoque igne longius regresso, magnû terre sublimatoriû refrigeratur, omnesq; spiritus vegetales & balsamici reuertuntur in suum chaos siue matricem. Serpentes & viperæ, quæ in terræ sinu & domicilio commorantur, naturali quodam instinctu, vt diximus, exugunt, & in alimentû alliciunt cibum æthereum, qui tam insigni, viuica & specifica facultate pollet aduersus venenatam & deleteriam illorum naturam, vt si eo satis reficiantur & instaurentur, non solum vim acquirant & virtutem, spolia suo vtroque tempore stato exuendi, seq; renouandi, sed ob exuberans illud balsamû, quo abunde vident, instar medicinæ insuper vniuersalis sunt, ad omnem cutem leprosam scabiosam, vlcerosam, & quauis alia labe fœdatam, tollendam & renouandam, & ad corpus quauis ex parte vitiosum, putidû, & in frustra mox collapsurû, ita emundandû, vt in purû floridum & sanum euadat: ita quoq; fiunt, eiusdemmet balsami virtute, qua abundant, alexiterium summum contra omnia lethifera & præsentissima venena. Et hæc quidem de hoc subiecto philosophari placuit.

Si quis forte scire desideret, ex quibusnam scriptorum ac monumentorum codicibus didicerimus, animalia hæc subrus terram hoc radicali naturæ balsamo nutiri posse? is ad admirandos eorum respiciat effectus, quos arguit propria exuuiarum detractio: facultatẽ insuper, quam habent, lepram nullis aliis

remediis medicabilem, sanandi rimetur: nec non præclara, quæ ex eis eliciuntur antidota contra omnis generis venena, expendat. Quæ quidem summa & admiranda effectuum præstantia aliunde proficisci nequit, quam ex radicibus & principis magnæ istius & vniuersalis medicinæ, cum qua serpentes illi participare necessario colliguntur. Sequitur igitur, ut vel eam scicntia innata & naturali peculiariter deligant ac alliciât in profundis terræ latibulis, vbi aceruatim cõgregati, variisq; inuicem nexib. implicati, in longũ tempus degunt citra alterius alimenti fructuionẽ: vel necesse est, vt tũ tẽporis, quando spiritus sulphurei & vegetales, qui reb. omnib. animam & vitam, mediante hoc pretioso naturæ balsamo, infundunt, eleuati & sublimati penetrant durissimas etiam arborũ radices, truncos & cortices, ipsiq; vigorem & virorem impartuntur, florescereq; faciunt, imo & reuiuiscere: necesse est, inquam, vt hi spiritus balsamici simili ratione per serpentum corpora tanquã multo molliora penetrent, eaque in medicinã efficacissimã, tam pro seipsis, quã pro aliis abunde & largiter condire queant. Hinc ipsis facultas illa, deponendi cutem, tẽpore videlicet, vt iam diximus, vernali & autumnali, quãdo spiritus isti sulphurei sunt in sua exaltatione quib. temporib. (ac in ipso præsertim Vere) videmus etiam arborum cortices, balsamicis succis tum maxime abundantes, truncis suis, & ligno solidiori non adherescere, sed facillimo momento ab ipsis auelli & separati: non secus ac serpentes, qui circa idem tempus, & ab iisdem causis veterem dimittunt cutem.

Vt rursus si quis quærat, cur cæteri serpentes & animantia, in interioribus terræ domiciliis habitantia, careant hoc naturali instinctu, vt cum delectu in alimentum sibi æstrahant hoc radicale naturæ balsamum, & cui non æque eo-

dem perfundantur, & in medicinam cõdiantur: ac colubri & viperæ: Respondetur, quod hæc proprietas peculiariter his solis natura indita sit animalibus, non secus ac in Tora, quæ herba est venenosa, accidere videmus, iuxta quam proxime connascitur Antitoxica, quæ vt alteri sit in alexipharmacum, eisdẽ spiritus ex eadẽ terra exugit. Præterea reflectamus paulo oculos nostros ad fucos, vespas, & huius generis infinitas alias mulcas, quæ licet dulcissimum omnis generis flosculorum, herbarum ac fructuũ succum in alimentum exugãt, inter illas tamen omnes vnica tantũ apis, vt inquit Riplæus, naturalẽ illam scientiã obrinuit, cœlestem eiusmodi manũam in ceram & mel cõuertendi. Res certe summæ admirationis & mysterii plena. An nõ idẽ in serpentib. cõringere posse existimandũ?

Si quis interrogando acrius vigeat, quare cum tanta sit huius balsami efficacia, non eadem opera tollatur omne simul venenum in serpentib. & viperis, cuius scintillulas ipsis adhuc in hæretis produunt venenati corundem iãtus: huic eadẽ contẽplandas opponimus apes, quæ nihilominus aculeum suum retinent pungentem ac venenatum. licet totum illarum corpus abunde disfluat cœlesti, dulci & balsamico liquore, qui proprii veneni aptissimum est remedium. Idẽ de serpentibus esto iudicium.

Hic Hermeticos philosophos vno tantum verbo admonitos velim, vt accuratamẽtis attentione perpẽdant, cur poetræ, qui sub fabulis suis semper occultarunt summa naturæ secreta, velleri aureo, & pretiosis in Horto Hesperidum fructib. custodiẽdis, terribiles & venenatos Dracones præesse, sinxerint. Ex hoc enim si mentis oculis rem intẽtius inspexerint, facile agnoscent; in rebus etiam extrinsecus venenatis, opus suum magnum, medicinamq; suam catholicam vniuersalem inquirendam esse: non videlicet in
primo

primo statim operis limine, quod plerūque tactu asperum, visu horribile, odoratu foetidum, gustu ingratum. qualitate venenatū apparet, hoc est, non ab exteriori cortice, sed ab interiore nucleo, arcanum eruendum, non secus ac in externis serpentis & viperæ partibus, nempe in eorum dentibus, perniciosum delitescit venenum, ex quorum tamen interiori corpore summum & admirandum educitur alexipharmacum.

Posses in hanc rem, pluribus aliis meditationib. haud iniucundis, & penitus in arcanorum adyta deducentibus, animos omnium in summā protrahere admirationem, meque in aliorum gratiam & vtilitatem iisdem magis oblectare: sed satis sit philosophico & Christiano Medico hic ruminandum, considerandumque relinquere, *Deum nempe & naturam nihil facere sine admiranda & incomprehensibili providentia.* Qui itaque omnes omnium effectuum causas peruestigandas recipiet, magnum subibit onus, nec habebit unquam, quod de rerum obiectarum penuria conqueratur, præsertim illarum, quas Natura in penetrabilibus suis clam abscondit. Sexcenta enim sunt alia animalia, quorum certis solummodo partib. venenum insidet, quæ tamen in cæteris ad varios usus profuit. Draco marinus, Gallis, *larvius*, piscis habet spinam in dorso plane venenatam: Hic in partibus tamē cæteris cibus est delicatissimus. Eodē modo serpens & vipera, licet dentibus suis venenatis lethalia infligant vulnera, cætera tamen eorundem pars salubris & salutifera existit.

Sed de his hæcenus. Nunc autem fusius oculis subiiciemus, num trochiscorum horum præparatio, quæ adhuc hodie in usu est, talis sit, vt neque additionem, neque diminutionem vllius rei patiatur, an vero correctione & reformatione quadam opus habeat.

Supra in trochiscorum de viperis de-

scriptione declaratum fuit, quod à sola vera & legitima carniū istarum coctione totius magisterii fundamentum dependeat. Hæc coctio, sicuti videre est ex correctione Bartholomæi Marantæ, viri celeberrimi, tanti momenti est, vt in ea omnis consistat bonitas aut imperfectio Antidoti. In summa singulari cura & industria opus est in carne ista perfecte coquenda, quæ ab osse spinæ separata diligenter tundenda est in mortario, adiecto pane ex pura & recentifarina triticea coacto, & optime cocto atq; fermentato: inde postea formadi trochisci. Quidā prædictum panem seorsim exsiccant, eumque in puluerem redactum per cribrum traiciunt, & admixta carne optime quoque seorsim trita. inde efformant trochiscos, quæ mixtio longe est facilior & præstantior.

De quantitate panis cum dicta carne comiscendi, diuersa est authorum opinio: alii enim addendas censent æquas partes, alii mediam, alii tertiam, & alii tandem quintam solummodo partem.

Norandum præterea, quod veterum nonnulli inter tundendum & miscendū panem cum carne viperarum, parum earundem iusculi adiciant, vt omnia melius misceantur & subigantur: inter quos est Aetius. Alii vero de prædicto iusculo nihil prorsus addunt, vt Aegineta & Auicenna solius carnis usu contenti, quæ ratio præ cæteris communissima fuit: iuris enim admixtione citius corrumpuntur, & acidi fiunt trochisci. Prænominitus Maranta in correctione enumeratorum trochiscorum viperarum, in hanc abiit sententiam, *vt scilicet formentur, si, vt ipsemet scribit, fieri possit, sine iusculo, aut saltem ipsius exigua quantitate: hoc enim modo celerius exsiccantur: contra (adde) si panis in iusculo viperarum maceretur, & postea simul cum carne tundatur, tales trochisci difficulter exsic-*

cantur

cantur, & sunt in causa, ut postea caro putrescat & panis fiat acidus.

Formatis ita trochiscis, dicti antiqui, ut & adhuc hodie moderni summam adhibent curam in iis probe exsiccandis, eos subinde vertendo, mox in vnum, mox in alterum latus: idque in loco à ventis & pluuiis tuto ac securo, ut iuxta nō nullos spectent vel plagam septentrionalem, vel iuxta alios, meridionalem, quam Sol maxima diei parte collustrat, sed singulari adhibita cautione, ne Solis radii feriant dictos trochiscos. Sol namque, ut Auic. scribit, destruit & spoliat eos virtute appropriata carnibus viperarum opposita venenis, quæ sunt ex morione, & venenis ebibitis.

Lib. 5. summa l. 1. r. 1.

Hæc sunt omnia illa, tam antiquorum, quam modernorum mysteria, quæ tanquam notari dignissima circa horum trochiscorū cōpositionem tradiderunt, quos præcipuum huius magnæ antidoti, huius, in quâ, magnæ Theriacæ adeo ab omnib. hæctenus commendatæ & celebratæ fundamentum esse diximus.

Cogor equidem fateri, me non satis admirari posse, quod ii, qui hæctenus in Theriaca hac vtcunq; corrigenda operam & laborem impenderunt, errores & defectus istos non deprehenderint in enarratis viperatarum trochiscis, in quorum tamen correctione (tanquam in re maximi momenti) omnes potius ingenii nervos, necessario intendere debuissent, quam aliis se quæstiunculis de cinnaomomo vero, de opobalsamo, de chalcitide, & similibus huius antidoti ingredientibus inuoluisse.

Hic enim est præcipuus rei status, de quo in posterum nobis agendum erit, ut hoc fundamento, quod imminentem minatur ruinam, restabillito, pristinus medicamenti splendor ac virtus, quæ multum defecerunt, minusq; antiquorum elogiis respondent, postliminio reuocentur, Quod propositum nostrum

ad publicum iuandum solummodo dirigatur, ut nuper ante professi sumus, ne quis nobis inanis gloriæ aut temeritatis labem impingat.

Sola vipera magna huius antidoti basis sunt, sicut communis fert opinio, omnium calculo comprobata. *Viperas esse basin Theriacæ.*

Circa has vyperas veteres nihil aliud meditabantur, quam ut inde conficerent trochiscos, ea, qua diximus, methodo, qui in hoc magno arcano fundamenti seu basis obtinebant locum, sicut aliquoties iam à nobis satis abunde dictum est.

De his tres mouebimus quæstiones, quas iam in publici commodum, ea, qua possumus, diligentia & fide, soluemus & euentilabimus.

Prima est, num lex sit quædam Lesbia, quæ ineuitabili necessitate nos adstringat huic vulgari trochiscorum præparationi?

Quæstiones de trochiscis viperinis.

Secunda, an nil addendum, nil detrahendum, aut immutandum sit in hodierna trochiscorum illorum præparatione: num vero in meliorem statum corrigi & reformari possint?

Tertio, num salua antiquitatis auctoritate, dictæ viperæ debeant, aut possint, in præstantiores alias remediorum formulas, velut in essentias, balsama, confectioes & sales præparari, quæ sua vi & energia communes illos trochiscos de vipera in omnibus illis curatiuis scopis, quibus alias appropriati perhibentur, longe lateque superent.

Illis dubiis, ut supra, exacte & fideliter discussis, spes nobis certa & indubitata ardet omnib. aperiendi viam, non ad vnam tantummodo, sed ad varia & diuersa Theriacarum genera componenda, quarum effectus admirandi admodum cum optatissimo successu sese prodant aduersus omnis generis venena, vel in corporib. nostris nata, vel exhibitæ & assumpta, vel animalium venenatorum ictibus ac:

bus ac moribus in nobis excitata.

*Responsio
ad primam.*

Ad primæ quæstionis solutionem quod attinet, absurdum est existimare, nobis in compositione theriacæ, necessario confugiendum esse ad consuetam & vulgarem huiusmodi trochiscorum præparationem, quasi verò viperæ in nullum alium remedium vsus aptandæ sint, neque vim & efficaciam suam aliter exercere possint quam si in trochiscos redigantur. Cum tamen res longe secus se habeat, vel ipso Galeno teste, qui lib. simpl. II. & lib. de antid. memorabilem refert historiam de duobus leprosis, quos ipsemet opera viperarum, non in trochiscos redactarum, sed vino impostarum, pristinae valetudini restitutos fuisse, testis vidit oculus. Cum enim dictis leprosis, vitam miseram & ærumnosam diu agentibus, ex commiseratione ad mortem ipsis accelerandam, vinum, in quo vipera casu immersa & mortua fuerat, bibendum offerretur: accidit contra, ut hausto potu oblato, non tandem cutem vlcerosam, squamosam & foetidam, cum sana & florida permutarent, sed integram insuper, perfectamque inde sanitatem recuperarent.

*Historia de
duobus le-
prosis, opo-
perarum re-
stitutis.*

Curatio hæc, quæ à Galeno citatur, mirabilis admodum, & breuissimo temporis spatio, absoluta, solis viperis vino immersis & emortuis, accepta ferenda est, quod vinum veri menstrui & vehiculi vicem gerebat, ad eliciendam ex vipera alexiterii vim & virtutem. Nec refert, vtrum ipsæ integro manserint corpore, quia virtus illarum præcipua vino fuit communicata, ex cuius potu vsuq; commemorati leprosi à lepra, quæ nullis aliis cedit remediis, perfecte liberati remanserunt. Ex quo manifesto euincitur, vipers nihilominus potenter suos demonstrare effectus, licet neque coctæ, neque in trochiscos sint redactæ, hincq; facile concluditur, legem de iisdem parandis non esse perpetuo necessariam,

quandoquidem insignis earundem virtus & alexiterium aliis modis ostendatur.

Antiquitati porro illiusque sequacibus, vt eaarratam carnem viperinam in trochiscos effingerent, causa fuit maior (ni fallor) difficultas olim, quam hodie, colligendi eiusmodi animalia. Vnde hoc remedium in magna copia ad aliquot annos reseruandum præparare voluerunt ne toties repetere cogerentur eiusdem præparationem. Hinc Galen. summam requirebat industriam, in iis recte præparandis & exsiccandis, vt integris valentibusque viribus adseruari possent ad duos vel tres annos. Sic nostro quoque seculo accidisse legimus, vt loco vinctu viperarum, quæ ob inopiam ægre tum haberi poterant, vsurparentur radices tormentilla & dictamni. Ante paucos annos, inquit Barth. Marantha, vix cognoscantur vipera, colligique poterant: propterea maiores nostri barbaros Medicos secuti, pro illa sumebant tormentillam & dictamnium. Nunc autem adhibito rectæ rationis iudicio, perpensite quæso, quam egregia & præstans ista foret theriaca, & quam apte hoc ipsi nomen conueniret.

*Quid in de-
fectu vipe-
rarum sub-
stitutum o-
lim fuerit.*

De secunda quæstione sciendum est, vulgarem illam parandi methodum multa opus habere correctione, aliasque insuper formulas multo præstantiores & vtiliores, quam vulgaris illa est, posse dari. Quod perspicue admodum declarabimus omnibus iis, qui remota crassa & nubilosa ignorantia cataracta, rem mentis oculis acutius intuentur, quique ingenio minus stupido præ nimio contradicendi studio, antiquis suis somniis mordicus propugnandis non inhaerent: quod vitium hodie adeo commune est, vt multi, qui hæctenus in cineribus & umbra consenserunt, eo contaminati videantur. Sed missis verbis, ad rem ipsam accedamus.

Ostensum est supra, præparationem

liiii 3 tro-

trochiscorum viperinorum consistere in reeta carniū illarum coctione, quæ sit cum aqua communi, addito pauco anetho & sale: donec os spinæ prompte auellatur à carne: per quam coctionem virtus illarum prima & substantia penitus, ni fallor, cum iuscūlo confunditur, carnisque vix dimidia pars vel tantillum solummodo restat. Interim tamen non nisi caro sumitur ad trochiscorum illorum compositionem, cum cocta fuerit, inquit Paulus, ollam ab igne depones, & carnes diligenter à spinis exemptas per se contundes, nulla iuscūli addita parte. Sunt quidam, vt diximus, qui de eodem parum addunt, quod tamen nullius momenti æstimandum. Nam posita eius additione, necessario quoque panis quantitas ad trochiscos efformandos augenda erit, & sic imminuetur trochiscorum virtus, manebuntque illi nihilominus corruptioni & aciditati contrahenda: multo magis obnoxii, quam si ex sola carne sue iuscūlo confecti essent, vt id iam supra auctoritate antiquissimorum Medicorum comprobauimus.

Dic amabo, qualenam præseruatiuum, conseruatiuum aut alexiterium erit id, quod seipsum à corruptione præseruare nequeat? Ad condiendum cadauer, & ad id præseruandum à vermibus & facili corruptione, nonne adhibetur sal, aloë, myrrha, & similia, quæ balsamica virtute prædita, sibi ipsis ad diuturnam conseruationem inseruiunt, nec facile corumpuntur? At trochisci viperæ, nisi alterna & frequens illa de vno latere in alterum accederet versio, & deficcatio, momentaneam facile incurrerent alterationem & destructionem: vel post ipsam etiam opobalsami iniunctionem, quod ipsis pro solemniori quasi corollario, ad diurniorem conseruationem additur. Hoc confirmat Aetius in hæc verba scribens: Postquam vero siccio-

res fuerint facti, eos opobalsamo optime oblituro & in vitreo vase asseruato ac quicquid puluerulenti & albi ex eis per situm productum est, post dies aliquot linteo extergito: præseruatur enim, si id ipsum eis diutius adhareseat.

Vides ergo, quam imperfecta mutilaque sit trochiscorum viperarum præparatio: cuius correctionem tribus modis aggrediemur, in quibus singulis liquido patebit, virtutem & proprietatem viperarum integram conseruari, imo & accrescere augerique: cum in vulgari illa compositione potius imminuatur & dissipetur, vt paulo ante dictum.

Non ideo tamen confuse, sed distincto quodam ordine, tres enumeratas correctiones & reformationes proponamus: primam appellare libet confectionem viperinam aromaticam. Alteram confectionem viperinam saccharinam: tertiam confectionem viperinam iuniperinam. Ex quibus confectionibus tribus tria quoque, si ita videbitur, trochiscorū genera efformari poterunt, iisdem seruatīs ōminibus: singulorum autem præparationis & compositionis formulæ horum nominum rationem plus satis indicabunt.

I. Confectio viperina aromatica.

℞. Carnem de quatuor viperis recens capitis, gregaria via preparatam, hoc est, capitibus, caudis & visceribus internis abiectis, optime lotam cum vino, & in frustra incisam: hanc in desin matracium vitreum capax, super assundendo aqua cinnamomi excellentis, & vini canaria vel hydromelitis vni ana ʒ. v. vel ʒj. vel tantum, quantum ad irrigandam solummodo dictam carnem sufficiet: his adde

Cinnamomi
Caryophyllorum
Mucis

Piperis

Tetr. 4. ser.
x. c. 90.

*Piperis nigri.**Zingiberis.**Cubebis.**Cardamomi ana ʒ.ß.**Summit. Anethi**Hysopi**Thymi ana p.ʒ.**Salis communis p.ß.**Sp. Elect. de gemmis**Pulueris aromatici rosati.**Diambre ana ʒ.ʒ.*

Dein vase clauso, vt nihil expirare possit, pone in Bal. Mar. ad bulliendum, & omnia decoque ad ignem luculentissimum per 7 vel 8. horarum spatium, aut donec viperarum carnes in liquorem redactæ videantur. Aperto vase omnia effundantur in patinam argenteam, aut vas terreum vitreum & mundum, ac inde separatis omnibus ossibus, coquentur & exprimantur omnia perquam optime, quæ cum in sculo siue liquore fere omnia per seraceum transmittuntur. Et hoc modo habebis essentiam, seu integram ac substantificam viperarum virtutem: quæ odoris erit fragrantissimi, vt pote virtutibus rerum aromaticarum imprægnata, quæ balsami siue opobalsami (ab antiquis additi) locum tenent. Materia excipiat in alembico apto & capaci cum suo capitello & recipiente, vt ad ignem baln. vaporosi exquisitè separeretur omnis liquor, quem seorsim seruabis, & erit summum alexiteriũ, & aqua theriacalis præstantissima: in fundo remanebit gelatina præciosissima: in forma essentia siue extracti viperarum, & in consistentia inter molle & durum media: quæ iam, vel nulla, accedente alia præparatione, vsui apta erit. Hæc statim cum cæteris theriacæ ingredientibus, vt paulo post dicuri sumus, permisceatur: vel etiam (ne omnino communem præparandi formulam fastidire videamur) inde formabuntur trochisci, addendo tantum quintam partem amyli probe pul-

uerizati. Et siccando dictos trochiscos ad ignem lentum hypocaufti, sic trochiscos habebis excellentissimos, qui viperarum virtutem substantificam in se perfecte continebunt, & longissimo tempore, si opus sit, adseruabuntur: siquidem spirituum aromatum balsamicorum viribus & armis inducti sunt, locoque communis theriacæ vsurpabuntur. Imo vsus illorũ erit quoque ad alias nouas theriacarum formulas fabricandas, prout mali, quod expugnandum est, natura & conditio postulauerit. Nunquam erabit, quicunq; in præparandis eius generis remediis, hoc tam præclaro & certo innitetur fundamento: quemadmodum & hæc viperarum præparatio, quam modo docuimus, reuera supra eodem extructa est. In hac enim, nec non in aliis carnium harum veris ac legitimis præparationibus, præcipua ac prima huius magni alexiterii basis existit.

Si loco aquæ cinnamomi, vini canariæ, siue hydromelitis vinosi ad enarratam carnium viperarum coctionem accipies, elixir magnum vitæ à nobis cap. de aquis descriptum, adhuc longe efficacius & præstantius reddes alexiterium, ita vt opus non sit addere aromata materialia, eo quod dictum elixir, satis ditatum sit ipsorum essentia: imo & omnibus aliis alexitericis & bezoardicis rebus, veluti ex eiusdem compositionis formula clare constabit.

II. Confectio viperina saccharina.

Accipe carnem de quatuor viperis, frustatim incisam, vt supra: hanc impone patinæ magne argenteæ, superaffundendo aquam vitæ fortissimam, & perfecte dephlegmatam, vt supernatet 4. aut 5. digitos: admoto igne cum charta accensa, aqua vitæ flammam concipiet, sicque ardendo viperas coquet. affunde deinceps nouam aquam vitæ, quoties puriorem

priorem flamma absumptam perspexeris: affusio vero hæc fiat per ampullam superius oclusam cum collo perquam angusto: alias hæc aqua vitæ ignis flamma apprehensa ardere incipiet. Hæc coctio continuanda est, donec carnes illæ sufficienter coctæ appareant: aquæ vitæ quantitas pro vnus aurei pretio huic viperarum decoctioni satis erit. Tandem fac, vt tota aqua vitæ substantia inardescat, & consumatur, ceu in ea, quæ optimæ notæ est, probeque rectificata, accidere solet. Si quid incobustibilis superfit liquoris, is viperarum adscribendus est carni, quam (separatis spinæ ossibus) tundas in mortario marmoreo, admiscendo sensim proprium liquorem, donec huius opera redigatur in pulrem tenuem, & fiat apta, vt per cribrum simul transmitti queat, eamque post ad ignem lentum reditas in extractum. Hæc caro ita præparata, omniq; sua substantifica virtute dotata, iam idonea est, vt recipiatur in theriacæ compositionem: neque opus est, iam prius transformare in trochiscos, aut aliud quid addere. Sin vero libeat forte trochiscos inde effingere, qui longiori temporis spatio citra corruptionis merum adseruandi sint, eos parabis cum duab. drachmis gummi diatragacanthi, in mucaginem redacti cum sufficiente quantitate aque cinnamomi, mucilagini dictæ adicies carnis huius ita præparatæ ℥.iiij. & ℥.ij. vel tres sacchari candi puluerisati: omnib. simul mixtis, confice inde trochiscos siue tabellas, quæ ad lentum calorē exsiccata diutissime adseruari poterunt. Cōmiscebis etiam cū dicta massa ante trochiscorum confectioem, oleorum nucis muscatæ & caryophyllorum ana ℥.j.℞. siue singulorum guttas xxx,

III. Confectio viperina iuniperina.

Tertia præparatio carniū viperarum, quæ sit nulla prorsus vitium aboli-

tionē, sed potius carum dem conseruatione & augmentatione, se habet eo, qui sequitur, modo.

Commemorata caro viperina sufficienter imbibatur spiritu salis balsamici, & rerum omnium conseruatoris, idque vel materialis & crasso tantum modo, carnem dictam sale aspergendo marino, vt vulgo solent: vel formaliter & philosophice eandem imbibendo vero allo nitro sulphureo siue spiritu acido solis philosophis cognito, quæ vltima methodus omnium præstantissima, prior illi longe præferenda est.

Hæc caro summo & principali naturæ balsamo sic condita, apposite locetur in cribrum ex serico factum, & quodam instrumento, siue ex ferro albo, siue ex ligno, siue ex panno cerato inclusum, ita vt facta suffumigatione, per prædictum cribrum penetrare possit fumus: si que idem cribrum vndiquaque prope munitum, ad prohibendam vel quantulacunque euaporationem, & ad fumum transuersim idficientem excipiendum. Hoc autem suffimento ita parato,

℥. Bac. iuniperi ℞.i.℞.

Bacc. lauri ℥.iiij.

Myrrha ℥.ij.

Caryophyllorum ℥.i.

Granorum alkermes

Succini aut Karabes

Benioini ana ℥.℞.

Omnibus crasso modo conuassatis & ignitis carbonib. iniectis, fiat suffitius in loco conuenienti, & carnib. ter vel quater in die suffumigandis apto, ipsumque continua ad 4. vel 5. dies, donec suffumigationis perfectionē odor approbauerit.

Quo facto, carnes prædictas inter duas ollulas terreas vitreatas, exquiritissime lutatas, ne quid expiret, inclusas mitte in furnum, e quo recens exempta sint panificia, aut qui simili moderato regatur calore: ibiq; siue continenter stare, donec rota harum carniū substantia simul

simul eam officulis suis in puluerem redigi possit tenuissimū & subtilissimū, qui substantifica carniū virtute nequaquam spoliatus erit, vt in cōmuni decoctione vsu venire solet. sed multo auctior & potentior euadet, spirituum balsamicorum, salis, prædicti suffitus ingredientium accessione.

Hic pretiosissimus puluis ex tam venenatissimo animali eductus superat quauis alia alexiteria & alexipharmaca, siue eo vtaris ad cōpositionem Theriacæ, circa trochiscorum confectionem cū pane, quod opus nullius est pretii, (hic enim puluis potest perpetuo conseruari) siue exhibebas eundem cōtra omnis generis venena, vel in nobis progenita, vel ex quodā ictu aut morsu animalis, vel secus excitata, siue per se ad *℞. j.* portigas, siue inde varia alexipharmaca, quorū is præcipuum & primarium fundamentum semper erit, componere velis.

Sed queris, cur de re mihi inexperta audeā tamen tā fideater & audacter verba facere? Respondeo, quod propositū nostrum tripliciter nitatur fundamento, ratione videlicet, experientia, & auctoritate.

Supra adiuitis rationem, cur viperæ & serpentes non tantum in propriis, sed & in aliorum exuuiis detrahendis renouandisque vim atque virtutem suam exerceant, qua de causa protam insignibus ac præclaris alexipharmacis hæcenus vsurpari fuerunt.

Si igitur trochisci communes ex carniū viperarū parati, virtute sua substantifica per coctionē illā fere orbiati, nihilominus adhuc eximios produunt effectus: non possū mihi nō persuadere, quin eorundem effectus beneficio nostræ præparationis, quæ viribus & proprietatibus istis non solum conseruandis, sed & augendis, maxime incumbit, longe præstantiores nobilioresque sint futuri.

Porro vt id confirmemus experientia, eam vidit illustrissimus ille ac vere Prin-

ceps Anhaltinis Domin. meus, clementissimus, cui hoc dicatum est opus, cuius verba tam dignā amplamq; merentur fidem, vt nefas sit, ea in dubium reuocare, qui ex solo serpente communi, colubro dicta, puluerem eduxit sine alterius rei additione, sineq; magno apparatu solenni aut laborioso, contra omnia venena, vel nocentissima & lethifera, certaq; & incredibilia huius experimenta, fecit ac vidit. Horum insuper fidem confirmavit (vel præsentibus ipsis DD. Laurentio & Lormio, illo primario Regis Medico, hoc vero Reginae, ambobus viris excellentissimis & clarissimis seculi nostri luminibus. Illustrissimus Dux de Buouillon, heros fortissimus ac vnus è præcipuis Franciæ nostræ Ducibus, qui audiuisse aiebat, ex illustri & generosiss. Comite D. Othone de Solms, in rei veritate ita se habere omnia, quæ modo de hoc serpētū puluere diximus. Idem Comes pulueris huius conficiendi artificium tanquam maximum & incōparabile secretum impertiuit prædicto Duci de Bouillon, i de que magnam ab eo gratiam se in futurum sperauit. Hicq; haud dubie est ille idem puluis, de quo Ioan. Hartmannus Mathematicus in clyta Marburgensium Academia Professor celeberrimus, ac vir doctissimus, frater & amicus meus intimus, paucos ante menses his ad me scripsit verbis: Pollicebor, inquit, tibi forsā breuē nonnulla de puluere etiam aliquo magno certe alexipharmaco, contra omnia cuiuscunque generis venena: vidi (addit) oculis meis dōn quocunq; eius contra grauissima venena sublimati, arsenici, & napelli tribus diebus continue ab experito Medico assumptorum intra corpus, sed paulo post sine omni noxa ab exhibito puluere expulsum, cum magna & admirabili admiratione astantiū. Nullum certe venum tam graue est, quin eo statim abigatur: dignum me hercle omnium Regum & principum desiderio artificium: est enim profus mirabile & prope diuinum. Et nescio sane,

Kkkkk

sane,

sane, an forsan simile unquam audieris. Sed de eo & cæteris omnibus paulo post plura.

Quod si serpens, uti supra enodauimus, singulis annis, non secus ac viperæ, exuuias deponens, tot tantisque polleat virtutibus, minimum erit dubium, quin iisdem, vel etiam præstantioribus viperæ sint præditæ: de quarum admirandis effectibus omnis antiquitas hæctenus mira scripsisse, palam constat.

Supereft, ut adducta veterum auctoritate, eximium nostrarum confectio-
num viperinarum splendorem & præstantiam stabiliamus, ostendamusque, quantum illæ conueniant cum antiquorum formulis, qui non perperuo trochiscorum, ut supra præparatorum, sed iusculorum etiam, salium & puluerum viperinorum usum interdum admiserunt, ut in sequentibus, amplius declarabitur.

Tetr. 4. fet.
L. 6. 123.

Mirabile, (inquit Aetius ex Archigene) elephantiasis remedium viperarum eius existit. Eas vero hoc modo apparatus edere oportet: primum quidem amputato capite & cauda, & detracta pelle, exemptisque interioribus visceribus omnibus, carnem aqua purabis aut ter lotam in olla instar anguillarum coquito, aqua quidem sufficiente affusa & oleo medico cum anetho & porro. Post sufficientem deinde cocturam iusculum moderato sale condidatur, atque ita agro in Sole desidenti exhibeatur, capite tamen probe velato.

Si iusculum carniū viperarum simplex, cui ex omnibus cardiacis roborantibus & bezoardicis simplicibus non nisi anethum & porrum additur, quodque plus continet sterilis & rerū illarum aquæ, quam utilis & efficax essentia nihilominus tanti æstimatum fuit ab antiquis, ut aduersus lepram affectum grauissimū & incurabilem, id conducere omnes vno ore affirmarint. Quid dicemus de primis duabus nostris confectio-
nibus

viperinis quæ aliud nihil sunt, quam vera quinta essentia, siue extractum totius virtutis substantificæ viperarum?

Cæcus igitur is erit, quisquis non primo statim intuitu videbit, quantum hæc duo inter se distent remedia: mentis insuper caligine, iudicioque deprauato laborabit, quicumque pari efficientiæ virtutisque gradu moduloque eadem merietur. Idem enim esset, ac si vellet iusculum insipidum, quod non nisi puram putam aquam redoleret, aqua nutriendi lance librare cum optimo quodam reftaurante & consummato, aut quadam gelatina delicatissima, & summa nutriendi vi prædita.

Quid etiam video ipsum momum, hic pisce taciturniorem, ad priores duas confectioes meas prorsus obmutescere easque vel propria victus confessione efficaciores & excellentiores iudicare, quam simplex eiusmodi iusculum crasso modo, iuxta Aetii descriptionem coctum. Contra vero nonnullos dispicio, insulso risu ludibrioque excipere tertiam meam confectioem iuniperinam appellatam, quasi ea nihil aliud sit, quam caro viperarum salita, infumata, exsiccata, & velut calcinata, & in puluerem vel cineres redacta, idque vi ignis, qui res humore suo primigenio spoliet, & sic omnem agendi potentiam ac facultatem in ipsis corrumpat aut aboleat. Quibus obiectionibus nec non aliis similibus alibi iam copiose à nobis fuit satisfactum.

Sed ut omiffis longis ambagibus, intra præparationis viperarum cancellos nos contineamus, ipsis interim respondeamus, & ad confirmationem illorum, quæ diximus, tam auctoritates, quam exempla ab antiquis, qui iisdem remedi-
orum præparationibus vsi sunt, sumpta, in medium proferamus. De quorum vtrorumque præstantia & utilitate ipsi met iudicium ferre poterunt.

Antiqui vsurpabant viperæ sales, qui
Dios-

Dioscoridis tempore iam in vsu erant, vt per ea, quæ *lib. 2. cap. scripsit*, demonstrauimus.

Inter Græcos longo tempore post Dioscoridem fusc admodum de ratione eiusmodi sales præparandi tractat Galenus, & post illum Aegineta *lib. 7. de re med. c. II.* omnium autem exactissime de iisdem scribit Aetius.

Tetr. 4. ser. 1. c. 97.

In pauca verba contraham modum, quem tradunt sales eiusmodi præparandi, qui tot fere recipiunt ingredientia ac ipsamet theriaca.

Salium theriacalium præparatio secundum Antiquos.

Accipiantur autem quatuor viperas, recens captas, hoc est, reseruatæ tantum ad vnum, vel ad summum duos dies, quas viuas imponebant ollæ magnæ mūdæ ac ex optima terra factæ: super has in momento iniiciebant salis ammoniaci, aut salis albi communis *℥. xx.* hancque primam perficiebant operationem tempore matutino, quo dictæ viperae tardiores esse solent ad motum: Dein viperis hoc salis pondere oppressis, adiciebant pastillos, quos parabant ex seqq. in magna dosi, hoc est, aliquod librarum pondus. Sunt autem ea:

Gentiana
Aristolochia rotunda
Centaurium minus
Cardamomum
Marrubium
Scordium
Asium
Chamastris
Semen rutæ domestica.

Et addito melle ex eis quinque vel sex pastillos concinnabant, & vna cū sale super iniiciebāt: his insuper addebāt quinque scyllas prægrandes recenter in minuta frustula dissectas: & post enumeratos pastillos & scyllas adhuc superindebant salis communis albi *℥. xx.* Quo facta ollam optime occludebant operculo, in quo tria erant spiracula, eamque forinsecus probe vndiquaque lutatam,

vt ignem fortius sustinere possent furno imponebant: & succenso igne materiam gradatim fouebant, tandemque flammis vehementissime vrgebant. Fumus, qui multus, caliginosus & turbatus, primum per spiracula operculi exibat, signum ipsius erat, quod ignis iam ageret in viperas: & tunc summa diligentia cauebant, ne ab eodem, quem venenatum iudicabant, inficerentur. Tandem cum obseruassent, per eadem operculi foramina flammam lucidam & claram exire, perfectæ viperarum vstionis indicium augurabantur. Hoc peracto, igneque paulatim extincto valeq; per 24. horas refrigerato, materiam illam in cineres redactam, & tenuissime tritam per cribrum tranmittebant, denuo addendo

Semen rutæ
Grana iuniperi
Sem. feniculi
Coriandrum
Mentham

Piper longum etiam in magna copia.

Et similia alia simplicia, quorum plurima pars ingreditur Theriacæ compositionem. Omnibus probe inuicem mixtis & cibratis, fiebat puluis vel potius cinis aut sal, & sicut eum nominabant salem theriacalem: nec certe immerito: salis enim ammoniaci, vel salis communis quadraginta addebant libras, vt ex descriptione illa videre licet.

Et totum salum theriacalium mysterium antiquorum, in quibus tamen parandis Galenus peculiare sibi reseruabat secretum: viperas enim viuas non exurebat (fortassis ex metu, ne inde malignum quædam vaporem attraheret) sed pastillos ex eis factos, quales theriaca excipit, cum reliquis, quæ calcinari debebant, admiscebat.

Ego vero, inquit Galenus, bestias ipsas non exuro, sed pastillos ex ipsis, quorum confectionem in theriaca docui, reliquis, quæ cum bestiis vruntur, admisceo, & semel

Kkkkk 2 exuro,

exuro, quo eam, quam in se habent amaritudinem, per exustionem abiciant: tantam autem pastillorum mensuram adicio, quantum coniectura assequi possum, quatuor numero viperas excipere, & sane sales vere optimi auaserunt, utpote qui neque exustione cinerum retulerint saporem, neque nigrum calorem, sed & ob qualitatem vsui gratissimi fuerint facti & assecuti efficaciorum virtutem & praestantiam.

His verbis vltimis manifeste Galenus probat calcinationis beneficio, viperarum trochiscos & gustu gratiores, & efficaciam praestantiores euadere, ita vt opinionem illorum, qui incognita causa adeo acriter impugnant calcinationem, & innatam rei temperiem ac proprietatem eadem corrumpi obstinate nimis contendunt, funditus euertat. Sed videamus, quae, circa hanc tractat, de viperarum sale ac calcinatione, quae aperte quorundam ceasorum opinioni Aetius non solum aduersetur, sed eandem etiam tanquam friuolam expugendam profus repudiandamque censet, dum capite de salibus theriacalibus in haec verba scribit: *Quanquam sint, qui eorum auxiliarem potentiam penitus negent, per exustionem dissipari affirmantes ferarum facultatem. Ego vero dicere ausim (Addit Aetius) eandem quidem potentiam cum theriacis sales non habere, non tamen eorum vim per ignem perire, cum multa sint, quae per ignis familiaritatem meliora reddita conspiciuntur, velut est aurum, calx & similia. Vipera enim integra vltis intensiore & malignam vim per exustionem deponunt: temperamentum vero auxiliare & symmetriam ab igne sumunt.*

Aetius igitur hac sua sententia de calcinatione & salibus theriacalibus prolata, confirmat confectionem meam viperinam iuniperinam, in qua viperas calcino, & in puluerem redigo, qui deinde puluis siue cinis à me agris praebetur pro summo alexiterio, non secus, ac sa-

les theriacales, qui à veteribus ad eundem vsu exhibeantur. Sed consideret, amabo, & quis lector, & accuratiori paulo mentis agitatione secum perouluat differentiam inter vtramque viperarum praeparationem, inter vtriusque ingredientium mixtionem, compositionis progressum, ignis gradus, & quascumque alias operationum circumstantias. Probe, inquam, & diligenter consideret haec omnia beneuolus lector, & sano incorruptoque prolato iudicio, tandem decernat, vtra sit praestantior & vtilior, antiquorumne, an vero nostra? At, vt totum negotium penitus intelligatur, omnia minutius examinentur.

Antiqui accipiebant numero quatuor viperas viuas, abiectis neque capite neque cauda, (in quibus tamen partibus latere aiunt venenatam illarum vim maximam) nos non tantum has partes, sed cutem & viscera interna insuper secerimus: reliqua in frustula discindimus, cum vino exquisite lauamus, qua praeparatione prima (quae non multum abest à trochiscorum de viperis confectione) nos horrida & inconuenienti illa bestiarum viuarum exustione superfedemus, nec in periculo illo, quod ab ipsarum venenata infectione erat timendum, versamur, sicut veteres qui cogebantur obturare nares, & sibi à malignis vaporibus, qui inter calcinandum exhalabant, & venenata sua qualitate infectionis periculum minabantur, praecauere: veluti ipsimet suis scriptis palam profitentur.

Ad quatuor numero viperas antiqui adiciebant salis ammoniaci, aut salis marini albi, & praeparati libras quadraginta. Monstrofa haec salis quantitas & additio ad tam exiguum viperarum numerum, quae ad summum ad tres vel quatuor uncias tantum cineris aut salis viperini reducuntur, (in quo tamen sale omnis fundamenti cardo vertitur) haec immensa, inquam, salis communis quā-

*Aet. tetr. 4.
serm. l.c. 97.*

citas.

tiras, quæ non nisi confusam & ineptam
mistruram redolet, me cogit, vt antequã
ad instituti examinis calcem perueniam,
confestim nunc & clare ostendam, huius
mixtionis atque compositionis modum
adeo mancum ac mutilum esse, vt in eo
vix vlla methodus, mensura ac ratio ap-
pareat.

Nos contra viperas condimus spiritu
salis, aut tanta salis quantitate easdem
aspergimus, quantum ipsæmet ad condi-
turam suam & conseruationem capere
possunt. Et loco gentianæ, aristolochiæ,
centauræ, cardamomi, rutæ & aliorum
simplicium in magna dosi addendorum,
& cum viperis simul incinerandorum,
nec non eorum, quæ neque incinerata,
neque calcinata in magna insuper dosi
adduntur: veluti sunt bacca lauri, piper,
zingiber, &c. Locorum horum omnium
in quã, quæ ob materialem nimis & cras-
sam suam substantiam & efficaciam per-
quam exigua nulli alteri vsui esse pos-
sunt, quam vt paucissimi huius cineris è
quatuor tantum viperis educti, vim &
virtutem obtundant & reprimant: nos
eas infumamus, & condimus solo spiri-
tu quorundam simplicium balsamica
virtute abundantium, & ita non solum
in suo statu conseruamus pristinam illa-
rum viperarum virtutem sed illam insu-
per hoc spiritali ac formali artificio,
non vero crassa quadam corporali & ma-
teriali mixtura augemus.

Quod ad ignis gradus attinet, illi pec-
cant in excessu, partesque mercuriales &
sulphureas ignis violentia dissipant, ita
vt sub magna cinerum confusa mole
paucissima tantum salis quantitas, in
quo tamen præcipua agendi vis & facul-
tas inest, remaneat. Ego vero contra ad-
hibeo ignem lentissimum qui actiua illa
substantia illæsa, humorem tantum pas-
suum, excrementitium & corruptilem
exsiccat & consumit, adeo, vt viperæ hac
ratione in puluerem redactæ integris va-

lentibusque viribus diutius ac rectius
conseruari queant.

Videamus interim, quam insignes &
admirandas virtutes antiqui enumeratis
suis salibus theriacalibus crasso hoc mo-
do præparatis tribuant.

Proprie autem, scribit Aetius, in affectio-
nibus cutis curandis sales theriacales com-
mendantur, cuius generis sunt leuce, lepra,
impetigo, elephantiasis, alphas, scabies, deflu-
uium capillorum. Huiusmodi enim cu-
tis vitia confestim delent, & acria recre-
menta subter cutem redundantia optime dis-
cutiunt.

Suffusiones incipientes & nondum conge-
latas egregie dissolunt.

Purgationes item lunares propter obtura-
tionem aliquam, aut sanguinis coctionem
suppressas cient, iidem etiam largum &
impetuosum mensium defluxum sistunt.

Quisquis eos sales præsumpserit, omnes ve-
nenorum & virus iaculantium bestiarum
insidias euincet: neque etiam cum insectus
fuerit, & postea statim sales acceperit, peri-
culum incurret.

Præstat & pestilenti constitutione instan-
te, ad auxiliare hoc, & mali depulsorium
pharmacum confugere. Morborum præterea
omnium medici sales existunt, maxime ta-
men eorum, qui in renibus existunt: lapides
enim in eis atterunt, & plane renes marcidos
restituunt.

Vertigini, dolori capitis inueterato, mor-
boque comitiali, nulla alia consimilis medela
exhiberi potest.

Arguato morbo diuturno laborantes,
colici, splenitici, hydropici per eos sanan-
tur.

Tabidos idem mirifice ad bonam corporis
habitudinem reducunt.

Exolutos à languore perfecte reuini-
scere faciunt: scio namque (addit Aetius)
plurimos membris resolutos per ipsos sanatos.

Ad podagram maxime incipientem, & ad
omnes articulari morbo affectos, vnicum hoc
edulium contractum esse videtur.

Kkkkk 3

Quarta-

Proprieta-
tes salium
theriacalium
secundum
Antiquos.
tetr. 4. ser.
i. c. 97.

*Quartanis diuturnis & atrabilaris affe-
ctibus omnibus conducunt.*

Enecant omne lumbricorum genus.

In summa, nullus fere est morbus, quantumvis deploratissimus, qui non edometur his salibus: tot tamque mirabiles illis adscribuntur effectus: miror, quod tam præclari remedii vsus iam quasi è memoria hominum deletus & protus sepultus enauerit.

Si præterea scire desideras dosim, ac horum idem remedium exhibendi, quæ saporis suauitate præditum sit, vide, quid subiungat idem Aëtius: *Licet autem (inquit) tum in prandio, tum in coena eis salibus uti, cum quibuscunque eduliis eos accipere velis, neque vltra ad eorum acceptio-
nem prouocare oportet: tanta enim ipsis insita suauitas est, ut magis voluptatis gratia eos confectos quis dicere possit. Licet igitur usque ad tria cochlearia per diem ex eis sumere, maxime si cibis prius, in vetro sit bene coctus. Qui enim eos accipiunt, concoquunt melius, & cibi appetentiores fiunt, floridius etiã corpus habet, & sensus omnes vegetiores.*

Huiusmodi insignes & admitandi effectus istorum salium antiquorum, neq; à sale marino, vel ammoniaco torrefacto, neq; à cinerib. aliorum simplicium, ex quib. cõponuntur, proficisci possunt, restat itaq; ut accepti ferendi sint solis viperarum cinerib. Quod si igitur in tam exigua quantitate, respectu aliorum ingredientium, quæ illam millecuplo fere exuperant, enarrari cineres tam eximios nihilominus effectus ostentant, quid de nostro dicemus solo & simplici viperarum puluere, qui antiquorum sales millecuplo virtutum dono, longe lateque post se relinquet? Sed dicet aliquis, vsu iam comprobatos esse veterum sales, de meo aut simplici puluere id affirmari non posse. Cui obiectioni solum oppono serpentum puluerem, qui sine alterius rei commixtione tam mirabiles edit effectus aduersus maxima cuiuscun-

que generis venena: neque res caret auctoritate & exemplis. Veteres enim ipsi, in curatione grauissimorum morborum, vsi sunt viperis exsiccatiss, & in puluere citra admixtionem alterius rei redactis. *Quidam scribit Aëtius, præcit. lib. 8. cap. viperas totas extendunt & siccant, posteaque terunt, ac eas in potu contra morbum articulare exhibent, &c.*

Hac autoritarum & exemplorum serie, vt nihil dicam de argumentis & rationibus insuper allatis, plus satis demonstrarum esse existimo, cõfectionem nostram Iunipetinam, in formam pulueris redactam, esse maximum & excellentissimum alexiterium, quod virtute sua cæteris omnibus, ipsisque salibus theriacalibus antiquorum, multis præcurrat parafangis: sicut per examen & comparisonem, inter vtriusque compositionis operationes præcipuas factam, manifeste dilucet. Reformabimus etiam paulo post suo loco sales theriacales, ipsosque ex languenti & sterili cinere in medicamentum efficax & viuificum resuscitabimus, pristinoque antiquitatis splendori & honori restituemus.

At essentia viperarum cum spiritu terbinthinæ parata, & à nobis in Sclopetario nostro ante 30. fere annos descripta: Item arcanum viperarum cum solo spiritu balsamico sulphuris, vegetatio naturæ paratum, sunt duo remedia, quæ cæteris omnibus multiplici nomine supereminent.

His vero cunctis longæ præluce viperarum tinctura, quæ inter cætera opera mirabilia, quæ ex viperis educuntur, facile primum occupat locum, sed longissimo tempore opus est ad eius præparationem.

Possẽ quidem affirmare, me illam vidisse, præparasse vero minime: Quidam enim vir doctus, & Medicus eruditus ciuitatis Solodurenensis in Heluetia, vbi Gallia legatus commemorari solet, me

*Viperarum
essentia. ar-
canum tinc-
tura.*

primam

primum in huius notitiam introduxit, hoc est, mihi tincturam hanc videndam obculit, quæ rubicunda erat, clara & pellucida, rubini instar, odorisq; suauissimi. Sed de his plura alibi me dicturum fore confido.

Hæc tinctura tamen, quasi accenso quodam lumine, viam mihi præmonstravit ad veram & legitimam viperarum præparationem erucendam, quamvis alias ratio & methodus eandem in essentias reducendi, mihi iam à triginta quinque fere annis impertita sit à Guinterio Andernaco, Medico tum tēporis Argētinensi celeberrimo, quē pro mirabili & singulari hoc alexiterio, vicissim arcani tartari, & Laudani mei participē reddidi.

Hanc viperarū essentiā, vt iam supra diximus, descriptā inuenies in Scolopetario meo, ex quo eandem transcriptam habet VVeckerus in suo *Antidor. Gen. lib. 2. sect. 18. fol. 694.*

Hic reprehensione quadam haud immerito digni videri possumus, quod in primo ordine huius Theriacæ, in trochiscis videlicet examinadis paulo diutius immorati sumus, sed quia idem primariæ basis vicem subministrant in hac magna antidoto, singula in eorūde correctione minutius discutienda, atq; enucleanda necessario fuisse statuimus. Quod, quicquid sit, beneuolus lector æqui boniq; consulat. In examinandis corrigendisq; cæteris breuiore erimus. Pergamus igitur nunc ad secundum.

In secundo itaq; ordine solū opiu examinandū venit, quod in Theriacæ compositione primū, post viperarū trochiscos, obtinet locum. A sola sua energia, *παραλυσία*, hoc est, tranquillū vocāt: Ex eius n. vsu partib. conciliatur quies, proinde in summis & præcipuis antiquorum antidotis, quæ ad diuersos affectus summe laudatur, opiu inter prima ingrediētia semper relatū reperitur. Pauci enim sunt morbi, qui non simul compliceantur

vel ardorib. vel inflammationib. vel inquietudinibus, commotionib. languoribus, oppressionib. vigiliis, defluxionib. vel variū generis doloribus capitis, pectoris, ventriculi, ventris, vel cuiuscunque alterius partis ad quorum omniū symptomatum ferocitiam compescendā opium specificam & peculiarem quandam habet proprietatē, qua vel vnum ex his symptomatis seorsim, vel plura cum malo coniuncta, simul, cum admirabili astantium & ipsorum agrorum admiratione euincit ac subigit. Vnde sæpenumero in eiusmodi casibus, tam mirandos sanationum effectus prodere videmus theriacam, mithridatium, antidotos Eledræ, Adriani & similes, quæ opium excipiunt. Acrius verba faciens de viribus ac proprietatibus confectionis de pœonia, quam nonnulli, vt diximus, theriacis annumerant, & in qua opium non prætermittitur, hæc subiungit. *Verrum somnum tamdiu detinet, quousque pharmacum penetrarit, & causas dolorum dissoluerit. Et sane multi ex agris à somno surrexerunt, adeo coquendi facultate præstantes, vt oblitū sint, an vnquam aliquid à principio doluerint.*

Sed vltcrius aduertere licet, idem opium basis & fundamenti locum obire vel in selectissimis ac præstantissimis quibusuis antidotis, quibus nomina superiora & significantiora, quæ singulares & stupendos in grauissimis depellendis morbis, illarum velut indices, effectus proderent, imposuerunt.

Huiusmodi est antidotus *ἀχδεατος* ab ipsis dicta, eo, quod ipsi digna gratia referri non possit.

Antidotus *ἡσθητος*, quasi diuinum munus conferens.

Antidotus *ἀθανασία*, sic appellata ob immensam eius efficaciam, quod videatur propemodum suo vsu homines redere immortales.

Antida-

Opii casti-
gatio &
reformatio.

Opium ba-
sis plurima-
rum antido-
torum.

Antidotus *παιζηνης*, hoc est, ad multos affectus accommodata.

Antidotus *συμφωνος* à concordii & convenienti efficacia ad affectus, quibus est destinata, curandos.

Antidotus *καλορη* quasi selecta.

Antidotus *σωτηριος*, id est, salutaris.

Antidotus *πανακεια*, sic nuncupata ab omni medelæ efficacia.

Antidotus, *ἀρρογοφορα*, ita dicta ob eius præstantiam, quod scilicet sit sumptuosa, nec mediocrem pecuniæ collectionem exigat.

Antidotus sanitas, & antidotus mysterium, ita nominata ab admirabili virtuteque effectu in sanitate perditâ restituenta, & integra conseruanda.

Illi etiam huc vsque progressi sunt, vt vnam ex antidotis suis *ισοδιον*, quasi partem Deo vim obtineat, appellare non erubuerint, quod sane non caret summa blasphemia.

Si hic omnes antidotos, in quibus opium principale est fundamentum, enumerarem, nunquam daretur finis. In Myxepso vltra octuaginta eiusmodi habentur, è quarum numero selectiores tantum & nominum supercilio splendidiores excerpimus. Si illarum compositiones inspexeris, maximam earundem partem, tantum theriacas esse intelliges, hoc est, compositas ex variis simplicibus calefaciendi facultate præditis, & ex quarum pleraque parte sulphur, euphorbiû, & similia ingredientia non excluduntur, ita vt facile appareat, præcipuos illorum antidotorum effectus in sedandis illis vehementissimis motibus & tempestatibus naturæ, quales sunt omnis generis inquietudines, catarthi, dolores, languores, vigilia, & similia grauissima symptomata, versari & consistere, nec huiusmodi vim & proprietatem enarratarum antidotorum aliunde dependere, quam ab opi virtute soporifera & narcotica, & specifica ad omnem spirituum

exagitationem, magnamque humorum commotionem & leditionem compescendam atque sedandam. Vnde præclari illi & eximii Theriacæ effectus, quam à quietis inductione tranquillam appellant (vt iam diximus) nullam aliam, quam ab eodem opio mutuuntur originem atque virtutem. Quod ita esse vel ex ipsius Theriacæ examinatione colligitur. Nam si bona est, purgantium medicamentorum effectum & actionem impedit: si inefficax, contra. *Si valida, & vigore efficax fuerit*, inquit Aetius, *purgationem minime fieri permitti, sua vi exuperans pharmaci purgatiui facultatem. Si vero æque purgetur homo, veluti si antidotum non accepisset, manifestum sit, eam Theriacam inuolidam & exilem esse, vt quarantineri non possit purgatiui medicamenti fluxum.*

Nota præstantis theriacæ.

Quemadmodum enim videmus, pleraque remedia opiatica, & præcipue quodlibet laudanum (vt appellant) cum opio rite paratum, ab eodem vim habere, & virtutem sistendi & inhibendi quamcunque superpurgationem, siue arte, siue natura irritatum: sic quoque eadem vim & energiam in Theriaca eidem soli opio acceptam ferendam esse, merito iudicamus. E quibus sane cuilibet considerandam relinquo huius ingredientis excellentiam & præstantiam summam.

Sed notandum est, opium hic in quintam essentiam reductum longe aliam meliorem præparationem in laudano, quàm in Theriaca assequi & obtinere: ob quâ causam non opus habet longiore fermentatione, aut tēporis prorogatione. Laudani enim vsus statim post præparationem citra vllum periculum conceditur: contra vero Theriaca ad sui fermentationem non aliquot septimanarum, sed plurium mensium, imò annorum spatium requirit, antequam tuta & vsui apta euadat. Cuius rei causa soli opio tribuenda est, quod crudum solummodo,

Cur theriaca recens nō possit tuto usurpari.

modo, & absque vllō præparationis artificio addatur. Si enim cætera totius compositionis simplicia, vel quodlibet per se, vel pluratim se inuicem mixta consideres: non occurrit vllum, quod non statim quouis tempore usurpari possit, excepto vnico opio, quod solum indigestum in causa est, cur Theriaca vsus in tam longum tempus protrahendus sit, & eousque expectandum, donec idem opium rite fermentatum, decoctum, depuratum, & noxio suo, & pernicioso sulphure spoliatum fuerit, quod temporis spatium satis longum est. Nam, (vt scribit Aetius de Theriaca vsu loquens) *tempore ad concoctionem non modico vsus opus habet, quo matura vsui antidotus fiat, & iuste concoquatur, vt plurimum vero per duodecim mensum tempus coadunatur & concoquitur*: Et Aegineta circa idem propositum sic ait: *Vsus ipsius est, si res virget in morsu à bestiis venenatis, & iis, qui venenum acceperunt, post septimum à præparatione annum.*

Tetr. 4. ser. 1. cap. 92.

Lib 7. de re med. cap. 11.

Opium itaque indiget reformatione, quæ non in sola temporis illa longitudine & vsus dilatione, sed in vera & legitima eius præparatione consistit. Deplorandus enim error est, nobili huius Alexipharmaci compositioni in tam magna, trium seu vnciarum dosi admiscere tantum venenum, quale opium, crudum & minus præparatum esse constat, quod paucorum granorum pondere, vitæ spiritum suffocet & extinguit, & letheum æternumque somnum, hoc est, mortem ipsam inducit, sicut id sæpenuero contingere solet. At contra, si illud recte præparatum fuerit, quod paucis horis & facillimo negotio fieri potest, ex noxio innoxium, & ex pernicioso & lethifero, soporiferoque veneno, vtile & viuificum anodynum reddetur, quod instaurabit & sedabit spiritus perturbatos & nimium à natura exagitados, ipsisque sanam & dulcem inducet quietem. Præparatio huius essentia opii tanquam summe neces-

saria docebitur *cap. sequenti*, vbi de antidotis opiacis tractabimus: neque adeo leuis hæc in theriaca censenda erit correctio & reformatio, sicuti quiuis facile colligere poterit.

Cætera huius secundi ordinis ingredientia, qualia sunt crocus, terra sigillata, acacia, hypocistis, & gummi Arabicum intacta relinquimus, quia noxia non sunt, licet vel sine præparatione adiecta fuerint. Sed vt obiter tantum dicam, in croci essentia longe efficacior inest anodyna facultas, quam in tota eius corporea mole. Ad theriaca vero compositionem eundem vel præparare, vel non præparare, perinde erit cuiuis liberum.

De tertia ingredientium classe, quæ sub se complectitur radices, folia, comas, flores, & semina diuerforum simplicium, quæ omnia propemodum calida, bezoardica & corroborantia, vulgo in puluerem solummodo rediguntur, & citra aliam præparationem inuicem miscentur, constitui (propter Auicennitas quosdam) nihil in iis omnibus immutare vel diminuere. Nam si eiusmodi simplicia crasso & vulgari modo adhibita minoris sunt efficacitæ, quam eorundem extracta, minus etiam nocebunt, etsi in crassa sua substantia, in theriaca compositionem recepta fuerint.

Eandem sententiam ferre licet de ingredientibus & simplicibus, quæ sub quarta continentur classe, de aromatis videlicet: necnon de iis, quæ sub quinta, nempe de lachrymis sulphureis, quæ in oleo cerebinthina dissolutæ adhuc multo efficaciores redduntur, sicuti id à quibusdam iam animaduersum obseruatumque ante me fuit.

De quintæ classis prioribus tribus gummi, opoponace nimirum, sagapeno & galbano, sciendum est, ea esse naturæ aquæ, & plerumque in se continere impuram, terrestremque substantiam. Vt autem exacte depurentur, & validiorem attenuandi ac dissoluenti vim acquirant,

Tertii ordinis ingredientia auctor incorrecta (certis de causis) prætergreditur.

Necnon ea quæ quarto quintoque continentur ordine.

rant, imprimis expediet, illa modo vulgari, qui pene omnibus hodie vsitatus, præparare, hoc est, in aceto forti dissolvere, & per cribrum transmittere, & ita dissoluta, traiecta & præparata theriacæ admiscere.

*Aceti mira
virtutes.*

Obiter dicemus, præ cæteris correctivis, quorum opera gummi calefacientia, & ipsi etiam succi venenati corriguntur, acetum (quod inter omnia vegetabilia proxime ad vitrioli naturam accedit) facile primas tenet, quod sæpius iam monuimus, nec temperare nobis possumus, quin idem iterum atque iterum moneamus. *Acetum per seipsum, singulare est remedium aduersus ictus serpentum, etiam ipsorum venenatissimorum, quales sunt aspides, vt testatur Celsus lib. 6. cap. 27. qui de variis præstantibus remediis contra omnes serpentum ictus in genere disserens, tandem hæc in specie subiungit verba: Hac aduersus omnes ictus communia sunt: Vnus tamen ipse docuit, eum, quem aspis percussit, acetum potius bibere debere, quod demonstrasse dicitur casus cuiusdam pueri, qui cum ab hac ictus esset, & partim ob ipsum vulnus, partim ob immodicos astus sui premeretur, ac locis ficcis alium humorem non reperiret, acetum, quod forte secum habebat, ebibit & liberatus est. Credo (addit) licet id refrigerandi vim habeat, tamen habet etiam dissipandi, quo fit, vt terra resperisa eo spumet. Eadem ergo vi verisimile est quoque humorem hominis ab eo discuti, & sic dari sanitatem.*

Tantum examinanda adhuc restat chalcitis. Hic autem non adeo multas perdemus horas in scrupulosa illa inquisitione, quænam antiquorum fuerit chalcitis. Qualis, qualis fuerit, manifeste constat, illam numeratam fuisse in remediis crustam inducentibus, & ventibus cum magna adstrictione. Quod cum ita sit, clare patet, magnam admodum similitudinis familiaritatem esse inter chalcitidem, mysin & Soria, Galenus ipsemet fatetur,

*De Chalci-
vide notanda.*

se mutuum horum transmutationem sæpius obseruasse. Nonnulli recentiorum nihil fere discriminis statuunt inter chalcitidem & calcantium, seu vitriolum, & hinc improprie appellant emplastrum diachalciteos, quod verius diachalcatum nuncupandum erat. In theriacæ descriptione quidam hodie loco chalcitidis recipiunt calcantium album igne calcinatum, & in colchotar redactum, ex quo partem rubicundiore colore tinctam seligunt. Si potius illi studiosius peruestigarent selectissimum quoddam vitriolum Hungaricum, Romanum aut Cyprium, quo præstabilius nihil est ad hoc opus, indeque elicerent sulphur dulces, quod verum anodynum & narcoticum, cæteris quibuscunque, ipsique adeo opio longe præcellit, non ex ingredientium numero tanquam magis nocuum excluderemus, sed secunda potius classi annumeratum, vel ipsi etiam opio præferre non extimesceremus. Huius sulphuris extrahendi modus perspectus est plerisque Hermeticis: cum vero id basim sustineat in meo Nepenthe, secretorum meorum facile primo, id mihi referuo, neque vero propterea mihi succenseas velim: quandoquidem in pluribus aliis iam abunde tibi satisfecimus: adeo, vt vel hoc nomine plurimam nobis debeas gratiam, nisi omnium ingratus haberi velis.

Si compositioni (loco vitrioli calcinati) spiritus aciduli & excellentis ab eodem ducti ʒ ss. addideris, res multo melius procedet: & ipsam prædictæ antidoti fermentationem, tanquam maxime necessariam, plurimum promouebis.

Quod ad rhabarbarum & agaricum attinet, parum refert, siue addantur, siue non: non enim adeo operosus hic est eorum usus, vt iam supra enodauius.

Vt igitur vtilitas quædam emergat ex fusiori & exquisitioni nostro examine, superest, vt nunc describamus quasdam theriacarum formulas diuersorum generum, tam pro infimæ mediocritque conditionis

*Theriacarum
formularum*

la secundum
aushorem.

ditionis hominibus, quam pro summis principibus ac monarchis, quorum salus ac vitæ conseruatio longe carior ac pretiosior habenda est, quam cæterorum omnium. Vrautem constat, nos antiquitatem, ea, qua decet, obseruancia, reuerenter percolere, eiusdem vestigia in prima hac descriptione sequemur in omnibus, nisi forte ab eadem paulo discedendum nobis fuerit, ob pauca quedam, quæ vel omnium iudicio necessariam sibi exposcant reformationem.

I. Reformatio Theriacæ, vulgari proxime respondens, & eadem paratu facilior.

℥. Trochisc. fecula scylla
Trochisc. confect. viperina arom. mat.
Trochisc. hedychroi ana ℥ ij.
Essentia opii ℥ ij.
Croci
Terra Lemnia ana ℥ vj.
Hypocistidis
Acacia
Gummi Arabici an. ℥ j. s.
Succi liquoritici ℥ j. s.
Myrrha
Thuris masculi
Styracis calamita
Terebinthina veneta ana ℥ vj.

Hæc sunt ingredientia trium primarum classium cum eadem dosi, quam Andromachus in communi illa descriptione adhibuit. Præparationes tam trochiscorum, quos fæculam scyllæ appellamus, quam confect. viperinæ aromaticæ iam docuimus. Modum autem essentia opii præparandæ capite sequenti edocebimus.

Puluerifanda subtilissime puluerifentur, & per cribrum traiciantur, hique pulueres omnes inuicem probe mixti iniiciantur in mortarium marmoreum, addendo

Essentiam opii, in mellitam consistentiam redactam
Terebinthinam

Hypocist.

& Acaciam.

quæ omnia cum pulueribus permixta in vnum corpus redigantur, & paulatim perfundantur hydromelite vinoso, aut vino maluatico: optime terendo in mortario cum pistillo ligneo, donec omnia in liquidio rem sinapi consistentiam redacta fuerint. His in matraciam siue vas aliud capax impositis, inq; mortario perquam exacte cum eodem hydromelite vinoso eloto, ne quid materiæ in eo remaneat, contusis adde simplicium sexui ordinis, videlicet

Sagapeni ℥ s.

Opopanacis

Galbani ana ℥ ij.

quæ dissoluta prius in aceto rosato, transmittenda sunt per setaceum iuxta communem ritum. Quia vero separata terrestri impuritate, pondus imminuitur, paulo plus de iis addes, donec eundem ponderis gradum attigeris. Castoreum & bitumen Iudæicum dissoluenda sunt in vino albo, & traicienda per setaceum, de quibus singulis accipiendæ erunt duæ drachmæ. Hæc omnia in vas vitreum, quo cætera continentur, indantur, & loco drachmarum 4. chalcitidis, adde olei vel spiritus virioli semiunciam: quo promptius procedat omnium fermentatio: & loco opobalsami, olei moschata ℥ j. s. Vase clauso cum subere vel cera hispanica, omnia digerantur in baln. Mar. calido per 3. aut 4. dies. Interea hæc, quæ sequuntur, seorsim in puluerem redigenda sunt, nempe

Iridis Florentina ℥ j. s.

Zedoaria

Cassia lignea vera

Inciodorati

Pentaphylli

Calami aromatici

Valeriana an. ℥ vj.

Gentiana ℥ s.

Aristolochia rotunda ℥ ij.

Puluerifentur radices seorsim, & seorsim quoque

Lllll z

quoque fiat puluerisatio foliorum, comarum, & florum: veluti

Dictamni
Calametha montana
Marrubii
Polii Cretici ana ʒ vj.
Comarum scordii ʒ j. ʒ.
Comarum marrubii
Chamapityos
Chamadryos ana ʒ vj.
Comarum hyperici ʒ ʒ.
Comarum centaurii minoris ʒ ij.
Flor. stachados Arab.
Nardi Indica ana ʒ vj.
Ros. rubrarum ʒ j. ʒ.

Ex his omnibus in prædicta dosi simul mixtis fiat puluis subtilissimus. Sic etiam seorsim puluerisabis

Sem. Buniadis dulcis, seu napi agrestis ʒ j. ʒ.

Sem. Petrofelini Macedonici

Anisi torrefacti

Feniculi dulcis,

Seseleos,

Ameos ana ʒ ʒ.

Dauci Cretici ʒ ij.

Et, vt satis fiat cuidam Auicennista, nimis forte curioso & scrupuloso, nihilque prorsus omitatur, adde, si velis

Agarici ʒ j. ʒ.

Rhabarbari ʒ vj.

Omnes enumeratos pulueres, ex radicibus, foliis, comis, seminibus factos, optime inuicem misce & per cribrum trans mitte. Ecce omnes tuas præparaciones, quæ iuxta methodum modo præscriptam facillime dispensari poterunt. Quinimo omnia illa parata seruari possunt, priusquam prima fiat mixtio, de qua iam diximus, & digestio in bal. Mar. & altera illa, de qua mox dicemus, & omnia simul cum melle permiscebimus, ne longius forte ab antiquorum præparacione desistantus.

*De mellis
 additione
 & eius de-
 lectu.*

Est quædam opinionum diuersitas de mellis toti compositioni admiscendi quantitate. Alii enim communiori viæ infi-

stentes, triplum accipiendum contendunt, & ex ponderum omnium specierum materialium supputatione inuenerunt lib. iij. & ʒ x. vel circiter: & sic per consequens mellis lib. xiiij. & aliquot vncias admiscendas esse censent. Alii, qui & ipsi inter antiquorum celebriores numerantur, decem tantum libras adiciendas esse statunt. Sed vt mea fert sententia, leuicula plane & ridicula res est, adeo exacte tum puluerum, tum mellis doses supputare. Illi vero qui minori dosi subscribunt, mihi videntur ingredientium medicamentorum efficaciam validiorem conseruare. Vnde in minori illa quantitate mel sumendum esse euincitur: cum eius vsus nullus sit alius, quam vt pulueres eodem excepti commodius inuicem commisceantur, & in electuarii mollis formam reducantur. Cum autem ex dissolutione non adeo magna puluerum moles, sed media tantum totius compositionis pars, in liquidiorum iam consistentiam redacta, nobis redundet, tanta idcirco mellis quantitate opus non habemus, sed sufficet tantum sex accipere libras mellis Hispanici, vel Narbonensis albi & granulati, quodque productum & elaboratum fuerit & apibus, quæ solummodo pascuntur manna cælesti & ex floribus odoriferis, suauissimis ac delicatissimis fructibus, succisque alimentum exungunt. Hoc infundendum & liquefaciendum est in suff. quantitate hydromelitis vinosi vel vini Cretici, vt optime despumetur & depuretur. Post perfectam eius decoctionem, ea omnia, quæ in dissolutione stant in vase vitreo, sensim adicies, probe inuicem omnia commiscendo cum spatula, vasque semper igni moderato adhibendo, qua mixtione prima peracta, paulatim miscebis omnes prædictos pulueres (vas tuum nunquam ab igne demouendo) donec perfecte mixta sint omnia, & materia spatulae adhærescere incipiat: tunc vas ab igne remouendum est, continuo tamen agitando, vsq; dum refrige-

rata

rata fuerit, tum enim facile agnosces, num electuarii iustam adepra sit consistentiam, nec ne. Quibus autem veri balsami orientalis habendi datur copia, illius ꝑ. s. adicient, materia iam ab igne remota, & refrigerare incipiente. Vel eius loco addi possunt aliquot drachmæ oleorum aromaticorum, *cinnamomi, nucis moschata* chymice extractorum. Ad materiam, ex vase nondum exempta, fermentationem 7. vel 8. dierum spacium sufficiet: opium enim recte iam preparatum longiori tempore opus non habet. Quo temporis spatio materia tua instar pastæ eleuabitur, quam bene commouere oportet bis vel ter in die, & postea in eam adseruandam ponere in vasis mundis argenteis vel terreis expolitis, & vitreatis: Et sic citra omne dubium theriacam habebis excellentissimam. Vulgaris illa theriaca pro dosi, ad auellanae nucis magnitudinem præscribitur: at vero nostram pisti tantum magnitudine exhibere sufficiet. Diligentem nauabis operam in materia tua decoctione, ne postquam refrixerit, plus æquo dura aut mollis appareat, quod peritus & solers artifex facile præcauebit.

Dosis.

Obiectio.

Responsio.

Excipiet forte hic aliquis, me hanc materiam tam exacte & articulate tractare, ac si ipsa manuum operatione rem sæpius tentassem, & ad præscriptum modum multoties theriacas confecissem.

Cui primum respondeo, nihil tale de me visum vnquam fuisse, neq; in publico, neq; inter priuatos parietes illam confessionem aggressum.

Deinde libere quidem fatebor, hanc descriptionis sceturam nunc primo & recens à me editam, & in hanc lucem productam esse, sed in eius formatione præfixum me habuisse typum infinitorum laudanorum, quæ manibus propriis, diuersis temporum atatibus, vsque in hunc diem strenue elaborauim & præparauim, modo cum pulueribus bezoardicis, & cum omnibus fere theriacæ ingredientibus mo-

do cum extractis quintis essentiis & magisteriis, ab iisdem eductis.

Posito itaque tam certo fundamento in omnibus meis laudanis, opio videlicet recte præparato, reliquum compositionis ædificium facile mihi fuit ad felicem perducere finem, neque spes mea me vnquam fefellit, quin medicamentum inde tantis virtutibus præditum extruerem, vt si non equaret, tamen superaret omnes illas theriacæ magnas & varias proprietates, quæ ipsi ad diuersorum morborum curationem, & præcipue, vbi spirituum nimia commotio & seditio à variis causis orta, cohibenda est, vt iam *supra* diximus, attribuantur, quæq; à solo opio potissimum proficiuntur.

Neque in dubium vocandum est, quin laudana nostra æque ac ipsemet theriaca, specifica & appropriata sint remedia aduersus omnis generis venena, tam interna, quam externa, additis saltem quibusdam remediis è viperis extractis: indubia itaque summorum & admirandorum effectuum certitudo, quos laudana nostra, in quacunque forma exhibita, procreant, & exacta illa præparationis similitudo, quam eadem habent, cum theriaca modo descripta, mihi occasionem præbent, vt nulli non ausim persuadere, de summa huius antidoti præstantia minime dubitandum.

In hac theriacæ descriptione vim ac methodum veterum, quantum potuimus, secuti sumus, nec ab illa, nisi iubente necessitate, declinauimus. Non tamen opinor, semper communi illa, & regia via, vt vocant, incedendum esse: siquidem ea non perpetuo coniunctam habet gratam breuitatem & facilitatem, sed trita ab omnibus vix caret corruptionis suspicione & vitio. Aliam igitur nobis faciliorem & commodiorem seligemus, quæque cum maiore voluptate & emolumento nos ad propositi metam deducat: & sic omnem calumniandi conuictiandiq; ansam aduersariis nostris facile præcidemus.

II. Theriaca benedicta appellata.

In hac secunda theriacæ præparatione pro virili quoque conabimur veteris compositionis vestigiis insistere, hoc est, eadē seruabimus ingredientia, ex quibus tantum virtutem eliciemus magis essentialē, abiecta & separata omni fæculenta & materiali crassitie.

*Vulgaris
theriaca
proprietas
secundum
antiquos.*

Facultatem vtrique theriaca habere dicitur sanandi, & e medio tollendi grauissimos quosque vere astrales, sydereos aut occultos corporis nostri morbos, in quorum numero censetur epilepsia, lepra, & contagiosus quilibet affectus: domitrix item perhibetur venenorum, quæ vel intus assumpta, vel ictu cuiusdam venenatæ bestię in nos translata sunt: antidotus insuper esse iudicatur præstantissima, ad spirituum nostrorum roborationem & conseruationem, & primarium quasi vitæ nostræ fulcrum ac sustentaculum. Quo igitur spiritualior ei accesserit præparatio, eo efficacior multo euadet eiusdem vis & potestas, longeque mirabiliores & laudabiliores proferet effectus.

Cum itaque longa hæc compositio in eum ordinem iam à nobis redacta sit, qua quidem confusam inordinatamque illam ingredientium congeriem in sex distinctas classes reduximus: quaque oculis prompte subiicitur omnium illorum simplicium proprietas atque natura: eandem nunc ordinis rationem facilioris doctrinæ causa in hac descriptione sequemur, quo omnis pharmacopœus tam laborioso variæ illius præparationis, dispensationis & mixtionis onere in veteri illa præparatione requisito subleuetur.

Præparationes scyllarum & viperarum, quæ præcipua primi ordinis ingredientia sunt, supra iam à nobis traditæ sunt.

Docuimus præterea, loco opii crudi & nullo artificio præparati, essentiam eiusdem extrahendam, & venenatam eius naturam in salutarem commutandam esse.

In hoc enim vno principalis rei cardo vertitur: totumque arcanum & mysterium huius magnæ antidoti consistit in recta viperarum & opii præparatione.

Accipies itaque essentiam opii rite præparatæ, ℥ iij. vt mox specialius docebimus: hæc essentia in mellitam consistentiam redacta dissoluatur in succi limoniorum optime depurati ℔ j. omniaque post dissolutionem imponantur vasi æneo, vel pollubro argenteo capaci: opium ita dissolutum inftar basis erit ad faciliorem omnium mixtionem procurandam.

Huic dissolutioni in vase æneo inditæ adde in locum trochiscorum theriacalium confectiois viperinæ præparatæ, vt supra edocuimus, ℥ iij.

Parari quoque posset ex trochiscis hedychoi extractum, & superioribus istis addi: sed omitti facile possunt.

Adiice quoque

Essentia croci præparata, vt mox dicemus ℥ j.

Terra sigillata ℥ vi.

Acacia

Hypocistidis

Gummi Arabici, singulorum nulla arte præparatorum ℥ ℔.

Chalcididis loco cape liquoris aciduli vatrioli ℥ ℔.

Myrrha, thus, & storax calamita in oleo terebinthina dissoluantur, & omnia reliquis, qua vase æneo continentur, adiciantur.

Interea paratum habebis extractum ex omnibus radicibus, herbis, seminibus & floribus ingredientium quarti ordinis factum, cum aqua vitæ, vini, vel vino maluatico aut canariæ. Quæ tota extractio ex omnibus istis ingredientibus iuxta singulorum doses supra præscriptas præparata, addatur in eodem vase æneo.

His quoque adde extractum, quod conficies ex omnibus aromatis quinti ordinis: hoc vero extractum paretur cum aqua cinnamomi, aut hydromelite optimo vino, idque cum reliquis admisce.

Adiice

Adlice tandem gummi opopanax, & galbanum in aceto dissoluta, & per setaceum more communi traiecta: item essentiam castorei & bituminis Iudaici paratam iuxta eum, quem trademus, modum *cap. de extractis*. Et sic omnes omnium ingredientium virtutes substantificas siue essentielles cum suis liquoribus & propriis dissoluentibus pariter mixtas habebis in vase isto aeneo. Quæ omnia simul vno eodemque tempore fieri possunt, ac tanta cum facilitate, vt plane crasso & stupido sit cerebro, qui hæc capere non possit.

Ex fecibus horum enarratorum bezoardicorum simplicium & aromatum omnium calcinatis, & in cineres redactis, extrahatur sal, qui in aqua communi aliquoties dissolutus, siteratus, & coagulatus, tandem dissoluatur aqua cardui benedicti aut vlmariæ: hæcque postea aqua commemorati salis viribus sufficienter imprægnata, addatur compositioni in prædicto vase aeneo.

Tota hæc mixtura ex magna ista diuersorum liquorum dissolueatium quantitate concinnata, & in vnum vel plura Alembica cum suis recipiendis indita, ponatur in Baln. vaporosum, vt liquor exhallet, & materia in mellis consistentia aut paulo duriori in fundo subsideat. Hanc aquam diligenter adseruabis. Est enim vera aqua theriacalis tam pretiosa, vt satis celebrari nequeat. Extractum autem siue mellita consistentia, quæ in fundo remansit, in vase aliquo minus profundo, ad ignem moderatum ponatur, vt in iustam electuarii liquidi consistentiam redigatur: neque opus est hic triplæ illius mellis quantitatis additione, quæ frustranea plane & nullius momenti. Et sic theriacam habebis, quam propter mirabiles eius effectus benedictam appellamus: de qua pro dosi exigui pisi magnitudine tantum exhibebis, & mira percipies.

Patebit autem cuius ex effectis huius

theriacæ, non sine causa factum, cur benedictæ nomine eandem insigniri voluerimus: facileque proinde videre erit, quantum hæc ipsa à vulgari differat, tum bonitatis, tum maioris efficaciarum ratione: quæ tamen efficaciam & vim in ea amplificare & intendere nitemur: quemadmodum cætera quæuis remedia virtutis & actionis potestatem validiorem & potentiolem fortiri, & in quintam cælestemque essentiã exaltari possunt: quorum effectus postea euadunt profus admirandi & diuini, idque beneficio & opera solius artis Spagiricæ, siue veræ & legitimæ Chymicæ.

3. Theriaca in cælestem & sublimiorem redacta essentiam.

Accipe igitur huius theriacæ benedictæ ad perfectionem iam iuxta præscriptam modo compositionis formulam adductæ lb. j. huic in matracium vitreum inditæ affunde aquæ vitæ iuniperinæ, cuius usus admodum frequens existit in Germania, vel aquæ destillatæ ex cornibus ceruorum mollibus adhuc & teneris (quæ magnates sibi in magna copia ad hunc usum comparabunt) ex his itaque aquis alterutram affunde, vel etiam elixir nostrum vitæ magnum, vel quancumque aliam ex nostris aquis theriacalibus, summe bezoardicis & cardiacis, vt materiam quatuor quinque digitos supereminet, vase accuratissime clauso, ne quid expiret, fiat digestio omnium in B. M. vaporoso (hic enim digestionis modus est omnium tutissimus & vtilissimus) per 6. aut 7. dies, donec enumerata aqua colore claro, diaphano & rubicundissimo tincta, & cunctis prædictæ theriacæ virtutibus ac proprietatibus imprægnata fuerit.

Hanc aquam ita tinctam, & imprægnatam effunde per inclinationem, & caue, ne quid sæculenti aut turbidi, cum ipsa simul mixti effluat. Hunc liquorẽ depuratum serua, & materiæ in fundo remanenti adhuc nouas affunde aquas, ad vir-

tutes

tutes & proprietates penitus inde extrahendas, procedendo, vt *supra*, idque toties reiterando, donec aqua, quam affundis, nō amplius tingatur, quod certum signum erit, materiam illam omni essentiali & substantifica virtute spoliatam esse.

Materiam in fundo vasis residuam crassam nec in essentiam redactam, seorsim serua, & in patinam vitream, optime lutatam, impositam, in reuerberio athanoris calcina: vbi continuo exigua flamma in gyrum se circumagens tam diu apparebit, donec dicta materia in cineres prorius conuersa fuerit: ex qua elicies saltem pretiosum cum aqua carduibenedicti, aut quadam alia cardiaca, in qua hunc saltem solues, filtrabis & coagulabis toties, donec in summam albedinem & diaphanitatem depuretur. Hic sal seorsim feruetur.

Interim dum circa hanc salis confectionem versaris, omnes tuos liquores tinctos cum sale hoc vno eodemque tempore in alembicum iniicies, & applicatis alembici capitello & recipiente, inde per baln. Mar. vaporosum, omnem destillabilis liquorem, qui aquæ theriacalis & bezoardicæ longe præstantiss. vicem subministrabit. Et in fundo residet vera theriacæ essentia, (quæ antea solum modo extracti gradum adeptæ fuerat) in consistentia mellis, miræque & stupendæ virtutis ac energiæ, cui addere poteris ad lentum ignem, vt reducantur in bonum opiata consistentiam.

Essentia coralliorum

Et Perlaxum ana ʒij.

Pulueris bezoardici veri

Terræ sigillatæ

Vnicornu

Ossis de corde cerni ana ʒj. ʒ.

Ambra ʒj.

CAVTIO.

Quamuis vix fieri possit, vt rem apertius clariusque declarem, non tamen dubito, quin nonnulli sint tam inter Medi-

cos, quam pharmacopœos crasso nimis ac obruto ingenio præditi, qui huius rei raritatem & insuetudinem accusabunt, & se tam elegantibus & exactis præparationibus elaborandis nunquam operam dedisse, multoque minus manum iisdem vniquam admouisse, prætendent. Sed Philosophi & filii artis me satis intelligent, quibus satis fecisse sufficit: iis enim solis offerre cōuenit pretiosas has raritatis margaritas: ne ab indignis forte profanentur, pedibusq; proculcerunt. Ob quam causam theriacæ nostræ cœlestis compositioni, quam nunc describendam aggredimur, quædam inferemus magisteria, quæ non nisi ab iis, qui artem ex professo colunt, & manuales operationem crebro exercuerunt, intelligi ac capi poterunt. Hi soli, inquam, dicta mea percipient, & theriacam cœlestem talem, qualem iam in sequentibus describemus, rite ex arte præparabunt.

IV. Theriacæ cœlestis dictæ.

Accipe itaque quintæ essentiæ prædictæ theriacæ ʒ iij. vel plus, minus prout primæ quantitatis ratio exigit.

His quatuor vnciis in mellitæ consistentiæ forma adde

Magisterii coralliorum

Mag. Perlaxum ana ʒ ʒ.

Mag. Hyacinthorum

Mag. Rubinorum

Mag. Smaragdorum ana ʒ iij.

Mag. Bezoardici animalis

Mag. Bezoardici mineralis ana ʒ ij.

Supradicta theriacæ in quintam essentiam redacta, patineque argenteæ imposita, & cineribus calidis admota, statim liquecet: huic ita liquefactæ, postea prædicta illa magisteria & essentias pedetentim adde, continuo agitando omnia cum spatula argentea, omnia ad continuum ignem relinquendo: donec materia eam affecuta sit consistentiam, vt inde pilulæ, si vsus requirat, formari possint. Hæc theriacæ conseruabitur longissimo tempore,

porē, ita vt durationis diuturnitate excedat ternam, vel cuiuslibet viuacissimi hominis ætatem, hoc est, sine corruptione aut alteratione vlla, perpetuo integris valentibusque viribus vigeat.

*Tempus
exhibendi
& dosis.*

Exhiberi potest statim à primo præparationis die, & sufficient pro dosi duo vel tria grana ad plurimum, & habebis theriacam admirabilem, cuius effectus sunt cœlestes ac diuini, contra omnia cuiuscunque generis venena, & affectus pestiferos contagiosos, deploratos & incurabiles. In summa hæc sunt vera ille theriacæ & alexiteria pretiosa & inestimabilia, digna profecto, vt Regibus & potentibus offerantur: quorum vtiq; præparatio longa est ac difficilis: nec magisteriorum horum, quæ huic vltimæ adduntur, præparandorum ratio omnibus obuia est, sed magno ingenio, & solida eruditione præditis viris, verisque philosophis, & chymicomedicis, quibus hæc arcana potissimum dedicare ac consecrare volui, referatur. Cæteræ vero turbæ & plebeculæ communi abunde iam alias satisfactum est.

Porro ne Philosophis forte ansam præbeamus nobiscum expostulandi, quod horum magisteriorum præparationes inexplicatas relinquamus: eas in illorum gratiam, quanta possumus perspicuitate, sub philosophica tamen loquendi ratione & consuetudine in medium profereamus.

*Præparatio
septem magisteriorum.*

Ad septem horum magisteriorum ingredientia calcinanda & dissoluenda, nulla aliare vtimur, quam solo menstruo, extracto ex spiritibus balsamicis salis & sulphuris naturæ, quod in terræ chaos omnibus obiuo & paucis noto delitescit: ex quo chaos verus philosophus æque facili artificio extrahit salem illum balsamicum & pretiosum, quam vulgaris artifex nitrarius salem suum petræ ex terra pingui & communi. At differentia non exigua est inter hos duos sales, licet in pluribus magnam inuicem habeant similitu-

dinem: siquidem ex eadem matre & radice producti sunt ambo. Sed horum vnus est frigidus & humidus, volatilis, fœminæque naturam referens: alter vero calidus, siccus, fixus, hermaphroditus, tam masculi, quam fœminæ naturam participans, simulque est mercurius, sulphur & sal: cuius mater est virgo quædam, virtutibus tamen primi entis rerum bezoardicarum ditata & imprægnata: hæc in primis quarunt & seligunt Philosophi, suumque inde sulphur Philosophorum eliciunt. Crede mihi verissime loquenti: hæc rem tam occultam nullo modo posse dilucidius aut apertius explicari.

Cum balsamico vtiq; huius materiæ pretiosæ spiritu calcinabis, & solues vna eademq; opera, corallia, gemmas, hyacinthos, rubinos & smaragdos, quibus philosophica solutione solutis, idem inde sperabis menstruum cœleste, opera cuiusdam salis vegetabilis, & statim videbis, magisteria illa pretiosorum illorum lapidum, vasis fundum petere, quæ postea cū nostra theriaca cœlesti, vt iam supra diximus, admiscenda sunt.

Per magisterium bezoardicum animale intelligimus magisterium ex puluere viperarum extractum, idque opera eiusdem menstrui siue sulphuris, aut ignis naturæ: quo philosophice calcinantur & soluuntur enarratæ viperæ, quæ iam in terræ latibulis à sola balsamica illa virtute, eiusdem salis & ignis naturæ, summam alexiterii vim acquisuerunt, vt iam supra iuse & clare satis exposuimus. Ope enim horum spirituum Balsamicorum prædicti ignis naturæ, viperinæ carnis virtus alexiterica & bezoardica in infinitam virium potestatem excrefcit. Vnde ei basis principalis locum designauimus in nostra theriaca cœlesti: non secus ac crassa & materialis earundem caro basis locum tenet in communi illa & materiali theriaca.

Septimum magisterium, quod addimus, & bezoardicum minerale, quod per
M m m m m se so-

*Magisterium
bezoardicum
animale
quid.*

*Bezoardicum
mineralis*

*proprietas
& eiusdem
metapho-
rica descri-
ptio.*

se solum magnum est alexiterium, cui vix aliud aequiparari potest, per sudores, quos in dosi quatuor tantum granorum potenter euocat, omnis generis venena & pestilentes corruptiones e corpore nostro abigit & expellit. Cuius vtiq; composito mirabilis; mirabilis item eius mixtio, & stupendi plane, imo diuini eiusdem sunt effectus.

Compositio fit per spumam venenosam, quam euomunt duo dracones, simul coniuncti, agitari, & tandem calefacti manu Artista. Hæc spuma venenata ad temperiem adducitur, & bezoardica red- dicitur sola admixtione illius ignis balsami- cinauræ; quæ mixtio non fit sine magna- rum turbarum, ebullitionum & seditionum excitatione: tandem imbecilliori & fortiori superato, belloque confecto, amica & salutaris inducitur pax, adeo vt venenum tantum, quodque vel ipso viperino longe deterius & nocentius est, conuertatur in summam theriacam, summum alexiterium, summumque saluberrimum remedium bezoardicum, quod tantum sudores prouocando effectus demonstrat suspiciendos in omnibus pestilentibus & venenatis affectionibus, vt *supra*.

Hic quidem censor auditis eiusmodi locutionibus metaphoricis, more suo cynico vix risum tenebit. Sed Hartmannus, vt ille doctissimus & celeberrimus, cui hoc vltimum elegans sane & admirandum magisterium acceptum fero, huius instituti nostri rationem collaudabit, & plurimi faciet, nec non cum illo alii viri grauissimi, veri Philosophi, qui proprium & genuinum dictorum meorum sensum percipient. Quinimo, vt vere loquar, opus hoc, licet prima fronte plurimum difficultatis habere videatur, tamen opus tantum est mulierum, hoc est, leui tantum mulierculæ alicuius ope & opera perfici facillime poterit.

Vt autem nihil, quod ad reformationem, restaurationem & decorationem

theriacarum facere videtur, omittamus, superest adhuc, antequam finem huic tractationi imponamus, vt ad antiquorum imitationem theriacam aliquam diatessaron, salteque theriacales describamus. Quod vtiq; fieri vix potest, nisi vtrorumque horum remediorum quandam institutam reformationem, quandoquidem eorumdem præparatio alias adeo crassa est, vt nihil supra.

Theriaca diatessaron antiquorum ex quinque ingredientibus conficiebatur, cuius compositionis formulam memoriz causa paulo altius repetemus, quæ fit ex *radicis gentiane, baccarum lauri, myrrha, aristolochia rotunda an. ʒ ij. cum mellis lb. ij.* Totum vero præparationis artificium consistit in eo, vt puluerentur omnia, & cum melle inuicem permisceantur. Hanc quæso compositionem vnusquisque paulo altius mecum expendat & iudicet, num ei tam splendidum & augustum theriacæ nomen competat. Nos huiusmodi diatessaron idcirco relinquemus communi & imperitæ plebeculæ, aliamque eius loco describendam aggrediemur, quæ solos deceat magnates & Principes, eamq; à singulari sua præstantia diatessaron regiam vocabimus.

*Theriaca
diatessaron
antiquorū.*

5. Theriaca diatessaron regia Quercet.

24. Tinctura auri

Tinctura coralliorum

Tinctura omnium lapidum pretiosorum

Tinctura viperarum ana ʒ j.

Nepenthes nostris maioris ʒ ij.

Enumeratum modo nepenthes adhuc manens in molli consistencia imponatur in patina argentea, vt igne lento liquecat: huic ita soluto admisce primum: tincturam auri: dein tincturam coralliorum: tum tincturam lapidum pretiosorum: & tandem tincturam viperarum, modice agitando & incorporando continuo materiam ad ignem lentissimum, donec in iustam consisten-

*Theriaca
diatessaron
regia Quer.*

Dosis.

sistentiam redigatur, ex qua formare possis pilulam grani piperis magnitudine, aut paulo maiori: cuius admirandi effectus se prodent in omni peste, & venenis, aliisque morbis deploratis: petissimum autem in proliciendis sudoribus: præterea reparat ac reficit collapsas & prostratas vires, & duplo robustius efficit balsamum nostrum radicale, cui soli vis medicatrix morborum debetur. Unde sæpe numero contingit, ut idem remedium tottamque admirabiles effectus etiam per insensibile transpiratione exerere conspiciatur.

Hæc quatuor tincturae vna eademque via ac methodo extrahuntur, cum vnico videlicet & solo sulphure bezoardico ex re vegetabili elicit.

Calcinatio auriphilosophica.

Aurum vero philosophice tantum calcinandum est, cui calci optime ablute & eclipsin patienti, nigricantique, adde prædicti sulphuris bezoardici tantum, ut supernaret tres vel quatuor digitos, idque in matracio Hermetice sigillato, ad ignem cinerum in Athanore, & ad minimum in octo dierum spatio tinctura tua apparebit omni rubino rubicundior & splendidior: quam postea separabis, & in perfectam tincturam Solarem decoques, ut artis est.

Tinctura coralliorum

Tinctura coralliorum fit ex eorum magisterio parato ut supra: ex hoc enim corallio antea in magisterium exquisitissime redacto, ut docuimus, extrahes tincturam eum eodem menstruo aut sulphure bezoardico, eodemque ignis gradu adhibito: in cæteris auri operationem sequeris, & ita conficies veram tincturam coralliorum.

Tinctura lapidum pretiosorum.

Similis est processus in fabricanda tinctura lapidum pretiosorum cum eorundem videlicet magisterio, eo ut paulo supra modo parato.

Tinctura à magisterio viperarum.

Sic ad eundem modum ex magisterio viperarum, de quo etiam antea dictum est, cum eodem sulphure bezoardico vegetabili, ut supernaret 3. vel 4. digitos, tincturam instar rubini rubicundissimam eli-

cies, idque eadem methodo, qua usus es in auri præparatione.

Minima harum tincturarum dosis potentissimos & admirandos eliciet effectus contra omnia venena, pestem, morbos contagiosos & deploratos. Ex mixtione enim illa peracta & Nepenthes mei additione vis illarum in infinitum multiplicabitur. Nullum enim est cordiale corroborans, & bezoardicum alexiterium, quod non sub his comprehendatur, & simul includatur: siquidem Nepenthes meum in se continet essentias omnium simplicium vere bezoardicorum, omnium aromatum, lachrymarum, gummi, & lapidum pretiosorum, itemque essentias ambrae & moschi: essentias croci & camphora: essentias lunæ, extractum sulphuris dulcis vitrioli, & (ne forte vnum ex ingredientibus magnæ huius theriacæ vulgaris negligamus) ipsius etiam opii essentia non obliuiscemur in hac Diatessaron regali compositione: remedium certe vere regium, dignumque Regibus ac summis, potentissimisque Principibus ob singularem eius efficaciam & admirabiles effectus, tum ad deploratissimorum morborum curationem, tum ad sanitatis conseruationem. Horum elegantissimorum effectuum vel ex solo meo Nepenthe promanantium, testes erunt tres totius Franciæ facile primi & celeberrimi Medici, nec non doctus & expertus quidam chirurgus regius, qui vna interuimus curationi matronæ cuiusdam amplissimæ, nec infimo loco natæ, quæ graui quodam affectu hysterico correpta, intolerabilibus continenter affligebatur doloribus conuulsus, qui neque Philonio, neque pilulis Cynoglossæ, neque aliis remediis suis internis siue externis mitigari poterant. Tandem nobis confugiendum fuit ad Nepenthes nostrum, ex cuius usu continuo prædicta matrona per quinque sexue menses singulis noctibus semel & interdum bis nullum vnquam in

*Singulares
affectus
Nepenthes
Quæret.*

M m m m 2 capite

capite stuporem persentiebat, neque etiam spe sua frustrabatur vnquam in doloribus subito sedandis, & quiete corpori concilianda. Interdum quidem ipsi fallendi causa pilulam aliam vtrunque animi causa formatam, & magnitudine ac colore veris Nepenthes pilulis respondentem exhibebamus: sed seq. totam noctem inde lamentando & eiulando misere transigebat. Vnde altero die post certa grauique obiurgatione, verbisque satis asperis ac duris nos excipiebat, seque immerito à nobis delusam, & nostra culpa & permissione per totam noctem tantis doloribus & cruciatibus exagitata conquirebatur. Quæ omnia à nobis in eum finem dicuntur, vt oculis omnium obiciamus tam præclaros & infallibiles Nepenthes nostri effectus, quod vnus tantum piperis grani magnitudine exhibetur, contra omnes dolores à quacunque causa ortos. Non minori etiam pollat facultate idem Nepenthes in subito cohibendis omnis generis defluxionibus.

*Salium
theriacalium
reformatio.*

Transeamus nunc ad sales theriacales, quorum mendosam præparationem plus satis sup. excussimus, ita vt non opus sit plura de ea dicere. Nam quilibet adhuc recenti tenebit memoria immensam illam salis quantitatem, 40. videlicet librarum, 4. tantum viperis additam: nec non reliqua ingredientia tam ante, quam post calcinationem adiecta, omniaque tam crasse parata, vt mirum sit, tot admirandas & singulares virtutes ab antiquis hisce salibus adeo rustice confectis adscriptas fuisse.

Horum igitur reformatio & recta præparandi ratio est, vt sequitur.

*℞. Rad. Angelica
Gentiana
Imperatoria
Zedoaria
Tormentilla rec. ana ʒij.
Herb. Diptamni
Scordii
Scorzonera*

*Scabiosa
Ruta
Melissa recent. ana p. ij.
Gran. iuniperi recent ʒ iij.
Sem. Ruta
Carduibenedicti
Coriandri
Feniculi dulcis ana ʒ j. s.
Flor. Centaurii minoris
Hyperici ana p. ij.
Cardamomi
Piperis longi
C. albi ana ʒ j.
Contusis & simul mixtis omnibus, adde
Succ. Limonum lb. j.
Succ. Scordii
Vimaria ana lb. j. s.
Vini Canaria ʒ viij.*

Macerentur omnia per 24. horas in magno Alembico cupreo, cum suo refrigerio, quo destillari solent olea: deinde destilletur, aqua siue totus liquor ad siccitatem vsque, caue tamen, ne ex nimia ignis violentia materia aduratur: quod periculum facile præcauetur destillatione in balneo vaporoso facta. Nam, sicut & alibi diximus, ea tutissima est & optima destillandi ratio: liquor inde destillatus accurate seruetur seorsim: farces sicæ redigantur in puluerem & seorsim etiam ad usum seruentur, vt infra dicemus.

Interim dum hæc destillatio fit, accipe salis marini, puri & pellucidi lb. iij. ad summum: Si forte impurus sit, aqua lauandus & repurgandus est, dein ad ignem probe exsiccandus: cui postea puluerizato adde

*Coralliorum rubr. puluerisatorum
ʒ iij.*

Perlarum tantundem.

Omnia cum sale permixta iniiciantur in crassibulum capax, (quod est artis vocabulum vrgendo ignem fusionis ita, vt prædictus sal ignis violentia fundatur, qui instar metalli fluat. Vbi hic obiter monebimus, non prorsus veritati consentaneum videri Axioma istud Aristotelis, quod quic-

quicquid coagulatur in calido, dissoluatur in frigido & humido, cum contra sal, qui Solis calore coagulatur, igne violento dissoluatur, fundaturque instar metalli, vel ipsa experientia teste.

Sed redeamus ad salium nostrorum theriacalium preparationem. His quatuor libris salis fuli, simul cum corallis & gemmis in dicta proportione calcinatis & puluerificatis, adice libras duas facum siccarum simplicium bezoardicorum & aromaticum, ex quibus extraxisti aquam, vt supra, reseruatum: ex media parte horum omnium inuicem mixtorum fac stratum in olla terrea apta, in qua apposite collocabis carnes quatuor viperarum in frustra incisarum: his superiniice residuum omnium materialium partem, manu omnia bene premendo, & claudendo dictam ollam cum suo operculo, tamque exquisite lutando, vt nihil transpirare possit. Dicta olla ponatur ad ignem calcinationis siue reuerberii per 24. horas, donec materia reducatur in cinerem album: quo iam vti poteris multo cum maiori emolumento, quam cineribus siue salibus istis theriacalibus vulgari modo paratis.

Sed huic operi hucusque elaborato nondum acquiescendum erit, adhuc enim materiale nimis est crassum & imperfectum. Vterius igitur pergendum, totusque ille cinis in manicam Hippocratis iniiciendus, & cum aqua simplicium destillata, & vt supra, reseruata, & ad ignem rursus calefacta, inde eliciendus est sal secundum artem: reiteratis toties dissolutionibus, filtrationibus & coagulationibus, donec saltem elicias exactissime repurgatum & vere theriacalem, qui imprægnatus erit virtutibus salium viperarum, & rerum bezoardicarum & aromaticarum, vt & salium gemmarum & coralliorum, quorum copiam etiam augebit additio librarum 4. salis marini, qui iam per se spiritu suo balsamico contra morsum tum serpentum, tum

aliorum bestiarum venenatarum conditas salitalque omnes carnes aptissimas reddit. *Taxi*, id est, salamentorum caro (inquit *Egineta* l. 7. de re med. c. 3. initio *litera γ.*) acrem & siccantem vim habet. *A praesere itaque vipersa morsus datur, vt quamplurimum edant, & vinum bibant copiose & reuomant: conuenit etiam ad acrium esum: utiliterque quoque in canis morsu imponitur, itemque in aliorum reptilium morsibus.* Fieri igitur non potest, qui enumerati sales theriacales nostræ descriptionis sint magnæ efficacix & virtutis, longeque alterius conditionis, quam communes isti, idque ob varias causas, quas vnusquisque ipsemet secum paulo diligentius ruminabit & expendet. Loco trium cochlearium, quæ pro dosi de vulgaribus dantur, nos de nostris exhibemus tantum 10. vel 12. grana, siue scrupulum vnum ad summum, & mirabiles exerunt effectus.

Vt centuplo adhuc efficaciores reddantur, verus philosophus loco salis communis accipiet salem sulphureum & balsamicum naturæ, cum quo fundet & calcinabit philosophice, non tantum corallia & gemmas, sed etiam fragmenta hyacinthorum, rubinorum, smaragdorum, & aliorum lapidum pretiosorum in quanta copia libuerit, quæ virtutes suas spirituales, quæ potentissimæ & efficacissimæ sunt, impertient dictis salibus, ope sulphuris naturæ, quod est illorum proprium & verum dissoluens.

Et sic tandem fluctibus omnibus in hoc magno Theriacarum mari superatis, tempus nunc est, vt ad tranquillum portum nos conferamus, & deinceps nauiculæ nostræ cursum conuertamus ad remedia siue antidota opiatia, quæ lima & reformatione nostra summopere indigere dignoscuntur.

M m m m 3

CAP.

De Antidotis Narcoticis, quæ & Opiata
appellantur.

EXPOSIVIMVS supra, quanta sit opii dignitas, atque præstantia, & quam multæ ac præclaræ reperiantur antidoti, quæ magnificis & superbis nominibus, ob egregios & mirandos effectus, quos in grauibus & deploratis morbis propulsandis exerunt, insignita sint, quæque opium, quamuis nulla arte præparatum, probasi tamen & fundamento primario recipiant.

Opium itaque, cum in tot remedium compositionibus fulcri vicem obeat, plurimum vti que in eo situm esse videtur, vt probe & exacte cognoscatur, quid sit, antequam in vsum recipiatur.

Ex papauere nigro elicitur duplex liquor concretus; alter ex eiusdem papaueris capitibus, herbis, foliis & caulibus contusis, præloque subiectis foriter exprimitur, idque circa finem mensis Maii aut Iunii, huncque extractum liquorem in trochiscos, redigunt, & nominant *Meconium* iuxta Actuar. meth. cap. 6. de Antidotis. Quod extracti genus vnum est de extractis antiquorum, vbi in nostris hodie conficiendis longe exquisitius & ingeniosius adhibetur artificium, ad tollendam omnem impuritatem, & purum ab impuro separandum.

Meconium quid.

Opium est lachryma papaueris.

Veri opii signa. Orib. lib. II. med. collect. à litera M. incipientiū.

Alter liquor, proprie opium dictus, est sola lachryma, quæ effluens ex capitibus tantum papaueris incis, mense quoque Maio aut Iunio colligitur.

Veri opii signa & indicia sunt secundum Oribasium fere hæc: *Probatissimus autem liquor est densus, ponderosus, odore soporiferus, gustu amarus, qui facile aqua diluitur, leuis, albus, non asper, non grumosus, qui que inter colandum non coeat veluti cera, & in Sole diffunditur, & ad lucernam, non atra tamen flamma ardet, qui que, vbi restinctus sit, odoris vim conseruat.* (Sed addit Oribasius gra-

citato loco.) *Hunc adulterant miscendo glaucium, aut gummi, aut agrestis lactuca succum.*

Idem Oribasius, in sequentibus quoque ostendit modum colligendi liquorem papaueris ad conficiendum opium, quem locum de industria huc transferre placet. Nos enim iuxta eandem normam & rationem docebimus ex nostro quoque papauere opium educere, quod sua præstantia ac viribus veterum opio longe lateque anteferendum erit. Sed ornamentum hoc accessorium soli veræ Chymicæ debetur. *Aliqui igitur (addit Oribasius) capita & folia contundunt & prælo expriment, tum in mortario terunt, & in pestillos redigunt, idque Meconium nominatur, potestate multo ignauius, quam liquor sit. In liquore autem colligendo oportet, cum ros exaruerit cultello asterisco circumdante, ne ad interiora descendat, ex obliquo in rectum summam capitum superficiem incidere, & lachrymam exeuntem in conchulam digito detergere, & non ita multo post redire, siquidem contra inueniatur, &c.* Hæc igitur est ratio & methodus verum opium more veterum concinandi.

Præter cætera veri opii signa ab Oribasio, vt supra, declarata (inter quæ & albedo non vltimum est) hoc vnicum imprimis considerandum venit, quod facile inflammari possit, tanquam lachryma sulphurea, ex papaueris capitibus seminum plenis extillata, & tota oleaginosa, quæ lampadi aut igni admota flammæ concipiendæ causam præbet, non secus ac res quælibet pinguis, sulphurea & oleaginosa.

In Meconio autem siue opio vulgari idem animaduerti difficillimum erit: siquidem in eius preparatione partes sulphureæ ab aqueis siue mercurialibus obtunduntur, simulque tam herbæ, siue folia, quam capita recipiuntur, ex quibus omnibus contusis exprimitur succus (in *Nostrum opium.* opium nigrum postea, siue maui, Meconium,

ium, quod hodie in officinis habemus) concretus, quod tamen vulgare opium quodammodo flammam etiam concipere posse percipies, si lampadi admoueris. Hoc autem, mea quidem sententia, tam theriacarum, quam laudanorum compositioni æque, vel etiam rectius destinari posse existimo, quam verum opium ex sola lachryma suo tempore in ea, qua fieri potest, quantitate collecta, factum. Nam cum id adeo sulphureum sit, vt, sicut videre est, ex eius descriptionis historia flammam facillime concipiat & ardeat, & odorem suum narcoticum, post ignis examen, adhuc integrum retineat, fieri non potest, nisi interueniente alia præparatione, quin cerebro mirum in modum infensum sit, idq; hostiliter lædat, & perniciofa & lethifera inducat symptomata, qualia ipsi tribuit Scribonius lib. de compos. medic. cap. 48. Facit autem (de opio loquens) grauidinem, gelationem, & liuorem artuum frigidum, sudores manare, præterea spirationem impedit, mentem soporat, sensusq; alienat, &c. Quod si ignis ab eo nequeat separare fœtidum istud & narcoticum sulphur, multo minus id præstabit, vel calor quidam lentus cinerum, vel coctio quædam ac digestio B. M. nihilominus tamen, vt mox patefiet, nos hoc imprimis tentabimus, vt in præparatione opii nostri ordinarii, sulphur istud narcoticum flammam concipiens, odore fœtens & abominabile penitus arte secernamus. Et sic ipsum opium, quod tam ab antiquis, quam recentioribus, pro summo & nocentissimo veneno æstimatur, in dosi etiam paucorum tantum granorum exhibitum, facillimo artificio transformabimus in vtilissimum & saluberrimum remedium.

Vt ea, quæ diximus, confirmemus, scire primum conuenit, veteres solum hoc papauer, quod vtrunque incultis & syluestribus camporum locis natum & repertum fuerit, in vsum recepisse, ex quo suum opium pararunt, quod vel hoc sal-

tem nomine crudius, indigestius, & per consequens inde perniciosius iudicandum est, quam id, quod nos temporis progressu edocti è papauere satiuo & transplantato educimus: Hortos enim nostros hodie videmus infinito papaueris genere confitos, cuius flores colorum varietate & elegantia pulchre depicti, & nobiscum quasi ridentes, animum mirifice oblectant, quod soli transplantationi acceptum ferendum est, cuius laus satis extolli nequit: tanta est illius energia & proprietas in rebus amaris edulcandis, & noxiis corrigendis, sicut & id paucis supra delibauimus, adductis quibusdam exemplis, cynaræ nempe, cichoreæ & hellebori. Huius nimirum transplantationis & coctionis, Solis ardore & æstu proritate, beneficio, in Natolia & Asia minori (vbi Turci papauer in magna copia & singulari diligentia plantant, transplantant & excolunt) ex succo eius extracto præparatur ab incolis opium, quod vernacula sua lingua appellant Maslac, quo plerunque vtuntur ad pisi magnitudinem, non pro somnolentia, sed animositate comparanda, idem quoq; aucta dosi accipiunt in ipso certaminis procinctu: vnde veluti insani & furibundi, disturbato nimirum cerebro in obuia quæque pericula feruntur, neque ipsam etiam mortem expauescunt.

Vnde constat, opium hodierno seculo in terram meliorem, diligenti & accurata cultura transplantatum & educatum, minus venenosum esse, quam illud antiquorum. Nobis autem idem transplantationis auxilium concessum esse æque ac Asiaticis istis populis, minime dubitandum. Ac licet radiorum Solarium tanta apud nos vis & impressio non sit, præsto tamen nobis sunt coctiones & digestiones, vario ignis regimine excitata: habemus quinetiam ignem lampadis, fimi, baln. Mar. vaporos. &c. Sic ars imitando naturam eandem superat, longeque vtiliora & exquisitiora coctione materiale à formali,

*Quanta
transplan-
tationis &
cultura v-
tilitas.*

*Maslac
Turcorum
opium.*

*Natura de-
fectus arte
corrigitur.*

*Opium à
sulphure suo
inflamma-
bile est.*

*Opis non
preparati
incommoda.*

formali, terrestre à cœlesti, purum ab impuro separat, quod ignis naturalis per se, sine artis adminiculo vix ac ne vix quidem efficere posset, sicut id omnibus plus satis compertum cognitumque est; nosque paulo post clarius ostendi sumus, ubi ex papauere nostro domestico & transplantato, opium quoddam parabimus, quod proprietatibus & effectibus suis vulgari isto, quantumuis longissime adueto respondeat. Quod tanquam scitu dignum monere volumus, priusquam accederemus ad tractionem remediorum siue antidotorum narcoticorum. Horum autem omnium cum præcipuum sit fundamentum ipsum opium, super eo firmum ac constans extruere ædificium vix licebit, nisi prius, quid sit, probe cognouerimus.

Inter cætera igitur remedia narcotica, in maiori æstimatione & frequentiori vsu, ad sedandos dolores & cohibendas hæmorrhagias ac defluxiones sunt:

Diacodion
Pilula cynoglossa
Requis Nicolai
Philonium

Huius vltimi quatuor sunt genera siue descriptiones, veluti

Philonium Tharsense Galeni
Philonium Romanum Nicolai
Philonium Persicum
Philonium Mesuasi

Diacodion.

Inter hæc enumerata remedia minus noxium est Diacodion, & benignius tutiusque exhibetur. Componitur autem ex capitibus papaueris albi mediocris magnitudinis, quæ neque immatura, neque matura nimis sunt, neque nimis humida aut sicca.

Quidam pro dosi accipiunt viginti eiusmodi capita, quæ macerant per 24. horas in duabus vel tribus libris aquæ, & postea coquunt, donec contabuerint, expressis & colatis omnibus, cum sufficienti quantitate sacchari, mellis vel sapæ, aut vini dulcis, sit electuarium solidum siue

molle. Galenus hoc modo parat Diacodion suum simplex.

Actuarius componit Diacodion suum solidæ consistentiæ, coquendo capita papaueris, vt supra, sed iis adiicit

Rosarum rubrarum 3j.
Croci orientalis
Acacia
Liquiritia ana 3j.
Boli armeni ʒ. ʒ.
Cinnamomi electi
Rad. consolida maioris
Hypocistidis
Balaustiorum ana 3j.
Myrti
Dauci ana ʒj.
Coralli vtriusque
Sumach
Sanguinis draconis
Flor. Althea ana ʒij.
Sem. Portulaca ʒ ʒ.

Ex his omnibus redactis in puluerem, conficit electuarium solidum ad ʒj. pulueris accipiendo lib. j. sacchari dissoluti, & ad perfectionem decocti, idque cum decoctione prædicta papaueris.

Montagnana præparat diacodion, accipiendo

Capitum papaueris N. xx.
Siliquarum dulcium à granis suis spoliatis ʒ. iiij.
Rad. Althea
Liquiritia ana ʒ ʒ.

Omnia coquit in decem vel duodecim libris aquæ fontanæ vel pluuiæ vsque ad duas tertias. Expressioni & colaturæ addit

Sacchari rosati
& penidiorum ana lib. j.

Coquendo omnia in consistentiam mollem.

Huiusmodi diacodion proprie confert ad cohibendas defluxiones acres, serosas, tenues, & biliosas, à cerebro in pectus irruentes, conducit quoque ad omnem tussim, somnum & quietem interrumpentem. Hoc ipsum Montagnanæ diacodion

codion primas tenet inter arteriacas compositiones, estque remedium inter vulgaria eius generis præstantissimum.

Diacodion Actuarii ex pluribus adstringentibus compositum præcipue prodest cæliacis, dysentericis & omnibus ventris fluxibus immoderatis, hæmorrhagiis, & spuitioni siue vomitioni sanguinis.

Pilula cynoglossa.

Pilulæ cynoglossæ à Nicolao Præposito descriptæ, in frequenti admodum usu quoque sunt: vnum quoque sunt ex remediis opiaticeis, quæ securius præbentur ad suadendum somnum, & mitigandos maximos quosque dolores, à quacunque causa genitos: Conferunt etiam ad sistendas tenues destillationes, illarum descriptio est talis.

℞. Rad. Cynoglossæ aridæ
Sem. Hyosciami albi
Opii, ana ʒ. ʒ. ʒ.
Myrrha ʒ. ʒ.
Thuris ʒ. ʒ.
Caryophyllorum
Cinnamomi
Stryacis calamitæ ana ʒ. ʒ.

cum aqua rosarum formetur massa.

Requies Nicolai.

Requies Nicolai, quod nomen habet à singulari sua vi & proprietate, qua quietem & tranquillitatem inducit iis, qui instantur quodam dolore, inquietudine aut ardore febrili, vnum quoque est ex moderatioribus narcoticis, & quod inter reliqua tutius offerri potest: Eius compositio hæc est:

℞. Rosarum rubrarum
Violarum ana ʒ. ʒ.
Opii
Sem. Papaueris albi
Hyosciami
Pysyllis
Scariola
Lactuca
Poreulaca
Corticis rad. mandragora

Nucis moschata

Cinnamomi

Zingiberis ana ʒ. ʒ. ʒ.

Sacchari candi ʒ. ʒ.

Santalæ albi, rubri

Spodii

Tragacanthæ an. ʒ. ʒ.

Sacchar. in aqua ros. dissoluti ad triplum omnium. Mi.

Philonium est omnium validissimum *Philonium.*

narcoticum, maiorem enim præ cæteris opii partem recipit. Ob quam causam, ad corrigendam scilicet nimiam eius frigiditatem, ei adduntur summe calefacientia, nempe pyrethrum, piper album, neque ibidem omittuntur ea, quæ vehementer vrunt & incendium extremum excitant, & in venenorum classe numerantur, velut euphorbium, &c.

Descriptio Philonii Tharsensis Gal.
est, vt sequitur.

℞. Croci

Pyrethri

Euphorbii

Nardi Indicæ ana ʒ. ʒ.

Piperis albi

Sem. hyosciami ana ʒ. xx.

Opii ʒ. x.

Mellis q. suffic.

Cum hac conuenit fere descriptio Mesuzi: Eadem quoque est utrobique opii dosis: hoc tantum interest, quod in alterutra loco euphorbii castoreum substituitur.

Descriptiones à Myrepsso traditæ Philonii Romani, & Philonii Persici, differunt à præcedentibus duabus, tum in opii dosi, tum in cæteris ingredientibus. Interim tamen euphorbium, pyrethrum, piper album, & alia calidissima simplicia, correctionis causa omissa non sunt, quæ tamen tam excessiue calida sunt, vt vix ori admota (sicut illorum vsus frequens esse solet in colicis passionibus & aliis extremis cruciatibus) faucium & vicina-

Nnnn

vicina-

vicinarum partium calamitosum exci-
tent incendium. Has autem hactenus
cum enumeratorum remediorum narco-
ticorum descriptiones de industria in
hunc librum introducere placuit, vt ex
illorum collatione cum nostris, quæ lau-
dana appellant, facta, cuiuslibet de vtro-
rumque discrimine in præparatione &
præstantiâ liquido constet.

*Laudana
vnde dicta.*

Laudani nomine insigniuntur reme-
dia nostra anodyna opiatîca, quasi dicas
laudatum remediû. Theodorus Zvvin-
guerus, vir summus, & insignis Medicus,
primus eadem appellare censuit Nepen-
thes nomine, quod remedium Helena
fuisse dicitur, quo omnes è corde lan-
guores & ægritudines sustulit, & hilari-
tatem lætitiâque induxit, vt legitur ap-
ud Homerum. Quod vtiq; nomen,
ob summos & admirabiles effectus,
quos exercit laudanum, ei aptissime &
summo iure competit. Superest, vt eius
aliquot formulas atque descriptiones in
medium proferamus, simulque ostenda-
mus, quanto errore veteres opium, citra
omne præparationis artificium, additis
insuper correctionis loco aliis ingredi-
entibus adeo calefacientibus narcoticis
suis adhibuerint.

*Opii proprie-
tas vnde.*

Iam alibi in scriptis nostris ampliter
de proprietatibus opii disseruimus, &
perspicuè demonstrauimus, qualitatem
eius narcoticam & soporiferam depen-
dere potius à sulphure quodam inflam-
mabilifœrente & indigesto, quo pluri-
mum abundat, quam à causa quadam
frigida. Nam & fumus sulphureus car-
bonum, & vapor sulphureus, tam vini,
quam croci multo citius hominè in so-
mnus præcipitabunt profundum & le-
thæum, quàm aqua niuis aut glaciæ mon-
tium, quantumvis in summo excessu fri-
gidissima. Hæc enim frigiditas caret spi-
ritibus vaporosis & sulphureis, qui cere-
bri ventriculos opplentes, eiusmodi so-
poriferas inducunt affectiones, quique

æque in vino, carbonibus; & croco repe-
riuntur, ac in ipso opio, licet non tam no-
xii ac lethales. Odor præterea opii fœti-
dus certissimus index est eius, qui in eo
inest, copiosi sulphuris & olei. Sic ex car-
teris signis, quibus veteres verum opium
discernabant, hoc quoque vnum erat,
quod flammam conciperet. Sed cum de
his omnibus copiose alibi disputatum
sit, satis nobis est, hæc pauca tantum
obiter attigisse, vt proprietate enumera-
ti opii probe cognita, eo magis id rectius
corrigeret, & de noxio innoxium reddere
queamus, sicut paulo post videre licebit.

Sulphur itaque narcoticum istud &
stufefactium, eo, quo sequitur, modo
inde separandum est.

Vera præparatio opii.

Primum accipe opii ℥. iiii. vel iiii. aut
quantum voles, habita ratione quantita-
tis laudani conficiendi. Hoc opium cul-
tro quodam in exigua incidatur frustu-
la, quæ apposite, in patina aut orbe qua-
dratæ quadam collocentur, ne se inui-
cem attingant, vt melius in ea operari
queat calor moderatus, cuius ope & vir-
tute sensim exhalabit enarratum sulphur
vaporosum, fœtidum & narcoticum,
fiat autem hæc operatio sub camino quo-
dam, vbi cauendum, ne fumus forte na-
ribus exceptus damnum inferat, hicque
ignis eouique continuabitur, donec o-
pium omnem fere amittat odorem, & o-
mnino siccum reddatur instar aloes, &
facile in puluerem redigi possit. Hæc est
prima ratio & methodus veræ præpara-
tionis opii, quod vix tunc temporis con-
cipiet flammam.

Puluerizatum iniiciatur in matrâcium
vitreum capax, & inde extrahatur essen-
tia siue extractum, & loco aquæ vitæ,
qua alias plerique vtuntur ad hanc ex-
tractionem, accipiatur acetum fortis-
simum album, vel succus limonum: hi
enim liquores vitriolati sola verissima
opii.

opii correctiua existunt. Modus huius extracti siue essentiae educenda idem est ac ceterorum, hoc est, oportet opio puluerisato alterutrum ex his liquoribus affundere, vt tres quatuorve digitos supereminet, & omnia digerere in Baln. Mar. mediocriter calido, donec liquor tinctus sit, & clarus rubicundusque instar granati appareat. Separa id, quod clarum est, per inclinationem, & rursus affunde nouum liquorem acidulum, iterumque omnium fiat digestio, donec tinctus sit liquor, non tamen tam intense, vt prius: haec ita continuabis, donec aqua non amplius tingatur, nisi colore ad flauedinem tendente, quam non misceas cum cetero liquore, quia inutilis plane est: Tincturam rubicundam & claram in Alembicum indas, & per Baln. vaporosum liquorem separa, & remanebit in fundo opii essentia.

Exces, quae post tincturam extractam remanent, seruentur. Vtus enim illarum erit vel cataplasmata anodyna, & dolorificis affectibus, qualis est podagra, apta, paranda, vel aquas hypnoticas, & similia alia remedia inde concinnanda.

Ex quatuor vncis opii veri extracti siue essentiae vncia duae, aut circiter remanebunt, quod extractum praecipuum laudani tui fundamentum erit, cuius compositio se habet, vt sequitur.

Laudanum praestantissimum, & praeceteris cunctis opiaticeis (puta quae opium excipiunt) paratu facillimum.

℞. Essentia opij à suo dissolvente per B. vaporosum vt supra separata ℥. ij.

Essentia croci, cum aqua limonum extracta ℥. j.

Haec duae essentiae confundantur inui-

cem in paruo quodam vasculo argenteo: his adde

Gemmarum

Hyacinthorum

Et corallorum ana ℥. j. s.

Terra sigillata vera ℥. j.

Pulueris bezoardici veri

Vnicornu

Ambra grisea ana ℥. ij.

Hi pulueres sufficient ad bonam consistentiam laudano inducendam, miscendo & agitando omnia continuo ad ignem lentum, donec ex materia frigefacta pilulae formari possint, sufficit exhiberi de hoc laudano, magnitudine piperis grani: & insignes ac suspiciendos percipies huius anodyni effectus, quod te spe tua nunquam frustrabit: Nam confert citra molestiam & cerebri vllam perturbationem, aduersus omnis generis dolores à quacunque causa subortos, contra omnes haemorrhagias siue fluxus sanguinis in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones & fluores ventris, dysentericos, hepaticos, lientericos, & similes, & ad inducendam gratam tranquillitatem in febribus ardentissimis, in quibus ipsis rationis sensus laeditur, & in phrenesim aeger plerumque delabitur.

Non ignoro, quosdam ex viris doctissimis opii essentiam elicere cum spiritu vini, in quo prius macerans puluerem Diambrae, & compositioni insuper adiuiciunt extracta aromatica & bezoardica, vt & olea anisi, feniculi, & similia. Sed vt verum fatear, ego hic exhibui laudani opiatice descriptionem, qua nulla esse possit inter opiaticeas compositiosior, nulla facillior aut praestantior.

Nec, vt obiter & hoc addam, vera opii correctiua in pyrethro, piperibus, euphorbio, & igneis aut summe calidis illis rebus indaganda sunt, sed in aceto potius, tam montano, quam vul-

Nanna 2 gari,

Proprietates laudani opiatice.

Vera opii correctiua qua.

gari, in succo acidulo limonum & similibus, quæ vim & proprietatem vitriolatam participant. Philosophus, qui mentem meam percipiet, poterit etiam sine opio plura alia laudana multo efficaciora & præstantiora componere.

Alius modus laudani nostra descriptionis.

℞. Mense Mart. vel Septembr. quando radices sunt in vigore, copiam rad. hyosciami in veris principio, simul cum germinibus suis renellis adhuc, & vix è terra proruberantibus accipiendæ sunt: Omnibus rite confusis, succus prælo perquam exquisitissime exprimat, ita ut ad minimum libram unam & dimidiam, vel duas libras succi habeas, qui depuretur in Baln. Mariæ mediocriter calido: Separando inde fæces, ut iam supra docuimus modum depurandi omnes succos tam radicum, quam herbarum & florum. *Nota: succus hic, qui antea colore albus existebat, per digestionem hanc vertitur in summam rubedinem, instar vini rubicundissimi.* Et hæc est eius perfecta depuratio, quam accurate seorsim serues: Dum interim præparas extractum hyosciami iuxta modum præscriptum, circa idem tempus, si voles, præparabis opium vulgare, illud nempe in exigua incidens frustula, quæ ad ignem lentum collocabis, ut vi caloris sulphur eius narcoticum exhalet, & puluerisari facile queat, ut supra docuimus.

Primus modus mixtionis duorum inter se narcoticorum.

℞. Itaque commemorati succi hyosciami depurati & perfecte rubicundi, ut supra §. x.

Opii præparati, & in puluerem redacti, ut supra §. v. vel §. vj.

Omnibus simul coniunctis, & in partem parvam terream vitreatam inditis, videbis horum duorum narcoticorum

tam firmam & indissolubilem fieri copulationem, ut in vnum corpus & consistentiam vnã duriusculam coiuisse videantur. Quibus omnibus Soli aut lento calori cinerum per 3. aut 4. dies expositis, opium attrahet tantum succi hyosciami, quantum sufficiet, quod residuum erit, seorsim separabitur per inclinationem, ut vocant, vel exhalabitur, quicquid coagularum fuerit, frustulatum in matracium vitreum capax iniiciendum est: superaffundendo succum limonum perfecte depuratum, ut quatuor vel quinque digitos superaret,isque tingetur in Baln. Mar. in rubini colorem, quem separabis per inclinationem quam potes studiosissime, ne quid crassi aut impuri simul misceatur, affundendo iterum nouum succum limonum, & digerendo in Baln. Mar. donec denovo tingatur colore rubini, & ita progredieris, donec adueras, succum non amplius colorari rubini colore, sed subpallidum manere, qui tum inutilis erit ad hanc operationem. Omnis tuus liquor in rubini colorem tinctus reponatur in digestionem Baln. Mar. ut denovo digeratur, omnisque substantia crassa fundum petens inde fecernatur. Et ita summam & perfectam depurationem ei conciliabis, veramque essentiam opii & hyosciami coniunctim præparabis, quam curiose adseruabis, huius essentia habebis circiter §. vj.

Interim dum circa hanc depurandi operationem versaris, extractum hoc, siue essentiam, ut sequitur, parabis.

Præparatio extracti bezoardici.

℞. Rad. Angelica
Zedoaria
Galanga
Tormentiilla

Corticum Citrii

Ligni aloes

Santalini rubri & citrini an. §. j.

Græ-

*Appetitus
Natura in
opio non ex-
cedit attra-
hendi men-
suram.*

*Granorum alkermes**Diptamni**Cinnamomi**Spica nardi**Caryophyllorum**Nucis Moschatae**Macis**Cardamomi**Been albi & rubei ana ʒ. ʒ.**Camphora ʒ. j.*

Omnibus conuassatis in matraccio vitro cum aqua vitæ Iuniperi fiat extractum iuxta modum, quem capite de extractis docemus.

I T E M.

℞. Myrrha
Mumia ʒ. ʒ.

Extractum
Mumia &
Myrrha.

Dissolue in patina ad ignem cum hydromelite vinoso, aut cum quodam alio vino, & quoniam ipsa sunt viscosa, calentia adhuc per linteum traicienda, & cum supra dicto extracto bezoardico coniungenda sunt.

Croci essentia.

Item ℞. Croci ʒ. iiii. ex quo extrahe essentiam cum aqua destillata ex succo limoniorum, vel cum aqua pomorum redolentium, (quam prius acidulam reddideris cum spiritu vitrioli, vel liquore sulphuris) omnia colabis iterum atque iterum per chartam leucophæam: Et ex his tribus croci vnciis restabit ʒ. i. essentia, quam ipsam quoque miscebis cum extracto illo bezoardico.

Ambra preparatio.

Item ℞. Ambra flaua selectissima ʒ. ʒ. hanc impone patinæ argenteæ, affundendo spiritum vini optimum, & prædicto ambra puluere rite miscendo: Postea charta accensa admoue ignem, agitando semper omnia spatula: Spiritu vini consumpto, alium novum affunde, admoto igne, vt prius, idque continuando quater. Tandem omnem humiditatem igne separa, & enarratam ambra siue succinum contere in puluerem siccum

bene præparatum, quem seruabis ad vsum, vt mox dicetur.

Item extrahe salem corallorum, & Sales corallorum cum succo limonum siue lorum & berberetorum optime depurato, vt docegemmarum. bimus cap. de extr.

Et hæ sunt omnes illæ præparationes, quas ad hoc institutum in promptu habere conuenit.

Processus secundæ ac vniuersalis mixtionis est, vs sequitur.

Extractum totum bezoardicum, vna cum extractis myrrha, mumia, coniungatur & misceatur cum tota essentia opii, & hyosciami referuata, vt supra, & omnibus in Alembicum positis, fiat exhalatio siue destillatio ad ignem lentum, donec materia in syrui consistentiam redigatur, quam adhuc calentem eximes ex Alembico, & effundes in patinam argenteam, vt eo melius & perfectius fieri possit omnium mixtio & coctio.

Quando materia redacta fuerit in bonam mellis vel sapæ consistentiam, ei admiscebis & incorporabis hunc sequentem puluerem.

℞. Succini preparati, vt supra, ʒ. iiii.

*Salis perlarum**Salis corallorum ana ʒ. ij.**Terra sigillata optima ʒ. j. ʒ.**Pulueris bezoardici veri**Ossis de corde cerui**Vnicorni ana ʒ. j.**Ambra grisea ʒ. ʒ.*

Omnia pulverata subtilissime inuicem misceantur, hæcque mixtura sensim admisceatur materiæ in formam mellitam redactæ, quam semper igni lento admotam tenebis, agitando & probe miscendo omnia diu cum spatula eburnea vel argentea, donec percipies omnia in bonam consistentiam redacta esse, & ex materia refrigerata pilulas formare possis: adde rursus materia videli-

Nnnn 3 cet ab

(cet ab igne dimota) *oleorum anisi & feniculi dulcis chymice extractorum ana gutt. ʒ. ʒ. vel ʒ. omnia optime commiscendo, & serua hanc compositionem, in vasculis eburneis vel argenteis. Dosis est magnitudo grani piperis, & eisdem, quos primum laudanum, effectus demonstrabit, quorum virtus non minuitur temporis longitudine, sed potius augetur, tanquam res in præstantiorem commutata substantiam.*

Ad normam & exemplar horum duorum laudanorum, quæ modo descripsimus, poterit Philosophus & Medicus tot alia, quot voluerit, parare, & præclara inde alexiteria & veras theriacas componere, aliaque remedia aduersus omnis generis venena, vbi tantum opus erit additione pulueris salium theriacalium, siue extractorum viperarum, præparatorum eo, quo *supra* edocuimus, modo.

Vt specifica fiant, ad certum quendam morbum, grauem & deploratum, qualis est epilepsia, adde parum extracti cuiusdam epileptici & *essentia castorei.*

In vteri suffocatione adiace parti vini dimidiam extracti cuiusdam hysterici, cuius descriptio *seq. capite* dabitur. Laudana enim sunt generalia remedia, & pluribus grauissimis affectibus quibuscunque corporis nostri partibus inhaerentibus accommodata.

*Nepenthes
maius
Querc.*

Nepenthes nostrum maius sine opio descriptum est *in consilio quodam nostro*, quod habetur sub finem tractatus de priscorum Philosophorum medicinae materia &c. Cuius descriptio si forte obscurior quibusdam videatur, quam vtriusque huius laudani modo à nobis expositi declaratio, id propterea molestius aut stomachosius non ferat, cum alias variis laboribus atque vigiliis meis omnibus plus abunde satisfactum esse, vnusquisque, nisi forte grauissimo infi-

pietia; aut liuoris vitio teneatur, facile deprehendat.

Quoniam autem opium omnium prædictorum remedium ac laudanorum præcipuum fundamentum existit: nos hic opii conficiendi modum ex nostro papauere hortensi subnectemus, qui sit, vt sequitur.

Elegans methodus conficiendi opium ex papauere nostro domestico & transplantato in hortis nascente.

¶. *Capitulum selectissimorum papaueris transplantati & satini* (quod in hortis Francia plurimum hodie conspicitur) numero centum aut plus minus pro opii, quod conficies, quantitatis ratione. Colligenda sunt tum, cum flores erumpunt: quo tempore succo maxime abundant. Id accidit in quibusdam regionibus sub finem Maii: in aliis sub finem Iunii pro ut regiones alia aliis sunt calidiores: In summa colligenda sunt in *arum* prima, siue cum primi flores iam explicati appareant: Inter diuersa autem papaueris genera eligendum est id, quod flores terat rubicundus, quorum inopia alia sufficiantur.

*Papaueris
electio ad
conficiendum
opium.*

Enarrata capita optime contunde in mortario marmoreo cum pistillo ligneo: Materiam hanc pone in matraccio vitreo capaci, superaffundendo hydromel vinosum vel vinum Canariæ, donec materia optime irrigata & humectata sit: vinumque vno atque altero digito transfuso superemineat.

Omnia stent in digestionem Bala. Maris, per 12. vel 15. dies, quo temporis spatium liquor intensissime rubescere incipiet. Tum exime hanc materiam à matraccio, & sacculo lineo inclusam cola, & fortiter exprime, vt omnis virtus eius substantifica, gummosa & resinosa inde eliciatur. Hæc expressio, quæ propter admixtum hydromel liquidior adhuc erit

Tota incitatur in alembico siue corau-
ram, ad separandum inde omnem liquo-
rem per balneum vaporosum, qui mo-
dus omnium tutissimus est, & in fundo
remanebit gummosa quædam & resino-
sa materia: quam, si uoles, adhuc calen-
tem, liquidam, & quasi fusam immittes
in patinam terream vitreatam, aqua fri-
gida plenam & subito coagulabitur in o-
pium, quod manu exime & humidita-
tem omnem absterge. Hoc est vetum
probatumque opium, ac nullo modo
sophisticum.

Nota: qui neglecto labore cupiet mul-
to elegantius & præstantius quid inde e-
ducere, is iterato digeret primam illam
papauerum expressionem, adhuc liqui-
dam, & cum liquore coniunctam, in B.
M. calido ad separandum inde purum ab
impuro, & de simplici extracto eliciet
veram & excellentem essentiam, quæ
restabit in fundo, post euaporationem
liquoris per B. vaporosum. Et ita habe-
bis opium exquisitissime præparatum,
cuius usus erit tam ad theriacas, quam a-
lias antidotos narcoticas, quæ omni ca-
tebunt noxa & offensa.

ADDITIO P. V.

Notanda de laudano opiato.

Laudanum Theophrasti fuit duplex:
vnum reficiens & instaurans; alte-
rum opiatum & narcoticum; in hoc
vitanda stuporem inducentia, id est, fri-
gida in quarto ordine, vel etiam quæ su-
perant medium tertii gradus, ut est
tinctura hyoscyami, quæ nocentior est
philonio: hoc enim crassum & semen-
tantum inest, non ita potest penetrare:
illa *ὀσμια* habet, nimirum spiritum vi-
ni tenuissimum, & impedimenta per
solutionem ablata sunt. Nam hyo-
scyamus narcoticus valde est, & deleteri-
us; insaniam causat, apros etiam re-

soluit, teste *Aliano*, unde etiam faba
suilla nuncupatur. Oleum ex eius se-
mine auribus instillarum tentat men-
tem. Clysmus & foliis hyoscyami in-
saniam infert, secundum Dioscori-
dem.

Licet vero & opium ad quartum
gradum frigoris accedat, ita tamen de-
leterium non est. Nam Ianniceri apud
Turcas Asiaticos opio (maslac dicto)
vtuntur ad animositatem, ut etiam
apud Quercetanum nostram videre
est.

Anodyna adhibemus, ut cessante do-
lore vires respirent. Vitanda igitur fri-
gidissima narcotica, præsertim si calor
imbecillis & corpus cacochymum.

Nec enim extracta calidiora, quæ
in laudano concurrunt, frigidi noxam
emendant, nisi profus obrundere veli-
mus eius naturam nimia corrigenti-
um mistione, quod in laudano locum
non habet.

In laudano igitur tinctura Opii the-
baici principatum obtineat sine succo
& semine hyoscyami, quæ etiam Theo-
phrastus in suo specifico anodyno lib. 7.
archidox: omittit, quod paratur ex opio,
succis malorum aurantium & cytonio-
rum, cinnamomo, caryophyllis, moscho, am-
bra, croco, succo corallorum, magisterio per-
larum & quinta essentia auri.

Tinctura opii extrahitur à tinctu-
ra specierum diambra. Andernaci er-
ror est, cum à speciebus tantum diam-
bra & non ab ipso opio (quod vel ma-
xime desiderabatur) sit puri impurique
separatio. Hæ tincturæ corriguntur
rubedine corallorum, magisterio margari-
tarum, tinctura croci & moschi, unucornis,
quod plerumque adulteratur, vel lapide
bezoar orientali potius, quam osse de corde
cerni. Vis eiusdem intenditur, si auri ad-
datur tinctura aut liquor cum oleis de-
stillatis & extractis, morbo partique
affectæ:

affecta analogis. Commendatur & à Theophrasto ad morsus bestiarum venenatarum lib. 1. *Chirurg. magn. Tract. 3. in præfatione.* Vfus etiam eius est in colica, lumbagine, vigiliis, deliriis, cardialgia, febrium inquietudine, vomitu, pleuriticide, arthriticide, dysenteria, calculo, vteri suffocatione, epilepsia & aliis morbis.

Nepenthes seu laudanum opiatum Zvingeri.

Quia Quercetanus noster mentionem fecit Nepenthes Zvingeri, ponamus hic eius descriptionem, quæ ita habet:

℞. Opii ʒ. ʒ.

Succ. hyoscyami ʒ. ʒ.

Vini extractionis spec. diambra, quantum sufficit ad eminentiam trium digitorum, macerentur per mensem, colentur per crassum filtrum:

Colatura adde magisterii corallor.

Perlarum an. ʒ. ij.

De succino ʒ. iiij.

Mumia balsami ʒ. ʒ. ʒ.

Tinctura croci ʒ. ʒ.

Ol. caryophyllor.

Cinnamomi an. ʒ. ʒ.

Anisi ʒ. ʒ. Digere, donec incorporentur consistentia Electuarij.

Laudanum opiatum Paracelsi, qualiter in officina Phorcensii fuit in vsu.

℞. Opii optime purgati,

Succ. hyoscyami purgati an. ʒ. ʒ.

Extract. mumie ʒ. ʒ.

Corallor. resolutor.

Margarit. resolutar.

Carab. alb. an. ʒ. ʒ.

Essentia croci ʒ. ʒ.

Ambr. grisea,

Mosch. opt. alexandrini an. ʒ. ʒ.

Spir. vini & spec. diambra ʒ. ʒ. ʒ. extracti quantum sufficit. Mi. f. massa sec. art.

Laudanum opiatum Adami Keckii pharmacopœi olim Mœnofrancofurtensis, quo etiam D. Zvvingergerus fuit vsus.

℞. Spec. diambra ʒ. ʒ. infundantur spir. vini opt. ad tres digitos, quo factò vas cera & vernice claudatur, triduo maceretur: postea

℞. Opii ʒ. ʒ.

Mumia concisa ʒ. ʒ.

Succi hyoscyami inspissati ʒ. ʒ.

in alio vitro congesta ad teporem vel solem biduo ponantur, sapisque agitentur. His ita mistis affundatur de priore infusione ad digitum unum & agitentur: donec crassescant, loco calido macerentur, & indies ter diligenter misceantur. Vbi imbibitus liquor est, plus eius affundatur, & ut ante imbibere permittatur, quod mense fieri solet: affusiones repetantur, donec opium factore sit spoliatum, quod sequimense erit.

Huic deinde mixtura adde corall. rubr.

Succin. alb. an. ʒ. ʒ.

Crac. ʒ. ʒ. adiecto pauco

vini spiritu misce & in vase ad calorem digere dum crassescat: hoc factò adde moschi & ambr. an. gr. ʒ. ʒ. cum pauco vini spiritu, digere denuo ad spissum vase clauso. Dosis ʒ. i. sed caute.

Alia eiusdem Descriptio Andernaci.

℞. Opii thebaici minutim incisi ʒ. ʒ.

Mumie gr. ʒ.

Succ. rad. hyoscyami, quæ sunt collecta, cum succo turgent, ʒ. ʒ. mista in vitro per dies 14. insolentur. Interim ℞. confection. diambra ʒ. ʒ. ʒ.

Vini ardent. quintæ destillationis ʒ. ʒ. mista insolentur per dies 8. indies mouedo; vini fiet rubicundum: Effunde modice inclinato vase, funde eius parum super primores pulueres & fac pulviculam; digere hanc per triduum vase clauso ad solem; idq. ter repeto, tandem exicca, contere, deque vino illo iterum affunde.

affunde, ut fiat pulicula; hoc facto adde essent. corall. rubr.

Succin. citrin. an. ℥. j.

Vnucorn. gr. iij.

Mosch. gr. ij.

Croci orient. ℥. j. Misce probe & finge catapotia granorum trium. Mane & a cœna detur ad colicam.

Vulgaris eiusdem descriptio.

Est hoc in- ʒ. Spec. diamb. ʒ. ij. infunde in vini spiri-
pistolis etiã ritu per dies 4. agitando aliquoties. Expres-
Caroli Oste- so adde opij ʒ. vi.

vii ad Schol-
tzium lib.

ʒ. fol. 411.

Addunt alii

essentiam

castorii,

myrrh. ca-

ryophyl.

macis.

Mumia ℥. ij.

Sacc. hyosc. inspiss. ʒ. j.

Essent. corallor. rubr.

Succin. alb. an. ℥. ij.

Croci ℥. j.

Mosch. gr. xv.

Ambr. gr. xij.

affunde iterum spiritus vini quant. suffic. & ad fornacem j. mensem digere.

Laudanum opiatum Wilhelmi Antonii Guerthei.

ʒ. Opii thebaici ʒ. j.

Succ. aurantior.

Citrinor. an. ʒ. vj.

Cinnam.

Caryophyllor. an. ʒ. ʒ.

Tusa insolentur in alembico torto vel balneo, persistent ita horis 12. expresso succo adde

Mosch. ℥. ʒ.

Ambr. ℥. iij.

Croci electi ʒ. ʒ.

Liquor. corallor. rubr.

Magist. perlar. an. ʒ. ʒ.

digere ut ante, tandem adde quinta essentia auri. ʒ. ʒ. Dosis gr. ii. vel iij. liquore convenienti soluta.

D. Zvingero etiam ascribitur hæc sequens compositio.

ʒ. Extract. opii ℥. j.

Croci ʒ. j.

Essentia corallor. ʒ. ij. ʒ.

Ol. nuc. moscat.

Maiorana,

Anis. an. ℥. ij.

Succin. ℥. j. Mi. digerantur per trimestre.

Laudanum opiatum generosi Domini Matthiæ à Kainach, Baronis in Leonrad, Styriæ procerum primarii.

ʒ. Spec. diamb. complet. ʒ. j. ʒ.

Succi totius alterci st. albo inspiss. ʒ. ij.

Mumia vera gr. xxiii. Misce & cum

spiritu vini fiat sec. art. extractum.

Huic adde extract. opii ʒ. i. ʒ.

Essent. corall. rubr.

Succin. albi an. ʒ. ʒ.

Margaritar.

Auri an. gr. xv.

Croci.

Castor.

Lapid. bezoar. orient. an. gr. viii.

Mosch.

Ambr. aq. cinnami solutor. & per-

purgatorum an. gr. viij.

Accuratissime mixta omnia in Baln. Mar. alembico caco digerantur in massam iusta adulteratur. quia illud plerumque adulteratur.

consistentis, qua aliquot guttis olei succini subigatur.

Laudanum Paracelsi.

ʒ. Opii thebaici incisi & leuiter tusti ʒ. iii. vel quantum vis, pone in cucurbita parua vitrea, affunde spiritus vini opt. quant. suff. obtura vitrum & sine in loco calido horis 24. tum effunde spiritum vini relictiis facibus, bisq. alium spiritum vini effunde bis, ter vel sapius, donec non tingatur amplius vini spiritus: hinc abice faeces & spiritum vini per vices collectum fac evaporare super cineres in fornace vel alio loco calido, ut relinquatur essentia opii.

Laudani opiatum vera compositio.

ʒ. Spec. diamb. ʒ. ii.

Succ. hyosc. albi (ex herba & radicib.) ʒ. ʒ.

oooo

Mu-

Sequentes
materias
minus eu-
aporare volu-
mus, ideo
iam demum
addimus.

Mumia transmarina opt. ʒ. ʒ. affunde spi-
ritum vini, vt supra, donec non amplius tin-
gatur, abijce faeces & maximam partem spiri-
tus vini fac euaporare in loco calido super ci-
neres vt supra: adde extract. opij, vt modo do-
cui, preparati ʒ. ij. moschi & ambræ, (subtilis-
sime puluerisatorum in syndone inclusorum) &
aqua rosacea perusorum, donec in syndone
præter sordeas nihil relinquatur) an. ʒ. ʒ. pul-
ver. subtilissimi corallor. rubr. prepar. succin.
alb. prepar. an. ʒ. ij. margarit. prepar. ʒ. j. cro-
ci orient. ʒ. ʒ. omnia in mortario vitreo pi-
stillo vitreo accuratissime misceantur, tan-
demq; adde vnicornu veri ʒ. ʒ. auri ungar-
rici puluerisati ʒ. j. Euaporet porro leniter re-
liquus spiritus vini in Baln. Mar. donec mas-
sa fiat ex omnibus, ad pilulas formandas a-
pta, qua massa cum formata subigatur guttis
aliquot olei anisi destillati.

Huius laudani inuentor prædicatur
Paracelsus, qui etiam veram cõpositio-
nem studiosissime dicitur occultasse, do-
nec in Carinthia prodierit, estq; Docto-
ri Andrea Libavio à D. Io. Hartmanno
Beyero olim missa & eiusdem libr. 2. *Al-
chimia Tract. 3. inserta.*

C A P. XXVI.

De variis Chymicis operationibus, extra-
ctis, essentis, magisteriis, Salibus,
& oleis.

DE variis istis differentiis, quas Chy-
mici constituunt inter extracta, es-
sentias, magisteria, arcana & tinctu-
ras, dicturi sumus alibi, nempe in phar-
macopœa nostra Spagirica. Hoc autem
in loco tantum de quibusdam extractio-
nibus tractare consilium est, quorũ spar-
sim in præsentis hoc opere & pharmaco-
pœa nostra mentionem fecimus: ne forte
vmbrailem tantum remediorum quo-
rundam descriptionem proposuisse,
eamque mancã adhuc mutilãq; reli-
quisse videamur. Itaque fidem nostram
à promissis, quibus nos supra pluribus in
locis obstrinximus, nuãc re & opere ma-

nifesto, in publici boni gratiam exoluen-
dam esse statuimus.

Vt autem nostro ordini consuetõ infi-
stamus, enumeratas has operationes,
quibus iam pharmacopœam nostram di-
tare & exornare consuluimus, qua lice-
bit facilitate & perspicuitate declarata
elucidabimus.

Diuidemus igitur huiusmodi chymi-
cas operationes (siue sint extracta, siue
essentiæ, siue magisteria, &c.) in simpli-
ces & compositas: quæcunque tandem
opera, scopo medico inseruiant, siue
prima, siue secunda qualitate, siue alte-
ratione, euacuatione, roboratione, de-
tuatione, siue aliis diuersis curatio-
nis intensioibus particularibus, tam
ad morborum curationem, quam sym-
ptomatum, quæ morbos indiuidua so-
cietate comitantur, correctionem a-
ptentur. Quilibet poterit facile ex se-
quenti horum extractorum, essentia-
rum, aliarumque Chymicarum opera-
tionum serie atque tractatu perspicere,
quam facilem docendi viam atque me-
thodum studiosis sequendam expona-
mus.

Loco menstruorum siue dissoluen-
tium, ad has operationes necessariorum,
non tantum vtemur aquis vitæ vini &
iuniperi, quamuis hæc in præcipuis &
maxime necessariis dissoluentibus nu-
merantur, de quibus multi quidem ine-
presatis garrunt, sed etiam ad hoc in-
stitutum nobis inseruiant hydromel vi-
nosum, vinum Ganariæ, serum lactis,
aqua lactis, aqua pomorum redolen-
tium, vlmariæ, cardui benedicti, fumi-
terræ, agrimonie, filicis & similia:
vel aqua ex simplicibus iisdem, ex qui-
bus extracta siue essentias præparare a-
nimus est, destillatæ: vel aliæ qualita-
tibus & proprietatibus extracti confi-
ciendi congruæ & appropriatæ. Quæ
omnia iudicio periti & experti Medici
consignantur.

Diuisio ope-
rationum
chymicarũ.

Menstrua
siue dissol-
uentia.

Exor-

*Extracta
lignis.*

Exordiemur itaque, à lignis, corticibus, & radicibus, & ex his seligemus prestabiliora, & pluribus ac diuersis morbis accommodatiora: initium facientes à ligno guaiaco, quod non sine causa à quibusdam appellatur lignum sanctum. Singulares enim & admirandas proprietates ac dotes possidet, quæ tamen in intima eius cognitione & exacta illius versantur præparatione.

Extractum siue gummi guaiaci ut appellant.

7. Ligni guaiaci, & eiusdem corticis: quæ partes ballamica & oleaginosa sua substantia cæteras vincunt: ligni, inquam, partes duas, & corticis partem vnã: quorum quantitas non minor sit 7. vel 8. librarum pondere. Omnia in rasuram redacta, indantur in plura alembica siue vasa vitrea magna, capacia & oblongi colli: affundendo aquam optimam vitæ vel vini, vel hydro-melitis vinosi. Clausis vasibus, ne quid expiret, fiat digestio in Baln. vaporoso calidiori per 12. vel 15. dies: quo tanto temporis spatio aqua vitæ melius rubeat & imprægnetur ligni vincturis: omnem liquorem calentem adhuc cala: facies autem prælo fortissime exprime: tum egredietur liquor spissus, rubicundus & oleaginosus: quem cum priore coniunge: Omnibus simul in alembicum, vel cornutam cum suo recipiente inditus fiat destillatio, donec materia in fundo maneat in consistentia mellis, & bulliendo bulla emittat, non secus ac mel ipsum. Tunc calentem materiam effunde in patinã terreã vitreatam, aquam frigidam continentem, & statim coagulabitur instar aloes aut gummi rubei: quam manu exemptam absterges & seruabis tanquam remedium pretiosissimum, utpote quod præcipuis guaiaci viribus tam sulphureis, quam salinis abunde dotatum est. Ex eo fingas duas pilulas exiguas, & habebis præstantissimum sudatiuum & remedium bezoardicum, quod nullas corruptiones relinquit in corpore, sudores

& vrinam mirifice prouocat, ipsamque simul alium deicit.

Nota: Præstat, in conficiendis huiusmodi extractis, loco aquæ vitæ, accipere hydro-mel quoddam vinosum: aut aquas vlmæ, cardui benedicti & fumiterre, acidulæ factas cum succo limonum aut aceto montano. De hac aqua, quam post extractionem distillando separabis, & studiose tanquam rem ingentis pretii seruabis, exhibe duo vel tria cochlearia statim post assumptam pilulam, & singulare remedium aduersus luem veneream, quantumuis inueteratam comperies: eius usum, præmissis tamen remediis vniuersalibus, & imperata ægro victus ratione siue diætæ, qualem huiusmodi affectus sibi exposcit, ad plusculos dies continuabis.

Pro varia ægri natura & temperamento variari quoque potest dissolvens in extracto guaiacino parando. Nam qui corpore sunt macilentio, & hepate feruidiote, eligant aquas fumiterre, & agrimonie acidulæ redditas, ut supra, quæ aquæ destillatæ post extractionem iam per se, ut supra, exhibitæ ad vnciam vnã aut duas plurimum conferunt ad sudores potenter prouocandos, cæterisque vulgaribus decoctionibus longe antecellunt.

Gummi è ligno safafra ad eundem modum extractum conducit quoque eidem malo; Elici potest vel seorsim per se, vel cum guaiaco simul iunctum.

Sic educes gummi ex ligno buxi: unde insigne parabis sudorificum & specificum contra omnes epilepsias, vermes & putredines, de quo tantum exiguum pilulam, ut de guaiacino pro dosi præbebis.

Gummi tam ex ligno, quam cortice iuniperi, consimili methodo ac via educatum, excellens quoque est sudorificum, & bezoardicum aduersus eandem peri.

Ooooo 2 epile-

Vires extracti siue gummi guaiaci.

Gummi è ligno safafra.

Extracti. ligni buxi.

Gummi ex ligno & cortice iuniperi.

epilepsias, pestes, & affectus contagiolos & venenatos.

Gummi ex ligno aloes, ligno rhodio & santalo.

Eadem via elicies gummi ex ligno aloes, ligno rhodio & santalo, quæ summe sunt cardiaca & bezoardica. His menstrua siue dissoluentia adhibebis adeo commoda & conuenientia, vt simplicia ea, quibus vti voles, scopo tuo accommodentur. Verbi causa, *gummi è ligno aloes* peculiariter prodest vermibus & putredinibus arcendis, illius extractioni congruæ erunt aquæ stillatitiæ hyperici & centaureæ. Sic *gummi è santalo*, quod hepaticum est, extrahi potest ex aqua agrimoniacâ.

Extracta è corticibus.

Eodem modo *gummi è cortice fraxini*, quod est diureticum, dissoluens, & contra ipsius lienis durities specificum singulare extrahes, vel cum sua propria aqua destillata ex tenerioribus eiusdem arboris foliis, aut simili quadam aqua spleneticâ, & idonea ad aperiendum, & ad tenacissimum corporis nostri tartarum gummi que dissoluentum.

Gummi è cortice fraxini.

Gummi è cortice Tamariisci & capparum.

Extracta è radicibus arborum.

Gummi ex radicibus arboris pomi.

Ita etiam parabis *gummi è cortice tamariisci*, & *capparum* contra eosdem affectus cum aqua florum genistæ, scolopendriæ, &c.

Gummi ex radicibus arboris pomi, fructus acidus gustui & vehementer adstringentes proferentis, extractum cum aqua ex iisdem pomis acidis destillata, summum est medicamen contra omnia ventris profuuiâ, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, fluxum hepaticum, & similes.

Quæ hæcenus dicta sunt, exemplaris loco impostem erunt, ad variâ & infinita *gummi* extrahenda ex omnis generis arboribus, quas vel ex librorum lectione, vel propria experientia diversorum morborum curationi conuenire noueris. Si huiusmodi extractorum, argumentum fufius tractandum nobis proponeretur, nunquam daretur finis.

Notandum est, extracta, quæ magis gummosa & sulphurea existunt, quæque ex ligno plus oleaginoso, veluti è guaiacino, laurino, iuniperino & similibus educuntur, post menstruorum suorum separationem (separantur autem vel destillatione, vel euaporatione) in aquam iniicienda esse, vbi statim coagulabuntur, vt iam diximus de guaiacino. Sed plura alia extracta, quæ non adeo oleaginosa sunt, non coagulabuntur: vnde hæc tantum coquenda sunt ad sapæ consistentiam, aut paulo amplius, vt inde, si velis, pilulas formare possis. Et quo perfectius & diutius coques extractum, humiditatem suam inde magis magisque separando (ab ipsis etiam, quæ sine aqua vitæ preparasti,) eo aptius diurnæ conseruationi conficies.

In radicum extractionibus multa consideranda sunt: num videlicet eadem recentem collectæ sint, nec ne: num virides, an sicca & marcidæ; num abunde succulentæ, nec ne? Videndum præterea, num succus sit liquidior, facilliorisque expressionis, an vero viscosior, tenacior & difficilioris expressionis? Quibus probe consideratis omnibus, extracta componenda sunt, vel cum dissoluentibus, vel sine eisdem: in his vltimis parandis sufficiet radices tantum coquere & digerere cum suo proprio & simplici succo, si liquidior sit, & sic deinceps post perfectam huius præparationem, inde extractum efficere.

Hæc igitur omnia in primis obseruanda sunt. Dabimus autem horum quædam exempla, quibus artificem operarium ad practicum opus quasi manu deducemus, idque tam facili via, vt vel minimus tyro in eo errare non possit. Exordium autem sumemus a radice angelicâ, quæ præ cæteris commendatior, & magis bezoardica est: cuius recentis copiam non quouis tempore & loco habere

Extracta è radicibus.

bere licet. Fingamus igitur eam exsiccatam ad extracti compositionem sumendam, vbi iuxta sequentem methodum sic progredietur.

*Extractum
rad. Angelicæ.*

℞. Radicis angelica crasso modo con-
quassata lib. 1 assidue aquam vitæ iuniper-
rinam, vel aquam vitæ vini, vel hydromel
vinosum, aut vinum ipsum, vt tres qua-
tuorve digitos supereminet: colloca vas
tuum probe clausum in Baln. Mar. calido
per 4. aut 5. dies: dein materiam cola, &
feces prælo quam fortissime exprime, & ex-
pressionem coniunge cum colatura: faciesque
iterum iniice in vas vitreum, assunden-
do novam aquam vitæ, vt tres vel quatuor
digitos supernetet, digere vt antea, cola &
exprime, & succum hunc expressum priori-
bus adde. Omnibus simul in alembicum in-
ditis, liquor inde destilletur, quem servabis
seorsim, quod autem in fundo instat sapa re-
manferit, tuum erit extractum: cui ad vir-
tutes suas augendas adicias suum salem: cal-
cinando videlicet feces post secundam ex-
pressionem in furno reverberi, vt artis est,
indeque eliciendo salem cum aqua vima-
ria & petasitidis: quæ aqua addatur extra-
cto, omniaque inuicem probe misceantur &
digerantur in B. M. per unum atque alter-
um diem. Postea liquor inde destilletur per
alembicum in Baln. vaporoso ad siccitatem
vsque. Seruis hanc aquam, quæ bezo-
ardica & sudorifica est, seorsim, & in
fundo restabit extractum talis consisten-
tiæ, vt facile in pilulas efformari possit:
ex quo vna formata in pisi magnitudi-
ne, aut xv. vel xx. granorum pondere,
singulare & potentissimum erit sudati-
uum bezoardicum: superbibendo statim
propria aquæ vltimo reseruatæ ʒ. i. vel
duas: illud remediū est aduersus pestem
potissimum, & contra omnis generis af-
fectus contagiosos, cum maligna & ve-
nenata qualitate coniunctos. Si huic pi-
lulæ addideris 7. vel 8. grana sulphuris
nostræ aurati diaphoretici, quod infra
describemus, sudatiuum parabis profus

*Sal radicis
angelicæ.*

admirabile, eiusque virtutes longe efficaciores validioresque ad prædicta mala contagiosa & venenata facilius subigenda & extirpanda præstabis.

Eodem modo conficies extracta ex radicibus imperialis, zedoaria, tormentilla, gentiana, aristologia, emula campana, quæ iisdem scere intentionibus medendi inserviunt. Efficaciter autem omnes corporis corruptiones & putredines auferunt & corrigunt: vermesque sive lumbricos in corpore nascentes, variosque morbos excitantes enecant & à medio tollunt.

Similiter quoque admirandum erit sudatiuum ad febres quartanas, & omnes morbos ex crasso & fæculento humorum tartaro progressos, extractum zingiberis, quod spiritu vini elicies: cuius dosis est pilula pisi magnitudinis, & mirabiles animaduertes effectus. Sic etiam extracta fiunt ex radicibus pæonia, viscoquerno & visco coryli ad epilepsiam. Sed loco aquæ vitæ substituuntur aquæ pæonia, florum tilia, aut lili conuall. ad extracta conficienda. Et sic parabis varia extracta ex omni generis radicibus, pro diuersa nempe ac varia earundem natura & proprietate qua variis morbis expugnandis accommodatur. Si enim omnia sigillatim describere animus esset, opus excreceret in infinitum, nullusque daretur finis. Vt igitur supra, ita & hic exemplaris vicem sustinebunt hæc, quæ modo exposuimus, iuxta quæ omnis generis extracta alia fabricare & componere concedetur.

Si radices, ex quibus extracta concinnare voles, fuerint succulentæ, plurimoque liquore abundauerint, solummodo ex iis optime mundatis & contusis prælo succus exprimensus erit: qui succus citra additionem alterius liquoris immittatur in vas vitreum cum collo oblongo, & quantitati conficiendæ capax, omnia digerantur in Baln. Mar. calido per ali-

*Extracta
imperialis
zedoaria,
Tormentil-*
la, &c.

*Extractum
zingiberis
sudatiuum.*

*Extr. rad.
pæonia, vi-*
sci coryli.

*Cautio de
rad. succu-*
lentis.

Omnes sus-

O o o o o ; quot

eos per dige-
stionem fieri
vubros.

quot dies, donec succus tuus, quantum-
uis albus, in rubeum conuertatur colo-
rem, instar vini rubicundissimi aut san-
guinis, quod citra dubium per solam di-
gestionem accidit, non secus, ac vinum
album, & panis albus, aliaque poculen-
ta & esculenta coloris albi, nec non lac
amygdalarum, hordeatum mundum, &
similia, è quibus alimenta haurimus, o-
pera digestionis in Baln. Mar. caloris a-
nimalis facta, conuertuntur in succum
rubicundum, nempe in sanguinem. Qui
sic vt optime temperatus, dulcisque gu-
stu est, ita omnia extracta artificio no-
stro educta cum rubedine sua, quæ illo-
rum perfectionis signum est, coniun-
ctam simul habent insignem dulcedi-
nem, cuius ope ipsa diutissime sine sac-
charo & melle conseruantur, cum vide-
licet perfecte depurata fuerint, sicut fu-
sius & dilucidius capite de Syrupis decla-
rauimus. Materia igitur in rubedinem
conuersa, omnique hypostasi siue craf-
famento separato liquor separandus est,
qui colore albo inde destillabitur: extra-
ctum autem in fundo remanebit in for-
ma sapæ rubicundæ. Vt longissimo
conseruetur tempore, euaporatio fiat
in Baln. vaporoso ad omnem siccita-
tem, donec materia in pilulas reduci
possit.

Extr. rad.
hyoscyami.
Extr. rad.
esula.

Sic extractum compones ex radice hy-
oscyami, cuius vsus erit ad anodyni cuius-
dam & laudani compositionem. Sic et-
iam extractum purgans è radicibus esu-
læ, vt mox dicemus, & ex infinitis aliis
radicibus succulentis, diuersis scopis cu-
ratiuis accommodatis elicies.

Alia quoque ratio est extractum con-
ficiendi ex radicibus multo succo abun-
dantibus. Hoc extracti genus sæcula no-
mine insignitum est, ac si exiguum siue
minimam sæcem separandam & vsui ad-
aptandam pronuncians.

Sæcula bryo-
nia.

Vt igitur fiat sæcula bryonia, quæ, vt
ante diximus, singulare est mundati-

uum matricis, & verum hystericum me-
dicamentum contra qualcumque vteri
suffocationes, processus operationis in
eum, qui sequitur, modum, instituat.

℞. Rasuram radicis bryonia, quam minu-
tim concisam & contusam indas in sacco
lintheum, è quo sub prelo extrahas ac expri-
mas quam fortissime succum, qui succus in
vitro conseruis adseruandis destinato deti-
neatur in loco frigido, non calido, & pauco
dierum spatio videbis in fundo colligi faces
albissimas instar amyli, quibus superuatur
aqua turbida, & alba instar seri lactis, quam
separabis per inclinationem: amyllum autem
in fundo residens, in pluribus vasis paruis
vitreis aut terreis vitreatis pones, vt optime
desiccetur in umbra, non in loco calido, &
paucis horis materia exsiccabitur in forma
amyli, quod sæculam bryonia appellat,
ex qua fingitur pilula 10. vel 12.
granorum pondere, admiscendo pau-
cum castoreum, vel asam fetidam, sum-
mum & præcipuum remedium est con-
tra omnes matricis suffocationes.

Sic sæcula ex radice Iridis præparatur, *Sæcula rad.*
quæ singulare remedium est aduersus *Iridis.*
hydropisum.

Ita etiam fit sæcula ex radice Aronis, *Sæcula rad.*
quæ efficax est ad humores corporis no- *Aronis.*

stri tartareos, gummosos ac tenacissimos
dissoluedos, qui alias durities & ob-
structiones viscerum progignunt, & se-
minaria, radices & fontes existunt plu-
rimorum diurnorum & deplorato-
rum morborum, quales sunt febres quar-
tanæ, cachexiæ, & similes: sed huic sæ-
culæ iam exsiccatæ affunde aqua filicis
vel scolopendriæ, q. suff. digerantur ad ig-
nem Baln. Mar. per vnum aut alterum
diem, aqua dein per inclinationem sepa-
retur, & materia tandem denuo in um-
bra exsiccet, vt fiat sæcula.

Notandum est autem, præter enarra-
ta radicem extracta quædam esse, in
quibus præparandi ratio à priori longe
differt, hæcque ipsa sunt, quæ vires na-
tura-

rurales instaurant, & corroborant. aut insigniter consolidant, vbi vini panisque additione opus est, quæ duo naturam maxime nutriunt ac sustentant, & reliquis simplicibus, cum quibus miscentur, vehiculi instar sunt, vt eorum virtutes promptius in venas & profundissima quæque loca transferantur. Exempli causa, ad herniam quantumuis completam compendiosius citiusque curandam, extractum educes ex symphyto, sigillo Salomonis, quale mox describendum aggrediemur, & ad naturam debilem & eneruatam calefaciendam, suoque vigori restituendam, vterique fecunditatem excitandam, parabis extractum Satyrionis.

Extractum siue sanguis Symphyti.

*Sanguis
symphyti ad
herniam.*

℞. Radicum Symphyti maioris & minoris simul optime mundatar. hanc in mortario marmoreo probe contunde cum pistillo ligneo, donec formam pulpa sortiatur. Ad iij. libras huius pulpa adijce medulla panis fecalini, & panis siliginæ siue triticeæ ana lib. i. Omnia inuicem probe mixta, & tantillo vini albi irrigata injiciantur in matrarium vitreum cum collo longo, subere vel cera Hispanica optime obturatum, vt nihil transpiret. Hoc matrarium collocetur in simo calido, quem chymici ventrem equinum vocant, siue in balneo vaporoso, donec materia in chyli sanguinei ac rubicundi colorem conuertatur. Tunc illam fortiter pralo exprime, & expressionem hanc chylosam & sanguineam pone in balneo vaporoso, illud in hac secunda digestionem maiorem acquirat rubedinem, & facies aliquot in fundo relinquet, quas separabis, continuando hanc digestionem & depurationem, donec materia clarissima & rubicundissima apparuerit. Separa ab illa tunc liquorem clariorem per alembicum ad ignem Balnei vaporosi, & remanebit in fun-

do extractum rubicundissimum, quod nominant sanguinem symphyti, ad hernias & omnia vlcera interna præstantissimum: Dosis est ℞. i. mane; dissolendum est in sua propria aqua destillata, vel in vino albo, vel alio liquore congruo, continuando ad plusculos dies, & egregios virosque effectus inde produci comperies.

Eodem modo extractum siue sanguinem ex satyrione extrahes, quod singulare matricis corroborans, & specificum est remedium ad conceptionem, prolifque generationem iuuandam, sterilissimisque quantumlibet mulieribus fecunditatis donum impertit, vicique potentiam ad pristinum vigorem reducit, cuius imitatione alia plura effingere licebit. Sed verus philosophus vterius adhuc progredietur, & per eandem viam tum ex frumento, tum ex vino educet substantiam quandam sanguineam, a lendi ac viuificante facultate potentem: qua causam generationis carnis in corpore nostro indagabit.

Sequuntur nunc extracta baccarum, granorum & seminum.

De baccis siue granis iuniperi nigris & probe maturis fit extractum, quod vocant Theriacam Germanicam, de qua supra iam locuti sumus, eiusque præparationem tradidimus, ita vt de eadem plura verba facere sit superuacaneum.

Ex iisdem baccis alia quadam methodo præparatur extractum cum sua propria, scilicet aqua vitæ, de qua antea diximus, modumque eam præparandi declarauimus, vel in magna etiam quantitate, sicut nihil ea communius est in Germania. Accipiendæ igitur sunt 4. vel 5. libræ baccarum iuniperi selectissimarum, & modice conuassatarum: his imple ad medium vsque matrarium vitreum capax, superaffundendo suam propriam aquam vitæ, vel aquam earundem destillatam, (cum scilicet oleum ex iisdem de-

*Extr. siue
sanguis sa-
tyrionis.*

Contra sterilitatem.

*Extracta
baccarum,
granorum &
seminum.
Extractum
baccarum
iuniperi.*

*Idem extr.
aliter præ-
paratum.*

stilla.

Stillaueris per Alembicum magnum cupreum, in modum aliorum oleorum) ut una ex alterutra harum aquarum 4. aut 5. digitos supernatet licet aqua vitæ alteri præster, vase rite clauso stent in digestionem Baln. Mar. per 5. aut 6. dies, donec dicta aqua intense coloretur, & virtutibus baccarum illarum imprægetur. Effunde aquam hanc tinctam per inclinationem, & fæces adhuc calentes fortiter exprime per torcular: hanc expressionem adde eidem aquæ coloratæ: omnibus in Alembicum vitreum inditis, liquor inde ad siccitatem vsque destilletur in B. vaporoso, in quo materia tua ab omni adustione immunis erit: aquam inde destillatam serua seorsim, & extractum etiam seorsim, quod instat sapærit, longoque conseruabitur tempore. De hoc extracto exhibe ꝑ. i. vel duos, vel aquæ propriæ destillatæ cochlearia tria, & habebis summum sudorificum bezoardicum contra omnes pestes & venena.

*Extractum
baccæ lauri.*

Eadem via procedes in extractione baccarum lauri cum sua propria aqua vitæ, aut aqua ab iisdem destillata, vbi semel illarum oleum paraueris per magnum Alembicum: quod fit iniiciendo lib. i. baccarum conuassatarum in quinque aut sex libris aquæ communis, cuius ope oleum istud ascendit, facileque ab aqua separatur: Nam ipsi aquæ innat. Aqua vero interim attrahit & conseruat adeo exacte & perfecte odorem, saporem, aliasque virtutes prædictarum baccarum, ut longe sit præstantior & melior, ad compositionem sui proprii extracti, quam quiuis alius liquor extraneus & peregrinus.

Extr. purgans hederæ.

Eodem artificio, conficies extracta ex omnibus aliis baccis, granis, & seminibus velut extractum purgans ex hederæ, extractum antepilepticum ex seminibus pæonia: extractum carminatum & flatibus dissipandis aptum, ex seminibus

fæniculi, anisi, cumini, dauici, & similibus. In eundem modum fieri poterunt infinita alia extracta diuersis iisdemque morbis appropriata, quibus simplicia, & quibus educantur, conferunt.

Sunt ex granis quedam succulentiora & magis viscosa, quorum extracta aliter componuntur: veluti est succus vuarum, qui expressus reducitur in sapam: quæ vna ratio est extracta concinnandi: estque sapa hæc apta ad varia intricatum genera componenda.

Sic quoque ex granis maturis sambuci & ebuli fit extracti genus, siue sapa quædam hydropisi congrua & salutaris.

Ex iisdem granis sambuci probe maturis, & ad umbram per aliquod temporis spacium exsiccatis, aliud extracti genus efformabis, quod est specificum hystericum, idque chymici vocant extractum granorum actis, cuius præparatio sequentibus verbis continetur.

Collige magnam copiam granorum sambuci optime ad umbram exsiccatum, ut diximus: cæterisque omnibus abiectis, sola grana accipe, quibus ad mediam partem imple matrarium magnum cum longo collo, superassundendo fortissimum spiritum vini, acidulum redditum cum liquore acido, vel vitrioli, vel sulphuris, ut materiam tres quatuorve digitos supernatet. Vase clauso, ut nihil expiret fiat digestio in Baln. Mar. per 5. aut 6. dies: donec spiritus vini in colorem rubini tinctus apparuerit, quem separabis per inclinationem, cauendo, ne quid ex facibus aut turbulenta materia simul transeat. De qua tinctura iam, non etiam separato prius menstruo, hoc est, aqua vitæ, quæ sine corruptione aut alteratione vlla diutissime adseruabitur (& cui, si voles, addes parum sacchari, gratioris gustus causa) exhibebis semicochlear argenteum, aut cochlear plenum mulieribus, quæ ex vteri profocatione miseris modis excruciantur, & subito

*Sapa siue
Extractum
vuarum.*

*Extr. granorum
maturorum
sambuci & ebuli.*

*Extractum
granorum
actis.*

subito effectus sequetur exoptatissimus. Ex improviso enim, & quasi miraculose expergescent pristinaeque valetudinis integritati restituentur.

Rursus si velis, separa inde aquam vitam per Alembicum in balneo vaporoso, donec in fundo remaneat extractum rubicundissimum, de quo exhibebis ℞. j. pro dosi, idque dissolves in sua propria aqua destillata, aut in quibusdam aliis conveniuntibus, aut vino albo, quod inderubescere incipiet.

Extr. granorū ebuli.

Ad eundem modum parabis electuarium ex granis ebuli maturis, & ad umbram exsiccatis, hocque extractum specificum est remedium contra hydropem & cachexiam.

Extractum cerasorum nigrorum.

Sic quoque extracta conficiuntur ex pluribus aliis fructibus, veluti ex cerasis nigris agrestibus, & exsiccatis contra epilepsiam, in cuius extracti compositione potest loco aquae vitae substitui quaedam aqua antiepileptica, de paeonia, &c.

Extractum florum paeoniae.

Ex floribus paeoniae rubeis & exsiccatis eodem modo elicies tincturam cum sua propria aqua, quae aciditate vitrioli acidula reddetur.

Extract. fruct. alkekengi.

Cum aqua alkekengi acidula quoque facta, ut supra, extractum est fructibus eius rubicundis, & modice exsiccatis contra calculum comparabis.

Extract. fenelorum.

Cum aqua fenelorum quoque acidula, elicies ex fenelorum eorundem fructibus exsiccatis extractum accommodatissimum, ad praeservationem & curacionem calculi.

Extract. papaveris rubeorum.

Sic & ex floribus papaveris rubei exsiccatis, cum sua propria aqua, eodem modo acidula reddita, cum liquore acido sulphuris educes extractum praestantissimum & specificum ad omnes pleurises, quod vnius scrupuli pondere dissolutorum exhibebis in vnicia vna suae propriae aquae, destillatae post tincture impregnationem. Aut si voles omnia separacione easdem aquas tinctas servabis, & de iis praebabis ℞. ss. vel ℞. j. vesperi circa horam somni, & viros producet effectus.

Ad hanc normam extractorum, diversorum lignorum, corticum, radicum, baccarum, granorum, seminum, fructuum & florum, verus & peritus Medicus infinita alia ad diversos & plurimos affectus effinget remedia.

Restat, ut breuiter exponamus extracta herbarum, quae fiunt tribus modis, ut se-
Extracta herbarum.

Primus modus est, ut contundatur herba, & praelo eius exprimatur succus, dum adhuc viridis est & succulenta: postea succus hic depuretur in Baln. Mar. calido tam diu separando purum ab impuro, donec nullae amplius faeces in fundo residueant. Ab hoc succo perfecte ita depurato, abstrahere aqueum liquorem per Balneum vaporosum, donec in consistentiam saepe, aut paulo sicciozem, si diu conservari debeat, redigatur.

Secundus est, ut incidatur herba, cum flore sit, qua impleatur Alembicum magnum terreum vel cupreum, stanno interius obductum, quale est illud, quo plerumque olea destillari solent, depressa optime materia hydromelite vinolo imbuitur: clauso postea vase cum quodam operculo, omnia macerentur in calore Solis, si aestas sit, aut in quodam hypocausto per 4. aut quinque dies: post exprimantur omnia praelo, & facibus affunde novum hydromel, vel aquam vitam, digerendo & exprimendo omnia, ac denovo idem repetendo, donec faeces omni virtute spoliatae videantur. Omnes haec expressiones simul collectae indantur in Alembicum, ut liquor inde destilletur, & in fundo remaneat extractum in forma mellis vel saepe.

Tertius & ultimus modus educendi extracta ex praedictis herbis est, ut earum magna copia simul colligatur, quae minutim incidantur aut contendantur: his impletur magnum aliquod, aut plura minora Alembica terrea aut vitrea, per quae aqua illarum ad siccitatem destilletur, idque in balneo vaporoso, facibus omnino siccis, nihil tamen adustionis redolentibus, & in

Ppppp pulve-

puluerem crasso modo redactis, affunde aquam suam propriam destillatam, & dum fit omnium in balneo digestio, aqua alluciet omnem herbarum tincturam, illarumque qualitatibus essentialibus substantificis imprægnabitur: continenter affundendo nouam aquam, & omnia digerendo, separandoque aquam tinctam per inclinationem, ac singula denuo repetendo, donec aqua amplius non tingatur, dein omnes hæ aquæ tinctæ, simul mixtæ ac in vnum aut plura Alembica apta inditæ, destillentur vsque ad consistentiam saporis sue extracti. Aquas destillatas seorsim serua-bis, vt in eius 3. j. vel ij. dissoluatur 3. ℞. vel 3. j. Et sic hoc extractum præbebitur in iisdem affectibus, quibus ipsa simplicia, vnde compositum est, conueniunt. Sic ex facibus illarum calcinatis extraxeris salem, cum earundem proprio liquore, & hunc liquorem cum suo sale addideris tuis extractis, & adhuc omnia simul & semel destillaueris, vt sal enumeratus cum extractio-nibus istis exquisitius misceatur, multo efficaciorum reddes facultatem extracto-rum multiplicem, quam habent, nempe purgatoriam, sudorificam, diureticam, aperitiuam & deoppilatiuam.

Ex præscriptis itaque his tribus modis elige quemcunque volueris, & sic ex herba, radice, & tota reliqua substantia *chelidonia* extractum, quod præstantissimum & specificum est medicamentum contra febres tertianas, icterum, cachexias, colores palidos, & obstructions viscera, estque præterea remedium vniuersale, pluribusque expugnan dis affectibus prodest: item diureticum & sudorificum simul existit, si eius scrupulum vnum in propriæ aquæ cochleari vno, aut duobus infusum exhibueris.

Extract. melissa. Sic extractum è melissa paratum est summum cardiacum.

Extract. cardui benedicti & vlmariæ. Extractum cardui benedicti, & extractum vlmariæ sunt sudorifica, & singularia remedia aduersus pestem.

Ex omnibus præterea herbis iuxta hanc

methodum simplicia efformabis extracta, ita vt tibi satis sit, in quinque aut sex simplicibus selectioribus aut præstantioribus dotibus, tantum præparationis normam & rationem ostendisse.

Ad eandem normam compones etiam *Extracta* extracta composita, Cephalica, Thoracica, *composita.* Cordialia, & alia, tam maiora, quam minora, de quibus *supra capite de Antidoris* mentionem fecimus, Et quamuis iam vtrumque cephalicum exempli causa à nobis descriptum sit, non tamen absurdum videri debet, si illud huc, tanquam suo proprio loco rursus inferamus.

Extractum Cephalicum maius.

℞. Rad. Acori.

Pæonia

Visci querni

Ligni aloes

Sem. Pæonia

Cinnamomi

Caryophyllorum

Macis

Nucus moschata

Fructuum anacardorum.

Flor. Anthos

Salvia

Primula veris

Pæonia

Calendula

Betonica

Lauendula

Stoechados Arabica

Lil. conuall.

Euphrasia

Tilia arboris.

Incidenda incidantur, & contundenda contundantur, & indantur in matracium vitreum, superaffundendo aquarum vitæ, saluæ, & granorum iuniperi q. suff. vt aqua quatuor digitos supernatet materiam. Digerantur omnia ad ignem Baln. Mar. per vj. octone dies, fiat colatura & expressio per torcular, indeque separetur liquor aqueus per euaporationem, donec materia in sa-pæ siue

pr siue extracti forma restet in fundo.
Dosis est ʒ. ʒ. in omnibus frigidis affectibus cerebri.

Extractum cephalicum minus.

℞. *Herb. & Flor. melissa*
Betonica
Paeonia
Salvia
Rosmarini

Omnibus recenter collectis, (quod facile suo tempore fieri potest) & rite contusis, inuicemque mixtis, liquor inde separetur, per balneum vaporosum, rursusque idem liquor facibus affundatur, vt tinctura inde eliciatur, fiatque omnium multoties reiteratio, procedaturque viterius, vt in cæteris extractis.

Extractum thoracicum maius.

℞. *Rad. Enula campanæ*
Iridis
Tussilaginis
Polypodii
Liquiritia in calcolas sectarum ana
ʒ. iiij.

Iuinbarum

Sebesten

Vuarum Corinthiac. an. ʒ. iiij.

Herb. Scabiosa

Prassii

Hyssopi

Capillor. veneris, siccarum & crasso
modo contusarum.

Sem. Cardui benedicti

Bombacis

Vrticæ

Anisi

Fœniculi

Papaueris albi an. ʒ. iiij.

Cinnamomi ʒ. j.

Flor. sicc. Boraginis

Buglossæ

Tussilaginis

Papaueris rubei ana p. iiij.

Omnia contusa & probe inuicem mixta, in vas aptum indantur, affundendo acetis scyllitici lib. i. ʒ.

Aquar. Scabiosa

Cardui benedicti

Hyssopi

Tussilaginis an. lib. i.

Digerantur omnia ad lentum ignem per dies aliquot, postea fiat expressio & euaporatio substantiæ aqueæ: donec materia in sapæ consistentiam reducatur, sicut de cæteris docuimus, & habebis extractum thoracicum maius, quod ad duas drachmas exhibitum, vel solum in forma pilulæ, vel dissolutum in aqua propria, conducit omni asthmati, orthopnœæ, difficili respirationi, & similibus thoracis affectibus.

Extractum thoracicum minus.

℞. *Herb. Tussilaginis*
Scabiosa cum toto
Prassii
Calamenti
Hyssopi recenter collectarum
4. sem. frigidorum
Sem. Vrticæ
& Cardui benedicti.

Omnia subtilissime contusa destillantur in balneo vaporoso vsque ad siccitatem, cum propria aqua destillata & siccis facibus iterum affusa extrahe tincturâ, in cæteris eandem obserua methodum, vt hæctenus abunde declarauimus, & habebis extractum pectorale minus.

Extractum maius Cardiacum siue Cordiale.

℞. *Rasura ligni aloes*
Ligni rhodii an. ʒ. ij. ʒ.
Rad. Angelicæ
Scorzoneræ
Zedoariæ an. ʒ. iiij.
Cort. Citrii sicca ʒ. ij.
Distamni
Been utriusque
Doronici
Sem. Ocyimi
Citrii
Melissæ

Ppppp 2

Acetosa

Acetosa
Granorum alkermes an. ʒ. j. ʒ.
Caryophyllorum
Cinnamomi
Croci an. ʒ. ʒ.
Ros. rubrarum p. iij.
 Omnibus conuassatis superaffundantur
Succi limonum lib. i. ʒ.
Aquar. Scordii
Melisse
Flor. ros. marini an. lib. i.

Vel quantum sufficit ad materiam bene irrigandā. Omnia digerantur ad ignem lentum, exprimatur, fiantq; reliquæ operationes, vt in supradictis extractis capitalibus & pectoralibus iam explicatum fuit.

Extractum minus cordiale.

℞. *Herb. Scordii*
Tormentilla
Melissa cum toto
Scorzonera, recenter collectarum
an. M. iij.

Citriorum in orbiculos dissectorum cum cortice N. v. aut vj.

Omnibus, tam herbis, quam citriis, rite contusis in mortario marmoreo, & probe simul mixtis adde

Cinnamomi ʒ j.
Croci ʒ. ʒ.
Gallia moschata.
Elect. de gemmis an. ʒ. ij.
Camphora ʒ. j.

Ex his omnibus liquor abstrahatur ad siccitatem per balneum vaporosum, eumque facibus residuis rursus affundas ad tincturam elicendam, pergendo in cæteris, vt in extracto minori pectorali methodus iam præscripta commonstrat. Et sic habebis extractum minus Cordiale.

Extractum maius stomachicum.

℞. *Rad. Calami aromatici siue galanga*
Cyperii
Ligni aloes an. ʒ. iij.
Cort. Arantiorum
Ei Cytoniorum exsiccat. an. ʒ. j.

Cinnamomi
Macis
Nucis moschata an. ʒ. ij.
Mentha sicca
Ambrosiana sicca an. M. ij.
Sem. Anisi
Feniculi
Ligustici
Granorum myrti an. ʒ. j.
Omnium mirobalanorum an. ʒ. ʒ.
Ros. rubr. p. iij.

Contundenda contundantur, & incidenda incidantur, misceantur, & indantur in magnum Matraceutium capax, superaffundendo
Succi Granatorum acidorum lb. j. ʒ.
Aqua Cinnamomi lb. ʒ.
Aqua Mentha ʒ.

Absynthii an. lb. j.

Vel quantum sufficit ad materiam irrigandam: cum his enumeratis liquoribus fiat tandem digestio in B. Et in reliquis imitare progressum superiorum extractorum maiorum.

Extractum stomachicum minus.

℞. *Menta*
Ambrosiana ana M. iij. vel v.
Cytoniorum decorticatorum ʒ. in orbiculos tenues dissectorum N. iij.

Herbæ & Cytonia simul contundantur, & in pulpæ formam redigantur: huic pulpæ adde

Macis
Nucis moschata an. ʒ. j. ʒ.
Spec. Aromatici rosati ʒ. j.

Mixtis inuicem omnibus, & in Alembicum iniectis, fiat destillatio per balneum vaporosum ad siccitatem: Aquam inde elicitam iterum affunde facibus, & in cæteris ad proliciendum extractum sequere rationem reliquorum extractorum minorum, iam supra à nobis traditorum.

Extractum hepaticum maius.

℞. *Ligni Cassia*
ʒ. omnium sanialorum, an. ʒ. ij.
Rad. Rubia tinctorum

Filicis

*Filicis utriusque**Acetosa**Oxylapathi**Rhabarbari an. ʒ. j.**Eupatorii Mes.**Comarum absynthii pontici.**Hepatici ana Mʒ.**Sem. Apii**Petroselini**Schanantos ana ʒ. ʒ.**Spica nardi**Flor. Cichorii**Centaurei minoris**Chelidonia**Ros. rubr. an. p. iij.*

Contundantur & indantur in vas vitreum:

his adde

*Aceti passulati lb. j. ʒ.**Aquar. Agrimonia**Acetosa**Cichorii an. lb. j.*

Macerentur, destillentur & aqua rursum affundatur materiae, & sic educatur extractum iuxta methodum aliorum extractorum maiorum.

Extractum hepaticum minus.

*ʒ. Rad. oxylapathi**Vincetoxicis**Acetosa**Filicis**Cichorea sylvestris cu toto an. ʒ. iij.**Herbar. Agrimonia**Hepatica**Centaurei minoris**Chelidonia an. m. iij. vel amplius**Fructuum berberorum maturorum**lb. ʒ.*Omnia contundantur optime seorsim, & probe simul misceantur, quibus dein adii-
ciantur*Spec. Diarrhoion**Diatrisantali an. ʒ. ʒ.*

Omnibus rite inuicem mixtis & in Alembicum inditis, liquor inde ad siccitatem destilletur, qui iterum affundatur facibus

ad extractum eliciendum, veluti in aliis hactenus factitatum est.

Extractum splenicum maius.

*ʒ. Rad. Serpentaria maioris**Filicis**Valeriana an. ʒ. ij.**Cort. Fraxini**Capparum**Tamaricis an. ʒ. iij.**Fol. Ceterach m. ij.**Sem. Garduibenedicti**Cumini**Costi ana ʒ. j.**Piperis**Cububarum an. ʒ. vj.**Flor. Genista**Hyperici**Buglossa an. p. ij.**Rasura eboris**Cinnamomi ana ʒ. ʒ.**Limatura chalybis cum**Sulphure calcinata ʒ. x.*Indantur in Matracium vitreum, superaf-
fundendo*Aceti scyllitici lb. j.**Aceti buglossari**& Sambucini an. lb. ʒ.**Aquar. Florum ebuli**Et scolopendria an. q. suff.*ad materiam rite macerandam: in reli-
quis sequere modum aliorum extracto-
rum maiorum.

Extractum splenicum minus.

*ʒ. fol. Scolopendria**Fumaria**Pimpinella**Summitatum fraxini an. m. iij.**Flor. Genista recerium p. vj. vel amplius.*Contundantur in mortario marmoreo:
his adde*Spec. Latificantis Gal.**Mirobalanorum omnium**Zingiberis an. ʒ. ʒ.**Succi Pomorum redolentium lb. j.*

Indantur in Alembicum, & destilletur: de-

PPPPP 3 incept

inceps fiat processus, ut in aliis extractis minoribus.

Extractum nephriticum maius.

℞. Radic. Bardana
 Restia bouis
 Eryngiorum ana ℥.iiij.
 Herniaria sicca m.ij.
 Sem. Ceba

Vrtica
 Raphani
 Saxifragia
 Fœniculi
 Anisi
 Petroselini an. ℥.ij.

Bacc. Iuniperi
 Milii Solis
 Nucleorum mespillorum ana ℥.j. ℞.
 Lappillorum (quos oculos cancri vocant)
 Calcis testarum ouorum an. ℥.j.

Contusis & mixtis omnibus adde

Succi limonum ℞.j. ℞.
 Aquar. Stillatitarum raphani
 Argentaria
 ℞. Alkekengi an. q. suff.

Vt omnia rite macerari possint, ac tandem exprimi. & in extractum ad modum cæterorum concinnari.

Extractum nephriticum minus.

℞. fol. Argentaria
 Saxifragia an. m.iiij.

Fructuum alkekengi maturorum & Sene-
 nelorum an. ℞.j. ℞.

Gran. Iuniperi maturorum ℥.iiij.
 Limoniorum in orbiculos dissectorum n.
 iiij.

Contendantur omnia & indantur in ma-
 tracium: his affunde

Vini albi ℞.j.

Destillentur omnia in Baln. vaporoso ad
 siccitatem: dein eadem aqua extrahes tin-
 cturam ex dicta materia, quam tan-
 dem exprimes, & reduces in
 extracta, ut reli-
 qua.

Extractum hystericum maius.

℞. Rad. Bryonia ℥.iiij.

Ajari ℥.j. ℞.

Fol. Matricaria
 Artemisia
 Nepetha. siccorum an. m.iiij.

Bacc. Iuniperi

Sem. Seseleos

Ameos

Ruta

Carui

Anethi an. ℥.ij.

Nucis moschata

Cardamomi an. ℥. ℞.

Karabes ℥.j.

Castorei ℥.vj.

Contendantur & misceantur, addendo

Hydromelitis vinosi ℞.j.

Aquar. matricaria

Ruta an. q. suff.

Vt macerari possint: dein fiat expressio
 & extractum, ut artis est. Singulare est
 mundificatiuum matricis, eiusque omni-
 bus affectionibus, à causa præsertim frigi-
 da subortis, opitulatur.

Extractum hystericum minus.

℞. Matricaria

Artemisia

Melissa

Ruta an. m.iiij. vel amplius

Sabina m. j.

His herbis adhuc recentibus rite con-
 tusis adde

Castorei

Myrrha

Croci an. ℥.j.

Cardomomi ℥.j. ℞.

His porro pro omnibus affunde

Aqua cinnamomi ℞. ℞.

Et inde destilla omnem liquorẽ ad siccita-
 tem per Alembicũ in B. vaporoso: quæ de-
 stillandi ratio cæteris omnib. præstantia &
 securitate præcellit, quod sæpius inculcare
 non desistimus. Dein cum hoc eodem li-
 quore facibus siccis iterum affuso, omnes
 tinturas elicies: quo effuso per inclinatio-
 nem

nem faeces exprimes, hancque expressio-
nem iunges cum liquore siue aqua tincta.
Omnibus denuo iniectis in Alembicum,
inde destillabis omnem liquorem, quem
studiose seruabis seorsim, & extractum re-
siduebit in fundo in forma sapæ, aut paulo
sicciori: quod ad ʒj. offeres vel in forma
pilulæ, vel dissolutum in sua propria aqua.
Admirabile erit in prouocandis mensibus
& roborando vtero: cuius descriptionem
paulo fusius declarauimus, quam reliquo-
rum, vt sit tanquam exemplar & norma,
ad quam reliqua efformentur: quorum
dosis non excedit scrupulum vnum; quæ-
quæque præbebis vel in forma pilularum,
vel dissoluta in suis propriis aquis quas ad
hos vsus semper adseruabis. Hac itaque
methodo confici poterunt, infinita alia
extracta, quæ pharmacopœus in tempore
parabit ad varios effectus, semperque pa-
rata habebit huiusmodi remedia, eaque
ex Medici præscripto in vsum transferet,
cum necessitas exiger: sicq; non opus ha-
bebit, vt toties recentia colligat simplicia,
aut ad decoctiones, expressionesq; toties
cum tanto rædio reiterandas confugiat.
Nam in promptu sibi erit extractū, quod
statim in congruenti quodam liquore dis-
soluat, indeque effingat vel bolum, vel pi-
lulas, vel potiunculam, vel clysterem. Nos
hic adicimus extractum carminatiuum,
cuius imitatione facillimum erit præpa-
rare etiam dysentericum, diureticum vul-
nerarium, & huius generis alia.

Extractum carminatiuum.

℞. *Baccar. lauri* lb. j.

Baccarum iuniperi lb. ʒ.

Sem. Dauci

Cumini

Feniculi

Anisi ana ʒ. iiii.

Herb. sic. Calamensis

Origani

Pulegii

Summitatum Anethi an. m. iij.

Flor. Camomilla vera

Flor. Nucum

Et Sambuci an. p. iiii.

Cinnamomi

Nucis Moschata

Piperis

Cardamomi an. ʒ. j.

Omnia crasso modo cōtusa, & simul mi-
xta, indantur in Alembicum siue vitreum,
siue terreū aut cupreum capax superaffū-
dendo hydromel vinosum, aut vinum al-
bum generosum, donec materia bene ir-
rigitur. Vase obturato suo operculo fiat
digestio in Baln mediocriter calido per 4.
aut 5. dies: quib. elapsis exprimes materiā,
vel per torcular tandem omnem liquo-
rem fide expressum reseruabis. Facibus
affunde nouum vinum album genero-
sum, vel aquam vitæ, vel denuo fiat dige-
stio & expressio, vt hoc modo omnis vir-
tus substantifica prædictæ materiæ ex-
quisitius extrahatur. Omnibus expressionib.
inuicem mixtis, & in Alembicum inditis,
inde totus separatur liquor, quem accurate
seruabis seorsim: sicut & extractum
Carminatiuum, quod in fundo remane-
bit in consistentia inter durum & molle
media: quodq; ad 20. vsq; grana exhibebis
iis, qui colicis torquenter cruciatis, vel
vitium habent in ventriculo, aut intesti-
nis, vel in forma pilularum, vel dissolutum
cum sua propria aqua, vt Clysterem com-
ponas, de eo accipere oportet ʒj. ʒ. vel
duas, idq; prompte dissoluere vel in quo-
dam iusculo vel in lacte, vel in vino, & sic
disto citius paratum habebis enema car-
minatiuum, cum quo extracto si voles, ad-
dere poteris extracta laxatiua ad detur-
bandam & euacuandam sentinam.

Hactenus tractatū à nobis est de extra-
ctis simplicibus & compositis, quæ altera-
tioni, corroborationi, aliisq; plurib. medē-
di indicationibus inseruiūt: nūc nobis dic-
endum restat de extractionib. simplicib.
& compositis purgantibus. Quamuis a. an-
te annos plusquam triginta in tractatu no-
stro de spagirica pparatione, de huius ge-
neris extractis egerim, ita vt VVeckerus
maxi-

maximam illorum partem in Antidotarium suum generale transtulerit, mihiq; hic occasio esset in nostram hanc Pharmacopœam eadem introducere: nos tamen in iisdem describendis nunc alia plane vtemur methodo ac via, facili nimirum & perspicua: publicoque perfruendos alios elargiemur fructus, quos fauente Minerua ex Vulcani interim officina exhaustimus, prætermisissis, quæ vel in nostris, vel aliorum voluminibus descripta iam reperiuntur.

Iam *supra* fuscæ & dilucide satis documurationem eliciendi essentiam Aloes; essentiam dicimus, quia ab extracto, quale aloes iâ est, præparata fuit. Quo pacto elicere quoque licet essentiam elaterii aliorumque succorum expressorum, concretorum, & crasso modo in extracta reductorum.

Extractum siue essentia rhabarbari fit hoc modo:

Extractum rhabarbari. ℞. Rhabarbari electi lb. s. vel quantum voles: huic crasso modo conguassato affunde aquam endiuivæ, succo limoniorum vel citriorum acidulam redditam, ut rhabarbaro supernatet ad lb. s. His correctivi loco adiuice

Cinnamomi ℥. s.

Santali rubri ʒ. j.

Omnia stent in digestionem Baln. Mar. donec aqua cichorea in rubini tingatur colorem. Hanc aquam tinctam separa per inclinationem: sapius affundendo novam aquam, continuandoq; hanc operationem, donec aqua amplius non coloretur: eandem expressis fortiter omnibus, & cum priori aqua tincta permixtis, inde separabis aquenium liquorem per baln. vaporosum: & extractum subsidebit in fundo in forma gummi vel sapa perfecte coctæ & rubicundissima.

Eodem modo extractum parabis ex omnibus radicibus modica purgandi facultate præditis, quales sunt gentiana, mechoanica, saviacula Dodonæi, &c.

Sic quoque extractum *senæ* fiet: sed loco aquæ cichoreæ accipienda erit aqua po-

morum redolentium, quæ acidula sit facta, (loco succi limoniorum) liquoribus acidulis, vel salis petræ, vel sulphuris, vel vitrioli, qui tincturis foliorum & florû quantumvis iam emaridorum, exsiccatorem, diuq; in arculis referuatorum, extrahendis aptissime conueniunt: Correctivi vicè subibit *anisum aut caryophylli* in pauca quantitate addita.

Sic eadem methodo extracta conficies ex omnibus floribus purgantibus, ex *rosis pallidis, violis, floribus Persicæ arboris, floribus prunorum, tam sylvestrium, quam hortensium, floribus centaurei, sumiterræ, & hyperici.*

Sic ex *agarico, ex seminibus ebuli, sileris montani, & similibus*, præclara quoque extracta educes purgantia.

Proponamus modum extracta parandi ex simplicibus violentioribus, initium sumentes ab illorum radicibus, ex quibus alio modo, quâ in præcedentibus, extracta concinnantur. Exordiemur a. ab extracto esulæ omni hydropisi, alisque morbis, in quibus serosorum humorum expurgatione opus est, apto & congruo.

℞ Radices & folia, hoc est, terram substantiam esulæ minoris, ex his exquisitissime contusis exprimatur succus per torcular: hoc succo in matrarium vitreum cum collo longo indito fiat digestio in Baln. Mar. Facibus, in quibus adhuc plurimum virtutis purgantis inest, affunde serum lactis clarum, aut aquam lactis desillatam, ad facies rite & exquisite irrigandas, quæ in aliud vas iniecta digerantur per idem Bal. M. tribus quatuorve diebus: dein omnia prælo fortiter exprime: hæcque ultima expressio addatur alteri priori omnia digerendo in eodem B. M. semperque separando facies à claro, siue purum ab impuro, donec materia tua nihil amplius crassamenti deponat, sed clarissima, colore rubicundissima, gustuque dulcissima in fundo subsideat, quæ vera perfectæque digestionis signa sunt, sicut iam alibi diximus.

Hæc materia transfundatur in aliud Ale-

lembicum, ut liquor omnis inde destilletur ad siccitatem per B. M. vaporosum, & in fundo remanebit extractum (sola in forma sapa rubicundissima, & gustu dulcissima: de quo extracto exhibe ʒ ℥. idq; vel in forma pilularum, vel dissolutum in sua propria aqua, quam reseruasti. Summum & excellens purgans est, & omnibus hydropisibus, cachexiis & vermibus aptissimum remedium.

Idem extractum parabis etiā alia methodo, contundendo ut supra esulā, & destillando aquam suam usque ad siccitatem, rursumque affundendo aquam suam propriis suis facibus siccis, sed nequaquam tamen exustis. Nam *balneum vaporosum impedit omnem visionem.* Hæc aqua alliciet & extrahet tincturā esulæ, & impense colorabitur: quā destillabis & extractum siue sapa remanebit in fundo Alembici: Et eandem aquā destillatam affundes denuo facibus prioribus, ex quibus parasti extractum, idq; toties reiterando, donec aqua non amplius tingatur, & ultimo post macerationem exprimendo dictas farces per torcular, & addendo enarratam expressionem tincturis reliquis, ut ex omnibus fiat vnum extractum. Si ex facibus vtriusque præparationis combustis, salem cum sua propria aqua, eamque extracto proprio addideris, eius purgandi vim & efficaciam validiorem reddes. Sunt multi, qui in præparandis huiusmodi extractis, cum esulæ tum aliorum quorumvis purgantium sola aqua vitæ vtuntur, quod nobis non adeo displicet: est enim ignis naturæ ille, qui digerit & concoquit horum simplicium cruditates, in quo plurimum situm est. Præterea eadem tam tenuium & acrearum existit partium, ut hoc nomine promptius, quam cætera quævis dissolutentia alliciat rerum essentias, quibus extractis facile inde separatur. Sed plus mihi aridæ ratio illa, quam modo declarauimus; de quibus tamen omnibus liberum cuius relinquo iudicium.

Ad huncigitur supra commemoratum

modum extracta præparabis ex *thymelea, mezereo, & reliquis omnib. tichymali speciebus, & ex ipso quoque helleboro nigro, si in loco eo habitaueris, vbi recens colligi potest.*

Sed cum non omnes montibus simus vicini, quibus hæc herba copiose crescere solet, neque eius copia, nisi cum iam exsiccata sit, facile detur, eiusdem extractum in hunc sequentem modum præparandum docebimus.

℥. Radicum & fibrarū hellebori nigri *Extractum veri, (caue ne adulterinum accipias) lib. j. ellebori, omnem sorditiem prius aqua ablue: dein ea nigri, macera per integrum diem in aceto rosato: hoc enim tollet nimiam illorum acrimoniā & venenatam qualitatem; effunde acetum: radices autem mediocriter ad ignem lentum exsiccata & crasso modo conuusa, indantur in matracium capax, superaffundendo succi limoniorum partem vnam, & succi pomorum redolentium partes duas (succis his prius optime depuratis & clarificatis) ut materiā duos tresve digitos supernatent: omnia stent in digestionem B. M. donec succi in colorem rubicundum tingantur, & exacte impregnentur tota hellebori substantia. Cola postea omnia, & facies prælo exprime: ultimam hanc expressionem commisce cum prima colatura: & iterum affunde facibus nouum succum rosarum pallidarum optime clarificatum, indeque denuo extrahere omnem substantificam virtutem in B. M. colando & exprimendo iterum omnia & misce hanc colaturam & expressionem cum prioribus illis: omnibus in matracium capax iniectis, fiat digestio in Balneo, parumque ab impuro separetur. Tandem separa, ad calorem lentum humiditatem, donec in fundo maneat extractum in spissiori paulo forma, quam sapa est: de quo miscabis ʒ j. cum ʒ ℥. extracti consoli. Hamoch. cuius descriptio habetur in Diæterico nostro: ex qua mixtione formabis duas pilulas, & habebis excellentissimum remedium purgans, contra omnes manias, epilepsias, melancholias, febres quartanas, & alios*

Q 9999 mor-

morbos, qui altiōres radices agunt, & occulta habent seminaria: effectus præterea demonstrabit eximios, citra vllam tamen moleſtiam aut perturbationem.

NOTA.

Quomodo Postquam enumerato *helleboro* addideris, *extractum confect.* *Flamech* purgās, iis *ellebori per vomitum,* *solibeatur.* insuper adde *extractum trochiscorum albandal* vel *diagrydii* rite præparatum, aut simile aliquod purgans, quod purgationē per inferna promoueat, & vomitiū *hellebori* vim cohibeat: quod in primis notandum est in cæteris omnibus violentis purgantibus, & vomitoria facultate simul pollutibus: hæc enim vomitoria vis per additionem remedii purgantis, quod facultatem habet per inferiora trahendi, ac educendi, omni retunditur & inhihetur.

Hactenus haud dubie animaduertisti in variis eiusmodi purgantibus extractis, varia quoq; menstrua & dissoluentia, apta tamen & congrua à nobis vsurpari: & quorum magni & egregii effectus abunde satis patebunt. Sed verus & peritus chymicus, qui ingeniosa quadā arte & industria sciuerit præparare aquam vitæ tartarifatam, huiusq; perfectam cognitionem adeptus fuerit, poterit inde eruere dissoluens quoddam huc menstruum generale, quo extrahet essentias omnium rerum purgantium, radicum, foliorum, herbarum, seminum, fructuum & florum: is, in quā, vere gloriari poterit de summo & elegantissimo Naturę inysterio: de quo non licet plura addere, ne iustam Doctorum iram & reprehensionem incurram: hienim vitio mihi vertent, si tā pretiosas margaritas nimis aperta & clara verborum oratione prostituerem, easq; porcis proiicerem, hoc est, in commune & rude vulgus tam rara & præclara arcana spargerem ac disseminarem: quod tantis arcanis indignum, cæteris tamen, quę in scriptis nostris liberali imperitiū manu, merito ac quiescet.

Iuxta has descriptas simplicium extractorum formulas conficiet expertus & in-

duſtrius Medicus tot, quot voluerit, extracta: quibus ea addet correctiua, quæ scopo suo satisfacient.

Supereſt, vt in pharmacopœe nostrę decorationem adiungamus extracta quadā composita, tam Catholica siue vniuersalia, quam cholagoga, phlegmagoga & melanagoga: iuxta eam videlicet methodum, quam in purgantium vulgarium tractatione supra secuti sumus.

Extractum Catholicum.

℞. Fibrarum *hellebori nigri* cum aceto præparatarum (hæc enim est primi *hellebori* præparatio, vt iam supra diximus) ℥ j. ℞.

Turbith albi ℥ gummosi
Hermodaçtylorum an. ℥ ij.

Asari
Gratiola ana ℥ j.

Trochiscorum *Albandal* ℥ vij.

Omnia conquassata indantur in matrarium, addendo

Spes. latificantis Gal.

Diarrhodon ana ℥ ij.

Superaffundendo

Aquar. Fumiterræ

Pomorum redolentium an. lb j.

Succi Limoniorum optime depurati

Succi Granatorum acidorum siue *berberorum* ana lb. ℞.

Vt liquores materiam duos digitos supernarent: stent omnia in digestionē Balnei calidi per 6 aut 7. dies: Postea colentur & exprimantur omnia per torcular fortissimè, & seruetur hæc expressio.

Secorsim autem fac hoc sequens extractum.

℞. *Rhabarbari* ℥ ij.

Agarici trochiscati ℥ x

Folicul. sene ℥ iij.

His correctiui loco adde

Cinnamomi ℥ ij.

Caryophyllorum

Anisi ana ℥ j.

Superaffundendo

Aquar.

*Aquar. Agrimonia
Cichorii.*

Acidularum redditarum succo limoniorum quantum sufficit, vel potius liquoribus acidulis sulphuris aut vitrioli imbuantur, qui promptissime allicient tinturas & virtutes purgatiuas: fiat extractum digerendos curando & exprimendo omnia, vt supra. Hac expressio addatur priori, liquor omnis inde elicatur ad siccitatem per Baln. vaporosum, & in fundo residet extractum Catholicum, de quo exhibebis ℥ ℔, vel ad summum ℥ j. illumque in suo proprio liquore dissolues, quem ad hos vsus seruabis, vel in forma pilularum exhibitum purgans vniuersale habebis praestantissimum.

Extractum cholagogum solutiuum.

℞. *Rhabbarbari ℥ vj.
Folicul. Senae ℥ iij.
Scammonae preparata ℥ j.
Spica nardi
Santal. citriui
Cinnamomi ana ℥ ℔.
Trochiscorum berbera ℥ ij.*

His affunde succi ros. pallidarum optime depurati q. suff. digere, cola, & exprime omnia calide per torcular, & fac extractum in consistencia sapa: cui addes aequali pondere extractum siue essentiam aloes seorsim paratam, vt iam docuimus supra capite de pilulis: misce & decoque omnia ad ignem lentum vsque ad eam consistentiam, vt pilulam vnā magnam, vel duas minores inde formare possis. Purgant benigne & sufficienter omnes humores serosos, calidos & biliosos. Dosis est ℥ j. ℔. Vel si uoles, addes huic extracto loco aloes extracti, cassia & amarindorum & prunorum dulcium ana aequalis pondus extracti ponderi respondens, coquantur omnia in formam opiata. Sufficiet de eo exhibere pro dosi ℥ ij. vel iij. ad summum, in forma boli, quem praebabis cum syrupo violato violaceo. Et excellens & benignum parabis remedium ad febres tertianas simplices & duplicatas: ad febres item continuas ardentes & biliosas, & ad quatuor mala, a causa calida in capite, sive in aliis partibus, suborta.

Extractum ex Cassia docuimus in nostro Dietetico.

Phlegmagogon.

℞. *Agarici trochiscati ℥ iij.
Hermodactylorum
Turbit
Sena
Medulla carthami ana ℥ iij.
Rad. Esulae preparata ℥ j.
Trochiscorum albandal ℥ ℔.
Salis gemma
Macis ana ℥ j. ℔.
Spec. Aromatici rosati ℥ ij.*

Cum aqua cinnamomi fiat extractum. Sufficit de eo offerre ℥ j. ℔. in forma pilule, Morbis omnib. pituitosis, & ex causa frigida subortis mirifice cofert, morbo praeteritum articulari. Humores enim pituitosos & serosos in articulos decumbentes mirum in modum educit.

Radici esulae preparatio vna eademq; Preparatio est cum hellebori preparatione: macerando nempe eam per 24. horas in aceto rosato optimo, & deis exsiccando.

Melanagogon.

℞. *Rad. folicul. senae ℥ vj.
seu Fibrarum hellebori preparatarum ℥ ij.
Turbit
Myrobalanorum omnium ana ℥ i. ℔.
Trochiscorum albandal ℥ vj.
Flor. Violarum
Rosarum rubrarum
Epirhymi ana p. ij.
Spec. Latifolentis Gal. ℥ ij.
Succ. Optime depuratorum sumiterra
Pomorum reuolentium
Es seri lactis ana q. suff.*

Fiat enumeratorum simplicium omnium, crasso modo conuassatorum, maceratio & digestio in balneo per 8. dies: Postea colentur, exprimantur & depurentur & reducantur in extractum, sicut caetera.

Eodem modo extractum coficies ex spe. Extract. ciebus hiera Piera Galeni, hiera colocyn. Spec. hiera

Q9999 2

zhidos,

picra Gal. rhidos, diacarbith, diacarthami, diaphœnici
& hiera colocyntidos, & reliquorū vulgariū purgantium.
ac fere ex omnib. pilulis aliisq; purgantibus, cum menſtruis congruis: nimirum cum aquis ſumiterra, ſilicis, agrimonie, pomorum redolentium, ſero lactis, & ſimilibus, acidulis redditis cum ſucco limoniorum, aut cum quodam aceto ſcilicito, vel alio in cæteris procedendo, vt ſupra.

Aqua vite tartariſata eſt verum diſſoluens omnium purgantium.
Sed propriū diſſoluens omnium purgantium in genere, radicū nēpe, herbarum, feminum, & florū eſt aqua vitæ tartariſata, omnibus veris philoſophis ad vnguem cognita & perſpecta. Sed præſtat tantum arcanum ſilentio inuoluerē, quam promiſcue omnibus patefacere, & temere eſſurire.

Extracta ex animalium familiaria deprompta.
Præter omnia enarrata extracta ſimplicia & cōpoſita, alterantia, corroborantia, & purgantia, quæq; omnia ē vegetabilium ordine deſumpta ſunt: quædā adhuc ſuperſunt tractanda, quæ ex animalium partib. educuntur. Huiusmodi igitur, quorum etiam ſupra mentionem fecimus, nunc deſcribenda aggrediemur.

Mumia præparationes.
Exordiemur autem ab iis, quæ ab homine ſumuntur. Sed non eſt inſtituti noſtri, cuncta illa magiſteria & arcana, quæ ab eodem erui poſſunt, hic enumerare aut introducere, veluti ſunt admirandæ illæ præparationes mumie tam recentis corporæ, quam liquidæ ſpiritualis: variæ itē & elegantiffimæ illæ præparationes cranii tam recentis, quam ē ſepulchro extracti: hæc omnia, inquam, ſi hic inſerenda eſſent, finis nunquam daretur: peti igitur poſſunt aliunde ex aliis ſcriptis noſtris. Sufficit mihi nunc vnicam tantum deſcriptionem extracti cranii humani in medium proferre.

Extr. cranii humani.
℞. Igitur duo vel tria crania recentia, hæc in mortario marmoreo craſſo modo rerantur, materia hoc modo trita indatur in matracium capax cum collo longo, ſuperaffundendo aquam vitæ iuniperi, ſive ſaluie, vt 4. vel 5. digitos ſuperuatet, vaſe accuratiſſime clauſo, ne quid trāſpiret, fiat digeſtio in Baln. vaporoſo per 12. dies ad minimum, poſt coletur & exprimatur ma-

teria per torcular perquam fortiſſime, ex qua liquor exiſbit rubicūdus inſtar ſanguinis, qui oleoſus & reſinoſus erit: iterum affundatur facieb. nouum menſtrum, digereſſendo per 4. vel 5. dies, colando & exprimēdo adhuc omnia per torcular, ita vt omnis eſſentia ſubſtantifica exactiſſime extrahatur. Omnes hæc expreſſiones & liquores inuicem cōmixti & in Alembicum inditi, deſtillantur per B. vapoſum; donec remaneat extractum in forma ſapæ, impregnatum tum ſulphure, tum ſale, quo potiſſimū cranium abundat, imo totum ſere ſalinum exiſtit, hoc extractum digeſtum & perfecte depuratum tanquam theſaurum pretioſiſſimum aduerſus epilepſiam diligenter adſerua, doſis eſt ℞ ſ. vel ℞ j. cum ſua propria aqua deſtillata, quæ per ſe præſtans epileptica eſt.

Deſcripſimus ſupra ſub ſinem capitis de Decoſtis, extractum ſplenis bouis, efficax & vtile ad prouocādos menſes: ad cuius imitationem quoq; parabitur extractum hepatis vituli: quod omnibus hepatis affectibus, ipſiuſq; imbecillitatibus conducet. in fluxu præſertim hepatico, & hydropiſi. Sed hepatis iſti vitulino addenda erunt,

*Santal rubri
Cinnamomi ana ℞ ſ.
Spica nardi
Roſarum rubrarum ana p. j.
Conſeru. flor. cichorii ℞ j.
Trochiſcorum Rhabarbari
Et Eupatorii ana ℞ vj.*

Tandemque omnia coquenda in magna phiala capaci, & bene occluſa, in Baln. feruenti per 7. vel 8. horas: donec hepar feretorium in liquorem redactum fuerit: quem ad perfectionem decoques, addendo ſi velis ſaccharum: agro ex hepatis imbecillitate laboranti exhibebis huiusmodi extractum veſperi & mane, & eximieſ percipies effectus.

Extractum pulmonum non ſolum vulpis, ſed & vituli, & agni, ſit conſimili plane methodo, addendo pectoralia affectibus pulmonum congrua.

Eodem

Cranium humanum eſt ſere totū ſalinum.

Extr. pulmonum vulpi.

*Extracti. è
cornib. cer-
uorum, tan-
te uis quã
induratis.*

Eodem modo ex teneris ceruorum cornibus, vel ex eorundem etiam cornibus induratis, sed adhuc recentibus, admirabile conficietur extractum, contra pestem, uenena, vermes, corruptiones & diuersa alia mala & symptomata, quæ inde suboriri solent: sed loco aquæ vitæ iuniperinæ dissoluentis perfunderetur officio sua propria aqua, si fieri possit, vel quædam aqua bezoardica aut theriacalis, cuius varias descriptiones supra dedimus, quæ aquæ prius acidulæ reddantur cum liquore sulphuris acidulo.

*Extractum
castorei.*

Extractum castorei fit eadem ratione, in cuius præparatione dissoluentis vicem administrantur aqua melissæ, calendulæ, pæoniæ, aut similibus antepilepticarum aut cephalicarum: Et sufficit hæc omnia macerare in B per 4. aut 5. dies, & postea colare, exprimere, & liquorem euaporatione inde separare, ut omnia reducantur in extractum, quod conferet omnibus epileptis, paralisis, apoplexiis, & similibus cerebri affectibus.

*Extr. oculo-
rum can-
crorum, te-
starum ouo-
rum, lima-
cum, &c.*

Extracta siue magisteria oculorum cancerorum, ut appellant, testarum ouorum, limacum & similibus, quæ omnia salis naturam participant, siue cum menstruo acido, cum aceto nempe vini, vel hydro-melitis vinosi, vel cum succo limonum, berberorum & similibus. Si igitur ab eiusmodi testis & membranulis siue pelliculis ouorum gallinaceorum, & similibus rerum dissolutis, statim eorundem dissolvens inde separare velis, (quod elegans & magnum utiq; mysterium haud contemnendum est) aliquor guttula liquoris siue salis tartari dissoluti superinicienda sunt, & sic magisterium parabis excellentissimum ad calculos dissoluendos, strangurias, dysurias, ischurias, difficultates & suppressiones urinæ, pro dosi offerantur paucula tantum granis: tantum enim efficacia & energia pollent eiusmodi remedia in his affectibus medendis.

*Extr. ma-
triciis lepo-*

Et extractum fiat e matrice leporina, & secundina mulieris fecunda; oportet has

partes probe prius lauare & abluere vino albo, postea desiccare, & in puluerem reducere, & dissolvente uti aqua quadam vitæ alkalifata, quæ ipsas subito dissoluet & in essentiam reducet, quæ essentia, separato suo dissolvente, efficacissima & præstantissima est ad matrices steriles fecundandas, & conceptioni idoneas reddendas.

*rina. & se-
cundina mu-
lieris fecun-
danda.*

ADDITIO. P. V.

Extractiones secretæ officinarum Augustanarum.

Rhabarbari.

℞. rhab. selectiss. frustatim incis. lb. ℥.
succ. vel aq. cichor.

endiv. an. ℥. j.

vini maluat. ℥. j.

*infunde horis 24. deinde coque igne
lento in duplici vase, figulino vitrea-
to, fortiter sub pralo exprimatur &
cum sacch. ℥. ℥. expressum percoqua-
tur ad mellis consistentiam.*

Extractum aloes earundem.

*℞. aloes succotrin. ℥. v. vel quantum vis,
cui infunde aq. beton. ut duobus digi-
tis superemineat, & cum colorem na-
ta fuerit purpureum, effundatur, &
alia recens affundatur ad colorem, idq;
roties repetendo, donec aqua nullum
colorem amplius acquirat, & pura
aqua remaneat: tum liquor effusus
in Baln. Mar. extrahatur, & reman-
entis infunde aq. pondus syr.
ros. sol. simplicis, permisce & in vase
vitreo referua pro aloes extractione.*

Extractum calami aromatici earundem.

*℞. calami aromatici quantum vis, in-
cidatur & infundatur per aliquot dies
in vini rhenani vel falerni quantitate
sufficit. Deinde ebulliat una & altera
ebullitione & fortiter exprimatur.
Expressum decoque lentissimo igne ad
consistentiam, quam volueris.*

Q9999 3

Extra-

Extractum D. Bechtholdi
Rivii.

℞. vini generosi (apius destillati, vini mal-
uatici generosissimi an. ℥b. ij. ℞.
cinnam. integri ℥ij,
caryophyllor.
maceris.
nucista.
rad. garyophyllata debito tempore col-
lectar an. ℥j),
zinzib. alb.
zedoar.
galang. an. ℥j. ℞.
cubebat.
granor. paradyfi an. ℥℞,
rad. irid. florentin. ℥j),
fol. hyssopi,
salvia an. ℥℞,
satureia ℥j),
meliss.
card. ben.
mentha an. Mj,
fl. calendul.
anthos. an. ℥℞,
ros. rubr.
albar. an. ℥j),

pulueriscentur puluerisanda, reliqua in-
cidantur & conquassentur, coniectuque
in vitrum idoneum adde

sacchar. albiss. ℥vj,
candi ℥ij,
passul. mundatar. ℥℞,
Maior. ab acinis mundata-
rum,
caricar. pingu. an. quart. j),
camphor. ℥ij.
aq. rosac.
endiv.
fl. sambuc. an. ℥b. j),
meliss. ℥℞.

insolentur per mensem orificio vitri
accurate clauso: postea reiectis faci-
bus extractum reseruetur in vitro
idoneo. manent circiter ℥Lxvij.

Extractum D. Theodori Zwin-
geri.

℞. cortic. ligni guaiaci ℥ij, purgetur a-
qua fontanea à sordibus, maceretur
in phiala vitrea in iuris gallinacei
℥b. ij. vel ij per noctem, coquatur ad
consumptionem tertie partis vel ad
medietatem, coletur, loco frigido ser-
uetur. ubi refluxerit ℥ij. vel iij. in-
fundatur fol. sen. ℥℞, mane coletur
& exprimat. deinde addatur
lyr. ros. fol. ℥℞,
aq. beton.
iua arthetie.
salvia vel similis ℥℞. vel ℥j),
cinnam. ℥j),

Vel

℞. cortic. lign. guaiac. ℥ij,
sars parill.
rad. liquirit. an. ℥℞,
pulueriscentur minutissima. ℞. huius
pulueris ℥j). ℞. maceretur primo, deinde
bulliat in iuris pulli vel aqua communis,
vel (si morbus sit chronicus, malignus
aut gallicus) vini mensura ad dimidium,
feruetur.

Hinc ℞. fol. sen. ℥ij,
meliss. vel fl. rosar.

paallidar. vel cinnam ℥ij,
sacchar. ℥℞. redigantur quoque in
puluerem, singulis noctibus in ℥v. de-
cocti superioris frigidi, macerentur pul-
ueris posterioris ℥vj, mane per pannum
lancum testu colato & syrups rosati quid
addito.

Vt vero integra seruetur vis decocti, ma-
neat super faeces.

Vsus eius est in podagra, catarrhis, ar-
thritide, ischiade, lue venerea, in scorbu-
to vere & autumnno per 20. 30. vel 40.
dies mane continuetur, præmissa purga-
tione vniuersali & venæ sectione: ve-
speri vero tribus ante cænam horis solius
decocti ℥ij. absque fena cum ℥℞. syrups
de po-

de pomis, aut fumaris, aut de succo borraginis & aqua fumar. vel agrimon. ʒj. exhibe. Frigidum vero decoctum gratus erit, quam calidum.

Extractum panchymagogum.

℞. pulp. colocynth. vel troc. alband.

ʒvi.
turberb. ʒj.
agar. troc. ʒij.
elleb. nigr. prap. ʒij.
fol. sen. ʒj.
diagrid.
elaterii an. ʒv.

Omnibus exacte eritis spiritu vini essentia tam diu eliciatur, donec spiritus amplius non tingatur. vel aqua vita infusa macerentur balnei calori vel in cineribus cribellatis cum igne mediocri per dies 18. frequenter agitando quotidie, diligenterque occlusa ampulla. Hinc exempta omnia exprimantur per pannum lineum grossum sub prato stanneo. In expresso solue aloes optima lora ʒx. (præstat balsamus aloes) post in alembico adiecto igne humiditas aqua abstrahatur, donec quod in fundo cucurbita remanet, mellis instar sit spissum. Si in eo quædam adhuc sit humiditas, ponatur super carbones ardentes in vase aliquo, quandiu videbitur, ut ea à calore evaporet. Sin perceperimus guttu vel odoratu reliquias nidorosas spiritus vini; massæ affuso liquore borraginis vel betonicæ, facile illas euocabimus. Dosis ʒj. vel ʒʒ. cum guttula vnica olei cinnamomi.

Extractum Catholicum officinarum Mœnofrancofurtensium.

℞. aloes succorin. el. ʒij.
turberb. ʒʒ.
colocynth. ʒvi.
agaric. albiss.
diagrid.
rad. elleb. nigr. veri styriaci ana
ʒʒ.

spec. diarrhod. abbat.
mac.

stœchad. arab.

galang.

schœnanth.

cardamomi.

zedoar.

caryophyllor.

cinnam.

st. anth.

lign. aloes.

visc. querc. an. ʒʒ.

ambra grisea ʒj.

infunde omnia in spiritu vini per 8. dies, exceptis speciebus diarrhodon & ambra. species infunde seorsim per 4. dies & f. extractum secundum artem.

Extractio Margaritarum.

Margaritæ cum aequali pondere nitri in furno antitypo calcinantur; salugine abstracta extrahitur subtilior pars cum aceto destillato, quo evaporante subsidet calx purissima, aqua rosacea crebris affusionibus abluenda.

Aliter. In aceto destillato & spiritu vini generosissimo an. in fimo tonisa dissoluatur. De fusione facta novum mēstruum affundatur, donec penitus sint dissoluta. In fundo subsidet essentia, abstracto phlegmate. Et hoc rectius atque cautius.

ἡ πῦρ καὶ
λιτὴν κλεσι
διδακτικῶν
λεῖον.

Extractum Rhabarbari compositum.

℞. pulpa colocynth. ʒj. ʒ.
turpeth. opt.
st. stœchad. arab. an. ʒx.
diagrid. opt. ʒv.
rhab. opt.
rad. elleb. nigr.
fol. sen. elect.
agar. albiss.
cinnam. acutiss. an. ʒʒ.
styrac. liquid.
rad. asari.
spic. nard.
flor rosar. rubr.

massis.

*masfic. an. ʒj.
vini sublimat. quant. suffic. Mi.
f. extractum sec. art.*

Extractum holagogon.

*℞. colocynth. ʒj. ʒ.
turbeth. opt. ʒ xiiij.
agaric. fini ʒj.
Veratri nigri ʒvj.
gyntiola
fol. sen. an. ʒ ij. ʒ ij.
scammon. ʒxx.
aloes optima ʒ ij ʒ.
vini sublimati quantum sufficit.
f. sec. art. extractum.*

Extractū catholicum Theophrasti.

*℞. aloes optima ʒ ij,
agaric. fini,
scammon. an. ʒxx.
colocynth. ʒ ij. ʒ ij,
veratri nigri ʒ ij,
spec. diarrh. abbat.
diamb. an. ʒj. Mi.
Et cum vino sublimato f. extractum.*

Extractum tabellarum.

*℞. conseru. bugloss.
borrag.
violar.
corrie. citri. condit. an. ʒ ʒ,
spec. diatrag. frig. ʒ ʒ,
zinzib. ʒ ij.
turbeth. ʒ ij,
fol. sen. ʒ ij. ʒ.
diagrid. ʒ j. ʒ. Misc. cum vino
sublimato f. extractum sec. art.*

**Extractum Pistorii ad promouen-
dos menses.**

*℞. myrrh. elast. ʒj,
croci ʒ ij,
caryophyllor. ʒj,
piper. longi,
galang. an. ʒ ʒ.
baccar. lauri ʒ ij,
rad. asari ʒj.*

Omnia pulverisata excipiantur vino sublimato, relinquuntur aliquandiu, donec vinum coloretur, commuta vinum sublimatum idque tam diu, quousque non amplius coloretur, sicut fieri solet, cum extracta parantur, tandem commisce omnia vina sublimata, qua collegisti, destilla in balneo Maria usque ad siccitatem, & hoc, quod transit, serua peculiariter in vitro, deinde extractum in fundo collige, & in pyxide re-serua.

*Qua sequuntur, sunt ipsius Quer-
cetani.*

Reliquum est, ut nunc dicamus de extr. me-
tractis, essentis, magisteris, & tincturis
terum metallicarum, quibus cōplectimur
gemmas, margaritas seu perlas, videlicet
corallia, hyacinthos, & alios lapides pre-
tiosos & non pretiosos: loquor tantum de
his rebus metallicis, quibus pharmacopœa
nostram exornare decreuimus, & qua-
rum præparandarum formulas ante pol-
liciti sumus: hæc enim & similia alias
tempestiuus tractabuntur in pharmaco-
pœa nostra spagyrica, tanquam in suo pro-
prio loco.

Essentia & magisteria coralliorum & perlarum vno eodemque artificio præpa-
rantur.

Corallia crasso modo conterantur, per-
laræ vero nigrae manentes & ignita exting-
uantur in aqua vitæ fortissima, idque sapi-
us, & hæc est ipsarum calcinatio. Postea ri-
te dissoluantur in succo limoniorum vel
berberorum, qui succus post illarum disso-
lutionem rursus separetur, & quod in fun-
do remanet (quodque postea pluries cum a-
quis cordialibus dissolui & coagulari po-
test, ad aciditatem dissoluentis acidi tollē-
dam) dicitur sal siue essentia perlarum.

Vt magisterium ex iisdem fiat, dissoluen-
dæ sunt in fortissimo dissolvente, quale est
acetum alkalifatum, aut acetum mellitum,
& ut perlaræ post perfectam suam dissolutio-
nem rursus separentur, citra dissoluentis
tamen

Extr. me-
tallica.

Essentia seu
salses coral-
liorum &
perlarum.

Magisteriū
perlarum
& corall.

tamen exhalationem, (quod alias salem armoniacum acidum & vitriolatam hoc modo coniunctū relinqueret cum re dissoluta, à qua difficulter separaretur) dissolutioni huic superiniicienda sunt aliquot guttæ olei tartari, cuius opera perla dissoluta in ictu oculi fundū petent, summe albicantes instar niuis, à quibus postea prædictum dissoluens facillime separabitur per inclinationē, & materia aliquoties abluetur aqua, & perfecte edulcabitur, quod sane opus citra magisterii opem non perficitur: vnde etiam res in hunc modum præparatæ nomen suum obtinuerunt. Hoc perlarum magisterium, in quolibet liquore tum dissolutum, admirandum est naturæ nostræ corroboratiuum, non secus ac magisterium coralliorum, cuius præparatio consimili penitus fit ratione.

Magist. hyacinthi, smaragdi & rubini.

Magisteria hyacinthi, smaragdi, & rubini eadem quoque methodo & artificio præparantur, sed calcinatio illorum fit cum floribus sulphuris.

Magisterium hyacinthi est singulare & specificum remedium contra spasmus & contracturas.

Magisterium rubini venenis, pesti, & omnib. corporis corruptionibus aduersatur.

Magisterium smaragdi succurrit peculiariter epilepsii.

Magist. lapidis iudaici & lapidis lyncis.

Eodem modo parantur lapides iudaicus nempe, & lyncis, qui reducuntur in magisterium, de quibus pro dosi tantum duo vel tria grana ad summum offerantur cum quodam liquore congruente. Summum præstat remedium aduersus ischuriam, siue suppressionem vrinæ, & attritionem & expulsionem calculi.

Magist. lapidis lazuli.

Sic quoque conficies magisterium lapidis lazuli, singulare purgatiuum humoris atrabilarii, & præstans medicamen contra omnes manias & melancholias.

Res sulphureæ requirunt aliam præparationis methodum. Nos ordiemur à sulphure vulgari, & quidem ab ipsius floribus.

Flores sulphuris.

Flores sulphuris parantur, miscendo æquales partes sulphuris & colchotarisiue

vitrioli perfecte rubificati & desiccati, omniaque sublimando, postea adhuc semel sublimentur cum solofaccharo candi, vt maits ad asthma, & alias affectiones pulmonum conferant auxilium.

Ex his floribus opera liquoris terebinthinæ conficitur rubinus sulphuris, qui excellentissimus est contra phtisim, & vlcera pulmonum, exhibitus cum quodam liquore congruo, tunc, cum separatus est à suo dissolvente.

Ex iisdem floribus rite præparatis & dissolutis in oleo tartari (parati per salem suum resolutum, qui est oleagineus, & per consequens proprium & idoneum dissoluens ipsius quoque sulphuris) educes magisterium aliquod, nempe lac, cremorem seu butyrum, cui dissolutioni si affundas acetum album, materia ebullire & vehementer effervesce incipiet, citra etiam ignis additionem, & cremor lacteus sulphuris subito petet fundum, & à dissolvente suo separabitur.

Rubinus sulphuris.

Lac, cremor sine butyri sulphuris.

Separabis itaque dissoluens per inclinationem, & variis reiteratis ablutionibus cum aquis cordialibus edulcabis exacte materiam, & sic habebis lac siue cremorem sulphuris albisissimi. Hoc medicamento curantur omnes pulmonum & thoracis affectus.

Essentia camphoræ elicitor cum aqua vitæ tartarifata.

Essentia camphoræ.

Extractum bituminis Iudaici conficitur cum aqua clara terebinthinæ.

Extr. bituminis Iudaici.

Pergamus ad metallicas essentias.

Crocus metallorum præparatur cum æquis partibus Magnesiæ Saturninæ, & nitri inuicem mixtis & inflammatis in quodam crucibulo, vt vtar artis vocabulis, & remabit materia quedam calcinata in forma hepatis, quæ puluerifata rubicunda apparet instar croci martis, quæque dulcoranda est. Cum autem dicta Magnesia sit prima radix omnium metallorum, idcirco generali nomine crocus metallorum nuncupatur, qui potens medicamen est tam vomitiuum, quam purgatiuum simul variisque affe-

Crocus metallorum.

R R R R Cibus

etibus accommodum, vt *supra* ostendimus, dosis grana 10. vel 12. cum vino aut alio liquore.

Sulphur auratum diaphoreticum.

Sulphur auratum diaphoreticum paratum cum facibus reguli in aqua dissolati, & in lixiuium redacti, in quod sic cochlear argenteum immiseris, vero aureo colore id tingi animaduertes. Huic lixiuiio adde parum aceti, & videbis crocum auratum statim fundū petere: separa dein lixiuium per inclinationem, & prædictum crocum optime ablutum, dulcoratum, & desiccatum, collige seorsim, qui admirabile erit sudorificum, & sanguinis mundicatum, multis morbis depellendis aptissimum, dosis ℥℥.

Crocus martis.

Crocus martis educitur è ferri siue chalybis limatura, quæ in furno reuerberii ab ignis flamma, & vi in crocum eleuatur leuissimum & rubicundissimum. Eiusmodi crocus confert dysenteris, lienteris, gonorrhææ & similibus affectibus, in quibus adstrictione & fluxus inhibitione opus est.

Sed crocus paratus è laminis ferri candentibus, & in magdaleones sulphuris immisissis, quarum vi sulphur liquefcit & funditur, vt cera Hispanica, virtutem habet attenuandi, aperiendi, & deoppilandi, sicut & is, qui per longiorem moram solius aque conuenientis inhibitione elicitur, qui non tantum attenuat, sed & à tartareis & melancholicis humoribus tum lienem totumque mesenterium repurgat. Hæc duo croci genera valent aduersus quasuis hydrophilces & cachexias.

Olei sulphuris in crocis conuersio.

Crocus cum liquore acidulo siue oleo sulphuris fit, infundendo prædicti liquoris partem vnā, & tantundem spiritus vini, in cochlear ferreum: vbi omnia bulliant ad ignem lentum vsq; ad consumptionem; postea resideant per aliquot dies, & omnia in puluerem croceum subtilissimum conuersa conspicias, quem adseruabis in paruis phialis optime clausis, ne aer intret; resoluitur enim ab aere. De eo aliquot grana exhibebis in iusculo siue liquore congruo,

in quo dictus crocus resoluitur, qui ob martis naturam, quam participat, verum hepatis instauratiuum est, eiusque conduci in becillitatibus, & omnibus aliis morbis, qui inde oriuntur, quales sunt cachexia, fluxus hepatici: hydrophilces, & similes. Magnum vtrique secretum, & admirandis virtutibus præditum.

Hæc sunt omnes illæ præparaciones metallica, quibus pharmacopœcam nostram decorandam statuimus: & quarum descriptiones huc afferre & explicare *supra* promissimus.

Perstringendæ adhuc restant præparaciones aliquot salium & oleorum, quorum mentio hoc in opere quoque facta fuit.

Sal igitur prunellæ, quem Chymici *Sal prunella* nodynium minerale appellant, ob singularitatem illam vim mitigandi dolores, quantumuis à causa calida & inflammatione quadam excitatos, paratur cum nitro optimo, quod funditur in crucibulo, paulatim superiniiciendo flores sulphuris, qui eius pinguedinem tollunt, idque adeo pellucidum purumque reddunt, vt si super lapidem marmoreum eum effundas, omnino clarū & diaphanum appareat instar vitri, quod deinde sal siue lapis prunellæ dicitur. Salutare est remedium ad ardentissimam illam febrem, Hungaris familiarem, extinguendam & edomandam, cuius ferocia tanta est, vt egrotantium linguas profus nigras, & prunis ardentibus similes efficiat: cum autem tanti symptomatis seuicitia ex salis huius vsu leniatur & opprimatur, inde Sal prunellæ appellatus est. Est præterea idem remedium magnum diureticum & diaphoreticum, sicut *supra* videre licet, quando nos in eo præscribendo eiusmodi curandi indicationes nunquam non perstringimus.

Vnde habeat nomen.

Cremor siue sal tartari etiā sub salibus comprehenditur, qui conficitur ex tartaro albo, crasso modo puluerizato, & multiplici aquarū ablutione repurgato, donec clarissimum euadat: huiusmodi tartari in patinam terream vitream inditi lib. 5. vel 6. digitos

Cremor siue saltartari.

*Oleorum
incommoda.*

prietates patebunt satis ex supradictis, ita ut superuacaneum sit hic eadem repetere.

Huiusmodi olea licet summis & elegantissimis virtutibus prædita sint, non tamen carent incommodis, cum enim tenuium sint partium, facile in auras dissipantur, quantumvis in phialis obturatissimis conseruentur. Accedit, quod non usurpari possint, nisi mixta cum aliis, conferuis nimirum, tabellis, aut liquoribus, si alias inconsiderate exhibeantur, plus obesse, quam prodesse solent.

Eximia semper quædam singulis regionibus sua laus est & præstantia, ut Germanorum fortitudinem nullis vnquam seculis intermorituram prætermittam, illis hæc modo potissimum gloria asseruatur, ut tanto politiorum quorumvis secretorum indagandorum studio flagrent & cupiditate, ut non immerito id elogium quadantenus aptari possit Virgiliani instar:

6. Æneid.

*Excudent alij spirantia mollius ara
Credo equidem viues ducent de marmore vultus,*

*Orabunt causas melius, cœliq; meatus
Describent radio, & surgentia sidera dicent:*

Naturam penetrare magis Germane memento.

In illa enim regione artificium nuper inuentum est olea illa reducendi in essentias gratissimas ac vtilissimas, quæ propriis suis coloribus, odoribus saporibusque nobilitantur: nulla accedente alia mixtione, quæ manna cœlesti optime depurato, quod harum rerum vires atque virtutes allicit, easque sua admixtione exquisitissime corrigat. Secreti huius me participem reddidit Germanus quidam doctus Medicus, eiusque præparandi modum mihi re ipsa reuelauit, is forsitán ægre ferret, si clarius arcantum illud manifestarem: Nihil tamen eorum, quæ dicere conueniunt, reticui: nec dubito, quin experti chymici paucis meadicta comprehendant.

Eiusmodi essentia conseruantur in paruis theculis rotundis, quarum singulæ ca-

piunt 15. vel 20. diuersa essentiarum genera, quæ cum vsus postulat, cum dentiscalpio, hoc est, in minima quantitate exhibebuntur, & effectus nihilominus proferent optatissimos.

Hactenus de extractis, essentiis, magisteriis, salibus & similibus præparationibus chymicis, quæ hinc inde in pharmacopœa nostra exornâda occurrunt, satis abunde tractauimus, præter hæc nulla alia addituri. lam pridem enim de iis, & similibus multa in scriptis nostris commentati sumus: nec cessabimus in posterum, si Deus vitam nobis concesserit, in pharmacopœa nostra spagyrica pluribus eadem pertractare.

Huiusmodi elegantia, rara & præclara remedia, officinas pharmacopœorum hodie potius decerent, quam tanta deauratarum pyxidum multitudo, quæ tamen plerumque pluribus in locis aliud nihil, præter inanem ventum complectuntur inter ornatissimas instructissimasque officinas, tam publicas, quam priuatas, quæ passim in Italia, Germania aliisque regionibus habentur, nullam adhuc vidi, quæ æquaret, ne dicam, superaret eam, quæ Castellis est in arce Principis. *Encomium*
Ad hanc expoliendam & exornandam, nõ officina Castellana in tantum Principis Medici, viri summi ac celeberrimi, assiduam suam conferunt operam & laborem, sed ipse etiam Princeps, Mauritius nempe, Hassiæ Landgravius magnus ille & potentissimus Princeps, manum non veretur ad mouere; libenter me in hac totius Europæ politissima & exquisitissima officina affirmare possum tot vidisse extractorum, magisteriorum, essentiarum, aliarumque præparationum chymicarum genera, ut illorum numerus facile millenarium excedat, exceptis vulgaribus, quorum nullus est defectus, nulla inopia. Eiusmodi remedia à munificentissimo Principe largissime erogantur in commodum & salutem suorum subditorum, qua munificentia ac liberalitate etiam persequuntur alii circumuicini. Officina hæc mihi typus primus fuit, ad cuius imitationem meam pharmacopœam conatus sum, variis usque raris & elegantibus

*Laudes illustissimi
Landgravi
Mauritij.*

elegantibus remedijs chymicis ditare & illustrare.

A cuius enim nomine lumen & splendorem magis his meis lucubrationibus mutuarer, quā potentissimi huiusce Principis, qui tot ingenitis & excultis virtutibus palam ab omnibus celebratur? Generis equidem illius, quod ab antiquis Germaniæ proceribus longa stemmatum deducit serie, nobilitati commemoranda, aut luculentis, quibus mirum in modum abundat, fortunæ muneribus explicandis aliquandiu incumberem, nisi propriis, quam alienis dotibus mallet potius exornari. His igitur prætermittis ceteras serenitatis eiusdem partes amplissimas in medium producam: summam in rebus diuinis & humanis temperandis, sapientiam, clementiam erga bonos singularem, iustitiam improbis formidabilem, robur animi inuictum, in omnibus humanis actionibus moderationem, & incredibilem erga omnes, meque potissimum beneficentiam, quæ tantis me gratitudinis compedibus præsentem nuper, nunc vero etiam absentem quotidie obstringit & obstrinxerunt, ut nullum non officij genus optimo iure, per me tam liberali mæcenati rependatur. Quapropter ut aliquam saltē grati animi ob tot continua beneficia notam præsentibus & futuris seculis significarem, hoc meum opus, tū alteri magnanimo Principi de re literaria æque benemerito, ipsi mutuo necessitudinis amicitiaque vinculo coniunctissimo consecraui: tum sacram vtriusque memoriam meis scriptis inserendam, & in omnem hominum posteritatem, quantum per me licet, iam pridem constitui decreuique propagandam.

ADDITIO P. V.

Sal siue saccharum Saturni.

℞. aq. fortis lb. ij.

sal. ammoniac. contriti p. ij. vel iij.

Huic aqua iniice tenuissimas laminas Saturni: hora spatio fiet sal albissimum, dulcissimum. Effunde aquam d' cucurbita, sal resolve in aqua calida, enapora, reitera, donec exiit acredo. Hoc sal tritum in mortario vitreo vel porphyreo cucurbita immissum solve in simo vel Baln. Mar.

Ad ulcera cacoethæ, caneros, carcinomata, & fistulas summum est arcanum. Quod si è lue venerea prouenerint, nil præstat, imò obest plurimum. Experto crede.

Sal Sacerdotale.

℞. sal. commun. ℥ xvi,

cinnam.

cumin. an. ℥ iij,

zinzib.

amomi,

filix.

piperis,

satureia,

hyssop.

origani,

puleg. an. ℥ j.

Hæc omnia terè, in puluerem redige, eoq; in cibo omni vtere.

Hoc vtebantur Sacerdotes tempore Elix ad dolorem capitis & caliginem oculorum. Mündificat etiam dentes, aufert eorundem dolorem, sedat tussim, anhelitum commendat, os odoriferum reddit, corpusq; hominis incolu-me conseruat.

F I N I S.

Rrrr 3

INDEX

I N D E X

RERVM ET VERBORVM
PRÆCIPVE MEMORABILIVM
IN TOTO HOC OPERE
contentorum.

A.				
	411			
	Bacus supputatorius.	349	Acetum rosatum.	690
	Abalzemer.	172	Aceta ex variis floribus.	690
	Abellan.	182	Acetorum simplicium vsus.	690
	Abellina.	257	Acetum bezoardicum Medicorum Fran-	
	Abiga.	216	cofurtensium.	690
	Ablutio quid efficiat.	34	Acetum ex ruta compositum Io. Hartmanni	
	Ablynthium. 209. Eius species. ibid. vires.		Beyeri.	691
	210		Acetum scordii limoniatum Io. Hartman-	
	Ablynthium romanum esse vulgare.	209	ni Beyeri.	691
	Abrotanum camphoratum.	219	Aceti scyllitici preparatio.	689
	Ablynthium marinum.	209	Achates.	300
	Ablynthium seriphium.	209	Achillea.	244
	Acacia.	50	Acines.	207
	Acacia species.	263	Aconitum pardalianche.	219
	Acacia germanica.	263	Acorus quid, quæ eius species. 181. quomodo	
	gummosa.		differt à calamo aromatico.	ibid.
	succosa.	ibid.	Acorus conditus.	404
	Acanthus.	156	Acrium multa genera.	23
	Acetabulum.	88	Acria cur per vstionem acrimoniam amit-	
	Acetosa. 235. Eius species.	ibid.	tant, non acria vero eandem acquirant.	43
	Acetosa veruucina.	235	Acria exacta esse possima.	25
	Acetum.	24	Acria & amara simul.	25
	Aceti qualitates.	150	Acutella.	100
	Acetum esse calidum & frigidum.	151	Adar.	87
	Acetum esse calidum & frigidum.	64	Adiantum cur dictum. 158. Eius vires. ib.	
	Acetum quodnam optimum.	64	Adiantum verum. 158. Eius vires. ibid.	
	Aceti mira virtutes.	818	Adiantum vulgare.	157
	Acetum hydromelitis.	696	Adianti folia condita.	401
	Acetum mulsum.	384	Adipsas.	281
			Adipum ablutio.	34
			Adipum purgatio.	35
			Adipu	

ET VERBORVM.

<i>Adipis & seni discrimen.</i>	319	<i>Alimentum medicamentosum.</i>	4
<i>Adonis Flos.</i>	204	<i>Alimentum quo modo differat à medica-</i>	
<i>Ægyptios omnes fuisse medicos.</i>	552	<i>mento.</i>	611
<i>Ægyptii cur corpora condierunt.</i>	317	<i>Alimentum qualitas inexplicabilis.</i>	8
<i>Æliuopus.</i>	241	<i>Alimentorum nimiam quantitatem esse pe-</i>	
<i>Æromeli.</i>	153	<i>riculosam.</i>	38
<i>Ærugo quid, eius species & vires.</i>	308	<i>Alisma.</i>	220
<i>Æruginis vstio.</i>	44	<i>Alithimum.</i>	183
<i>Æs quid, 308. Eius vires.</i>	ibid.	<i>Alkam.</i>	570
<i>Æs unde fiat.</i>	ibid.	<i>Alkanach.</i>	570
<i>Æs vstum.</i>	ib.	<i>Alkamna.</i>	325
<i>Æris flores.</i>	ibid.	<i>Alkekengi. 231. Eius vires.</i>	ibid.
<i>Æris squama seu battitura.</i>	ibid.	<i>Alleluja.</i>	235
<i>Æris preparandi modus.</i>	ib.	<i>Alliatica.</i>	18.72
<i>Æschilum non scripsisse carmina nisi vino</i>		<i>Aloe. 171. Eius descriptio. ibid. vires.</i>	ibi.
<i>fuert madidus.</i>	149	<i>Aloe ubi plurimum nascatur.</i>	ibid.
<i>Æthiopicis herba mira vis.</i>	5	<i>Aloe caballina.</i>	ibid.
<i>Æthiopicum frutex.</i>	198	<i>succotrina.</i>	ib.
<i>Æthiopicum herba.</i>	198	<i>Aloe quanam optima.</i>	96
<i>Ætites.</i>	301	<i>Aloes facultas.</i>	6
<i>Ægallochum. 190. Cur rarissimum. ibid. E-</i>		<i>Aloes vera preparatio.</i>	719
<i>ius vires.</i>	ibid.	<i>Aloe cur abluatur.</i>	34
<i>Ægalogen.</i>	190	<i>Aloen occludere venas.</i>	25
<i>Ægaricum, 172. 173. Eius vires. 173. ubi na-</i>		<i>Aloen ab aizoâ spectare.</i>	232
<i>scatur.</i>	ib.	<i>Alphenicum.</i>	360.477
<i>Ægaricum optimum quod.</i>	ibid.	<i>Alsatil.</i>	87
<i>Ægaryllis.</i>	264	<i>Alsebran.</i>	174
<i>Ægerarium.</i>	236	<i>Alrosboth.</i>	580
<i>Ægnus castus.</i>	226	<i>Alterantium doses.</i>	90.107
<i>Ægrimonia.</i>	236	<i>Altorcum.</i>	23
<i>Ægripalma.</i>	220	<i>Althea. 155. Eius varietates. 156. vires.</i>	
<i>Æhenum quid.</i>	345	<i>ibid.</i>	
<i>Æiuga.</i>	216	<i>Althea transmarina.</i>	156
<i>Æizoon.</i>	232	<i>Altit.</i>	166
<i>Ælabastrites.</i>	302	<i>Alum.</i>	234
<i>Ælana.</i>	286	<i>Alumen quid, qua eius species & vires.</i>	
<i>Ælbemesuch.</i>	179	288	
<i>Ælcea.</i>	156	<i>Alumen carinum.</i>	188
<i>Ælchi.</i>	87	<i>facum.</i>	ibid.
<i>Ælcohol.</i>	68	<i>liquidum.</i>	ibid.
<i>Ælambicus.</i>	57.348	<i>plumcum.</i>	ibid.
<i>Ælambicus caeus.</i>	348	<i>rotundum.</i>	ibid.
<i>rostratus.</i>	ibid.	<i>rupeum.</i>	ibid.
<i>Ælambici multiplex acceptio.</i>	348	<i>saccharinum.</i>	ibid.
<i>Specialior usurpatio.</i>	ib.	<i>scissile.</i>	ibid.
<i>Alimentum quid.</i>	4	<i>squamosum.</i>	ibid.
		<i>Aluminis vstio.</i>	44

INDEX RERVM

<i>Alumen scissum.</i> 332. quomodo differat à plumo.	ibid.	<i>Androsamum</i> unde dictum. 217. Eius vires.	218
<i>Alui fluxus.</i>	626	<i>Anemone.</i> 204. Eius vires.	ibid.
<i>Abyssum.</i>	467	<i>Anethum.</i> 224. Eius vires.	ibid.
<i>Amara dulcis.</i>	230	<i>Anethum sylvestre.</i>	223
<i>Amara & styptica.</i>	25	<i>Angelica.</i> Eius species & vires.	197
<i>Amaracus.</i>	206	<i>Angelica minor.</i>	197
<i>Ambarum griseum.</i>	290	<i> sylvestris.</i>	ibid.
<i>Ambarum fuluum.</i>	291	<i>Anguium senecta.</i>	11
<i>Ambili.</i>	170	<i>Anicetum.</i>	164
<i>Ambra citrina.</i>	291	<i>Animalia animalibus mederi.</i>	315
<i>Ambra flava preparatio.</i>	837	<i>Animalium excrementa.</i>	11
<i>Ambra grisea.</i> 290. quid sit. 291. qua optima & qua eius vires.	ibid.	<i>Animalium partes ad multa commendari.</i>	6
<i>Ambra subalbida.</i>	290	<i>Animalia gratum odorem spirantia.</i> 324	
<i>Ambubeia.</i>	164	<i>Animalia aut eorum partes in officina asseruanda qua.</i>	353
<i>Amentum.</i>	332	<i>Animalia quamnam habeant seuum & qua adipem.</i>	319
<i>Amentus dulcis.</i>	575	<i>Animalia omnia venenata per Thirion significari.</i>	489
<i>Amethestus.</i>	301	<i>Animalia tricornia.</i>	328
<i>Amiantus.</i>	332	<i> unicornia.</i>	ibid.
<i>Ammi.</i> 165. Eius differentia & vires.	166	<i>Anisum.</i> 164. Eius vires.	ibid.
<i>Amomum.</i>	166	<i>Anodyna qua.</i>	72
<i> Dioscorideum.</i>	ibid.	<i>Anodynum cataplasma.</i>	136
<i> Plinii.</i>	ibid.	<i>Anodyna adhibentur, ut cessante dolore vires respirent.</i>	839
<i> Eius vires.</i>	ibid.	<i>Anostomatica.</i>	18
<i>Ammoniacum.</i> 164. unde habeat nomen. 264. Eius vires.	ibid.	<i>Anseris axungia.</i> Eius vires. 310. De anseribus superstitiosa romanorum opinio. 321	
<i>Ampelitis.</i>	286	<i>Antalium quid.</i>	331
<i>Ampeloprosum.</i>	203	<i>Antbera quid.</i>	167
<i>Amphora.</i>	88	<i>Anteram duobus modis usurpari.</i>	578
<i>Amuleta duplicia.</i>	13	<i>Anthrax.</i>	293
<i>Amuleta ex simplicibus medicamentis.</i>	15	<i>Antidotus analeptica Fernelii.</i>	481
<i>Amyntes.</i>	575	<i>Antidotum asyncritum Actuarii.</i> 482. Eius vires mirabiles.	ibid.
<i>Amygdala.</i> Earum species.	258	<i>Antid. cardiaca maior pro ditioribus.</i>	779
<i>Amygdalarum preparatio.</i>	35	<i> minor pro gregariis.</i>	ibid.
<i>Amygdalatum quomodo parandum.</i>	114	<i>Antid. cephalica maior.</i>	777
<i>Amygdalata esse Luzotii usitatissima.</i>	114	<i>Antid. hepatica maior pro ditioribus.</i>	780
<i>Amylum quomodo fiat.</i>	406	<i> minor pro gregariis.</i>	ibid.
<i>Amylum unde habeat nomen, & qua eius vires.</i>	407	<i>Antidotus hepatica minor pro gregariis.</i>	778
<i>Ana quid significet.</i>	87	<i>Antid. hysterica.</i>	781
<i>Anacardinum mel quomodo fiat.</i>	50	<i>Antid. de granis maturis iuniperi, dicta theriaca Germanica pro gregariis.</i>	783
<i>Anachartasis quomodo mouenda.</i>	47		
<i>Andromachus quis fuerit. Et illius laus.</i>	488		

ET VERBORVM.

<i>Antid. nephritica maior.</i>	781	<i>Aquarum destillatio per balneum vaporosum.</i>	627
<i>minor</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Antid. contra pestem maior.</i>	782	<i>Aguas quoq; extrahi per digestionis & fermentationis viam.</i>	627
<i>minor.</i>	783		
<i>Antidotus diasatyrión.</i>	480	<i>Aquam ex stirpibus extrahendi modus.</i>	628
<i>Antid. splenetica maior.</i>	780	<i>Aquarum destillatio ex aromatibus, herbis, floribus & seminibus calidis.</i>	
<i>minor.</i>	781		653
<i>Antid. stomachica maior pro ditioribus.</i>	773	<i>Aqua quomodo educantur per descensum.</i>	
<i>minor pro gregariis.</i>	780		58
<i>Antidotus thoracica maior pro ditioribus.</i>	778	<i>Aguas & olea simul & vna elici ex omnibus herbis & floribus calidis virtute caloris balnei vaporosi.</i>	650
<i>Antid. thoracica minor pro gregariis.</i>	779		
<i>Antidota contra venena.</i>	776	<i>Aque calida.</i>	623
<i>Antidotus vniuersalis.</i>	723	<i>frigida.</i>	624
<i>Antimonium esse alterum chymistarũ idolum.</i>	310	<i>Aque artificiosè composita.</i>	629
<i>Antimonii flores.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aque destillata quomodo sint insolanda.</i>	
<i>Antimonii usum non omnino esse respiciendum.</i>	108		58
<i>Antispodium.</i>	313	<i>Aqua acetosa.</i>	625
<i>Aparine.</i>	240	<i>Aque alui fluorem sistentes</i>	616
<i>Apium.</i>	160	<i>Aqua ad ambusta.</i>	649
<i>Apium hortense.</i>	224	<i>Aqua apoplectica.</i>	625
<i>Aphronitrum.</i>	289	<i>Aqua Imperatoris Maximiliani contra apoplexiam & venena.</i>	592
<i>Apomeli.</i>	63, 387	<i>Aqua apoplectica Angelbergeri</i>	599
<i>Apocrystica.</i>	18	<i>Aqua apoplectica Pistorii.</i>	592
<i>Apophlegmatismi 116. 759 Eorum utilitas.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aqua apoplectica maior Quercetani.</i>	
<i>ibid. materia.</i>			634
<i>Apoplexia.</i>	142	<i>minor eiusdem.</i>	616
<i>Apothecarius.</i>	5	<i>Aqua eiusdem ad apoplexiam, epilepsiam & paralysem.</i>	636
<i>Apozemata quomodo fiant.</i>	42	<i>Aqua asthmatica.</i>	603
<i>Aqua optima que.</i>	62, 148	<i>Aqua apostematice maior venenatorum.</i>	
<i>Aque bonitas quomodo cognoscatur.</i>	64		604
<i>Aque leuitas quid.</i>	148	<i>Aqua extirpationis auri</i>	45
<i>Aque animam esse motum.</i>	<i>ib.</i>	<i>Aqua aurea incerti auctoris.</i>	592
<i>Aquam & ignem esse vitæ principia.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aqua aurea pectoralis & antiplcuritica.</i>	
<i>Aque differentia.</i>	<i>ibid.</i>		603
<i>Aquam diuersa ratione alimentum & elementum dici.</i>	147	<i>Aqua balsamica excellentissima ad apostemata, vel terna interna & externa, fistulas præsertim, & vlcera phagedenica ac maligna.</i>	628
<i>Aquam fontanam esse meliorem.</i>	128	<i>Aqua barba hirci seu candelaria.</i>	625
<i>Aque cisternarum cur insalubres.</i>	<i>ib.</i>	<i>Aqua benedicta ex croco metallorum.</i>	
<i>Aque aluminosa facultates. 134 quibus constant.</i>	649		651
<i>Aqua aluminosa magistralis.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aqua benedicta Rulandi aduersus pleurisim.</i>	
<i>Aque spaenses.</i>	287		651, 746
<i>Aquarum destillandarum noua methodus & utilitas.</i>	626		

INDEX RERVM

<i>Aqua anodyna & aduersus flatus.</i>	646	<i>Aqua ad epiphoram & rubedinem oculorum.</i>	590
<i>Aqua calcis.</i>	304.590	<i>Aqua antifebritica</i>	642.643
<i>Aqua ad calculum.</i>	589.626	<i>Aqua ad febris pestilentes & ardentissimas.</i>	643
<i>Aqua ad calculum renum & vesicæ Herc. Saxonie.</i>	607	<i>Aqua frigida Gesneri</i>	601
<i>Aq diuinitica Veetholdi Rivii.</i>	606	<i>Aqua fortis.</i>	590
<i>Brebachii.</i>	ib.	<i>Aqua compitoria seu fucatoria.</i>	595
<i>Aqua calida minor Gesneri.</i>	601	<i>Aqua genista Flocky.</i>	606
<i>Aqua vulgo maior. 600. clareta dicta.</i>	589	<i>ad gonorrhœam.</i>	590
<i>Aqua cancrorum.</i>	650	<i>ad gonorrhœam fetidam & virulentam ac inueteratam.</i>	647
<i>Aqua caponis ad defectum virium.</i>	641	<i>ad hamoptoisin seu sanguinis spuitum.</i>	639
<i>Aqua caponis cum speciebus.</i>	602	<i>Aqua hepatica.</i>	616
<i>Aqua cephalica.</i>	625	<i>Aqua hermerica Horatii Augenii.</i>	601
<i>Aque cephalica quatuor.</i>	97	<i>hirundinum.</i>	600
<i>Aqua cephalica Io. Hartmanni Beyeri.</i>	591	<i>hypnotica.</i>	647
<i>Aqua antinephritica.</i>	643.644	<i>hyarargyri.</i>	601
<i>Aqua ad præseruationem calculi.</i>	645	<i>Aqua histrica.</i>	626.625
<i>Aqua in vesicam immittenda.</i>	644.645	<i>Aqua imperialis communis & paratu facilis.</i>	630
<i>Aqua ceraforum syluestrium.</i>	607	<i>Aqua melissa.</i>	625
<i>Aqua caryophyllorum cum aqua communi.</i>	654	<i>Aqua ad confortandum memoriam donum gratia dicta.</i>	601
<i>Aqua cinnamomi.</i>	588	<i>Aqua ad mouendos menses Pistorii.</i>	605
<i>Aqua cinnamomi cum vino & aqua rosarum.</i>	654	<i>Aqua napha.</i>	248
<i>Aqua contra colicam.</i>	645	<i>Aqua odorifera.</i>	598
<i>Aqua communitatis.</i>	590	<i>Aqua ophthalmica.</i>	590.625
<i>Aqua cordiales.</i>	626	<i>Aqua ophthalmica ex croco metallorum.</i>	652
<i>Aqua cordiales duodecim.</i>	97	<i>Aqua ad ophthalmiam antiquam Gesneri.</i>	602
<i>Aqua cordialis Herc. Saxonie.</i>	599	<i>Aqua ophthalmica Quercetani.</i>	638
<i>Aqua ad cordis roborationem contra venena & pestilentes omnes affectus.</i>	642	<i>Aqua aciem oculorum acuens. cecitatemq. in senibus incipientem prohibens.</i>	639
<i>Aqua dysenteriacæ.</i>	646	<i>Aqua viridis & plane caelestis ad oculorum & aliorum membrorum affectus.</i>	602
<i>Aqua granorum ebuli.</i>	625	<i>Aqua ex albuminibus ouorum. Augenii.</i>	607
<i>Aqua anepileptica.</i>	ib.	<i>Aqua papaueris ad pleuritum.</i>	652
<i>Aqua anepileptica Saxonie.</i>	597.598	<i>papaueris rubri.</i>	625
<i>Augenii.</i>	597	<i>Aqua contra paralyfin.</i>	625
<i>Aqua hirundinum antepileptica.</i>	637.638	<i>contra paralyfin composita. Herculis Saxonie.</i>	597
<i>Aqua epileptica Quercetani.</i>	634	<i>pectorales.</i>	625
<i>Aqua epileptica & apoplectica Thomæ Erasti à Francofurtensibus Aqua cephalica dicta.</i>	597	<i>pectoralis Pistorii.</i>	603
<i>Aqua picarum composita ad epilepsiam specificam.</i>	638	<i>Aqua</i>	
<i>Aqua antepileptica ex magnesia dicta & erusiapanis.</i>	653		

ET VERBORVM.

Aqua ad praeservationem & curationem pestis.	642	vermium terrestrium.	625
caelestis contra pestem & venena.	605	mirabilis ad collapsas vires restaurandas	641
peri.	625	communitatis ad acuendum visum.	133
Ad phthisim & ulcera pulmonum praestantissima.	640	Aquam vitæ ex omnibus rebus alimentosis extrahi posse.	627
antipleuriticæ	640	vita Bernardi Rorbachii conseruans totum corpus in sanitate, & est supra aurum & topasium.	598
antipleuriticæ aureæ minor.	604	vita ex rosis.	628
Aqua podagrica.	649	vita ex tritico, granis, &c.	628
Aqua purgans simplex.	650	vita composita minor. Bechtholdi Rivij.	598
composita.	660	Aquam vitæ tartarizatam esse verum dissoluens omnium purgantium.	860
Aqua ad eliciendam vim purgantium.	660	Aqua vitæ ex hydromelite vinoso optima.	699
Aqua pucensæ medicata.	148	Aqua vomitiua & purgatiua simul.	650
Aqua rhizotica Theodori Zwingeri.	600	Aqua vulneraria.	626
Aquarofarum cum speciebus.	603	Araotica.	19
Aqua granorum sambuci.	625	Arantiorum corticis conditi.	400
scabiosa.	ib.	Arbor balsami.	188
adictus sclopatorum.	648	Arbor nucis moschata.	185
scorbutica & dydropica.	646	Arboris sanguinis draconis fructus. 166. Eius descriptio.	ib.
soporifera Horatii Augenti.	607.	Archangelica.	197
608	contra spasimum.	598	Arctus.
spermatu ranarum ad ambusta.	649	Argentum.	301
splentica.	626	Argentum quid. 306. Eius vires.	ibid.
Aqua stomachica.	226	Argentum esse animam & sanguinem morulibus.	306
Aqua stomachica Bernardi Rorbachii.	604	Argenti aqua.	294
Aqua sudorifera.	626	Argentum viuum. vide Mercurius.	
sudorifera Sebaldi.	600	Argenti vini extinctio.	517
Aqua contra surditatem.	625	Argyritæ.	314
Aqua zapsi barbati.	625	Artes vnde dicitur.	326
Aqua temperata.	624	Aristolochia. 215. Eius varietates & vires.	ib. vnde dicatur. ib. cur dicatur malum terra.
Aqua theriacalis.	188	Arne.	87
Aqua terra sanctæ Rulandi.	746	Armenius lapis quomodo à lazulo differat.	299
Aqua theriacalis, cordialis & bezoardica.	633	Armoniacum	264
theriacalis communis pro gregariis.	ibid.		
theriacalis, cephalica, epileptica, paralytica & apoplexia specifica.	634		
ad dolores antiquos luis venereæ Antonii Galli	607		
Mirabilia vel ad extra ventrem lahuus.	652		

ET VERBORVM.

Balneum ad morpheam & alias curis faci-		Belzoinum, Benzoinum.	266
tates.	127	Benuinum 273. eius species. ib. optimum	
Balnei varias esse formas.	57	quod. ib. eius vires.	ib.
Balneum Maris	56	Benzoim. adulterium.	103
Balneum roris.	57	Berberis.	257
Balneum siccum.	57	Berberes conditi.	398
Balsamelacon.	187	Beryllus.	301
Balsami arbor.	187	Besafan.	214
Balsamum optimum quod.	187	Peta. 157. Eius differentia.	ib.
Balsamum.	527	Betarapa.	157
Balsami adulterium.	103	Beta romana.	42
Balsami succedanea.	188	Betonica. Eius vires.	211
Balsami.	536	Betonica alba.	236
Bals. primum Mes. falsd Guidoni tributum.		Bezoar lapis unde habeat nomen. 329. ubi	
537		generetur. ib. Eius veri & non adultera-	
Bals. Euonymi.	538	ti signa.	ib.
Balsamum paratu facillimum & optimum.		Bezoar prestantissimus qui. ibid. Eius vi-	
537		res ib. nominis interpretatio.	330
Bals. Medicorum Florentinorum.	538	Bezoar sudatiua omnia ex vegetabilium fa-	
Balsam. Hollerit.	537	milia de seipso longe superare.	667
Bals. mirabile.	539	Bezoardicum minerale.	826
Balsamum peruuanum.	188	Bezoar lapis sumitur pro unicornu, quia	
Balsamum de Tolu.	188	illud plerumq. adulteratur.	481
Balsam. vulgare.	539	Biliosi quomodo purgandi.	19
Bals. vulnerarium.	538	Bilem euacuantia.	108
Bals. Fallopij vulnerarium.	538	Bistacia.	258
Barba Iouis.	232	Bistorta. 238. unde dicta. ibid. Eius vires.	
Barbitonforum stultitia.	417	239	
Baryococalon.	230	Bitumen.	528. 189
Batinus.	253	Bitumen Sodomeum	528
Bdellium. 277. quodnam optimum. 278.		Bituminis adulterium.	103
quod potissimum. 278. eius vires.		Blatta Bizantia.	332
ibi.		Boli quid. 117. Eorum materia.	ib.
Bdellium Baëtrianum.	278	Bolus purgatorius.	116
Parthicum.	ib.	Bolus eccoproticus & refrigerans.	117
Saracenicum.	ib.	Bolos non semper habere cassiam pro basf.	
Scythicum.	ib.	117	
Beckion.	238	Bolus armena. 284. vires.	ib.
Been album & rubrum. 182. eorum vires.		Bolus orientalis. 284. eius vires.	ib.
183. substitutum. 83. Auicenna opinio de		Bombax.	240
been. 182. Serapionis.	183	Bombyces qualis animalcula.	339
Been unde ad nos aduehantur.	183	Borax. 286. Eius species. ibid. vires.	
Bellericus marinus	331	ibid.	
Belliculus marinus.	331	Borrage semper virens.	155
Boloacon.	212	Bothormarsen.	574
Belorocon	212	Botrytis.	312

INDEX RERVM

Bones sine cornibus.	323	Calamita.	333
Brachyla.	217	Calamus aromaticus quid & quomodo ab acoro differat. 181. Eius Vires.	182
Brachula cuculi.	236	Calamus officinarum.	182
Branca vrsina.	156	Calchantum quid & qua eius vires. ibid. vires. 287. factitium. ibid. incommoda.	288
Braja uola liber ridiculus.	447	Calculos in multis partibus generari.	330
Brassica hortensis. 237. Eius species & vires. ibid.	ib.	Calculosis conueniens fomentum.	130
Brassica cur germania grata.	ib.	Calculi attritio.	43.47
Brassica marina. 179. Eius species & vires. ibid.	ib.	Calfactio quid.	45
Brisa.	243	Calida loco calido nata qualia.	28
Britannica.	238	Calidum tertio aut quarto gradu quomodo substituat pro minus calido.	98
Brochon.	278	Calidorum in quarto gradu dosis.	99
Brunella.	235	Caliga Hippocratis.	347
Bryonia quomodo differat à radice Mechoacanana.	172	Callais.	300
Bryonia faculam esse specificam medicinam uteri.	682	Callum absumentia.	10
Bryonia syluestris varia nomina.	574	Calx.	303
Buceras.	242	Calx cruda.	305
Buglossi flores.	154	Calx optima que.	304
Bugula.	234. 235	Calci aqua.	304
Bulbus quid. 202. Bulbi vires.	203	Calci ablutio.	35
Bulla cadmica.	313	Cambiniones.	172
Bunias.	204	Camelorum pastus.	189
Butyrum.	322	Campana.	348
Butyrum normanicum.	322	Camphora adulterium.	103
vanueum.	322	Camphura quomodo facile terenda.	39
Byssus quid.	338	Cancamum quid.	264
C.			
Acodamones cur à viris perditis inuocentur.	13	Cancris.	313
Acocolaa.	186	Cancrorum puluis.	467
Adegi indi.	189	Cancrorum vstio.	549
Admia species. 311. Vires.	312	Cancrorum vstorum puluis quosnam affertus sanct.	43
Admia optima que.	312	Cancrorum cinerum proprietates.	8
Admia factitia.	311	Cancrorum marinorum genera.	333
fossilis.	ib.	Canchrys.	216
Admia lotio & preparatio.	34.44	Canella.	184
Admiam lotam oculorum vlceribus esse conuenientissimam.	34	Canella arbor.	184
Adus.	88	Canis dens.	201
Capa marina. 102. Vires.	ib.	Caninum stercus.	325
Carussa lotio.	34	Canis testiculus.	203
Cais mais.	184	Cantharides quid & quomodo à cantharo differant.	337
Cacabus.	345		Can-
Calamintha. 209. Eius species.	ibid.		

ET VERBORVM.

Cantharides quam ad vsum medicum maxime probentur & quomodo ad eundem preparantur.	338	camentorum, quam natura esse oportet.	79
Cantharides an & quomodo moueant vrinam.	92	Carnem superfluam absumentia.	20
Cantherius.	326	Carnium ius.	346
Caphur.	276	Carpentaria.	245
Caphura chynaa.	274	Carpasium. 187. Eius vires.	ib.
Caphura de Burneo.	276	Carpobalsamum.	187
Caphura seu camphora quid. 275. Eius Vires. 276. qua optima.	276	Carthami descriptio. 172. species & vires.	174
Capillos denigrans lotio.	131	Carum, caron careum. 165. Eius Vires.	ibid.
Capillus veneris verus.	157. 158	Caryon aromaticum.	184
Capistrum auri.	286	Caryophylli eorum vires.	186
Capitella.	348	Caryophyllorum adulterium.	103
Capnitis.	311	Caryota.	255
Capones. 321 capones caenomanii.	321	Cassia optima qua.	410
Capparis. Eius vires.	225	Cassia Brasiliiana.	410
Capreolus moschi.	324	Cassia quotuplex. 170. Eius vires.	ib.
Caprifolium.	225	Cassia odorata.	170
Caprucula.	350	Cassia lignea.	170. 464
Capur.	276	Cassia nigra.	170
Caputpurgia.	755. 756	Cassia fistula.	170
Caputpurgium ad humores à capite ad pedes defluentes renouendos & per vias expurgandos.	756	Cassolea.	143
Caput mortuum.	59	Castonada.	152
Caranna.	274	Castor.	323
Carpo lapideus.	528	Castoris morsus.	323
Carbo petra.	289	Castoris testiculi quinam eligendi.	
Carcaz.	278	καταχυατιξόν.	10
Cardamine.	208	Cataplasma quid. 135. Eius vsus & materia.	ib.
Cardamomum. 186. Eius species.	ibid.	Cataplasma anodynum & malacticum.	136
Cardiaca. Eius vires.	11. 220. 221	Cataplasma flatus discutiens.	136
Cardiaci pulueres. quomodo cribrandi.	52	Cataplasma syncomistum.	136
Cardiobotanum. 220. vires.	221	Catapsma quid.	136
Carduus benedictus. 220. Eius Vires.	ibid.	Catapotia quid.	727
Carduus niger.	221	Catharticum quid proprie.	7
Caritamion.	176	Catharticorum dosis varia.	108
Carminatiua vna dicta.	165	Catharticum liquidum citius ducere.	108
Carmos.	165	Catharticorum infusio.	36
Carnabadium.	219	Catholicum polychreste.	109
Carnalina.	298	Catholicum Quercetani.	723
Carnis restorationem non tam medi-		Cacernarum aurearum decoctionem non esse vtilem.	110
		Catsi	

INDEX RERVM

<i>Catti oculus.</i>	301	<i>Cerops.</i>	317
<i>Catus Ziberhi.</i>	314	<i>Cerusa quid.</i>	310
<i>Caucalis.</i>	277	<i>Cerufam conficiendi modi.</i>	310
<i>Cauda muris.</i>	233	<i>Cerusa optima qua & qua eius preparatio.</i>	
<i>Cauteria.</i>	139	311. <i>Eius vires.</i>	ib.
<i>Cauterium ad herniam.</i>	139	<i>Cerusa lotio.</i>	376
<i>Celauvius.</i>	314	<i>Cerussa preparatio.</i>	44
<i>Centaurium maius. 223. vires.</i>	ib.	<i>Cerusa vsta.</i>	293
<i>Centaurium minus. 222. vires.</i>	213	<i>Ceruscipra quid.</i>	329
<i>Centinodia. Eius vires.</i>	234	<i>Ceruis crux.</i>	327
<i>Cephalica.</i>	12	<i>Ceruorum genitalia. 319. Lachryma.</i>	
<i>Cephaloton.</i>	205	319	
<i>Cera optima qua. 281. Eius vires. 282. Lo-</i>		<i>Ceruorum lachryma in oculis</i>	327
<i> tio & dealbatio.</i>		<i>Ceruis praestantia ad medicinam.</i>	326
<i>Cera virginea.</i>	281	<i>Chalcitis.</i>	318
<i>Cera virginea.</i>	580	<i>Chalciteos vstio.</i>	44
<i>Cerasa. Eorum species & vires.</i>	252	<i>Chalybs quid 309. Eius species</i>	ib.
<i>Cerasa condita.</i>	398	<i>Chalybs vnde dicatur & quis optimus.</i>	
<i>Cerasa quam ad condituram eligenda.</i>	398	<i>ibid.</i>	
<i>Cerasa hyemalia</i>	231	<i>Chalybis lotio vulgaris.</i>	34
<i>Cerasum.</i>	400	<i>Chalybis Spagyrica preparatio.</i>	475
<i>Ceratices.</i>	232	<i>Chamaeae.</i>	174
<i>Cerazion.</i>	86	<i>Chamaedrys vnde dicatur, qua eius vires.</i>	
<i>Ceratium quid.</i>	564. 78	216	
<i>Cerata vnde dicantur.</i>	564	<i>Chamela. 178. Eius vires.</i>	ib.
<i>Cerata non semper eandem requirere quan-</i>		<i>Chamela oliuella.</i>	ib.
<i> titatem olei.</i>	78	<i>Chamela quomodo differat à Thymela.</i>	
<i>Cerata pro ratione partiu affecta efforma-</i>		178	
<i> ri.</i>	78	<i>Chameleonis varietates.</i>	221
<i>Ceratorum & unguentorum affinitas &</i>		<i>Chamaleon albus.</i>	221
<i> differentia.</i>	541	<i>Chamapytis. Eius species. 216. vires.</i>	
<i>Ceratium refrigerans Galeni.</i>	565	217	
<i>Ceratium santalinum Mesue.</i>	565	<i>Chanquo.</i>	330
<i>Ceratium stomachicum Galeno adscriptum.</i>		<i>Charabe. 291. Eius species. ibid. vires.</i>	
<i>Mes.</i>	566	<i>ibid.</i>	
<i>Ceratium aëspatum Galeno tributum Mes.</i>	566	<i>Glesum</i>	291
<i>Ceratium contra pestem Leonardi Fiora-</i>		<i>Characteres esse medicinas demonum.</i>	
<i> nanti.</i>	585	111	
<i>Cerebrum corroborans & exiccans sufficitus.</i>		<i>Cherbachen.</i>	177
144.		<i>Cheripo.</i>	330
<i>Cerelei conficendi modus.</i>	78	<i>China radice maceratio.</i>	38
<i>Ceterach. 159. Eius vires.</i>	ib.	<i>Chincha.</i>	170
<i>Cereuisia.</i>	238	<i>Chirurgus quis dicatur & quid pra-</i>	
<i>Ceroneum.</i>	572	<i> ster.</i>	3
<i>Ceronea vnde dicta.</i>	78	<i>Chirurgis pulueres in frequenti esse vsu.</i>	
		67	

Chae-

ET VERBORVM.

<i>Chœnix.</i>	88	<i>Cistus foemina.</i>	280
<i>Cholagoga.</i>	18	<i>mas.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Chondrilla.</i>	164	<i>Cisti ladamigera descriptio.</i>	280
<i>Chrysis.</i>	314	<i>Citonia condita.</i>	400
<i>Chrysollosa quid, que optima. 286. qua eius species. ibid. natiua. ibid. factitia. ibid. Vires. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Citoniorum mi vs.</i>	400
<i>Chrysocolla vstio.</i>	44	<i>Citoniorum gelatina.</i>	400
<i>Chrysolapis.</i>	302	<i>Citoniatum.</i>	400
<i>Chrysolitus.</i>	299	<i>Citria.</i>	95
<i>Chrysoprasus.</i>	301	<i>Citrulli.</i>	162
<i>Chyliophyllum.</i>	244	<i>Citrum.</i>	246.247
<i>Chimistarum opinio de facultate purgatoria.</i>	9	<i>Citrus.</i>	247
<i>Chymica operationes qua & quot.</i>	616	<i>Citriorum cortices conditi.</i>	400
<i>Chymica operationes nobiles.</i>	706	<i>Citroniatum.</i>	247
<i>Chymicas operationes tam Medico, quam pharmacopœo esse necessarias.</i>	620	<i>Civetta.</i>	324
<i>Chymicorum extracta.</i>	51	<i>Clareta.</i>	589
<i>Chymicorum mensis philosophicus.</i>	46	<i>Claretum excellens.</i>	684.688
<i>Chymica remedia non esse negligenda.</i>	33	<i>Claretum roborans omnes facultates.</i>	684
<i>Chymicis remediis quinam debeant vti.</i>	33	<i>Claretum refrigerans.</i>	688
<i>Chymica suppellectilia fallacia esse instrumenta.</i>	343	<i>Cloacarum foetorem ac putredinem plantae reddere insalubres.</i>	28
<i>Chyna amonium.</i>	184	<i>Clarificatio quid. 54. quot modis fiat. ibid.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Chyna radix. 192. Eius vires.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clynopodium.</i>	206
<i>Cibi prima omnium aetas.</i>	342	<i>Clysteres vnde inuenti. Et eorum differentia.</i>	750
<i>Cicerbita.</i>	164	<i>Clysterium magnus vsus.</i>	125
<i>Cicera. Eorum differentia & vires.</i>	242	<i>Clysteris communis decoctio.</i>	125
<i>Cichorium. 163. Eius varia nomina.</i>	164	<i>Clysteriorum decocta quamdiu possint incorrupta seruari.</i>	125
<i>Cici.</i>	179	<i>Clysteris inuentionem auis dedisse fertur.</i>	126
<i>Cineritium.</i>	348	<i>Clyster carminatiuus.</i>	126.750
<i>Cinis ex tartaro.</i>	281	<i>Clysteres validius purgare, qui pinguis non admittunt.</i>	126
<i>Cinnabaris quatuor varietates.</i>	293	<i>Clysteres quousque pertingant.</i>	126
<i>Cinnabaris artificialis.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clysteres emollientes.</i>	750
<i>Dioscoridis.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clyster ad apoplexiam.</i>	126
<i>Mineralis & eius species.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clyster ad dysenteriam.</i>	126
<i>Cinnamomum. 183. Eius species. 184. Vires. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clyster Io. Pistorij.</i>	754
<i>Cinnamomum & cassiam esse idem.</i>	184	<i>Clyster ad strangulationem vteri Hieronymi Mercurialis.</i>	755
<i>Cinnamomum quomodo differat à cassia. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Clyst. ad lumbricos Herc. Saxonia.</i>	755
<i>Cinnamomi adulterium.</i>	103	<i>Clyst. ad icterum. Herc. Saxonia.</i>	755
<i>Circulatio.</i>	59.620	<i>Cneoron.</i>	178
<i>Cissanthemos.</i>	574	<i>Cnestron.</i>	178
<i>Cissophyllon.</i>	201	<i>Cnicus.</i>	174
		<i>Coccy-mela.</i>	251
		<i>Cochlearium.</i>	88

Tttt

Cochlea-

INDEX RERVM

<i>Cochlearium materia.</i>	345	<i>Confectiones colicae.</i>	72
<i>Cocum crydium.</i>	178	<i>Confectio de dactylis.</i>	414
<i>Coctio quid. 41. Eius differentia. ibid. tem- pus.</i>	42	<i>Confectio hamech.</i>	722
<i>Cocula.</i>	143	<i>Confectio hamech. Fernel.</i>	416
<i>Cohobatio quid.</i>	33. 59. 620	<i>Confectio de hyacintho.</i>	479
<i>Colatoria.</i>	347	<i>Confectio de baccis Lauri.</i>	480
<i>Colchicum quomodo ab Hermodactylis dif- ferat.</i>	175	<i>Confectio de Rebecha.</i>	477
<i>Colicam sedans facculus.</i>	141	<i>Confectio viperina aromatica, iu viperina & saccharina.</i>	807 808
<i>Collyriorum differentia. 133. materia. ibid.</i>	133	<i>Confricatio.</i>	40
<i>Collyria sicca.</i>	133	<i>Congius.</i>	88
<i>Collyrium ad scabiam palpebrarum.</i>	133	<i>Consterium.</i>	348
<i>Collyrium roborans & refrigerans.</i>	133	<i>Consolida maior.</i>	234
<i>Collyrium roborans, exiccans & refrigerans. 133</i>	133	<i> media.</i>	235
<i>Collyrium ad dolorem oculorum.</i>	133	<i>Consolida regia. Eius vires.</i>	165
<i>Collyrium eleisir.</i>	133	<i>Conserua.</i>	395
<i>Collyrium de plumbo.</i>	133	<i>Conseruas faciendi modi.</i>	773
<i>Collyrium Lanfranci.</i>	134	<i>Conseruarum differentia.</i>	66. 772
<i>Colocynthis. 177. eius vires. ibid. quomodo facile terenda.</i>	39	<i>Conf. ambros.</i>	369
<i>Colophonia.</i>	270	<i>Conf. betonica.</i>	369
<i>Coloratio quid. 55. quot modis acquiratur. ibid.</i>	55	<i>Conf. borraginis.</i>	396
<i>Cominhan.</i>	273	<i>Conf. buglossi.</i>	396
<i>Cóncha.</i>	88	<i>Conserua cephalica.</i>	772
<i>Conceptaculorum varietas.</i>	348	<i>Conserua ex citriis, limoniis. &c.</i>	774
<i>Concoctionis differentia.</i>	622	<i>Conf. cordiales.</i>	772
<i>Concoctione omnia dulcescere.</i>	623	<i>Conf. esula. Io. Hartmanni Beyeri.</i>	398
<i>Concoquentia.</i>	19	<i>Conf. hepatica.</i>	773
<i>Condensantia.</i>	19	<i>Conf. lathyrius D. Io. Hartmanni Beyeri. 398</i>	396
<i>Conditi duplex significatio.</i>	772	<i>Conf. melissa.</i>	396
<i>Conditorum materia.</i>	118	<i>Conf. nenupharis.</i>	396
<i>Conditum cordiale.</i>	118. 775	<i>Conf. pectorales.</i>	772
<i>Conditum contra euomitionem assumpto- rum.</i>	118	<i>Conf. renales.</i>	773
<i>Condita liquida.</i>	67	<i>Conserua rosarum.</i>	64. 395
<i>Conditura.</i>	55	<i>Conserua rosarum quomodo fiat.</i>	66
<i>Conditura cui fiat.</i>	67	<i>Conserua quomodo fiat rubra.</i>	66
<i>Conditura foliorum.</i>	401	<i>Conserua ex rosis siccis.</i>	67. 395
<i>Confectura sicca.</i>	67	<i>Conserua salua.</i>	396
<i>Confectura sicca quomodo fiant.</i>	400	<i>Conserua splenetica.</i>	773
<i>Confectio alkermeis. Mes. 478. vires. 479</i>	479	<i>Conf. stæchados.</i>	396
		<i>Conf. stomachica.</i>	772
		<i>Conf. uolarum.</i>	395
		<i>Contrario contrarium Deus opponit.</i>	5
		<i>Copporos.</i>	287
		<i>Coquus quid quos Medico preferatur.</i>	84
		<i>Cor corroborans puluis.</i>	144
		<i>Cordis</i>	

ET VERBORVM.

<i>Cordis affectus sedans facculus.</i>	142	<i>Crocus.</i> 168. eius vires.	ibid.
<i>Corallochades.</i>	301	species.	ibid.
<i>Covallium.</i> 291. Eius species. 292. vires. ibid.	186. 518.	<i>Crocus prestantissimus ubi nascatur.</i>	168
<i>Cordumeni.</i>	42	<i>Crocus sylvestris.</i>	174
<i>Coriandri preparatio.</i>	249	<i>Crocus martis.</i> 309. 866. unde dicatur.	474
<i>Cormas.</i>	ibid.	<i>Croci martis preparationes.</i>	ibid. 475
<i>Corna quid.</i> 250. vires.	318	<i>Crocus metallorum.</i>	865. 747
<i>Cornuti unde dicantur.</i>	ibid.	<i>Crocus metallorum in chysteribus.</i>	753
<i>Cornu monocerotis.</i> 328. varia de eo opinio- nes.	328	<i>Croton.</i>	179
<i>Cornu unucornis laridum.</i>	349	<i>Cruciata.</i>	199
<i>Cornu musa.</i>	250	<i>Crustifica.</i>	20
<i>Cornus thehycronia.</i>	241	<i>Crystallus quid. unde oriatur.</i> 301. eius vi- sus.	303
<i>Corona regia.</i>	241	<i>Cubab smi.</i>	186
<i>Coronopus.</i>	316	<i>Cubeba.</i> 186. 463. earum vires.	187
<i>Corporis materia.</i>	62	<i>Cucufas capiti esse peculiare.</i> 141. earum materia.	ibid.
<i>Corpora quibus melle fuerint condita.</i>	234	<i>Cucumer anguinus.</i>	177
<i>Corrigiola.</i>	161	aspinus.	ibid.
<i>Corruca.</i>	352	<i>Cucumer agrestis.</i>	279
<i>Cortices quinam asseruandi.</i>	257	<i>Cucumeres.</i>	162
<i>Corylus.</i>	49	<i>Cucurbita destillatoria.</i>	56
<i>Cortices quomodo siccandi.</i>	68	<i>Cucurbitarum varietates.</i>	162
<i>Cosmeticorum studium.</i>	182	<i>Culeul.</i>	183
<i>Costus quid, qua eius species & vires.</i>	ibid.	<i>Culeus.</i>	88
<i>Costus amarus & dulcis.</i>	ibid.	<i>Cultrorum varietas.</i>	343
vulgaris.	ibid.	<i>Cuminum.</i>	165
<i>Cotonea unde dicantur, qua eorum species & vires.</i>	249	<i>Cuminum sylvestre.</i>	165
<i>Cotum.</i>	240	<i>Cumuc.</i>	186
<i>Crambe.</i>	237	<i>Cuprum unde dicatur.</i>	308
<i>Cranellofa.</i>	233	<i>Cuscuta.</i> 160. quomodo differat ab Epithy- mo. ibid. vires.	ibid.
<i>Cranij humani facultas.</i>	326	<i>Cyanetus.</i>	299
<i>Cranij humani preparationes.</i>	860	<i>Cyanus.</i>	299
<i>Cranium humanum esse fere totum salinum.</i>	860	<i>Cyathus.</i>	88
<i>Crassula minor.</i>	233	<i>Cyclamen.</i> 201. species. vires.	202
<i>Crassim.</i>	29	<i>Cynamomum.</i>	184
<i>Crassorum colatura quid requirat.</i>	53	<i>Cynara.</i> 221. eius species & vires.	ibid.
<i>Cremer seu sal tartari.</i>	866	<i>Cynara caules conditi.</i>	402
<i>Creta.</i>	285	<i>Cynosorchis.</i>	203
<i>Cribratio.</i> 52. Eius usus.	52	<i>Cyperus.</i> 197. eius vires.	ibid.
<i>Cribrandi varius modus.</i>	ibid.	<i>Cyperus indicus.</i>	197
<i>Cribrum quid.</i>	346	rotundus.	ibid.
<i>Crocodilum perpetuo crescere.</i>	336	<i>Cyperus Babylonicus.</i>	182
<i>Crocodili etas.</i>	ibid.	<i>Cystus ledon seu ladanigera.</i>	280

INDEX RERVM

D	tam.	689
D Asyli. 254. Eorum species & vires. 255. 331.	Decoctum scænegraci.	676
Dastyle optimi qti. 255	Decoët. galli vateris ad oppilationem spatii, lienis, mesenterii, dolorem colicum, calculum & quartanam.	671
Damones cur à viris perditis innocentiur. 13	Decoët. sudorifera.	673. 674. &c.
Dama. 318	Decoët. hydrotica.	661. 662
Damaſonium. 219. 220. Eius vires. 220	Decoëtum sudorificum contra liem veneream catarrhosam & similes affectus inueteratos. Henrici von Stran Empirici.	664
Darchamet. 87	Decoët. ad hydropem ad purgandas aquas.	671
Darchimi. 184. 464	Decoët. ad icterum.	671
Darius quanti medicamenta duxerit. 2	Decoëtio communis lenitiua Andernaci, quam vocat decoëtum sens.	677
Daucus. 166. Eius species. ibid. Vires. 167	Decoëtio lenitiua, aperitiua, calefaciens.	657
Decoquenda quanam multum & quæ parum. 106	Decoëtio feri lactis.	675
Decoët. perperam fieri in vase aperto. 655	Decoëtum ad menses prouocandos mirabile.	669
Decoëtio in pellicano aut alio vase destillatorio. 656	Decoët. ad sistendos menses.	669
Decoëtio lenitiua aperitiua refrigerans. 656	Decoëtum ligni guaiaci ad præseruationem à morbo gallico.	677
Decoët. 655	Decoëtio myrobalanorum.	676
Decoëtorum digestio & fermentatio post clarificationem vulgarem. 655	Decoëtum pectorale.	107
Decoëtionum quarum vsus frequens. 106	Decoëtio pectoralis in causa calida.	674
Decoëtionem poculentorum non esse ex valde ingratis parandam. 106	Decoëtio pectoralis in causa frigida.	674
Decoëtum ligni guaiaci ad asthma. 675	Decoëtum pituitam præparans.	658
Decoëtum præparans bilem nimis adustione in crassam & soluens obstructionem in visceribus. 657	Decoëtum sarfa pavilla Simonii.	676
Decoëtum bilis tenuitatem emendans. 658	Decoëtum sens Simonij omnes humores absq; molestia euacuans.	675. 676
Decoëtum ad calculum comminuendum & expellendum. 673	Decoëtum ad præcipitationem vteri.	670
Decoëtio carminatiua seu flatus discutiens. 657	Decoëtio solutiua in morbo Gallico. Herc. Saxonis.	676
Decoëtum ligni guaiaci ad catarrhas Augeniij. 675	Decoët. ad ditritiem splenis.	671
Decoëtum catholicum. 659	Decoëtio splenis bouis congrua ad ditritiem & obstructionem lienis & specifica ad obstructionem mensium.	674
Decoëtum china. 672	Decoëtio China ad tussim Horatij Augeniij.	675.
Decoëtio pro delicatis. 660	Decoët. ad morsum venenatum serpentis & canis rabidi.	670
Decoëtio diuretica. 657	Decoët. vulneraria.	667
Decoëtum ad dysenteriam & lionteriam. 672.	Defrutum quid. 66. quomodo fiat.	393
Decoët. ad febres chronicas. 670	Delectus quid.	20
Decoët. ad febres intermittentes. 670	Delectus in odore.	23
Decoëtio hydrotica aduersus febres intermittentes. D. Ambrosii. 666		
Decoëtum purgans ad quartanam exper-		

Deli-

ET VERBORVM.

Defectus in secundis qualitatibus.	23	Diachylon album siue simplex. Mesf.	568
Delegi.	171	Diachylum ireatum.	569
Denarius.	86	Diachylum magnum. Mesf.	569
Dendropteris.	173	Diacodium.	832
Dentes albificans puluis.	142	Diacodium Actuarii & eius vires.	833
Dentifriciorum varia formula.	142	Diacodium veterum.	360
Dentifricium in forma opiata. 142. in forma linimenti.	ibid.	Diacodium exoleuisse.	360
Dentes roborantia & mundificantia.	12	Diacodoniatum purgans pituitam.	427
Dentiscalpin ex ligno lentiscino.	275	Diacydium laxativum Mænofrancofurtensium.	428
Deus canis.	201	Diacydonium optimum Simonij.	433
Deus leonis.	264	Diacrydium quid.	176
Densum.	22	Diadamaescenum simplex Nic. Myrepsf.	412
Dentalij nomen unde.	331	Διαμασκ. Nic.	47
Destillatio quid. 56. 617. quomodo differat à sublimatione.	617	Dialoe Galeni.	420
Destillatio in genere.	616	Diapalma.	574
Destillationem esse Spagyricorum inventum.	616	Diapemidion sine speciebus.	477
Destillata cur dicta.	110	Diaphoretica.	19
Destillationis noua & utilior methodus.	626	Διαπρητικά.	19
Destillata restauratiua.	110	Diaprunum simplex. Nic. Myrepsf.	412
Destillationis ratio per balneum vaporosum.	627	Diaptyetica.	19
Destillationum differentia.	610	Diastomoma.	475
Destillandi forma varia.	58	Diaturbith.	415
Destillari que possint & qua non.	617	Distammus unde dictus. 212. Eius vires. ibi.	
Destillationis ignis qualis.	57	Digestio.	37. 38. 59
Destillatio ex aromatibus, herbis, floribus & seminibus calidis.	653	Digestionis necessitas & utilitas.	622
Destillatio quando requirat retortam.	59	Dionysia.	301
Destillatio per balneum vaporosum.	627	Diopetis.	333
Destillandi per descensum modi varij.	58	Diphryges quid.	314
Destillationem fieri interdum sine calore.	58	Dissolutio quid. 47. Eius vsus multiplex.	47
Destillatio in fumo.	58	Dissolutionem non nisi cum humore fieri.	48
Destillatio in calore solis.	58	Diuisio operationum chymicarum.	842
Destillatio per inclinationem.	59	Dogmaticos esse veros medicos.	306
Destillatio per transudationem.		Dolor quid. 72. Eius effectus.	ibid.
Destillatio plantarum.	57	Doloris vehementiam esse interdum desperationis parentem.	72
Destillatum cardiacaum.	111	Dolorem ex humore calido mitigans litus.	132
Destillatum restauratiuum optimum.	111	Dolorem ex intemperie frigida mitigans litus.	ibid.
Detergentia & mundificantia.	19	Dorcidion.	212
Diabalzemer.	418	Doronicum. 219. Species et vires.	220
Diaboli stercus. 267. Eius vires.	ibid.	Doronicum Romanum vulgare.	219
Diacaasia. Nic. Prapofiri.	410	Dorycinon.	230
		Doryon.	230
		Deser.	107

INDEX RERVM

<i>Draconem marinum esse alimentum & venenum.</i>	17	<i>Ecclegma Pistorij.</i>	408
<i>Dragaganthum.</i>	264	<i>Ecclegma ad asthma. Horatij Augenij.</i>	408
<i>Dragma.</i>	86	<i>Ecclegma de pulmone vulpis. Mesuei.</i>	405
<i>Dropax quid. 137. eius differentia.</i>	ibid.	<i>Ecclegma sanum & expertum Mesuei.</i>	406
<i>Dropax quibus morbis conueniat.</i>	ibid.	<i>Ecclegma scylliticum Mesuei.</i>	405
<i>Dropax magis compositus.</i>	ibid.	<i>Ecclegma de caulibus Gordonij.</i>	405
<i>Dropacis effectus.</i>	ibid.	<i>Echis.</i>	334
<i>Dryophites.</i>	333	<i>Eris.</i>	489
<i>Dulcamara.</i>	230	<i>Επιδουρικα.</i>	20
<i>Dulcia esse saluberrima.</i>	26	<i>Εκφερατικα.</i>	19
<i>Dulcia omnia fieri concoctione.</i>	623	<i>Educia esse à Medicis inuenta.</i>	31
<i>Duratio. 48. quot modis fiat.</i>	ibid.	<i>Elaphoboscum.</i>	162
<i>Durum.</i>	23	<i>Elaterium quid, & qua eius virti.</i>	279
			178.
		<i>Elaterium quomodo parandum.</i>	50
		<i>Elatine.</i>	211
		<i>Electrum. 291 eius species.</i>	ibid.
		<i>Electuaria.</i>	69
		<i>Electuaria sicca ac tabulata.</i>	69
		<i>Electuarium siccum faciendi modus.</i>	70
		<i>Electuaria quantum requirant mellis aut sacchari.</i>	70
		<i>Electuaria liquida. 69. eorum faciendi modus.</i>	70
		<i>El. Alexandrinum Alexandri Petronij Romani.</i>	417
		<i>El. aureum regale Medici principis Alberti Saxonici.</i>	429
		<i>El. benedicta laxatiua. 416. 722. vnde habeat nomen.</i>	ibid.
		<i>Elect. hamech. Fernelij.</i>	416
		<i>El. bezoardicum D. Sebastiani Kienlini.</i>	493
		<i>El. Catholicum. 411. eius autor incertus.</i>	ibid.
		<i>ibid. cur catholicum dictum.</i>	412
		<i>El. Catholicum simplex.</i>	412
		<i>El. Catholicum pro chysteribus.</i>	412
		<i>El. Catholicum valde purgatorium.</i>	412
		<i>El. Catholiconis Fernelij. 412. Quercetani.</i>	723
		<i>Catholicum. vide El. Catholicum.</i>	
		<i>El. diacarthamum.</i>	721
		<i>El. diacarthamum seu diacnicu Arnoldi Villanorvani.</i>	423
		<i>El. caryocostinum. Horatij Augenij contra</i>	

E

<i>EBulus quid. Et qua eius vires.</i>	174
<i>Ebur quid. Eius vires.</i>	327
<i>Ebur vsum non recte pro spodio vsurpavi.</i>	327
<i>Ebur vsum non esse spodium. 424 sed anti-spodium.</i>	312
<i>Ecclegmata. 68. eorum vsus. 69. 115. 404</i>	
<i>Ecclegma catarrhum sistens.</i>	116
<i>Ecclegma concoquens & expectorans.</i>	116
<i>Ecclegma ad fluxiones erodentes & vitia pulmonum.</i>	116
<i>Ecclegmata incidentia & detergentia. 760. 115</i>	
<i>Ecclegmata minus incidentia & detergentia.</i>	761
<i>Ecclegmata incrassantia leniora.</i>	761
<i>Ecclegma de althea Quercetani.</i>	761
<i>Ecclegma passulatum Quercetani.</i>	761
<i>Ecclegmata quam conueniant asthmaticis.</i>	69
<i>Ecclegma pro chysteribus.</i>	69
<i>Ecclegma de cassia.</i>	
<i>Ecclegma de pinis.</i>	407
<i>Ecclegma de mucilaginitibus. D. Io. Hartmanni Beyeri.</i>	407
<i>Ecclegma enulatum Baronis à Polbeim.</i>	407
<i>Ecclegma è passulis contra tussim puerorum, Pontani.</i>	408

ET VERBORVM.

<i>tra podagram & omnes dolores articula-</i> <i>res.</i>	427	<i>El. lenitium antinephriticum Quercetani.</i>	726
<i>El. de chalybe ad scirrhus lentis Herc. Saxo-</i> <i>nia.</i>	432	<i>El. ad ophthalmiam. Hercules, Saxonia.</i>	431
<i>El. de chalybe in intemperie frigida multie-</i> <i>rum maxime vile. Horatii Augeny.</i>	432	<i>El. de ouo.</i>	784.786.785
<i>El. cholagogum Quercetani.</i>	724	<i>El. de ouo Imperatoris Maximiliani.</i>	784
<i>El. de cineribus ad calculum. Horatii Auge-</i> <i>ny.</i>	430	<i>Electuarium de ouo maius pro ditioribus</i> <i>Quercetani.</i>	785
<i>El. confortatiuum nobile. Physici Regis Fer-</i> <i>dinandi.</i>	434	<i>Elect. de ouo minus pro gregariis.</i>	786
<i>El. mirabile, quo insignis quidam Medicus</i> <i>usus est ad finem vita.</i>	434	<i>El. passularum.</i>	429
<i>Elect. diacydonium laxatiuum Mænofran-</i> <i>cofurtensium.</i>	428	<i>El. cum passulis.</i>	427
<i>El. diacydonium optimum. Simonij.</i>	433	<i>El. de speciebus diapenidij.</i>	476.477
<i>El. diacydoniatum purgans pituitam.</i>	427	<i>El. præseruans contra pestem.</i>	491
<i>El. diadamascentum simplex. Nic. Myrepsi.</i>	412	<i>El. rubrum contra pestem.</i>	492
<i>El. donum Dei vocatum. Horatii Augeny.</i>	427	<i>El. contra pestem Francisci de Luca.</i>	492
<i>El. ex fructibus ebuli ad morbum gallicum.</i> <i>D. Hercules Saxonia.</i>	430	<i>El. contra pestem. Leonardi Fioravanti.</i>	492
<i>El. antepilepticum. Hercules Saxonia.</i>	430	<i>El. de xedoaria contra pestem.</i>	493
<i>El. ad imbecillitatem epatis Hercules Saxo-</i> <i>nia.</i>	431	<i>Elect. phlegmagoga.</i>	721
<i>El. ad fluxum epaticum Hercules Saxonia.</i>	431	<i>El. phlegmagogum Quercetani.</i>	725
<i>El. bamech.</i>	722	<i>El. diaphœnicum.</i>	721
<i>El. diabelleboratum.</i>	725	<i>El. diaphœnicum. Mesf.</i>	414
<i>El. hiers picra Galeni.</i>	722	<i>El. præseruans Comitiss Philippi Ludouici ab</i> <i>Hanarv, &c. p.m.</i>	491
<i>Pacbij.</i>	ibid.	<i>El. diaprimum simplex. Nicol. Myrepsi.</i>	412
<i>El. Hydragogum eximium.</i>	419	<i>El. diaprimum. solutissimum.</i>	721
<i>El. hystericum. Quercetani.</i>	727	<i>El. diaprunis magistrale. D. Ottonis Flosse-</i> <i>ri.</i>	427
<i>El. indum maius.</i>	722	<i>El. diaprimum compositum seu laxatiuum.</i>	412
<i>El. de iuiubis. Christophori Hærici Eyreni.</i>	427	<i>Nic. Myrepsi.</i>	412
<i>Electuarium iustinum ad quid vile.</i>	92	<i>Elect. de psyllio. Mesf. 415. 721. Montagna-</i> <i>na.</i>	721
<i>El. lenitium.</i>	410	<i>El. purgans in thermis vsurpandum. Pi-</i> <i>storij.</i>	412
<i>El. de macere.</i>	433	<i>Electuarium regium.</i>	119
<i>El. melanagogum Quercetani.</i>	725	<i>El. de succo rosarum.</i>	424
<i>El. ad melancholiam hypochondriacam cum</i> <i>palpitatione cordis Hercules Saxonia.</i>	431	<i>El. de succo rosarum Nicol.</i>	721
<i>D. Frechtisij.</i>	430	<i>El. rosatum Mesue.</i>	721
		<i>El. diasatyriion. 480. vires.</i>	481
		<i>El. diasatyrium correctum.</i>	433
		<i>El. fennatum.</i>	418.722
		<i>El. de soldanella.</i>	433
		<i>El. de citro solutissimum.</i>	425
		<i>El. sua-</i>	

INDEX RERVM

El. suaviter purgans pro salubribus.	426	Empl. ad carunculam colli vesicae Horatii	
El. solutivum. D. Prechtelij.	426	Augenij.	585
El. diaturbith.	415. 712	Empl. de castia officina Phorcanis magni vsus	
El. ad vertiginem. Hercules Saxonia.	430	ad pleuritides.	587
Elephantis descriptio.	327	Empl. catagmaticum seu ad fracturas ossium.	
Elephantum ingenitum admirandum.	327	579	
Elephantiasis per viperarum usum curata.		Empl. de cerusa.	576
335		Empl. diachalciteos.	574
Eleliphacus.	215	Emplastrum diachylon album siue simplex.	
Elixatio quid.	41. 622	Mef.	568
Elixationis multiplex utilitas.	ibid.	Empl. diachylum compositum.	570
Elixio vita paratu facillimum.	632	Emplastr. diachylum iracium.	569
Elixir vita manus.	630	Empl. diachylum magnum.	569
Elixir vita minus facillimum.	632	Empl. consolidatum. Angelbergeri.	586
Elixir vita paratu facillimum.	632	Emplastrum diuinum.	2. 575
Elleborine.	177	Empl. de gratia Dei.	574
Elleborus. 177. eius species.	ibid.	Empl. ad dorsum.	584
Ellebori albi species.	177	Empl. contra flatus.	583
Ellebori nigri species.	177	Empl. contra fluxum ventris.	583
Elleborus niger verus. 177. eius vires.	ibid.	Empl. hepaticum.	583
Ellebori vis purgans per vomitum quomodo		Empl. homo dictum.	575
cohibeatur.	857	Empl. ad hydropem. Hercules Saxonia.	585
Embelgi.	171	Emplastr. de ianna.	572
Emetica.	18	Empl. ad dolores ischiadicos. Bechtoldi Ri-	
Emollientia.	19	vij.	584
Emplastica.	19	Empl. ad ischuriam cum febre. Herc. Saxo-	
Embrosche quid.	131	nia.	585
Embrosche ad lerbargum.	131	Empl. de baccis lauri. Mef.	573
Emplastrorum consiciendorum scopi. 79. mo-		Empl. ad lumbricos.	584
dus.	80	Empl. de mastiche.	577. 584
Emplastris consiciendis humiditatem esse ad-		Empl. pro matrice. Nic. Praepositi.	577
uersam.	80	Empl. de meliloto. Mef.	579
Emplastrum quantum requirant olei.	80	Empl. ad immoderatum fluxum menstru-	
Emplastrum eccatharica seu sacru liberan-		rium. Herc. Saxonia.	585
tia.	79	Empl. de mucaginibus.	570
Emplastri perfecta cocti signa.	569	Empl. ad dolores oculorum.	584
Empl. arthriticum Medicarum Francosur-		Empl. oxycroceum.	571
tensium,	586	Empl. palmeum.	574
Empl. maturans, resoluens, malam carnem		Empl. pectorale Pistorii.	583
putrificans, bonam dissipando crescere non		Empl. de pello arietina.	579
permittens, doloresq; mirabiliter sanat.		Empl. pentapharmacum.	569
586		Empl. ad pestem. Leonard. Fioruanti.	585
Empl. de betonica. Andernaci.	572	Empl. ad podagram Pistorij.	584
Empl. de cancri ad calculum.	586	Empl. de raris.	580
Empl. ad calculum vesicae post balneum ap-		Empl. contra rupturam. Nic. Praepositi.	578.
plicandum,	585	584	
		Empl.	

ET VERBORVM.

Empl. de sapone. Angelbergeri.	586	Errhinum in oris tortura. Horatij Augeni.	
Empl. splenicum Pistorij.	583	759	
Empl. de stercore columbino.	586	Errhinum Pistorij.	738
Empl. pro stomacho.	576. 582	Errorem paruum in dosi medicamentorum	
Empl. de Galbano ad suffocationem uteri.		non esse pertimiscendum.	89
Cassari Peuceri.	587	Eruca. 194. vires.	195
Empl. Tonsoris Aetij.	575	Eruca sylvestris.	195
Empl. triapharmacum.	571	Eruum. Eius species & vires.	242
Empl. vignonium.	580	Eryngium. Eius species. 200. vires.	201
Empirici cuiusdam mendacissimi historia.		Eryngiorum radices condita.	402
331		Eryngium.	403
Εμφρακτικὰ.	79	Erythrodanum.	200
Emulsiones. 113. Earum usum esse multum.		Ερχαπατικὸν.	20
113		Essentia camphora.	865
Emulsio ad vitia pectoris & pulmonum.		Essentia corallorum.	864
114		Essentia perlarum.	864
Emulsio ad rennum ardorem.	114	Essentia quinta vitrioli.	533
Emulsio ad gonorrhoeam virulentam.	114	Esula quid, qua eius species. 174. vires.	175
Emyda.	332	Esula radice preparatio.	859
Εμυδα.	19	Esula rotunda.	174
Endiuisa. 163. hortensis.	ibid.	Etheocriton.	243
Enemata, vide clysteres.	125	Euaporatio.	59
Encoron.	170	Eupatorium.	236
Ennium non scripsisse carmina, nisi fuerit e-		Eupetalon.	178
brius.	149	Euphorbium unde habeat nomen.	273
Enula campana.	196	Euphorbium quid sit. Et qua eius vires.	
Enula radices condita.	404	274	
Ephemerum quomodo differat ab hermoda-		Euphorbium unde & quomodo colligatur.	
tylis.	175	50	
Ephemerum quotuplex.	ibid.	Euphrasia. Eius vires.	222
Ephemerum nostras.	ibid.	Euzomos.	194
Epiceras.	242	Exaltatio.	59. 619
Epicurcis animam esse pro sale.	56	Exhalatio.	59. 619
Epistastica.	18	Excrementa animalium.	11. 324
Epithemata quomodo differant à fori.	130	Experimentum mirabile Rulandi.	558
Epithymus. 160. quomodo differat à cuscu-		Experimentum contra calculum vesicae. Ho-	
ta. ibid. eius vires.	ibid.	ratii Augeni.	473
Επιθυμικὸν.	20	Expressio.	49
Eranis.	196. 300	Extinctio quid.	45
Errhina. 122. eorum materia.	ibid. 755.	Extractum quomodo parandum.	51
Errhinum liquidum.	122	Extractorum preparandorum rationem et-	
Errhinum solidum.	122	iam mulierculis non esse ignotam.	621
Errhinum in forma unguenti.	122	Extracta ex animalium familia depropta. 860	
Errhinum Byzeri.	758	Extractum siue gummi guaiaci. 843. vires	
Errhinum ad sistendum hamorrhagiam na-		eiusdem.	ibid.
rium.	123	Extracta è lignis.	ibid.
		V u u u u	Ex-

INDEX RERVM

Extract. ligni buxi.	ibid.	Extr. hepatis vituli.	860
Extractum Mumie & Myrrha.	837	Extr. specierum hierapicra Galeni, hiera co-	
Extract. rad. Angelica.	845	locynthidos & reliquorum vulgarium	860
Extract. à radicibus arborum.	844	purgantium.	864
Extract. rad. esula.	846	Extr. holagogon.	854
Extract. rad. byofciam.	ibid.	Extr. hystericum maius.	ibid.
Extract. rad. pœonia, vises coryli.	845	minus.	863
Extracta è radicibus.	844	Extr. matricis leporina, & secundine mul-	
Extract. sine sanguis satyrionis.	847	ris fecunda.	861
Contra sterilitatem.	ibid.	Extr. melanagogon.	859
Extracta composita.	850	Extr. melissa.	864
Extracta è corticibus.	844	Extr. Pistorij ad promouendos menses.	854
Extracta metallica.	864	Extr. nephriticum maius.	ibid.
Extractiones secreta officinarum Augustana-	861	minus.	861
narum.	861	Extr. oculorum cancrorum, testarum ouo-	
Extracta herbarum.	849	rum, limacum &c.	863
Extractu radicum.	849	Extr. panchymagogum.	849
Extr. fructuum alkekengi.	861	Extr. florum papaueris rubeorum.	429
Extr. aloes Augustanorum.	865	Extractum passularum.	858
Extr. bituminis Iudaici.	861	Extr. phlegmagogum.	849
Extr. Bechtholdi Rivij.	861	Extr. florum pœonia.	51
Extr. calami aromatici Augustanorum.	861	Extractum pilularum.	860
Extr. cardiacum siue cordiale maius.	851	Extr. pulmonum vulpis.	848
minus.	852	Extract. purgans hedera.	856
Extr. cardus benedicti.	850	Extr. rhabarbari.	798
Extr. carminatiuum.	855	Extr. rhabarbari compositum.	849
Extr. castorij.	861	Extract. scylla.	853
Extr. Catholicum.	863	Extr. senelorum.	ibid.
Extr. Catholicum Francofurtensium.	864	Extr. spleneticum maius.	852
Extr. catholicum Theophrasti.	850.777	minus.	ibid.
Extr. cephalicum maius.	851	Extr. stomachicum maius.	864
minus.	849	minus.	862
Extr. cerasorum nigrorum.	850	Extr. tabellarum.	851
Extractum chelidonia.	858	Extr. Theodori Zwvingeri.	ibid.
Extr. cholagogum solutiuum.	861	Extract. thoracicum maius.	850
Extr. è cornibus ceruorum tam teneris, quam	860	minus.	
induratis.	860	Extr. vlnaria.	
Extr. cranij humani.	849		
Extractum granorum ebulli.	857		
Extr. ellebori nigri.	852		
Extr. epaticum maius.	853		
minus.	856		
Extr. esula.	848		
Extractum granorum actis.	ibid.		
Extr. granorum maturorum sambuci & e-			
buli.			

E

F Acuitas inexplicabilis.	2
Farfara, farfarilla.	238
Fertura.	56
Febrim quartanam esse Medicorum oppo-	
brum & tormentum.	738
Fecis	

INDEX RERVM

<i>Galanga</i> quid. Eius species & vires.	181	<i>Glyzyrrhiza</i> . 201. eius succus & vires.	
<i>Galbanum</i> . 267. optimum quod. 268. eius vires.	ibid.	<i>Glyzyrrhiza</i> succus quomodo extrahendus.	
<i>Galla</i> , earum species & vires.	261	ibid. 281.	
<i>Galleniabin</i> .	39	<i>Glyzyrrhiza</i> cur non diu coquenda.	363
<i>Gallarum axungia</i> . 321. differentia.	ibid.	<i>Gnaphalion</i> .	241
<i>Gallina medica</i> .	ibid.	<i>Gonorrhœa differentia</i> .	503
<i>Gallarum stercus album ad icterum</i> , calculum & vrina suppressionem esse utile.		<i>Gormin</i> .	87
768. & cur.	769	<i>Gorzylon</i> .	104
<i>Gallina aquatica</i> .	322	<i>Gossypium</i> .	240
<i>Gallina syluatica</i> .	322	<i>Gradatio</i> .	59
<i>Gallion</i> .	240	<i>Gratus cuiuscunque tres esse partes</i> .	99
<i>Gallitrichum</i> .	213	<i>Gramen vulgare</i> . 201. eius species. ibid. vires.	ibid.
<i>Garenia</i> .	200	<i>Gramen acuminatum</i> .	201
<i>Gargarisina</i> .	112	<i>Gramen canarium seu caninum</i> .	201
<i>Gargarisina ad educendam à cerebro pituitam</i> .	113	<i>Resina</i> .	86
<i>Gargarisina roborans & detergens</i> .	113	<i>Granum esse omnium ponderum initium</i> .	86
<i>Gargarisina ad ulcera pharyngis venera</i> .	113	<i>Grana paradysi</i> .	186
<i>Gazella</i> .	324	<i>Granati unde habeant nomen</i> . 197. eius species.	ibid.
<i>Gelatina eiconiorum</i> .	400	<i>Granatus suspensus</i> .	298
<i>Geleniabin</i> .	64	<i>Granata: eorumque species & vires</i> .	248
<i>Gelinotta</i> .	322	<i>Græue</i> .	21
<i>Gemmarum tritura</i> .	38	<i>Græuellata</i> .	281
<i>Gemma marina</i> .	331	<i>Guaiacum</i> . 191. eius descriptio.	ibid.
<i>Genista</i> . 225. vires.	226	Vires.	ibid.
<i>Genistella</i> .	226	<i>Guaiaci maceratio</i> .	38
<i>Genitalia cerui</i> .	319	<i>Guanthus</i> .	87
<i>Gentiana</i> . 199. eius vires.	ibid.	<i>Gummi quid</i> .	261. 262. 263
<i>Gentianella</i> .	ibid.	<i>Gummi quamam asseruanda</i> .	352
<i>Geranij species</i> . 218. vires.	219	<i>Gummi quomodo extrahantur</i> .	50
<i>Geranium moschatum</i> .	ibid.	<i>Gummorum infusio</i> .	36
tuberosum.	ibid.	<i>Gummatum preparatio</i> .	729
<i>Germania commendatio propter viros doctos</i> .		<i>Gummi Arabicum</i> .	263
784		<i>Gummi iuniperinum</i> .	260
<i>Gerfa preparatio</i> .	556	<i>Gummi elemi</i> . 274. eius vires.	ibid.
<i>Gingiber</i> . vide <i>Zinziber</i> .		<i>Gummi hedera</i> .	269
<i>Girasola</i> .	301	<i>Gummi resina</i> .	274. 277
<i>Gith</i> .	218	<i>Gummi è cortice fraxini</i> . 844. eius vires.	
<i>Gladiolus</i> .	196	ibid.	
<i>Glans subdititia</i> .	124	<i>Gummi è cortice Tamarisci & capparum</i> .	
<i>Globuli masticatorij</i> .	116	ibid. eius vires.	ibid.
<i>Gluten auri</i> .	286	<i>Gummi è ligno aloes, ligno rhodio & santalo</i> .	ibid.
<i>Glutinantia</i> .	19. 20	ibid. eius vires.	ibid.

Gum-

ET VERBORVM.

Gummi è ligno & cortice iuniperi. 843. eius vires.	843	Herba muralis.	157
Gummi ex radicibus arboris pomi.	844	Herba ocularis.	222
Gummi è ligno sasafras.	843	Herba paralyfis.	236
Gypsum quid. 303. eius species & vires. ibid.		Herba S. Petri.	236
Gyrini.	333	Herba Roberti.	209
		Herba sacra.	235
		Herba salax.	194
		Herba purgans sanguinem.	30
		Herba suilla.	231
		Herba terribilis.	175
		Herba venii.	204
		Hermec.	87
		Hermeticorum philosophorum sententia de rebus destillandis.	618
		Hermodaetyli.	175
		Hermodaetylorum officinarum vires. ibid.	
		Hermodaetyli quomodo ab ephemero & colchico differant.	ibid.
		Herniam curans cauterium.	139
		Hexagion.	87
		Hiera.	420
		Hiera picra Galeni.	420
		Hiera picra Galeni unde sic dicatur. 71. eius efficacia. ibid. quibus conueniat & quibus non.	ibid.
		Hiera varia descripta. 71. earum utilitas.	71
		Hiera picra unde habeat nomen.	7
		Hiera picra cum agavico.	421
		Hiera pachi D. Scribonii.	421
		Hiera diacolocynthidos magistralis.	422
		Hieracia.	164
		Husev'siv.	87
		Hippocraticum extemporaneum.	684
		Hippolapathum.	236
		Hippomarathrum.	161
		Hirculus.	189
		Hircos in rebus veteris facile admittere socios.	318
		Hircorum peregrinorum varietas.	318
		Hircus creticus.	318
		Hircorum sanguis.	318
		Hircini sanguinis preparatio.	465
		Hispidula. 241. eius vires.	ibid.
		Homo cur animal sapientissimum.	87
		Hominem esse infinitis morbis obnoxium.	4

INDEX RERVM

Homo cornutus.	328	Hydromel vinosum simplex. 386. Eius vires.	387
Hordeum quid.	322	Hyemem Ann. 1608. fuisse sauisimam.	94
Hordeum. Eius species & vires.	243	Hypocyamus. 231. vires ibid. species.	ibid.
Hordei qualitas.	115	Hypocyamus Peruvianus.	230
Hordeum distichon.	243	Hypercatartica.	18
galaticum.	243	Hypericon. 117. Eius vires.	ibid.
nudum.	ibid.	Hypocaustum quid.	129
Hordeatum. 114. 115. optimum.	115	Hypocausti ingressum que precedere debent.	129
Horminum. Eius species, & vires. 213. unde dicatur.	ibid.	Hypocistis quid. 280. eius vires.	ibid.
Hortorum urbanorum olera esse insalubria.	28	Hypoglossum.	161
Humorem frigidum & crassum tardius purgari.	91	Hypoglotrides.	454. 120
Humores plantarum.	262	Hypoplomon.	129
Hyacinthus quid. Eius vires, quis optimus, & quis pessimus.	298	Hysobrium.	206
Hydrargyrum.	294	Hysopus. Eius vires.	218
Hydrargyrum non esse metallorum principium.	ibid.		I
Hydrargyrum esse monstrum natura.	ibid.	I Aspis.	300
Hydragogum eximium.	419	Ibices.	318
Hydrargyri extinctio.	557	Icteri curatio miranda.	15
Hydrargyri inuictio.	294	Icthyocolia. 325. eius conficiendi modus.	ibid.
Hydrargyrum esse luis venerea alexiterium.	ibid.	Icti species & vires.	253
Hydrargyri vis perniciofa.	ibid.	Iecoraria.	18
Hydrargyrosis.	ibid.	Iecoris lupi preparatio.	34
Hydrolapatrum.	236	Ignem & aquam esse vita principia.	148
Hydromel.	63	Ignis distillationis qualis.	57
Hydromelitis nomine quid intelligendum.	63	Ignis gradus qui & quot.	619
Hydromel quantum requirat mellis & quantum aqua.	ibid.	Illius purgans.	558
Hydromel vinosum.	63	Imbutio quid.	34
Hydromel rusticorum.	63	Incarnatua.	20
Hydromelium compositio & variatio.	698	Incernicula.	346
Hydromel vinosum.	699	Infarctu liberantia.	19
Hydromelita apud veteres in frequenti fuisse vsu.	691	Infectio.	37. 38
Hydromelita ab Arabibus in syrupos fuisse mutata.	692	Inflammationem sistens mucilago.	132
Hydromel cum succo cerasorum ad sitim sedandam.	699	Infusio quid. 36. eius vsus.	ibid.
Hydromel vinosum quomodo fiat.	46	Infusio myrobalarum.	676
		Ingrassantia.	19
		Inseffus vsus.	128
		Inseffus ad dolorem nephriticum.	128
		Inseffus ad colicam flatuosam.	128
		Inspida.	26
		Insolatio quid.	40
		Inestini lupi preparatio.	35
		Intestina terra.	337
			Intim-

ET VERBORVM.

<i>Intinctus viridis.</i>	49	<i>Lachryma cervi.</i>	313
<i>Intybotachanum.</i>	164	<i>Lachryma oculorum in cervis seniorum.</i>	
<i>Intybum.</i>	163	327	
<i>Iouis barba.</i>	232	<i>Lachryma oles. 274. eius vires.</i>	ibid.
<i>Iringium.</i>	201	<i>Lachryma plantarum.</i>	262. 263
<i>Iris. 196. Eius species & vires.</i>	ibid.	<i>Laconicum unde dicatur. 129. eius usus.</i>	
<i>Iris ab iride multum differre.</i>	98	ibid.	
<i>Iris gemma.</i>	311	<i>Lactuca unde dicta 161. eius vires.</i>	163
<i>Irrigatio.</i>	131	<i>Lactucam medicamentum, alimentum &</i>	
<i>Irrigatio somnum prouocans.</i>	132	<i>venenum esse posse.</i>	3
<i>Isopus humida.</i>	326	<i>Lactuca folia condita.</i>	401
<i>Iua arthritica.</i>	216	<i>Lactuca pomata. 163. eius differentia. vires.</i>	
<i>Iuiuba. 253. vires.</i>	254	ibid.	
<i>Iulepus quid. 109. eius dosis.</i>	110	<i>Lactula syluestris.</i>	164
<i>Iulepus Alexandrinus.</i>	110	<i>Lacus Sodomus.</i>	289
<i>Iulepus rosatus quomodo fiat.</i>	110	<i>Ladanigera cisti descriptio.</i>	280
<i>Iulepus zizyphorum.</i>	110	<i>Ladanum quid. 279. quodnam optimum.</i>	
<i>Iulepus ad prouocandum somnum.</i>	110	280. eius vires.	ibid.
<i>Iuniperi descriptio. 260. bacca.</i>	ibid.	<i>Laue.</i>	23
<i>Ius carniū.</i>	346	<i>Leuigari quanam facile ac cito queant.</i>	
		39	
		<i>Leuiganda quanam tenuissime.</i>	39
		<i>Lagena.</i>	349
		<i>Lagopus.</i>	241
		<i>Lanium.</i>	196
		<i>Lampatan.</i>	192
		<i>Lanceolata.</i>	234
		<i>Landhel.</i>	177
		<i>Landgraviij Mauritij laudes.</i>	368
		<i>Lapathum.</i>	236
		<i>Lapathum sanguineum.</i>	236
		<i>Lapides in multis partibus generari.</i>	
		330	
		<i>Lapidum vstio.</i>	43
		<i>Lapides medicati & preciosi.</i>	295
		<i>Lapidum quinq; preciosorum fragmenta.</i>	97
		<i>Lapis bezoar.</i>	329
		<i>Lapis calaminaris.</i>	311
		<i>Lapis caeruleus.</i>	299
		<i>Lapis Heracius.</i>	299. 575
		<i>Lapis Iudaicus.</i>	301
		<i>Lapis lazulus quid, quomodo ab armenio</i>	
		<i>differat, qua eius vires.</i>	299
		<i>Lapis lazuli preparatio.</i>	419. 479
		<i>Lapis Molibdoides.</i>	307
		<i>Lapis nauticus.</i>	299
		Lapis	

K

K <i>Ermes seu Karmas quid. 188. eius vires.</i>	189
<i>Κατερκτιγῆ.</i>	18
<i>Καθυσπύκρον.</i>	20
<i>Κεϊρι. Eius species & vires.</i>	205
<i>Kermec.</i>	87
<i>Kerna.</i>	179
<i>Kilkiil.</i>	183
<i>Kirat.</i>	86
<i>Κοκκονμάλα.</i>	251
<i>Κοκκονήκρον.</i>	20

L

L <i>Abdana.</i>	279
<i>Lac. 264. eius vires.</i>	323
<i>Lactis partes & earum facultates.</i>	11
<i>Lac virginis cur ita dictum.</i>	134
<i>Lac virginis quomodo fiat. ibid. eius vires.</i>	ibid.
ibid.	
<i>Lacca quid.</i>	264
<i>Lacca vulgaris. 265. eius vires.</i>	ibid.
<i>Lachryma quando elicienda.</i>	26
<i>Lachryma quomodo extrahantur.</i>	50
<i>Lachryma Ethiopica.</i>	274

INDEX RERVM

Lapis nephriticus.	301	Lentiscus.	275
Lapis obsidianus.	289	Lentum.	12
Lapis radius.	299	Leontopodium.	241
Lapis solaris.	301	Lepnotica.	19
Lapides spongiarum. 304. vires.	ibid.	λεπτοτα.	86
Lapis stellans.	299	Leporis vsti puluis ad calculos atterendos.	
Laser.	266	43	
Laserpitium quid.	266	Leporis sanguis.	318
Laserpitium esse cultura impatientissimum.	266	Leporini sanguinis preparatio.	465
Lassulata.	208	Lepores albos non inueniri.	318
Lateres.	304	Lepus cornutus.	318
Laudanum.	453-454	Lepus marinus.	319
Laudana vnde dicta.	834	Levhargum curans embroche.	131
Laudanum Theodorus Zwingerus primus		Levhargum curans sacculus.	141
Nepenthes nomine appellare censuit. ibid.		Leucion luteum.	209
¶ 840		Leucopetalos.	301
Laudanum opiatum Paracelsi, qualiter in		Lene.	22
officina Phorcensis fuit in vso. ibid. ¶ 841		Leniticum. 198. vires.	ibid.
Laudanum opiatum Adami Keckij pharma-		Libanotis foecunda.	216
copae olim Manofrancosuri. quo etiam		Libisticum. 197. eius vires.	198
D. Zwingerus fuit vsus.		Libra Medicorum.	86
ibid.		Libri improbata lectiois qui.	13
Alia eiusdem descriptio Andernaci. ibid.		Lichimum.	183
Vulgaris eiusdem descriptio.	841	Lienis indurati signa.	556
Laudanum opiatum Wilhelmi Antony		Lignum aloes.	190
Guerthel.	ibid.	Ligni iudici maceratio.	33
Laudanum opiatum generosi Domini Mat-		Lignum sanctum.	191
thias à Kamach, &c.	ibid.	Ligula.	88
Laudani opiati vera compositio.	ibid.	Ligusticum. 197, 198. vires.	198
Laudanum praestantissimum, & pra caeteris		Lilium. 168. eius species. ibid. vires.	ibid.
cunctis opiaticis (puta qua opium excipi-		Lilium caeleste.	196
unt) paratu facillimum.	835	Lilium inter spinas.	225
Laudani opiatici proprietates.	ibid.	Lima.	247
Laudani huius alius modus descriptionis.	836	Limonium.	247
de Laudano opiato notanda	839	Limatio.	41
Lauendula maior. 189. maior alba.	190	Limnison.	213
Lauendula Virgily.	170	Limonum cortices conditi.	400
Laurentina.	235	Linimentum quid.	132
Laureola. 178. eius vires.	179	Linoxostis.	146
Laureola apparatus.	36	Linum. 241. eius vires.	242
Laurus.	260	Liquatio quid.	47
Laurus Alexandrina. 362. eius vires.	ibid.	Liquidambar.	528
Lebes.	345	Lingua auis.	127
Lecethi.	350	Liquiritia. 281. quomodo eius succus extra-	
Ledon.	279-280	hendus.	201-281
Lenitiva remedia.	720	Liquor.	263
		Liquor	

ET VERBORVM.

Liquorum repositio.	94	Magisterium corallorum.	864
Liquore quolibet non qualibet dilui.	47	Magisterium hyacinti.	865
Literarum figura.	13	Magist. lapid. iudaici.	865
Lithargyrus quid & unde fiat 313. ubi fiat.		Magist. lapid. lazuli.	865
314. qua eius vires.	314	Magist. lapid. lynci.	865
Lithodendron.	291	Magisterium perlaram.	864
Lithentriptica.	47	Magist. rubini.	865
Lithohermon unde dicatur, qua eius species		Magister. smaragdi.	865
& vires.	214	Magnes quid, unde habeat nomen, unde di-	
Airag.	87	catur heraclii, eius species.	299
Litrum.	289	Magnetis virtus cui primo innotuerit. 299.	
Litus ad pleuritidem.	132	quinam meliores. 300. Magnetis vim at-	
Litus ad dolorem ex humore calido.	132	trahendi quidam impediunt. 300. Magnes	
Litus ad dolorem ex intemperie frigida. ibid.		quomodo trahat ferrum. ibid. eius vires.	
Loc.	264	ibid.	
Lochachium.	183	Magnetis alimentum esse ferrum.	95
Lohoch. vide Eclegma.		Magnesia Saturni.	651
Lotio quid. 33. quoruplex.	ibid.	Maiorana. Eius vires.	206
Lotionem esse primum preparationis modum		Mala armeniaca.	251
& cur.	33	Mala aurea.	247
Lotio in quibus liquoribus fiat.	34	Mala cisria, eorumq; species & vires. 92. 247	
Lotio quid efficiat.	34	Malum cotoneum unde dicatur 248. Eius	
Lotio ad phiscuriam.	131	species & vires.	249
Lotio denigrans capillos.	131	Malum granatum. 248. Eius species. ibid.	
Lotio pedum concilians somnum.	131	vires.	ibid.
Lovaniacy.	273	Mala insana.	229
Luem gallicam suffitu nonnunquam curari.		Malum medicum.	35
144		Malum terra.	201
Luis venerea medicamenta peculiaria.	191	Malabathrum. Eius vires.	189
Lumbrici terra. 337. vires.	ibid.	Malacocissos.	574
Lupa.	179	Malageta.	186
Lupinus. Eius vires.	243	Malathra.	278
Lupini iecoris preparatio.	34	Maldacon.	278
Lupini intestini preparatio.	35	Malicorium.	248
Lupulus.	238	Malua unde sic dicta.	155
Luyula.	245	Maluarum differentia multa.	155
Lycopersium.	231	Malua arborescens.	155
Lygos.	226	Mamiras.	219
		Mandragora. Eius species & vires. 229. un-	
		de dicta.	ibid.
M.		Mambu.	133
Macer quid.	185	Manica Hippocratis	347
Maceratio.	37	Manipulus quid.	87
Macis quid.	185	Manna quid	153
Macropiper.	185	calabrima.	153
Maa.	334	Manna de folio.	153
Magisteriorum septem preparatio.	825	Brianjonensis.	154
Magisterium bezoardicum animale.	825	Xxxxx	larigna. 153

INDEX RERVM

<i>Iarigna.</i>	153	<i>Medicamentum apud Galenum quid.</i>	611
<i>massichina.</i>	154	<i>Medicamenti essentia.</i>	21
<i>qualitates.</i>	154	<i>Medicamenti facultas quid.</i>	21
<i>Manna thuris.</i>	153. 273	<i>Medicamentorum substantia.</i>	21
<i>Manna thuris adulterium.</i>	103	<i>Medicamentum esse medium inter alimen- tum & venenum.</i>	4
<i>Manus Christi perlata.</i>	418	<i>Medicamentum quomodo differat ab ali- mento.</i>	611
<i>Marrathrum.</i>	161	<i>Medicamenti omnibus, ut alimentis ali- quam deberi preparationem.</i>	31
<i>Marcipanis quibus consist.</i>	119	<i>Medicamentum esse vel simplex vel compo- situm.</i>	612
<i>Marcipanis optimus.</i>	119	<i>Medicam materiam esse amplissimam.</i>	1
<i>Marcipani status discutiens.</i>	119	<i>Medicamentorum materia unde sumenda & quibus modis in medicum usum sit a- pianda.</i>	612. 146
<i>Mare mortuum.</i>	289	<i>Medicamentorum electio.</i>	96
<i>Margarita.</i>	234. 302	<i>Medicamentorum selectio à dispositione ex- trinseca.</i>	22
<i>Margaritarum selectarum nota.</i>	458	<i>Medicamentorum describendorum leger. 84</i>	
<i>Margarita & Unionis quomodo differant.</i>	330	<i>Medicamenta quam probanda.</i>	33
<i>Mariis flos.</i>	190	<i>Medicamentorum reformatio cur à Querceto- tano sit instituta.</i>	614
<i>Marinella.</i>	222	<i>Medicamentorum repositio.</i>	93
<i>Marmelata.</i>	120	<i>Medicamenta quo tempore colligenda.</i>	26
<i>Marmoris species. 302. quis nobilissimus.</i>	302	<i>Medicamenta quando mutanda.</i>	95
<i>Marmor parvium.</i>	302	<i>Medicamentum idem quomodo varios pre- mat effectus.</i>	90
<i>Marmor pleuriticum.</i>	ibid.	<i>Medicamenta quam magna religione ponderanda.</i>	90
<i>Marmor porphyrites.</i>	ibid.	<i>Medicamentorum virtutis quamdiu du- rent.</i>	26
<i>Marmor serpentinum seu ophites. 302. rebli- cum.</i>	ibid.	<i>Medicamentorum vires quando sint pra- stantiores.</i>	27
<i>Marrubium. 211. Eius species & vires.</i>	ibid.	<i>Medicamenta recentia quando sint meliora.</i>	27
<i>Martes.</i>	324	<i>Medicamenta vetusta quando sint meliora.</i>	27
<i>Marturella.</i>	324	<i>Medicamenta quam media aetate melio- ra.</i>	27
<i>Marum.</i>	206	<i>Medicamenti facultas quid.</i>	6
<i>Maslac Turcarum opium.</i>	331	<i>Medicamentorum alterantiu tria genera.</i>	6
<i>Ma. petum.</i>	266	<i>Medicamentorum singulorum qualitates quot.</i>	7
<i>Massa odorata.</i>	143	<i>Medicamentorum qualitates prima.</i>	7
<i>Mastiche quid, qua optima qua deterior & qua eius vires.</i>	275	<i>Medicamentorum qualitates secunda.</i>	8
<i>Masticatorium.</i>	759		
<i>Masticatorium reuulsorium ad paralysem.</i>	760		
<i>Masticatoria quibus noceant.</i>	760		
<i>Mater perlarum.</i>	330		
<i>Mater sylvia.</i>	215		
<i>Matricaria.</i>	217		
<i>Matri sylvia.</i>	225		
<i>Mechoacan radix. 171. Eius vires.</i>	ibid.		
<i>Mechoacana quam improbetur.</i>	ibid.		
<i>Mechoacana quomodo differat à bryonia. 172</i>			
<i>Meconium quid.</i>	278. 830		
<i>Medicamentum quid.</i>	4		

Medica-

ET VERBORVM.

Medicamentum idem non eadem semper praestare.	88	Medicamenta purgantia vsu longo probata.	409
Medicamenti odor cur ventrem aliquando ducat.	89	Medicamenta quis primus composuerit & qua sit compositionis ratio.	82
Medicamentorum iustam quantitatem vix posse definiiri.	89	Medicamentorum compositio quas requirat leges.	82
Medicamentorum tertie facultatis laticudo.	8	Medicamentorum compositio cur sit inuenta atque introducta.	613.60
Medicamentorum coctionis ordo.	42	Medicamentorum compositio cur à Galeno sit instituta.	614
Medicamenta adulterata.	103	Medicamentorum compositionis finis.	86
Medicamenta cur aromatizantur.	55	Medicamenta composita in officina asservanda qua.	353
Medicamenta quamquam egeant humectatione.	36	Medicamenta quadam composita quomodo dicantur simplicia.	ibid.
Medicamenta cur siccentur.	49	Medicamenta simplicia qua quantitate compositionibus permiscenda.	92
Medicamenta quot modis indurentur.	48	Medicamentum compositum facile admittere substitutionem.	98
Medicamentis validis quinam egeant. Et qui benignis.	90	Medicamentorum confecturam nimis sumptuosam interdum esse vanam.	85
Medicamenta à veteribus non publice in officinis, sed domi priuatim fuisse preparata.	615	Medicamentorum crudorum & sine artificio digestorum quanta sint incommoda.	622
Medicamentum ingratum quale.	91	Medicamenta topica seu externa.	509
Medicamentorum quantitas.	88	Medicos esse Deos tutelares.	2
Medicamentorum dosis varia.	107	Medicos esse Deorum filios.	ibid.
Medicamenti dosim pro caeli & soli natura esse immutandam.	91	Medicorum error.	70
Medicamenta quamquam simul aequo pondere possint misceri.	92	Medicorum mensura.	87
Medicamentum vnicum multas aliquando bases habere.	83	Medullarum ablutio.	34
Medicamenta parua quantitate prescribenda qua. 91.92 (au dosi. 99)		Medullarum in genere vires.	319
Medicamentorum calidorum in quarto gradu.	20	Mel quid. 153. vnde fiat.	ibid.
Medicamentum benignum quid.	91	Mel praesiantissimum quod.	64.152.153
Medicamentum blandum quale.	91	Mel prolongare vitam.	152
Medicamentum malignum quid.	20	Mel venenatum.	153
Medicamentum malignum quotuplex. ibid.		Mel esse purius saccharo.	693
Medicamenta partibus affinia.	30	Mel à patre Galeni, amarum esse habitum.	63
Medicamenta ex animalibus venenatis sumpta.	17	Mellis primis inuentor.	63
Medicamenta ex mineribus sumpta.	5	Mel quando per se desumendum.	54
Medicamenta ex plantis.	ibid.	Melle qui corpora cordiebant.	62
Medicamentum substantiam corrumpens.	6	Mel anacardinum quomodo fiat.	50
Medicamentorum formule quem requirant ordinem in suis descriptionibus.	83	Mellis anacardini varia preparatio.	393
Medicamentorum bases.	83	Mel anhosatum.	392
Medicamentorum forma quid praestet.	85	Mel ex fructibus quomodo parandum.	65
Medicamenta emperallica.	79	Mel mercuriale. 392. quando debeat preparari.	ibid.
Medicamentorum purgatio.	35	Mel passulatum.	64.392
		Mel rosatum foliatum.	65.391
		Mel violatum.	391

X x x x 2

Mel anacard.

INDEX RERVM

Melancholiam.	19	Mercurius vita fixus sudatiua omnia ex	
Melampyllum.	156	vegetabilium familia desumpta longe su-	
Melanteria.	218	perans. 667.	(res. 157)
Melanchoham euacuans.	109	Mercurialis. 156. Eius differentia. ibid. vi-	
Melanthium. Eius species & vires.	218	Mespila eorum species & vires.	249
Melanthium citrinum.	218	Metalla vnde dicta. Et de eorum materia	
Melanthia syluestria.	218	varia opinio.	305
Meleagrides.	372	Metallorum quot & qua eorum nomina se-	
Melia.	277-286	cundum Spagyricos.	ibid.
Melicratum, mulsam & hydromel esse	63	Metalla quot 6.	(qua. 352.)
Melicratum vinosum cum multis aromatib.	700	Metalla & mineralia in officina asseruanda	
Melicratum senectutis vinosum.	700	Metallum quomodo abluenda.	34
Melilotus. 241. Eius species & vires.	ibid.	Metalla quomodo facile liquentur.	48
Melissa. Eius species & vires.	210	Metallorum purgatio.	36
Melissa Molucca.	210	Metallorum puluis.	651
Melissophyllum.	210	Metallum septimum quod.	319
Meliterium quid.	202	Metasyncriticum.	19
Mellugo.	240	Meteglin.	387
Melones.	162	Metel.	230
Melongena.	229	Metopium.	267
Menses philosophicus chymicorum.	46	Metretes.	88
Menses prouocans suffusus.	144	Meum. Eius species. 223. vires.	ibid.
Menses communens vaporarium.	128	Meum athamaticum.	223
Mensurum chymicum quid.	46	Mezerion. 178. Eius vires.	ibid.
Mensura Parisiensis.	792	Mezerii apparatus.	36
Menta. eius species & vires.	208	Microcosmus.	146
Mentha syluestris species.	208	Milia.	227
Menthastrum. 208. Eius vires.	ibid.	Milium solis vnde dicatur, qua eius species	
Mentha graeca.	208	& vires.	214
Mentha saracena.	208	Millefolium.	244
Mercurius.	294	Millepora.	217
Mercurium non esse metallorum principium		Mineralia.	283
seu semen.	ibid.	Minium.	293
Mercurium esse monstrum natura.	294	Minium secundum.	293
Mercurium esse luis venerea alexiterium.	294.	Mithridatis antidotes quibus constat.	214
quis primus tale eius usum innenerit. ib.		Mithridatem & Theriaca & Mithridatij	
Mercurij permittiosa vis ibid. Eius species &		esse autorem.	488
qualitates.	295	Mithridatium.	787
Mercurio inesse vim attractiuam & impul-		Mithridatem veneno non potuisse perire.	787
siuam.	ibid.	Mithridatium sanis non esse curum.	466
Mercurium esse potentia potius, quam actu		Mithridatium Andromachi.	486
metallum.	353	Mithridatium Democratis ex Galeno.	485
Mercurij extinctio.	557	Mithridatium Nicolai Prappositi.	486
Mercurij puluis.	452	Mina citionorum.	400
Mercurium esse lumbricorum hostem.	651	Mochlica.	279
Mercurius vita.	749	Modius. 2	88
		Molle.	23
		Mollitio-	

ET VERBORVM.

Mollitionem fieri duobus modis.	48	obesse, atque aliis omnibus.	ibid.
Molua.	325	Mumia preparatio.	860
Molybditis ubi & quando fuit, & qua eius vires.	314	Muralis herba.	157
Mompessulani Medici celebres.	67	Muria.	289
Monocerotem non esse figmentum.	318	Muscarda.	325
Monspelienſium agros multis luxuriare simplicibus.	67	Mustum quid.	152
Mocabati.	253	Mydion.	261
Morandula.	235	Myrsola.	179
Morbi verbis curati.	14	Myrelaum.	517
Morbus gallicus vnde primo venerit.	557	Myriophyllum.	245
Morbum gallicum ab Italis esse aduectum.	447	Myrobalani quid. 170. qua eorum species.	171
Cur ab Italis ita vocetur.	ibid.	Myrobalanorum nutritio.	37
Morbi gallici medicamenta peculiaria.	191	Myrrha quid. 277. qua optima. ibid.	Eius
Morbum gallicum suffitu nonnunquam curari.	144	Myrrha ergastina.	ibid.
Morbo gallico conuenientia suffimensa.	145	Myna.	ib.
Morella.	230	Troglodytica.	ibid.
Morion.	229	Myrrha arbor.	277
Moriendi necessitas.	146	Myrrha preparatio.	719
Morsus venenati curatio per muscam.	15	Myrtidanum.	244
Mori species & vires.	252	Myrtus. Eius species & vires.	244
Mori syluestris species & vires.	253	Myrtus sylvatica.	ibid.
Mortuariorum materia.	344	Mystrum.	85
Morua.	325	Myxa, myxaria.	253
Moscardini.	121		N.
Moschocaryon.	184	NAbach.	87
Moschocarydion.	184	Nacra perlarum.	330
Moschus quid. 324. quis optimus. ibid. vires.	ibid.	Napha.	289. 290
Moschi reseruatio.	95	Napha babylonica.	518
Moschi adulterium.	103	Napus.	204
Mucharum infusionis rosarum.	707	Narcotica.	72
Mucharum rosarum.	358	Nardi celtica species.	189
Mucilaginum vsus.	132	Nardus eretica.	222
Mucilago ad inflammationem.	132	Nardus sylvestris.	221
Mucilago ad dolorem oculorum ex causa calida.	132	Nasalia.	122
Mulsa quid.	386	Natura defectus arte corrigi.	831
Mulsam & melicratum esse idem.	386	Necoproticum.	18
Mumia.	290. 317. 528	Nepeta.	209
de Mumia inepta quorundam opinio. ibid.	ibid.	Nepenthes.	827
Mumiam antiquorum non amplius haberi.	ibid.	Nepenthes maius Quercetani.	838
Mumiam non prodesse ad casum, sed potius		Nephriticus lapis.	301
		Neregil.	510
		Nerualia.	12
		Nex plantarum.	517
		Nicolaum Prapositum esse ineptum Scriptorem & imperitum pharmacopœum. 578	

INDEX RERVM

Nicotia Prapofiri multiplex furtum.	522
Nigella. eius species & vires.	218
Nil & nihil.	313
Niris.	189
Nitrum. 282. Eius flos.	ibid.
Noduli.	124
Noli me tangere quid.	279
Nuces plantis esse inimicæ.	259
Nucum preparatio.	35
Nuces condita.	399
Nuces græca.	258
Nux iuglans. 258. unde dicitur. ibid.	Eius
vires.	259
Nux moschata.	184
Nucis moschata arbor. 185. optima nota. ibi.	ibid.
vires.	ibid.
Nux myristica.	154
Nuces pinæ. 259. Earum vires. ibid.	260
Nuces pontica.	257
Nuces prænestina.	257
Nuces Thasia.	258
Nux unguentaria.	184
Nutritio quid.	37
Nutritioem esse humectationi affinem.	37
Nymphaea. 167. Eius species. ibid. vires.	168

O.

O bsruentia.	19
Obulus.	86
Ocellus.	162
Ochra. 285. quæ optima.	ibid.
Ocosolt.	528
Oculorum dolorem ex causa calida sistens mucilago. 137. Collyrium.	133
Oculorum ulceribus cadmiam lotam esse conuenientissimam.	34
Oculus catti.	301
Ocyrum. 207. Eius species & vires.	207
Odor quid.	21
Odores grati qui.	143
Oesypus. eius vires & modus conficiendi.	326
Oesypi eductio & apparatus.	586
Officina pharmaceutica Castellana oncomia.	868
Oinomeis.	63. 386
Oinone.	200

Olea.	251
Olea lachryma. 274. Eius vires.	ibid.
Olenia male esse ingrata & facultatibus noxia.	143
Olera hortorum suburbanorum esse insalu- bria.	28
Oleum esse alimentum & medicamentum.	75
Oleorum differentia.	75
Olea quæ triplicia.	509
Olei vires. 75. inuentrix.	ib.
Olea à veteribus esse unguenta nominata.	76
Olea & aqua simul & unà elici ex omnib. herbis & floribus calidæ virtute caloris balnei vaporosi.	650
Oleum ab aqua infundibulo esse separan- dum.	654
Oleorum incommoda.	868
Olea quadam raro parari solita & eorum vires.	525
Olea seminum. baccarum. granorum. corti- cum. fructuum & herbarum.	867
Oleorum repositio.	94
Olea in quibus vasa sint seruanda.	76
Olea sine vino. aqua aut alio decocto non esse coquenda.	522
Olei lotio.	35. 511
Oleum per ascensum extracta.	531
Oleorum destillatio per descensum.	58. 529
Olea educta per ascensum & descensum.	76
Olei exprimendi modos.	76
Olea expressione educta.	523
Olea composita.	76
Ol. de absinthio.	513
Oleum acopum.	37
Ol. amygdalarum amararum.	524
Ol. amygdalarum dulcium.	524
Olei amygdalini facultas.	76
Ol. anethinum.	514
Olea ex animalibus.	520
Oleum anisi.	535
Olea aromatum.	867
Ol. auellanarum.	526
Ol balsami.	527
Oleum benedictum.	518. 532
Oleum cadinum sen takinum.	271
Ol. de capparibus.	519
Ol. de cartamo.	515
Oleum	

ET VERBORVM.

Oleum caryophyllorum.	535	Ol. nardinum simplex. Mes.	578
Ol. de castorio.	522	Olei nardini & olei de spica differentia.	581
Oleum ceræ.	534	Oleum nenupharinum.	523
Ol. Chamomelinum.	514	Ol. nucum.	525
Ol. Chrysomelinum.	626	Ol. de nuce moschata.	526, 535
Oleum cinnamomi.	535	Oleum omotribes.	75
Ol. de cnico.	526	Ol. de ouo. D. V. lrici Chelii.	491
Oleum diacolocynthidos carminatiuum		Oleum ouorum.	76, 526
purgatiuum. Quercetani.	751	Oleum perlarum.	536
Oleum de colocynthide ad tinnitum aurium.		Ol. persicorum.	525, 526
Io. Hartm. Beyer.	754	Oleum petra.	290, 527
Oleum ad vermes.	754	Ol. pigmentatum.	517
Oleum croci. Mes.	518	Ol. pistaciorum.	556
Oleum cumini.	535	Ol. de pomis mandragora. Mes.	515
Ol. cydoniorum. Mes.	516	Ol. punicum.	520
Ol. cyprinum.	515	Ol. ricinum.	526
Oleum gummi elemi.	534	Ol. rosatum completum. Mes.	511
Ol. de enula.	515	omphacinum vulgo incompletum.	
Ol. de euphorbio. Mes.	519	512	
Oleum fornicarum.	338, 523	Oleum rosatum simplex ac vulgare.	512
Oleum guaiaci.	529	Ol. ruta.	514
Ol. hypericonis simplex.	514	Ol. de santalo citrino.	515
compositum.	515	Ol. de scorpionibus compositum Mes.	521
Ol. irinum.	510	simplex. Mes.	ibid.
Oleum inciperi.	530	Ol. sampuchinum.	514
Oleum Keivinum.	510	Ol. sambucinum.	514
Ol. de Kerua.	526	Olea simplicium aquis innatare.	654
Oleum de lazeribus.	532	Oleum de spica.	535
Ol. laurinum.	527	Ol. strobilorum.	526
Oleum liliorum simplex. Mes.	512	Oleum sulphuris.	* 290, 287, 533
Ol. liquidambar.	527	Olei sulphuris in crocum conuersio.	866
Oleum lumbricorum.	521	Oleum Tamarisci.	530
Oleum macis.	535	Oleum tartari.	280, 530
Ol. mastichinum. Mes.	517	Oleum terebinthina.	534
Olea medicata ex infusione.	509	Oleum thymi.	536
Ol. de meliloto.	515	Oleum vitrioli. 532. Eius educendi modus.	533
Ol. melinum.	516	Oleum vitrioli dulce.	533
Oleum mellis.	534	Oleum vitrioli esse calidissimum, & cuius	
Ol. de mentha.	513	qua permistum potumque refrigeret.	533
Olea metallorum.	536	Oleum vulpinum.	523
Ol. Meschellinum seu moschate Linum.	520	Oleum violatum.	509
Oleum muscillinum.	182	Olibanum quid.	273
Oleum myrrhae.	531	Olius, earum vires.	255
Ol. myrtillorum. 516. quomodo differat ab o-		Olla.	350
leo myrtino.	ibid.	Ologinat.	87
Ol. myrtinum Mes.	516	Olyra.	243
			Owe.

INDEX RERVM

Oinotribes.	512	Oryges.	1318
Omphacitis.	261	Oryza.	243
Omphacium quid. 151. quibus proficit. 151. 256		Os aurum trahens.	10
Onichitis.	312	Ossa medicata.	326
Onix quid.	298	Ossa consolidantia.	20
Onolos.	87	Ostracitis.	311
Onolofar.	77	Ostrya.	244
Ononis. 200. Eius vires.	200	Oua. 322. Eorum vires.	ibid.
Opatus.	301	Oxalis. 235. Eius species.	ibid.
Ophiogenes.	16	Oxyacantha.	257
Ophthalmica.	11. 222	Oxybaphum.	88
Operationes chymicas tam Medico, quam pharmacopœo esse necessarias.	620	Oxycedrus.	260
Opium quid. 278. Eius varietates, qualitates. 232. quodnam optimum. ibi. qualitates. 279. Eius immodice sumpti incommoda.	ibid.	Oxylapathum.	236
Opium quid. 830. Eius veri signa.	ibid.	Oxymelita ab Arabibus in Syrupos fuisse mutata.	622
Opium Quercetani.	830	Oxymelita apud veteres in magno fuisse vsu.	691
Opium castigatio & reformatio.	815	Oxymellus qualitas. 64. preparatio.	ibid.
Opium non preparati incommoda.	831	Oxymelita quam diu sint coquenda.	696
Opium esse basim plurimarum anditorum.	815	Oxymelitis simplicis preparatio.	695
Opium a sulphure inflammabile esse.	831	Oxymel benedictum.	697
Opium adulterinum.	103	Oxymel cephalicum.	694
Opiata.	772	Oxymel compositum.	385
Opiata vnde dicta. 71. Eorum appellatio amplissima.	ibid.	Oxymel diureticum.	698
Opiata cur inuenta.	71	Oxymel elleboratum minus Gesneri.	388
Opiatorum vsus & materia.	117	Oxymel elleboratum Gesneri ad frangendum calculum.	389
Opiata cephalica.	118. 775	Oxymel elleboratum Cratonis.	390
Opiata multum cordiales.	117	Oxymel helleboratum maius Iuliani.	387
Opiata Neapolitana. 489. Cur ita dicta ibi. Eius vires.	490	Oxymel epilepticum.	694
Opiata pro pauperibus.	118	Oxymel pectorale seu thoracicam.	694
Opium proprietates vnde.	834	Oxymel pectorale Bechtoldi Riuii.	390
Opiata Salomonis. Laurentii Iouberti.	483.	Oxymel de peto purgatorium mirabile.	695
viros.	484	Oxymel accommodatum humoribus ferosis euacuandis.	695
Opium vera correctina qua.	835	Oxymel phlegmagogum, cholagogum & melanagogum.	695
Opiata stomachica.	118	Oxymel scilliticum.	385
Opobalsamum.	187. 527	Oxymel scilliticum Marcelli.	ibid.
Opopanax quid. 268. 282. Eius species viros.	ibid.	Oxymel scylliticum simplex.	604
Opuntia Plinii.	254	Oxymel Secaniabin Arabibus dictum.	384
Origanum. Eius species & viros.	208	Oxymel vinosum Bechtoldi Riuii.	386
Ornithoglossum.	227	Oxytriphillum.	235
Orobis. 242. Eius species & viros.	ibid.		
Orualla.	213		

P

Accame.
Paxurion.
Paderos.

P.

191
19
301
Pade-

ET VERBORVM.

Paderota.	156	Penicillus deficcans.	124
Paguri.	334	Penicillus detorgens.	124
Palea de Mecha.	189	Penidia.	360.477
Palma Christi.	179	Pentapharmacum.	569
Palma Sancta.	191	Pentaphyllon.239.Eius vires.	ibid.
Palpebrarum scabiem corrigens collyrii.133		Πενταφυλλον.	612
Palus Sanctus.	191	Πενταφυλλον.	19
Panacea.	198	Peplis.peplium.peplus.	174
Panaces quadruplex. 198.Eius vires.	ibid.	Perforata.	217
Pandalea quomodo differant ab eclegmatis & electuariis solidis.	120	Periammata.	13
Panificium esse a Medicis inuentum.	31	Perichymenon.225.Eius vires.	ibid.
Panificii preparatio qualis.	610	Perisson.	230
Panis bis coctus.	119	Perla.	302
Panis cuculi.	235	Perlarum nactra.	330
Panes dulciarii.	119	Perpensa.	215
Panis porcinus.	201	Persea arbor.	251
Panthera.	301	Persica.251.Eorum vires.	ibid.
Papauer.231.Eius species.ibid.vires.	232	Persilium.	224
Papauer corniculatum.	232	Peruzaa.	300
erraticum.	ibid.	Peruzegi.	296
nativum.	231	Pes alexandrinus.	192
spumeum.	232	Pescati.	241
Papauera polyanthea.	232	Pes columbinus.	219
Pardigonia.	250	Pes vituli.	241
Paragorica qus.	72	Pessi. eorum forma.differentia.	123
Parietaria. 157.Eius vires.	ib.	Pessus ad mensum accelerationem.	123
Parthenium non esse artemisiam. 217. Eius species & vires.	ibid.	Pessus ad menses sistendos.	123
Passerum cerebella venerem excitare.	42	Petra carbo.	289
Passula. 256. vnde dicantur ibi. Earum spe- cies.ibid.vires.	ibid.	Petrapium.	224
Pasta pomorum.	399	Petra vini.	531
Pasta regia. 118. quomodo ab opiatis differat. 118		Petroleum.	290.527.528
Pasta regia ad sputum mouendum.	119	Petroselinum.160.Eius vires.	161
Pastilli masticatorii.	116	Petroselinum macadonicum.224.Eius vires.	ibid.
Pastus Camelorum.	189	Petum quid.	695
Pastilli nera.	497	Petum per se sumptum esse vomitiuum.	ibid.
Patella.	345	Pharmacopæus & pharmacopola.	3
Patimpissa.	270.271	Pharmacopæus qualis esse debeat.	ibid.
Patina.	345	Pharmacopæi vita.	ibid.
Pazan.	318	Pharmacopæi indigni qui.	ibid.
Pecten veneris.	419	Pharmacopæi perichiatores qui.	ibid.
Pediastros.	277	Pharmacopæi improbandi qui.	ibid.
Penicilli.	124	Pharmacopæi officinum.	ibid.
Penicillus anodynus.	124	Pharmacopæum esse Medici manum.	33
		Pharmacopæi veri & legitimi quomodo à Yyyy spurjs	

INDEX RERVM

<i>spiritus distinguantur.</i>	622	<i>benigna.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pharmacopœi domus & officina.</i>	342	<i>Pilularum dosis.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pharmacopœi domus ubi sit construenda. ib.</i>		<i>Pilularum differentia.</i>	728
<i>quanta debeat esse. ibid. qualis. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pilula quam in officina pharmaceutica non sint necessaria.</i>	451
<i>Pharmacopœi instrumenta necessaria que.</i>		<i>Pilularum multarum suppressio.</i>	452
<i>343. que utilia. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pilularum extractum.</i>	51
<i>Pharmacopœorum operationes vulgares.</i>	615	<i>Pil. de agarico. Auicenna.</i>	440
<i>Pharmacia dignitas & antiquitas.</i>	2	<i>Pil. aggregativa. 443. Mes. unde dicta. ibid.</i>	
<i>Pharmaciam medicina inferuire.</i>	3	<i>Pil. alephangina.</i>	444
<i>Pharmacia subiectum.</i>	3	<i>Pil. de aloe lora.</i>	438
<i>Pharmaceutica officina quibus pilulis care- re possit.</i>	451	<i>Pil. de ammoniaco.</i>	735
<i>Pharmacorum crudorum & sine artificio di- gestorum quanta sint incommoda.</i>	622	<i>Pil. de argento vivo. Horatij Augeny.</i>	451
<i>Philadelphon.</i>	240	<i>Pil. de aromatibus.</i>	444
<i>Philanthropon.</i>	240	<i>Pil. assacareth. Auicen.</i>	443
<i>Philonium magnum seu romanum. 482. vi- res.</i>	483	<i>Pil. aurea. Nic. Myrepsi.</i>	440
<i>Philonium.</i>	833	<i>Pilula bechica.</i>	74
<i>Philonium Romanum & Philonium Persi- cum.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pil. bechica alba.</i>	455
<i>Philonij Tharsensis descriptio Gal. descriptio.</i>		<i>Pil. bechica nigra. Mes.</i>	454
<i>ibid.</i>		<i>Pil. benedicta.</i>	444
<i>Phyllitis.</i>	159	<i>Pil. benedicta Io. Hartmanni Boyeri.</i>	448
<i>Phylacia.</i>	258	<i>Pil. de bryonia.</i>	449
<i>Phlomis.</i>	236	<i>Pilula catholica. Fernely.</i>	438
<i>Phœnicobalani.</i>	255	<i>Pil. ad destillationes capitû.</i>	450
<i>Phœnigmus.</i>	137	<i>Pil. ducus Brunsvicensis contra dolores capi- tis veteres & recentes. purgantes cerebrû, clarificantes oculos, augentes memoriam, &c. 450</i>	
<i>Phrynoi.</i>	333	<i>Pil. D. Bernardi Rorbachij ad dyscrasiam frigidam & humidam cerebri ac ventri- culi.</i>	450
<i>Phthiriasin curans lotio.</i>	131	<i>Pilula cholagoga.</i>	728
<i>Phzif. cura.</i>	672	<i>Pilula cholagoga de centauro Quercetani.</i>	711
<i>Phu. 221. Eius vires.</i>	222	<i>Pil. cochia Rhassis. 441. unde habeant nomen. ibid.</i>	
<i>Phyrama.</i>	264	<i>Pil. de cynoglossa.</i>	453
<i>Piger Henricus.</i>	239	<i>Pil. epileptica Horatij Augeny.</i>	455
<i>Pilosella.</i>	241	<i>Pil. de pseudoelleboro Helidai.</i>	449
<i>Pilula.</i>	436	<i>Pil. de eupatorio maiores.</i>	439
<i>Pilula cur ita dicta.</i>	72	<i>Pil. de euphorbio mirabiles contra febrim chronicam. &c. 736</i>	(737)
<i>Pilula cynoglossa à Nicol. Proposito descripta in frequenti admodum usu sunt.</i>	833	<i>Pil. de euphorbio contra pestem. Quercetani.</i>	
<i>eius vires. ibid.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pil. foetida. Mes.</i>	446
<i>Pilularum forma quid praestet.</i>	73	<i>Pil. de sumaria Auicen.</i>	443
<i>Pilularum ingratus sapor.</i>	73	<i>Pil. de lapide lazuli. Mes.</i>	443
<i>Pilularum magna varietas.</i>	73	<i>Pil. de hermodactylis maiores. Mes.</i>	444
<i>Pilularum compositio ut recte fiat.</i>	73	<i>Pil. de</i>	
<i>Pilula unde dicantur catapotia.</i>	73		
<i>Pilularum crassities qualis esse debeat.</i>	74		
<i>Pilula validiores quando sumenda. ibi. quando</i>			

ET VERBORVM.

<i>Pil. de hiera.</i>	444	<i>Pil. contra tussim. Herculis Saxonia.</i>	455
<i>Pil. hydragoga Quercetani.</i>	735	<i>Pimpinella. 216. Eius vires.</i>	ibid.
<i>Pil. de hydragyro.</i>	447	<i>Pineolatum optimum.</i>	120
<i>Pil. hypoglottides.</i>	454	<i>Pingue & unctuosum quomodo differant.</i>	
<i>Pil. imperiales Fernellii.</i>	438		617
<i>Pil. laudani Paracelsi.</i>	448	<i>Pinnophylaces.</i>	334
<i>Pil. mastichina.</i>	437	<i>Pini syluestres.</i>	259
<i>Pil. Mechoacana.</i>	445	<i>Pinna.</i>	792
<i>Pil. melanagoga.</i>	728	<i>Pinguis.</i>	286
<i>Pil. secreta ad memoriam.</i>	450	<i>Piper. eius species. 185. vires.</i>	ibid.
<i>Pil. ad fluxum immodicum menstruorum.</i>		<i>Piperis longi descriptio.</i>	185
<i>Herc. Saxonia.</i>	455	<i>Pipinella.</i>	216
<i>Pil. ad obstructionem menstruorum.</i>	456.	<i>Pisces cornuti.</i>	328
<i>Herc. Saxonia.</i>		<i>Piscis exossis.</i>	325
<i>Pil. mercuriales. Herc. Saxonia.</i>	451	<i>Pissa.</i>	270. 271
<i>Pil. de nitro.</i>	445	<i>Pissaphaltos.</i>	270. 271. 518. 290
<i>Pil. panchymagoga.</i>	728, 730	<i>Pisselxon.</i>	271
<i>Pil. pestilentialia Alberti Ducis Banaria.</i>		<i>Pistacia.</i>	257
	737	<i>Pistillo quanquam vix queant pulverari.</i>	
<i>Pil. ad pestem Leonardi Fiorauanti.</i>	456		39
<i>Pil. pestilentialia D. Pontani.</i>	449	<i>Pituitam evacuanda.</i>	109
<i>Pil. phlegmagoga.</i>	728	<i>Pix quid. 270. 271. quomodo differat à resina.</i>	
<i>Pil. phlegmagoga de absinthio Quercetani.</i>			271
	727	<i>Picis faciendæ modus.</i>	ibid.
<i>Pil. polychresta. Mes. 442. unde dicta.</i>	ibid.	<i>Pix cur sit nigra.</i>	ibid.
<i>Pil. Prechrelj.</i>	448	<i>Pix cadria.</i>	ibid.
<i>Pil. purgantes per superna & inferna.</i>		<i>liquida.</i>	ibid.
	448	<i>Picis vires.</i>	ibid.
<i>Pilula Ruffi. vulgo pestilentialia seu communes.</i>		<i>Picis lotio.</i>	35
	437	<i>Picatio quomodo fiat.</i>	337
<i>Pil. Ruffi cum rhubarbara. D. Virici Chelij.</i>		<i>Picatio quibus affectibus conueniat.</i>	ibid.
	451	<i>Pix navalis.</i>	270. 271
<i>Pil. de sagapeno.</i>	734. 735	<i>Placitis.</i>	312
<i>Pil. de sagapeno validiores.</i>	449	<i>Plantas quasdam contrarias habere facultates.</i>	11
<i>Pil. Paracelsi ad conseruandam sanitatem.</i>		<i>Plantarum miræ natura.</i>	5
	449	<i>Plantarum destillatio.</i>	57
<i>Pil. sine quibus esse nolo. Nic. Prapostiti.</i>		<i>Plantarum lachryma.</i>	262
	439	<i>Plantarum succi.</i>	262
<i>Pil. solutiva de elleboro.</i>	449	<i>Plantarum humores.</i>	262
<i>Pilula non solutiva.</i>	452	<i>Plantarum sanguis varius.</i>	262
<i>Pil. de tribus solutivis.</i>	438	<i>Plantarum nex.</i>	177
<i>Pil. mirabiles contra tremorem & spasmodum.</i>		<i>Plantarum sanguis.</i>	272
	737	<i>Plantas cloacarum factore & putredine reddi insalubres.</i>	28
<i>Pilula stomachica, vulgo ante cibum. Mes.</i>		<i>Plantarum partes condita.</i>	398
	436	<i>Planta saccherifera.</i>	551
<i>Pil. tartarea melanagoga Quercetani.</i>			
	732		

Tyyyy 2

Planta-

INDEX RERVM

<i>Plantago</i> . Eius species 233. vires.	234	<i>montana</i> .	<i>ibid.</i>
<i>Plantago aquatica</i> .	174	<i>nigra</i> .	<i>ibid.</i>
<i>Plantago rosea</i> .	233	<i>tremula</i> .	<i>ibid.</i>
<i>Pleuritidis notha species</i> .	651	Porci cur facile pinguescant.	320
<i>Pleuritidis sedans fomentum</i> .	130	Porci rostrum.	164
<i>Pleuritidem mitigans litus</i> .	132	Porrum Eius species & vires.	203
<i>Plumbum quid</i> . 307. Eius species & vires.		Portulaca 163. Eius species & vires.	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>		Potio ad gonorrhœam virulentam seu fœtidam.	668
<i>Plumbi lotio</i> .	34	Potio ad venum & vesica ulcera.	668
<i>Plumbi puluis</i> .	40	Potio vomitum pronocans.	749
<i>Plumbi vssio</i> .	545	Potiones vulneraria.	667
<i>Plumbum multis modis vri</i> .	44	Potio venenatis vulneribus scelopetariis conueniens.	668
<i>Plumbi halitus cur cerebro & neruis noxius</i> .	44	Potio vulneraria in fracto osse ab iclu scelopetario.	668
<i>Plumbi & stanni communia qua</i> .	307	Potio vulneraria cephalica.	668
<i>Plumbi puluis crudi quomodo fiat</i> .	545	Potio sanguinem ex vulneribus erumpentem prohibens.	668
<i>Plumbago</i> .	307	Præcipitatum.	452
<i>Pœonia</i> . Eius species 199. earum species 200		Prala quid & unde dicta.	345
<i>Pœoniam esse antiepilepticam</i> .	5	Pralum cuius sit inuentum.	49
<i>Pœonia radices condita</i> .	402	Prala quoniam in officina requirantur.	
<i>Polemonium</i> .	181		346
<i>Poly nomen unde</i> 207. vires.	<i>ibid.</i>	Præparationum differentia.	32
<i>Polygonum montanum</i> .	207	Præparationes generales esse tres tantum.	
<i>Polychreston</i> .	18		31
<i>Polygonatum</i> . 1	234	Præparationes quatuor secundum Mesuen.	31
<i>Polygonum</i> .	234	Præseruatiuum contra pestem singulare.	774
<i>Polygonum fœmina</i> .	<i>ibid.</i>	Præseruatiuum contra venena.	775
<i>marinum</i> .	<i>ibid.</i>	Præssium 211. Eius species & vires.	211
<i>Polypodium unde dicatur</i> 173. quæ eius vires.	<i>ibid.</i>	Primula veris 236. Eius species & vires.	
<i>Polytrichum</i> .	158		237
<i>Pomaceum</i> .	246	Propomata quid.	62
<i>Pomaceum qui fiat</i> .	49	Proprietas occulta stirpium.	11
<i>Pompholix quid</i> 313. Eius vires.	<i>ibid.</i>	Proserpinaca.	234
<i>Poma</i> . Eorum species 245. vires.	246	Pruna 250. Eorum species. <i>ibid.</i> vires.	251
<i>Pomum Adami</i> .	247	Pruna condita.	399
<i>Poma amoris</i> .	229	Prunella.	234. 235
<i>Pomum assyrium</i> .	247	Prunida styla.	250
<i>Poma mirabilia</i> .	231	Pseudodistamnus.	212
<i>Pomum terra</i> .	201	Pseudonardus aspicæ.	190
<i>Pomum ad pleuritid</i> .	651	Pseudopalus.	301
<i>Poncerium</i> .	247	Psyllium 237. Eius vires.	238
<i>Ponderum nomina arabica</i> .	87	Psyllium nihil in se habere deleterij.	
<i>Ponderum magna varietas</i> .	86		416
<i>Populus</i> . Eius species, vires.	228		
<i>Populus alba</i> .	228		
<i>Lybica</i> .	<i>ibid.</i>		

Psslo-

ET VERBORVM.

<i>Psyllothrum</i> quid.	138	<i>Puluis ad corroboracionem cordis.</i>	144
<i>Psyllothrum magna cautione esse vsurpandum.</i>	138	<i>Puluis ad cucuphas.</i>	141
<i>Psyllothrum Pauli. ibid. Rondeletii.</i>	ibid.	<i>Puluis cyprius.</i>	143
<i>Ptarmica.</i>	193	<i>Puluis contra dolorem dentium.</i>	471
<i>Ptisana antiquorum.</i>	114. 115	<i>Puluis dentifricius Pistorii.</i>	472
<i>Pulegium vnde dictum. 206. Eius species & vires.</i>	ibid.	<i>Puluis ad epilepsiam. Io. Hartmanni Beyeri.</i>	471
<i>Pulegium montanum.</i>	206	<i>Puluis epilepticus Horatii Augenii.</i>	472
<i>Puli.</i>	170	<i>Puluis epuloticus optimus.</i>	68
<i>Pumicis vstio.</i>	44	<i>Pulu. esula laxatiuus.</i>	743
<i>Pumila planta.</i>	222	<i>Puluis ferri preparati Constantini Imperatoris.</i>	470
<i>Pulmonica.</i>	12	<i>Puluis flatus discutens.</i>	121
<i>Pulmonum vlcera curatio.</i>	762	<i>Puluis ad quasunque fluxiones Herculis Saxonis.</i>	474
<i>Pulmones vulpium.</i>	323	<i>Pulu. contra fluxum ventris.</i>	742
<i>Pulmonum vulpis preparatio.</i>	406	<i>Puluis profumo Pistorii.</i>	471
<i>Puluerisari quam vix queant.</i>	39	<i>Puluis ad gingiuas eiusdem.</i>	473
<i>Pulueres.</i>	121	<i>Puluis ad omnes hernia species. Et ipsam enterocelen.</i>	771
<i>Pulueres in medicina quid prestent.</i>	68	<i>Pulu. purgans hydropicorum aquas.</i>	739
<i>Puluerum in chirurgia frequens vsus.</i>	67	<i>Puluis contra vermes.</i>	474
<i>Puluerum crassities & tenuitas quid efficiat.</i>	85	<i>Pulu. ad expellendos lumbricos & ad deturbandum eorum seminarium.</i>	740
<i>Puluis antilyssus seu cantra rabiem. Palmarii.</i>	466	<i>Puluis contra vermes. Herculis Saxonis.</i>	474, 742
<i>Puluis bezoardicus naturalis.</i>	329	<i>Puluis metallorum.</i>	651
<i>Puluis bezoardicus sine preciosis. Medicorū Francofurtensium.</i>	472	<i>Puluis odoratus.</i>	143
<i>Puluis pro botio VVolfsgangi Gabelhoueri.</i>	471	<i>Pulu. panchymagogus.</i>	739
<i>Puluis bezoardicus cum preciosis eorundem.</i>	472	<i>Puluis diapenidii sine speciebus.</i>	476
<i>Pulueres cordiales.</i>	68. 122	<i>Puluis contra pestem seu bezoardicus.</i>	466
<i>Pulu. cachecticus Quercetani.</i>	740	<i>Pulu. phlegmagogus.</i>	738
<i>Puluis contra calculum.</i>	471	<i>Pulu. melanagogus Quercetani.</i>	738
<i>Puluis Tribuli ad calculum. Horatii Augenii.</i>	473	<i>Puluis ad sistendum humorem delabentem ad pulmones.</i>	144
<i>Puluis mirabilis ad calculum. Eiusdem. ibid.</i>	473	<i>Pulueres purgantes.</i>	738
<i>Puluis ad calculum. Herculis Saxonis.</i>	473	<i>Pulu. purgans sine omni molestia.</i>	743
<i>Puluis cancerorum.</i>	467	<i>Pulu. feliciter purgans Petri Seuerini.</i>	741
<i>Pulueres cardiaci quomodo cribrandi.</i>	52	<i>Pulu. purgans Ioan. Baptista Mayheri.</i>	741
<i>Puluis pro suffitu cerebri corroborans & excitans.</i>	144	<i>Pulu. solutiuus Io. Hartmanni Beyeri.</i>	742
<i>Puluis purgans cerebrum Tribemii notabilis ad varios morbos imprimis vero cerebri.</i>	468	<i>Pulu. purgans robustissimus in morbo gallico. Herc. Saxonis.</i>	742
<i>Pulu. cholagogus.</i>	738	<i>Pulu. purgatiuus conducens ad omnes morbos frigidos cerebri.</i>	739
		<i>Pulu. seu laxatiuus Rulandi.</i>	741
			<i>Pulu.</i>

INDEX RERVM

<i>Pulus. fena preparatus cum scammonio.</i>		<i>Purgantium medicamentorum doses.</i>	90.
741		108	
<i>Pulus è serpentibus.</i>	470	<i>Purgantia comprimendo quomodo seli-</i>	
<i>Pulus sternutationem prouocans.</i>	757	<i>genda.</i>	22
<i>Pulus ad ardorem stomachi Petri Vffenbachii.</i>	474	<i>Purgantia trahendo quam meliora.</i>	22
<i>Pulus exiccans aluum sudoremque mouens.</i>		<i>Purgantia potenter qua.</i>	91
<i>Bechtoldi Riuii.</i>	742	<i>Purgantibus malignis quando liceat uti.</i>	21
<i>Pulus pro suffumigio ad destillationes capitatis.</i>	473	<i>Purgantibus benignis quando abstinen-</i>	21
<i>Pulus pro suffitu tempore pestis. Leonardi Fiorauanti.</i>	472	<i>dum.</i>	21
<i>Pulus pro suffitu tempore pestis. D. Vlrici Chelii.</i>	471	<i>Purgantia cholagoga.</i>	720
<i>Pulus Turcarum, quo ad mensem integrum viuere possunt.</i>	105	<i>Putrefactia.</i>	20
<i>Pulus ex stercore panonis ad vertiginem.</i>	768	<i>Putrefactio.</i>	46
<i>Pulus contra venena, dolores colicos & ad prouocandum sudorem.</i>	469	<i>Pygargi.</i>	318
<i>Pulus cuiusdam rustici contra venena celeberrimus.</i>	469	<i>Pygnotica.</i>	19
<i>Pulus pro vestimentis.</i>	472	<i>Pyra, eorum species. 246. Vires.</i>	247
<i>Pulus vulnerarius optimus.</i>	68	<i>Pyra condita.</i>	399
<i>Purgantium qualitates variae appellationes.</i>	9	<i>Pyraceum.</i>	247
<i>Purgatoria facultates & de iisdem chymistarum opinio. 9. opinio Galeni.</i>	10	<i>Pyrethrum.</i>	192
<i>Purgantia trahendo.</i>	19	<i>Pyrethrum syluestre.</i>	193
<i>Purgantia comprimenda.</i>	10	<i>Pyroticum cur ita dictum.</i>	139
<i>Purgantia lubricando.</i>	10	<i>Pyroticorum materia. ibid. conficiendi modus.</i>	ibid.
<i>Purgantia duplicia.</i>	719. 29	<i>Pyrrhi pollex quid praestiterit.</i>	10
<i>Purgantium classes quae & quot.</i>	710	<i>Pyxides.</i>	350
<i>Purgantium forma diuersa.</i>	720		
<i>Purgantia cur in forma potabili sint conuenientiora. 108. cur citius ducant.</i>	108	Q	
<i>Purgantia usu longo probata.</i>	409	<i>Q. Vabeb.</i>	186
<i>Purgantium infusio.</i>	36	<i>Qualitates secunda quot differentiis includantur.</i>	21
<i>Purgantium odor ingratus. 7. Eius vis. ibi.</i>		<i>Quebulgi.</i>	171
<i>Purgantium delectus quinam ex loco sumatur.</i>	27	<i>Quercus.</i>	261
<i>Purgantia simplicia cum aloë.</i>	731	<i>Quercus adulterini fructus.</i>	261
<i>Purgantium omnium verum dissoluens esse aquam vitæ tartarisatam.</i>	860	<i>Quid pro quo.</i>	99
<i>Purgantium medicamentorum delectus de facultatibus sumptus.</i>	29	<i>Quinquefolium.</i>	239
		<i>Quinqueneruia.</i>	234
		<i>Quinta essentia vitrioli.</i>	533
		R	
		<i>Radicarium.</i>	267
		<i>Radicula saxina minor.</i>	204
		<i>Radices quasdam quouis tempore esse colligendas.</i>	26
		<i>Radicum repositio.</i>	94
		<i>Radi-</i>	

ET VERBORVM.

Radices siccas esse asseruandas.	351	Retorta.	57
Radicum quantitas in medicamento componendo.	91	Reges olim multos medicamenta preparasse.	2
Radices aperientes maiores.	97	Rex anguivorus.	16
Radices aperientes minores.	97	Rhabbarbari descriptio & vires.	169
Radicum quinque aperientium preparatio.	36	Rhabbarbarum optimum ubi nascatur. ib.	
Radices quando condienda.	402.774	Rhabbarbarum unde dictum.	ibid.
Radicum purgatio.	35	Rhabbarbarum nostrum vulgare non esse rhabpoticum, nec hoc centaaurium maius.	ibid.
de Rad. succulentis cautio.	845	Rhei extractum.	51
Radix china. 192. Eius vires.	ibid.	Rhapoticum. 223. Eius vires.	ib.
Rane. earum varietates.	333	Rhapoticum non esse centaaurium maius.	169
Rana quam sint vocales.	333	Rhodomeli.	65.291
Rana quam maligna.	ibid.	Rhodostacte quid.	391
Raphanides sylvestris.	204	Rhus.	243
Raphani species. 204. vires.	ibid.	Rhus culinaria.	244
Raphanus niger.	204	Ribes seu ribesum. 256. Eius species.	ibid.
Rapistrum.	204	Ribes condita.	398
Raporum species. 204. vires.	ibid.	Ricinus. 179. Eius vires.	ibid.
Rapum unde dicatur bunias.	204	Risagalum.	292.261.
Rarum.	22	Rob. ribes. 65.393. Tempus preparandi & eius vires.	394
Rasio.	41	Rob. berberis.	394
Rastrum suspensum in officinis quid conferat.	349	Rob. de cornis.	394
Recens & vetustum non omnibus esse aequum.	27	Rob. citoniorum.	394
Recentiorum in inueniendis remediis fidelitas.	108	Roborantium quid.	7
Rectificatio.	620	Roborantium doses.	108
Reforus.	204	Robur.	261
Refrigeratio.	46	Roqueta.	194
Relaxantia.	29	Rosarum varietates. 167. partes. ibid. vires.	
Remedia qua improprie ad metalla referantur.	6	ibid.	
Remora aratri. Eius vires.	200	Rosarum tinclura.	287
Requies Nicolai. Eius vires.	833	Rosata nouella.	764
Resina quid. 263. 269. 270. Eius varietas.	ib.	Rosata nouella Nic. Myrepsii. 479. Eius vires.	480
270. vires.	ib.	Rosmarinum. Eius vires.	226
Resina fricta.	270	Rosmarinum ferulaceum.	ibid.
Resina sicca.	270	coronarium.	ibid.
Resina strobilina.	270	Rostrum porci.	164
Resina quomodo differat à pice.	271	Rubeta.	333
Resina quomodo extrahantur.	50	Rubeta. Rubertiana, Robertiana.	219
Resinarum lotio.	35	Rubia unde dicta & qua eius vires.	200
Resinarum plebecula.	393	Rubia tinctorum.	200
Resta bouis. 200. Eius vires.	200	Rubini. Eorum species & vires.	297
			sexus

INDEX RERVM

<i>Sexus.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ammoniacus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Rubinus sulphuris.</i>	865	<i>Fossilis.</i>	288
<i>Rubinus nigricans.</i>	297	<i>Gemmeus.</i>	288
<i>Rubrica.</i>	285	<i>Indus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Rubus idaeus. eius species & vires.</i>	253	<i>Lacusfris.</i>	289
<i>Rupi capra.</i>	318	<i>Marinus.</i>	288
<i>Ruscus.</i>	162	<i>nitrum.</i>	289
<i>Rusma quid.</i>	138	<i>Petra.</i>	289
<i>Rusma Turcarum.</i>	138	<i>Phrygius.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Rusticula.</i>	322	<i>Sales corallorum & gemmarum.</i>	837
<i>Ruta. 214. Eius vires.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Sal radici angelica.</i>	845
<i>Ruta sylvestris quot.</i>	214	<i>Salis vstio.</i>	44
<i>Ρωττινν.</i>	19	<i>Salitura.</i>	56
		<i>Sal ceterach.</i>	867
S.		<i>Sales corallorum.</i>	864
S <i>abina. Eius species & vires.</i>	226	<i>Sal corticum fabarum.</i>	867
<i>Sabina arborescens.</i>	226	<i>Sal cranii humani.</i>	867
<i>baccifera.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Sal. fraxini.</i>	867
<i>non baccifera.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Sales perlarum.</i>	864
<i>Saccharum.</i>	313	<i>Sal prunella.</i>	651
<i>Saccharum quid.</i>	692	<i>Sal prunella quid & unde habeat nomen.</i>	866
<i>Sacchari calorem non esse exiguum, obstru-</i>		<i>Sal radici resta bonis.</i>	867
<i>entem & glutinantem.</i>	692	<i>Sal sine saccharum Saturni.</i>	868
<i>Saccharum facile in bilem verti.</i>	692	<i>Sab sacerdotale.</i>	868
<i>Saccharum veteribus fuisse incognitum.</i>		<i>Salium theriacalium preparatio secundum</i>	
151		<i>antiquos.</i>	811
<i>Saccharum quomodo albescat.</i>	152	<i>Salium theriacalium proprietates secundū</i>	
<i>Sacchari vires.</i>	152	<i>antiquos.</i>	813
<i>Saccharum candum quomodo fiat.</i>	152	<i>Salium theriacalium reformatio.</i>	828
<i>Saccharum Madarense.</i>	152	<i>Sal vitrioli vomitiuum.</i>	747
<i>Saccharum esse minus purum melle.</i>	693	<i>Salaces quibus utantur ad venerem.</i>	55
<i>Saccharum rosatum quid.</i>	395	<i>Salibacha.</i>	184
<i>Saccharum scylliticum.</i>	798	<i>Saliunca.</i>	189
<i>Sacculus ad affectus cordis.</i>	142	<i>Salua. Eius species & vires.</i>	213
<i>Sacculus ad apoplexiam & lethargum.</i>		<i>Salua romana.</i>	208
142		<i>Salua vita. 159. Eius vires.</i>	159
<i>Sacculus ad tympanitin & colicum dolo-</i>		<i>Sambucus.</i>	174
<i>rem.</i>	141	<i>Samius aster.</i>	285
<i>Sacros.</i>	87	<i>Sampsuchum. Eius vires.</i>	206
<i>Saarab.</i>	61	<i>Sandaracha. 44. Eius vires.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Sal. eius differentia & vires.</i>	288	<i>Sandarach. quid. ibid.</i>	261, 292
<i>Salium vltima & perfecta preparatio.</i>	867	<i>Sandaracha cum arsenico affinitas.</i>	292
<i>Salis flos.</i>	289	<i>Sandarax.</i>	260
<i>spuma.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Sandarax Arabum quid.</i>	262
<i>Sal absynthii.</i>	867	<i>Sandix. 44. Eius qualitas. ibid.</i>	293
<i>Sal alkali.</i>	289	<i>Sanguinaria.</i>	254
		<i>Sanguis</i>	

ET VERBORVM.

Sanguis quid.	316	Sartago.	345
Sanguis humanus.	316	Sassafras. 104. 191. Eius vires	ib.
Sanguini purgando medicamentum non esse dandum.	30	Saturnus quid.	307
Sanguinem purgans herba.	30	Saturni magnesia.	651
Sanguinem sistentia.	19	Satyrum. 203. Eius species & vires.	203
Sanguis draconis quid. 265. 166. Eius vires.	166	Satyrii radices condita.	404
Sanguis hircinus.	313	Saxifraga. Eius vires.	215
Sanguinis hirci preparatio.	465	Saxifraga alba.	215
Sanguis leporis.	318	aurea.	ib.
Sanguinis leporis preparatio.	465	Saxoleum.	290
Sanguis plantarum.	161. 278	Scabiosa. 140. Eius vires.	ib.
Santali species. 190. vires.	191	Scabiosa minor.	ib.
Santalum optimum quod.	190	ouilla.	ib.
Santonium.	209	Scammonia planta.	176
Sapa. 293. 65. Eius vires.	ibid.	Scammonia succus quomodo extrahendus.	176
Sapa simplices & composita.	65	Scammonii vires, ferocitas, correctio.	176.
Saparum visus.	66	preparatio.	729
Saphyrus & eius species. 296. vires.	ib.	Scammonium preparatum cur dicatur di-	
Saphyrus aqueus seu albus.	ib.	gridium vel dacrydium.	176
Sapor quid.	21	Scammonium optimū notis cognoscatur.	176
Sapores quot.	21	Scammonium Antiochenum esse optimum.	
Sapor acer qualis.	23	176	
Sapor acidus. 24. Eius diuisio.	ib.	Scandix.	219
Sapor auferus.	24	Scaparium.	267
Sapor acerbus.	24	Scinci marini.	335
Sapor amarus. 23. quotuplex.	24	Scintorum renum vires.	336. 481
Sapor dulcis.	25	Sclarea.	213
Sapor dulcis quomodo ab vinctuoso differat.	ibid.	Schoenanthos 189. Eius vires. ib. iucus odo-	
Sapores dulces esse gratos.	143	ratus.	189
Sapor insipidus.	25	Schoenoprasum.	203
Sapor salis. 24. quotuplex.	ib.	Scolymus. 221. Eius species & vires.	221
Sapor vinctuosus.	25	Scolymus syluestris.	221
Sarcocolla. 168. 325. Eius vires.	ib.	Scoraiū vndo dictū. 213. qua eius vires.	214
Sarcocolla nutritio.	37	Scoria ferri.	310
Sarcosin non tam medicamentorum quam natura esse opus.	79	Scorpio quale sit animal.	316
Sarcoticum.	20	Scorpionum multa genera.	ib.
Sarcoticum optimum ex facultatibus oppo-	83	Scorpionum varietas à colore.	337
sitis.		Scorpionum istus quibus sit deterior, & quē	
Σαρκωτικόν.	20	etiam inter ipsos sauiores.	ib.
Sarda quid.	298	Scourgeon.	243
Sardonix.	298	Scrupulus seu scriptulus.	86
Sarsaparilla vel falsaparilla quid & quo-		Scutum cur ita dictum & cui parti accomo-	
modo differat à smilace. 191. Eius vires.		dandum. 140. Eius differentia.	ib.
191		Scuta ventriculū peculiariter respicien-	
		tia.	140
		Zzzzz	Seu-

INDEX RERVM

Scutum roborans & calesfaciens.	140	Sericum male aduvi, ut puluerifetur.	39
Scylla. 202. vires.	ib.	Seriola.	164
Scyllarum collectio qua requiratur.	796	Seris.	163
Scyllarum selectus & tempus colligendi.	795.	Serpentina.	348. 511
preparatio.	796	Serpillum Eius species. 105. vires.	206
Scyllas sine earum corruptione posse asseruari.	796	Serpinaea.	234
Scylla optima qua.	496	Serta.	241
Scylla preparatio vulgaris.	689	Sertula campana.	241
Scylla extractum.	798	Sesali.	198
Scylla malignitas quomodo corrigenda.	797	Seleli aethiopicum.	198
Scylla facula.	797	eroticum.	ib.
Scylla faculam in trociscos redigi posse.	797	herbaceum.	ib.
Sebesten.	253	massiliense.	ib.
Secacul.	403	peloponnesense.	ib.
Secanabin.	384	pratense.	ib.
Seclio.	40	Seui & adipis discrimen.	319
Sedum.	232	Seuum caprinum.	319
Selenites.	301	Siccatio.	48
Seminum repositio.	94	Sicilicus.	87
Semina quomodo asseruanda.	352	Sidion.	248
Seminum quantitas in medicamento componendo.	93	Sief.	68
Semina calida maiora.	97. 64	Sigillum caeleste.	574
Semina calida minora.	97. 165	Sigillum Salomonis.	234
Semina frigida maiora.	97. 162	Siliqua.	86. 170
Semina frigida minora.	97. 162	Silphium.	198
Semicupii vsus.	128	Sinapi. 193. Eius species. ib. vires.	194
Semicupium ad dolores nephriticos.	128	Sinapi domesticum.	193
Semicupium ad colicam flatuosam.	128	sylvestre.	ib.
Seminalis.	234	Sinapismi conscientia modus.	137
Seminen.	87	Sinapismus quomodo à vesicatorio differat.	138
Semiobolus.	86	Sion.	208
Semperuiuum. Eius species. 232. vires. 233.	233.	Sisymbrium.	208
varietates.	233	Smaragdus. 95. Eius species. 296. optimi smaragd. qui & ubi inueniantur. ib. Eius vires.	ib.
Semperuiuum marinum.	171	Smyrnum.	198
Senecta anguinum.	11	Sodomus lacus.	289
Senella.	257	Sole quam siccentur.	49
Senites.	301	Solanum. 230. Eius species & vires.	ib.
Senna. 172. Eius descriptio, species, & vires.	ib.	Solanum furiosum.	ib.
Seplasiarius.	3	lechals.	ib.
Septifolium.	199	lignosum.	ib.
Sericum quid.	339	pomiferum.	23
Serici vires secundum barbaros.	339	somniaferum.	230
Sericum non pollere tot virtutibus, quot illi adseribuntur.	478	Tetraphyllon.	ib.
Sericum quomodo facile reuendum.	39	vesicarium.	233
			Sola-

ET VERBORVM.

Solatrum.	238	Spec. dianisi.	764.463
Soldanella. 179. Eius species & vires.	ib.	Spec. diapieniidi.	764
Selen quid.	331	Spec. diatrion pipereon.	764
Somnum prouocans frontale.	134.135	Spec. diaprassii.	764
Somnum prouocans irrigatio.	132	Spec. diarrhodon Abbatis.	461.764
Somnum concilians lotio pedum.	131	Spec. rosata nouella.	764
Somniferum Empiricorum.	72	Spec. diatrion santalorum.	450.764
Sorba. eorum species. 294. vires.	250	Spec. diasena cum diagridio Bechtoldi Ri-	
Soucrion.	243	vii	743
Sphacelos.	213	Species stomachica laxatiua.	743
Spadeses aqua.	287	Spec. diathamari.	764
Spagyrica operationes qua & quot.	616.	Spec. diatraganthi.	764.765
706		Spec. diatragacanthi frigidi. Nic. Myrepsi.	
Sparadrappa.	582	476	
Spargula.	240	Spec. diaxyloalos.	764
Spatula vnde dicantur.	344	Spec. diazingiber.	764
Spatularum materia varia.	ib.	Spelta.	243
Sperma ceti quid.	290	Spenutra.	243
Species calida.	763	Spica indica. Eius species. 189. vires.	190
Species frigida.	763	Spina alba.	257
Species minuta.	68	Spina acida.	257
Species temperata.	763	Spina hirci.	263
Spec. diambra.	763.459	Spmellus.	297
Spec. dianthi.	764.403	Spiritus aureus Rulandi	746
Spec. aromatici caryophyllati.	2.763	Spiritus vitrioli. 533. Eius educendi modus.	
Species aromatici rosati.	763.460.461	533	
Spec. diacalamintbes.	465.764	Splenem reborans fomentum.	130
Spec. diacinnamomi.	464.764	Splenis indurati signa.	556
Spec. diacolocynthidos Vlrici Chelii.	743	Splenerica.	12
Spec. cordiales alba siue cum margaritis con-		Spodium seu sporos.	312.327
tra epilepsiam.	468	Spodium esse saltem unum & quodnam sit.	
Spec. diacumini.	764	424	
Spec. diacurcuma.	764	Spodium Arabum vnde fiat.	ib.
Spec. el. degemmis Mes.	458	Spodium Arabum non haberi.	ib.
Spec. ele. Quarii latisficantis	763	Spodium Arabum esse fictitium.	244
Spec. diagalanga.	764	Spodium graecorum vbi & quando fiat. ib.	
Spec. diakhysopi.	764	313	
Spec. diavireos	764	Spongiarum differentia. Sexus.	304
Spec. diavireos simplicis.	476	Sporta.	350
Spec. dialacca maioris.	764	Spuma quid.	53
Latisficantis.	462	Spuma efficientes causa.	53
Spec. diamargariti calidi.	761	Spuma salis.	289
Lichonripticon.	464	Sputa quomodo mouenda.	47
Spec. diamargariti frigidi.	764	Squilla. 201. Vires.	ib.
Spec. diamargaritum frigidum Platearii.		Stacte quid. 276. 277. qua melior. ib. Eius	
458		vires.	277
Spec. diamoschu dulcis.	460.763	Stannum quid & vnde fiat.	307
		Zzzzz 2	Stan-

INDEX RERVM

<i>Stannum quotuplex.</i>	<i>ib.</i>	<i>Succi quotuplices.</i>	281
<i>Stanni & plumbi communia qua.</i>	307	<i>Succorum repositio.</i>	94
<i>Steganoica.</i>	19	<i>Succi quinam afferuandi & quomodo.</i>	352
<i>Stercus caninum.</i>	325	<i>Succi quomodo diu sine putredine seruan-</i>	
<i>Stercus Diaboli.</i>	267	<i>di.</i>	50
<i>Sternutatoria.</i>	193.755.756.757	<i>Succi quomodo extrahantur.</i>	50
<i>Sternutationem prouocans probatum.</i>		<i>Succus cyrenaicus.</i>	267
758		<i>Succus Glycyrrhiza. 281. quomodo extra-</i>	
<i>Sternutamentum Rulandi.</i>	758	<i>hendus.</i>	<i>ib.</i>
<i>Stibii vsus non omnino esse respuendum.</i>		<i>Succus Lybicus.</i>	267
108		<i>Succi melliti.</i>	391
<i>Stibium alterum esse chymistarum idolum.</i>		<i>Succus medicus.</i>	267
310		<i>Succi plantarum.</i>	262
<i>Stibii flos.</i>	<i>ib.</i>	<i>Succus Syrenaicus.</i>	198.267
<i>Stipantia.</i>	19	<i>Sudatorium quid.</i>	129
<i>Stipites quo tempore colligendi.</i>	26	<i>Sudoriferum ad epilepsiam.</i>	665
<i>Stirpium proprietates occultae.</i>	11	<i>Sudoriferum specificum ad paralytim.</i>	
<i>Stirpes siccas esse afferuandas.</i>	351	665	
<i>Stœchas unde dicatur. Eius species & vires.</i>		<i>Sudorificum specificum ad hydropem.</i>	666
212		<i>Sudorificum singulare ad casum ex alto.</i>	
<i>Stœchas magis est hepatica, quam cephalica.</i>		666	
441		<i>Suffus.</i>	68
<i>Stœchas arabica.</i>	211	<i>Suffitium differentia.</i>	143
<i>Stomachica.</i>	12	<i>Suffimenta ad luum veneream cum summa</i>	
<i>Stramonium.</i>	230	<i>cautela esse vsurpanda.</i>	145
<i>Strathiorthes aquaticum.</i>	244	<i>Suffitus prouocans menses.</i>	144
<i>Strathiotis chylisophyllum.</i>	244	<i>Suffitus ad sanitatem.</i>	144
<i>Strepsiceros.</i>	318	<i>Suffitus quibus affectibus conueniant.</i>	
<i>Strœgylon.</i>	204	144	
<i>Strychnonium.</i>	230	<i>Suilli generis temperies.</i>	320
<i>Strychnodendron.</i>	230	<i>Sues cur facile pinguescant.</i>	320
<i>Stultitia barbitonorum.</i>	417	<i>Sulphuris species. 290. quodam optimum.</i>	
<i>Styrax quid. 276. 277. Eius vires.</i>	<i>ib.</i>	290. <i>Eius vires. ib. oleum.</i>	<i>ib.</i>
<i>Styrax calamita.</i>	<i>ib.</i>	<i>Sulphur factitium.</i>	<i>ib.</i>
<i>Styracu arboris descriptio.</i>	<i>ib.</i>	<i>natinum.</i>	<i>ib.</i>
<i>Subcercnicula fetacea.</i>	346	<i>Sulphur auratum diaphoreticum.</i>	866
<i>Sublimatio.</i>	59	<i>Sulphuris flores.</i>	865
<i>Sublimatum quibus consistet.</i>	591	<i>Sulphuris flores verum esse pulmonum bal-</i>	
<i>Sublingua.</i>	120	<i>samum.</i>	762
<i>Substitutæ quædam mala.</i>	99	<i>Sulphuris oleum.</i>	287
<i>Subulones quid & unde dicti.</i>	319	<i>Sulphuris rubinus.</i>	865
<i>Succedanea.</i>	98	<i>Sumach.</i>	243
<i>Succedanea sine Medici consilio non esse</i>		<i>Superpurgationem esse pertimescendam.</i>	
<i>danda.</i>	99	89	
<i>Succinum. 291. Eius species. ibid. Vires.</i>		<i>Suppositoria. 124. Eorum vsus. ibid. basis.</i>	
<i>ibid.</i>		125	
		<i>Suppositorium commune.</i>	125

Suppa-

ET VERBOKVM.

<i>Suppositorium ad vermes</i>	125	<i>Syr. bilem attenuantes.</i>	704
<i>Suppuratoria.</i>	19	<i>Syr. bilem inerasantes.</i>	704
<i>Syderitis.</i>	299	<i>Syr. de succo borraginis.</i>	365
<i>Sydrum.</i>	246	<i>Syr. de succo buglossi.</i>	365
<i>Symphytum. Eius species & vires.</i>	234	<i>Syr. byzantinus simplex & compositus Mesf.</i>	366
<i>Symphytum maculosum.</i>	235	366. unde sic dictus.	367
<i>maius.</i>	234	<i>Syr. calendula.</i>	710
<i>petraeum.</i>	235	<i>Syrupus capillorum veneris communis.</i>	361.
<i>tuberosum.</i>	ib.	<i>Monspeliensium.</i>	ib.
<i>Symphyti radices condita.</i>	403	<i>Syr. capillorum veneris. D. Flock.</i>	379
<i>Synactica.</i>	19	<i>Syr. cardiaci.</i>	704
<i>Syringia.</i>	20	<i>Syr. cardiacus ad leipothimiam.</i>	377
<i>Syrupus quid.</i>	61.701	<i>Syr. caryophyllorum.</i>	376
<i>Syruporum differentia. ib. vsus.</i>	ib.	<i>Syrupi cephalici.</i>	704
<i>Syrupi à quibus inuenti.</i>	61	<i>Syr. diachamedios. D. Io. Stockii.</i>	380
<i>Syrupi nominis etymologia.</i>	ib.	<i>Syr. de chamamelo compositus ad affectus nephriticos. D. Münsteri.</i>	183
<i>Syruporum materia.</i>	62	<i>Syr. de cichorio Rheo compositus Nicol. Florentini.</i>	363
<i>Syruporum doctrina quas requirat reformationes.</i>	702	<i>Syr. de cichorio simplex.</i>	363
<i>Syruporum alias aliis esse potentiores.</i>	704	<i>Syr. de cinnamomo.</i>	377
<i>Syrupi quomodo diu reseruandi.</i>	708	<i>Syr. cinnamomi simplex paratus cum aqua vita.</i>	717
<i>Syrupos spiritus vitrioli & sulphuris reddi acidus & gratiores.</i>	708.709	<i>Syr. cinnamomi simplex cum vino.</i>	715
<i>Syruporum digestio.</i>	708	<i>Syr. cinnamomi ex propria aqua.</i>	715
<i>Syrupi ut retineant saporem & odorem suorum simplicium, interdum etiam colorem.</i>	706	<i>Syr. citoniorum.</i>	369
<i>Syrupos multos esse in officinis non necessarios.</i>	705	<i>Syrupus cidoniorum sine saccharo.</i>	709
<i>Syrupi calefacientes.</i>	702	<i>Syr. de corallio Quercetani.</i>	718
<i>refrigerantes.</i>	ib.	<i>Syr. cordiales de scordio & scorzonera.</i>	711.
<i>temperati.</i>	ib.	<i>Eorum vires.</i>	712
<i>Syr. de absythio. Mesf.</i>	372	<i>Syr. qui reddit corpus mundum à superfuitatibus, & per consequens cor, cerebrum, epar & omnia alia membra confortat.</i>	382
<i>Syr. acutatus simplex. Mesuei.</i>	366	<i>Syr. diureticus. D. Bechtholdi R. vii.</i>	383
<i>Syr. de succo acetosa Mesuei.</i>	365	<i>Syr. dynari. Mesf. 366. unde dicatur.</i>	367
<i>Syr. de agresta.</i>	368	<i>Syr. ebuli contra hydropem.</i>	712
<i>Syr. alavbazi, id est, de stibio. D. Palmarii.</i>		<i>Syrupus elleboratus minor Quercetani.</i>	714
<i>Syrupus alexandrinus.</i>	110		
<i>Syr. de althaa Fernelii.</i>	362		
<i>Syrupus ardens unde fiat.</i>	589	<i>Syr. elleboratus maior. Quercetani.</i>	714
<i>Syrupi aromatatum & rerum odoratarum.</i>	706	<i>Syr. de endiuia simplex.</i>	364
<i>Syr. de Artemisia. Fernel.</i>	374	<i>Syrupi epatici.</i>	705
<i>Syr. de artemisia simplicior.</i>	375	<i>Syr. antiepilepticus.</i>	717
<i>Syr. de berberib.</i>	367	<i>Syr. exhilarans. D. Laurentii.</i>	376
<i>Syr. bilem flauum concoquentes.</i>	703	<i>Syr. ad fistulas ani. Horatii Augentii.</i>	383

INDEX RERVM

Syr. de fœuis mellis.	387	Syr. de succo papaueris rheadis.	711
Syr. de fœno græco.	380	Syr. papaueris erratici. 36. Cur in hoc syrupo	
Syr. de fumaris simplex.	364	non requiratur multiplex infusio	360
marin. Mesue.	ib.	Syr. pectoralis.	380. 704
Syr. florum gemista simplex.	712	Syr. de pede cati.	358
Syr. de Glycyrrhiza. Mes.	373	Syr. de pede Cati Parisiensis pharmacopœæ se-	
Syr. granatorum.	368	cretus.	381
Syr. hedera.	712	Syr. florum perscorum. 357. cur hic syrupus	
Syr. de succo hedera terrestris.	711	non conficiatur ex pluribus infusionibus.	
Syr. ex hellenio expectorans. D. Horatii Au-		357	
genii.	183	Syr. de peto simplex Quercetani. 710. Eius	
Syr. de hispidula seu aliropo.	358	vires.	711
Syr. holagogus. D. Io. Hartmanni Beyer-		Syr. de peto compositus.	711
ri.		Syr. de piperibus.	377
Syr. florum hyperici & centaurei mi-		Syrupi pituitam præparantes.	703
noris contra corruptionem ventriculi &		Syr. de pœonia ad epilepsiam in multis pro-	
vermet.	712	batus.	378
Syr. de hyssopo. Mes.	374	Syr. è polypodio.	378
Syrupi hysterici.	705	Syr. de pomis simplex.	369
Syr. diureci D. Bechtholdi Rivii.		Syr. de pomis cum sena. Quercetani.	
379		709	
Syr. ex iua arthetica.	380	Syr. magistralis laxatiuus D. Haustaim, pro	
Syr. de granis iuniperi Parisiensium.		iis, qui vsu purgatiuum ferre nequeunt.	
Syr. iustubarum. Mes.	373	378	
Syr. Kermeis.	376	Syr. purgans. D. Io. Hartmanni Beyer,	
Syrupus de Lamio.	196	384	
Syr. limonum.	368	Syr. de duabus radicibus.	362
Syr. de lupulo. 358. quo tempore hic syrupus		Syrup. de quinq. radicibus.	362
præparandus.	ib.	Syrupus infusionis rosarum.	707
Syr. de Mastiche Lubecensium.	381	Syr. rosarum ex infusione depurata.	
Syrupi melancholicum succum digerentes.		708	
703		Syr. rosar. pallidarum.	318
Syr. melancholiam digerens D. Caspari Hof-		Syr. rosar. siccarum. Fernel.	371
manni.	382	Syrupus rosatus Rondeletii.	110
Syrupi melliti.	63	Syr. regius seu alexandrinus olim iulepus ro-	
Syr. de mentha simplex. Mes.	370	satus.	371
Syr. de moris compositus.	367	Syr. regis Saboris D. Mes.	369
simplex.	ib.	Syr. resumptiuus.	375
Syr. myrtinus compositus.	370	Syr. cibium.	367
Syrupi nephritici.	705	Syrupi ex seminibus.	715
Syr. nephrocæarticus D. Io. Ringleri		Syrupus senelorum contra calculum.	
382		713	
Syr. de nuce moschata.	377	Syr. senelorum simplex Quercetani.	713
Syr. de nymphæa.	360	compositus eiusdem.	714
Syr. de omphacio.	368	Syr. è Senna Rulandi.	382
Syrupus de papauero.	38	Syrupus simplex.	109
Syrup. de papauere simplex Mesuei.	359	Syrupi splenetici.	705
		Syr.	

ET VERBORVM.

Syr de sacchade Fernel.	372	Temperamentorum differentia quot.	21
Syr stomachici.	704	Tenu.	22
Syr de rufflagine.	357	Terbeth.	175
Syr de valeriana.	379	Terebinthina quid. 172. optima qua ib. qua minus bona.	ib.
Syr. violatus.	356	Terebinthina laxigna.	ib.
Syrupi violacei aliquot modi.	707	Terebinthina vires.	ib.
Syrupi ex vinis medicatis.	716	Terebinthi arboris descriptio. 272. Eius species.	ib.
Syr. ex solo vino generoso villanouani.	716	Terebinthina mater balsamorum.	188
Syrupus ex aquis & vini simul.	716	Terendi modus varius.	38
Syr. de xylocaracta. D. Io. Baptista. Montani.	381	Tereniabin.	154
T.			
T Abaxir.	313. 425	Terra intestina.	337
Tabella quomodo conficiantur ex pulueribus.	771	Terra viride.	286
Tabula quantum requirant sacchari.	121	Terra alana.	286
Tabule diacarthami seu diacnicum Arnoldi villanouani.	423	Terra chia.	385
Tabula de citro solutiu.	425	Terra cimolia.	285
Tabella ad fodos colores.	475	Terra cretica.	285
Tabula confortantes.	121	Terra cretria.	285
Tabula manus Christi.	121	Terra lemnia. 284. qua vera & qua eius vires.	ib.
Tabula marmorea.	349	Terra lemmia orientalis aulterium.	103
Tabula purgantes quantum requirant sacchari.	121	Terra melia.	286
Tabula roborantes.	121	Terra melitea.	285
Tacamahaca quid & qua eius vires.	104. 174	Terra rubrica.	285
Talcum	188. 303	Terra samia.	285
Tamalapatra.	189	Terra selinusia.	285
Tamar.	170	Terra sigillata vera & eius vires.	284
Tamari seu senu zamarix. 245. Eius species & vires.	ib.	Terra synopica.	285
Tamarindi. 170. Eorum vires.	ib.	Terra Theodosia.	286
Tamisium.	346	Testiculus Canis.	203
Taraxacum.	164	Testudo quid, qua eius genera. 332. miraculum magnitudo ib. vires.	ib.
Tartac.	280	Teucrium.	216
Tartarum quid.	280. 530	Teuffelsdreck.	267
Tartari cinis.	281	Teuthrium.	207
Tartari oleum.	280	Thamus.	174
Taurocolla.	325	Theamedes.	300
Teda.	270	Theophrastum Paracelsum esse pseudomedicum & natura monstrum.	111
Tela Galderi.	80. 582	Theriaca duo genera.	787
Tela catagnatica.	80	Theriaca atates.	792
Tela cicatricem inducens	80	Theriaca à neotericis fuisse reformatam.	792
Tellis.	242	Theriaca nomē etiam solis simplicibus quibusdam olim fuisse datum. 787. unde dicta.	788
		Theria-	

INDEX RERVM

<i>Theriaca inuentor quis.</i>	488	<i>Tinimachton.</i>	284
<i>Theriaca praestantis nota.</i>	816	<i>Topaxius eius species. 198. vires.</i>	299
<i>Theriaca basin esse trociscos viperinos.</i>	796	<i>Tota bona.</i>	213
<i>Theriacam sanis non essetutam.</i>	466	<i>Torcular.</i>	345
<i>Theriacarum formula.</i>	818	<i>Torcular cuius sit inuentum.</i>	49
<i>Theriaca vulgaris virtutes secundum antiquos.</i>	822	<i>Tordylium.</i>	198
<i>Theriaca caelestis dicta.</i>	824	<i>Tormentilla. 199. Eius vires.</i>	ib.
<i>Theriaca Andromachi iunioris ex Galeno.</i>	487. vires.	<i>Traesir.</i>	313
	489	<i>Tragacanthum quid, qua eius vires.</i>	263
<i>Theriaca germanica.</i>	783	<i>Tragea ad bronchocele.</i>	770
<i>Theriaca germanica, à D. Leonardo Fuchsio Duci Friderico Saxonia praescripta.</i>	490	<i>Tragea ad dolores capitis.</i>	469
<i>Theriaca magna Andromachi descriptio vulgaris.</i>	791	<i>Tragea ad omnes capitis affectus frigidos.</i>	765
<i>Theriaca diatesaron Mesueti.</i>	790	<i>Tragea cephalica contra vertiginem & apoplexiam Io. Langii.</i>	765
<i>Theriaca ex bryonia Oribasii.</i>	790	<i>Tragea granorum acies ad dysenteriam.</i>	770
<i>Theriaca diatesaron antiquorum.</i>	826	<i>Tragea antepileptica Quercetani.</i>	766
<i>Theriaca diatesaron regia Quercetani.</i>	826	<i>Tragea ad affectus hepatis.</i>	768
<i>Theriaca recens cur suo non possit usurpari.</i>	817	<i>Tragea hysterica.</i>	769
<i>Thlaspi. Eius species. 194. vires.</i>	ib.	<i>Tragea ad icterum ex stercore asserculi.</i>	768
<i>Thlaspi minus.</i>	194	<i>Tragea laxatiua.</i>	742
<i>Thlaspi Crateua.</i>	194	<i>Tragea antinephritica & passionem colicam.</i>	769
<i>Thirion animalia omnia venenata signare.</i>	489	<i>Tragea ad omnes pectoris affectus.</i>	766
<i>Tragemata.</i>	67	<i>Tragea antipleuritica,</i>	766
<i>Thrausma.</i>	264	<i>Tragea splenetica.</i>	769
<i>Thyroron.</i>	230	<i>Tragea ad omnes ventriculi affectus mirabilis.</i>	767
<i>Thurcheza.</i>	300	<i>Tragea ad vertiginem experta Cratonis.</i>	765
<i>Thus quid & qua eius species.</i>	272	<i>Transmutatio quid.</i>	616
<i>Thus cortex.</i>	273	<i>Transplantationis & cultura utilitas.</i>	83
<i> manna.</i>	ib.	<i>Transplantationis effectus</i>	797
<i>Thus manna.</i>	153	<i>Trec.</i>	164
<i>Thus manna adulterium.</i>	103	<i>Tricocum,</i>	249
<i>Thylacitis.</i>	189	<i>Trifolii facultas.</i>	11. 12
<i>Thymelea quid & qua eius facultas. quomodo differat à chamelaea.</i>	178.	<i>Trifolium acetosum.</i>	235
<i>Thymus, eius species & vires.</i>	205	<i>Trifolium odoratum.</i>	241
<i>Thymus peruvianus.</i>	205	<i>Triganum.</i>	249
<i>Tinctura.</i>	38	<i>Triossum.</i>	249
<i>Tinctura corallorum.</i>	827	<i>Tryphera utilitas.</i>	776
<i>Tinctura lapidum preciosorum.</i>	827	<i>Triphera persica.</i>	722
<i>Tinctura à magisterio viperarum.</i>	827	<i>Triphera solutina.</i>	417
<i>Tinctura rosarum.</i>	287	<i>Tripolis.</i>	286
		<i>Triassago. 216. Eius vires.</i>	ibid.
		<i>Trium-</i>	

ET VERBORVM.

Tritura.	38	Tuber terra.	201
Triturationis trescopi.	38	Turcheſa.	296
Trituram paucam requirentia qua. 30. qua multam. 39. moderatam.	ibid.	Turpethi deſcriptio. 175. varia de eo opinio- nes. ibid. vires.	176
Tritura ſpecies varia.	40	Turpethum optimum quod.	176
Trocifci de agarico Galeni.	435	Turpethi preparatio.	36
Viennenſium.	436	Tuſſilago.	258
Troc. albi. Rhafis.	504	Tuſſilaginis folia condita.	401
Troc. alexiteri ſeu contra peſtem.	502	Tuthia eius preparatio & vires.	313
Trocifci alhandal. Meſ.	435	Tutia lotio.	34
Troc. alipra moſchata.	497	Tuthia preparatio.	133
Trocifci alterantes & roborantes.	493	Tympanitum curans ſacculus.	141
Troc. de antiſpodio. Meſ.	499	Typha.	243
Troc. de berberib.	500	V.	
Troc. de caphura. Nic. Myreſſi.	498	V Accinia.	244
Troc. de capparibus. Meſ.	501	Vacuationes geminas ſimul & ſemel eo- dem remedio perfici poſſe.	663
Troc. de carne. Meſ.	499	Valeriana. 12. Eius vires.	212
Trocifci cythos. Andromachi.	496	Vaporaria.	128
Troc. diarrhodon. Meſ.	498	Vaporarium ad menſum & hamorrhoidum concentrationem.	123
diarrhodon Myreſſi.	499	Vdo.	273
Troc. Io. Langij pro epilepſia mirabiles.	505	Venena venenum trahere.	17
Troc. profumo.	505	Venena ex mineralibus multa.	17
Troc. profumo cum moſcho.	505	Venenati morſus curatio per muſicam.	15
Troc. profumo. Viſtorij.	506	Venena componentes improbantur.	15
Troc. Gallia moſchata.	496	Venena in corpore hominis interdū gigni.	16
Troc. ad gonorrhœam.	503	Venena aliquando nutrire.	16
Troc. Gordonii.	500	Venena à quibus ſumantur.	ibid.
Troc. hedychroi. Andromachi ex Galeno.	495	Venena eſſe ſape medicamenta.	ibid.
Trocifci ad hepatis obſtructionē idonei.	772	Ventris egnitiem naturā male laceſſere.	124
Troc. hysterici.	503	Ventriculum roborans ſementum.	130
Troc. liberantes. Lubecceſium.	505	Venus quibusnam à ſalacibus ſtimuletur.	55
Troc. pro lotione capiti odoriferi.	505	Veratrum. vide elleborus.	
Troc. de myrrha. Rhafis.	502	Verbaſcula.	236
Troc. narcotici. Fernelij.	504	Verborum viſ ſecundum hebraeos.	13, 14
Troc. pectorales. 505 (rauanti. 507		Vermes & ex niue & ſale generari.	337
Troc. profumo tempore peſtis Leonardi Fio-		Vermicularis.	233
Troc. tempore peſtis ſub lingua tenendi. Io.		Vermilago.	221
Ringleri.	506	Vernix.	260
Troc prophylactici cum mithridatio. Beech-		Veronica Eius ſpecies. 211. vires.	212
tholdi Riuij.	506	Veronica repens.	211
Trocifci purgantes.	74	Vefica deſtillatoria.	57
Trocifci de rhabarbara.	434	Veficaterij utilitas.	139
Troc. ſcillitici. Andromachi.	495	Veficatorium ruſſicorum.	139
Troc. de ſpodio cum ſemine acetofa.	500	Veficatorium quomodo à ſinapiſmo & pyro- tico diſſerat.	138
Troc. de ſtella. Flockij.	506		
Trocifci theriacales.	788		
Trocifci de vipera.	494		

Λ Λ Λ Λ Λ

Vetoni-

INDEX RERVM

<i>V</i> etonica.	211	<i>Vinum purgans sena.</i> 681. <i>Eius vsus & facultas.</i>	ibid.
<i>Verustum & recens nō omnibus esse aquū.</i>	27	<i>Vina seminum ebuli & sambuci.</i>	680
<i>Videog.</i>	311	<i>Vinum consipans sanguinemque sistens.</i>	687
<i>Vinum.</i>	677	<i>Vinum scylliticum.</i>	680
<i>Vini utilitas.</i>	149	<i>Vina simplicia alterantia seu corroborantia.</i>	679
<i>Vinum quibus fuerit interdictum.</i>	149	<i>Vinum contra vermes & impurum sanguinem.</i>	683
<i>Vinum sanis robur.</i>	149	<i>Vinum zedoaria compositum.</i>	686
<i>Vini differentia.</i>	149	<i>Violarum differentia. 154. minuta persica.</i>	ibid. vires.
<i>Vina gallica.</i>	149	<i>Viola tusculana.</i>	236
<i>Vinum quis primo aqua miscuerit.</i>	150	<i>Vipera.</i>	334
<i>Vini partes.</i>	280	<i>Vipera foemina. 334. mas.</i>	ibid.
<i>Vinum multu esse tanquam venenum aduersum.</i>	9	<i>Vipera cur ita dicta.</i>	334
<i>Vinorū amaritudo quomodo sit corrigēda.</i>	683	<i>Vipera quomodo pariant.</i>	334
<i>Vinum quomodo reddatur suauis.</i>	55	<i>Viperarum cauda & caput cur in preparatione abscindantur.</i>	335
<i>Vini perfectio quales requiras operationes.</i>	621	<i>Vipera quando captanda.</i>	494
<i>Vini facis vsitio.</i>	43	<i>Viperarum delectus.</i>	ibid.
<i>Vini petra.</i>	531	<i>preparatio.</i>	ibid.
<i>Vinum absinthiacum.</i>	679	<i>Viperarum capiendarum tempus.</i>	799
<i>Vinum antapoplecticum.</i>	685	<i>Viperarum vsitio.</i>	43
<i>Vina artificialia quomodo reddantur gustus grata.</i>	681	<i>Viperarum famellarum ad theriacam aptarium signa.</i>	799
<i>Vinorum artificialium processus.</i>	670	<i>Viperas esse basio theriaca.</i>	804
<i>Vinum ad asthma. Augeny.</i>	687	<i>Viperarum substitutum.</i>	805
<i>Vinum chalybeatum.</i>	686. 687	<i>Viperarum essentia arcanum, tinctura.</i>	814
<i>Vina composita.</i>	679	<i>Viperina axungia preparandi modus.</i>	335
<i>Vinum contra contagiosum aerem.</i>	688	<i>Viride terra.</i>	286
<i>Vinum elleboratum.</i>	683	<i>Viscidorum colatura quid requiras.</i>	53
<i>Vinum elleboratum Gesneri.</i>	689	<i>Viscum unde nascatur.</i>	228
<i>Vinū caput siccans & mirifice roborans.</i>	689	<i>Viscum optimum quod. ibid. Eius vires.</i>	228
<i>Vinum antiepilepticum.</i>	685	<i>Visci quercini species.</i>	227
<i>Vinum ex herbis.</i>	49	<i>Visum acuens aqua.</i>	133
<i>Vinum hippocraticum.</i>	36	<i>Vitex.</i>	226
<i>Vinum hippocraticum commune.</i>	683	<i>Vitriolum quid. qua eius species.</i>	ibid.
<i>Vinum hippocraticum extemporaneum.</i>	684	<i>vires. 287. Factitium. ib. incommoda.</i>	288
<i>Vinum ophthalmicum.</i>	686	<i>Vmbilicus marinus. 331. unde oriatur.</i>	ibid.
<i>Vinum antiophriticum.</i>	687	<i>Vncia.</i>	87
<i>Vinum antiparalyticum.</i>	685	<i>Vnctuosum & pingue quomodo differāt.</i>	617
<i>Vina simplicia laxativa.</i>	679	<i>Vnguenta quid.</i>	540
<i>vires.</i>	680	<i>Vnguentorū proportio, quoad ingredientia.</i>	540
<i>Vinum catholicum purgans facili preparatiois.</i>	682		Vnguent-
<i>Vinum purgans Erasii.</i>	688		
<i>Vinum purgans ex floribus hyperici.</i>	682		
<i>Vinum purgans ex floribus florum persica arboris.</i>	682		
<i>Vinum rosarum purgans.</i>	683		

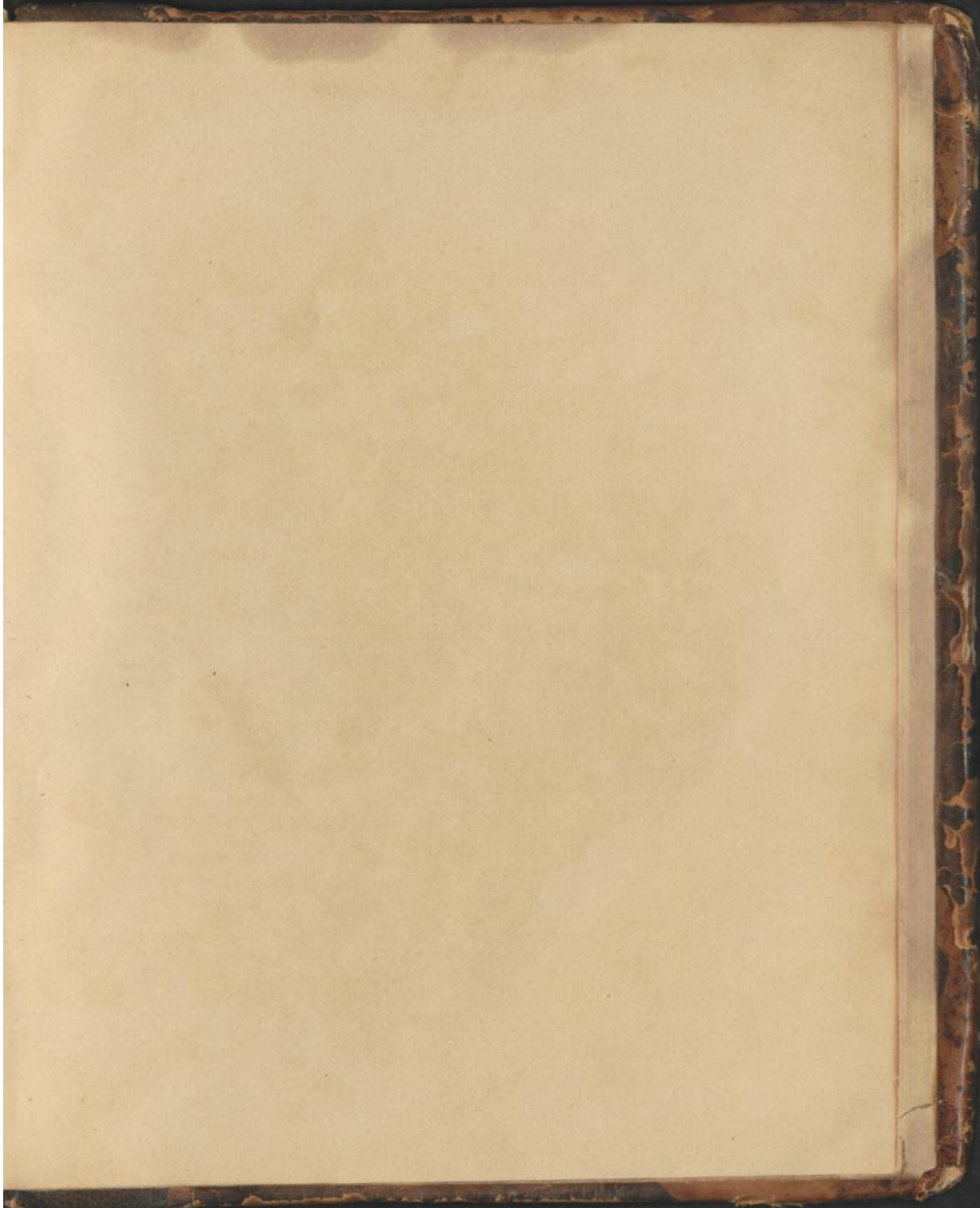
ET VERBORVM.

Vnguentorum & ceratorum affinitas & differrentia.	541	Vngu. mundificatiuum expertum.	549
Vnguentia cur dicta & inuenta.	77	Vngu. Neapolitanum.	557
Vnguentorum confectura quantum requirat olei.	77	Vngu. nephriticum.	563
Vnguentorum varietas	78	Vnguentum neruinum optimum D. Achil- lis Gasseri	559
Vnguenta quibus vasis sint reponenda.	78	Vngu. Nicotiana.	559
Vnguentum crudum.	78	Vngu. nutritum.	543
Vnguentum adiutorium.	554	Vng. ad pterygium oculi. Horatii Augenii.	561
Vngu. Aegyptiacum.	552	Vnguentum odoratum.	143
Vnguentum Agrippæ. Nic. Myrepsi.	553	Vng. ophthalmicum.	546
Vngu. alabastrinum. Io. Langii.	559	Vng. pediculorum.	563
Vngu. alabastrinum Benedicti Victorii Fa- uentini.	563	Vng. contra pestem Anton. Florentini.	564
Vngu. alabastrinum Ludouici de Leonibus.	563	Vng. contra pestem Leonardi Fiorauanti.	564
Vngu. de althæa. Myrepsi.	547	Vng. de plumbo, quale fere inter emplastra repevies.	558
Vngu. apofolorum. Auicennæ.	551	Vng. diapompholyges. Nic. Alexandr.	545
Vngu. Aregon. Nic. Myrepsi.	553	Vng. Felicis Plateri ad polypum nauium.	561
Vngu. ad artus.	560	Vng. populeon. Nic. Myrepsi.	542
Vngu. aureum.	549	Vng. ad pruritus scabiosum.	545
Vngu. balsilicum minus. Mes. maius.	548 544	Vng. purgans.	558
Vngu. de bolo.	543	Vng. resumptiuum Nic. Prapostii.	547
Vngu. de calce.	552	Vng. rosatum Mesue.	541
Vnguenta quatuor calida.	97	Vng. rubrum.	544-546
Vnguenta quatuor frigida.	97	Vng. rubrum potabile.	558
Vngu. caphuratum.	546	Vnguentum sanctum.	2
Vngu. citrinum. Nic. Myrepsi.	555	Vng. ad scabiem.	560
Vngu. ad contractionem neruorum.	559	Vng. ad scabiem manuum.	560
Vngu. cordiale.	560	Vng. ad spasnum neruorum.	560
Vngu. cotoneorum ad fluxus ventris.	563	Vng. splenicum.	556, 560
Vngu. crudum.	543	Vng. stomac. hscum.	563
Vnguentum crudum quibus conflet.	37, 55	Vng. stypticum Fernelii.	544
Vng. defensiuum. D. Angelbergeri.	588	Vng. tetrapharmacum Mes.	548
Vngu. ebulinum.	559	Vng. ad achoras, vulgo sineam Bern. Gor- donii.	551
Vngu. ex enula. Bechtholdi Riuii.	561	Vng. triapharmacum.	543
Vngu. enulatum cum mercurio.	550	Vng. ad vermes.	550, 563
Vngu. fuscum.	550	Vng. nobile ad caruncula in ostio vesicae.	562
Vngu. ad morbum gallicum.	557	Vnguis odoratus.	332
Vngu. Iulium. Iulii Caesaris Arantii ex suc- cis.	561	Vngula caballina.	238, 241
Vngu. de lapide calaminari cum caphora.	558	Vnicornu & eius laticum ac vires.	328
Vngu. laxatiuum Pistorii.	562	Vnicornia.	328
Vngu. de lithargyro.	543	Vniones quid, cur ita dicti & quomodo à margaritis differant.	301, 330
Vngu. Mariatum. Nic. Myrepsi.	554	Volucrum maius.	225
Vngu. melleum.	552	Vomitoria.	743
		Vomitus tam naturalis, quam artificialis causa.	744
			Vomi-

INDEX RERVM ET VERBORVM.

<i>Vomitoriorum differentia.</i>	745	<i>Vulpium pulvones.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Vomitus quibus obsis.</i>	744		
<i>Vomitoria non omnia, nec omnibus esse in-</i>		W	
<i>differentior praescribenda.</i>	29	<i>Eckerum esse Syluii transcriptorem.</i>	45
<i>Vomitoria noua à recentiorib. inuenta.</i>	745	<i>Wod.</i>	312
<i>Vomituum pantagogum Rulandi.</i>	747	<i>Wodcok.</i>	322
<i>Vomitua potio.</i>	749		
<i>Vomitoria pro biliosis qua eligenda.</i>	29	X	
<i>Vomitorium ruptorium Rulandi.</i>	746	<i>Antonicum.</i>	209
<i>Vrosoli.</i>	350	<i>Xylobalsamum.</i>	187
<i>Vrna.</i>	88	<i>Xylocolla.</i>	325
<i>Vrsus quodnam animal.</i>	320	<i>Xylon.</i>	240
<i>Vrsus uungia.</i>	320		
<i>Vrtica.</i>	195	Z	
<i>Vrtica speciosa ibid. vires.</i>	<i>ibi.</i>	<i>Ea.</i>	243
<i>Vrtica mas.</i>	195	<i>Zaynare.</i>	524
<i>Vrtica cania.</i>	195	<i>Zedoaria quid. 18. Eius vir es.</i>	181
<i>Vrtica femina.</i>	195	<i>Zapeton.</i>	324
<i>Vrtica mortua.</i>	196	<i>Zecopyrum.</i>	643
<i>Vrticarum vrentium species.</i>	195	<i>Zerumbet. Zurumbet quid & quomodo à</i>	
<i>Vrtica semen quibus conueniat.</i>	36	<i>zinzibere differat. 180. Eius vires. ibid.</i>	
<i>Vstio. 43. Eius terminus. ibid. vrenai modus</i>		<i>Zibethum quid & quomodo colligatur. 325.</i>	
<i>multiplex.</i>	42	<i>quomodo ia catis augeatur. ib.</i>	
<i>Vterum recreari aromatibus.</i>	123	<i>Zibethi vires.</i>	325
<i>Vterus quomodo afficiatur odoribus.</i>	54	<i>Zibethi reseruatio.</i>	65
<i>Vteri fluorem vtrumq. sistentia.</i>	129	<i>Zibethum artificiale.</i>	559
<i>Vua acerba. 256. earum species.</i>	<i>ib.</i>	<i>Zinziberis planta descriptio 180. quomodo à</i>	
<i>Vua cristia.</i>	256. 257	<i>zedoaria & zerumbet differat. ibid.</i>	
<i>Vua lupina.</i>	230	<i>Zinziber optimū unde ad nos deferatur. 180</i>	
<i>Vulgago.</i>	215	<i>Zinzipha. 253. vires.</i>	254
<i>Vulpes.</i>	323	<i>Zizapha. 253. vires.</i>	254
		<i>Zopissa.</i>	270. 271. 571
		<i>Zythum.</i>	238

F I N I S.

400. -

15/12/18

